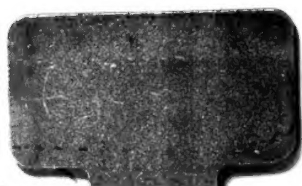

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
254
2 B
24

PLATONIS
OPERA OMNIA.

RECENSUIT ET COMMENTARIIS INSTRUXIT

GODOFREDUS STALLBAUM.

VOL. IX. SECT. I.

CONTINENS

POLITICUM ET MINOEM.

GOTHAE
SUMPTIBUS FRIDERICAE HENNINGS.
MDCCCXLI.
Londini apud Black et Armstrong.

PLATONIS

POLITICUS

ET

INCERTI AUCTORIS

MINOS.

RECENSUIT,

PROLEGOMENIS ET COMMENTARIIS

ILLUSTRAVIT

GODOFREDUS STALLBAUM.

GOTHAE
SUMPTIBUS FRIDERICAE HENNINGS.
MDCCCXLI.
Londini apud Black et Armstrong.

ERFORDIAE
TYPIS HENNINGS & HOPF.
1841.

PROLEGOMENA

AD

POLITICUM PLATONIS.

PROLEGOMENA

AD

POLITICUM.

De Politico Platonis, hoc est eo libro, qui nondum a quoquam ita illustratus est, ut vel mediocriter satisfactum desideriis hominum doctorum videri debeat, licebit hic exponere uberius et copiosius, quam id de aliis Platonis operibus facere soliti sumus. Qua in re sic versabimur, ut quae nuper in Diatribe de Politico Platonis Lipsiae, 1840. 8. seorsum edita commentati sumus, ea partim plenius exposita, partim etiam in brevius contracta iteremus, pauca quaedam etiam emendemus, quae fortasse paullo inconsideratius fuerint proposita. Tenebimus autem hunc in disputatione nostra ordinem. Primum exponemus universi dialogi summam, quo facilius intelligatur, quidnam illud sit, de quo deinceps explicari oporteat. Deinde exquiremus tempora, quibus librum scriptum esse verisimile sit. Tum docebimus, eius argumentum atque rationem in illa tempora optime congruere, adeoque copulationem ipsius cum Theaeteto, Sophista et Parmenide exinde posse declarari. Quibus expositis accedemus ad illustrandam disserendi methodum in eo regnantem, et quaenam sint eius caussae et rationes exponere studebimus. Tum tres operis partes principales argumenti habita ratione singulas deinceps examinabimus, quaeremusque quidnam illud sit, quod de rebus civilibus atque viro scientia ci-

vili praedito doceatur. Denique de universi operis arte singularumque partium convenientia dicemus additis etiam admonitionibus quibusdam de iis Platonis scriptis, quae cum Politico ita cohaerere videantur, ut eorum tanquam semina in illo inclusa esse iudicanda sint. Quibus omnibus expositis futurum erit, opinor, ut de totius operis praestantia atque pretio rectius quam vulgo existimetur. Itaque primum argumentum Dialogi exponemus. Quod quidem hoc est.

Colloquentes inducuntur Socrates, Theodorus Cyrenaicus, hospes Eleaticus et Socrates adolescens. Hi omnes iam in Theaeteto et Sophista partes disserendi habuerunt praeter unum Socratem adolescentem, quanquam hic pristinis sermonibus item interfuit. v. Theaet. p. 147. C. et Sophist. p. 218. B. Sed idem ille nunc in locum Theaeteti ita succedit, ut condiscipuli, disputandi labore defatigati, partes suscipiat. Enimvero Theaetetus sicuti cum Socrate insignem quandam vultus et ingenii similitudinem habere videbatur, ita iuvenis Socrates, pariter ingeniosus, eundem attingebat cognatione nominis. Quamobrem sapiens ille Socrates ipse suadet, ut hospes Eleaticus iam hunc disputandi socium assumat. Ipse vero rursus per totum fere sermonem tacitus auditor assidet neque se sermoni immiscet nisi singulari aliqua dicendi opportunitate oblata.

Initio colloquii Socrates Theodoro multas agit gratias, quod ipsi occasionem cognoscendi Theaeteti atque Hospitis dederit. Tum ille: Triplicem vero gratiam mihi habebis, ubi viri civilis atque philosophi perfecerint imaginem. Cui Socrates perquam urbane: Tene vero, hominem mathematicis studiis deditum, ita peccare potuisse, ut hos plane aequiparaveris, quum tamen alter ab altero maximo distet intervallo! Fatetur Theodorus errorem suum, siquidem philosophus utique virum civilem dignitate sua longissime superare existimandus sit. His vero ita dictis, precibus adeunt hospitem Eleaticum, ut inchoatum sermonem persequatur et ad exitum perducat. Quod ille ita ab se factum iri pollicetur, ut post Sophistam iam virum civilem *) indagandum explo-

---

*) Ita interdum brevitatis caussa dicere cum Sancto Augustino licebit virum rerum civilium gnarum et peritum, hominem civili prudentia ornatum. Novimus enim Latinos veteres non ita loquutos esse. At iidem tamen di-

randumque esse statuat. Aggreditur igitur rem protenus sic, ut eodem dividendi artificio utatur, quo usum ipsum in Sophista esse novimus. P. 257 — 258. C. Disputat autem hunc in modum.

Quicunque reipublicae gerendae peritus videri vult, is scientiam aliquam atque artem teneat prorsus necesse est. Ex quo sequitur, ut varia scientiae artisque genera exploranda sint, quo definiatur plene accurateque, quaenam ars et scientia viro rerum civilium perito attribui debeat. Sunt vero duo summa genera omnis scientiae, quorum alterum versatur in rerum consideratione, quae actionis caret adiumento; alterum continetur in agendo, ut perficiantur ea, quae intellecta atque cognita sunt. Igitur scientiam vel *πρακτικήν* vel *γνωστικήν* esse rectissimo iudicio statuemus. Iam vero ea ars ac scientia, qua hominibus sive in civitate sive in domo ac familia sua viventibus imperatur, si summam rei spectes, una est atque eadem: nam rex pariter atque dominus et paterfamilias non manibus aut pedibus, aut alia quapiam corporis parte, sed uno mentis consilio et intelligentia in imperando utuntur. Quamobrem iis *γνωστικῇ* tribuenda erit. Quae quidem dubitari non potest quin etiam viro civili sit propria. Is enim etsi non ipse imperat, tamen quoniam imperantibus consilio suo adest, civilis artis peritus sit prorsus necesse est. Itaque ars civilis pro parte haberi debet *τῆς γνωστικῆς*. P. 258 C. — 259. D. Atque hanc ipsam ob causam iam rursus videndum erit de eius artis divisione, quae in cognoscendo versatur. Est autem illa rursus duplex: nam aut verum diiudicat tantum et agnoscit, estque tota *κριτική*; aut imperat simul et quid singulis hac aut illa in re faciendum sit, indicat, ideoque *ἐπιτακτική* appellari potest. Posteriorem partem apparet viro civili attribui oportere. Quamobrem ea ipsa iam bifariam nobis dividenda est. P. 259. D. — 260. C. — Apparet autem eos omnes, qui im-

---

xerunt similiter scientia civilis, ratio civilis, h. e. rerum civilium. Dandum igitur in his aliquid est brevitati, quae et ipsa est perspicuitatis adiutrix. Volumus ergo virum civilem intelligi eum, qui vel in rebus civilibus tractandis versatur, vel rei publicae administrandae peritiam tenet aut tenere putatur. Graecum *πολιτικός* eo quidem sensu, quo dixit Plato, vix poteris nomine Latino plene accurateque exprimere.

perant, aut sua auctoritate ita facere, aut ab aliis mandata imperare, quod postremum a praeconibus aliisque id genus hominibus fieri solet. Igitur ἐπιτακτική est vel αὐτεπιτακτική, vel ea ars, quae aliorum voluntatem aliis indicat. P. 260. C. — 261. A. — Iam vero propria qui imperant auctoritate, ii imperium aut in animantia exercent, aut rebus inanimatis quid fieri velint praescribunt, veluti fabri lignarii aliique opifices. Regia autem scientia quoniam inter animantia potestatem suam exercet, rursus videndum erit, quomodo ἡ αὐτεπιτακτική, quae ad animalia pertinet, dispertienda sit. P. 261. A — D. — Discerni igitur possunt duo animalium genera, bruta atque homines. Hanc tamen divisionem reprehendit hospes Eleaticus. Quippe censet ille, isto quidem modo unam aliquam partem a toto divelli, non generis formam commemorari. Etenim ubi formae generis enumerentur, ibi versandum esse sic, ut nihil omittatur, quod inter summum genus atque eius formam aliquam in medio situm sit. Differre enim partem a forma ac specie generis sic, ut quaelibet species quum pro parte totius habenda sit, tamen non item quaelibet pars alicuius rei species atque forma generis esse putari debeat *). Quodsi igitur aliquis animalia dividat in bestias et homines, eum non minus peccare, quam si homines omnes in Graecos et barbaros dispertiatur; licere enim similiter universum genus humanum in barbaros et Phryges vel Lydos dispescere, aut animalia omnia dividere in grues et reliqua. P. 261. D. — 263. E. — Caveamus igitur, inquit, ne, quo citius ad artem civilem perveniamus, divisionem nostram praecipitemus. Age vero, rursus ab initio conemur communem animalium pastionem distribuere. Sunt igitur animalia, quae communiter pascuntur, vel aquatilia, veluti pisces, qui in Nilo et lacubus regiis mansuefiunt, vel terrestria, ut anseres et grues Thessalici. Itaque communis pastionis scientia tanquam partes sibi subiectas habet τὸ ὑγροτροφικόν et τὸ ξηροτροφικόν. Iam vero regium munus pertinere manifestum est ad pastionem animalium in sicco viventium. Hanc igitur rursus dividamus in pastionem volatilium et pedestrium animalium. Posteriorem

*) De hoc ipso artis dialecticae loco subtilius in Philebo explicatur p. 17. A sqq.

quum ars civilis attineat, oportet bifariam divisam poni. At vero ad quam partem nostra tendit oratio, eam vero aut breviore via et quasi compendiaria licet distribuere, aut dispertiri sic, ut omnes ac singulas formas ac species in medio sitas accuratius investigemus ac diligentius persequamur. Age igitur, utramque viam ordine deinceps experiamur. Et primum quidem tentemus longiorem; tum breviorem videamus. P. 263. E — 265. B. — Pedestria igitur animalia, quotquot gregalia et cicura habentur, aut cornua habent nulla aut cornigera sunt. Ac regem quidem nostrum apparet gregem pascere cornibus mutilum et carentem. Haec ipsa vero animalia aut promiscuum habent ortum aut proprium atque suum. Posteriori generi quum rex et vir civili prudentia ornatus prospiciat, iam rursus illud bifariam est discriminandum. Dividi autem rectissime poterit in quadrupes atque bipes. Ex quibus quum posterius regi ac viro civili subiectum sit, si idem bifariam dispescatur, profecto plane ridiculum quiddam eveniet, siquidem generi humano iam apparet iunctum et consociatum fore genus avium, quod est omnium velocissimum et expeditissimum, quum tamen postremo in hac nostra divisione in medium prodierit, et bellissimos scilicet ac generosissimos regem hominum socios atque comites esse habiturum. At nimirum hic illud est recordandum, de quo in quaestione de Sophista instituta diximus, non id esse curandum in eiusmodi disputatione, quale quidque sit, quod exquiratur, sed illud unice spectari oportere, ut verum investigetur. P. 265. B — 266. D. — Sed ingrediamur nunc etiam viam breviorem ad regis definitionem perducentem. Poteramus igitur genus terrestre statim dividere in bipedes et quadrupedes. Et quum animadvertissemus humanum genus idem esse sortitum, quod genus volatilium, licebat bipedum gregem dissecare in nudum et pinnatum. Hoc autem facto, declarata hominum pascendorum arte, proferre poteramus virum civili prudentia insignem ac regium eique committere tandem civitatis habenas. P. 266. D — E. —

Ex his omnibus nunc facile intelligetur, artem civilem sive regiam esse eam, quae homines una degentes alat atque pascat.

At enim vero magnopere hic verendum est, ne viri civili prudentia ornati atque regis munus non satis accu-

rata exploratum habeamus. Prodibunt enim alii plurimi, qui eandem illam laudem, quam huic uni attribuimus, item affectent, veluti agricolae, pistores, medici, alii, qui similiter atque ille arte hominum alendorum occupati sunt. Imperfecta igitur nostra viri civilis atque regis descriptio est: quae quo fiat plenior accuratiorque, ita ut virum regium exhibeat purum atque solum et a ceteris omnibus segregatum, rursus ab initio aliam nos viam ingredi oportet. Adhibeamus igitur ad rem praesentem fabulam quandam, qua enarrata rursus, ut antea, partem parti adimamus, usque dum ad id perventum fuerit, de quo quaeritur. P. 266. E — 268. E.

Quum igitur alia multa prodita sint antiquitus ad posteritatis memoriam, quae mira videantur, tum memorabile inprimis est prodigium illud, quod propter Atrei et Thyestis immanitatem a diis editum est, siquidem tunc solis reliquorumque siderum cursus repente inflexus et mutatus esse narratur. Non minus mirum est illud, quod de temporibus Saturni perhibetur, homines tum non ex se fuisse procreatos, sed ex terra ortos. Nimirum haec aliaque multa, quae in fabulis obscurius narrantur, explicationem habent suam ex uno eodemque rerum statu, qui priscis aliquando fuit temporibus: quem quum nemodum descripserit, ego iam ita describere conabor, ut tota rei expositio ad regem informandum accommodate fiat.

Itaque hoc universum, quod in orbem rotatur, modo Deus ipse ducit et circumagit, modo dimittit liberum. Et hoc quidem ita fit, ubi certi quidam temporis Deo destinati circuitus expleti sunt. Tum vero universum sua sponte rursus in contrariam movetur partem: accepit enim a mundi auctore animum atque mentem, ut sponte sua agere ac se movere queat. Quod autem universum, ubi Deus ipsum gubernare desiit, in contrariam partem volvitur, eius rei caussa haec est. Solis rebus divinis convenit, ut semper uno eodemque sese modo habeant; contraria corporum ratio est. Iam quod coelum et mundum solemus appellare, id multa quidem praeclara ab auctore suo accepit, sed accepit item corpus. Ex quo consequens est, ut mutationis vicissitudine liberum esse non possit. Movetur tamen quantum fieri potest sic, ut quam minimam ab eius, quod idem manet, motione habeat declinationem. Nactum enim est circuitum, ut in

orbem circumferatur. Verumtamen quum semper se circumagere et movere nihil possit praeter illud unum, quod omnis motus est caussa et principium, idque semper eodem modo agitet; sponte consequitur mundum nec semper semetipsum circumagere, nec perpetuo a Deo cieri, nec a duobus diis inter se discordantibus circumverti; sed, ut antea dictum est, modo ab una aliqua caussa divina duci, vitam et immortalitatem ei tribuente, modo, ubi sibi fuerit permissus, per se ipsum proficisci, opportuno tempore dimissum talem, ut multas possit conficere conversiones retrogradus. Mutatio autem illa, qua universum modo ea, qua nunc volvitur, ratione movetur, modo in contrariam circumagitur partem, existimari debet omnium, quae in coelo eveniunt, conversionum longe maxima esse. Cuiusmodi mutationes mirandum non est quod etiam animantium naturam commovent vehementissime. Itaque tum et alia animantia et vero etiam homines maximam partem absumuntur penitusque intereunt. Et hominibus quidem, quo conversio initium capit ei, quae nunc est, contraria, quum multa alia nova et admirabilia accidunt, tum maxime mirum hoc evenit, quod ex ipsius universi conversione sponte eo tempore consequitur. Etenim ubi tempus illud contrariae rotationis advenit, ibi vero primum quidem cuiusque aetas consistebat desinebatque procedere ulterius; deinde veluti inverso cursu ad iunius et tenerius revertebatur, ita ut cani senum capilli rursus nigrescerent; lanugo in iis, qui iam ad pubertatem pervenissent, denuo evanesceret et genas relinqueret levigatas; puberum corpora in dies decrescerent et in puerorum recens natorum redirent naturam; marcescentia porro corpora omnino evanescerent; denique corpora occisorum quoque paucis diebus exstinguerentur. Iam vero si quaeris, qualis tum temporis fuerit animantium generatio, responsio promta et parata est. Liquet enim mutuam in rerum natura, quae illo tempore fuit, animantium generationem omnino fuisse nullam, sed, quod in fabulis narrant, viguisse aliquando genus terrigenarum, id illud ipsum fuit, quod eo tempore rursus e terra provenit. Nimirum qui fini prioris illius circuitus fuerunt propinqui et initio huius nostrae periodi nati, ii harum rerum nuntii nobis exstiterunt, ut multi immerito eorum narrationibus omnem derogent fidem. P. 268. E — 271. C. — Iam vero quaeritur, num vita, quam regnante Saturno fuisse fe-

runt, in illas conversiones, an in has posteriores inciderit. Nam astrorum solisque mutatio non est dubium quin in utrisque evenerit. De his igitur sic existimandum est. Pertinent utique quae de Saturni regno perhibentur, ad eam mundi aetatem, qua coelum contrario atque nunc motu agitabatur. Nam quod omnia dicuntur sponte ex terra progerminasse, convenit hoc certe in superiorem temporum periodum, in hanc nostram aetatem non convenit. Erat autem tunc mundi regnum fere huiuscemodi. Primo Deus ipse universum moderabatur ac regebat mundi circuitum. Sed quemadmodum nunc singulis locis singuli dii assignati et praefecti sunt, ita tunc omnes mundi partes singulis diis tanquam moderatoribus erant demandatae *). Atque etiam singula animalium genera et greges a geniis tanquam pastoribus divinis regebantur, idque sic, ut neque ullum eorum ferum esset, neque alterum ab altero absumeretur, neque bellum aut seditio usquam flagraret, nec denique quidquam deesset, quod ad quam maximam felicitatem atque beatitatem valeret. Quod vero de victu hominum ultro tunc succrescente narratur, eius rei haec est ratio. Ipse Deus homines pascebat tanquam unicus eorum praeses et custos, quemadmodum nunc homines, item divinior animans, alia animantium genera eaque viliora pascere solent. Cuius cura quum homines fruerentur, neque civitates condebant neque habebant uxores ac liberos; omnes enim ex terra proveniebant, ita quidem, ut nihil quidquam rerum praeteritarum reminiscerentur; nec vero proprias habebant possessiones, quum minime opus esset agrorum hortorumque cultura, sed omnia sponte ex terra nascerentur. Accedebat mitissima coeli temperies, quae nihil afferebat molestiae; unde non modo nudi nec stragulis utentes pascebantur, sed etiam gramine largiter ex terra propullulante pro cubilibus utebantur. Atque ex his facile diiudicari poterit, utra mundi aetas beatior iudicanda sit, Saturnia, an praesens, quae Iove regnante perdurare existimatur. Nam si alumni Saturni, quum iis tantum otii ac tranquillitatis suppeteret ac tanta vitae felicitas obtigisset, non solum cum hominibus, verum etiam cum ceteris animantibus sermones instituerunt, atque in

*) Conf. de his Comment. De daemonologia Graecorum in Allgem. Schulzeit. 1833. P. 2. n. 1 sqq. inprimis n. 3, p. 20.

ea re id maxime egerunt, ut omnia ad philosophiam referrent et cuiusque naturae vim rationemque cognoscerent; facile apparet, quantopere illi vitae beatitate his nostris hominibus antecelluerint. Sed mittamus hoc: neque enim certo constat, num homines illius aetatis huic scientiae et philosophiae studio dediti fuerint. P. 271. C. — 272. D.

Quum igitur horum omnium tempus esset exactum atque fato destinatum id, ut tandem rerum commutatio fieret, quumque genus terrenum iam omne esset consumtum, quippe quum unaquaeque anima toties vitae semina dedisset, quoties ei esset mandatum; totius rerum universitatis gubernator, misso gubernaculi clavo, in suam discessit speculam; mundum vero rursus convertit necessitas et innata ipsi cupido. Nam etiam ceteri dii, singulis locis aut animalibus praefecti, quum quod fieret cognovissent, protenus stationes suas deseruerant. Mundus vero quum retro volvi inciperet, vehementer quassatus inter omnes animantes rursus ingentem stragem edidit, usque dum paulatim tranquillius incedens et ad consuetum cursum revertens denuo aequabiliter progrederetur. Enimvero et patris aedificatorisque sui meminerat praecepta, et satis per se ipsum pollebat, ut per aliquod tempus rectum cursum teneret. Sed quum initio munus suum recte diligenterque executus esset, tamen postremo defecit viribus. Cuius rei caussa posita fuit in elemento corporeo, unde erat compositus. Corporum enim natura iam principio fuerat turbulenta et inordinata, ut ne nunc quidem pristino vitio non laboraret. Iam quo minus mundus meminit divinae institutionis, quoque maior in ipso ingruit illius oblivio: tanto vehementius prorumpit innatae ipsi vis materiae, ac tanta denique invalescit perturbatio, ut summum ipsi immineat interitus periculum. Sed eo ipso tempore summus Deus ei rursus praesentissimo suo adest auxilio. Denuo enim gubernaculis arreptis morbosas eius dissolutasque partes reficit totumque reddit immortalem et senii expertem. Ita igitur mundo converso aetas olim pervenit ad eam generationis viam, quae nunc dominatur, sed rursus tunc nova vidit monstra et superioribus contraria. Nam quae prae parvitate sua paene exoleverant animantia, ea repente rursus in maius excreverunt; quae vero e terra recens orta erant corpora senilia, ea morientia redierunt in terram, et similiter etiam cetera mutata sunt pro to-

tius rerum universitatis statu et condicione. Alia igitur nunc etiam generationis et procreationis et nutritionis ratio exstitit. Neque enim iam poterant animalia in terra per alias res concrescentes enasci; sed quemadmodum toti mundo mandatum erat, ut ipse pro viribus cursum suum flecteret et moderaretur, ita etiam singulis eius partibus id est permissum, ut quantum possent gignerent omnia, procrearent, nutrirent. P. 272. D. — 274. A.

Atque hic tandem pervenimus ad id, cuius caussa tota haec oratio suscepta est. Nam quum de reliquis animantibus copiose exponere liceat, cur quaeque et quibus de caussis mutatae fuerint, tum de homine id brevius licebit significare. Quum enim homines singulari deorum procuratione destituti essent, mox ita evenit, ut a saevis bestiis misere infestarentur crudeliterque dilacerarentur. Etenim primis illis temporibus premebantur rerum artiumque omnium inopia, propterea quod finita vita priori, qua ipsis omnia ultro succrescebant, res ad vitam degendam atque sustentandam necessarias sibi comparare non didicerant. Quocirca eorum indigentiam ipsi dii levare et avertere decreverunt. Nam ignem iis attulit Prometheus, artes a Vulcano et Minerva acceperunt, denique semina atque plantas ab aliis nacti sunt. Hinc inventa sunt denique quae ad vitam instruendam ornandamque valuerunt *): nam deorum quidem procuratio hominibus deerat, ideoque ipsos oportebat vitam moderari suam eiusque rationibus prospicere, quemadmodum id etiam universus mundus facere debuit: cuius imitantes exemplum in aeternum modo hac modo illa ratione vivimus et nascimur. P. 274. A — E.

Et haec quidem est illa quam narrare constitueram fabula. Sequitur nunc, ut diiudicandum sit, quantum in viri regii et civilis indole ac natura informanda a vero aberraverimus. Ac primum quidem manifesto errore quaerentes de rege et viro rerum civilium perito, qualis nunc sit, pastorem illius aetatis in medium attulimus, quae huic nostrae omnino fuit contraria. Ita enim fa-

*) Cum postrema huius fabulae parte, qua de hominum inopia deque deorum auxilio, quod iis contigerit, exponitur, contulisse iuvabit quae simili figmento narrat Protagoras in cognomine dialogo p. 320. C — 322. D.

ctum est, ut in locum viri mortalis deum aliquem substituerimus. Praeterea nec satis dilucide exposuimus, quatenus eum posuerimus esse universae civitatis gubernatorem. Quanquam hoc quidem levius. Apparet vero primum nobis definiendum esse optimam civitatis administrationem, ac tum demum ad informandam viri civilis imaginem accedendum. Propterea etiam intertexuimus fabulam illam, ut non solum appareret de gregali pastione omnes cum eo contendere, de quo nunc quaerimus, verum etiam ipsum accuratius cognosceremus et ab aliis discerneremus. Arbitror vero equidem divinum pastorem revera maius quiddam esse, quam ut cum rege comparari possit, viros autem civiles, quales nos habemus, rectius numero eorum accenseri, qui imperio aliorum subiecti sunt, atque his esse similiores. Verum hoc utcunque se habet, illi certe indagandi explorandique sunt. Illuc igitur redeamus, unde supra deflexit oratio. P. 274. E — 275. C.

Videamus autem ante omnia de erroribus in superiore disputatione admissis. Ac primum quidem nonnihil peccatum est in divisione τῆς αὐτεπιτακτικῆς, quandoquidem, quum ei τὴν ἀγελαιοτροφικὴν subiectam putaremus, omnino nullam duximus viri civilis rationem. Nam gregis pascendi negotium aliis quidem custodibus recte attribuitur, viro civili attribui non potest. Hic enim non pascit gregem, sed potius curat. Itaque deligendum fuit nomen ambitus latioris, quod et in virum πολιτικόν, et in ceteros, qui pascunt, conveniret, veluti ἀγελαιοκομικὴ aut θεραπευτική. Deinde vitium inerat in extrema divisionis parte. Nam post bipedis gregis alendi artem non debuit continuo ars civilis ac regalis commemorari, quasi re iam penitus absoluta. Nam primum ita emendandum fuit nomen eo modo, ut potius ad curam quam ad pastionem significandam pertineret; deinde etiam illud attendi debuit, num quae aliae adhuc partes divisionis superessent, id quod temere neglesimus. P. 275. C — 277. D.

Iam si quaeris, quo pacto nobis nondum satis de rege et viro civili expositum sit, res videtur exemplis declaranda et illustranda esse, siquidem in rebus minutioribus et facilioribus citius perspicere licet, quomodo in quaestionibus gravioribus versandum sit. P. 277. D — 279. A.

Sumamus igitur exempli loco artem textoriam, et quidem illam eius partem, quae in lana texenda versatur, repetamusque a summo genere.

Omnium eorum, quae vel fabricamur vel acquirimus, duplex est finis, aut ut ope eorum aliquid efficiamus, aut ut ne quid patiamur. Ea quae prohibent, quominus quid patiamur, sunt vel remedia sive *ἀλεξιφάρμακα*, vel propugnacula s. *προβλήματα*. Horum rursus duplex genus est, armaturae, *ὁπλίσματα*, et sepimenta, *φράγματα*. Sepimenta aut velamenta sunt aut praesidia ad defendendam vim frigoris et caloris. Ex his rursus alia sunt *στεγάσματα* s. operimenta, alia *σκεπάσματα*, h. e. tegumenta. Ad tegumenta pertinent et stragula et vestimenta. Vestimentorum alia sunt ex toto secta, composita alia. Ex compositis discerni possunt ea, quae perforata sunt, et illa, quae sine perforatione sunt confecta. Eorum, quae non sunt perforata, alia e nervis plantarum, alia e pilis constant. Horum rursus duplex genus est, quandoquidem alia aquae et terrae ope conglutinantur, alia per se sola colligantur. Et his quidem amictus nomen tribuimus, artem vero, qua conficiuntur, nominare placet vestiariam, s. *ἱματουργικήν*. Dicere licebit etiam textoriam s. *ὑφαντικήν*, ut quae in vestium confectione primas teneat. Verum enim vero etsi eam iam a multis cognatis artibus segregavimus, tamen nondum distinximus a vicinis operae sociis, ut sane imperfecta sit rei expositio. Enimvero qui ab initio vestium confectionem aggreditur, is certe non contexere, sed contrarium quiddam facere existimandus est, hoc est carminare, carpere, tractim divellere. Neque etiam staminis et subteminis confectionem recte appellabimus textoriam. Negleximus item artem fullonum et sartorum, quae quum et ipsa ad vestiariam pertineat, tamen non est ipsa textoria. Ita igitur apparet, ut ars laneorum vestimentorum conficiendorum plene accurateque definiatur, in dividendo subtilius etiam esse versandum. P. 279. A — 281. D.

Experiamur ergo hanc partitionem. In omnibus, quae peraguntur, duae artes sunt distinguendae, altera confectionis adiutrix s. *ξυναίτιος*, altera eiusdem effectrix, h. e. *αἰτία*. Et eas quidem artes, quae fusos et radios fabricantur et quae pertinent ad alia instrumenta textoria, adiutrices dicamus; quae vero ipsam texturam perficiunt atque curant, eas appellare placet effectrices.

In posteriorum numero habentur lavandi (πλυντική) et sarciendi artes aliaeque, quarum partem huc pertinentem κοσμητικήν communi nomine artis fulloniae comprehendamus. Iam etiam carminandi et nendi artes omnesque eae, quae in conficiendis vestimentis versantur, unam efficiunt ταλασιουργικήν, sive lanae tractandae artem. Huius ipsius vero rursus partes sunt duae, altera ξυγκριτική, quae in coagmentando posita est, altera διακριτική, quae secernit ac dirimit coniuncta. Ad διακριτικήν igitur pertinent ars carminandi, subteminis faciendi, denique aliae omnes, quae coniuncta digerunt ac secernunt; ad ξυγκριτικήν autem referuntur quaecunque consociant et connectunt vestimentorum elementa. Iam vero si artem textoriam invenire voluerimus, necesse erit bifariam dividamus τὸ ξυγκριτικὸν καὶ ταλασιουργικόν. Discerni vero in eo potest τὸ στρεπτικόν, quo fila torquentur, et τὸ ξυμπλεκτικόν, quo connectuntur. Illud complectitur staminis pariter atque subteminis confectionem. Quamobrem dispesci potest in στημονονητικήν, quae subtemen e filis contortioribus conficit, et κροκονητικήν, cuius munus hoc est, ut fila molliora et laxiora stamini implicentur. Est igitur ars lanae texendae non alia, quam quae ex filis laneis per stamen atque subtemen efficit texturam. P. 281. D — 283. A.

His ita expositis hospes Eleaticus orationis longitudinem ita excusat, ut veluti in transcursu quid omnino de sermonum brevitate ac longitudine existimandum sit et ad quam normam atque legem ea sit exigenda, exponere conetur. Censet autem metiendi artem in iudicanda longitudine ac brevitate omnino dupliciter posse versari, prouti vel magnitudinem et brevitatem inter ipsas contendat, vel ad τὸ μέτριον et ipsam rei, de qua agitur, naturam respiciat, hoc est aut relative aut absolute quamvis magnitudinem consideret. Et posteriorem quidem rationem ibi locum habere arbitratur, ubi de modo in arte quapiam servando quaeratur. Artibus enim propositum esse hoc, ut in agendo omne id caveatur, quod parum nimiumve sit, quo uno fieri, ut bona et pulcra omnia per eas efficiantur. Itaque ipsam metiendi artem ait bifariam dividi posse, siquidem vel eas artes complectatur, quae numeros, longitudines, altitudines, celeritates ex contrariis metiantur ac diiudicent; vel ad eas attineat, quae id, quod magnum et parvum, nimium aut parum sit, ex cuiusque rei in se spectatae natura atque modo,

ex decoro, ex opportuno, ex necessario, denique ex iis, quae media sint inter extrema, definire soleant. P. 283. A. — 285. C.

His addit porro Eleates nonnulla, quae ad disputationem de viro civili institutam pertinent. Etenim unamquamque disputationem censet ex eo maxime iudicari oportere, quod ipsi propositum sit. Itaque, si in ea id agatur, ut audientes vel legentes ad dialecticam facultatem instituantur et exerceantur, non illud videndum esse ait, utrum longior sit an brevior, sed illud unice quaeri opportere, num quod ipsi fuerit propositum, plane sit assequuta. P. 285. C. — 287. B.

Harum rerum expositione tandem absoluta reditur ad quaestionem de viro civili, ita quidem, ut exemplum disputationis de arte textoria antea institutae ad rem praesentem accommodetur. Quamobrem Eleates sic disputare pergit.

Quemadmodum multas artes reperiri vidimus, quae etsi textoriam adiuvant, tamen non ad ipsam illam pertinent; ita etiam plurimae artes sunt, quae valent ad rempublicam eique opitulantur, nec tamen pro partibus ipsius artis civilis haberi possunt. Sunt igitur quaedam artis civilis adiutrices, non item effectrices. Quorsum pertinent artes fere hae: primum quibus varia conficiuntur instrumenta, deinde quibus omnis generis vasa et supellectilia elaborantur; tum quibus construuntur vehicula, quibus in itineribus vel maritimis vel terrestribus utimur; porro quarum ope tegumenta cuiuscunque generis ideoque etiam vestimenta comparantur; quintum quae circa artis opera atque ludicra versantur; sextum quae rudem corporum materiam, veluti aurum, argentum, alia, tractant; septimum denique quibus victus comparatur. Ita igitur quae artes pertinent ad rudis materiae tractationem, ad instrumenta, ad vasa, ad vehicula, ad tegumenta, ad artis opera, ad victum denique, eas iam rite ab arte civili distinximus ac segregavimus. Tractationem autem mansuetorum animalium, si a servis discesserimus, complectitur ἡ ἀγελαιοτροφική, quae et ipsa ab arte civili segreganda est. Reliquum igitur est servorum et ministrorum genus, inter quos fore suspicari licet, qui ad artis civilis laudem utique aspirent. Nam etsi venales illi servi, itemque ii, qui sese ultro eorum operae addixerunt, agricolae, opifices, mercatores, mercenarii,

omnino regiae artis partem sibi vindicant nullam, tamen in medium prodeant ministri alii, ea arrogantia inflati ac tumentes, ut reipublicae moderari videri velint. Quorsum referendi sunt praecones et scribae publici, praecipue autem vates, qui vulgo deorum interpretes habentur, atque sacerdotum gens, quae in Aegypto adeo eum naeta honorem est, ut nullus rex a sacerdotio seorsum imperare queat, ac si forte ex alio ordine oriundus regnum per vim occupaverit, postea in hoc genus recipi necessario debeat. Ad hos accedit varia ista et vere admirabilis natio eorum, qui partes maximorum inter sophistas praestigiatorum agunt, hoc est ii, qui semet ipsos civitatis administrandae regendaeque peritos profitentur, quos sane perquam difficile est a viris vere regiis civili prudentia instructis discernere. Hunc igitur inanem praestigiatorum chorum potissimum ab illis seiungere ac separare debebimus, siquidem perspicue voluerimus intelligere id, de quo quaeritur. P. 287. B. — 291. C.

Distinguuntur igitur tria civitatum genera, unius dominatio, s. monarchia, imperium paucorum, s. aristocratia, et democratia. Quae rursus dividi possunt in suas quasdam partes. Nam monarchia, ubi secundum leges et civibus volentibus exercetur ab eo, penes quem est civitatis imperium, regnum dicitur; sin pro arbitrio et invitis civibus habetur, tyrannis est: imperium porro paucorum si a divitibus obtinetur, aristocratia; sin a pauperibus occupatur, oligarchia vocatur; democratia denique sive volentibus civibus sive invitis, ac sive arbitrio sive ex legibus, locum habet, idem semper nomen retinet. Sed vera reipublicae forma neutiquam ex eo diiudicanda est, num unus an plures, pauperes an divites violenter aut secundum leges regnum exerceant. Imo ea, quae vera est reipublicae ratio, ex una scientia pendet, sicuti antea recte videmur iudicavisse. Itaque ea una vera germanaque civitas est, cui aliquis iusta praeditus scientia praeest. Hanc vero scientiam sibi comparare res est una omnium difficillima: nam inter multa millia hominum vix singuli reperiuntur qui illam teneant, sicuti inter mille homines vix unus alterve est, qui lusum calculorum plane cognitum habeat. Jam vero cui reipublicae praeest is, qui hac scientia sit ornatus et instructus, ea sine dubio omnium optima haberi debet, sive secundum leges sive sine legibus administratur, ac sive volentibus gu-

bernatur civibus sive invitis: nam quaecunque rex sapiens suscepturus sit, sive aliquos eiiciat in exilium, sive alios supplicio afficiat, sive peregrinos donet civitate, ea omnia civitati universae conducant necesse est, quoniam a sapientibus proficiscuntur consiliis. Quod autem talem sapientem statuimus vel sine legibus optime regnaturum, id minime debet videri ineptum esse aut absurdum. Nam multo est praestabilius virum prudentem regnare quam legem. Quippe humana omnia fluxa sunt, inconstantia, perpetuae obnoxia mutationi. Quamobrem nullo modo fieri potest, ut leges ferantur omnibus hominibus ac temporibus aptae et idoneae; nec ullus legum auctor novisse potest, quid expediat singulis, qui illud tantum respicere soleat, quod plurimis profuturum videatur, eaque ipsa re saepenumero singulis adeo noceat. Quamobrem legum perpetuae mutationes fiant necesse est atque saepissime etiam in singulis casibus ab earum auctoritate iniuste recedi oportet. Verum enim vero ex eo ipso, quod difficile est publice constituere, quid singulis conducat, quidque iis iustum sit aut rebus consentaneum, sponte consequitur, universalem quandam legem pro norma atque regula habendam esse, ad quam rerum publicarum gubernatio dirigenda sit, quemadmodum vulgo in singulis artibus communia quaedam praecepta reperiuntur, ex quibus earum fit exercitatio. Quam quidem legem communem profecto unus tenet ille sapiens, quem civitati praefectum volumus. Ex quo quid porro consequatur, apertum erit omnibus. Nam sicuti minime iniustum aut durum est, si medicus aegrotum aliquem ipsi parum morigerum per vim adigat ad facienda ea, quae ipsius valetudini expediant: ita nec durum existimare licebit, si is, qui vera arte rempublicam gubernandi praeditus est, cives sapienti consilio nec legum iussu ad ea cogat, quae ad communem salutem valeant, in eaque re nec vi abstineat. Quippe talis sapiens id unice spectabit, ut omnia fiant iustius ac melius, quam si ex mutis legum institutorumque praeceptis peragantur. Quemadmodum igitur gubernator quidquid navi et nautis conducit observans neque leges ponens, sed arte tanquam lege utens, nautas a periculis tutos et incolumes praestat, item optima iudicanda est civilis administratio eorum, qui sic imperant, ut artis vim legibus potiorem adhibeant. Optimum est igitur non leges vigere, sed virum aliquem regia mente praeditum gubernacula tenere rei-

publicae, qui sit civitatis tanquam *νόμος ἔμψυχος*, h. e. lex non mortua, sed viva. P. 291. C. — 297. B.

Nunquam vero futurum est, ut maior hominum multitudo, qualescunque illi sint, hanc talem scientiam adipiscatur et civitatem sapienter administret. Imo paucissimorum, et vero unius tantum est recta illius gubernatio. Quae autem vulgo habentur reipublicae, eae nihil sunt aliud nisi optimae illius atque perfectissimae imitationes, modo propius ad eam accedentes, modo inde longius recedentes. Usurpare vero illae coguntur, ut semet ipsas conservent, optimae civitatis instituta, atque id curare, quod modo laudavimus, etsi non sit optimum, nimirum ut civium nemo quicquam praeter leges facere audeat; sin autem quis fecerit, is supplicio ac morte multetur. Haec enim ratio secundum priorem illam, quam antea descripsimus, utique pro optima et pulcerrima habenda. P. 297. B — E.

Age vero, explicemus iam dilucidius, qua ratione exsistat illud ipsum, quod secundum diximus. Enimvero non capiunt hominum vulgarium animi verae illius regiae artis magnitudinem et praestantiam, unde eius interitus similiter acceleratur, atque aliis quoque artibus futurum esset, si populus earum rudis et ignarus, ademta iis, qui illarum periti sunt, omni praecipiendi potestate, leges dare ac sancire vellet, ad quas singulae essent exercendae. Nam ita patet propter legem vetantem nihil amplius ad artium amplificationem et perfectionem inventum iri, ac vitam, iam nunc satis molestam illam, exstituram esse plane intolerabilem. P. 297. E. — 299. E.

Iam vero hoc quum per se malum sit, tamen maius etiam malum existet, si qui publice custodiendis legibus praefectus est, is neglecta earum auctoritate vel lucri alicuius vel gratiae privatae caussa vim earum infringere conatur. Nam qui leges impugnat multo usu confirmatas, de quibus prudentes aliqui viri scite deliberarunt, quasque iidem populo suaserunt et commendarunt, is omnem omnino evertet agendi rationem, adeoque civitati plus damni inferet quam ipsae praescriptiones. Quocirca iis, qui de unaquaque re leges sciscendas esse arbitrantur, etiam hoc diligenter agendum est, ut contra eas neque unum aliquem neque multitudinem quidquam moliri concessum sit. Iam vero quae isto modo a viris prudentibus publice perscripta sunt et legibus san-

cita, ea non alium habent fontem nisi verae artis civilis imitationem. Verum autem germanumque politicum antea censebamus multa esse instituturum facturumque suo ipsius arbitratu, non consulta scriptarum legum voluntate, siquidem ipsi ita expedire videatur. Quod idem institutum imitari possunt etiam ii, qui in sua civitate scriptis legibus utuntur, modo de earum emendatione viri prudentes conferant consilia. Sin imperiti hoc emendandi negotium suscipiant, imitabuntur illi quidem rectam rationem, sed imitabuntur pessime, hoc est, leges depravabunt. Quod autem antea iudicavimus, magnam hominum multitudinem non posse ullam artem penitus percipere accurateque tenere, idem vel inprimis existimandum est de arte regia, cuius scientiam neque divitum multitudo neque universus populus unquam percipiet. Oportet igitur huiusmodi civitates, si quidem veram illam rempublicam, quam unus cum arte administrat, pro viribus imitari voluerint, nunquam quidquam facere contra praescripta et instituta patria. Ex cuius rei observatione aut neglectione oriuntur variae illae regiminis formae, quas antea significavimus. Nam divites si veram illam civitatem ob oculos habent ideoque constanter legum publicarum tuentur auctoritatem, locum habet optimatum imperium, cui nomen *ἀριστοκρατίας* imponimus; sin iidem leges non curant, oritur imperium paucorum sive *ὀλιγαρχία*. Quodsi vero unus aliquis in civitate imperat vere sapiens ac prudens, uno r e g i s nomine appellandus erit: sin idem neque leges neque instituta publica revereretur, sed scientiam simulans etiam contra ea, quae legibus sancita sunt, meliora instituenda et facienda esse clamitat, in eo ipso tamen vel lubidine vel inscitia ducitur, recte eum t y r a n n u m appellabimus. Ita igitur et tyrannis existit et regium imperium, et paucorum et optimatum et populi gubernatio, quoniam homines uni illi regi, nomine imperantis vere digno, diffidunt, neque sibi persuaderi patiuntur esse aliquem dignum hoc tali imperio, quum et velit et possit cum virtute et scientia imperare, et quidquid iustum atque fas sit recte inter omnes distribuere, nemini cuiquam autem ullum inferre detrimentum: quanquam talis si reperiretur, qualem informamus, eum omnes uno ore confitentur magni aestimatum iri et imperium suum beate esse exerciturum. P. 300. A. — 301. D.

Quum vero talis rex et princeps nusquam reperia-

tur, necesse est, ut leges et scribantur et publice sanciantur, ita quidem, ut vestigia verissimae civitatis quam diligentissime serventur. Nec vero mirum accidet, quod in eiusmodi civitatibus tanta mala et nunc eveniunt et postero tempore eventura sunt. Quippe fundamentum earum hoc est, ut ex solis praescriptionibus et institutis, non item cum scientia et arte res suas gerant ac gubernent. Quod si in quacunque alia rerum administratione fiat, quis est quin videat brevi futurum esse, ut rei eventus omnem spem destitueret? Magis igitur mirari consentaneum est, quod vel inter tales respublicas nonnullae diuturniores exstiterunt neque brevi tempore eversae sunt. P. 301. D. — 302. B.

Verum his explicatis iam etiam illud videamus, quaenam ex his deterioribus civitatibus civibus in ea degentibus minime molesta sit, quaeque iisdem maxime molesta fiat et incommoda. Nam etsi huius rei quaestio ad propositum nostrum nihil pertinet, tamen, si summam rei spectamus, omnes id maxime curare et respicere solemus.

Non dubito vero confidenter affirmare, unam esse et eandem civitatis formam, quae et optima sit et longe omnium tristissima. Nam et monarchia et oligarchia et democratia bifariam dispesci possunt, ut sex prodeant regiminis formae, a quibus tanquam septima optima illa civitas secernenda est. Quippe monarchia est vel *βασιλική* vel *τυραννική*; oligarchia porro aristocratiam et pravam paucorum dominationem complectitur; democratia denique item vel secundum leges vel per vim et arbitrium imperium suum exercet. Ex his igitur reipublicae formis monarchiam aio et optimam esse et longe molestissimam. Etenim paucorum imperium ipsa natura sua quasi in medio collocatum est. Multitudinis porro dominatio ideo minus est periculosa, quia neque bona neque mala insignia efficere potest, quum potestatem habeat inter plurimos divisam. Quamobrem sane optimum fuerit in democratica vivere civitate, si omnes rerum publicarum formae peraeque depravatae sint; sin autem omnes sint bonae, in illa vixisse minime expediet, siquidem tum monarchia omnium optima et praestantissima videri debet. Quanquam huic quoque mirum quantum praestat optima illa, quam antea descripsimus, civitas, in qua rex sapiens pro viva lege valet. P. 302. B. — 303. A.

Apparet igitur nunc luculentissime, eos omnes fere, qui in his verae civitatis tanquam umbris tractandis versantur, non esse artis regiae ac civilis vere peritos, sed potius inanes quosdam germani politici imitatores, vanos praestigiatores, denique maximos omnium sophistarum sophistas. Quos iam intuentes conspicari nobis videbimur revera tanquam in fabula turbam aliquam Centaurorum et Satyrorum, quos in sapientis illius regis societatem admittere velle maxime temerarium fuerit. P. 303. C.

Sed quum iam artem civilem, nomine suo dignam, ab reliquarum civitatum administratione seiunxerimus, tum aliud quid dispiciendum superest, ad diiudicandum sane multo difficilius, propterea quod regis generi magis cognatum habetur. Videndum enim, quaenam arti imperatoriae, iudiciariae et oratoriae cum arte civili intercedat coniunctio et necessitudo: nam hoc demum explorato poterimus virum civilem a reliquis omnibus diligenter separare separatumque exhibere et proponere. P. 303. D. — 304. A. Qua de re hoc videtur animadverti ac teneri oportere.

Differt ab artibus ceteris semper ea ars, qua quis illarum usus sit et quanto aut quo modo singulae adhiberi debeant, ostenditur ac demonstratur: ea enim est quasi regina quaedam ceterarum omnium, quae ipsius tantummodo ministrae sunt, nec ipsae norunt aut docent, quo tempore quove modo adhibendae sint. Idem plane usu venit in iis artibus, quas modo nominavimus quasque diximus ab arte civili secerni oportere. Etenim dicendi arte quando opus sit, ex ipsa minime potest intelligi; id unice ars regia vel civilis docet, quae illi quasi imperat. Eadem ratio est etiam imperatoriae et iudiciariae artis, cuius usus omnis ex arte civitatem gubernandi suspenditur. Hae igitur artes cunctae quum huic uni serviant et quasi famulentur, facile apparet, quanto intervallo ab illa distare existimandae sint. Enimvero ars civilis certe nihil aliud est nisi ea scientia, quae omnibus legibus, institutis, consiliis denique publicis praeest iisque sapienter moderatur. P. 304. A. — 305. D.

Distinximus tandem artem civilem a ceteris omnibus, quae eius laudem aemulari posse videantur. Sequitur ut eiusdem munus et officium propius considerandum sit. Qua in re optime sic versabimur, ut exemplo artis textoriae utentes regiam quasi textoriam cognoscamus, et quo

modo ea civitatis fila coniungat atque inter se contexat paucis exploremus. Sunt igitur variae virtutum rationes, ex quibus maxime fortitudo ac temperantia, si quidem ingeniorum indolem spectamus, inter se sunt contrariae et oppositae. Quippe illa est hominum calidiorum et vehementiorum propria, haec ingeniis moderatioribus atque mollioribus convenit. Itaque celeritas ingenii et vehementior animi impetus tanquam fortitudinis documenta multis in rebus laudantur; similiter etiam lenitas, moderatio, sedatus animus, non raro summis laudibus celebrantur, quippe quum temperantiam arguant. Nimirum laudabilia sunt haec omnia, sicubi opportune locum suum tenent; sin contrarium evenit, magnam etiam subeunt reprehensionem. Nam ita pro fortibus audimus insani, petulantes, superbi; et pro temperantibus timidi, ignavi, molles evadimus. Quum vero haec sit virtutum istarum discrepantia, consequens est, ut qui alterutra earum ornati sunt, ii tota vita sua etiam sequantur contraria; unde maxima saepe in rebus publicis nascitur perturbatio. Nam qui sunt moderatiores, quum vitam ament tranquillam et otiosam, facile evenit, ut aliis per omnia cedant, obsequantur, serviant, ideoque iis denique tanquam dominis mancipentur; qui autem sunt fortes et animosi, propterea quod nullum reformidant periculum et vehementiore ingenii impetu agitantur, saepenumero id efficiunt, ut miserae rixae et contentiones exardescant, atque periculosa bella incendantur, quibus respublica in maximum servitutis discrimen adducatur. Ita igitur virtutes illae inter se contrariae et oppositae quantum malorum efficere queant, facile apparet. P. 305. D. — 308. A.

Iam vero nulla est ars, quae non in operibus suis componendis fabricandisque sola bona deligat, mala quantum possit amoveat et reiiciat, ipsa bona autem ita inter se componat, ut similia ac dissimilia quam aptissime inter se coniungantur. Nam hoc demum modo perfecta aliqua cuiuscunque operis species et imago effingi potest. Idem igitur etiam arti civili propositum esse debet. Quae volens quidem nunquam civitatem aliquam componet ex bonis et malis hominibus, sed primum quidem singulorum animos et ingenia explorabit, tum vero exploratos recte institui curabit atque erudiri. Tradet autem eos in disciplinam idoneorum magistrorum, qui ipsa praecipiente ac moderante institutionis negotium exer-

ceant. Nimirum quemadmodum ars textoria carminantibus ceteraque omnia, quae ad texturam necessaria sunt, tractantibus sedulo adest ac talia quemque opera iubet perficere, quae ad contextum suum sint accommodata: ita etiam regia ars publicis praeceptoribus atque educatoribus diligenter invigilat neque permittit, ut ea factitent, quorum exercitatione animi adolescentium fiant ipsius temperationi minus congruentes. Quodsi vero reperiuntur, qui non possint fortitudinis, sapientiae, aliarumque virtutum participes fieri, sed indolis ingeniique pravitate ad impietatem, petulantiam, lubidinem, iniustitiam feruntur, eos eiicit, morte et exsilio multat, denique maxima afficit infamia. Nec vero illos leniter tractat, qui ad virtutem ac sapientiam hebetes et obtusi in summa volutantur inscitia et humilitate. Hos enim in servorum refert numerum. Ex reliquis autem omnibus, quorum ingenia animique ad generositatem possint conformari, quasi civitatis texturam conficit, quandoquidem eorum, qui ad fortitudinem sunt procliviores, firma ac dura ingenia staminis instar fore, illorum autem animos, qui natura sunt modestiores, subteminis loco futuros esse plane sibi persuasit. Conatur vero hoc fere modo eos colligare et contexere. Primum pro cognationis ratione sempiternam animi eorum partem divino nectit vinculo; deinde partem animalem humanis vinculis constringit.

Quippe divinum in humano genere, divinitatis utique consorte ac participe, nihil est aliud nisi verum de honesto, iusto et bono iudicium, idque certum et ratione confirmatum. Hoc vero ut animis civium ingeneretur, id unus omnium optime vir artis civilis vere peritus et bonus legum lator regia arte sua efficere potest, alioquin praeclarissimo hoc nomine utique indignus futurus. Itaque iis, qui omni ad virtutem indole destituti sunt, exclusis, quippe ex quibus nulla unquam componi civitas potest sive per se solis sive cum aliis commixtis, ceteros omnes, qui doctrinae et institutionis ope ad sapientiam et honestatem conformari queunt, iusta virtutum copulatione ad vitam in civitate bene beateque degendam aptos et idoneos reddit. Nam fortes qui sunt atque ingenii vehementioris, eos sapiens civitatis gubernator rectis de bono et honesto opinionibus corrigit redditque moderatiores; modestos autem ac temperantes ad res strenue fortiterque gerendas excitat et inflammat.

Etenim veri, boni, honestique cognitione, qua civium animi imbuuntur, contrariae vitae virtutes sublatis vitiis cognatis tanquam communi vinculo firmissime colligantur. P. 308. A — 310. A.

Reliqua sunt vincula humana, quae cognito divino illo vinculo et facile animadvertere et animadversa ad usum adhibere liceat. Cernuntur illa maxime in iis, quae spectant ad mutua connubia, ad liberorum communionem, denique ad privatas nuptias et matrimonia. Haec igitur omnia non opulentiae aut potentiae gratia quaerenda sunt; id enim perversum esse viri prudentes communi iudicio consentiunt. Sed alia etiam cautio in iis adhibenda est. Fit enim vulgo sic, ut commoditatis gratia similes cum similibus ineant matrimonia. Namque modesti suam ipsorum indolem etiam in aliis amant ideoque uxores ducunt consimilis ingenii; iidem etiam liberos suos pari condicione in matrimonium dare solent. Similiter agit genus eorum, qui fortes sunt, quippe quod item suam ipsius consectatur naturam. Atqui re diligentius considerata, plane contrarium fieri oportere facile intelligetur. Nam fortitudo ubi multa per secula ita propagatur, ut non commisceatur cum natura temperata, denique in immanem degenerat ferociam ac pristinam virtutis laudem omnem amittit. Verecundia autem atque temperantia, ubi omni abstinet cum fortitudine et audacia commercio, postremo in pravam exibit ignaviam atque mollem segnitiem. Hoc igitur ut ne in civitate ita accidat, ars civilis quantum fieri possit utique cavebit. Efficiet autem id eo modo, ut utrique generi unum idemque impertiatur de pulcris, bonis et honestis rebus iudicium. Hoc enim maximum atque unum est eius opus et officium, ut ingenia natura dissimilia, sed bona ad virtutem indole praedita, tanquam regiae texturae artificio communi iudiciorum de rebus maximis consensione in unum coniungantur, eaque consensio honoribus et ignominiius et existimatione publica et mutuis vadimoniis et vero etiam distribuendis prudenter magistratibus confirmetur. Nam magistratus quoque utrumque ingenium referant necesse est. Itaque ubicunque uno opus fuerit civitatis principe, ars civilis eum deliget, in quo insit lenitas et mansuetudo cum fortitudine ac severitate coniuncta. Ubi vero pluribus opus sit, eos utriusque generis esse iubebit. Nam lenium ac moderatorum principum indoles etsi cauta est et iusta et servandae salutis

omnis studiosa, tamen non poterit carere quadam vi et audacia, quo fortius consilia ipsius peragantur. Fortium autem ac strenuorum magistratuum ac principum natura illi alteri in iusto cautoque observando utique cedit, temeritatem vero in agendo habet eximiam. Itaque utriusque ingenii temperatio quasi quaedam et mixtura fiat prorsus necesse est, si quidem futurum sit, ut in civitatibus privatim et publice bene beateque vivi queat. Atque hunc finem propositum esse dicamus omni actioni civili, ut fortium et moderatorum virorum prudenti colligatione quam optima telae textura efficiatur, quando ars regia per concordiae et amicitiae vincula vitam eorum coniungens omnium textorum magnificentissimum atque optimum absolvat, reliquosque, qui in civitate degant, servos et liberos, hac textura sua complectatur, ita ut universae reipublicae quam maximae obtingat felicitatis possessio.

His auditis in ipso exitu sermonis Socrates, non ille iunior, opinor, sed sapiens, rupto tandem silentio, Praeclare vero, o hospes, etiam regium virum ac civilem descripsisti. Quibus verbis pronuntiatis dialogus finitur.

Summatim tandem retulimus, quae in hoc Platonis opere, de quo agitur, disputata leguntur. Unde sicuti clarum et apertum erit omnibus, insignem esse rerum in eo explicatarum gravitatem, ita etiam perspicietur facillime, maximam esse difficultatem, qua prematur eius interpretatio. Nam quamcunque eius partem intuemur, certe nulla est, quam non fatendum sit aliquid habere dubitationis. Quid enim? Qui tandem fit, ut primarii interlocutoris partes non Socrates ille tueatur, qui in plerisque aliis Platonis dialogis loquens inducitur, sed hospes aliquis Eleaticus, et quidem idem ille, qui iam in Sophista loquens inductus est? Quorsum porro pertinet singulare istud disserendi genus, quod per totum fere sermonem diffusum est, quandoquidem argutae minutaeque generum in formas divisiones tanta copia et multitudine coacervantur, ut qui assuefacti sunt Socraticae illi disputationis suavitati atque facilitati, quae in ceteris Platonis operibus regnat, ii non iam Platonem legere sibi videantur, sed potius scriptorem aliquem horridae cuidam ac spinosae dialecticae immoderatius indulgentem? Quaenam caussa et ratio est longae istius atque copiosae de variis mundi aetatibus narrationis, quae

sicuti in se non pauca habet ad explicandum difficilia, ita etiam cum principali disputationis argumento parum apte videtur cohaerere? Et qualem tandem putabimus esse virum illum scientia civili praeter ceteros praeditum, quem philosophus informavit atque instituit, qualesque eos, qui ipsi tanquam e regione collocantur? Quid denique censebimus de universi operis argumento et proposito? quid de partium, ex quibus constat, descriptione atque iunctura? quid de coniunctione et necessitudine, qua cum aliis Platonis libris contineatur? quid de fontibus, unde hausta sint, quae in eo videntur esse singularia? Haec igitur atque alia id genus non pauca ita certe comparata sunt, ut magna sane premantur obscuritate et singularem quandam requirant explicationem, siquidem futurum sit, ut totus liber penitus intelligatur recteque aestimetur. Id ipsum vero hac disputatione nostra pro viribus efficere conabimur, in eaque re videmur optime sic versaturi esse, si ante omnia de temporibus quaeramus, quibus librum scriptum atque editum esse suspicari liceat. Nam quum Plato in plerisque omnibus operibus suis scribendi consilia pro temporum varietate ita variasse reperiatur, ut iis interlocutorum personas, argumenti delectum, disserendi rationem, alia, prudenter attemperaverit, tum in scribendo Politico eorum temporum, quibus tum aut utebatur aut modo usus erat, quum librum scriberet, adeo diligentem habuit rationem, ut his non satis definitis fieri nullo modo possit, ut liber plene accurateque intelligatur. Quamobrem age ante omnia videamus, ecquid de his rebus certius exquirere et statuere possimus.

Praeclare vero nobiscum actum esset, si ex mentione institutorum Aegyptiorum p. 264 C.*) et 290 D.**) iniecta certo liceret colligere, quod inde Tennemannus ***) non improbante Schleiermachero †) et Car. Fr. Hermanno ††) collegit, scriptum esse dia-

---

*) Ibi leguntur haec: *οὐ γὰρ δὴ προςτυχής γε αὐτὸς οἶδ' ὅτι γέγονας ταῖς ἐν τῷ Νείλῳ τιθασσείαις τῶν ἰχθύων καὶ τῶν ἐν ταῖς βασιλικαῖς λίμναις.*

**) Ibi enim haec: *ὥςτε περὶ μὲν Αἴγυπτον οὐδ' ἔξεστι βασιλέα χωρὶς ἱερατικῆς ἄρχειν.*

***) V. Tennemann. System. Philos. Plat. Vol. I. p. 120.

†) V. Schleiermacher. Opp. Plat. Germ. Vol. II. P. II. p. 251. ed. 2.

††) C. F. Hermann. Hist. Phil. Plat. I. p. 501.

logum post iter a Platone in Aegyptum susceptum. Nam ita certe haberemus unde faceremus in gravissima hac disputationis parte quaerendi initium. At enim vero sunt ista temporis indicia adeo incerta atque dubia, nihil ut inde tuto concludi posse existimemus, nisi si alia etiam accedant, unde certius de re controversa repetatur iudicium. Quis enim nobis spondeat Platonem de illis institutis nihil fama et auditione accepisse, sed ipsum praesentem ea cognovisse. Quamobrem alia nobis via in huius rei quaestione ingredienda est, siquidem ad aliquam coniecturae probabilitatem pervenire velimus. Ea vero quaerentibus sese tanquam ultro videtur offerre. Nam primum quidem Politicus arctissimo vinculo cum iis libris continetur, unde satis certo intelligas, a quonam inde tempore philosophus quum horum ipsorum tum etiam Politici scriptionem commentatus sit. Deinde ab hoc ipso tempore in universum quidem de vita atque fortuna Platonis ita constat, ut quorsum studiorum suorum consilia dirigere vel potuerit vel debuerit, facili negotio coniicere possimus. Denique ipsa illa opera ita comparata sunt, ut cognito perspectoque eorum argumento atque ratione coniectura non veridissimilis de tempore locum habeat, quo et litteris consignati et in lucem publicam emissi sint. De quibus omnibus ita placet exponere, ut brevi opere conficiamus disputationem. Hoc autem ita videmur consequuturi esse facillime, si vitae cursum, quem Plato inde a Socratis obitu tenuit, persequentes et tanquam lustrantes simul ea animadvertamus ac notemus, quae ad definiendum tempus conducant, quo scripta cum Politico coniuncta et arctiore quodam necessitudinis vinculo copulata ipsumque Politicum foras prodiisse coniicere liceat; deinde vero nonnulla subiungamus, quae ad unius maxime Politici rationes accuratius definiendas pertineant.

Itaque res vitamque Platonis ab eo inde tempore contemplantes, quod post obitum Socratis est insequutum, facile animadvertemus, statim ab initio huius aetatis maximam ipsi allatam esse fortunae pariter atque studiorum vicissitudinem. Constat enim testimoniis veterum scriptorum bene multis iisque satis luculentis, philosophum Socrate ab Atheniensibus iniuste interemto una cum aliis Socraticis Megara ad Euclidem, familiae Megaricae principem eundemque Socratis quondam discipu-

lum, concessisse *). Ex quo tempore id sequutus consilii est, ut reliquam aetatem procul a republica haberet. Nam eam videbat per omnes vitae partes ingruisse morum nequitiam ac pravitatem, ut facile sibi persuaderet multo agere sapientius, qui Socratis exemplum sequuti privato otio degerent vitam ac sapientiae commendatione civibus suis prodesse studerent, quam qui vel cum salutis suae discrimine rempublicam tractare vellent adeoque publicorum scelerum administri existere **). Itaque tunc cummaxime opinor condere decrevit eam sapientiae disciplinam, quae quantum fieri posset gravissimis illis malis mederetur ac vindicatis veri et honesti rationibus verae utilitatis quam plurimum ad bonum publicum conferret. Nam tantum abest, ut cives suos atque patriam in his studiis suis neglexerit, ut usui esse civitati praeclarissimum sapientiae munus maximumque virtutis vel documentum vel officium putaverit ***). Ingentis operis, quod tunc primum videtur mente et cogitatione complexus esse, fundamenta quasi quaedam iacta sibi videbat per institutionem ac disciplinam Socraticam, qua per decem fere annos erat usus. Etsi enim iam mature etiam Heracliteorum ac fortasse Eleatarum sapientia erat imbutus †), tamen huius quidem notitia non tantum ipsi profuit, quantum ratio Socratica, qua una maxime ad notionum rimandarum diligentiam atque subtilitatem adsuefactus fuisse videtur. Nam huius ope quum iam adolescens eo esset perductus, ut quantum inter scientiae firmitatem atque opinionis levitatem et in-

---

*) V. Menag. ad *Diog. Laërt.* libr. II. §. 106. p. 124.

**) V. Epist. Plat. VII. p. 321. C. 325. C sqq. 334. D. 320. A. coll. De Rep. VI. p. 496. A — 497. A. Apol. Socr. p. 34. C. *Ciceron.* Epist. ad Fam. I, 9. De caussis, cur Plato sic sibi faciendum statuerit, copiose nuper exposuit Hermann. Hist. Phil. Plat. I. p. 35 sqq. A Socraticis maxime orta videtur nobilis illa veterum philosophorum controversia, qua disceptabatur, num sapienti gerenda respublica esset; de qua v. *Aristot.* De Rep. VII, 2. *Ciceron.* De Rep. I, 5. ibique Maium.

***) V. Epist. VII. p. 326. A. IX. p. 358. A. coll. De Rep. VI. p. 496. A.

†) De Eleatica disciplina non certo constat; sed Heracliteorum decreta ipsi iam mature innotuisse satis testatum habemus. V. Hermann. l. c. p. 46 sqq. coll. Prolegom. nostris ad Plat. Cratyl. p. 25 sqq.

constantiam interesset, facile sentiret, profecto etiam illud debuit sibi persuasisse, in sapientiae disciplina plurimum referre, ut spretis erroribus reiectaque opinionum levitate ad scientiae verae et nomine suo dignae constantiam perveniretur *). Quod quidem ita esse, nostro certe iudicio satis testantur dialogi illi more Socratico scripti, in quibus subtiles de vi et natura virtutis quaestiones ita instituuntur, ut deludantur gloriosi illi virtutis promissores, qui etsi eius disciplinam profitebantur, tamen vero minime perspecto totam referebant vel ad utilitatis vel ad propriae opinionis speciem atque probabilitatem. Habent enim hi libri omnes auctorem Platonem Socraticum, hoc est iuvenem, non Platonem aetate provectum et iam interioribus philosophiae sacris initiatum **). Atque ab his de virtutis vi et natura quaestionibus profectus philosophus paullatim processit, opinor, ad ipsius scientiae eiusque fontium subtilem accuratamque considerationem. Nam quum verum sentiret una mente et ratione contineri, quae sola certam afferret scientiam, quaerere etiam instituit de veri iudicio, de quo quam variae essent atque multiplices philosophorum opiniones, certe eum non videtur praeterire potuisse, qui dudum Heracliteae doctrinae notitiam acceperat atque sophistarum, inprimis Protagorae, de his rebus cognoverat iudicia. Quamobrem nos quidem sic nobis persuasimus, ut ipsum, posteaquam vanos illos virtutis magistros ostendisset scientia plane carere, qua una tamen vera virtus absolveretur, ad eos confutandos putemus aggressum esse, qui scientiae vim naturamque vel in umbris vocabulorum vel in visis et opinionibus inesse volebant. Quod etsi

*) Vere Schleiermacherus, Sämmtliche Werke, dritte Abtheilg., Vol. IV. Fasc. I. p. 97. *Plato brachte die Idee des Erkennens weiter auf den Unterschied zwischen ἐπιστήμη und δόξα ἀληθής.*" Id ipsum vero nos quidem initium fuisse censemus, unde profectus philosophus ulterius progredi coeperit.

**) Huius sententiae nostrae alibi propositae vehementer laetamur quod nuper gravissimum nacti sumus adstipulatorem et assertorem, Car. Fr. Hermannum, qui eam in praeclaro opere Historiae Philosophiae Platonicae ita amplexus est, ut in paucissimis partibus a nobis dissentiat. A Schleiermachero igitur, qui hos dialogos maioribus operibus tanquam appendicis loco adiunxit, plurimum hac in re dissentimus.

nemo quisquam veterum scriptorum perspicue testatus est, tamen ex ipsius operibus coniectura haud temeraria assequuti videmur *). Atque istud ipsum studiorum tanquam iter quum in eo esset ut ulterius persequeretur, casu infelici quidem, sed tamen ad sapientiae disciplinam peropportuno accidit, ut ei, sicuti antea dictum est, Socrate magistro interfecto Megara commigrandum videretur. Qua in urbe perquam est verisimile tantam ei oblatam esse de iis rebus, quas ad examen vocare animum induxerat, quaerendi disputandique opportunitatem, ut fieri non potuerit, quin ratio ac doctrina, quam sequebatur, brevi tempore ad maiorem quandam perfectionem absolutionemque perduceretur. Nam ut taceam de aliorum Socraticorum, qui eodem se contulerant, familiaritate, inprimis Euclides ceterique Megarici sermonibus suis id videntur effecisse, ut animum ad rerum gravissimarum pervestigationem appelleret **). Euclidem enim constat a Socratis, magistri sui, ratione ita deflexisse, ut sententiam Eleaticorum, inprimisque Parmenidis, quam de eo quod esset quodque unum veri cognitionem praeberet, susceperant, cum illa copulare et quasi miscere conatus sit. Hoc vero quum in se satis grave esset ac diligenti animadversione dignissimum videretur, tum aliud quid accessit, quod item singularem quandam novitatis gratiam haberet. Megarici enim, quo facilius vel sua ipsorum decreta defenderent vel aliorum sententias refutarent, etiam hac in parte Eleatas imitati, plurimum tribuerunt arti dialecticae, quam non modo ad certas quasdam leges adstrinxerunt, verum etiam argutis atque captiosis argumentationibus adhibuerunt, ut iam a scholae primordiis Eristicorum nomen acceperint. Sive igitur doctrinam eorum respicimus, sive consideramus disserendi viam et rationem, qua usi sunt, certe longe est verisimillimum, Platonem, tunc ipsum singulari quodam studio exquirendae veritatis incensum, quo tempore apud eos commoratus est, ad pervestigandos gravissimos philosophiae locos vehementer excitatum atque impulsum esse.

Atque hic nos videmus ad id pervenisse, cuius caussa

---

*) V. Prolegg. ad Cratyl. p. 24 sqq. al.

**) Id sic factum esse iam Tennemannus System. Phil. Plat. Vol. I. p. 30. suspicatus est, cui assentitur Hermannus l. c. Vol. I. p. 46 sqq.

totam hanc narrationem exorsi sumus. Videmur enim non temere hariolari Platonem existimantes inde ab hoc ipso tempore eorum librorum, qui cum Politico arctiore quodam vinculo connexi sunt, hoc est Theaeteti, Sophistae, Parmenidis, ipsiusque Politici scriptionem instituisse. Quam quidem sententiam nostram ita illustrare et confirmare conabimur, ut ante omnia videamus, ecquae reperiantur temporum vestigia his sermonibus impressa, unde id tuto concludere liceat. Ea vera in Theaeteto extant, ut nos quidem arbitramur, satis manifesta. Nam primum quidem quid tandem esse dicamus, cur sermo in hoc libro enarratus, quum non ita multo ante Socratis mortem Athenis habitus fingatur *), tamen Megaris in aedibus Euclidis Megarensis Terpsioni Megarensi atque Socratis quondam discipulo fidelissimo a servulo quodam recitetur? Enimvero ego si quid video, pertinet hoc unice eo, ut aliqua necessitudo significetur, quae ipsi Platoni cum Megaricis intercesserit. Quod si ita est, sponte consequitur, ut librum post Olymp. 95. a. 2. scriptum putari oporteat, quandoquidem Platonem ante id tempus aliquid commercii cum Megaricis habuisse nusquam testatum legimus. Atque ita praeter alios sensit etiam Fr. Astius De vita et scriptis Platonis p. 185., in eo tamen falsus magnopere, quod Theaetetum protenus Megaris a philosopho scriptum absolutumque esse statuit. Nimirum etiamsi philosophus iam tum, quum Megaris versaretur, talis scriptionis agitaverit consilium, quod sane perquam est verisimile, tamen absolutum tunc esse librum et in lucem publicam emissum nullo pacto concedimus. Quod cur ita existimemus, sponte ex iis apparebit, quae de his rebus porro exponenda sunt. Itaque ex ipso libri exordio nunc quidem hoc clarum et perspicuum esse putamus, scriptum eum esse post Olymp. 95. a. 2. Sed longius etiam progredimur. Nam quae in eo p. 142. A. memoratur pugna ad Corinthum, ea certe non potest ante Socratis obitum esse commissa, quandoquidem dialogus paullo ante Socratis mortem habitus fingitur. Itaque prorsus necesse est intelligatur illa, quam constat bello Corinthiaco Olymp. 96. a. 2. factam esse **). Idque tanto est verisimilius,

*) V. Theaet. p. 142. C.

**) V. Xenoph. Hellen. IV, 2, 8. Diodorus XIV, 83. Demosth. adv. Lept. §. 41.

quod ea ratione admissa colloquium non ita multo ante Socratis mortem Athenis habitum quattuor ferme annis post Megaris refertur, quum ille praeclari ingenii adolescens, Theaetetus, ad Corinthum pugnavisset atque gravi morbo esset correptus. Atque hinc consequens est, ut dialogus non potuerit ante Olymp. 96. a. 2. absolvi et ad exitum perduci.

Quibus ita fixis atque stabilitis videmur caussam satis idoneam reperisse, quamobrem etiam Sophistam, Politicum, et quem Schleiermacherus miro iudicii errore pro opere paene rudi atque iuvenili habuit *) Parmenidem inde ab illo tempore scriptos esse putemus. Etenim tanta est horum librorum cum Theaeteto coniunctio, tanta necessitudo, ut nullo pacto temporibus multum diversis aut longo intervallo disiunctis scripti editique videri debeant. Nam Sophista quidem postridie eius diei, quo Theaetetus, peroratus esse fingitur **); Politicus porro eodem quo Sophista die habetur, ut huius memoria disputantibus adhuc recens sit atque illibata ***); Parmenides denique non modo in Theaeteto †) significatur, verum etiam in Politico et Sophista ††) satis aperte indicatur; nam plane nobis persuasum est, philosophi imaginem identidem in his sermonibus promissam in eo libro exhiberi, in quo scena dialogi repente mutata ipse Parmenides, summus familiae Eleaticae magister, cum Socrate sapiente, sed eo adhuc iuvene, colloquens inducitur †††). Huc accedit, quod in

---

*) V. Opp. Plat. T. I. Vol. II. p. 89 sq. ed. 2.

**) V. Sophist. p. 216. A.

***) V. Politic. p. 258. A. conf. p. 257. B. 284. B. 286. B. Omnino Politicus tam arcto vinculo cum Sophista copulatus est, ut uterque liber unum fere dialogum conficere videatur.

†) Theaet. p. 180., ubi Socrates E.: *Παρμενίδης δέ μοι φαίνεται τὸ τοῦ Ὁμήρου αἰδοῖός τε ἅμα δεινός τε. συμπροσέμιξα γὰρ δὴ τῷ ἀνδρὶ πάνυ νέος πάνυ πρεσβύτῃ.* Quod plane sic in Parmenide fieri meminimus. Etiam in Sophista p. 217. C. Socrates narrat senem Parmenidem a se puero auditum esse disputantem, quod quidem pertinet eodem.

††) Politic. p. 257. A. *ὀφειλήσεις ταύτης τριπλασίαν (χάριν), ἐπειδὰν τόν τε πολιτικὸν ἀπεργάσωνταί σοι καὶ τὸν φιλόσοφον.* Ibid. p. 257. B. C. Sophist. p. 217. C. et p. 253. E. 254. B. *περὶ τούτου (τοῦ φιλοσόφου) καὶ τάχα ἐπισκεψόμεθα σαφέστερον, ἂν ἔτι βουλομένοις ἡμῖν ᾖ, περὶ δὲ τοῦ σοφιστοῦ που δῆλον ὡς οὐκ ἀνετέον, πρὶν ἂν ἱκανῶς αὐτὸν θεασώμεθα.*

†††) V. Prolegg. ad Sophist. p, 45 sqq., ubi de hac re copiose exposuimus.

his libris omnibus ea cernitur argumenti, de quo disseritur, continuatio et quasi progressio, ut propemodum pro uno eoque grandiore opere habendi sint: de qua re postea dicetur explicatius, ubi quo artificio Politicus cum ceteris tribus sermonibus iunctus copulatusque sit, docere conabimur. Iam vero haec omnia, quum in eadem tempora egregie conveniant, sicuti infra docebitur, aliis minus aut omnino non congruant, ecquis est quin ultro fateatur, si non certum, at certe longe verisimillimum esse, Sophistam, Politicum et vero etiam Parmenidem non ita multo post Theaetetum vel litteris consignari vel in publicam lucem emitti coepisse? Nobis quidem id tam est verisimile, ut tantum non pro explorato habendum ducamus. Quanquam hic magnopere cavendum est, ne protenus omnes hos libros continuo tanquam agmine foras prodiisse existimemus; in quem errorem incidit Astius, qui in libro egregio De vita et scriptis Platonis p. 53 sq. eos omnes editos esse statuit quo tempore Plato habitaverit Megaris. Quod tantum abest ut credibile sit, ut abhorreat ab omni verisimilitudine, siquidem ipsorum ratio et argumentum luculenter evincit, philosophum rerum in iis tractatarum disputationem non uno velut ictu sed paullatim et post diuturniorem laborem perfecisse, quanquam id continua quadam temporis serie factum esse utique verisimile est. Nam primum quidem Sophistae argumentum ut ita statuamus vehementer suadet; in quo libro et ars disserendi Megaricorum leniter ridetur similique modo atque in Politico fit cum Socratica disputandi methodo componitur *), et Eleatarum ac Megaricorum ratio et disciplina ita examinatur, ut philosophus suam ipsius sententiam prudenter correctam et emendatam ad illam accommodasse videatur. Nam impugnatur sententia Parmenidis, qui unum statuebat **); refutatur doctrina Megaricorum, quandoquidem ideis, quas illi in se absolutas volebant esse neque ullius communionis capaces, etiam motus sive relatio vindicatur ***); denique ipsius Platonis doctrina consummatur ac perficitur, quandoquidem docetur has ideas in se constantes quidem, sed easdem vivas vegentesque scientiam omnem

---

*) V. Prolegg. nostra ad Sophist. p. 36.
**) V. ibid. p. 37 sq. 41 sqq.
***) V. ibid. p. 39 sqq.

cognitionemque veritatis efficere atque adeo non alias esse quam humanae mentis notitias tanquam essentiae omnis caussas atque effectrices *). Quae omnia ecquis est qui sine diuturniore harum rerum commentatione sic disputari potuisse sibi persuadeat, praesertim quum Plato ipse Eleaticis in multis doctrinae partibus plurimum concesserit? Parmenides porro fere totus fundamentis doctrinae Pythagoricae, eiusque interioris atque reconditioris, superstructus est. Nam quae de eius, quod esse dicitur, rationibus admirabili acumine ac sagacitate explicantur, ea quum primo adspectu Eleaticae sint originis, tamen ad ipsius Platonis sententiam exposita cum Pythagoreorum de finito et infinito opinionibus ita copulantur et in unum coniunguntur, ut hinc demum plenam lucem suam mutuentur. Quocirca vere dixeris in hoc opere doctrinam de ideis, in Sophista cum Megaricorum ratione ac disciplina consociatam, denique etiam cum Pythagoreorum ratione in unum coniungi ad eamque revocari **). Atque simile quiddam etiam de Politico audemus pronuntiare, in quo libro et vir ille civilis sapientiae tenax, qui instituitur, plane est Pythagoricus, et alia non pauca reperiuntur, quae ex eodem manarunt fonte; de qua re infra suo loco dicetur. Ex his igitur recte videmur colligere hos libros nullo pacto potuisse a Platone ante iter in Italiam inferiorem susceptum litteris consignari, nedum in publicam lucem emitti. Etenim constans est sane et multorum scriptorum testimoniis confirmata antiquitatis fama, Platonem, aliquo tempore Megaris transacto, ingenti quodam philosophiae studio incensum quum alias terras lustrasse, unde se aliquid ad veritatis disciplinam profecturum speraret, tum etiam in Italiam inferiorem se contulisse, ut perdisceret sapientiam Pythagoreorum ***). Quod quis est quin fateatur magno esse argumento, ipsum tunc sensisse, quam parva et exilis esset, quam in patria sua hausisset, illius notitia? Pleniorem autem ipsum tunc demum accepisse

---

*) V. Prolegg. ad Sophist. p. 39 sqq.

**) V. Prolegg. ad Parmenid. Libr. I. cap. 4 sqq.

***) V. Ciceron. De Fin. V, 29. Tuscul. IV, 19. De Republ. I, 10. Apulei. De Dogm. Plat. I, 1. p. 186. ed. Bosch. Diogen. Laert. III, §. 5. §. 6. ibique Menag. p. 139. qui aliorum quoque testimonia attulit. Addimus Augustin. De Civ. Dei VIII, 4. Contra Acad. III, 37.

eius notionem, nisi omnem antiquitatis auctoritatem evertere velimus, nullo modo dubitare poterimus. Nam inde ab illo tempore sese totum narratur dedisse Pythagoreorum studiis *); ab ea inde aetate dicitur libros Philolai studiose conquisitos multo aere sibi comparavisse **); inde etiam in scripta sua non pauca clam transtulisse fertur, quae Pythagoreis deberentur ***). Quae omnia nonne testantur clarissime iam a veteribus, ne dicam ab ipsius aequalibus, sagaciter fuisse animadversum, quid quantumque esset quod Pythagoreis acceptum retulisset? Nec vero vanam aut inanem esse hanc veterum scriptorum narrationem ipsi eius libri loquuntur, ex quibus, si modo ad eam rem attendas, passim quid rei sit cognoscere liceat. Ac si quis in coniectando audacior esse velit, haud sane inepte suspicetur eos etiam ipsos libros, de quibus nunc cummaxime quaerimus, ansam praebuisse calumniae, qua multa furtim sua fecisse arguebatur, quae propria essent Pythagoreorum. Insunt enim profecto in iis non pauca, quae quum sint Pythagorica, tamen sine ulla eius rei significatione callidissime cum reliquis contexuntur. Quocirca nos quidem minime dubitamus sic statuere, ut Sophistam aliquo intervallo post Theaetetum scriptum existimemus, Politici vero atque Parmenidis origines ad ea tempora referamus, quibus Plato, sapientiae Pythagoricae sacris tandem aliquando initiatus, quantum lucri inde ad suam ipsius rationem ac disciplinam locupletandam consummandamque percipi posset, iam plane intelligebat ipsoque usu compertum habebat. Quamquam ne Theaetetum quidem atque Sophistam prius aut absolutos aut foras emissos esse credimus quam reliquos duos dialogos. Cuius sententiae nostrae caussas et rationes paucis exposuisse iuvabit †). Repetitae vero eae sunt ex uno maxime Theaeteto. Quem librum etsi facile largimur iam inde ab eo tempore coeptum esse

---

*) V. Cicer. De Rep. l. c. Apulei. l. c. al.

**) V. Gellius N. A. III, 17. Cicer. l. c. Diog. Laërt. III, 9. 8. 17. Iamblich. Vit. Pyth. XXXI.

***) V. Gellius l. c. Athenaeus XI, 15. Euseb. Praep. Evang. X. 3.

†) Retractare enim consultum duximus, quae scripsimus Prolegg. ad Theaetet. p. 10. ubi legendum: Circiter Olymp. 96. 3. vel 4. scriptum, sed aliquanto post evulgatum esse.

scribi, quod Plato Megaris transegit, propterea quod argumentum eius quasi naturali quadam cognatione coniunctum est cum quaestionibus superiore tempore ab eo institutis, tamen postea demum ad finem perductum esse duobus argumentis evincitur. Nam primum quidem Sophistae et Politici arctior est cum eo copulatio, quam ut vel absolutionis vel editionis tempus multum diversum esse potuerit; deinde prius exordium Theaeteti, ut iam antea significavimus, eiusmodi est, ut postero demum tempore adiectum putari oporteat, quo tempore Plato eos libros, qui Megaricorum rationem ac disciplinam accuratius tractant, vel absolvisset vel foras emittere constituisset. Certe quidem illud sic tantum videtur idoneam habere caussam atque rationem, si tanquam indicium facere putetur eius coniunctionis, qua Theaetetus cum iis continetur libris, in quibus ratio et doctrina Megaricorum sub examen vocatur, quale in Theaeteto p. 183. E. urbane detrectatur, sitque simul quasi monumentum quoddam temporis aliquando Megaris cum veteribus amicis familiariter transacti; sin minus, quoniam cum ipso libri argumento nullam omnino coniunctionem habet ac necessitudinem, moleste redundare ac praeter artis leges annexum esse putandum erit; quod tamen nemo temere sic statuet, qui quanta etiam his in rebus adornandis Platonici ingenii solertia sit, penitus intellexerit *). Quodsi autem de Theaeteto recte ita statuitur, quid de Sophista inde consequatur, sponte intelligas. Apparet enim ne hunc quidem potuisse in lucem prodire solitarium.

Iam vero his ita exploratis facile liceret definire, quo tempore hi libri omnes et litteris perscripti et editioni destinati fuerint, si quo ordine Plato Aegyptum, Cyrenen, Italiam et Siciliam lustraverit, satis certo testatum haberemus. Manifestum est enim eos a Platone tum demum potuisse perfici atque editioni parari, quum audivisset Pythagoreos. Sed tanta est veterum scriptorum de ea re dissensio, ut alii eum primum Italiam, deinde Aegyptum ac Cyrenen, alii primum Aegyptum et Cyrenen ac deinde Italiam, alii inprimisque Apuleius

---

*) Exposuimus de his rebus uberius in Programmate: *De argumento et artificio Theaeteti ex temporum rationibus iudicando.* Lipsiae 1837. ubi v. inprimis p. 15 sqq.

primum Italiam, deinde Cyrenen et Aegyptum, ac tum iterum Italiam et Siciliam adire iubeant.*). Quamobrem hic illud unum tenendum putamus, scriptionem horum operum, excepto Theaeteto, quem philosophus iam antea videtur commentatus esse, in illud incidere tempus, quo Plato relictis Megaris exteras terras inprimisque magnam Graeciam invisere coepit. Sed haec quum accuratius definiri vix possint, tamen tempus, quo opera ista omnia in publicam lucem prodierunt, non tantis tenebris obvolutum censemus, ut certius indicari nequeat. Magnum enim momentum ad huius rei quaestionem ulterius profligandam illud facit, quod quotquot scriptores de primis istis Platonis itineribus aliquid memoriae prodiderunt, ii omnes de eo consentiunt, fuisse ea continuo ordine suscepta neque ulla in patriam reditione interrupta. Nam quod Diogenes Laërtius III, 8. Aristoxenum refert memoriae prodidisse Platonem ter militasse, primum in Tanagram, secundo in Corinthum, tertio ad Delium, ubi victoria sit potitus; quodque Aelianus Varr. Hist. l. VII. c. 14. similiter scribit: *Σωκράτης δὲ ἐστρατεύσατο τρίς· Πλάτων δὲ καὶ αὐτὸς εἰς Τανάγραν καὶ εἰς Κόρινθον*; ea narratio profecto ita comparata est, ut errore nata atque fide prorsus indigna iudicari debeat. Nam proelium ad Tanagram sive intelligas illud, de quo Thucyd. I. c. 108 sqq. narrat, sive id, de quo idem scriptor libri III. c. 91. refert; neutri Plato interesse potuit, quoniam Olymp. 80. a. 4., in quem annum fere illud incidit, nondum in dias luminis auras prodierat; Olymp. 88. a. 3. autem, quo tempore commissum est alterum, paene adhuc fuit quadrimus. Quocirca hic error aliquis lateat prorsus necesse est. Neque aliter sentiendum est de eo, quod apud Delium stipendia fecisse narratur. Nam pugna ad Delium incidit in Olymp. 89. a. 1. Reliqua igitur una pugna ad Corinthum est. Quae certe non potest esse eadem, quam

---

*) Exposuerunt de hac narrationum discrepantia Tennemannus System. Phil. Plat. T. I. p. 30 sqq. Astius De Vita et Scriptis Plat. p. 23 sqq. Hermann. Histor. Philos. Plat. V. I. p. 52 sqq. Nobis quid videatur, in Praefat. ad Opp. Plat. Vol. I. p. XVIII sqq. professi sumus. Apuleium enim sequi consultum ducimus, quippe qui sua hausit ex commentariis Speusippi de vita Platonis, hoc est, ex fontibus limpidissimis.

antea vidimus Olymp. 96. a. 2. commissam esse. Nam res si sic haberet, vix silentio id transmissuri fuissent, qui de Platonis itineribus per illud tempus factis copiosius exposuerunt. Accedit quod errore manifesto una cum ceteris pugnis memoratur, quod iam per se fraudis movet suspicionem. Quod miramur sane praeteriisse Clintonem Platonis militiam in Tabulis chronologicis p. 100. ed. Krüger. sine ulla dubitatione ad hunc annum referentem. Quocirca aliud fortasse ignobilius proelium ad Corinthum factum intelligi liceat, quod in Platonis inciderit iuventutem. At primum quidem quodnam illud sit, vix reperias: deinde huic commento quodammodo officit ipse Aelianus Varr. Hist. l. III. c. 24., qui narrat Platonem iuvenem, quum aliquando arma ad faciendam militiam sibi emisset, a Socrate deterritum animo mutato sese totum ad philosophiae studia convertisse. Ex quo liquidum est philosophum non potuisse postea demum stipendia mereri voluisse, quum sese iam totum philosophiae studiis dedisset. Quae si vera sunt, facile suspiceris Platonem fecisse quidem aliquando stipendia; id enim etiam ex Diogen. Laert. III, 24. perspicuum est; sed fecisse iuvenem aetatis militaris initio, tempore nobis ignoto planeque incerto; narrationem autem illam natam esse ex iis, quae de Socrate, Xenophonte, aliisque philosophis militia claris memoriae prodita essent. Nisi forte suspicari malueris alium quendam Platonem cum philosopho nostro temere esse permutatum. Nam extitisse non paucos eius nominis homines claros atque adeo philosophos, planissime evincent quae exposuerunt Ionsius De Scriptoribus Histor. Philos. libr. I, c. II. §. 3. et Fabricius Biblioth. Gr. libr. III. c. I. Sed quidquid rei est, illud quidem pro certo et explorato habemus, quod iudicavit etiam Perizonius ad Aelian. Varr. Hist. VII, 14., totam istam narrationem splendido niti mendacio aut temeraria fraude et errore natam esse. Manet igitur certum et indubium, quod supra diximus, Platonem, ubi semel peregrinationes illas, de quibus loquimur, suscepisset, per longius temporis spatium ita patria abfuisse, ut nunquam in eam vel ad breve tempus reverterit. Ex quo consequens esse putamus, ut nec libros istos, de quorum originibus quaerimus, ante reditum in patriam foras dederit. Etenim cur tandem ea ederet, quum patria paene exul abesset? aut cur publicaret, cum omni fere cum civibus suis commercio es-

set interclusus? aut quam ob caussam, dum quaerebat unde ad sapientiae disciplinam proficeret, eorum editionem festinaret? Nimirum res nostro quidem iudicio sic se habet. Elaboravit philosophus haec scripta omnia quo tempore peregre aberat, foras emissurus quum primum ita ferret occasio, ideoque redux in patriam eadem secum attulit iam prope perfecta et absoluta, ut ea statim post adventum suum posset cum civibus suis communicare. Atque hinc verisimiliter sane coniicere licet, quo tempore tandem in lucem publicam sint emissa.

Sed hoc loco aliud quid nobis exponendum videmus, priusquam ad istud ipsum accuratius indagandum progrediamur. Dubitare enim aliquis possit, num Plato revera haec opera ante reditum in patriam ex primo itinere confecerit et paullo post, sicuti nostra fert opinio, in lucem emiserit; utrumque enim item posteriore demum aetate ab eo fieri potuisse. Quae quidem dubitatio quo removeatur, id agendum est, ut etiam illum temporis terminum certius constituamus, quo scriptio pariter atque editio eorum veluti ex altera parte circumscribatur. Et hic quidem plurimum momenti illud facit, quod argumentum horum librorum ad illa tempora, quorum indicia in iis reperiuntur, mire profecto congruit, ad alia tempora non item. Nam ut pauca tantum memoremus, num tandem verisimile putabimus, Platonem exordium illud Theaeteti multo demum tempore post otium illud suum Megarense conscripsisse? num eum Eleaticorum et Megaricorum doctrinam pariter atque disserendi consuetudinem censebimus tum demum taxavisse, explorasse, ad suam denique rationem correxisse, quum iam plurimorum annorum spatium effluxisset, ex quo eam cognovisset accuratius? num quae a Pythagoreis acceperat, diuturno silentio premere voluisse videri debebit, quum eo potissimum consilio ad illos profectus esse dicatur, ut eorum inventa pernosceret atque inde suam rationem ac disciplinam quantum fieri posset locupletaret? Et nonne quaestiones illae de scientiae caussis et fontibus, de idearum vi et natura, de arte dialectica, de rerum publicarum gubernatione, de veri philosophi dignitate, in Theaeteto, Sophista, Politico, Parmenide institutae, vel maxime eum decent, qui miseram patriae conditionem pertaesus sese totum philosophiae studiis dedere constituerat? nonne optime conveniunt in eum, qui, relicta disciplina Socratica, iam suo Marte id agere decreverat,

ut et veritatis fontes subtilius indagaret et philosophiae dignitatem vimque salutarem maximam esse demonstraret? nonne propriae quasi eius videri debent, quem tunc novimus cum Megaricis et Pythagoreis familiariter versatum esse eoque ad harum maxime rerum commentationem deduci debuisse? Enimvero sunt haec omnia certe eiusmodi, ut, si non certum, at tamen longe verisimillimum reddant quod nobis probari antea significavimus. Iam vero quid tandem de editione illorum librorum, antea si non plane absolutorum, certe tamen consignatorum atque litteris perscriptorum, censebimus? putabimusne eam a philosopho, posteaquam in patriam rediisset, diu esse procrastinatam aut in multos annos dilatam? Nimirum id nostra quidem sententia sic tantum liceret suspicari, si eius nihil interfuisse constaret, utrum studiorum suorum fructus non ita multo post reditum suum an tempore aliquanto posteriore divulgarentur. Nunc secus fuisse res ipsa indicat. Nam magnopere profecto pro sua rerum conditione debuit optare, ut quam primum civibus suis palam faceret, quantum per longum illud temporis spatium, quo patria abfuerat, in sapientiae studiis profecisset. Quamobrem nos quidem arbitramur, eum temporum opportunitate non praetermissa, quum primum in patriam rediisset, foras dedisse quae per itinerum tempora de rebus ad philosophiam pertinentibus commentatus erat. Atque id ipsum etiam de Politico sic statuimus. Quem quod Schleiermacherus *) et Car. Fr. Hermannus **) longo post Sophistam intervallo scriptum editumque voluerunt, videntur illi nec satis reputavisse, quo vinculo hic dialogus cum ceteris, quos saepe diximus, dialogis cohaereat, neque diligenter attendisse illud, quod sane observatione dignissimum fuit, scriptum esse librum quo tempore Plato iam pleniorem accuratioremque Pythagoricae sapientiae notitiam accepisset. Nam his animadversis profecto facillime intelligitur, qui fiat, ut in eo multa vel attingantur vel exponantur atque illustrentur, quae in Philebo, Timaeo, Republica, hoc est libris aliquanto post scriptis, copiosius explicata sunt, neque ulla nos coget necessitas, ut eum ab societate illorum librorum segregemus ac divellamus,

*) Opp. Plat. Germ. V. II. P. II. p. 251.
**) Histor. Phil. Plat. V. I. p. 501 et 502.

quibus ipse Plato eum adiunctum esse voluit *). Huc accedit aliud quid, quod nostram de his rebus opinionem non mediocriter confirmat. Nam absolutionem editionemque horum operum omnium non potuisse a Platone diu differri et procrastinari, etiam ex eo non inepte concludere videmur, quod non ita multo post reditum in patriam, suscepto in Academia docendi munere, nisi fallit coniectura, dialogum illum, Phaedri nomine inscriptum, tanquam disciplinae suae atque institutionis praenuncium quendam in publicum emisit **), id quod factum est circiter Olymp. 98. a. 4. ***); quodque inde ab hoc temporis spatio, missa iam Eleatica ista disserendi methodo, ad cuius exemplum sermonem gravibus de caussis in Sophista, Politico ac Parmenide attemperaverat, rursus revertit ad Socraticam illam dicendi scribendique elegantiam et ubertatem, quam in Phaedro, Symposio, Republica, aliis libris praestantissimis, summa cum voluptate admiramur.

Atque hic tandem eorum, quae hactenus disputavimus, quasi summam facere licebit. Videmur enim disputatione nostra certe effecisse hoc, ut libri illi omnes, de quibus agitur, inde ab Olymp. 96. a. 2. usque ad Platonis in patriam reditum litteris perscripti, ante Olymp. 98. a. 3. vel 4. autem posteaquam redux in patriam factus erat, in publicam lucem emissi esse existimandi sint. Quod si igitur accuratius definiri poterit, quo anno philosophus Athenas redierit, his rebus facile apparet lucem affusum iri etiam multo clariorem. Quocirca age experiamur an de his aliquid extricare possimus. Fiet autem id commodissime sic, ut colligamus in unum, quae de Platonis temporibus sparsim memoriae prodita sunt. Constat igitur testimoniis scriptorum veterum gravissimis Platonem Olymp. 95. a. 2. sive anno 399 †) ante aer. Chr.

---

*) Pythagoricae rationis vestigia in Politico ac Parmenide expressa Hermannum omnino videntur praeteriisse; alioquin certe p. 501. et p. 505 sqq. de his libris aliter erat iudicaturus.

**) Assentitur nobis de his rebus C. Fr. Hermannus l. c. p. 123, ann. 176. et p. 514. id quod non sine magna laetitia intelleximus.

***) V. Prolegg. nostra ad Phaedrum, et ad Symposium p. 39. ed. 2.

†) In temporum notatione placuit Clintonis rationes sequi, quod hic monuisse non erit inutile.

discessisse Megara: quo tempore secundum Hermodorum apud Diogenem Laërt. III, 6. 28. viginti annos, secundum alios fere triginta annos natus fuit. Posteriorem sententiam verisimiliorem esse, non infitiabuntur qui locupletissimos auctores meminerint philosophum narrare Olymp. 87. a. 3. sive anno 429 ante aer. Christ. natum esse *). Iam vero Epistol. Plat. VII. p. 324. A. circiter quadraginta annos natus Syracusas dicitur pervenisse. Quod si ita est, factum sit prorsus necesse est Olymp. 97. a. 4. sive anno 389. ante aer. Christ. Atque id unice verum videtur Corsinio in Gorii Symbolis Liter. Vol. VI. p. 97 sqq. Unde vir doctus locum Ciceronis in Cat. mai. c. XII. emendandum censet. Quod enim ibi legitur: *quem* (Platonem) *Tarentum venisse L. Camillo, Appio Claudio coss. reperio*, id sic refingi iubet: *quem Tarentum venisse L. Aemilio et Appio Cornelio tribunis* (h. e. M. Furio Camillo dictatore) *et abisse L. Camillo et Appio Claudio coss. reperio.* Et certe istud L. Aemilio etiam codicum quorundam testimoniis confirmatur. Sed de reliquis vix cum viro docto consentias, quandoquidem Plato non anno U. C. 404. sive 350. ante aer. Christ., h. e. Olymp. 107. a. 3. obiisse dicitur, quo anno secundum Pighium Annal. Rom. T. I. p. 249. Lucius Camillus et Appius Claudius consulatum gesserunt, sed potius anno aetatis octogesimo primo, hoc est Olymp. 108. a. 2. sive anno 347. ante aer. Chr. vita defunctus esse. Quamobrem locus fortasse leniore mutatione refingendus erit. Sed hoc in medio relinquamus. Venit igitur Plato, si qua ceteris testibus fides est, Syracusas Olymp. 97. a. 4. sive 389. a. Chr. Ubi quam diu commoratus sit, nemo certius testatus est. Verisimillimum tamen putamus eum haud ita diu ibi permansisse, quandoquidem Dionysius statim ut advenerat ferre non potuit eam, qua utebatur, oris libertatem **). Quocirca plerique statuunt ipsum eodem anno, quo venerat Syracusas, rursus in patriam rediisse. Ac sane pertinere huc videatur illud, quod Eusebius Chron. ad Olymp. 97. a. 4. annotavit: „*Plato philosophus agnoscitur*," nisi id pro-

---

*) V. Menag. ad Diog. Laert. III, 2. p. 136. Meiners Histor. Artium ac Doctrinar. Graec. Vol. II. p. 684. Hermann. Histor. Philos. Plat. V. I. p. 86.

**) V. Plutarch. Vit. Dion. c. 5. p. 264. ed. Reisk., qui omnium uberrime de his rebus exposuit.

babilius ad eius in Sicilia adventum referatur aut alia nitatur temporum computatione. Quamobrem alia via ingredienda est ad inveniendum id, quod quaerimus. Optimum factum autem, quod memoriae proditum est, quam fortunam philosophus Syracusis revertens expertus sit. Plutarchus enim Vit. Dion. c. 5. p. 265. ed. Reisk.: *οἱ μὲν οὖν περὶ τὸν Δίωνα τοῦτο τέλος ᾤοντο τῆς ὀργῆς γεγονέναι, καὶ τὸν Πλάτωνα σπεύδοντα συνεξέπεμπον ἐπὶ τριήρους, ἢ Πόλλιν ἐκόμιζεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὸν Σπαρτιάτην. ὁ δὲ Διονύσιος κρύφα τοῦ Πόλλιδος ἐποιήσατο δέησιν, μάλιστα μὲν ἀποκτεῖναι τὸν ἄνδρα κατὰ πλοῦν, εἰ δὲ μή, πάντος ἀποδόσθαι· βλαβήσεσθαι γὰρ οὐδέν, ἀλλ' εὐδαιμονήσειν ὁμοίως, δίκαιον ὄντα, κἂν δοῦλος γένηται. διὸ καὶ λέγεται Πόλλις εἰς Αἴγιναν φέρων ἀποδόσθαι Πλάτωνα, πολέμου πρὸς Ἀθηναίους ὄντος αὐτοῖς, καὶ ψηφίσματος, ὅπως ὁ ληφθεὶς Ἀθηναίων ἐν Αἰγίνῃ πιπράσκηται.* Similia vel potius eadem fere narrant vel attingunt Diodor. Sic. XV, 7. Lactantius De falsa sapientia III, 25. Cornel. Nep. Vit. Dion. c. 2. Diogen. L. III, 18 — 21. coll. II, 86. Aristides Orat. Platon. Tom. II. p. 304 sqq. ed. Dindorf. Plut. De exil. p. 603. B. Macrob. Saturn. I, 11. Horum nonnullis testibus Anniceris, hospes Cyrenaeus, Platonem viginti vel triginta minis redemit et in libertatem vindicavit. De Aeginetarum psephismate Diogen. Laert. III, 19. scribit: *τὸν πρῶτον ἐπιβάντα Ἀθηναίων τὴν νῆσον ἄκριτον ἀποθνήσκειν.* Iam vero de illis Aeginetarum cum Atheniensibus dissensionibus atque bellis copiose exposuit Xenophon. Histor. Graec. libr. V. c. 1. inde a §. 1. usque ad §. 21. Ubi quae narrantur, ea prudenter Dodwellus ad Olymp. 98. 1. retulit. Proxime enim ante pacem Antalcideam evenerunt, quam Olymp. 98. anno 2. compositam esse optimorum auctorum sententia est *). Ex quo quid consequatur, sponte apparet. Rediit enim Plato in patriam suam Olymp. 98. anno 1. sive 388. ante aer. Christ. Atque hoc si ita evenit, quid de tempore, quo quattuor isti libri, quos

---

*) V. Corsini Fast. Att. III. p. 293. Manso Spart. III, 2. p. 204. Clinton. Tabul. Chronol. p. 110. ed. Krüg. Fallitur igitur magnopere Müllerus Aeginet. p. 190. qui a Diodoro in errorem inductus bellum Aeginetarum cum Atheniensibus ad Olymp. 98. ann. 4. retulit.

saepe diximus, vel scripti vel editi sint, existimari debeat, iam tandem certius videtur definiri posse. Nam scripti sunt atque litteris exarati intra Olymp. 95. ann. 2. aut 96. ann. 2. atque Olymp. 98. ann. I. sive intra annum 399. atque 388. a. aer. Chr., foras autem statim post Olymp. 98. ann. 1. prodierunt fortasse magis tum perpoliti et prorsus elimati. Ex quo tempore quoniam Plato de scholis in Academia habendis cogitavit, Phaedrum et Symposium commentatus est, quos libros antea significavimus post Olymp. 98. 2. vel 3. in publicam lucem prodiisse, quo tempore philosophus publice docendi munus in se suscepisse videtur.

Atque haec quidem generatim et communiter de illis libris omnibus, quos eo temporis spatio a Platone scriptos ac foras datos esse suspicari liceat. Sequitur ut separatim de Politico dicendum sit, quem eidem tempori assignavimus. Duae autem res hic discutiendae veniunt. Nam primum ex temporum rationibus declarandum videtur, ob quamnam caussam philosophus istud potissimum argumentum sibi tractandum sumserit; deinde videndum, cur hunc sermonem, qui in longe alia re illustranda versatur quam quae in Theaeteto, Sophista et Parmenide tractatur, cum his ipsis operibus arctius coniungendum existimaverit. Quibus explicatis futurum esse speramus, ut quae antea de temporibus, quibus hi libri litteris mandati sint, disputavimus, certioribus etiam argumentis confirmentur.

Et de argumento quidem Politici si quaeritur, nos certe in ea sumus opinione, ut eadem illa tempora, quae philosopho de veritatis et cognitionis natura atque caussis disserendi occasionem dedissent, ipsi etiam eam opportunitatem et paene necessitatem attulisse existimemus, ut de verae artis civilis dignitate ac praestantia exponeret, et vero etiam ostenderet, quantum ea ab vulgari ista reipublicae gerendae ratione discreparet, quae solo usu nulla ratione collecto contineretur. Reliquerat enim, sicuti antea dictum est, post obitum Socratis patriam suam eo consilio, ut sese totum philosophiae studiis dederet neque unquam attingeret rempublicam; iam satis diu apud exteros erat versatus rerum patriarum, ut quidem videbatur, prorsus incuriosus; denique nec unquam futurum esse sperari poterat, ut reipublicae consilio atque opera sua rursus prodesse vellet, quandoquidem apud

se constituerat etiam postero tempore eum vitae cursum tenere, ut discendo potius atque docendo quam publica munera administrando virtutis aliquam laudem quaereret. Hoc vero consilium suum animo praevidebat, opinor, non esse defuturos qui maligne carperent et calumniarentur aut certe non ex aequo iudicarent. Quid igitur eum tunc fecisse existimabimus? Nimirum fecit id, quod tam excelsi animi viro longe fuit dignissimum, hoc est, factorum suorum atque consiliorum rationem ita reddere constituit, ut non tam suam ipsius quam sapientiae et virtutis caussam egisse videretur. Atque hoc ut ita faceret, etiam illud putamus effecisse, quod posteaquam in Italiam pervenit, quid Pythagorei de istiusmodi rebus sentirent, accuratius cognovisse videtur. Quorum sententiam quum videret esse tam praeclaram atque magnificam, ut ad eas, quas ipse dudum de civili prudentia et civitatum gubernatione suscepisset, opiniones vel stabiliendas atque confirmandas vel etiam emendandas plurimum conduceret, confidentius etiam atque alacrius opus istud aggressus est, ad quod suscipiendum ipsa tempora gravissime cohortari videbantur *). Ostendit igitur civibus suis, quos iam alio tempore in Menone, Gorgia, Protagora, aliis libris, admonuerat, quanti aestimanda esset quae vulgo iactaretur virtus civilis, his igitur nunc tandem ostendit perfecti illius civitatum rectoris speciem et imaginem, qualem ipse mente et animo informasset; descripsit item eos, qui quum temerario cum fastu prudentiae civilis laudem praeter ceteros affectarent, tamen optimo illi et perfecto reipublicae gubernatori, hoc est, philosopho in vitae communis actione constituto, tanto intervallo essent postponendi, ut nihil nisi vani quidam et inepti eius imitatores iudicari deberent; exposuit porro et in illustri luce collocavit earum rerumpublicarum, quibus Graecia utebatur, fortunam et conditionem, et quibus eae malis premerentur quamque longe ab optimae civitatis laude abessent, summa orationis libertate demonstravit; denique veram rectamque civitatis administrandae rationem docuit esse unam illam, quae ex ingenio atque animo regis aut principis vera sapientia re-

*) Platonem per Pythagoreos rursus ad rerum civilium considerationem permotum esse verissime disputat Hermannus Histor. Philos. Plat. I. p. 60 sqq.

ferto tanquam ex fonte ac principio proficisceretur neque ex incertis suspenderetur opinionibus. Haec igitur atque alia id genus, de quibus in Politico explicatur, nonne apertum est peropportune a philosopho tum temporis esse excogitata atque litteris perscripta, quum vitatis negotiorum publicorum tempestatibus sese tanquam in portum philosophiae contulisset atque porro ita vivere constituisset, ut etiam aliquando redux in patriam factus unice philosophiae studiis vacaret eoque ipso usui civitati esset? Enimvero nos quidem totius vitae cursum ab eo emensum ordine deinceps mentis tanquam oculis lustrantes fatemur nullam eius invenisse partem, quae ad harum rerum explicationem atque commentationem magis fuerit opportuna. Quocirca plane nobis persuasimus etiam rerum in Politico tractatarum delectum eum esse, qui optime in illa tempora conveniat, quibus hunc librum pariter atque Sophistam et Parmenidem litteris consignatum esse suspicati sumus.

Atque hic progredi statim licebit ad alterum illud, de quo nos expositoros esse antea professi sumus. Quaerendum est enim, cur Plato Politicum suum cum Theaeteto, Sophista et Parmenide ita coagmentaverit, ut hi libri omnes tantum non unum corpus conficiant. Cuius rei caussas si item in temporum illorum rationibus positas invenerimus, novum sane habebimus argumentum, quo sententiae antea propositae fides et auctoritas stabiliatur.

Quodsi igitur quaerimus, quonam vinculo Politicus cum tribus reliquis illis sermonibus colligatus sit, certe manifestum esse oportet omnibus, non tam necessariam quam fortuitam esse eius cum his operibus copulationem. Nam si verum fateri volumus, externa tantum forma ac specie cum illis continetur, quandoquidem in eo idem ille hospes Eleaticus, qui in Sophista loquens inductus est, etiam de rebus ad civitatem pertinentibus disputat atque eadem in disserendo ratione utitur, quam adhibuerat ad indagandum sophistam; sed primaria quaestio in eo instituta cum argumento Theaeteti, Sophistae et Parmenidis adeo nullam habet necessitudinem et coniunctionem, ut plane ab eo seiuncta et diversa videatur. Nam rex ille, qui perfecta rerum civilium scientia ornatur, etsi non est alius nisi philosophus in media republica constitutus, tamen quatenus in eius sapientiae societatem

et communionem perveniat, de qua in reliquis tribus sermonibus explicatur, ne per transennam quidem ostenditur. Quod quo facilius intelligatur revera ita esse, age paucis videamus, quo artificio philosophus haec opera ita inter se iunxerit et copulaverit, ut una sermonis perpetuitate cohaerere videantur.

Itaque in Theaeteto constat eorum sententiam examinari et redargui, qui veritatis scientiam et cognitionem in visis atque rectis opinionibus volebant inesse. Quod quidem fit ab ipso Socrate, qui coram Theodoro Cyrenaico aliisque familiaribus cum Theaeteto, praeclari ingenii adolescente, de his rebus sic disputat, ut simul Socraticae illius obstetricandi artis tanquam specimen quoddam exhibeatur, unde eius virtus ac praestantia tota cognoscatur. Id quod non temere negligi oportuisse mox intelligetur. Verum sermo ille quum olim Athenis habitus sit, tamen Megaris in aedibus Euclidis Terpsioni Megarensi recitatur; quo elegantissime significatur earum rerum disputationem, quae iam suscipiatur, pertinere utique ad philosophos Megaricos, adeoque inde ab eo tempore esse institutam, quo philosophus apud illos olim fuerit commoratus. Iam vero in Sophista, qui postridie habitus fingitur, transitur ad Eleaticos. Examinatur enim et refellitur eorum de Uno sive de Ente sententia, idque prudenter instituitur sic, ut simul doceatur, qua necessitudine et coniunctione id quod sit cum eo contineatur, quod non esse iudicari oporteat. Sed de hoc argumento non iam Socrates disputat, verum hospes aliquis Eleaticus a Theodoro in hesternorum familiarium societatem adductus. Nimirum is, veri reperiendi studio mirifice inflammatus et quaerendi subtilitati scholae more et instituto egregie adsuefactus, denique paene invitus eo defertur, ut Megaricorum sententiam ad Platonis rationem deflectat et repudiata Parmenidis id quod non esset plane tollentis opinione eius quod sit quodque non sit necessitudinem felicissime patefaciat. Sed hoc quum sit principale libri argumentum, tamen disputationis exordium ab alia quadam re ducitur, primo quidem adspectu multum diversa, sed revera cum illo coniunctissima. Etenim hospes Eleaticus, ubi per Theodorum praesentibus amicis satis est commendatus eosque humaniter salutavit, protenus ab his interrogatur, quomodo Eleatici sophistam, virum civilem, hoc est rerum civilium scientia instructum, atque philosophum distinguant ac secernant;

vulgo enim eos omnes pessimo errore inter ipsos confundi, siquidem ita accidat, ut philosophi modo pro sophistis, modo pro viris rerum publicarum gnaris et peritis, modo etiam pro insanis habeantur. Itaque ille primum sophistam investigandum statuit. Hoc vero faciens in eam pedetentim devenit sententiam, ut propriam eius tanquam sedem ac domicilium in eo quaeri oportere existimet, quod non esse dicatur. Quo facto progreditur ad exquirendam naturam rationemque eius, quod esse et non esse dicimus: quam dum explorat sic, ut id ipsum maxime spectasse videatur, eadem opera etiam sophistae indolem et naturam reperit, eoque modo id, de quo antea erat dubitatum, felici denique successu in clarissima luce collocat. Ita igitur in hoc dialogo et sophista investigatur, et non entis cum ente cognatio sic ostenditur, ut veritatis cognitionem ex utroque esse suspensam arte prorsus divina doceatur. Sed quum in harum rerum explicatione admirabilis cernatur Platonis solertia, tum non minor ars elucet in disserendi forma et ratione, quam illi adhibuit. Nam quemadmodum in Theaeteto Socraticae dialecticae tanquam speciem quandam depinxisse videtur, ita in Sophista Eleatam induxit eum, qui acumini dialectico tribuat plurimum ac scholae suae mori et consuetudini in disserendo ita obtemperet, ut eius tanquam imago quaedam ob oculos ponatur. Quamquam id ea fit moderatione, ut moris alieni imitatio argumenti explicationi nihil officiat. Sed de his infra dicemus explicatius: nunc rem paucis significasse satis erit. Pergimus ad eum dialogum, qui Sophistam ordine deinceps excipit, hoc est, ad Politicum. Etenim sophista invento Eleates protenus accedit ad informandum virum vera rerum civilium scientia pollentem. Nec tamen iam in eo uno describendo subsistit, verum etiam illos depingit, qui artis civilis laudem temere aucupabantur. Quocirca hoc libro perfecti et consummati viri civilis species et imago proponitur, sed eidem etiam illi, qui temerario vulgi iudicio rerum civilium prudentia excellere putabantur, tanquam ex adversa parte opponuntur. Quod qua ratione fiat, infra declarabitur. Hoc loco id unum admonuisse iuvabit, perfectum illum optimumque civitatis gubernatorem, si rem accurate aestimes, non esse alium nisi ipsum philosophum sive sapientem in vitae publicae actione constitutum et civitatis factum gubernatorem, ut Plato iam in Politico philosophum ex parte depinxisse

existimandus sit. Verum finxit eum in hoc libro talem, qui non iam eius, quod est vel non est, vim naturamque perscrutetur, sed qui mente sua atque ratione tantum valeat, ut ipse solus pro communi quadam totius reipublicae lege habendus sit. Quare facile intelligitur in his exponendis nullam habitam esse rationem eorum, quae in Theaeteto ac Sophista de humanae mentis cognitione eiusque principiis ac fontibus disputata sunt. Sed haec sicuti penitus videntur neglecta, ut per totum Politicum nusquam respiciantur; ita disserendi ratio in Sophista usurpata hic veluti consummatur ac perficitur. Nam eadem prorsus hic methodus dialectica atque illic dominatur; sed ita dominatur, ut subinde etiam corrigatur ab Eleata atque emendetur. Quamobrem apertum est philosophum id egisse, ut utrumque dialogum etiam communis dialecticae vinculo arctius coniungeret ac veluti constringeret. Atque haec quidem de Sophistae et Politici nexu et coniunctione. Reliquum fuit denique, ut etiam philosophi species et imago perficienda esset, cuius spes in Sophista et Politico identidem facta erat. Et recte sane. Enimvero quemadmodum in Politico natio eorum, qui laudem scientiae civilis temere appetere iudicantur, e regione posita est vero germanoque sapienti, qui unus merito suo censetur politici nomine dignus esse: ita etiam sophistae illi, qui in eo quod non est habitare iudicatur, verus philosophus opponendus fuit, hoc est is, qui idem esset germanus dialecticus, quique unice in eo, quod vere est, contemplando summo studio occuparetur. Atque hoc nostra quidem sententia factum est in Parmenide *). Nam in hoc libro qui repraesentatur philosophus, is sophistae illi, in cognomini sermone prae oculis posito, prorsus ex altera parte respondet. Quippe ille nihil aliud nisi fraudem et fallacias consectatur ideoque in eo potissimum, quod non est, versari dicitur; hic vero perpetuo id agit, ut eius, quod vere est, vim rationemque omnem indaget et exquirat, nihilque intentatum relinquit, quo ad veri intelligentiam perveniatur. Quod ut non perviderent homines

---

*) Diximus de hac re explicatius Prolegg. ad Sophist. p. 45 sqq. In eandem sententiam eodem fere tempore, quo ista scripsimus, Zellerus devenit *Studior. Platonic.* p. 194 sqq. in eo tamen falsus, quod Parmenidi medium inter Sophistam et Politicum locum assignavit.

doctissimi, effectum maxime eo est, quod in hoc libro non hospes iste Eleaticus loquens inducitur, quem in Sophista et Politico disputantem audimus, sed ipse Parmenides, summus ille scholae Eleaticae magister, qui cum Socrate sapiente, sed tunc adhuc adolescente, de rebus longe gravissimis colloquitur. At enim vero id ipsum, si rem accurate perpendas, prorsus egregie ad rem praesentem accommodatum esse iudicari oportet. Nam ita primum quidem qui gravissimus habebatur doctrinae Eleaticae auctor atque princeps vim rationemque οὐσίας omnem exponit, et quidem sic exponit, ut denique Eleatarum et Pythagoreorum opiniones ad Platonis sententiam referantur: deinde iuvenis Socratis exemplo docetur, quisnam ille sit, qui indole et natura vere philosopha praeditus esse existimari debeat, quandoquidem senex Parmenides Socratis iuvenis ingenium vehementer admiratur adeoque auguratur, eum aliquando, sicubi in vero quaerendo nullius rei investigationem reformidet, sed suis omnia ponderet momentis, ad summam perfecti philosophi laudem facile esse perventurum *). Postremum nimirum facile apparet eo pertinere, ut quum ipse Parmenides et singulari ingenii acumine et veri reperiendi studio maximo excellat, tamen Socratem eum esse significetur, in quo vis animi ingeniique philosophi maxime eluxerit. Quamobrem in utroque simul veri philosophi imaginem expressam cerni, altero iam adulto atque sene, altero adolescente, in optimam futuri temporis spem excrescente, si non dilucide pronunciatur, at certe non ita obscure ostenditur. At enim vero, inquit aliquis, qui tandem fieri potuit, ut in locum Eleatae repente succederet Parmenides, cum Socrate adhuc iuvene de gravissimo argumento disputans? Nimirum hic diligenter est reputandum, Cephalum quendam Clazomenium induci loquentem, qui familiaribus ipsum tacite audientibus sermonem iam ante multos annos Athenis habitum exponit. Quo profecto efficitur, ut, etiamsi scena dialogi praeter expectationem mutata sit, tamen nihil magnopere offendamur, siquidem existimare licet eosdem illos homines, qui in Theaeteto, Sophista et Politico familiariter conversati sunt, etiam hic Cephalo dare operam eiusque narrationem audire. Atque hinc tandem

*) V. Parmenid. p. 130. A sqq.

certissime perspicietur, quorsum illud pertineat quod Socrates in Theaeteto p. 183. E. et in Sophista p. 217. C. narrat sese olim adolescentulum cum sene Parmenide de istiusmodi rebus sermones contulisse. Manifestum est enim tecte significari Parmenidem, cuius scriptionem Plato quo tempore ista enunciavit iam meditatus est.

Sed haec de Politici cum tribus illis, quos diximus, libris necessitudine et coniunctione *). Quae qui diligenter perpenderint, ii facile largientur vere nos supra iudicavisse, pendere eam fere ex rebus fortuitis, neque disputationis in Politico habitae argumentum tale esse, quod cum quaestione de scientiae fontibus deque essentiae rationibus in Theaeteto, Sophista et Parmenide agitata arctiore quodam vinculo contineatur. Quid igitur? qui tandem factum esse putabimus, ut philosophus illum librum cum tribus reliquis consociaverit et in unum coniunxerit? Dicam equidem quod sentio. Etenim haec opera omnia sicuti tempus originis habuerunt commune, ita etiam communiter a Platone editioni destinata sunt. Nam quo tempore philosophus in eo fuit, ut varias de veri iudicio opiniones exploraret et ad suam ipsius sententiam referret, eodem in scientiae civilis commentationem delatus est, adiutus ea in re atque confirmatus etiam a Pythagoreis, qui de rebus ad civitatum administrationem pertinentibus sentirent magnificentius. Horum autem studiorum fructus quis est qui dubitet eum quam primum voluisse edere et cum popularibus suis communicare? Etenim multum sane ipsius interfuisse videtur, ut quum primum in patriam rediisset, non modo intelligeretur, quid quantumque esset quod in peregrinationibus ad sapientiae disciplinam profecisset, verum etiam de suo rerum publicarum iudicio publice constaret. Quamobrem quae de his rebus omnibus tunc commentatus erat, ea coniunxit artificiosius. Nam opera tanquam secundaria etiam sophistam, virum civilem et philosophum constituit depingere; quod quidem ita perfecit, ut quomodo philosophus verus et germanus quum a viris vulgari iudicio in republica claris tum a sophistis distin-

*) Quae Schleiermacherus Praefat. ad Politic. p. 262 sq. de Politici cum Euthydemo, Cratylo et Protagora necessitudine exposuit, ea quoniam vel incerta vel falsa videntur, hic respicienda aut examinanda non putavi.

guendus sit, clarissime appareat. Nam philosophus, etsi secundum ipsius sententiam maxime dialecticus est, tamen idem iam in Politico, quatenus in publicae vitae luce versatur, adumbratur ac depingitur; in Parmenide autem denique ut acerrimus veri explorator, qui id quod est subtilissime summoque cum studio exquirit, informatur. Atque hoc artificio Plato id consequutus est, ut quasi vinculum aliquod nancisceretur, quo opera ceteroquin argumenti dissimilis ac plane diversi apte continerentur. Id vero quo firmius videretur esse, in Sophista et Politico simul Eleaticam disserendi viam rationemque ob oculos collocavit, quam ut inprimis respiceret, item temporum rationes effecisse existimandae sunt. Nam ex quo Megaris degerat, ipsum subtilis iste artis dialecticae usus adverterat, quem Megarici, Eleaticorum sequuti exemplum, praeter ceteros tenere visi sunt.

Sed hoc ipsum nos admonet, ut ad eum locum accedamus, quo de disserendi genere in Politico conspicuo disputatum iri significavimus. Et possumus sane iure quodam nostro iam tandem ulterius progredi, siquidem de temporibus, quibus hunc librum et scriptum et editum esse verisimile sit, ita exposuimus, ut quod addendum videatur, nihil amplius habeamus. Effecisse autem videmur, ut liber intra Olymp. 96. a. 2. et Olymp. 98. a. 1. scriptus nec ita multo post in lucem editus esse existimandus sit, eamque sententiam nostram ostendimus esse talem, cui dialogi argumentum atque adeo eius cum Theaeteto, Sophista et Parmenide nexus et copulatio quammaxime conveniat. Unde sicuti rationi nostrae plurimum praesidii et firmamenti accessit, ita vicissim iam Platonico operi nonnihil lucis admotum esse non inepte videmur statuere. Et vero etiam iis, quae porro de eo exponenda sunt, aliquantum hinc lucis affundetur. Verum aggrediamur ad id, quod supra diximus dehinc a nobis tractatum iri. Dicendum enim nunc de genere disserendi in Politico conspicuo, et quorsum id pertineat ostendendum. Quae quidem disputatio etiam ad diluoidandum Sophistam valebit, ad quem consulto paucis tantummodo de his rebus disputavimus.

Est vero disserendi ratio, quae in Politico dominatur quaeque ei cum Sophista fere communis est, longe dignissima, de qua peculiari opera disquiratur. Videtur enim adeo esse singularis, ut universo operi afferat spe-

ciem sanequam admirabilem et a reliquorum sermonum Platonicorum, si ab uno Sophista et Parmenide discesserimus, forma et venustate plurimum abhorrentem. Nam exceptis paucis quibusdam locis, de quibus mox disseretur, plena hic omnia sunt acutis ac subtilibus generum in formas ipsis subiectas divisionibus; plena item argutis conclusiunculis et argumentationibus; plena denique partiendi atque definiendi spinis densissimis, ut librum legentes plane nobis videamur quasi in dumeta horridae cuiusdam dialecticae pervenisse. Quid igitur? quamnam tandem caussam et rationem esse putabimus, cur Plato praeter morem et consuetudinem suam tam singulari disputandi genere usus sit? qui factum esse censebimus, ut iam relicta illa Socratica disserendi facilitate et elegantia tam tristem et paene morosam dialecticam susceperit? quid denique ipsum in eo sequutum esse arbitrabimur, quod missa Socratica disputandi ratione, qua in Theaeteto adhuc usus est, plane diversum disputandi genus adhibuit? Longi hic esse possumus in confutandis aliorum de his rebus opinionibus *). Sed praestat vitatis ambagibus breviter indicare, quid ipsi de hac re sentiamus, ac deinde sententiae nostrae reddere rationem, si forte fieri possit, ut eam aliis quoque persuadeamus. Censemus autem Platonem in his libris Megaricorum dialecticam, inprimisque dividendi rationem ab iis usurpatam, tanquam illustri aliqua imagine repraesentavisse in eaque re similiter esse versatum atque in exponenda iudicandaque eorum doctrina fecit. Etenim adumbravit eam et quam potuit fidelissime imitando expressit, ut legentes haberent, unde de eius vi et usu iudicarent; verum eadem opera etiam quaedam eius notavit vitia eamque demonstratis mali acuminis fraudibus emendavit emendatamque quodammodo cum Socratica ratione conciliavit. Quae ne videamur nostro tantum arbitratu ita statuisse, primum verisimile reddere conabimur, hospitem Eleaticum, qui loquens inducitur, more Megarico-

*) Veluti Socheri *De scriptis Platon.* p. 262 sqq. 269 sq. Astii *De Vita et Script. Plat.* p. 233. inf. et seq. super., qui Platonem putat disserendi rationem in Sophista usurpatam a reprehensionibus adversariorum in Politico vindicari, id quod statuit etiam Hertelius l. c. p. 23. Heusdii *Characterism. principum philosophor.* p. 126 sq. *Init. Philosoph. Platon.* Vol. II, Part. II. p. 104 sqq. ut alios taceamus.

rum disputare; deinde id sic fieri ostendemus, ut in eo simul lenis quaedam et urbana cavillatio cernatur, siquidem etiam fraudes quaedam et errores illorum significantur; denique docebimus, etiamsi in ea re reprehendendi ridendique consilium manifestum sit, tamen disserendi viam et rationem eam teneri, unde appareat, quomodo Eleatica ista disserendi methodus, sublatis eius vitiis quibusdam, cum Socratica elegantia et humanitate coniungi copularique possit. Quibus explicatis speramus fore, ut quae doctissimis hominibus in toto hoc disputandi genere, quod Politicus cum Sophista commune habet, molesta acciderunt, ea idoneis caussis atque rationibus niti sponte intelligatur.

Ac primam quidem partem huius disputationis, qua Megaricae dialecticae vestigia demonstrare propositum est, ultro fatemur fere mera niti coniectura ideoque pertinere maxime ad efficiendam verisimilitudinis probabilitatem, non item ad exploratae veritatis fidem et evidentiam. Cuius rei caussa posita in eo est, quod quae de Megaricorum arte dialectica accepimus, sanequam sunt paucissima, quodque ipse Plato non satis aperte significavit, quid insolito isto disserendi genere sibi voluerit. Quodsi igitur in hac explicatione nostra ἀνάγκη illa persuadendi, quam philosophus alicubi dixit, desiderabitur, facilem nos speramus eius rei veniam apud aequos iudices inventuros esse.

Ac primum quidem ipse ille hospes Eleaticus, quem Plato loquentem induxit, aliquem in eam deducat suspicionem, ut Megaricorum dialecticam ab eo tanquam imagine aliqua repraesentari existimet. Nam etsi ille Sophist. p. 216. A. B., ubi mores eius et ingenium describuntur, dicitur esse Eleaticus, isque non pugnaci isti Eristicorum nationi accensendus, sed lenius illis ac moderatius in disserendo agere solitus; tamen, si faciem eius habitumque omnem propius consideraverimus, item videbitur esse Megaricus, hoc est, simul etiam Megaricorum partes agere. Quippe disputans ille sic inducitur, ut disserendi via et ratio, qua utitur, prope quidem ad Parmenidis et Zenonis morem et consuetudinem accedat, veruntamen ab eodem etiam aliquantum dissideat. Quid igitur? qui tandem fit, ut dialectica ista, quam ex arte factitat, in magna dissimilitudine tamen illi rationi sit simillima? Nimirum habet id, si quid vide-

mus, explicationem ex eo, quod Megarici inventam ab Eleatis artem susceperunt susceptamque inventis suis locupletarunt et ad maiorem quandam perfectionis laudem excoluerunt. Hoc vero quum ita sit, quid inde sequatur, sponte apparet. Verisimillimum fit enim, ne dicam certum, Eleatam apud Platonem in disserendo eorum sequi rationem ac disciplinam, qui post Zenonis aetatem omnem dialecticam ingenii sui solertia reddidissent perfectiorem, hoc est Megaricorum, quos in hac ipsa re constat studiosissime elaboravisse. Quanquam non est negligendum, quod fingitur alienissimus ab illa disputandi rabie, qua permultos Megaricorum ita flagrasse constat, ut iam Euclidis aetate nomen Eristicorum, parum illud honorificum, accepisse videantur. Enimvero disputat ille quidem ex Megaricorum ratione et consuetudine, sed disputat caute, moderate, prudenter, denique sic, ut pugnacibus contentionibus nihil, veri reperiendi studio ac disserendi subtilitati omnia tribuat. Quod quorsum pertineat, ad iudicandum non est difficile. Neque enim philosophus litigiosam istam sapientiam voluit depingere, quam multi temere amplexati erant; quippe istam satis habuit initio Sophistae paucis castigavisse; sed imitatione exprimere constituit eam disserendi methodum, quae dialecticae subtilitatis laudem ita tueretur, ut ad veri pervestigationem valeret atque contenderet. Eam vero nec germanis Megaricis ipsique Euclidi displicuisse aut ignotam fuisse, facile credent qui legerint Spaldingii Vindicias Megar. p. 3 sqq. Ita igitur ex his non temere coniicias, disserendi rationem istam, quae in Sophista et Politico hospiti Eleatico tribuitur, non esse aliam quam quae ad Megaricorum praecepta et instituta comparata sit.

Atque hoc ita esse etiam ex eo suspicari licet, quod Plato in scribendis dialogis suis eorum inprimis habuit rationem, quae quo tempore scripsit, ipsi quasi ob oculos versabantur atque cum praesenti philosophiae statu et conditione maiorem quandam videbantur habere coniunctionem et necessitudinem. Quid igitur? num eum putabimus pictura ista sua dialecticae in Sophista et Politico conspicuae ipsum Parmenidem ac Zenonem aut eos, qui hos pressius sequebantur, significare voluisse? Nimirum id quidem adeo abhorret a verisimilitudine, ut nihil magis possit. Perinde certe est, ac si quis his nostris temporibus aliquem Wolfianorum, qui ante Kan-

tium in patria nostra maxima floruerunt auctoritate, imitanda eorum demonstrandi via aequalibus ante oculos ponere velit, scilicet eorum probandi et argumentandi consuetudinem descripturus. Quamobrem Platonem multo est verisimilius ad eos respexisse, qui Eleaticam disserendi rationem eo ipso tempore, quo hos libros scripsit, ita usurpaverint, ut eam etiam studiosius excoluerint et perfecerint. Id autem quis est quin sciat praeter ceteros fecisse Megaricos? Nam quod etiam Sophistae quidam Eleatico disputandi genere usi sunt, certe hi in his Platonis libris neutiquam videntur respectari, propterea quod eo maxime ad tricas et praestigias abusi sunt, maiore quadam arte ac diligentia disserendi caruerunt. Ac Megaricos potissimum ob oculos versatos esse Platoni, ipsa tempora reddunt verisimile, quibus Sophistam et Politicum ab eo scriptum videri antea disputavimus. Versatus enim tunc ipsum aliquamdiu Megaris erat et quomodo Euclides eiusque familiares in disserendo versarentur, ipso usu didicerat. Quid igitur? ecquis sibi persuadebit ipsum in iis libris, in quibus Eleaticorum atque Megaricorum de vi ac natura rerum deque veri iudicio doctrinam exposuit expositamque taxavit, aliam adumbravisse disserendi formam ac speciem, nisi quam illis vidisset adeo placere, ut ea etiam vehementer delectarentur ac paene superbirent? Nimirum nostra quidem sententia id tanto minus est verisimile, quod et dialecticam Megaricorum novimus statim ab ortu suo ad magnam famae celebritatem pervenisse et Platonem constat de disserendi disciplina sensisse tam honorifice, ut perfecti dialectici munus idem voluerit esse perfecti philosophi.

At vero, inquit aliquis, cur tandem is, qui primarii disputatoris in his sermonibus partes sustinet, ab ipso Platone non Megaricis, sed Eleaticis potius annumeratur? Potuitne ille aut potius debuit vero nomine suo appellari Megaricus? Nam ita certe futurum erat, ut librum legentes insolentis istius disserendi rationis caussas protenus perspiceremus. Audio equidem, et verum esse confiteor quod ea de re admonetur. Sed idem ego praefracte nego Platonem inepte fecisse, quod disputatori suo Eleatici personam imposuit. Nam primum quidem populares ipsius vel sic poterant novisse et intelligere, quatenus disserendi genus, quod disputationi suae adhibuit, ad Megaricorum consuetudinem referretur.

Deinde prudenter hominem iussit esse Eleaticum, ne prorsus esset Megaricus, hoc est is, cui aegre possent etiam ea attribui, quae a disciplina Megaricorum recederent. Multo igitur elegantius et urbanius designavit aliquem Eleaticum, qui liberiore sentiendi agendique ratione praeditus quum omnem Eleaticorum de veri iudicio doctrinam illustraret, tum etiam Megaricorum dialecticam ita probaret, ut quantumvis eius usui adsuefactus tamen quatenus vel emendanda vel perficienda esset, ipse facile sentiret et ex parte pervideret. Huc accedit quod eundem Eleaticum potuit etiam de rebus civilibus disputantem inducere, quod propemodum fuit necessarium, quum propter eas, quas in superioribus attigimus, caussas eadem opera sophistarum, politicorum et philosophorum discrimen illustrare constituisset. Nam Megaricorum principes quum nusquam legamus attigisse rempublicam, tum Eleaticae scholae magistros liquido testatum habemus a rerum publicarum cura haudquaquam abhorruisse. Parmenidem certe atque Zenonem accepimus Eleae, patriae suae, leges scripsisse sapientissimas, id quod magna consensione testantur Strabo VI. p. 352. Plutarch. adv. Colot. p. 1126. A. Diogen. Laërt. IX. §. 23. Ac simile quiddam etiam de Melisso Samio narratur, de quo v. Plutarch. l. c. Ex his igitur perspicuum esse putamus, quo iure Plato Eleatam illum, qui de vi et natura eorum, quae sola mentis cogitatione comprehenduntur, disserit, etiam de civitatum gubernatione et rerum publicarum moderatoribus disputantem facere potuerit.

Verum redeamus illuc, unde paene inviti digressi sumus, atque alio etiam argumento confirmare studeamus, disserendi viam et rationem, quae in Sophista et Politico conspicua est, ad Megaricae scholae consuetudinem esse attemperatam. Consideremus enim iam tandem ipsam illam accuratius, et videamus, num quid proprium habeat, quod in Megaricorum potissimum rationem ac disciplinam convenire existimandum sit. Quod si ita esse invenerimus, quantum inde opinio nostra praesidii ac firmamenti habitura sit, facile intelligitur. Itaque primum videamus, quale tandem sit genus istud disputandi, quod in Sophista et Politico usurpatur; deinde illud commodissime ex Megaricorum decretis quibusdam declarari atque illustrari posse docere conabimur.

Et in exquirendis quidem dialecticae in his dialogis

usurpatae proprietatibus magnopere cavendum est, ne iudicium nostrum locorum dissimilitudine conturbetur, in quibus illius species et forma expressa cernitur. Nam alii de industria ad Socratici sermonis similitudinem compositi sunt, ut obscuriora tantum dialecticae severitatis vestigia habeant; alii autem sunt eiusmodi, ut in iis prorsus ex artis legibus disputetur ideoque ea spernantur omnia, quae non ad argumentandi subtilitatem pertineant, cuiusmodi loci in Politico sunt p. 258. C sqq. 274. D sqq. 275 sqq. Apparet igitur in explorando iudicandoque disserendi genere, quod usurpatur, horum potissimum rationem esse ducendam, ita tamen, ut item exquiratur, cur ceterorum alia forma ac species sit; de qua re mox explicabitur. Consideremus igitur nunc hos locos diligentius atque videamus, quid in iis proprium habeat disputatio et quid ea differat a sermone Socratico, cuius elegantiam et venustatem in plerisque aliis Platonis operibus summa cum voluptate admiramur.

Et accedentibus quidem ad eorum contemplationem primo statim adspectu et tanquam ultro haec nobis occurrunt. Aguntur omnia tristius ac severius, quam alibi apud Platonem fieri solet; regnat spinosum quoddam et aculeatum genus argumentandi, prima certe specie sophistico non absimile; coacervatur ingens vis et multitudo minutarum divisionum, quarum alia protenus ex alia deducitur; relicto interdum principali disputationis argumento, res vulgares et omnibus in medio positae disceptantur, ut scilicet inde subtilitatis dialecticae ducantur exempla, ad quorum similitudinem rationemque componatur disputatio de rebus difficilioribus et reconditioribus instituenda; denique pleraque omnia arguta quadam et concisa brevitate exquiruntur atque pertractantur, ut nemo futurus sit, qui hic Socraticum quiddam audire sibi videatur, quilibet protenus disputatorem aliquem de schola certae cuidam disserendi rationi adsuefactum facili negotio agnoscat. Et haec quidem primo statim adspectu animadvertentur. Sed alia se nobis offerent accuratius etiam locos illos intuentibus. Prorsus enim dominatur hic illa definiendi ratio, quae vulgo appellatur analytica. Nam quarum rerum investiganda notitia est, earum semper genus aliquod universum et commune ponitur, quod formas sui similes tanquam partes in se complectatur. Hinc vero ordine deinceps ad formas ei subiectas rimandas explorandasque descenditur, usque dum perveniatur

ad id, cuius notio definitionis subtilitate investiganda ac circumscribenda est. Haec igitur ratio est, quam quum per totum fere Sophistam et Politicum, tum in iis inprimis locis animadvertere licet, quibus ex artis legibus omnia disquiruntur. Ea vero quamnam vim habeat quidve efficiat, in promtu et propatulo esse arbitramur. Efficit enim haec duo, ut genera dividantur, formae secernantur. Itaque neutrum horum ab Eleata negligitur. Nam et in dividendis generibus ille versatur subtilissime, et formarum secernendarum artificium tam callide periteque illustrat, ut omnem rei rationem deliberato consilio aperire ac patefacere velle videatur. Quod quidem ita esse, vel duo illi loci Politici docebunt, p. 258. C sqq. et 277. D sqq., quorum alter in dividendi, alter in secernendi arte illustranda maxime occupatus est, quanquam utrumque utroque loco quodammodo fieri necesse est. Est autem divisio, qua utitur Eleates, perpetuo huic adstricta legi, ut notiones semper diffindantur bifariam, eaque illarum series ordine deinceps pervestigetur, quae ad rem definitione explicandam denique perductura videatur. Quam quidem legem ille tam constanter observat, ut ne semel quidem ab ea discessisse reperiatur. Enimvero est haec ratio profecto longe simplicissima, ut mirum non sit, eam ab iis, qui hanc dialecticae partem primi excoluerunt, praecipue usurpatam esse. Nam quominus aliam esse huius rei caussam existimemus, illud impedit, quod in ipsa divisionum natura nihil potest animadverti, unde ea probabilius explicetur.

Haec igitur est ratio dialecticae Sophistae et Politico Platonis propriae; nam de Parmenide infra dicetur. Tota ea versatur in exquirendis per divisiones rerum notionibus, ita quidem, ut secernantur simul, quae ab earum rerum, de quibus quaeritur, vi et natura aliena sunt. Sed ad cognoscendam eam atque iudicandam accuratius etiam aliud quid teneamus necesse est, quod pertinet ad eius usum et exercitationem. Significat enim Eleates, ut iam antea diximus, identidem, ad rerum difficiliorum quaestiones feliciter profligandas opus esse, ut quid disserendi subtilitas postulet, in rebus levioribus et ad perspiciendum facilioribus cognoscatur. Itaque saepenumero ita facit, ut dialecticae exercitationis caussa res vulgares et primo certe adspectu ad rem praesentem nihil pertinentes perquirendas suscipiat easque tanta diligentia ac tanta subtilitate perscrutetur, ac si agatur de rebus

longe gravissimis et scitu dignissimis. Cuius rei exempla sunt Sophist. p. 218. E sqq. 221. C sqq. 225. A sqq. 226. B sqq. 227. A sqq. Politic. p. 279. A sqq. coll. p. 278. E., quo loco de exemplorum usu in disserendo praeclare exponitur. Quae quis dubitabit quin et ipsa pertineant ad perficiendam illam dialecticae imaginem, cuius partem modo adumbravimus? Nec profecto diu quaerendum, quid rei sit. Manifestum est enim ob oculos poni eum disputatorem, qui quum arti tum subtilitati dialecticae tribuit omnia, in eiusque usu et exercitatione tanto incensus est acuminis ostentandi studio, ut dummodo facultatis dialecticae laus aliqua comparetur, ne a minutarum quidem ac levium rerum pervestigatione abhorreat nec ulli quaerendi labori parcendum statuat. Quae si cum iis, quae antea de ipsa dialectica exposuimus, consociaveris et in unum coniunxeris, facile videbis, opinor, qualem Plato totam hanc disputandi rationem finxerit et informaverit. Describitur enim ea disserendi facultas et consuetudo, quae quum subtilissime dividendis cernendisque notionibus vim naturamque rerum indagare ac definire soleat, tum etiam cum diligentissima certae cuiusdam methodi, quam vocant, observatione insignique subtilitatis studio coniuncta sit.

Atque haec quidem est forma quasi atque species dialecticae illius, quam in Sophista et Politico animadvertimus. Quam quidem contemplantes et cuiusnam scholae disciplinae ea conveniat nobiscum reputantes magnopere in ea opinione confirmati sumus, ut totam ad Megaricorum praecepta et instituta conformatam esse existimemus. Cuius iudicii nostri caussas et rationes accuratius exponere tanto magis opus putamus, quo plus eius rei demonstrationem ad id valere censemus, ut de tota caussa recte statuatur.

Et de eo quidem nobis licebit esse brevissimis, quod hospes Eleaticus et methodo disserendi suae et subtilitatis laudi tribuit plurimum. Est enim hoc profecto eiusmodi, ut vel maxime deceat eos, qui vel propter artificia, quibus utebantur, dialectica, vel propter studii ardorem, quo omnia acute subtiliterque perquirebant, iam mature Eristicorum nomen acceperunt *). Sed copiosiorem disputationem requirunt illa, quae de via ac

*) V. Deyks. *De Megaricis* p. 7 sq.

ratione disserendi in Politico et Sophista conspicua explicavimus. Haec enim ut dilucide appareat cum Megaricorum ratione ac disciplina plane consentire, res repetenda est altius, atque demonstrandum, totam illam disserendi rationem cum aliis scholae Eleaticae decretis ita congruere, ut inde tanquam ex fonte suo manavisse videatur. Hoc igitur nunc ita agamus, ut ea in re ipsum Platonem potissimum sequamur ducem.

Constat igitur Euclidem ceterosque familiae Megaricae principes sententiam Eleaticorum comprobavisse, qui id quod esset unum et rerum omnium vim naturamque complecti et mentibus nostris afferre veritatis scientiam et cognitionem volebant. Sed quum ea in re cum illis egregie consentirent, tamen uno illo Ente, quod Graeci τὸ ἓν sive τὸ ὂν dicebant, neutiquam acquieverunt. Sentiebat enim iam princeps familiae, Euclides, id unum si vere esset et scientiam efficeret, cognitionis humanae fines ac terminos adeo fore angustos, ut praeter eius quod esset naturam nihil cogitare et intelligere liceret. Itaque sequutus notionum menti humanae impressarum observationem, cui ipsum Socratica institutio ac disciplina adsuefecerat, uni illi naturae, quam esse volebant Eleatae, tanquam summo generi etiam generum et formarum vindicavit multitudinem, ut inde innumerae emergerent species sive ideae, in quibus rerum vis ac natura contineretur. In quo etsi proxime sane accessit ad Platonis sententiam, tamen cum eo de una re eaque longe gravissima vehementer dissensit. Nam quemadmodum Eleaticae scholae auctores, imprimisque Parmenides et Zeno, ei quod unum esset unitatis constantiam acerrime vindicaverant, ut omnem ab eo removerent varietatem relationis, ita Euclides et qui eum sequuti sunt ducem, etiam ideas suas voluerunt esse unitates, hoc est species in se absolutas, quae seorsum per se constarent nec ullam ferrent necessitudinis adiunctionem, quam Plato iis iudicavit utique esse tribuendam. Fuisse hanc Megaricorum sententiam, ab ipso Platone discimus Sophist. p. 246. B sqq. 248. A sqq. et 249. C sqq., ubi quae disseruntur, etsi olim ignoratum est quorsum pertineant, tamen nos quidem censemus verum acute pervidisse Schleiermacherum, qui ea ad Megaricos spectare iudicavit. Quam viri praeclari sententiam nuper ita confirmare conati sumus Prolegomm. ad Sophist. p. 9 sqq. ut ea in re etiam Aristotelis usi simus testimonio ab illo

male neglecto *). Atque ex hac una maxime re lucem suam nanciscitur genus istud disserendi, in Sophista et Politico Platonis ab hospite Eleatico usurpatum, quod plane Megaricum esse arbitramur. Quid enim? qui notionum sive idearum unitatem tam mordicus tenebant ac tuebantur, ut eas nullo pacto subire vellent aliquam coniunctionis necessitudinem, ii nonne consequens esse oportuit ut etiam in argumentando ac definiendo istud unum suum potissimum intuerentur ex eoque omnia pendere iudicarent? Id vero si ita fecerunt, non potuerunt profecto aliter facere nisi sic, ut ex illo ipso omnia repeterent ac deducerent, hoc est, generaliores notiones in formas suas dissolverent et in argumentando pariter atque in definiendo a summis generibus ad formas iis subiectas descenderent, nihil autem assumerent extrinsecus, quod cum illis tanquam alienum quiddam coniungeretur. Nam qui ideas ponebant esse unitates absolutas nullamque cum aliis subeuntes coniunctionem, eos denique eo devenisse consentaneum est, ut id tantum cuilibet rei attribui posse putarent, quod aut naturam eius penitus aequaret aut in ea tanquam aliqua totius pars velut inclusum et involutum teneretur. Probarunt igitur unice identica, quae vocantur, iudicia atque analytica; reiecerunt, in disserendo certe, quae dicuntur synthetica **). Quod quidem ita esse discimus ex Plutarcho adv. Colot. p. 1119. C. = p. 573. Vol. I. ed. Wyttenb., ubi Stilpo inprimis multus fuisse narratur in exornanda eorum sententia, qui suam cuique rei et rationi proprietatem ita constare volebant, ut aliud quid nisi quod inesset in ipsius vi et natura de ea dici ac pronunciari posse negarent; discimus item ab ipso Platone, qui ubi de idearum agit connexione, huius opinionis ita facit mentionem, ut Eleaticos et Megaricos, a quibus Sophistae quoque hanc sententiam videntur arripuisse, vel le-

*) Locus Aristotelis est Metaphys. XIV, 4. pag. 301. ed. Brandis: *τῶν δὲ τὰς ἀκινήτους οὐσίας εἶναι λεγόντων οἱ μέν φασιν αὐτὸ τὸ ἓν τὸ ἀγαθὸν, αὐτὸ εἶναι οὐσίαν μέντοι τὸ ἓν αὐτοῦ ᾤοντο εἶναι μάλιστα.*

**) De his iudiciorum generibus veteribus philosophis non ignotis v. I. C. Schwab, *Beweis, dass den griechischen Philosophen der Unterschied zwischen den analytischen und synthetischen Urtheilen nicht unbekannt war;* quae disputatio inserta est Eberhardi Horreo Philosoph. anni 1793. Vol. II. p. 112 sqq.

nius irrideat vel apertius carpat ac perstringat. Quam in rem contulisse iuvabit Parmenid. p. 128. E sqq. Phileb. p. 14. C sqq. Sophist. p. 259. B sqq. *). Nimirum his locis omnibus etsi reprehenduntur tantum ii, qui severius agentes nihil statuebant de quaque re dici posse nisi id unum, quo ipsa eius natura absolveretur, tamen in eodem numero habendi sunt, qui similiter sentientes ea tantummodo volebant rebus posse attribui, quae naturae ipsarum essent propria. Quod Megaricis quoque placuisse, res ipsa indicat. Quamobrem verissime Schleiermacherus Opp. posth. Vol. IV. P. I. p. 94 sq. haec de iis scripsit: „*Dieselbe Tendenz, jeden Gegenstand total, aber nur innerhalb seiner Sphäre aufzufassen, haben auch wohl zwei gewöhnlich nur sophistisch gescholtene Kanones, die das Verhältniss des Subjectes zum Prädicat betreffen, nämlich: Man könne von keinem Subjecte etwas prädiciren, was über dasselbe hinausgehe, also nur Theile, oder rein identisch jedes von sich selbst. Die angeführten Beispiele sagen sogar nur letzteres. Allein ersteres ist nach obigem Kanon dasselbe.*" Haec igitur quum in disserendo sequerentur, mirum profecto nemini accidet, quod ea ratione versati sunt, ut a generalioribus notionibus ac sententiis exorsi ad singularia descenderent, eamque disputandi viam quum in argumentando tum in definiendo tenuerunt. Et in argumentando quidem quomodo versati sint, perspicue edocemur a Diogen. Laert. II. §. 106., cuius verba nuper in Prolegg. ad Parmenidem Platon. p. 314 sqq. tractavimus. Solebant enim, ut fit in Parmenide, adhibita hypothetica disputandi forma, ordine perpetuo conclusiones ex conclusionibus elicere, donec perventum esset ad id, quod argumentando effici vellent. Quod quis est quin videat prorsus cum eorum de notionibus sive ideis sententia concordare, de qua antea explicavimus? Similiter igitur etiam in definiendo versati sint necesse est, ideoque hic quoque eam tenuerunt viam, ut a summo genere eius rei, de qua quaereretur, exorsi pedetentim ad exquirendas formas illi subiectas proficiscerentur iisque recensendis id, quod definitione circumscribendum videretur, subtiliter ab aliis rebus distinguerent ac secernerent. Hanc vero rationem

*) V. Prolegg. nostra ad Parmenid. p. 37 sqq.

in Sophista et Politico Platonis tanquam viva quadam imagine expressam cernimus, sicuti vel unus ille locus Politici p. 258. C sqq. luculente docet, ubi Eleates virum rerum civilium cognitione praeditum investigaturus, quoniam ratio ac disciplina civilis artis ac scientiae generi subiecta sit, a summo scientiae genere repetit atque formas eo comprehensas perpetua serie persequitur; sed docet praeterea totus fere Sophista iuxta cum Politico. Atque hinc concludimus definiendi ac dividendi viam ac rationem in his libris regnantem non esse aliam nisi Megaricam aut saltem ad Megaricae rationis similitudinem quam diligentissime comparatam. Idque tanto confidentius pronuntiare audemus, quod etiam coniunctio ac necessitudo horum scriptorum cum Parmenide eam sententiam non mediocriter confirmat. Nam in Parmenide certo exploratum habemus concludendi et argumentandi rationem usurpari ad Megaricorum consuetudinem diligenter attemperatam. Iam vero in Sophista et Politico quae regnat definiendi ratio, ea, si summam rei spectaveris, haud sane alio nititur fundamento. Quum igitur hi libri argumenti quadam cognatione contineantur, consequens esse putamus, ut in iis omnibus Megaricam disserendi artem imitando expressam esse suspicari liceat. Atque hoc si recte iudicavimus, quo modo haec opera omnia inter ipsa etiam dialecticae nomine coniuncta sint, neminem fugiet. Nam in Sophista et Politico ars dividendi atque cernendi, sive analytice definiendi, in Parmenide autem concludendi et argumentandi ratio secundum Megaricorum praecepta et instituta ostenditur. Quibus libris quod praemissus est Theaetetus, in quo Socratica illa ars obstetricandi eleganter depingitur, id non sine idonea caussa factum esse facile apparet. Enimvero ita imago quasi quaedam Socraticae elegantiae et veri inquisitionis praemittitur, ad quam deinde Megarica ista subtilitas exigi et iudicari queat. Sed haec de re proposita satis sunto. Videmur enim, nisi plane fallit opinio, iam verisimile reddidisse Megaricam disputandi consuetudinem in his libris a Platone ad ipsam vitae veritatem adumbratam esse.

Hic vero quaerat aliquis, num Platoni ista ipsa, quam depinxit, disserendi ratio ita placuerit, ut nihil in ea reprehendendum vel emendandum putaverit. De qua re nos quidem sic existimamus. Universa quidem Platoni quoque ea probata est, id quod luculenter patet ex

iis locis, in quibus de arte dialectica eiusque exercitatione uberius praecepit, veluti Phileb. p. 16. D sqq. Phaedr. p. 265. D sqq. 270. D sqq. 273. E. coll. Sophist. p. 253. D. Polit. p. 285. A B. Nihilominus acute pervidit, multam in eius usu esse adhibendam prudentiam et cautionem. Quamobrem primum quidem eam censuit coniungi oportere cum ratione disserendi synthetica: deinde etiam fugiendum arbitratus est fraudum et fallaciarum periculum, in quod facile incurrere vidit eos, qui omnia studerent ad acutas subtilesque cogitandi atque argumentandi regulas exigere in eaque re singularis acuminis laudem quaererent. Atque in Sophista quidem et Politico dubitari non potest quin philosophus id ipsum egerit, ut vitia et errores ex nimio isto subtilitatis studio prognati riderentur ipsumque istud studium subtilitatis leniter traduceretur. Quod mirum est homines doctos adeo non perspexisse, ut in multos magnosque errores delapsi sint *). At enim vero qui omnia rimati fuerint diligentius, ii nobiscum facile agnoscent in plurimis vafrum callidumque familiarium quondam suorum monitorem urbanumque derisorem, qui disputationis partibus iis, in quibus ex artis legibus aguntur omnia, ea admiscuerit, unde quid in earum ratione desideraverit, facili coniectura auguremur. Duplex autem, si quid iudicare possumus, reprehensionis argumentum est. Primum enim vitia quaedam in ipsa artis exercitatione, sicuti videtur, apud illos non admodum infrequentia tecte quidem at satis tamen aperte notantur; deinde putidae et molestae diligentiae studium castigatur, cui singulari quadam subtilitatis cupiditate incensi mirum quantum fuisse dediti videntur. Utriusque igitur generis exempla percenseamus, quo magis huic sententiae nostrae fidem faciamus.

Risit igitur Plato atque explosit primum ipsam dialecticae istius exercitationem, quae in summa laudis ex subtilitate et acumine redundantis cupiditate tamen eas fraudes ac fallacias vel consectaretur vel admitteret, quas

*) V. praeter alios Heusdius Institutt. philosoph. Plat. Vol. II. P. II. p. 104 sqq. qui irrisionis vestigia nulla ex parte odoratus est. Primus aliquid irrisionis in his inesse sensit Schleiermacherus Praefat. ad Politic. p. 252 sq. qui tamen sententiam suam non satis dilucide aperuit.

recta ratio minime ferre videretur. Nec tamen id fecit sic, ut suam ipsius aperte prodiderit sententiam, sed eo usus est artificio, ut Eleatae disputationi proterve quodam lusu falsa quaedam et a rectis iudicandi disserendique legibus abhorrentia immiscuerit. Nam quominus ipsum Platonem existimemus in istis omnibus stolide ruisse, certe illud prohibet, quod eum aliunde constat dividendi cernendique leges accurate cognitas habuisse. Peccatur vero ab Eleata maxime in eo, quod non ita raro ea profert divisionis membra, quae parum apta sunt ad id, de quo quaeritur, vel etiam ex rebus admodum levibus ac fortuitis suspensa, quodque ea ponit subinde, quae non possunt pro formis eiusdem generis coniugatis haberi, verum aliorsum pertinent. Cuius generis exempla, missa Sophistae consideratione, ex uno Politico depromsisse satis erit, de quo nunc potissimum agitur. Defungemur tamen paucissimis, quum in promtu sint plurima, ne praeter necessitatem longiores fuisse existimemur. Pertinet igitur huc illud p. 263. E sq. ubi posteaquam artem civilem animadversum est in communi animalium cerni pastione, protenus pastionis ars et scientia dividitur in *τὸ ὑγροτροφικὸν* et *τὸ ξηροτροφικόν*: quasi vero ad inveniendum id, de quo quaeritur, multum intersit, utrum animalia in sicco an in fluido vitam degant. Simili modo p. 265. B. pedestria animalia in duo dispescuntur genera, prouti aut cornuta sint aut cornu nullum gerant, ut scilicet rex denique pascat gregem cornibus mutilum. Quod quis est quin habere sentiat aliquid lepidae ac festivae cavillationis? Scilicet poterant eadem illa etiam in ungulata et non ungulata, crinita et non crinita, vellera gerentia et velleribus carentia dividi, siquidem ex istiusmodi rebus artis civilis laus atque virtus aestimanda esset. Porro manifestae irrisionis indicium habent quae p. 265. D sqq. disputantur. Ibi enim bipes animal in homines et aviculas dividitur, certe non alio consilio, quam ut generi humano ridicule tanquam alterum par genus anserum, anatum, aliarumque volucrium adiunctum videatur. Similiter p. 266. E sq. bipedum grex dissecatur in nudum et pinnatum, ut propemodum illam hominis definitionem admoneamur, quam a Platone aliquando in scholis propositam Diogenem ferunt lepide perstrinxisse. Iam vero quod p. 261. D. reprehenditur divisio animalium in bruta et homines, etsi vera sunt quae ibidem de discrimine inter formas generum

atque partes totius rei constituendo exponuntur, tamen ea arguto errore ita diiudicantur, quandoquidem recte profecto animalia in bruta sive ratione carentia et in homines sive animalia ratione praedita dispertiri licet. Verum taedet plura de hoc genere commemorare, quum adeo sint frequentia, ut qui illos quos diximus locos paullo diligentius excusserint, facile ipsi innumera fere istiusmodi minutarum ac vitiosarum divisionum exempla animadversuri sint.

Sed praeter istas fraudes et fallacias in dividendo cernendoque admissas a Platone putamus etiam immoderatum quoddam subtilitatis studium notari ac reprehendi, quo Megaricos ductos fuisse vel Eristicorum nomen iis impositum arguit. Nam primum quidem quum cupide id agerent, ut in quaestionibus difficilioribus dialecticae methodi exempta ob oculos ponerentur, nihil fere curabant, quale id esset de quo disputaretur, neque dubitabant etiam res vulgares et in medio positas pervestigare; quae eorum ratio, ut ante diximus, non sine quadam irrisionis acerbitate memoratur Politic. p. 266. D. et Sophist. p. 227. AB. coll. Parmenid. p. 140. DE. Deinde vero etiam istas ipsas res ita cum pulvisculo excutiebant, ut eas opera laboriosissima perquirerent, iisque tantundem studii impenderent, quantum impendi oporteret iis, de quibus proprie quaestio esset instituta. Enimvero improba ista subtilitatis affectatio atque vehemens dialecticae laudis cupiditas eos videtur interdum eo usque transversos egisse, ut adeo hoc nomine ridiculi et inepti evaderent. Atque id ipsum Platonem putamus significavisse eo, quod Eleatam fecit de iis rebus, quae exempli loco positae sunt, veluti de lanificio, putida fere diligentia, quae minima quaeque rimatur discrimina, copiosissime explicantem. Quod genus irrisionis ne putes a philosophi more et consuetudine abhorrere, simili certe modo in Cratylo et Euthydemo ingens coacervatur copia et multitudo ineptarum originationum argutarumque conclusiuncularum, ut philosophorum quorundam ratio ac doctrina ad ridiculum traducatur. Atque haec si tenemus, clarissime etiam apparebit quorsum locus ille Politic. p. 283. A. usque ad p. 287. B. referendus et quomodo intelligendus sit. Quem quod Schleiermacherus Praefat. ad Politic. p. 253. censet eo pertinere, ut disserendi ratio in Sophista usurpata a reprehensione et castigatione adversariorum Platonis defendatur, fatemur nos plurimum

discedere a viri acutissimi iudicio. Imo depingi illic putamus disputatorem dialecticae subtilitatis adeo studiosum, ut vel in longitudinis excusatione ridicule fiat longior et copiosior. Quamquam hoc quoque loco seria iocis mixta esse haudquaquam audemus ire infitias.

Verum satis de his. Nec enim iam dubitabitur amplius verum esse quod antea diximus, magnam certe partem eorum, quae disputantur subtilius, manifesta habere callidae vafraeque irrisionis signa et indicia, ut Platonem hac operis sui parte tristiores istos ac severiores scholae Megaricae assectatores urbane deludere voluisse pro explorato habendum sit.

Progredimur ad id, quod tertio loco docere propositum est. Putamus enim Platonem, etiamsi in depingenda Megaricorum dialectica cavillandi ridendique consilium secutus sit, tamen etiam id egisse, ut quid potissimum in dividendo cernendoque observari oporteret, illustri aliquo exemplo demonstraret, adeoque Megaricae disserendi artis cum Socratica elegantia et humanitate coniungendae viam ac rationem monstravisse. Quod quo artificio sit consequutus, paucis explanare operae pretium erit.

Ac primum quidem hic animadvertendum illud est, de quo iam antea diximus, hospitem Eleaticum, qui in Sophista et Politico disputat, eum fingi ac describi, qui quum dialecticae subtilitatis sit studiosissimus, eique plane adsuefactus, tamen nullo modo sit rixosus aut contentiosus aut pervicax et obstinatus opinionum semel susceptarum defensor ac patronus. Imo ille in fervidissimo disputandi ardore tamen item est lenis, urbanus, modestus, denique veri adeo amans, ut eius exquirendi studio atque arti omnia tribuat. Nimirum talis ingenii homini facile apparet rectissime etiam ea potuisse attribui, quae a scholae Eleaticae, cui addictus fuit, praeceptis et institutis aliquantum recederent, si modo ad verum reperiendum viderentur conducere. Itaque ille sic loquens inducitur, ut facile quidem agnoscas hominem certam quandam in disserendo viam et rationem mordicus tenentem; sed facile etiam animadvertas, paratum eum esse atque promtum ad errores, si quos senserit, libere notandos atque emendandos. Quin etiam pluribus locis ita sermones miscet, ut ultro relictâ illâ cui deditus est disserendi su-

veritate liberius atque copiosius disputet et ad sermonum Socraticorum copiam et ubertatem transgrediatur. Quod quam eleganti iudicio sic a Platone factum sit, vix crederemus quemquam posse praeterire, nisi Socherum De scriptis Platonis p. 278. in hac ipsa re mirabiliter lapsum videremus. Is enim eo ipso, quod in uno Sophista et Politico hospes Eleaticus principales disputandi partes tuetur, suspicionem suam confirmari arbitratur, qua istos libros non a Platonis manu profectos esse aliis de caussis statuerit et iudicaverit. Nimirum ita error alius alium gignere solet. Nam qui Eleatae nostri personam accurate consideraverit, is non modo nihil insoliti aut inepti in ea animadvertet, verum etiam Platonis in ea adumbranda ac designanda solertiam lubentissime nobiscum admirabitur. Sed transeamus ad ea, quae Plato Eleatam suum disputare iussit. Quae si perpenderimus accuratius, protenus apparebit item sic esse exposita, ut omnes elegantiae numeros habeant.

Ac primum quidem hic dignum est observatione, quanta ingenii solertia philosophus effecerit, ut quantumvis Eleatae errores nonnulli tribuantur, tamen id, de quo disputatur, denique recte inveniatur subtiliterque exquiratur. Etenim summo ille veritatis studio incensus vel in maximis erroris periculis tamen feliciter denique id attingit, quod attingere voluit, ut facile hinc intelligatur, quanta vis sit invicti illius veri amoris, quo tanquam animatus fingitur. Praeterea vero etiam eas fere admittit fraudes, quae, etsi disserendi vitia quaedam arguunt, tamen summae disputationis nihil afferunt detrimenti. Quocirca postremo felici sane laboris sui successu et artis civilis vim naturamque exquirit, et quae sit philosophi in publicarum rerum luce constituti dignitas quaeque eius ab vulgaribus civitatum gubernatoribus diversitas, vere recteque diiudicat. Verum haec quum per se nihil valeant ad demonstrandam Megaricae dialecticae vel emendationem vel cum Socraticis sermonibus conciliationem et consociationem, alia memoranda sunt, unde eam Platoni propositam fuisse certius intelligatur. Pertinet autem huc ante omnia illud, quod Eleates non ita raro, si quid minus recte divisum aut conclusum videtur, id ipse corrigit et emendat, additis etiam acutis et prudentibus dialecticis praeceptionibus. Quorsum referimus praeter alia, quae p. 261. D sq. de formis inter summum genus et alias species interiectis non temere transiliendis,

p. 262. A sqq. de formis notionum ad genera sua prudenter revocandis; p. 275. C sqq. de principio dividendi ex ea re petendo, cuius notio divisione investiganda sit; p. 277. D sqq. de natura et usu exempli; p. 277. D sqq. de longitudine sermonum ex disputantium consilio aestimanda, de aliis rebus eiusmodi p. 283. B sqq. et 285. A. D. E. 286. A. 287. A. ab eo disputantur. Nimirum haec omnia id postremo efficiunt, ut tanquam dialectica quaedam exhibeatur institutio. Cui quid propositum sit, nobis quidem non dubium videtur. Neque enim assentimur Schleiermachero. Introduct. ad Politic. p. 251. et p. 253. atque Astio De Vita et Script. Platon. p. 234. scripta haec esse putantibus a philosopho, ut suam ipsius rationem a criminationibus in ipsam coniectis purgaret ac defenderet. Neque accedere possumus C. Fr. Hermanno Histor. Philosoph. Platon. Vol. I. p. 500 sqq. ex eo, quod in Politico potissimum eiusmodi emendationes et praeceptiones proponuntur, protenus concludenti Politicum longo intervallo post Sophistam scriptum esse, quo tempore Plato disserendi rationem in Sophista usurpatam dudum rursus deseruerit. Enimvero nos si quid de his rebus iudicare possumus, in Sophista eadem prorsus quae in Politico regnat disserendi methodus; sed maior in illo irrisio et cavillatio est; in hoc frequentior errorum notatio atque dialectica praeceptio. Hoc autem si quaeris qui ita fiat, paratam habemus responsionem. Videtur enim Plato deliberato consilio in Politico demum, quippe proxime post Sophistam scripto, clariorem lucem admovere voluisse insolitae isti argutaeque dialecticae, quam in Sophista usurpare coeperat, et clarius iam apertiusque prodidisse, cur ea usus esset et quid omnino de eius usu sentiret. Quo artificio etiam illud est consecutus, ut qua ratione subtile istud disputandi genus perfici, emendari et cum Socratici sermonis virtute et elegantia coniungi posset, certius omnibus patefaceret. Quidnam autem potissimum in eo desideraverit, id quum praecepta ab Eleata subinde data luculente doceant, tum etiam illa reddunt manifestum, quae in Philebo p. 16. A. et Phaedro p. 265. D sqq. al. de synthetica pariter atque analytica disserendi ratione traduntur. Consentiunt enim haec cum illis prorsus egregie, ut iis tanquam confirmandis inservire videantur. Nam in Phaedro praecipitur hoc, ut idea sive notionis genus secundum naturalem formarum ac specierum ordinem divi-

datur; quod qui faciant sinistre, ii similes esse dicuntur coquis parum solertibus, qui in epulis apparandis eas ciborum particulas diffringendo faciant, quae ipsi ciborum naturae parum sint convenientes. In Philebo autem inter alia leguntur haec: οἱ δὲ νῦν τῶν ἀνθρώπων σοφοὶ ἓν μὲν ὅπως ἂν τύχωσι καὶ πολλὰ (h. e. *genera et formas*) θᾶττον καὶ βραδύτερον ποιοῦσι τοῦ δέοντος, μετὰ δὲ τὸ ἓν ἄπειρα (h. e. *partes singulas s. individuas res*) εὐθύς, τὰ δὲ μέσα αὐτοὺς ἐκφεύγει, οἷς διακεχώρισται τό τε διαλεκτικῶς πάλιν καὶ τὸ ἐριστικῶς ἡμᾶς ποιεῖσθαι πρὸς ἀλλήλους τοὺς λόγους. De his igitur similibusque rebus crebro in Sophista, crebrius etiam in Politico admonetur, eo quidem consilio, ut quid in dividendo, cernendo, definiendo denique atque disserendo observandum sit, rectius cognoscatur, atque etiam dialectica ista methodus Megaricorum propria, quae in iisdem libris imitatione expressa est, emendetur emendataque propius ad Socratici sermonis elegantiam et virtutem adducatur.

Atque hic nos videmus ad aliud quid pervenisse, unde item intelligi liceat id, quod diximus Platoni fuisse propositum. Vidimus antea Eleatam apud Platonem sic induci disserentem, ut dialecticae exercitationis gratia res vulgares et in medio positas operosa diligentia pervestiget iisque tantundem laboris atque studii impertiatur, quantum rebus longe gravissimis. Nimirum videtur is utique mos fuisse Megaricorum, acutae subtilitati omnia tribuentium, rerum dignitatem atque gravitatem minus curantium. Quem quidem morem sicuti Plato lepida imitatione explosit, ita egregio artificio adumbravit sic, ut cum analytica illa via et ratione genus quoddam Socraticae inductionis coniunxerit, a Megaricis fere repudiatae. Nam Euclides teste Aristotele Metaphys. I, 20. et Diogene Laërt. II. §. 107. Socraticam παραβολήν funditus sustulit eamque ob caussam etiam usum inductionis plane aspernatus est. Quod qua de caussa ita statuerit, nemini cuiquam erit obscurum: acquievit enim ille in una analytica disserendi ratione, quae quominus quidquam extrinsecus ad argumentandum assumeretur, omnino prohibabat. Quid igitur Plato? nimirum is ut ostenderet quid hoc nomine in illa disserendi severitate desideraretur, prudentissimo consilio exempla, quae praeviae exercitationi dialecticae inservirent, ab iis rebus

sumsit et repetiit, quae cum ea re, de qua proprie quaereretur, insignem quandam haberent similitudinem, ideoque morosae illi ac tristi argumentandi severitati Socraticam comparationis suavitatem adiunxit. Id quod multo cum festivitatis lepore inprimis sic fecit in Sophista. Nam in eo dialogo sophista sic investigatur, ut nunc cauponi, nunc institori, nunc athlethae, nunc purgatori alicui similis esse dicatur *); quorum quidque sicuti exercitationi dialecticae praebet materiam, ita etiam continet aliquid, quod facete urbaneque in sophistam transferri possit eiusque naturam et ingenium suavi aliqua comparatione collustret. Fecit item, semel certe, in Politico. Etenim quo loco seiunctionis ac divisionis ratio exemplo a re vulgari petito declaratur **), eo simul id effecit, ut artis civilis virtus ac praestantia omnis suavissima artis textoriae comparatione reddatur illustrior. Atque ex his iam perspicuum erit, quorsum illa pertineant, quae Eleatam p. 285. D sqq. iussit de usu exemplorum in disputando exponere. Commendatur enim hic usus comparationis atque inductionis Socraticae ab Euclide ipso male repudiatae, quippe quem Plato facile pervidit plurimum valere ad id, ut quae a sensibus sunt abducta, ea rerum oculis subiectarum similitudine in illustriore luce collocentur ***). Sed satis de his. Pergimus ad tertium quiddam, unde Platonem intelligere liceat in Sophista et Politico Megaricae dialecticae severitatem Socraticae rationis usu temperavisse eaque re, qua parte illa perficienda et emendanda videretur, significasse.

Fecit enim Eleatam interdum ita disputantem, ut misso aliquando angusto isto et conciso disserendi genere, quod ab omni abhorret orationis ornatu et elegantia, ultro versetur liberius ac paene germanus fiat Socraticus. Cuius rei exempla, quoniam de Sophista alio loco diximus, hic ex uno Politico attulisse sufficiet. Pertinet autem huc ante omnia copiosa illa de variis mundi aetatibus narratio, cuius summam antea exposuimus. Quae certe ita comparata est, ut eum, qui antea in acutis brevibusque haesit divisionibus et conclusiunculis,

*) P. 218. E — 232. B.

**) P. 277. D — 283. A.

***) Platonis sententiam de inductionis ad verum perspiciendum utilitate egregie illustravit Heusdius Init. Philos. Plat. V. II. P. II. p. 82 sqq.

paene mirum sit repente ad tantam orationis copiam et ubertatem transire potuisse. Enimvero sequitur hic Eleates Platonis communem fere morem antiquae philosophiae, in qua fabularum usus longissime pervagatus fuit, propterea quod iam antiquitus apud Graecos summa fuit philosophiae et poësis coniunctio. Nec vero ille praeter consuetudinem eius familiae, cui adscriptus fuit, fabulam narrans inducitur. Nam Eleatas quidem fabulas in philosophando non aspernatos esse, vel ex unis Parmenidis reliquiis intelligitur. Sed longe dignissimum est quod observetur diligentius, hospitem non ut ceteros philosophos uti fabulosa narratione, sed prorsus eadem conditione id facere, qua Socrates apud Platonem solet; de qua re mox accuratius exponemus. Hoc autem si verum est, quid inde ad sententiae propositae confirmationem consequatur, profecto non est cur dedita opera ostendamus. Sed praeter fabulosam istam narrationem, in qua Eleaticus repente a consueto disserendi genere recessit, alius hic locus praecipue animadvertendus est, qui et ipse non mediocriter videtur opinionem nostram confirmare. Nam quo loco ille instituit de viri rerum civilium scientia vere ornati dignitate, de ineptis vanisque eiusdem imitatoribus, de optima civitate, de Graecorum rebuspublicis, de vera arte civili deque reliquis artibus huic famulantibus, aliis id genus rebus, explicare *); ibi vero, etiamsi plane idem animadverti potest dividendi cernendique studium, quod in plerisque aliis dominatur sermonis partibus, tamen ea est verborum ubertas, ea sententiarum copia, ea denique sermonis elegantia et urbanitas, ut non iam severum istum de schola disputatorem audire videamur, sed ipsum Socratem aut potius Platonem credamus sermonem suscepisse ac more suo de re gravissima facunde et copiose disputare. Etenim hoc quoque eo putamus referri oportere, quod Plato acutam Eristicorum brevitatem ad Socratici sermonis ubertatem et elegantiam educendam provehendamque iudicavit. Quod autem Eleatam fecit isto modo disputantem, id fortasse etiam inde aliquid habet explicationis, quod Euclides etsi dialecticae subtilitati totum se dedit, tamen etiam sermones scripsit, in quibus fieri sane potest ut ad Socraticam disserendi rationem propius ac-

*) P. 291. C sqq.

cesserit *). Quocirca haec utique plus lucis essent habitura, si de Euclidis dialogis aliunde certius constaret: nunc meris acquiescendum suspicionibus est.

Et haec quidem de dialectica in Politico usurpata. Quam si ita illustravimus, ut sententia nostra idoneis harum rerum iudicibus non omnino displiceat, videmur non inepte existimare, iam nunc partem non exiguam difficultatis illius, qua Politici interpretatio premi visa est, haud infeliciter sublatam esse. Neque enim disserendi forma ac species, quam habet propriam, ea iudicabitur, quae a Platonis ratione aut ingenio abhorrere putanda sit, omnisque orationis habitus facile aestimabitur ex iis, quae Platoni pro rerum suarum conditione consiliique ratione fuerunt proposita.

Progrediamur igitur nunc ad excutienda ea, quae dedita opera de rebus civilibus disputantur. Quod quidem ita facere in animum induximus, ut principales operis partes ordine singulas lustremus et quid in unaquaque ad propositi argumenti explicationem proferatur, accuratius dispiciamus. Discerni autem facili negotio possunt tres partes operis primariae: una, qua de viri civilis natura ita disceptatur, ut artis dialecticae inprimis ducatur ratio; altera, qua fabulose exponitur de mundi aetatibus eiusque gubernatione; tertia denique, qua artis civilis et perfecti regis imago exhibetur atque ea dilucidantur, quae ad rerumpublicarum administrationem pertinent. Quas quidem singulas ita considerasse iuvabit, ut quid in unaquaque exponatur et quorsum id ipsum pertineat quibusve caussis nitatur, ostendere conemur.

Et de dialectica quidem parte operis, hoc est ea, quae p. 258. C. usque ad p. 468. E. et p. 274. E. usque ad p. 291. C. perscripta est, licebit nobis esse brevissimis. Nam quum ei id potissimum sit propositum, ut dialectica Megaricorum vel urbana quadam irrisione depingatur vel ad Socraticam rationem corrigatur atque emendetur, quae de arte civili eiusque amatoribus exponuntur sane sunt pauciora, quam pro huius loci amplitudine expectes. Quamquam cave existimes Platonem rei principalis hic fuisse prorsus immemorem. Docuit enim philosophus utique primum quidem, quibusnam

*) V. Deyks. De Megaricis p. 6.

scientiae generibus ars civilis subiecta sit, deinde a quibusnam artibus cognatis ea secerni debeat: in quo etsi subinde lusit potius quam severe egit, tamen simul id spectavit, ut quae ad rem illustrandam essent utilia, in medium afferrentur. Discimus autem inde fere haec: artem civilem quoniam in regenda et gubernanda republica versetur, in eaque maxime mentis intelligentia et consilio opus sit, non tam ad *πρακτικήν* quam ad *γνωστικήν* scientiae partem pertinere *): *γνωστική* autem, quoniam sit vel *κριτική*, quae nihil nisi verum diiudicet aut agnoscat, vel *ἐπιτακτική*, quae ratum fieri iubeat id, quod pro vero rectoque sit habitum, consequens esse, ut ars civilis huic subiecta putari debeat, quippe quae cognita imperet, et quidem propria atque sua auctoritate, ut ob eam caussam *αὐτεπιτακτική* appellari possit **); pertinere autem eius imperium non ad bruta animalia, sed ad homines, qui quidem una communitate reipublicae coniuncti per eam tanquam ali atque pasci existimandi sint ***). Quanquam postremum hoc non satis esse iudicatur ad definiendam omnem artis civilis vim rationemque, quandoquidem istud pascere atque alere latius pateat, quam ut in unum principem artis civilis peritum convenire existimandum sit †). Itaque altero loco, quem indicavimus, id agitur, ut accuratius ostendatur, a quibusnam artibus cognatis ratio civilis secernenda ac distinguenda sit. In qua quaestione quomodo ex arte versandum sit, exemplo eius texturae partis demonstratur, quae in lana tractanda occupata est ††), addita etiam subtili admonitione, qua huius disquisitionis longitudo excusetur †††). Tum vero, ostenso discrimine inter artes effectrices et artes administras sive adiutrices, ante omnia a ratione civili segregantur ea negotia, quae quum ei serviant et tanquam famulentur, tamen minime cum ipsa confundi debeant. Referuntur huc primum opificia omnia, quae in rudi materia tractanda, in instrumentis, vasis, vehiculis, tegumentis, artis operibus, aliisque rebus comparandis versentur, quae ad vitam de-

---

*) P. 258. C — 259. D.
**) P. 259. D — 261. A.
***) P. 261. A — 266. E.
†) P. 266. E — 268. E.
††) P. 279. A — 283. A.
†††) P. 283. A — 287. B.

gendam sustentandamque necessariae sint. Referuntur huc item artes eae, quae ad mansuetorum animalium tractationem pertineant, quippe quae τῇ ἀγελαιοτροφικῇ, quae dicitur, contineantur. Denique etiam pertinere huc iudicatur opera servorum et ministrorum. Quanquam inter hos futuros esse censet Eleates, qui ad civilis artis laudem adspirare non verecundentur. Quorum quidem hominum fastum ac superbiam philosophus hoc loco facetissima irrisione exagitat ac perstringit; quandoquidem eos omnes admonet gravissime, nihil esse cur adeo superbiant, quum quanto intervallo a veri regis et principis dignitate distent, ipsi ne suspicari quidem videantur. Non quidem verendum est, inquit, ne venales illi servi itemque ii, qui sese ultro eorum operae addixerunt, agricolae, opifices, mercatores, mercenarii, artis regiae partem sibi vindicare tanquam propriam conentur. At prodibit in medium aliorum ministrorum natio, tanta arrogantia inflata illa atque tumida, ut rempublicam sua maxime opera regi ac gubernari opinetur. In horum numero habendi sunt primum praecones, tum scribae publici, tum vates, qui vulgo deorum interpretes existimantur, denique etiam sacerdotes, qui in Aegypto adeo eum nacti sunt honorem, ut nullus rex sine sacerdotio imperare queat, ac si forte ex alio civium ordine oriundus sit, inter sacerdotes recipi necessario debeat. At enimvero haec quum vana sit et inanis hominum temere superbientium turba, tum ad eos accedit multiplex ista atque varia natio eorum, qui quum in profitenda artis civilis exercitatione revera maximorum praestigiatorum partes agant, tamen a viris vere regiis ac prudentia civili instructis aegre vulgo discernuntur. Hos igitur ab illis seiungere ac separare debebimus, siquidem perspicue voluerimus perspicere id, de quo dudum quaerimus *).

Haec igitur Plato ea sermonis parte, quam ob eam caussam, quam antea significavimus, dialecticam appellare non dubitavimus. Qua si quaeris quid ad rei propositae explicationem proficiatur, responsionem in promtu habemus. Constituit enim philosophus hic tanquam fines ac terminos, intra quos artis civilis laus atque virtus quaerenda sit, seiunctis iis omnibus, quae ab ea vide-

---

*) P. 287. B — 291. C.

rentur esse aliena. Quamobrem ei deinde area quasi purgata certius licuit de rebus civilibus disquirere, et ad id ipsum accedere, quod sibi potissimum exquirendum sumsisset. Quamvis igitur concedendum sit, istam operis partem eo potissimum spectare, ut ipsi dialecticae consulatur et quibus ea partibus emendari queat, tanquam per occasionem ostendatur, tamen non esse levia aut supervacanea quae hic de artis civilis et politicorum indole ac natura recte definienda disseruntur, nemo quisquam infitiabitur.

Atque hinc statim licebit ad eam dialogi partem considerandam transgredi, qua principale disputationis argumentum continetur, etsi eam supra cum ipso Platone tertio loco posuimus. Nam ad hanc a dialecticis illis divisionibus atque partitionibus pedetentim ita transitur, ut tanquam imprudentes ad aliam disserendi rationem pervenisse videamur. Quippe secernuntur quidem hic quoque ii, qui vulgo rerum civilium periti habebantur, a rege atque principe vere sapienti, sed secernuntur sic, ut simul disputatione vere Socratica et Platonica doceatur, quaenam sit eorum omnium indoles et ingenium, quae virtus ac dignitas, ideoque sic demum res plene perfecteque aperiatur, ut missa tandem illa dividendi subtilitate ad notionum coniunctionem perveniatur. Quamobrem haec operis pars id ipsum tandem agit, ut quid de viris rerum civilium prudentia claris eorumque diversitate ac discrimine existimandum sit, quam accuratissime intelligatur. Quocirca age huius loci sententiam eiusque fontes excutiamus paullo diligentius, atque simul videamus, quatenus quae in eo exponuntur, cum iis consentiant, quae philosophus alibi de rebus civilibus earumque administratione exposuit. Iuvabit autem hic diligenter tenuisse, quod alios praeterisse sanequam mirum accidit, Platonem hac parte operis non tantum verum germanumque politicum, quem Graece dicimus, informasse, sed etiam eorum adumbravisse imaginem, qui honorificum illud nomen mala fraude vel ipsi sibi arrogare vel ab aliis accipere videbantur *). Quemadmodum igitur philo-

*) Non recte enim Schleiermacherus Proleg. ad Politic. p. 252.: „*Was an Verschiedenheit (zwischen dem Sophisten und Politikus) aufzufinden ist, scheint nur daher zu rühren, dass im Sophisten der unmittelbare Gegenstand der Darstellung das Verwerfliche ist, in dem Staatsmann hingegen das Aechte und Vortreffliche.*“ Rectius vir egregius iudicavit deinceps. Nec

sophus in eo dialogo, quem Sophistae nomine inscripsit, hunc ipsum distinxit a philosopho, ita quidem, ut sophistam, ab hoc segregatum, peculiari opere copiose depinxerit et illustraverit, philosophum autem alio tempore instituendum et informandum sumserit *); ita in Politico item falsi opinatique politici a vero germanoque, qui idem est philosophus, discernuntur, hoc tamen discrimine, quod una cum perfecti politici informatione etiam eorum coniungitur descriptio, qui quum in rerum publicarum tractatione versentur, tamen a verae artis civilis laude atque dignitate longissime abesse existimandi sint. Quod profecto non est cur miremur a Platone sic institutum esse. Nam quum Sophistae descriptio copiosiorem sibi depoposcisset disputationem, tum idem multo magis etiam philosopho futurum esse videri debuit. Itaque scriptor utrique peculiarem librum destinavit. Sed aliter res sese habuit de politico et adulterinis eius imitatoribus. Hos enim simul depingere Plato studuit, vel quia quod in praesenti esset exponendum, nec divellendum nec differendum videbatur, vel quoniam ipsum argumentum, utpote ad intelligendum facilius, putabat summatim illustrari oportere. Itaque duplex erit nostra in hoc loco illustrando opera, quandoquidem primum quaerendum erit de perfecto rege, qui depingitur; deinde exploranda ea, quae de vulgaribus rerum publicarum gubernatoribus et administris exponuntur. Qua in re tractanda non inepte sic versaturi nobis videmur, ut quae de utroque argumento apud Platonem diversis locis exposita leguntur, ea in unum conferamus et perpetua disputationis serie illustremus. Videamus igitur primum de viri civilis eiusque veri et consummati imagine.

Quodsi igitur quaeris, unde philosophus in eo informando instituendoque profectus sit, retulit etiam in

---

probamus Hertelium Comment. de Politico Platon. p. 17. ita scribentem: „*Politici videmus exitum nihil ad distinctionem inter verum et falsum politicum pertinere, sed in alterius officio depingendo orationem ita versari, ut de falsi natura nihil amplius discamus.* Nempe haesit ille unice in iis, quae leguntur inde a p. 305. E.

*) Magnopere enim errat Hertelius Comment. de Politico Platonis p. 16 sqq. Sophistam contendens etiam philosophi illustrandi caussa conscriptum esse ideoque philosophum et falsum et verum depingere.

hoc libro, sicuti fecit in Republica, omnem artis civilis laudem atque dignitatem ad unam mentem rationemque tanquam praestantissimam ac vere divinam hominis partem *). Quocirca et in principio libri, ubi facta artium divisione exquiritur, quid ars civilis esse putari debeat, ab summo scientiae genere exorsus est **); et eo ipso loco, ubi de industria perfecta rerum publicarum gubernatio describitur, verum reipublicae gubernatorem tanquam sapientem informavit, qui in regenda moderandaque republica cum scientia versetur ***). Eo enim loco regem et principem reipublicae non vult esse talem, qui secundum leges et instituta patria imperii habenas tractet; haec enim semper et esse et manere manca, imperfecta, perpetuis mutationibus obnoxia; sed illum demum censet esse bonum civitatis gubernatorem, qui eam gerat mentem eamque sapientiam possideat, ut quid in quavis rerum externarum conditione et singulis civibus et universae reipublicae vere profuturum sit, recte intelligat intellectumque ad sapientiae et iustitiae normam ratum facere studeat. Quod igitur Plato in libris de optima civitate iudicavit, civitates tum demum beatas fore, si a sapientibus gubernentur; idem prorsus etiam eo Politici loco statuit, de quo nunc agimus. Quanquam in hoc libro huius sententiae suae rationes magis significavit quam uberius exposuit. Neque enim philosophi in rerum publicarum luce constituti imaginem expressit, sed tanquam adumbravit. Sed quid rei sit, clarissime docent quae in optimae civitatis opere de eodem loco exposita leguntur. Neque enim Plato regem eum voluit esse, qui minima maxima quam accuratissime nosset; cuiusmodi scientiam philosophus certe admodum parvi aestimavit; sed qui omnia ad sapientiae, iustitiae, temperantiae, virtutis denique leges exigere et iudicare posset, eodemque nihil non referret. Itaque libro sexto praestantissimi operis †): Philosophi, inquit, quum habeant ipsius veritatis cognitionem, quid in civitate iustum sit, quid iniustum, accuratissime videbunt. Etenim flagrantissimo earum rerum, quae revera sunt, amore incensi etiam eas artes ac studia amabunt, quae ipsis vim

---

*) Egregius de hac re locus est De Republ. VIII. p. 551. C sqq.
**) P. 258. C sqq.
***) P. 291. C sqq.
†) Init. p. 484. A sqq.

aeternae illius οὐσίας patefaciant. Ibidem *): Si forte acciderit, inquit, ut talis vir aliquando quampiam civitatem ad aeternam illam οὐσίας speciem ordinet et componat, is certe erit optimus temperantiae, iustitiae, virtutis denique omnis dux atque magister." Quamobrem eidem etiam Boni Ideam cognitam esse oportere statuit, ad quam et ipse se componat et alios regat atque moderetur **). Sed omnino legendus est de his rebus divinus ille locus inde a libri V. p. 471. C sqq., quo sane nullum novimus qui dubiae rei plus lucis affundat. Hoc ipsum igitur philosophus etiam in Politico sibi voluit; idque maxime apparet ex iis quae p. 308. A sqq. de munere et officio optimi civitatis gubernatoris disputavit. Nam ibi eum censet civitatis tanquam carmen quoddam ita contexere oportere, ut civium animos reddat participes divinitatis eosque recta honesti, boni, iusti cognitione imbuat, in quo uno cernatur optimum concordiae totius reipublicae vinculum. Quanquam nolumus diffiteri in Politico una ex parte rem aliter esse expositam atque in libris de optima civitate. Nam in his quum regem sapientem fecerit ideas intuentem, tamen in Politico istud ipsum ne' verbo quidem significat, sed substitit in una sapientis descriptione, qui scientia eius, quod optimum sit, hoc est, boni, iusti et honesti, omnia regat et moderetur. At rem ipsam si spectamus, neutiquam secum ipso pugnare existimandus est. Enimvero in Politico quum idearum doctrinam, qualem in Phaedro, Symposio, Republica, aliis libris exposuit, omnino non attigerit, rem magis populariter et ad vulgarem hominum captum accommodate explicare voluisse censendus est. Sed tenuit tamen hic quoque quod in Republica censuit, uti homini mentem, ita civili imperio perfectam sapientiam praeesse oportere, quae omnia ad boni et honesti normam exigat ac dirigat, ut hac in re summa cernatur consensio eorum, quae in utroque opere explicata sunt. Nimirum certa fuit atque constans quum aliorum Socraticorum tum Platonis inprimis sententia, civitatem ad quam maximam contendere oportere sapientiae et virtutis praestantiam idque ipsum ei potissimum esse

*) Lib. VI. P. 499. D sqq.
**) Ibid. P. 505. A sqq.

propositum *). Eodem igitur Plato etiam artem prudentiamque civilem retulit, quam neutiquam voluit esse potentiae, opum, divitiarum comparandarum magistram vel adiutricem. Quum vero virtutem in recti honestique scientia inesse sibi persuasisset, facile est ad intelligendum, cur perfectum regem atque principem eundem esse voluerit perfectum sapientem. Quanquam cum hac opinione, si verum quaerimus, etiam quandam Pythagoreorum sententiam videtur coniunxisse, a qua profectus talem potissimum informavit principem, qualem in Politico et Republica instituit. Etenim Pythagoreis legimus *legem aeternam* sive *rectam rationem* dici haberique consuevisse *πατέρα καὶ ἡγεμόνα τῶν γεγραμμένων νόμων* atque *βασιλέα*, amplissimi honoris nomine dignum, *νόμον ἔμψυχον* esse vocatum**). Talem igitur regem etiam Plato, Socratica doctrina cum hoc Pythagoreorum decreto coniuncta, instituit, quippe cui propriam esse voluerit eam mentem atque sapientiam, quae pro viva quasi eaque communi lege valeret.

Atque hinc explicationem suam habent quae de legibus publice sancitis iudicavit. Arbitratur enim civitatem eam, in qua talis sapiens imperii habenas tractet, legibus extrinsecus latis haudquaquam indigere, utpote regia prudentia ita fundatam firmatamque, ut illarum adminiculo facile sit caritura; quin etiam nefas esse ait talem regem, legibus civilibus longe superiorem, earum vinculis constringere velle. Nimirum haec quorsum spectent, et quibus rationibus nitantur, nunc facile intelligetur ***). Ac ne forte putes Platonem haec in Politico

---

*) De ethicae et politicae apud veteres coniunctione v. De Geer De princip. Polit. Platon. p. 126.; Heeren. Ideen Vol. III. p. 235.; Wachsmuth. Hellen. Alterth. I. 1. p. 205.; Koeppen. Politik nach Platon. Grundsätzen p. 2 — 35. et Platon. Gesetzgebung p. 210 sqq.

**) V. Valckenar. ad Herodot. III, 38. De Geerius De Princip. Politices Platon. p. 170.

***) Egregius est locus Lactantii Institutt. Div. VI, 8. e Cicerone repetitus, qui non incommode huc revocabitur. „*Est quidem*, inquit, *vera lex recta ratio*, *naturae congruens*, *diffusa in omnes*, *constans*, *sempiterna*: *quae vocet ad officium iubendo*, *vetando a fraude deterreat*, *quae tamen neque probos frustra iubet aut vetat*, *nec improbos iubendo aut vetando movet*. *Huic legi nec abrogari fas est neque derogari ex hac aliquid licet*, *neque tota abrogari potest*; *nec vero aut pe*

tantum ita statuisse, plane eadem philosophus quum alibi *) tum in ipso Legum opere docuit libr. IX. p. 875. A. C., ubi inter alia sic scripsit: ἐπεὶ ταῦτα εἴ ποτέ τις ἀνθρώπων φύσει ἱκανός, θείᾳ μοίρᾳ γεννηθείς, παραλαβεῖν δυνατός, (si ingenio satis valet ad cognoscenda ea, quae hominibus ad civitatem prosint, et ubi cognovit, optimum semper et vult et potest facere), νόμων οὐδὲν ἂν δέοιτο τῶν ἀρξόντων ἑαυτοῦ· ἐπιστήμης γὰρ οὔτε νόμος οὔτε τάξις οὐδεμία κρείττων, οὐδὲ θέμις ἐστὶ νοῦν οὐδενὸς ὑπήκοον οὐδὲ δοῦλον, ἀλλὰ πάντων ἄρχοντα εἶναι, ἐάν περ ἀληθινὸς ἐλεύθερός τε ὄντως ᾖ κατὰ φύσιν **).

En cognovimus tandem, quam ingenii indolem quamque sapientiam Plato perfecto illi, quem finxit, rerum publicarum gubernatori propriam esse voluerit; vidimus item, quatenus quae in Politico de hac re exponuntur, cum iis concordent, quae de eodem argumento in aliis eius operibus sunt explicata; intelleximus denique etiam ex quibus fontibus ac principiis haec omnia ducta sint. Nec tamen iam omnia sumus persecuti, quae philosophus de perfecto rege disputavit. Nam praeter ingenii animique virtutem etiam munus et officium eius designandum iudicavit, quo clarior et illustrior eius species et imago redderetur. Hanc igitur sermonis partem ***) nunc item ita percenseamus, ut quidnam sit, quod hic tradatur, singulatim exquiramus ac pervestigemus; id quod

senatum aut per populum solvi hac lege possumus; neque est quaerendus explanator aut interpres eius alius; nec erit alia lex Romae, alia Athenis; alia nunc alia posthac; sed et omnes gentes et omni tempore una lex et sempiterna et immutabilis continebit; unusque erit communis quasi magister et imperator omnium Deus; ille legis huius inventor, disceptator, lator; cui qui non parebit, ipse se fugiet, ac naturam hominis aspernatus hoc ipso luet maximas poenas, etiamsi cetera supplicia, quae putantur, effugerit." Quae prope sane ad Platonis sententiam accedunt.

*) Conf. De Rep. IV. p. 425.

**) Ac similiter Xenoph. Cyrop. VIII, 1, 22: τὸν δὲ ἀγαθὸν ἄρχοντα βλέποντα νόμον ἀνθρώποις ἐνόμιζεν, ὅτι καὶ τάττειν ἱκανός ἐστι καὶ ὁρᾶν τὸν ἀτακτοῦντα καὶ κολάζειν. Quamquam is vix videtur mente sua ad illam surrexisse sententiarum altitudinem et sublimitatem, quam in Platonica perfecti regis imagine admirari licet.

***) Legitur ea p. 305. D sqq.

etiam propterea necessarium putamus, quod quae hic traduntur, in iis non tantum Socherus, verum etiam Schleiermacherus vehementissime offenderunt *).

Profectus est igitur Plato in describendo optimi rerum publicarum moderatoris munere et officio ab ea sententia, quam etiam Pythagoreis probatam fuisse accepimus, nullam esse pestem civitatis graviorem, quam discordiam, qua universae reipublicae tanquam concentus turbetur. Nam nobilissima est et plurimum celebrata Samii sententia, in omnibus rebus plurimum valere harmoniam, ideoque nihil studiosius esse vitandum quam iustae mensurae perturbationem, quae in civitate cernatur in discordia. Pertinent huc quae narrantur apud Iamblichum Vit. Pythag. §. 34. §. 130. §. 175. §. 205. **). Porphyrium §. 22. et Stobaeum Florileg. T. II. p. 110 sq. ed. Heeren. Eandem vero etiam Platoni placuisse vel unus ille locus satis testatur, qui est Reip. V. p. 462. A. ubi summum civitatis bonum in eo positum esse iudicatur, ut sit una atque concors omnesque cives habeat consentientes eodem modo, quo singulae unius corporis partes inter se conveniant ***). Ab hac igitur sententia profectus philosophus regi optimo, quem finxit, id propositum esse debere statuit, ut in civitate quam maxima efficiatur omnium civium ad unum eundemque finem contendentium consensio atque

---

*) Socherus enim p. 273. plura Platonis doctrinae contraria hic deprehendisse sibi visus est; de quibus singulis deinceps explicabitur. Schleiermacherus autem Praefat. ad Politic. p. 256. arbitratur, Platoni in describendo viri civilis munere et officio unice discordias ac seditiones Graecarum civitatum ob oculos esse versatas, atque inde explicari oportere, cur totus hic locus tam exilis sit argumenti, ut philosophandi subtilitas fere desideretur.

**) Primo loco Pythagoras narratur praecepisse: *φυγαδευτέον πάσῃ μηχανῇ καὶ περικοπτέον πυρὶ καὶ σιδήρῳ καὶ μηχαναῖς παντοίαις ἀπὸ μὲν σώματος νόσον, ἀπὸ δὲ ψυχῆς ἀμάθειαν, κοιλίας δὲ πολυτέλειαν, πόλεως δὲ στάσιν, ὁμοῦ δὲ πάντων ἀμετρίαν.* Altero dicitur dictitasse *μηδὲν εἶναι μεῖζον κακὸν ἀναρχίας.*

***) Legg. III. p. 701. D: *ἐλέξαμεν ὡς τὸν νομοθέτην δεῖ τριῶν στοχαζόμενον νομοθετεῖν, ὅπως ἡ νομοθετουμένη πόλις ἐλευθέρα τε ἔσται, καὶ φίλη ἑαυτῇ, καὶ νοῦν ἕξει.* Ibid. p. 693. B. *τὴν πόλιν ἐλευθέραν τε εἶναι δεῖ καὶ ἔμφρονα καὶ ἑαυτῇ φίλην.* Ibid. libr. V. p. 739. C sqq. De Rep. IV. p. 422. E. Sententiam Platonis exagitavit acerrime Aristoteles, de quo v. Patricii Discuss. Peripatet. p. 350 sqq.

concordia. Quae quidem qua caussa et ratione secundum eius sententiam niti debeat, nemini cuiquam dubium erit, qui Platonem meminerit in ea fuisse sententia, ut ultimum civitatis finem non in potentia vel divitiis vel vitae iucunditate, sed in adiuvanda promovendaque civium virtute humanaeque naturae perfectione positum esse existimaret, quippe qua una efficeretur vera eius felicitas. Itaque rerum publicarum rectori et gubernatori iudicavit tanquam virtutis quoddam carmen esse efficiendum, quo uno civitatis universae concentus maxime contineretur. Quod ipsum etiam in Politico est sequutus, sicuti ex eo apparet clarissime, quod cives inprimis divinis boni, iusti et honesti vinculis coniungendos esse statuit; de qua re mox erit dicendi locus. Atque haec quum ita iudicaverit, facile intelligitur, cur duas maxime partes eius muneris et officii distinxerit, quod perfecto regi attribuit, alteram explorandi ac secernendi, alteram coniungendi. Nam primum quidem arti civili censet id propositum esse oportere, ut bona et mala secernantur et quae concentum civitatis videantur perturbatura esse, quantum fieri possit, reiiciantur atque amoveantur. Deinde autem id eius vult munus esse proprium, ut bona apte coniungantur ac similia cum dissimilibus scite concilientur, quo existat totius reipublicae quam maxima convenientia atque unitas. De utraque igitur separatim explicandum erit, quo certius cognoscatur philosophi sententia, et si quae sint de ea dubitationes, eae quibus caussis nitantur, ab omnibus intelligatur.

Proprium igitur arti civili ante omnia hoc munus censet philosophus, ut puerorum et adolescentium ingenia atque animos diligenter exploret et cognoscat. Nulla, inquit, ars est, quae non in operibus suis componendis fabricandisque sola bona deligat, mala, quantum fieri possit, arceat et removeat: quo facto eadem curat, ut ex iis, quae bona sunt, similia atque dissimilia quam aptissime in unum coniungantur. Nam hoc demum modo poterit fieri, ut cuiuscunque operis perfecta aliqua species et imago effingatur. Idem igitur etiam arti civili propositum esse debet, quae volens certe nunquam id committet, ut civitatem aliquam ex bonis et malis civibus componat. Quocirca ea primum quidem singulorum indolem atque animum explorabit; tum vero exploratos recte institui curabit atque erudiri. Enimvero sicuti ars textoria carminantibus aliasque res ad texturam necessa-

rias tractantibus sedulo adest ac talia quemque iubet facere, qualia operi suo sint convenientia; sic etiam ars regia magistros atque educatores diligenter observabit, neque permittet, ut ea factitent, quorum tractatione animi adolescentium ab ipsius tanquam temperatione alieniores reddantur. Haec igitur Eleates de puerorum et adolescentium institutione ac disciplina *). Quam quod totam reipublicae rationibus accommodari vult, id profecto nemo infitiabitur prorsus consentire cum iis, quae de eodem argumento in Politia atque Legibus exposita leguntur. Nam in utroque hoc opere item docuit philosophus, reipublicae plurimum interesse, ut iuvenes quam optime erudiantur atque educentur **); imo etiam ea imperavit, quae libertati civili utique adversari videantur***). Quocirca in his nihil quidquam reperiri putamus, quod cum Platonis ratione atque doctrina, aliunde cognita, pugnare existimandum sit. At secus de iis visum est, quae praeterea de puniendis vel eiiciendis iis disputantur, qui inviota ingenii pravitate ad vitia atque scelera ferantur †). Haec enim ex Platonis sententia ita statui potuisse Socherus ††) propterea negat, quod isto modo principi civitatis ea adeo potestas tribuatur, ut cives vi et crudelitate ad virtutem amplectendam exercendamque adigere queat. Enimvero novimus sane Platonem virtutis praestantiam ac dignitatem omnem in libero ra-

---

*) Pag. 308. A. C. D. E.

**) V. Morgenstern. De Platonis Republica p. 199 sqq., ubi docet civitatem Platonicam esse quasi educationis publicae scholam. Conf. Legg. VII. p. 804. D. et VII. p. 813. D. *ὡς εὖ τραφέντων καὶ τρεφομένων τῶν νέων πάντα ἡμῖν κατ' ὀρθὸν πλεῖ.* Dissensit igitur Plato quodammodo a Solone, quem novimus institutionem puerilem eatenus tantum legibus suis complexum esse, quatenus modestia, probitas ac pudicitia puerorum tuenda videretur; reipublicae nullam duxisse ea in re rationem. Notae sunt istae Solonis leges ex Aeschin. Orat. in Timarch. §. 9 sqq. Nihilominus tamen cum Attico legislatore in eo convenit, quod et ipsius respublica et illius leges ad institutionem iuvenilem pertinentes ex ethicis principiis ductae sunt.

***) V. Morgenstern. l. c. p. 197 sqq. p. 237 sqq.

†) P. 308. E. 309. A.

††) De Scriptis Platon. p. 273. *„Auch die dem Staatsregenten beigelegte Macht, nach seiner Einsicht zum Guten zu zwingen, stimmt nicht mit Platon überein, der überall nur freiwilliges Gutes anerkennt."*

tionis usu et voluntatis honestate positam iudicavisse. At quid hoc impedit, quominus quosdam sibi persuaserit adeo ipsa naturae et ingenii sui indole ad omnem abiectos esse pravitatem, ut corrigi et ad bonam frugem perduci vix posse viderentur? Hos igitur si pro pravitatis ratione et modo voluit a rege suo civitatis quam optimae conditore vel eiici in exilium vel suppliciis affici vel inter servos referri, num id ipsius sententiae adversari arbitrabimur? Nimirum non meminit Socherus similia certe etiam in Politia pronunciari. Quid enim? nonne ibi filii civium primi et secundi ordinis, hoc est magistratuum atque militum, simulatque a parentum virtute desciverint, protenus in tertii ordinis humilitatem deiiciendi esse dicuntur *)? Num igitur philosophus ibi quoque virtutis colendae exercendaeque libertatem sustulisse iudicandus erit? Et quis est qui inficietur etiam in libris de optima civitate magistratibus, qui ibi optimi regis partes agunt, imperium concedi paene immensum nullisque finibus circumscriptum, ita ut soli omnem reipublicae administrandae curam gerant et legum ferendarum atque exequendarum potestatem habeant **)? Sed vix est cur hanc viri docti opinionem operosius confutemus, quum facile appareat, cur Plato optimo regi suo tantam potestatem concesserit. Finxit enim eum ipsius rationis perfectae quasi vicarium, qui omnia sapientiae et iustitiae convenienter facturus sit, ideoque similem esse dixit alicui navis gubernatori, qui quid in navigando expediat, nautis ceteris omnibus melius videat et intelligat. Quamobrem nihil profecto hic deprehenderis, quod vel summi philosophi ingenio indignum vel eius doctrinae contrarium esse iudicandum sit. Sed videamus nunc de altera parte muneris ab eo viro rerum civilium vere perito impositi.

Censuit igitur Plato ad efficiendam universae civitatis consensionem et quasi concordiam nihil esse vel gravius vel efficacius, quam ut animi civium, qui aut ad fortitudinem aut ad temperantiam sint prochiviores, tanquam iusto quodam temperamento in unum coniungantur,

---

*) Libr. III. p. 415. B. C. Possis huc etiam infantum expositionem et alia similia referre, de quibus dixit Morgenstern. l. c. p. 229.

**) V. Morgenstern. l. c. p. 182 sqq.

in eaque re voluit eum, qui rationem civilem teneat, vel maxime occupatum esse. Quae sententia uti Schleiermachero admodum ieiuna et exilis visa est *), ita Sochero aliis de caussis magnae fuit offensioni. Is enim illam censuit adversari iis, quae philosophus alibi, maximeque in Gorgia et Protagora, de virtutis unitate ac simplicitate gravissimis verbis disputavit **). At enim vero tantum abest, ut hac in re viri acutissimi iudicio accedamus, ut longissime ab eo recedendum existimemus. Nam ego si quid iudicare possum, in Politico non de fortitudine ac temperantia ut virtutibus inter se contrariis et oppositis agitur; sed discernuntur potius duo nativi habitus ingeniorum, ut non tam de ipsa virtute quam de naturali ad virtutem indole vel de vulgari virtute in hominibus a philosophia alienis conspicua disseratur. Distinguuntur enim ingenia animosa et vehementia a temperantibus atque mansuetioribus; utraque autem tam ad vitia quam ad virtutem proclivia iudicantur, siquidem illa non modo ad fortitudinem, verum etiam ad ferociam, petulantiam, pervicaciam, haec autem ad mollitiem et ignaviam non minus quam ad temperantiae virtutem natura comparata esse dicuntur ***). Quocirca Platonis iudicio regi atque principi sapienti id maxime agendum est, ut varia ista et contraria animorum inclinatio prudenter regatur atque sic temperetur, ut quam maxima efficiatur totius civitatis consensio, declinatis vitiis omni-

---

*) Praefat. ad Politic. p. 255 sq., qui inter alia haec excusat sic: „*Besonders aber mögen sie sich erinnern lassen (die solches Resultat für dürftig Ansehenden), dass in unserm Gespräch ganz dieselbe Verflechtung und Zusammensetzung statt findet, wie in dem vorigen, und dass sie daher nicht vergeblich in dem, was bloss als Abschweifung und* b e i l ä u f i g *gegeben wird, die wichtigsten Aufschlüsse suchen dürfen.*“

**) Nam in opere *De Scriptis Platon.* p. 273. sic scribit: „*Die Entgegensetzung und Trennung zweier Tugenden harmonirt nicht mit den Dialogen Protagoras und Gorgias; im erstern wird Einheit der Tugend gefordert, im letztern ausdrücklich behauptet, dass, wer mässig sei, eben darum auch tapfer sei.*“

***) Intelligitur ergo, ut diximus, virtus *δημώδης*, quae eleganter describitur Legg. IV. p. 710. A. *τὴν δημώδη γε (λέγω σωφροσύνην), καὶ οὐχ ἥν τε σεμνύνων ἂν λέγοι, φρόνησιν προςαναγκάζων εἶναι τὸ σωφρονεῖν, ἀλλ᾽ ὅπερ εὐθὺς παισὶ καὶ θηρίοις, τοῖς μὲν ἀκρατῶς ἔχειν πρὸς τὰς ἡδονάς, ξύμφυτον ἐπανθεῖ, τοῖς δὲ ἐγκρατῶς.*

bus, quae facile inde oritura sint. Atque hanc sententiam existimamus non modo in se nihil habere, quod absurdum aut ineptum sit, verum etiam cum Platonis ratione conspirare amicissime. Nam eandem ille amplectitur etiam libro II. de Republ. p. 374. E sqq. coll. Tim. p. 18. B. ubi posteaquam in deligendis civitatis custodibus ita versandum esse docuit, ut praeoptentur ii, quorum natura et indoles ad belli negotia maxime idonea sit, graviter admonet, hanc rem magnam requirere cautionem: nam istiusmodi ingenii homines facile ferri ad protervitatem et petulantiam; itaque curandum esse, ut educationis ope reddantur tales, qui cum animi fortitudine etiam mansuetudinis et sapientiae moderationem coniunctam habeant. Secutus item est Ibid. libr. III. p. 410. B sqq., quo loco gymnasticam praecipit cum musica ideo coniungi oportere, ut iustum animositatis et mansuetudinis temperamentum in animis efficiatur: nam qui gymnasticae tantum operam dent, eos evadere solere iusto ferociores atque agrestiores; qui vero unam sectentur musicam, eos facile mollescere et effeminari. Sed quid singula enumero, quum ad integros libros Legum provocare liceat, qui certe magno opinionis errore nuper pro subdititio Platonis opere habiti sunt? In his enim *) philosophus copiosissime docuit in constituendis civitatibus id maxime curandum esse, ut cum fortitudine civium etiam temperantia consocietur, et quo modo id in Dorica civitate, quam ibi pro fundamento reipublicae suae posuit, effici queat, perspicue declaravit. Atque haec quum ita sint, facile iam apparebit, quo iure Plato sapienti suo civitatis gubernatori et publicae felicitatis tanquam tutori hoc muneris et officii iniunxerit, ut varia civium ingenia formandis flectendisque eorum animis ad concordiae unitatem et constantiam temperare debeat. Neque enim illi unquam aliter de his rebus persuasum fuit. Quid quod nec alii viri prudentes ab eius iudicio hac in caussa discessisse reperiuntur? Nam ut Pythagoreos taceamus, qui etiam de his similiter sensisse vi-

---

*) Pertinent huc maxime libri duo priores, iique fere integri. Zellerum Legum opus post Astium pro adulterino habentem nescio quae ingenii intemperies agitaverit. Qui si attendisset ad ea, quae de huius scripti fatis a veteribus tradita sunt, multo certe aliter erat iudicaturus.

dentur, etiam Xenophon, Polybius, aliique eandem plane sententiam amplexi sunt, ut paene communis Graecorum sapientium fuisse videatur *). At vero, inquit aliquis, hoc ipsum tamen satis mirum est et philosopho paene indignum, quod post tam longas disputationis ambages denique nihil aliud expromitur praeter vulgarem istam et paene popularem sententiam, qua artis civilis operam maxime in miscendis temperandisque variis hominum ingeniis versari oportere iudicatur. Audio, et facile largior esse utique maximam huius sententiae simplicitatem, facilitatem, perspicuitatem. Sed idem ego arbitror summam esse eiusdem gravitatem, ut adeo Platoni tanquam viam et aditum ad omnem doctrinam suam civilem patefecisse videatur. Enimvero reputandum hic est diligenter, qua ratione summus philosophus illam civium natura et ingenio inter se dissimilium consensionem effici voluerit. Quod certe ita fieri iussit, ut hic non vulgare hominum iudicium, sed mentem vere excelsam et sublimis ingenii homine vere dignam agnoscere debeamus. Censuit enim animos civium ante omnia divino quodam colligandos esse vinculo. Quod si quaeris, quanam in re cernatur, ipsius verbis respondere liceat, esse illud *τὴν τῶν καλῶν καὶ δικαίων περὶ καὶ ἀγαθῶν καὶ τῶν τούτοις ἐναντίων ὄντως οὖσαν ἀληθῆ δόξαν μετὰ βεβαιώσεως* **). Quin etiam in connubiis conciliandis, aliisque rebus similibus, in quibus humanum reipublicae contineri vinculum voluit, plurimum valere iudicavit, ut omnes de rebus ad virtutem pertinentibus idem sentiant. Nam *τούτους δὴ τοὺς δεσμούς* (*humanos*), inquit, *ἔλεγον ὅτι χαλεπὸν οὐδὲν ξυνδεῖν ὑπάρξαντος τοῦ περὶ τὰ καλὰ καὶ ἀγαθὰ μίαν ἔχειν ἀμφότερα τὰ γένη δόξαν* (p. 310. E.). Quae quis est quin videat utique ad summum illum finem spectare secundum Platonem civitati propositum, qui in excolenda humanitate atque virtute promovenda cernitur?

Iam vero si res sic sese habet, ne illud quidem negare quisquam audebit, in hoc libro quasi stamina quaedam inesse eorum omnium, quae philosophus in libris de

---

*) De hac re non est quod post Schlosserum in libro: *Universalhistor. Uebersicht d. Geschichte d. alten Welt* Vol. I. P. III. p. 279 sq. et Hermannum *Histor. Philos. Platon.* Vol. I. p. 662. denuo exponamus.

**) V. Politic. p. 309. C.

optima civitate et de legibus exposuit. Nam Socherus certe nec in eo est audiendus, quod optimam illam Platonis civitatem in libris de republica conditam aliis niti principiis quam quae in Politico illustrentur arbitratus est *). Quippe in Politico philosophus nihil egit aliud, quam ut viri perfecta scientia civili praediti indolem atque munus describeret; civitatis optimae copiosam descriptionem non exhibuit; quamquam quae in libris Reipublicae de optima civitate disseruntur ex his tanquam initiis facili negotio deduci potuerunt. Etenim in Politico Plato informavit sapientem ut optimum reipublicae ducem et moderatorem; civitatis finem in virtutis honestatisque cultu positum esse significavit, quanquam nondum indicavit, quibusnam civium ordinibus haec vel illa virtus praecipue attribuenda sit; denique etiam illud ostendit, quid in iis rebus sit maxime respectandum, quae ad hominum varias necessitudines et coniunctiones maxime pertineant. Quae quidem omnia quantopere cum iis conveniant, quae in Reipublicae opere exponuntur, certe iis clarum erit ac perspicuum, qui perfectae illius civitatis, quam ibi finxit, tanquam imaginem quandam animis suis impressam teneant.

Vidimus igitur nunc atque intelleximus, quodnam munus Plato viro in civilibus rebus tractandis sapienter occupato iniunxerit, et quamobrem ita indicaverit: vidimus item hanc opinionem cum ceteris eius operibus adeo conspirare, ut nihil magis possit. Restat ut paucis ostendendum sit eam expositionem simul etiam ad animi virtutem qualem voluit in perfecto civitatis moderatore esse conspicuam, recte informandam describendamque valere. Nam quales Plato statuit ab eo reddendos esse cives omnes atque singulos, talem etiam ipsum principem esse oportere iudicavit. Quamobrem hunc et ipsum ita moratum esse voluit, ut duplici animi indole insignis habeatur, strenua fortitudine ac miti ingenii lenitate sapientia temperata. Quorum omnium si quid desideretur aut non satis recte mixtum temperatumque sit, principem et magistratum ait ad rempublicam gerendam existere non satis idoneum.

Et plane cum his concordant quum alia tum illa

---

*) V. l. l. p. 273.

Legg. IV. p. 709. E sqq.: *φέρε δή, νομοθέτα, πρὸς αὐτὸν* (legumlatorem) *φῶμεν, τί σοι καὶ πῶς πόλιν ἔχουσαν δῶμεν, ὃ λαβὼν ἕξεις ὥστ' ἐκ τῶν λοιπῶν αὐτὸς τὴν πόλιν διοικῆσαι; τί τὸ μετὰ τοῦτ' εἰπεῖν ὀρθῶς ἐστιν; — Τόδε· τυραννουμένην μοι δότε τὴν πόλιν, φήσει. τύραννος δ' ἔστω νέος, μνήμων καὶ εὐμαθὴς καὶ ἀνδρεῖος καὶ μεγαλοπρεπὴς φύσει. ὃ δὲ καὶ ἐν τοῖς πρόσθεν ἐλέγομεν δεῖν ἕπεσθαι ξύμπασι τοῖς τῆς ἀρετῆς μέρεσι, καὶ νῦν τῇ τυραννουμένῃ ψυχῇ τοῦτο ξυνεπέσθω, ἐὰν μέλλῃ τῶν ἄλλων ὑπαρχόντων ὄφελος εἶναί τι. — Σωφροσύνην μοι δοκεῖ φράζειν δεῖν εἶναι τὴν ξυνεπομένην ὁ ξένος, κ. τ. λ. Ταύτην τοίνυν ἡμῖν ὁ τύραννος τὴν φύσιν ἐχέτω πρὸς ἐκείναις ταῖς φύσεσιν, εἰ μέλλει πόλις ὡς δύνατόν ἐστι τάχιστα καὶ ἄριστα σχήσειν τὴν πολιτείαν, ἣν λαβοῦσα εὐδαιμονέστατα διάξει.* Nimirum ibi legislator civitatem novam, quaeque ad perfectae civitatis similitudinem quam proxime accedat, conditurus ista omnia postulare debere dicitur, quemadmodum artifex aliquid postulet, quod iam paratum et praesto esse debeat, si opus suum feliciter sit perfecturus.

Ita igitur facile apparet et mentem ac sapientiam, et officium eius atque animi moderationem, quae in ipso esse debeat, egregie esse depictam, ut vix quisquam habiturus sit quod amplius in eius specie et imagine desideret.

Sequitur ut quaerendum sit, quidnam philosophus inter virum civili scientia ornatum atque illos, qui vulgo civilis virtutis laude florebant, interesse iudicaverit *). Cuius rei iudicium itidem repetiit ex discrimine optimae illius civitatis, in qua recta sapientis ratio pro communi lege valet, et earum rerum publicarum, quibus vulgo homines utuntur. Quocirca distinguuntur vulgares civitates ab hominibus constitutae a vera illa atque optima; declarantur earundem origines; exponitur quatenus alia possit aliis esse vel deterior vel praestantior; denique aestimatur dignitas eorum, qui vulgo rerum civilium prudentia pollere putantur, oratoribus, iudicibus, imperatoribus ab civilis artis laude atque virtute omnino depulsis. Censet autem philosophus veram civitatem et quasi ger-

---

*) Explicatur de hac re inde a p. 297. B.

manam unam esse illam, in qua sapientis arbitrio, hoc est perfecta ratione, omnia gerantur et administrentur; reliquas huius ipsius arbitratur esse quasi quaedam simulacra, ducta ex optimae illius imitatione. Quod ipsum etiam alibi pronuntiavit. Sic enim De Rep. VI. p. 497. A sqq., ubi inter alia: *εἰ δὲ λήψεται (ἡ φιλόσοφος φύσις) τὴν ἀρίστην πολιτείαν, ὥςπερ καὶ αὐτὸ ἄριστόν ἐστι, τότε δηλώσει, ὅτι τοῦτο μὲν τῷ ὄντι θεῖον ἦν, τὰ δὲ ἄλλα ἀνθρώπινα, τά τε τῶν φύσεων καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων.* Legg. IV. p. 709. E sqq. 711. D. sqq. Etenim Platonis sententia imbecillitas hominum genuit civitates eas, in quibus pro sapientis mente et ratione legum publicarum valet auctoritas. Namque homines cum optimi illius regiminis praestantiam mente sua non caperent ideoque desperarent futurum unquam esse, ut talis sapiens inter ipsos existeret; protenus ad legum usum confugerunt atque condiderunt eas respublicas, quae unice illarum vinculo continerentur. Itaque necessitate quadam factum esse ait, ut orirentur civitates perfecta illa multo deteriores, quandoquidem mutae illae atque rigidae legum perscriptarum praeceptiones ad vivam rationis totam rempublicam tanquam animantis vocem nihil comparandae sint *). Eandem prorsus sententiam habes Legg. libr. IX. p. 875. A sqq., unde haec apposuisse iuvabit: *ἐπεὶ ταῦτα (τὰ ξυμφέροντα ἀνθρώποις εἰς πολιτείαν) εἴ ποτέ τις ἀνθρώπων φύσει ἱκανός, θείᾳ μοίρᾳ γεννηθείς, παραλαβεῖν δυνατὸς εἴη, νόμων οὐδὲν ἂν δέοιτο τῶν ἀρξόντων ἑαυτοῦ· ἐπιστήμης γὰρ οὔτε νόμος οὔτε τάξις οὐδεμία κρείττων, οὐδὲ θέμις ἐστὶ νοῦν οὐδενὸς ὑπήκοον οὐδὲ δοῦλον, ἀλλὰ πάντων ἄρχοντα εἶναι, ἐάν περ ἀληθινὸς ἐλευθερός τε ὄντως ᾖ κατὰ φύσιν· νῦν δὲ οὐ γάρ ἐστιν οὐδαμοῦ οὐδαμῶς ἀλλ' ἢ κατὰ βραχύ· διὸ δὴ τὸ δεύτερον αἱρετέον, τάξιν τε καὶ νόμον, ἃ δὴ τὸ μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὁρᾷ καὶ βλέπει, τὸ δ' ἐπὶ πᾶν ἀδυνατεῖ.* Ibid. p. 876. A sqq. V. p. 739. A sqq. Atque hinc liquido sane apparet, cur Plato post libros de optima civitate etiam Legum opus litteris consignaverit. Nam optimam illam civitatem, quam finxit, non putavit unquam in ipsa hominum vita extituram, sed tanquam exemplar quoddam

*) Praeclarus de hac re locus est p. 297. D E sqq.

proposuit, in quo et optimi hominis et perfectae civitatis imago atque species expressa cerneretur. De qua re ipse explicat loco notissimo Reip. V. p. 471. C sqq. ubi Glauco a Socrate postulat, ut tandem eiusmodi civitatem condi revera posse ostendat: clarius etiam libro IX. p. 592. A. B. disserit, inter alia his utens verbis: *αὕτη δὲ ἡ πόλις ἐν λόγοις κειμένη, ἐπεὶ γῆς γε οὐδαμοῦ οἶμαι αὐτὴν εἶναι; ἀλλ' — ἐν οὐρανῷ ἴσως παράδειγμα ἀνάκειται τῷ βουλομένῳ ὁρᾶν καὶ ὁρῶντι ἑαυτὸν κατοικίζειν. διαφέρει δὲ οὐδὲν εἴτε που ἔστιν εἴτε ἔσται.* Quocirca etiam eam condere civitatem animum induxit, quae quum leges haberet, tamen quam proxime ad optimae illius reipublicae laudem ac praestantiam accederet: cui deinde etiam tertiam adiungi posse vidit, quae fundamento verae innixa reipublicae rerum suarum constitutione uteretur pro temporum locorumque rationibus emendata *). Haec omnia igitur Plato quo tempore Politicum scripsit, iam adeo habuit explorata, ut eorum omnium, quae postea temporis de his rebus meditatus est, in hoc libro quasi initia quaedam reperiri existimemus. Nam et optimae civitatis speciem non quidem descripsit, sed leviter adumbravit, et verae reipublicae, ad illius praestantiam quam proxime accedentis, fecit quandam designationem, et reliquas descripsit civitates humanas ostenditque quanto intervallo singulae ab optima republica distare existimandae sint.

Sed redeamus in viam. Vidimus igitur, qualem Plato originem humanarum civitatum esse voluerit. Sequitur ut quid de earum dignitate senserit, explicari oporteat **). Et optimam quidem ex his, quamvis perfectae illi longo demum intervallo proximam, uti par fuit, iudicavit eam, in qua leges publicae a sapientibus viris scriptae sint. Etenim legem sapientem censuit menti et rationi cognatam et quasi eius vicariam esse, sicuti ipse ait Legg. IV. p. 713. E. XII. p. 957. C. Quapropter etiam eos, qui talibus legibus utentes easque religiose observantes rempublicam tractent, perfecto illi regi, quem optimae civitati praefecit, non absimiles esse ar-

---

*) V. Legg. l. c. p. 739. A sqq. et quae de his exposuerunt Boeckhius in Plat. Min. p. 65 sqq. Morgensternius De Republ. p. 179 sqq. et p. 284.

**) De his exponitur p. 301. A sqq.

bitratur; quanquam eosdem, quum illum tantummodo imitari videantur, non exiguo intervallo illi postponendos statuit. Sed accedere praeterea etiam hoc oportere censet, ut leges semel perlatae et religiose custodiantur et caute immutentur, si qua earum mutandarum incidat necessitas. Quocirca populi multitudini legum rogandarum libertatem omnem omnino adimit, quandoquidem nunquam futurum esse arbitratur, ut maior aliquis hominum coetus artem civilem aut probabiliter percipiat aut recte teneat *); unis viris prudentibus illud tanquam proprium opus attribuit. Fuit igitur, sicuti apparet, in ea sententia, ut nec magnae multitudini rerum gravissimarum iudicium committendum nec novandae lubidini ullo modo indulgendum esse censeret. Quod ut ita statueret, inprimis effecisse videtur popularis imperii licentia, quae quum in aliis Graeciae civitatibus tum maxime Athenis ita grassari occeperat, ut nec legum et magistratuum salva constaret auctoritas nec immutandae reipublicae cupiditatis, qua furiosa plebis multitudo tanquam morbo aliquo correpta fuit, finis ullus futurus videretur. Et confirmari eius hac de re iudicium potuit etiam iis, quae Pythagorei in eadem caussa censuerunt. Nam Pythagoram constat plebi in republica adeo nihil concessisse, ut Ninoni, fraude utique turpissima, comminisci liceret, philosophiam viri totam nihil esse aliud nisi factam contra plebem conspirationem quandam, eoque furorem populi concitare, sicuti scribit Apollon. ap. Iamblich. §. 260. Nimirum philosophus Samius persuaserat sibi penitus hoc: *φαῦλος κριτὴς παντὸς καλοῦ πράγματος ὄχλος*. Quamobrem idem monebat identidem, in legibus et institutis patriis vel tum esse permanendum, si ceteris essent deteriores; neque enim bene consulere patriae eos, qui rebus publicis novandis indulgerent: de qua re quae apud Stob. Florileg. T. III. p. 115. et apud Iamblich. Vit. Pythag. §. 176 sqq. leguntur, ea ex Aristoxeno hausta esse demonstravit Mahnius De Aristox. p. 104. Et vero etiam quotidie suos cohortabatur *νόμῳ τε βοηθεῖν καὶ ἀνομίᾳ πολεμεῖν*, ut est apud Iamblich. §. 100. 171. 225. Videmus igitur ex his clarissime, etiam hac in caussa Platoni cum Pythagoreis prorsus convenisse: quod etsi per se leve est, tamen observare

---

*) V. p. 300. E.

non inutile videbatur propterea, quod etiam alibi in hoc libro vestigia rationis Pythagoricae extare animadvertimus *). Pergimus nunc tandem ad ea, quae philosophus de singulis verarum civitatum generibus exposuit.

Distinxit igitur, vulgarem secutus rationem, quam tamen ipse quodammodo corrigit et reprehendit ubi rem non tam ex imperantium multitudine quam ex scientiae possessione iudicandam esse significat **), tria genera civitatum, prouti aut uni tribuatur reipublicae regendae consilium, aut delectis quibusdam, aut suscipiendum sit multitudini atque omnibus ***). Unumquodque horum rursus duplex esse posse dicit, prouti legum auctoritas aut sancta habeatur aut lubidinose negligatur. Nam penes unum ubi sit rerum omnium summa, aut regnum aut dominationem sive tyrannidem inde existere; ex eadem re, ubi delectis summa rerum potestas sit, oriri aut optimatium imperium, quod Graece vocatur aristocratia, aut imperium paucorum sive *ὀλιγαρχίαν*; denique in civitate populari, in qua omnia sint in populo, ex legum vel reverentia vel neglectione et contemtu duplex populi imperium nasci, quod communi nomine democratiae vocetur, quum tamen pravum a recto distingui oporteat †). Usitatam hic diximus a Platone usurpari varia

---

*) De Platone democratiae osore cum hoc loco Politici p. 297, B — 300. E. utiliter comparaveris Reipubl. VIII. p. 557. A — 558. C. ubi praeclara democratiae descriptio est, qua carpi rempublicam Atheniensium manifestum putamus. Conf. etiam Reip. VI. p. 493. A sqq. Hoc igitur ochlocratiae odio inflammatus philosophus in optima civitate sua populum a reipublicae cura et administratione omnino prohibuit.

**) Polit. p. 291. C sqq.

***) De variis reipublicae generibus ex sententia veterum v. Aristot. Reip. III, 7 sqq.; Ciceron. Legg. III, 7. De Rep. I. 16 sq.; Tacit. Ann. IV, 33. et Luzac. De Socrate Cive p. 63 sqq.; Huellmann. Staatsrecht des Alterthums p. 111.; Schoemann. Antiquitatt. Iuris publ. Graecor. p. 55 sqq.

†) V. p. 291. C sqq., ex quo loco luculente apparet *ὀχλοκρατίας* nomen Platonis aetate nondum in usu fuisse. Nec illo usus est usquam Aristoteles. Nimirum frequentatum est demum inde a Polybii aetate, qui habet libro VI, 4, 6. 57, 9. Aristoteles Polit. III. 5. §. 1 — 4. laudabilem popularis imperii formam *πολιτείαν*, deteriorem eius speciem *δημοκρατίαν* appellat.

civitatum genera distinguendi rationem. Quod tamen secus visum est Sochero, cui scrupulum iniecit, quod Plato libro VIII. de Republ. p. 543 sqq. aliud quid secutus est *). Nimirum hoc vere est illud, quod in proverbio dicitur, nodum in scirpo quaerere. Nam in libris de optima civitate quoniam quaeritur quomodo respublica morata esse possit, philosophus disputationis institutae consilio convenienter, pro ingeniorum diversitate uni illi optimae civitati, unde item perfectissima cognosceretur hominis natura, quattuor pravas reipublicae formas opposuit, quae eaedem etiam in singulorum hominum ingeniis atque moribus expressae cernerentur. Quocirca prudenter ibi distinxit timocratiam, oligarchiam, democratiam et tyrannidem, ex quibus primam inter corruptas optimam, ultimam autem longe pessimam arbitratur **). In Politico autem taxaturos eos, qui in civitatibus vulgaribus civilis prudentiae laude excellere putabantur, fieri paene non potuit quin etiam vulgarem de variis rerumpublicarum formis opinionem sequeretur ***). Neque ratione caret, quod paullo aliter rursus in distinguendis variis imperii atque civitatum generibus versatus est libro III. Legg. p. 693 sq. Ibi enim regii imperii formas fecit tres: *βασιλείαν*, quae una esset legitima ac laudabilis, *δεσποτείαν*, qualis vigeret apud orientis populos, et *τυράννιδα*, quae imperio per vim occupato existeret; item paucorum imperium triplex distinxit, *ἀριστοκρατίαν*, in qua potestas penes optimates esset, *τιμοκρατίαν*, quum cives honoribus ac dignitatibus conspicui regnarent, et *ὀλιγαρχίαν*, si singulae quaedam familiae vel gentes perpetuum tenerent imperium; denique in imperio populari sive democratia populi valere statuit voluntatem, unde tamen oriri saepenumero intemperantem plebis dominationem. Haec igitur quis est quin videat pariter recedere plurimum ab ea civitatum distributione, quam antea memoravimus? Enimvero non fuit Plato adeo addictus et quasi destinatus certis quibusdam opinionibus, ut eas non pro varia ac diversa re-

---

*) V. De Scriptis Plat. p. 273.

**) V. quae de libri octavi Reipubl. argumento exposuimus edit. nostrae p. 163 — 165. Vol. II.

***) Iudicium Platonis de varia civitatum dignitate atque pretio examinat Aristotel. Politic. l. IV. c. 2. p. 141. ed. Schneider

rum tractandarum ratione aut immutaret leviter aut scribendi consiliis adaptaret. Quamobrem qui in talibus offendunt, ii plerumque non satis perspexerunt, quid ille hac sententiae, quae videtur esse, inconstantia et varietate spectaverit. Sed redeamus unde digressi sumus. Hac igitur civitatum in sex genera usus distributione philosophus etiam iudicium fecit de earundem dignitate et praestantia. Quod etsi ipse vidit proprie ad praesentis materiae illustrationem non esse unice necessarium, tamen, quoniam plerumque ex utilitatibus vel detrimentis, quae quid habeat, de eius dignitate statuatur, non temere de hoc quoque loco tanquam in transcursu paucis disputandum sibi existimavit. Et vero redundat sane ex hac re aliquid lucis in ea, quae de viris in republica tractanda versantibus exposuit. Arbitratur igitur inter omnes imperii formas nullam esse, quae pro rerum conditione peior aut melior sit regia; ultimum autem locum tenere populare imperium, quippe quo plerumque prohibeatur quominus bona et laudabilia consilia strenue constanterque peragantur, quanquam in ea, quam habeat, potestatis inter plurimos divisae imbecillitate nec multa mala importare queat. Quocirca controversiam ita dirimit, ut in populari civitate vivere optimum arbitretur tum, quum omnes omnino civitates peraeque depravatae sint; sin omnes bonae videantur, monarchiam omnium optimam et praestantissimam habendam esse pronuntiet. Quod quidem iudicium si quaeris quo fundamento nitatur et unde repetitum sit, fecit illud philosophus ratione habita felicitatis et utilitatis, quam singulae rerumpublicarum formae allaturae videantur. Quare nec mirum est, quod alibi etiam aliter de hac re pronuntiavit aliarum rerum habita ratione, praesertim quum etiam civitatum genera aliter ibi discreverit. Nam libro VIII. Politiae tyrannidem ultimo, democratiam penultimo loco inter depravatas respublicas posuit, timocratiae vero inter easdem primum locum assignavit. Quippe ibi rem aliter diiudicavit alio modo spectatam: respexit enim, ut antea diximus, maxime ad imperantium ingenia, in quibus quum singulorum civium tum universae reipublicae mores expressi cernerentur. Quamquam si summam rei consideres, idem fere illic eius iudicium est quod in Politico. Nam optima certe civitas sive *βασιλεία* est sive *ἀριστοκρατία,* etiam in illo opere ceteris rebus publicis omnibus longissime anteponitur; populare autem imperium

et saeva unius dominatio ita aestimantur, ut quae de illis dicuntur, planissime conveniant cum iis, quae in Politico sunt exposita. Similis fere ratio eorum est, quae de eodem argumento in Legum opere disseruntur. In quo quum omissa perfectae reipublicae specie et imagine de vera tantum civitate agatur, qualis in humana societate ad optimae reipublicae similitudinem constitui queat, profecto nihil offensionis habere potest, quod res rursus aliter paullo decernitur. Quamquam de rei summa neutiquam ita iudicatur, ut philosophus a sua ipsius ratione descivisse existimandus sit. De qua re probabiliter exposuerunt Koeppen in Politica Platon. p. 128 sqq. et Car. Dilthey in Examine librorum Platon. de Legibus p. 28 sqq. qui recte Astii de his rebus opiniones confutavit. Itaque haec omnia apparet in Politico sic esse explicata, ut cum Platonis ratione in aliis libris prodita omnino congruant. Sunt vero etiam ad rem praesentem aptissime exposita. Nam absoluta harum rerum quaestione clarissime profecto apparet, quid inter virum vere regalem, quem finxit philosophus, et inter eos, qui in veris civitatibus rempublicam tractent, interesse existimandum sit. Hi enim ad illum comparati nihil sunt nisi vani illius aemuli et imitatores, arte ac sapientia civili, philosopho digna, fere destituti, imo magnam partem miseri praestigiatores ac sophistarum omnium maximi et perniciosissimi. Quam quidem sententiam quod Plato studiosius et acrius in hoc libro defendit, id certe non poterit cuiquam mirum accidere, siquidem vera sunt quae antea de caussis et opportunitatibus huius scriptionis disputavimus. Ipsa enim tempora ita tulerunt, ut quid de perfecta arte civili deque depravatis Graeciae civitatibus sentiret, quam liberrime exponeret, ne quis ipsi ingratam in patriam impietatem exprobraret. Quamobrem nec iis ullo modo pepercit, qui quum nihil essent nisi humiles et vulgares reipublicae administri, tamen stolide prudentiae civilis quam maximae laudem et existimationem affectabant. Ostendit enim luculentissime, artem oratoriam, iudiciariam, imperatoriam, neutiquam esse civili rationi aequiparandam, sed huius tantummodo famulam quandam et adiutricem. Vates autem scribas, sacerdotes, aliosque id genus homunciones, inani sapientiae civilis opinione misere inflatos, satis acerbe per-

strinxit et castigavit *). Enimvero idem prorsus hic statuit, quod pronuntiavit in Gorgia p. 517. B sqq., ubi eos, qui reipublicae vulgo ministrent, viles eius famulos esse arbitratur, ad omnem lubidinem civium exp'en lam iusto paratiores.

Sed tempus est huic disputationis nostrae parti tandem finem imponere. Satis enim videmur ostendisse, quid Plato de perfecto perfectae reipublicae rege et moderatore deque iis, qui veluti adulterini quidam eius imitatores sint, statuendum putaverit. Quae quidem pars operis Platonici sicuti est longe gravissima, ita copiosior eius explicatio, si modo non infeliciter cesserit, facilem, ut spero, apud omnes inveniet excusationem.

Superest, ut tertia libri pars dilucidanda sit, quae et ipsa ad cognoscendam Platonis sententiam rationemque, quam in hoc dialogo scribendo secutus est, non parum momenti facit. Nondum enim tractavimus locum illum gravissimum, qui continet narrationem de variis mundi aetatibus atque rerum hominumque conditione inde oriunda. Hunc igitur nunc ita excutiamus, ut et quaeramus quorsum pertineat et quasnam habeat caussas atque origines paullo accuratius dispiciamus. Quibus exploratis, quid de tota illa narratione existimandum sit, veluti sua sponte apparebit **).

Quodsi igitur universe quaerimus, cur narratio ista subtilissimae illi de arte civili disputationi intertexta sit et quorsum ea pertineat; primo certe adspectu eo consilio videri possit esse interposita, ut divinus politicus, ut ita dicam, accuratius discernatur ab humano, qui disputandi praebuit occasionem, ideoque doceatur accuratiorem viri civili sapientia instructi definitionem requirere hoc, ut in locum vocabuli ἀγελειοτροφικῆς, quo antea usus erat Eleates, substituatur nomen ἀγελαιονο-

*) V. p. 303. A — D.

**) Nonnulla de hoc loco exposuit Astius De Vita et Scriptis Platonis p. 234 — 37. qui tamen rem non perfecisse, sed inchoasse tantum existimandus est. Hinc factum putamus, ut Socherus l. l. pag. 273. perversissime de eo iudicaverit. Quocirco conferenda sunt etiam quae Astius postea in Annal. Vindobonn. a. 1821. Vol. XIV. p. 100 sqq. contra Socheri opinionem disputavit, ubi tamen item pauca tantum illustrare conatus est. Vid. etiam Schleiermacherus Praefat. ad Politic. p. 258 sq.

μικῆς, quippe quod illo minus late pateat *). Nec profecto dubium est hoc ipsum a Platone significari. Illud tamen non iniuria dubites, num philosophus id unum secutus sit. Nam et amplitudo et gravitas huius loci ea est, ut altius quiddam spectari videatur. Et certe nostra sententia plus haec habent in recessu quam fronte promittunt. Quippe est hic Platonis mos, ut interdum, quum videatur ludere aut res leviores tractare, si propius introspicias eius mentem, res gravissimas et ad rerum explicandarum cognitionem utilissimas tradat et illustret. Quodsi autem quaeris, cuiusmodi tandem illud sit, quod hoc loco explicatur; vel usus mythi quid rei sit admonere nos potest. Solet enim philosophus mythos fere tum usurpare, quum de iis rebus agitur, quae quum certam perspicuamque mentis humanae cognitionem fugiant, tamen ob rationes quasdam statuuntur fuisse aut futura esse, quaeque non ita cognoscuntur, ut quomodo fuerint aut futura sint intelligatur, propterea quod non tam scientia et cognitione comprehenduntur, quam veritatis quasi divinatione quadam attinguntur. Quamobrem fabulae illae, quamvis ex scientiae tanquam fonte et principio natae, tamen iis rebus probandis demonstrandisque adhibentur, quae dialectica pervestigatione certius exquiri non possunt; inserviuntque potius eorum illustrationi, quae posita sunt in quadam mentis praesagitione, propterea quod natura sua sunt excelsiora, sublimiora, diviniora, quam quae in mentis humanae scientiam et cognitionem cadere existimanda sint **). Quamobrem vel ex hac re suspicari licet, agi nunc de re aliqua ad civilem rationem pertinente, quae altiorem sibi exposcat indaginem, neque artis dialecticae subtilitate prorsus exquiri possit. Huc accedit aliud quid, quod et ipsum nos possit eo deducere, ut de totius loci vi et gravitate rectius statuamus. Solet enim Plato rerum singularum considerationem referre ad contemplationem

*) V. p. 268. B. et p. 275. B.

**) Iniquius multi de usu fabularum apud Platonem iudicaverunt. Ita iam Colotes apud Macrobium Saturn. libr. I. c. 4. „*Ait a philosopho fabulam non oportuisse confingi, quoniam nullum figmenti genus veri professoribus conveniret.*“ At enim vero istiusmodi iudicia ex eo originem habuerunt, quod plerique caussis rei non perspectis Platonis rationem ex sua ipsorum ratione iudicaverunt.

universi; res humanas comparare cum divinis; denique mutuam necessitudinem, qua singula cum communi et universo contineantur, aliqua ratione significare. Quod inprimis etiam in iis fecit dialogis, qui cum Politico argumenti quadam cognatione continentur. Ut quum in Politia civitatem suam naturae hominis bene morati eique perfectae et absolutae similem finxit, aut in Timaeo hominis indolem et naturam docuit cum rerum universitate ita convenire, ut plane cernere nobis videamur tanquam macrocosmum aliquem atque microcosmum tanta similitudine inter se cognatum, ut mutua utriusque coniunctio paene in oculorum conspectum veniat. Quid igitur? num forte philosophus simile quiddam etiam in eo sequutus est, quod Eleatam in Politico copiosissimam de variis mundi aetatibus narrationem exponere iussit? num similitudinem quandam ac necessitudinem civitatum humanarum cum totius rerum universitatis gubernatione et fortuna voluit significare in eaque re explicanda fabulae involucro ideo usus est, quia eius cognitio, si qua esse videretur, quasi quadam contineretur animi coniectura ac divinatione? Fatemur libere eam sententiam nobis probari unice. Sed ut appareat quo iure ita sentiamus, age primum exquiramus, quaenam coniunctio huic operis parti cum disputatione de arte gubernandae reipublicae instituta intercedat; ac deinde videamus, quid ex ea re de vera Platonis sententia probabiliter coniicere liceat. Quibus exploratis denique de singulis totius narrationis partibus ita disputabimus, ut simul de eius fontibus, si qua opus sit, admoneamus.

Et connexio quidem fabulae cum ea, quae de civitatis gubernandae arte ac ratione instituitur, disputatione ita intelligetur facillime, si antea exploratum habeatur, unde philosophus humanarum civitatum virtutem atque laudem omnem maxime suspensam esse voluerit. Id vero animadvertere et intelligere haud sane difficile arbitramur. Nam quicunque vel mediocri animi attentione perlustraverint quae antea de variis civitatum generibus earumque administratione duce Platone exposuimus; iis neutiquam poterit dubium aut incertum videri, philosophum in ea fuisse sententia, ut quamque civitatem eo meliorem, praestantiorem ac perfectiorem esse iudicaverit, quo magis in ea vigeat vis rationis atque mentis imperium. Atque hinc profectus duo maxime discrevit rerumpublicarum genera, alterum perfectae illius civitatis, qua nihil me-

lius mente et cogitatione fingi queat, propterea quod in ea absoluta sapientis ratio vigeat ac pro summa et communi lege valeat; alterum earum civitatum, quae ortum suum habeant ab humana imbecillitate, quaeque ita tantum propius ad perfectae illius reipublicae laudem ac praestantiam accedant, si leges publicae et a sapientibus viris scribantur et incidente mutandi necessitate ab iisdem emendentur; a ceteris autem civibus omnibus pro sanctis et inviolabilibus habeantur. Quid igitur? his duobus civitatum generibus nonne manifestum est plane respondere duas illas aetates, quas in totius universi gubernatione et quasi vita conspicuas esse arbitratus est? Enimvero ego si quid video, aetas illa Saturnia, quam describit Eleates, tanquam e regione collocata est optimae civitatis gubernationi, in qua unice perfectae rationis imperium valet; Iovis autem aetas quae dicitur, ea certe non absimilis est iis civitatibus, quae pro ratione scriptis utuntur legibus, quaeque quum omnino a perfectae reipublicae specie et imagine longo intervallo distent, tum inter ipsas multum eo discrepant, quod aliae aliis habentur deteriores. Haec igitur est coniunctio illa atque necessitudo, qua tota haec narratio cum rerum civilium disputatione continetur. Atque hanc tenentes facile, opinor, reperiemus, quidnam tandem illud sit, quod Plato hac sua narratione sibi voluerit. Nam illud quidem iam nemo sibi persuadebit, quod iam antea refellere conati sumus, haec unice subtilioris definitionis reperiendae caussa sic esse narrata: hanc unam enim si philosophus anquisivisset, certe tantis ambagibus haudquaquam fuisset opus. Sed videamus quid rei sit.

Ac primum quidem illud omnibus apparere arbitramur, gubernationi humanarum civitatum omnium tanquam exempli instar e regione collocari regimen universi, unde cognosci et intelligi liceat, unamquamque rempublicam ita tantum beatam perfectamque fore, si per omnes eius partes vis rationis atque auctoritas quasi diffusa sit planeque dominetur, sed tanto existere praviorem atque miseriorem, quo magis a rectae rationis usu desciscat et ad lubidinis et cupiditatis indomitam licentiam abripiatur; huius autem mali eventis ita tantum occurri, si rationis vis et efficientia non plane auferatur sed subinde cupiditati per eam tanquam frena iniiciantur. Quocirca philosophus civitatum rectoribus tanquam exemplum quoddam ob oculos posuit, in quod intuentes, quid in

iis administrandis sequendum esset, admonerentur. Quod quale sit, etsi in Politico non claris verbis enuntiavit, sed legentium coniecturae reliquit, tamen aperte proloquutus est libro IV. Legum p. 713. C sqq. Ibi enim posteaquam de Saturni imperio eiusque beatitate iisdem paene verbis, quibus in Politico, explicatum est, Clinias haec addit: „Itaque verissime, inquit, dicitur, civitati, quam non Deus sed hominum aliquis regat, malorum et laborum nullum esse effugium; sed omni studio nos imitari oportere vitam, quam Crono imperante degerint homines, et immortalis in nobis naturae praeceptis obsecutos publice privatimque regere civitatem atque domum, τὴν τοῦ νοῦ διανομὴν ἐπονομάζοντας νόμον.“ Quae profecta ita sunt comparata, ut Politici loco clarissimam affundant lucem et prope eius illustrandi gratia scripta videantur. Proposuit igitur Plato, ut apparet, civitatum moderatoribus totius rerum naturae exemplum, ut haberent, in quod intuentes illis regendis administrandisque rectam rationem sequerentur.

Nec tamen in eo omnia inesse putamus. Imo ille, si quid iudicare possumus, etiam maius quiddam spectavit. Nam illud ipsum rerum universitatis exemplum ob oculos positum eiusmodi est, ut altioris illius sapientiae vestigia ostendat, cuius caussa philosophus ad fabulosae potissimum narrationis usum sibi confugiendum esse iudicavit. Quippe philosophus sese fabulam narrare simulans etiam totius rerum naturae mysteria quaedam aperit, quae certe eiusmodi sunt, ut mente humana non plane intelligi, sed tantum incerta animi coniectura divinari queant. Etenim disputans de humani ac divini rerum communium gubernatoris discrimine, et quid illi potissimum propositum esse debeat exquirens sapientissime eam interposuit narrationem, unde, priusquam de humanarum civitatum discrimine et vicissitudine disputatur, facile suspicari liceat, etiam in universo dominari hanc legem, ut certis quibusdam temporum orbibus circumactis omnia modo in peius ruant, modo in melius mutentur. Itaque significatur et universi mundi et humanarum civitatum eandem aut similem certe esse fortunam. Qua quidem comparatione efficitur hoc, ut quum in humanarum civitatum moderamine ac statu iudicando universum quasi speculum aliquod propositum cernamus, in quo illarum tanquam repercussam imaginem quandam videre liceat, tum ex humanarum rerum similitudine de omni

rerum universitate eiusque natura et conditione coniecturam capere possimus. Significavit igitur Plato, etiam hoc totius mundi animal, quod alio loco appellavit, natura sua ita esse comparatum, ut modo divinae rationi pareat et obsequatur, modo coeco sui amore captum cupidini indulgeat, eoque ipso accidere, ut exactis certis quibusdam temporum circuitibus rerum omnium status et conditio immutetur.

Sed ne id temere suspicati esse potius quam prudenter ita statuisse videamur, exquisivisse iuvabit, quid Platoni omnino de his rebus visum sit. Nam ubi demonstratum fuerit, hanc sententiam de variis mundi conversionibus earumque caussis revera Platoni fuisse probatam aut certe universae eius doctrinae non adversari, certius etiam exploratum habebimus, veram esse loci interpretationem a nobis propositam.

Et illud quidem extra omnem dubitationem positum est, Platonem certos quosdam temporum orbes et quasi circuitus statuisse, quibus rerum adspectibilium omnium vel origines vel interitus evenirent. Quapropter non modo hanc terram nostram multas olim variasque subiisse mutationes censet, aqua vel igne effectas, sed etiam omnia, quae aliquando orta sint, etiamsi originem habeant divinam, interitui obnoxia esse arbitratur *). Iam vero quum nihil usquam extet, quod non sententia ipsius mutationis ac vicissitudinis necessitati subiectum sit; ecquis est, qui sibi persuadeat eum de tota rerum universitate aliter existimavisse? At enim vero, inquit aliquis, docuit tamen philosophus mundum esse aeternum et indissolubilem; qui igitur fieri potest, ut eundem iudicaverit interitus necessitati subiectum? Audio. Nimirum ista mundi aeternitas certe non prohibet, quo minus varium ac multiplicem subeat statum et conditionem. Quocirca vel sic philosophus potuit existimare, certis quibusdam temporum intervallis rerum ortarum incidere vicissitudinem. Atque id ita esse certissime ex Timaeo intelligitur. Nam ibi loco nobilissimo, ubi de anima mundana disputatur, huic ipsi, quippe ex elemento diviniore atque corporeo compositae, proprium esse dicitur, ut et recta sentire atque intelligere et vero etiam falsa

---

*) V. De Rep. VIII. p. 546. A. *γενομένῳ πα τὸ φθορά ἐστιν.* Ibid. B. Tim. p. 22. C. Legg. III. p. 677.

opinari queat *). Quid igitur? nonne inde consequitur, ut etiam universi mundi tanquam vitam variam esse statuendum sit, prouti anima ei indita vel recta et vera cognoscit vel vanis occupata est opinionibus? Nimirum omnis mali principium secundum Platonem in corporum cernitur materia. Quae quum proclivis sit ad motus turbulentos et infinitatis inconstantiam, accidere interdum solet, ut animi, quamvis divinae rationis capaces, tamen ad fraudem et errorem abripiantur ideoque tanquam necessitate quadam coacti rationi non obtemperantes ruant in deteriora. Nemo enim sua sponte malus est: nec tamen idcirco impune licet corporis pravitati ac lubidini indulgere, quoniam propensio ad has perturbationes rationis usu vinci ac perdomari potest. Et hoc quidem sicuti de hominibus ita indicandum est, ita etiam de toto mundo tanquam animali existimari oportet. Nam huic quum animus inditus sit item ex elemento non intelligibili modo verum etiam sensili compositus; fieri profecto etiam potest, ut divinae ipsum gubernationis capiat oblivio. Gaudet tamen ipse quoque sua libertate, sicuti humanus animus, ut similiter atque hic libere agere queat, quamvis ipse Deus rerum omnium curam gerat. Quamobrem ei etiam motus tribuitur proprius atque suus, sicuti Tim. p. 34. C sqq. factum. Atque ex ea re explicationem habet difficilis ille locus Legum libr. X. p. 896. E sqq., ubi malus mundi animus non est alius, quam quem rerum divinarum invasit incuria ac negligentia; neque cogitandum de duplici animo mundano, bono altero, altero malo, quod nonnullis placuisse videmus **). Et haec quidem si vera sunt, facile apparebit, potuisse Platonem

---

*) V. Tim. p. 37. A. coll. 44. A. et 51. D.

**) Verum ex parte iam perspexit Tennemann. System. Philos. Plat. T. III. p. 175 sqq., quem nollem accusavisset Boeckhius in Studiis a Daubio et Creuzero editis Vol. III. P. I. p. 25 sq. malum animum mundi nullum omnino esse arbitratus. Scribit enim haec: *Der Intelligenz allein kommt das wahre Sein zu; folglich ist die böse Weltseele gar nichts Wahrhaftiges, sondern ein Nichtiges, wie die ausser der Vernunft gedachte Körperwelt selbst, — und nur die gute ist in Wahrheit, wie die Ideenwelt, und dadurch dass sie der Ideenwelt theilhaftig ist.* At eodem argumento facile probaveris animum hominis malum atque improbum esse omnino nullum: quod certe a Platonis sententia plurimum abhorret.

utique doctrinae suae convenienter ita iudicare, ut mundum certis quibusdam temporum intervallis pravo corporis amore captum et sensili animi parti nimium indulgentem ad deteriora relabi statueret utpote divinae rationis non satis memorem. Atque id ipsum est quod ab eo in Politico fabula nobilissima significari existimamus. Coniunxit enim hic priscas de variis mundi aetatibus narrationes cum suis ipsius opinionibus, atque mundum iudicavit, quamdiu divinae rationi obtemperet, non modo salvum et incolumem, verum etiam beatum permanere; ubi autem a divino quasi desciscat et nativae indulgeat lubidini, tristiora habere tempora, quam ut divinioris vitae beatitas consistere ac permanere queat. Sed his ipsis dum philosophus opinionem suam de caussis depravationis quum in universo tum in rebus humanis subinde ingruentis tanquam per transennam ostendit; simul etiam id consecutus est, ut grandi sane et magnifica narratione suam de humanarum civitatum salute sententiam confirmaverit, qua certissime sibi persuaserat, unamquamque civitatem ita demum bonam perfectamque fore, si tanquam Saturniae aetatis aemula quaedam rectam rationem habeat ducem et magistram; sin autem neglecto rationis imperio coeca quadam lubidine administretur et cupiditatum vim dominari sinat, tum vero perpetuo in peius ruere et ad interitum ferri praecipitem, nisi rursus ad rectae rationis legem atque normam componatur. Quamquam perfectae mundi gubernationis aetatem censendus est voluisse idealem, ideoque perfectae civitatis imagini quodammodo respondentem.

Exquisivimus tandem et invenimus, quid Plato narranda fabula illa in universum quidem spectaverit et quatenus argumentum eius cum reliqua viri doctrina consentiat. Nam etsi de totius mundi conversionibus et commutationibus alibi, quantum nos quidem sciamus, non iteravit quae hic perscripta leguntur, tamen quum ea cum philosophi ratione planissime conveniant, dubitari certe non potest quin plane pro Platonicis probanda sint.

Sed adiiciendа hic nonnulla videntur, quae ad ea, quae diximus, melius iudicanda rectiusque aestimanda valeant. Quibus expositis transire licebit ad indagandos fontes, quibus philosophus in componenda hac narratione usus est. Qua quidem disputationis nostrae parte confirmatum iri speramus, quae de totius fabulae argumento et proposito iudicavimus.

Quaesivisse vero iuvabit, num cum Platonis doctrina conveniat, quod Deus dicitur aevo Saturnio quidem mundi tenuisse gubernacula, sed eo fatorum necessitate finito illa tractare desiisse et in speculam discessisse suam, cursum eius fortunamque tanquam e longinquo observaturus. Et Meinersius quidem in *Historia Artium et Litterar. Graec.* T. II. p. 727. atque Socherus *De Scriptis Platon.* p. 275. in ea re offenderunt vehementissime, quorum alter miratur Platonem in eam opinionem unquam devenire potuisse, ut Deum interdum curam suam a rerum universitate amovere statuerit; alter id eiusmodi esse censet, unde Politicum Platonis nomen mentiri non verisimiliter coniicias, sed certo concludas et intelligas *). Quocirca res utique digna est diligentiore examine.

Certum est autem atque exploratum, Platonem statuisse res huius universi pariter atque res hominum omnes ita a Deo curari, ut eius providentia nullo unquam tempore cesset aut desinat. Id quod unumquemque vel ea docere poterunt quae leguntur Legg. X, 900. C sqq. 904. E sqq. Phileb. p. 30. C, Phaedon. p. 62. B., quibus locis ita de divina rerum terrestrium et humanarum procuratione disputatur, ut deos vel potius Deum ostendatur minimarum atque maximarum rerum curam gerere. Quid igitur? num tandem credibile est Deum a Platone ita removeri a mundi gubernatione, ut subinde curam eius omnino nullam habere existimandus sit? Enimvero hoc si ita in Politico factum esset a philosopho, nos quidem fatemur facile Sochero esse assensuros, qui miratus huius sententiae insolentiam et indignitatem protenus totum librum Platoni ereptum ivit. At enim vero nostra quidem sententia tantum abest ut Plato in hoc opere providentiam divinam sustulerit, ut eam perpetuam ac sempiternam esse arbitratus sit. Nam Deus

---

*) Digna sunt verba Socheri, quae hic adscribantur: „*Nicht nur* fast *unglaublich ist es, dass der Platon, der das von Gott und Weltregierung schrieb, was wir im Phaedon, in der Politia, im Timaeus, in den Gesetzen lesen, auch das, was im Politicus steht, geschrieben habe.* Fast *unglaublich, guter alter Meiners, sagst du? Warum ziehst du nicht den allernatürlichsten Schluss daraus: also hat es Platon gar nicht geschrieben? — Das Räsonnement, durch welches der Mythus hier in die Philosophie eingeführt wird, diess ist nicht platonisch.*“

eius iudicio subinde recedit quidem a rerum gubernaculo, sed recedit non ut incuriosus mundi sua utentis libertate spectator, sed ut observator eius diligentissimus, qui eum in maximo versantem interitus periculo praesentissimo auxilio suo tuetur atque salvum et incolumem praestat. Quod quid aliud est nisi indicium perpetuae eius curae longe certissimum? Etenim pie philosophus sibi persuaserat, ad universi huius salutem perpetuam Dei curam nullo unquam tempore non requiri. At vero, inquit aliquis, nonne huic ipsi sententiae gravissime adversatur illud, quod mundum fecit interdum per se euntem ac divina gubernatione plane carentem? Quae dubitatio facillime auferetur, ubi quid philosophus hac imagine significaverit, diligentius indagatum fuerit.

Deseri igitur a Deo dicitur mundus, quum animus ei inditus, immemor divinae institutionis, prae nativa imbecillitate sua a rationis praeceptis atque legibus deflectit, et prorumpens corporis vis eius tanquam imperio potitur. Quod certe non magis impedit ne providentiam divinam saluti eius consulere existimemus, quam quod homines quoque pravis opinionibus aut vitiis indulgentes interdum a Deo deseri iudicantur ideoque miserrimam agere vitam. An quis haerebit in istis Legg. IV. p. 716. A. B. *ὁ δέ τις ἐξαρθεὶς ὑπὸ μεγαλαυχίας ἢ χρήμασιν ἐπαιρόμενος ἢ τιμαῖς ἢ καὶ σώματος εὐμορφίᾳ ἅμα νεότητι καὶ ἀνοίᾳ φλέγεται τὴν ψυχὴν μεθ᾽ ὕβρεως, ὡς οὔτ᾽ ἄρχοντος οὔτε τινὸς ἡγεμόνος δεόμενος, ἀλλὰ καὶ ἄλλοις ἱκανὸς ὢν ἡγεῖσθαι, καταλείπεται ἔρημος θεοῦ, καταλειφθεὶς δὲ καὶ ἔτι ἄλλους προςλαβὼν σκιρτᾷ ταράττων πάνθ᾽ ἅμα, καὶ πολλοῖς τισὶν ἔδοξεν εἶναί τις, μετὰ δὲ χρόνον οὐ πολὺν ὑποσχὼν τιμωρίαν οὐ μεμπτὴν τῇ δίκῃ ἑαυτόν τε καὶ οἶκον καὶ πόλιν ἄρδην ἀνάστατον ἐποίησεν*, aut offendemur eo, quod alibi, qui sunt boni et honesti, a Deo diligi dicuntur? Nimirum sicuti singulis hominibus ea tributa est sentiendi agendique libertas, ut non modo honesta sequi sed etiam prava appetere possint, ita etiam totum hoc rerum universitatis animal, quia animum habet ex divinioribus et terrenis partibus conflatum, ea utitur libertate, ut quantumvis imperio divino subiectum sit, tamen semet ipsum moveat atque vitam degat humanae vitae certe non absimilem. Apparet igitur, opinor, ex his omnibus certissime, nihil in his inesse, quod a Platonis ratione vel tantillum abhorreat aut cum ea pu-

gnet: imo omnia amicissime consentiunt cum iis, quae philosophus in aliis libris de mundi gubernatione ac divina providentia exposuit.

Atque his expositis sequitur, ut de singulis fabulae partibus dispiciendum sit. Quod quidem ita facere consultum duximus, ut simul de fontibus quaeramus, unde Plato fabulae elementa depromserit. Qua re simul efficiemus hoc, ut quid improprie, quid proprie intelligendum sit, facilius perspiciatur. Videmur autem non iniuria statuere, coniunxisse Platonem vulgares Graecorum fabulas et antiquas narrationes de priscis rerum omnium mutationibus, fortasse ab Aegyptiis acceptas, cum iis de rerum natura opinionibus, quas ipse ex Pythagoreorum hauserat sapientia et tanquam adhibito quodam temperamento cum sua ipsius sententia quam aptissime conciliaverat. Quod ut certius appareat, age potiores certe totius narrationis partes singulatim excutiamus.

Et illud quidem apertum putamus, totius fabulae tanquam involucrum sumtum esse a pervulgata illa de variis mundi aetatibus narratione deque iactura priscae beatitatis, quae olim saeculo aureo, quod vocatur, viguisse credebatur. Quam quidem narrationem quum poetae variis modis exornassent, etiam Plato ita eam tractavit, ut totam suo scribendi consilio attemperaverit. Nam quum verbis cum illis consentiat, tamen re ipsa longe alia tradidit atque omnia scite ad philosophiae dogmata retulit. Narrat igitur utique de Saturni et Iovis imperio *): sed tantum abest, ut mundi gubernationem hisce diis popularibus commiserit, ut cogitaverit de summo Deo, quem ipse credidit huius rerum universitatis esse rectorem atque moderatorem. Qui si quaeris qualis sit, certe non est alius nisi *νοῦς* ille *βασιλεύς*, sive mens divina ac summa ratio, de quo inter alia Phileb. p. 28. C. scribit: *πάντες γὰρ συμφωνοῦσιν οἱ σοφοί, ὡς νοῦς ἐστὶ βασιλεὺς ἡμῖν οὐρανοῦ τε καὶ γῆς.* Hunc igitur vulgaribus illis deorum nominibus significavit, idque fecit

---

*) Quod duas tantum distinxit aetates, Saturni et Iovis, de eo v. Voelker. *Mythologie des Japetischen Geschlechtes* p. 257 sq. coll. Buttmann. in Commentatt. Academ. Scient. Berolin. a. 1814 — 1815. p. 257 sqq. Fr. Schlegel. *Ueber die Hesiodeischen Weltalter* Opp. III. p. 208 sqq. I. H. Voss. ad Virgil. Eclog. IV, 45. VI, 41. qui varias poetarum narrationes uberius sunt persequuti.

profecto arte prorsus admirabili *). Nam quum mundi totius exemplo docere sibi proposuerit, variam esse atque diversam humanarum civitatum fortunam, prouti in iis imperium rationis aut valeat integre aut debilitatum contemtumve sit, prudentissime eam universi aetatem, qua vis cupiditatum ingruit ac mundus, utpote sibimet ipsi permissus, in dies magis a divinis institutis recedit, Iovi attribuit; alteram autem meliorem, qua omnia summae rationi paruerunt, assignavit Saturno. Quocirca alterum rationis per omnia vigentis dominantisque, alterum eiusdem per ingruentem corporeae lubidinis vim et potentiam repressae ac debilitatae imaginem esse voluit; quod quum primo aspectu cum opinionibus Graecorum convenire videatur, qui Iovis aetatem Saturnia multo deteriorem fuisse credebant, tamen re accuratius pensitata longissime ab iis discrepare neminem fugiet. Atque par fere eorum ratio est, quae philosophus de daemonibus Saturni in gubernanda rerum universitate administris narravit. Nam hic quoque quum vulgares de daemonibus opiniones retinere ac tueri videatur, quas quum alibi tum in Apolog. Socr. p. 27. C sqq. tetigit **), tamen, ubi rem accuratius consideraveris, illas facile largieris sententiae ipsius de divina ratione omnes mundi partes permeante exornandae declarandaeque inservire. Nam genii illi, quos singulis mundi partibus atque animantibus tanquam curatores quosdam praefecit, non sunt, ut Apuleii utar verbis ***), divinae illae mediae potestates inter summum aethera et infimas terras in isto intersitae aeris spatio, per quas et desideria nostra et merita ad deos commeant, aut inter terricolas coelicolasque vectores hinc precum, inde donorum, atque utrorumque voluntatis interpretes, quos Graeci nomine *δαίμονος* ap-

---

*) Plato enim quum dei nomina variis rebus tribuerit, neque deos populares tollere ausus sit, tamen summum aeternumque Deum unicum voluit esse. Qua in re ipsi exemplum inprimis praeivit Socrates, de quo v. Xenoph. Mem. I, 4, 17. IV, 3, 13. Etiam Anthistenes teste Cicer. N. D. I, 3. Minut. Fel. c. 19. Lactant. Inst. I, 1. *Deum naturalem unum, populares multos esse* dixit.

**) De daemonologia Graecorum v. Creuzer. Symb. et Mytholog. III, 4 sqq. p. 511 sqq. et Virum doctum in Zimmermanni Diariis Scholasticis a. 1833. P. II. N. I sqq. inprimisque N. III. p. 20 sqq.

***) De deo Socrat. p. 45 sq.

pellabant; sed potius radii quasi quidam mentis divinae per totam rerum universitatem diffusi atque omnia divinitatis luce collustrantes. Itaque *δαίμονας* philosophus voluit ibi esse, ubi mens vigeret atque ratio divinae originis suae sibi conscia et ad vitam diviniorem tendens atque perducens. Quod quidem neutiquam ab eius mente et sententia abhorrere liquido testatur locus Timaei p. 90. A. *τὸ δὲ δὴ περὶ κυριωτάτου παρ' ἡμῖν ψυχῆς εἴδους διανοεῖσθαι δεῖ τῇδε, ὡς ἄρα αὐτὸ δαίμονα θεὸς ἑκάστῳ δέδωκε, τοῦτο ὃ δή φαμεν οἰκεῖν μὲν ἡμῶν ἐπ' ἄκρῳ τῷ σώματι, πρὸς δὲ τὴν ἐν οὐρανῷ ξυγγένειαν ἀπὸ γῆς ἡμᾶς αἴρειν ὡς ὄντας φυτὸν οὐκ ἔγγειον ἀλλ' οὐράνιον, ὀρθότατα λέγοντες.* Ibi enim apertum est *τὸν νοῦν* tanquam daemonem aliquem dici unicuique homini additum esse; quam sententiam constat postea temporis etiam Stoicis placuisse *). Testatur item locus Cratyli p. 397. D sqq., ubi *δαίμονες* dicti iudicantur a *δαῆναι*, *sapientem esse*, quasi *δαήμονες* quidam, quandoquidem, quum alii a virtute ac sapientia defecerint, hi soli permanserint boni ac sapientes. Quae vocabuli originatio etsi lusu quodam ficta videtur, tamen quales daemones populares secundum Platonem existimandi sint, unumquemque edocere potest. Quod igitur philosophus rerum universitatis gubernationem scribit aetate Saturnia inter summum Deum atque daemones fuisse distributam, id etsi cum popularibus opinionibus planissime videtur concordare, tamen magnopere cavendum est, ne ex litterarum scriptione interpretemur. Nam sicuti nominibus Saturni et Iovis longe aliud quid significatur, quam vulgaris loquendi usus ferebat, ita etiam daemones non proprie intelliguntur, sed dicuntur pro mentis divinae tanquam potestatibus, quibus omnia atque singula obtemperaverint. Quocirca nostra quidem sententia Plato hoc indicavit, mundum olim ideo fuisse beatiorem, quia non modo summi Dei imperio paruerit, verum etiam divinae mentis rationisque vis et auctoritas

---

*) Ab hoc Timaei loco profectus Plotinus Enn. III, 4, 5 sqq. daemonem singulis hominibus comitem additum apud Platonem significare censuit perfectum vitae ac virtutis exemplar, ad quod, qui illud intueantur, perpetuo contendant et enitantur. Quod probatur unice Steinharto Meletem. Plotin. p. 20., nobis improbatur, siquidem Plotinus pro more suo hic quoque cum Platonis doctrina suas opiniones permiscuit.

per omnes eius partes ita viguerit, ut innatae ipsi vis materiae nihil quidquam perturbaverit.

Quemadmodum autem philosophus fabulas illas de aurea et argentea aetate arte prorsus singulari toti narrationi suae tanquam fundamenti loco subiecit; ita etiam potiores illius partes, in quibus novi quiddam intulit et cum vulgari de mundi aetatibus opinione commiscuit, ne illae verisimilitudinis specie ex veteribus traditionibus petita penitus carerent, similiter illustrandas vel exornandas iudicavit. Nihil autem in tota narratione, si ab aureae et ferreae aetatis commemoratione discesseris, gravius est et in quo magis tanquam in cardine aliquo reliqua omnia versentur, quam quod utrique mundi aetati diversum rerum universitatis motum diversamque animantium generationem, ortum et vitam attribuit, atque universum eius corpus inde ab eo tempore, quo illud, quippe a divina ratione abalienatum, suo impetu agitatum sit, contrario atque antea motu cieri coepisse arbitratus est.

Itaque haec ne mero arbitrio videretur posuisse, ad partes vocavit celeberrimas illas narrationes de sideribus propter sceleris ab Atreo admissi atrocitatem retro relapsis ac de terrigenis, qui pristinis olim temporibus vixisse credebantur. Quas narrationes dum aptissime cum principali fabula contexuit, profecto effecit hoc, ut omnia priscae aetatis fide et auctoritate communiri videantur. Nec vero quam solerter illas ad rem praesentem retulerit, cuiquam obscurum erit. Nam illud quidem, quod sidera propter immanitatem Atrei retro cucurrisse narrabantur, egregie sane convenit cum ea sententia, qua sequutus, sicuti postmodo videbimus, Pythagoreos duplicem mundi motum statuit. Hoc autem aptissimum est ad illustrandum illum rerum statum, in quo homines pariter atque ceterae animantes adeo cum rerum natura divinae mentis et rationis vi repleta coniuncti vixisse dicuntur, ut cum illa unum idemque essent necdum tanquam pars aliqua totius naturae, coeco sui amore capti, sibi unice vivere incepissent. Etenim tunc quidem nondum soluto vinculo illo, quo res terrenae cum divinis continebantur, nec homines suum atque proprium ortum habuerunt, sed vita eorum cum vita totius naturae fuit coniunctissima. Haec igitur satis, opinor, docebunt, quam eleganter philosophus his fabulis ad illustrandas ornandasque principales quasdam sui commenti partes usus sit.

Ceterum ne reliquis omnibus antiquitatis commendatio deesset, prudenter commonuit universe, multas alias superesse priscae aetatis traditiones, quae ex eo, quem descripturus sit, rerum universitatis statu suam explicationem habeant. Qua quidem admonitione effecit, ut ne alia quidem, quae exposuit, antiquorum temporum testimonio carere videantur. Ac fortasse etiam significare aliquo modo voluit se nec in reliquis temere meris fictionibus indulsisse.

Atque haec quidem de mythologiae involucris, quibus usus philosophus eam fabulam concinnavit, quae priscorum temporum fide et auctoritate confirmari videretur. Veniamus ad eorum considerationem, quae ex philosophiae penetralibus sunt repetita, deque eorum caussis et rationibus disquiramus. Facile autem apparet pleraque omnia, quae exponuntur, eiusmodi esse, ut non ad dialecticam, sed ad physicam, sive ad philosophiam naturae, quam hodie vocant, pertinere existimanda sint. In qua doctrinae suae parte Platonem constat maxime Pythagoreos duces sequutum esse, sicuti ex Timaeo clarum est atque perspicuum. Iam vero etsi naturalium rerum notitiam in magno habuit honore, tamen multum fallatur, si quis existimet tanti illam ab eo aestimatam esse, quanti eas philosophiae partes fecit, quae non experientia et usu rerum, sed sola mentis cognitione continentur. Imo tanto intervallo hanc ab illis distare iudicavit, quanto verisimilitudinem ab ipsa veritate, opinionem a scientia nomine suo digna. Certissimum huius rei testimonium in Timaeo habemus. Hic enim Timaeum fecit aperte profitentem, se non veritatis sed potius verisimilitudinis doctrinam traditurum esse. Nam p. 29. A seqq. ille dicit haec: *ὧδε οὖν περί τε εἰκόνος* (*de mundo generato*) *καὶ περὶ τοῦ παραδείγματος αὐτῆς,* (*de exemplari eius intelligibili*) *διοριστέον, ὡς ἄρα τοὺς λόγους, ὥνπερ εἰσὶν ἐξηγηταί, τούτων αὐτῶν καὶ ξυγγενεῖς ὄντας. τοῦ μὲν οὖν μονίμου καὶ βεβαίου καὶ μετὰ νοῦ καταφανοῦς μονίμους καὶ ἀμεταπτώτους καὶ καθ᾽ ὅσον οἷόν τε ἀνελέγκτους προςήκει λόγους εἶναι καὶ ἀκινήτους, τούτου δὲ μηδὲν ἐλλείπειν, τοὺς δὲ τοῦ πρὸς μὲν ἐκεῖνο ἀπεικασθέντος, ὄντος δὲ εἰκόνος, εἰκότας ἀνὰ λόγον τε ἐκείνων ὄντας· ὅ τι περ πρὸς γένεσιν οὐσία, τοῦτο πρὸς πίστιν ἀλήθεια.* et p. 44. C. *τὰ δὲ πρὸ τούτων, περὶ σωμάτων κατὰ μέρη τῆς γενέσεως καὶ περὶ ψυχῆς, δι᾽ ἅς τε αἰτίας*

καὶ προνοίας γέγονε θεῶν, τοῦ μάλιστα εἰκότος ἀντεχομένοις, οὕτω καὶ κατὰ ταῦτα πορευομένοις διεξιτέον. v. quae diximus Prolegg. ad Tim. p. 35 sqq. *). Quae si tenemus, etiam in iis iudicandis versabimur prudentius, quae hoc Politici loco de iisdem rebus similiter traduntur. Neutiquam enim philosophus putandus est haec omnia pro veris atque certis venditasse; imo ea ut verisimilia tantum, non ut certa, proposuit, eamque ob caussam ea fabulosae narrationis specie obtexit, atque adeo, suis aliorumque philosophorum usus decretis et opinionibus, liberius immutavit atque exornavit. Sed his praemissis videamus de singulis.

Primarium autem placitum, unde reliqua fere omnia suspenduntur, illud putamus, quod mundum voluit anima atque mente praeditum esse, ut propria quadam atque sua vivendi libertate utatur, ideoque sese arbitrio suo moveat. Quod quidem nemo erit quin protenus videat planissime congruere cum iis, quae loco nobilissimo Timaei p. 29. D. de eadem re disputantur. Ibi enim Deus, quippe intelligens nullam rem mente destitutam assequi virtutem eorum, quae mente praedita sint, mentem vero sine anima esse posse nullam, etiam corpori mundano animam cum mente tribuit, eoque modo opus mundi fabricae longe praestantissimum absolvit. Enimvero accepit philosophus hanc de anima mundi opinionem a superioris aetatis philosophis, imprimis Pythagoreis, quorum sententiam tamen nonnihil immutavit et ad suae doctrinae rationem conformavit, sicuti demonstrasse videmur Prolegg. ad Tim. p. 48 sqq. Eadem igitur etiam in Politico usus est ad illustrandum varium mundi statum et conditionem, qualem pro aetatum vicissitudine fuisse vel futurum esse arbitratus est. Sed praeterquam quod mundum instruxit anima atque mente, eidem etiam attribuit hoc, ut divinorum praeceptorum meminisse et rectum

*) Itaque falluntur sane, qui quae Plato in Timaeo de originibus mundi aliisque id genus rebus exposuit, ad merae allegoriae speciem referunt, quod nuper fecit Ed. Zellerus: *Platonische Studien* p. 208 sqq.; sumsit enim philosophus atque posuit propter suas quasdam rationes quae verisimilia essent; sed non minus errare existimandi sunt, qui quae ibi traduntur, ab eo putant pro certis et exploratis posita esse neque reputant caussas, cur ea fabularum involucris potius quam argumentationibus dialecticis ostensa sint.

cursum aliquamdiu tenere possit, usque dum vi innatae cupidinis prorumpente nimio sui amore captus institutionis divinae prorsus immemor fiat et indulgentia sui corporeae materiae vitia alat potius quam coerceat et expellat. Quae etsi prima specie habere videntur quaedam singularia, tamen re diligentius considerata haudquaquam pugnare existimanda sunt cum iis, quae de mundi anima et natura in aliis Platonis libris docentur. Nam etiam in Timaeo p. 37. A sqq. animae mundi h. e. ipsi mundo tanquam animali cuidam, hoc proprium esse dicitur, ut ita tantum rectas opiniones vel etiam rationem et scientiam suscipiat, si partes animae omnes libere moveantur neque ullo modo perturbentur. Quid igitur, si contra eveniat? Enimvero a Deo quidem mundus bona omnia accepit. Sed quum universum ex materia esset componendum, necessitatis vis effecit, ut ipsi naturae corporeae labes atque infirmitas adhaereret; in quo secundum Platonem malorum fons est longe uberrimus. Hinc igitur fit, ut sicuti homo, ita etiam mundus possit a rationis legibus aberrare ac discedere: nam materiae vires perpetuo reluctantur huius imperio; sed eaedem illae *μονωθεῖσαι φρονήσεως τὸ τυχὸν ἄτακτον ἑκάστοτε ἐξεργάζονται.* Ita igitur haec quoque satis perspicua sunt, facileque apparet, ex quibus ea ducta sint fontibus. Nam omnia referunt maximam cum iis similitudinem, quae exposita in Timaeo leguntur. Iam vero nec ea, quae de duplici mundi motu traduntur, obscura videntur esse. Fieri quidem potest, ut philosophus in hac sententia exponenda vulgarem traditionem sacerdotum Aegyptiorum ob oculos habuerit. Narrat enim Herodotus libr. II. c. 142. p. 178. ed. Wesseling. ab istis de priscis mundi temporibus non pauca similia posteritatis memoriae tradita fuisse. Inter alia ille etiam haec scribit: Quocirca intra undecies mille trecentos et quadraginta annos narrabant deum nullum forma ac specie humana extitisse: intra illud vero temporis spatium dicebant solem quater extra solitam sedem suam ortum esse, et ubi nunc occidit, ibi bis occidisse? Haec igitur atque alia similia fieri sane potest, ut Plato in hac sua narratione respexerit *). At enim vero ut id sic se habeat, tamen haec quoque

*) V. Plessingii Memnon. Cap. II. P. III. Sect. 2. et Part. IV. Sect. 8. §. 2. p. 298 sqq.

planissime ipsius cum ratione conveniunt, qualem ad Pythagoreorum exemplum in Timaeo exposuit. Nam in Timaeo p. 35. A sqq. ex eo, quod animae mundanae duplex tribuitur elementum, alterum corporibus simile, τὸ θάτερον, alterum τὸ ταὐτόν, quod divinitati est cognatum, etiam duplex coeli motus declaratur, siquidem orbi fixarum stellarum sive coelo extimo tanquam diviniori ἡ φορὰ τῆς τοῦ ταὐτοῦ φύσεως tribuitur, hoc est, motus sempiternus, aequabilis, constans, qui orientem versus cietur; planetis autem atque soli assignatur ἡ φορὰ τῆς θατέρου φύσεως, quae alteri illi contraria est atque minoris perfectionis virtutisque argumentum. Quae et ipsa partim ex Pythagoreorum doctrina repetita esse non iniuria nobis videmur statuisse in iis, quae huius loci illustrandi gratia scripsimus in commentariis nostris p. 147 sqq. Quid igitur? nonne quae ibi de duplici siderum et planetarum cursu traduntur, plane hic traducta sunt ad duplicem mundi aetatem, ita quidem, ut quae coelo extimo attribuitur conversio, ea Saturnio aevo tanquam divino adscribatur, quae autem reliquis corporibus mundanis illic propria dicitur esse, ea ferreae aetati vindicetur? Enimvero magnopere fallor, aut observatio illa discriminis inter motum coeli extimi et reliquorum siderum cursum huic commento tanquam ansam praebuisse existimanda est.

Pergimus ad considerandas caussas, cur beata illa tempora, quibus omnia divino imperio paruerunt, aliquando cessavisse dicantur. Repetuntur vero illae a fati quadam necessitate, qua ita destinatum fuerit, ut omnia certo quodam temporum orbe exacto in deteriorem statum laberentur. Qua de re lectu digna sunt quae hospes Eleaticus p. 272. D. E. disputat: ἐπειδὴ γὰρ πάντων τούτων χρόνος ἐτελεώθη καὶ μεταβολὴν ἔδει γίγνεσθαι καὶ δὴ καὶ τὸ γήϊνον ἤδη πᾶν ἀνήλωτο γένος, πάσας ἑκάστης τῆς ψυχῆς τὰς γενέσεις ἀποδεδωκυίας, ὅσα ἦν ἑκάστῃ προσταχθέντα, τοσαῦτα εἰς γῆν σπέρματα πεσούσης, τότε δὴ τοῦ παντὸς ὁ μὲν κυβερνήτης — εἰς τὴν αὑτοῦ περιωπὴν ἀπέστη, τὸν δὲ δὴ κόσμον πάλιν ἀνέστρεφεν εἱμαρμένη τε καὶ ξύμφυτος ἐπιθυμία; ubi illud ἔδει nihil aliud est quam: *erat in fatis.* Sed qua tandem re illam fatorum necessitatem adductam esse putabimus? Nimirum, ego si quid video, hic quoque philosophus significat, propter terrenae materiae concretionem factum esse, ut aliquando omnia in peius verterent,

id autem inexplicabili quadam ratione ita evenisse. Etenim *ὃν οὐρανὸν καὶ κόσμον ἐπωνομάκαμεν, πολλῶν μὲν καὶ μακαρίων παρὰ τοῦ γεννήσαντος μετείληφεν, ἀτὰρ οὖν δὴ κεκοινώνηκέ γε καὶ σώματος· ὅθεν αὐτῷ μεταβολῆς ἀμοίρῳ γίγνεσθαι διὰ παντὸς ἀδύνατον*, ut ait Eleates p. 269. E. Itaque corporeae materiae vi aliquando ingruente, quum omnia a divina ratione averterentur, factum esse censet, ut alia temporum periodus initium caperet. Tunc igitur etiam omne genus terrenum consumtum erat: hoc est, non amplius nascebantur homines a sui amore alieni et cum divino rerum universitatis ordine tanquam natura sua concreti, quandoquidem unaquaeque anima omnes persolverat generationes tanquam debitum aliquod, ut iam tandem necesse esset, alios nasci homines, alia generari animalia *). Quocirca nati sunt mox qui suarum rerum studiis unice dediti essent, suas cupiditates explerent, denique suas sibi res haberent, evanuitque prorsus beata illa aetas, qua omnia tanquam communi divinitatis vinculo continebantur. Nolumus quaerere quo iure Plato ita de caussis mutatorum temporum statuerit; illud autem pro instituti nostri ratione videndum est, num haec cum iis concordent, quae alibi de similibus rebus disseruit. Atque hoc iure quodam nostro affirmare nobis videmur. Nam quae in libris Reipublicae de caussis interitus optimae civitatis et in Phaedro de animorum lapsu exponuntur, ea profecto his adeo sunt similia, ut facile appareat, eundem hominem, qui ista scripserit, etiam quae in Politico leguntur, scribere potuisse. Videamus igitur, quid sit, quod de optimae civitatis ruina docetur. Pertinet huc notissimus ille locus Reipubl. libri VIII. p. 546. A sqq. Ibi igitur fatali quadam lege aliquando ita eventurum docetur, ut exacto certo quodam numero annorum peior parentibus progenies oriatur atque civitatis principes in iuvenibus et puellis ad procreandam sobolem deligendis delinquant. Quocirca Musae introducuntur sic vaticinantes: *οὐ μόνον φυτοῖς ἐγγείοις, ἀλλὰ καὶ ἐν ἐπιγείοις ζώοις φορὰ καὶ ἀφορία ψυχῆς τε καὶ σωμάτων γίγνονται, ὅταν περι-*

---

*) Sic enim locus ille p. 272. E. intelligendus est. Conf. Phaedr. p. 247. C. — 250. B. Tim. p. 43. A., ex quibus locis sententia Platonis suam lucem accipit. De verbis eorumque constructione hic dicere non attinet.

τροπαὶ ἑκάστοις κύκλων περιφορὰς ξυνάπτωσι, βραχυβίοις μὲν βραχυπόρους, ἐναντίοις δὲ ἐναντίας. γένους δὲ ὑμετέρου εὐγονίας τε καὶ ἀφορίας, καίπερ ὄντες σοφοί, οὓς ἡγεμόνας πόλεως ἐπαιδεύσασθε, οὐδὲν μᾶλλον λογισμῷ μετ' αἰσθήσεως τεύξονται, ἀλλὰ πάρεισιν αὐτοὺς καὶ γεννήσουσι παῖδάς ποτε, οὐ δέον. Quid igitur? nonne ibi optimae civitatis cives pariter dicuntur vitiosa natura degeneravisse, atque id factum in Politico est, ubi aureae aetatis homines iudicantur ideo esse desiisse, quia tota rerum natura ad vitiositatem vel potius ad deteriorem statum et condicionem inclinaverit? Haec igitur adeo inter sese consentiunt, ut nihil magis possit. Non minus vero huc pertinent quae in Phaedro de animis e coelesti vita lapsis disseruntur. Nam quod animi hominum p. 247. C sqq. dicuntur, quum omnes a Deo boni et perfecti essent creati, tamen propter naturae quandam labem et infirmitatem a rerum divinarum contemplatione extitisse alieniores ideoque e beatorum deorum atque daemonum choro in terram detrusi et mortali hoc corpore tanquam carcere inclusi esse; id profecto non aliis nititur caussis atque rationibus, quam quibus firmatur illud, quod in Politico docetur, aureae aetatis finem et exitum ipsius naturae ad corporis vitiositatem proclivioris necessitate esse adductum. Quocirca hic quoque omnia videmus ita esse comparata, ut cum Platonis de talibus rebus opinionibus in aliis operibus explicatis non modo non pugnent sed pulcerrime consentiant.

Sequitur, ut ad utriusque aetatis descriptionem examinandam accedendum sit. Et hanc quidem dubium non est quin philosophus quam solertissime ad similitudinem eorum composuerit, quae a poëtis inprimisque ab Hesiodo erant tradita et exposita. Verum quantumvis omnia coloris poëtici referant speciem, tamen re accuratius considerata videbuntur ad ipsius sententiam illustrandam esse accommodatissima. Distinguit Plato, ut antea vidimus, duas mundi aetates. Harum alteram voluit esse divinam, quippe qua omnia perfectissime obedierint voluntati divinae, nec quidquam ab ea ita abhorruerit, ut per se solum esset aut ab universi natura, plena illa tunc divino numine, seiunctum ac separatum. Quocirca tunc omnia uno divinitatis vinculo quam arctissime continebantur, necdum terrestria a divinis erant divulsa aut abalienata, quippe vi corporis nondum grassante petulantius sed rationis imperio perpetuo subiecta. Itaque

nec inter homines tunc ullus erat amor sui, quo a rerum natura divinoque imperio aversi sibi solis viverent, suis rebus studerent, suis denique cupiditatibus fovendis alendisque ad pravitatem deducerentur. Summa autem regnabat vitae felicitas, quum nullae cupiditates ac lubidines ex corporum necessitatibus oriundae beatum illum vitae humanae ac divinae concentum turbarent. Unde nec civitatibus fuit opus. Hanc igitur aetatem philosophus descripsit iis usus imaginibus, quas magnam certe partem iam a poëtis adhibitas videret. Huc pertinent quae de regno Saturni ceterorumque deorum eius imperio subiectorum narrantur; huc spectant item, quae de felicitate illius aetatis explicata legimus, qua ita factum esse dicitur, ut ipsa natura, quippe voluntati divinae morigera, ultro ac sua sponte praebuerit quae ad vitam sustentandam ornandamque necessaria essent; huc denique referuntur, quae de mutua animantium generatione tunc quidem nondum usitata disseruntur; nam quum omnia cum universa rerum natura copulata essent arctissime nihilque reperiretur, quod ab ea seiunctum separatumque sibi soli viveret aut sibi uni indulgeret, consequens sane fuit, ut nec genera animalium per se vigerent et ab natura rerum communi segregata, sed ex divinarum corporearumque rerum consensione vi divina sese exserente sponte orirentur. Atque haec quidem omnia iam nemini obscurum erit quomodo intelligenda sint et quam eleganti solertia ad ea significanda adhibeantur, quae philosophus de priscae illius aetatis conditione sensit. Ab hac autem periodo distinguitur ac seiungitur altera, qua fatali quadam necessitate dicitur ita factum esse, ut novus rerum omnium ordo oriretur. Quae qualis depingatur, ex superioribus perspicuum esse debet. Nam discidium quasi quoddam naturae tunc factum esse iudicatur, siquidem vis materiae invalescere ac se in libertatem quasi quandam imperio divino immunem atque vacuam vindicare occoepit. Etenim summus Deus, ut est in fabula, a mundi gubernaculis recesserat; discesserant item dii inferiores a suis quisque stationibus; denique mundus suo ferebatur impulsu atque impetu, sed ferebatur sic, ut materiae vi ingravescente statim ab initio contrario atque antea motu agitaretur et in dies magis institutionis rationisque divinae immemor existeret. Nam anima mundo indita Deo ipso absente non tantum valebat, ut feras et exsultantes materiae vires in omne tempus per-

domaret, quandoquidem ipsa quoque, quia est dividua, corporum naturae cognata est. Iam vero facto rerum divinarum atque corporearum divortio inter animantes etiam ingruit ista quasi abalienatio a rerum naturae divinitate repletae communione. Nam unumquodque genus animantium per se seorsum vigere coepit; sua potius cupiditate quam totius naturae studio et amore communi impelli maluit; ad suum arbitrium constituit agere; denique suae indulsit lubidini, ut vis rationis pedetentim magis evanesceret. Quocirca etiam homines tunc non communem habuerunt parentem naturam, sed ex se mutuo generati sunt. Et quum olim summa securitate et tranquillitate usi essent regni Saturnii cives, tunc ita evenit, ut singulari deorum procuratione destituti multos labores et calamitates experirentur. Quae omnia quum facile iam perspiciatur qua ratione intelligenda sint, copiosiore eorum interpretatione haudquaquam opus esse existimamus. Sed illud non supervacaneum erit observasse, quaenam initia et primordia civitatum fuisse philosophus arbitretur. Retulit igitur ea ad hominum indigentiam vitaeque communis utilitatem. Quocirca aureo quidem saeculo censet civitates extitisse nullas, quia homines nulla inopia laboraverint; nam ubi Deus exercet imperium, ibi una regnat perfecta aeternaque ratio, quae sola est felicis vitae caussa ac tutela; sed condi coeptas eas iudicat ex quo homines fatali quadam naturae lege, divina custodia destituti, suo more suoque arbitrio vivere coeperint. Tum vero, inquit Eleates, multa mala in eos irruerunt. Nam premebantur artium omnium inopia, propterea quod finita vita priori, qua iis omnia ultro suppeditabantur, res ad vitam sustentandam necessarias sibi comparare nondum didicerant. Laborabant praeterea discordia, rixis, contentionibus. Infestabantur denique a feris, a quarum impetu se defendere aegre poterant. Itaque dii eorum miseriti istam indigentiam et inopiam levare et avertere decreverunt. Nam ignem iis attulit Prometheus, artes dederunt Vulcanus et Minerva, semina atque plantas alii largiti sunt. Hinc igitur inventa sunt denique quae ad vitam instruendam ornandamque valerent: nam deerat hominibus benigna deorum procuratio ideoque ipsos oportebat vitam moderari ac tutari suam eiusque necessitatibus prospicere, quemadmodum idem etiam universus mundus facere tunc coactus fuit; cuius imitantes exemplum in aeternum modo hac modo

illa ratione vivimus, atque nascimur *). Haec igitur Eleates de vita hominum, quae altera mundi periodo extiterit. Quae dici non potest quantopere conveniant cum iis, quae Protagoras in dialogo cognomini p. 320. C. — 322. D. de originibus civitatum disputat. Nam ibi homines item ab initio dicuntur fuisse nudi, inermes, denique eorum omnium expertes, quae ad vitam degendam necessaria sunt, usque dum denique per Prometheum Vulcani et Minervae artem acceperint atque a Mercurio, Iovis nuntio, ius et pudorem adepti sint, ut essent civitatum vincula et ornamenta. Itaque utroque loco philosophus poëticas narrationes, in quibus philosophiae quasi semina quaedam abscondita laterent, ad suam ipsius rationem prodendam exornandamque sapienter adhibuit. Ipse enim sibi persuaserat penitus, civitatum initia non aliunde nisi ab hominum indigentia atque necessitate repetenda esse **); id quod etiam in Politia libr. II. p. 369. B., ubi Socrates optimam civitatem condere instituit, his verbis professus est: *γίγνεται τοίνυν πόλις ὡς ἐγῷμαι, ἐπειδὴ τυγχάνει ἡμῶν ἕκαστος οὐκ αὐτάρκης, ἀλλὰ πολλῶν ἐνδεής· ἢ τίν' οἴει ἀρχὴν ἄλλην πόλιν οἰκίζειν;* professus etiam est Leg. III. p. 678. Quamobrem haec quoque quam solerti artificio sint enarrata, neminem fore putamus quin protenus perspiciat. Superest una narrationis pars, de qua aliquid monendum videatur.

Dicuntur enim initio cuiusque aetatis, ubi corpus mundanum in contrariam atque antea partem agitari coeperit, maximae rerum omnium mutationes evenisse: quae quales sint, antea in totius sermonis enarratione ostendimus. Quarum descriptio dubitari sane potest quomodo intelligenda sit. Non omnia tamen hic premenda esse, ut ex singulis aliquam sententiam eruas, sed pleraque omnia lusui ingenii deberi atque toti fabulae convenienter exornata esse, vix ambigere licebit ***). Redeunt autem

---

*) V. p. 274. B — E.

**) V. Heusdii Initia Philos. Plat. Vol. III. p. 55. et 135 sq. Platoni adversatur Aristoteles Reipubl. III, 9.; qui non tam necessitatis quam boni et honesti caussa societatem civilem fundatam esse censet. De aliorum sententia dixit Ang. Maius ad Cicer. De Rep. I. c. 35. p. 70. ed. Tubing.

***) Pertinent huc illa p. 270. D. E. quo loco perquam lepide rerum conversiones describuntur ex contrariis universi motibus oriundae. Nam ubi agitationis contrariae tempus adve-

omnia denique eo, ut in rerum natura ostendatur tum maximas incidere rerum conversiones, quum ipsius mundi rationes commutentur. Putarunt tamen sancti quidam patres ecclesiae, inter quos sunt Eusebius Praeparat. Evang. c. 18. et 33. p. 561. ed. Viger., et Augustinus De Civitate Dei X. c. 18. Platonem eo loco, ubi Saturnia aetate denuo exoriente omnia dicit alia fieri atque homines rursus ex terra prodire, de rerum omnium restitutione atque resurrectione mortuorum cogitavisse in eaque sententia exponenda clam usum esse sapientia Hebraeorum *). Et fatetur utique hospes Eleaticus aliunde se haec didicisse. Sed neutiquam ille Hebraeos significat, sed potius eos maiorum, qui primi post antegressam aetatem nati fuerint **). Nec profecto quemquam fugiet inter Platonis de his rebus sententiam atque

---

nit, ibi dicitur primum cuiusque aetas consistere nec procedere ulterius; deinde etiam reverti ad iuventutem et infantiam, usque dum evanescat. Quocirca cani senum capilli, ut ait Eleates, rursus nigrescunt; barbae lanugo in genis eorum, qui iam adoleverunt, rursus evanescit, ut ipsi repente imberbes evadant et ad pristinum florem aetatis reducantur; adultorum corpora porro paullatim decrescunt redeuntque in naturam infantium; marcescentia corpora et languentia brevi absumuntur; occisorum cadavera paucis diebus extinguuntur." Haec igitur atque alia id genus quis est quin videat rerum naturae quidem convenienter, at tamen lepide et facete ficta esse? Quocirca operam perdiderit, si quis haec omnia ad vivum resecare voluerit ideoque quaerendum existimet, cur capillorum potissimum aut barbae mentio sit iniecta.

*) Eusebius quidem certe c. 18. Hebraeorum sapientes dicit ipsum occupavisse, *αὐτὸν εἶναι προειληφότας*, scilicet probaturus, Graecum philosophum ab illis aliquid discere potuisse. Sed longius processit Augustinus. Nimirum fuit omnino hic mos patrum ecclesiasticorum, ut similitudinem philosophiae Platonicae cum doctrina religionis Christiana, quae videbatur, exinde repeterent, quod Plato in itinere in Aegyptum suscepto vel libros sacros Iudaeorum cognovisset, vel cum doctis Iudaeis esset conversatus. Quam sententiam etiam Iosepho, Aristobulo et Numenio fuisse probatam docebunt quae his de rebus disseruit Ackermannus in libro: *Das Christliche im Plato* p. 4 sq.

**) Nam p. 271. A. *ἀπεμνημονεύετο δὲ ὑπὸ τῶν ἡμετέρων προγόνων τῶν πρώτων οἳ τελευτώσῃ μὲν τῇ προτέρᾳ περιφορᾷ τὸν ἑξῆς χρόνον ἐγειτόνουν, τῆς δὲ κατ᾽ ἀρχὰς ἐφύοντο.* Omnino temere veteres sumunt, quod nullo argumento idoneo probaveris, Platonem, Aristotelem, aliosque doctrinam suam ab Iudaeis accepisse aut ex libris sacris hausisse.

ea, quae a sacris scriptoribus de iisdem traduntur, plurimum discriminis intercedere. Etenim philosophus ista adumbravit potius ad similitudinem eorum, quae de ortu terrigenarum in fabulis narrabantur: quod autem quandam quasi rerum palingenesiam statuit, ad eam sententiam per ipsius fabulae argumentum et rationem deductus videtur. Quanquam fieri potest, ut hic quoque superiorum philosophorum opiniones quasdam ad rem suam traduxerit.

Atque haec quidem de loci gravissimi atque difficillimi sententia exposuisse sufficiet. Videmur enim iam planum fecisse, quorsum et universa narratio pertineat et singulae eius partes referendae sint: neque amplius dubitabitur, opinor, de via et ratione, qua philosophus in tota fabula componenda et exornanda versatus sit.

Sequitur, ut quae de singulis Platonici operis partibus hactenus exposuimus, ea nunc tandem in unum colligamus eoque modo demonstremus, quidnam sit summum illud atque ultimum, quod universo operi propositum esse iudicari oporteat. Quod enim in poetis scenicis merito expectamus, ut fabulae eorum, etiamsi ex variis et multiplicibus partibus sint compositae, tamen in se consentiant et unum quasi corpus efficiant, propterea quod mentis nostrae ea est indoles ac natura, ut quaecunque de quapiam re sentiuntur atque cogitantur, ea, si quidem absolutionis numerum habitura sint, denique in unum coire cupiamus; idem prorsus etiam in dialogis Platonis requiritur, quippe qui iure suo pro perfectissimis artis operibus et olim habita sunt et nunc quoque haberi solent. Quid igitur? quamnam tandem formam ac speciem universi operis dicemus esse, quae menti scriptoris obversata sit et ad quam singula atque cuncta retulerit? et quamnam censebimus esse singularum partium convenientiam, ut ista forma ac species eius perfecte exprimatur et tanquam imago quaedam mentis quasi oculis proposita cernatur? Explorabimus, opinor, hoc optime sic, si quaenam sit omnium cogitatorum tanquam summa, ad cuius explicationem et illustrationem omnia ac singula referantur, paucis exquisiverimus.

Perspicuum est autem ex superioribus, tres potissimum totius libri partes principales discerni oportere, quarum una maxime in dialecticis versatur, altera narrationem continet de mundi gubernatione pro varietate aetatum varia ac diversa, tertia denique in informando

perfecto civitatis rectore ac depingendis vanis eius imitatoribus occupata est. Quae quidem partes qua ratione coagmentatae sint et quo vinculo inter se contineantur, ut omnia sibi constent et ad unum eundemque finem tendere videantur, id sic putamus tutissime exploratum iri, si primum de eo loco viderimus, qui sine controversia omnium gravissimus censendus est. Is vero quinam sit, neminem profecto fugiet, qui omnem disputationis rationem progressionemque accuratius lustraverit ac secum perpenderit. Etenim hac re diligentius deliberata protenus apparebit, summam operis maxime in rerum civilium expositione ac diiudicatione cerni, ac ne ea quidem, quae ad dialectica pertinent quaeque de variis mundi aetatibus narrantur, si summam rei spectes, aliorsum referri nisi ad quaestionem de vera et adulterata arte civili variisque eius vel simulatoribus vel possessoribus agitatam. Ex quo consequens est, ut scriptoris consilium in iis potissimum cerni existimandum sit, quae disputantur de rebus civilibus.

Haec omnia autem quorsum denique pertineant, post eam, quam in superioribus dedimus, singularum rerum explicationem videmur verbis paucissimis declarare posse. Depinxit enim Plato formam ac speciem perfecti civitatum rectoris ac gubernatoris, quem eundem voluit esse philosophum. Cuius quidem imago quo redderetur illustrior, habita temporum suorum ratione, opposuit ei et veluti e regione collocavit quotidianos istos rerum publicarum administratores, qui vulgi opinione scientiae civilis laude ac virtute plurimum excellere existimabantur. Quocirca unum sapientem censet verum esse regem, verum principem, verum virum civilem, civitatemque eam, in qua talis vir reipublicae gubernacula teneat, longe optimam atque perfectissimam, quippe quae mentem atque rationem legibus omnibus potiorem habeat rerum suarum magistram et gubernatricem; illos autem qui vulgo artis civilis laude celebrabantur, nihil aliud esse vult nisi perfecti illius principis vanos quosdam imitatores eosque ab illius laude atque virtute tanto maiore intervallo remotos, quo magis in iis civitatibus, quibus praefecti sint, neglectis rationis praeceptis, vis lubidinis et prava cupiditatum studia gliscere coeperint. Hoc igitur illud esse putamus, quod Plato in hoc opere ostendere potissimum ac demonstrare sibi proposuerit, nec ullo pacto iis assentimur, qui id maxime spectari iudicarunt, ut aut

dialecticae artis quaedam exhiberetur institutio aut illi castigarentur ac reprehenderentur, qui vulgo in tractanda republica versabantur. Atque illam ipsam sententiam, quam diximus, quum philosophus praeclaro artificio summaque elegantia illustraverit, nostro quidem iudicio simul hoc consecutus est, ut redarguerentur voces eorum, qui philosophos, a republica alienos, vel maligne carperent et reprehenderent vel etiam prae aliis fastuose contemnerent ac despicerent. Quod quam conveniens iis fuerit temporibus, quibus librum litteris consignatum atque editum esse verisimile est, antea videmur satis demonstravisse. Haec igitur principalis est operis sententia, in cuius illustratione atque expositione reliqua omnia tanquam in cardine aliquo versantur. Cum hac ipsa igitur etiam conveniant necesse est, quae praeterea in hoc sermone disputantur. Nam alioquin profecto de eius maxima virtute actum fuerit. Et conveniunt sane prorsus egregie.

Cohaerent enim primum cum civilium rerum disputatione arctissime quae de varia mundi gubernatione et fortuna narrantur. Quae etsi prima specie aliorsum videntur pertinere, tamen sapientissime cum primario disputationis argumento nexa et coniugata sunt. Nam quo clarius appareat certiusque intelligatur, quantum ad civitatum salutem atque felicitatem referat, ut in iis regendis administrandisque mens et ratio valeat, quae omnia ad eius, quod optimum sit, normam et regulam exacta moderetur, illarum regimini atque fortunae tanquam e regione collocatur totius mundi exemplum, quippe in quo eadem naturae lex dominetur, quam in rebus publicis observare liceat. Itaque optima illa civitas, in qua unus sapiens imperium exercet, cum aevo mundi Saturnio comparatur, quo ob id ipsum, quod ratio divina per omnia viguerit, summa regnaverit beatitas; reliquae autem civitates, quae ex humanae naturae imbecillitate dicuntur duxisse originem, componuntur cum ea aetate, qua per totam rerum universitatem, ingruente vi materiae, cupiditatum impotentia et coecus amor sui a divinarum rerum communione aversus invaluerit et quum ubique tum etiam inter homines grassari coeperit. Quae si evidentius etiam explanandum sit quomodo cum primario operis argumento connexa sint, mentem et sententiam philosophi sic fere declaravisse iuvabit. Perfectus germanusque rerum publicarum gubernator unus est verus sapiens,

isque in ea una reperietur civitate, in qua exculta atque perfecta sapientis ratio pro una atque summa lege valeat, sicuti divini rerum universitatis imperii praestantiam et virtutem credere fas est ea tantum mundi aetate eluxisse, qua cuncta divinae rationis imperio paruerint: qui autem in iis civitatibus publicis funguntur muneribus, in quibus nunc fere vivitur, ii, quoniam non ratione pro norma et regula agendi utuntur, sed ex legibus, illa multo inferioribus, et nunc sapientius nunc imprudentius scriptis, suam potestatem exercent aut illis adeo contemtis mero arbitrio dominantur, fieri non potest ut veram rectamque artem civilem tenere existimandi sint; imo etiam civitates ipsae, quarum illi res administrant, tanto sunt deteriores atque miseriores, quo magis, gliscentibus partium studiis atque cupiditatibus, rationis iussa negliguntur atque contemnuntur; prorsus ut divinare licet etiam tota rerum universitate inde ab eo tempore factum esse, quo, rupto communi divini imperii vinculo, corporum vi ac potentia sese iactante petulantius, omnia atque singula tanquam sui iuris fieri concupiverint ideoque non amplius vitae divinae praesidiis munita in dies magis corporeae materiae lubidini indulserint. Ita igitur si haec inter se copulaveris, facile opinor senties, quam arcte omnia inter ipsa cohaereant, ut prorsus ad unam se rationem referre existimanda sint. Verum singulari artificio philosophus sic instituit, ut interposita illa narratione simul aliud quid significaverit, quod et ipsum ad rem praesentem gravissimum censeri debet. Nam sicuti humanis civitatibus totius rerum universitatis exemplum proposuit, unde quid de sapienti illarum gubernatione statuendum sit cognoscatur; ita vicissim illarum cum rerum natura comparatione obscure videtur indicavisse, quid liceat divinare de temporum quasi orbibus illis et circuitibus, quibus antiquitatis testimonio et prudentissimorum hominum iudicio res divinae pariter atque humanae magnas subinde conversiones ac vicissitudines experiantur. Etenim vitam humanam Plato censuit tanquam repercussam quandam imaginem esse communis illius vitae, qua tota rerum natura veget, ideoque ab illius rationibus de hac ipsa coniecturam capi posse certo sibi persuasit. Quae quidem sententia sicuti per se granditate atque sublimitate valde insignis est, ita etiam universae disputationi in hoc libro institutae eam affert gravitatis atque dignitatis commendationem, ut hinc de-

mum sentire plane atque intelligere incipiamus, quaestionem agitari de re non ad humanam tantum vitam sed etiam ad omnem rerum universitatem longe maxima. Quod quis est quin videat cum iis, quae de rebus ad rempublicam pertinentibus disseruntur, ita convenire, ut iis non modo non adversetur verum etiam plurimum luminis afferre existimandum sit?

Et hactenus quidem vidimus, earum certe libri partium, quae in consideranda divina et humana arte gubernatoria versantur, tantam esse necessitudinem et coniunctionem, ut altera cum altera aptissimo unitatis vinculo contineatur, utraque autem ad absolvendam consummandamque universae disputationis tractationem prorsus necessaria sit. Sequitur ut de tertia operis parte quaerendum sit, quam antea ostendimus praecipue pertinere ad dialectica. In qua recte aestimanda iudicandaque illud inprimis tenendum est, de quo identidem in superioribus monuimus, id agi in Politico, ut philosophus in ipsius vitae actione tanquam reipublicae gubernator constitutus informetur. Verus autem germanusque philosophus secundum Platonem idem est dialecticus, quippe quum dialecticae demum usu fieri queat, ut ad veri, boni, honesti vim naturamque cognoscendam perveniatur *). Quam sententiam ei tum quoque fuisse probatam, quum Politicum litteris consignavit, clarissime intelligitur ex eo, quod eam et in Sophista p. 253. C sqq. eleganter explicuit et in Parmenide ipsius disputatoris exemplo illustravit clarissime. Itaque eundem illum disputatorem, quem de philosopho perfecta rerum civilium scientia ornato disserentem fecit, prudenter talem instituit, qui dialecticam facultatem non mediocrem adeptus utique philosophi nomine dignus videatur: est enim idem etiam moderatus, veri amantissimus, eiusque exquirendi adeo studiosus, nihil ut intentatum relinquat, quo ad eius rei, de qua quaeritur, perspicientiam perveniatur. Quod quam accommodate ad primarium operis argumentum ita fictum sit, nemo erit quin ipse pro se facile animadvertat. Nam ita is, qui disputans inducitur, suo ipsius exemplo quodammodo indicat, qualem esse deceat

---

*) V. de Republ. V. p. 480. VI. p. 511. VII. p. 534. B. C. conf. Phaedr. p. 265. D. 266. C. 270. DE. 273. E. Phileb. p. 15. D. 16. E. 17. A.

philosophum, qui sophistae eodem modo oppositus sit, quo verus ille perfectusque rerum publicarum rector et gubernator a vulgaribus civitatum procuratoribus differat. Apparet enim non alium esse nisi eum, qui veri reperiendi studio incensus etiam dialecticam facultatem sibi acquirere studeat, ideoque ad id, quod revera est, reperiendum ac diiudicandum omni studio feratur. Quocirca in Politico dum philosophus ut perfectus civitatis gubernator instituitur, qui ab iis longissime diversus sit, qui in veris rebuspublicis communia curent negotia et publica munera obeant, ipso disputandi genere significatur, quatenus idem, siquidem disserendi subtilitate uti velit, qua sophistae superbire soleant, sophistae plane contrarius videri debeat. Quanquam philosophus tanquam dialecticus plene atque perfecte in Parmenide demum describitur. Iam vero talem disputatorem quod Plato nunc non Socratem suum, sed sapientem aliquem Eleaticum fecit, eius rei caussae plures possunt afferri. Primum enim reputandum est, hunc dialogum arctissima necessitudine cum Sophista et Parmenide contineri, in quibus libris cur disputatio ab Eleaticis instituatur, alio loco explicavimus. Deinde philosophus in memoriam temporum Megaricorum, quae ipsius animum atque mentem ad dialecticam subtilitatem advertissent, et quantum secernendi pariter atque coniungendi solertia ad philosophandi virtutem valerent commonuissent, condere voluit monumenta, quae testimonium quoddam exhiberent grati erga eos animi, qui ipsum ad meliora quaerenda et investiganda non modo excitassent, verum etiam impulissent. Porro etiam id egit, ut quae a Megaricis praeclare essent inchoata nec sine laude suscepta, ea vel ad suam quandam legem adstringeret vel cum Socratica ac sua ipsius disserendi ratione conciliaret. Quamobrem hospitem Eleaticum sic fecit disserentem, ut non modo iis, quae suo more et consuetudine ratiocinatur et concludit, subinde prudentissima dialectices praecepta interponat, verum etiam denique imprudens ad Socraticam colloquendi disputandique rationem delabatur. Denique quum vellet philosophum ut dialecticum e regione ponere sophistae dialectico acumine male abutenti, ne potuit quidem Socratem inducere disputantem, quippe qui ab isto disputandi genere omnino abhorruisset. Quamquam praeclaro sane invento qua ratione acuta ista ex arte disserendi ratio ad Socraticae dialecticae exemplum

conformari emendarique vel posset vel deberet utique demonstravit. Atque ex his perspicuum erit, opinor, qua coniunctione et necessitudine etiam ea, quae more Megaricorum ex arte disputata esse iudicavimus, cum universi operis proposito et argumento contineantur. Sunt enim et ipsa eiusmodi, quae cum summa disputationis, praesertim si ex temporum rationibus aestimetur, arctissime cohaerere iudicari oporteat.

Ita igitur perventum tandem eo est, ut iam paucis verbis totius scriptionis rationem et consilium declarare liceat. Itaque Plato temporum rationibus invitatus, prudenter cum disputationibus in Theaeteto et Sophista institutis coniunxit philosophi tanquam unius veri germanique civitatum gubernatoris adumbrationem atque descriptionem. Quae quo redderetur perfectior, grandior, illustrior, eadem opera non modo falsos opinatosque rerum publicarum ductores illi opposuit taxavitque eas respublicas, quibus Graeci utebantur, verum etiam omnem de civitatum gubernatione disputationem retulit ad totam rerum universitatem, ut quemadmodum vitae humanae tanquam parti lux sua ex totius contemplatione affunderetur, ita vicissim ex partis cum toto comparatione, quid de universo divinare fas esset, tanquam coniectura quadam iudicaretur. Iam vero imaginem perfecti philosophi quum dupliciter vellet exhibere, vel constituti in publicae vitae actione, vel in subtili rerum gravissimarum contemplatione defixi sive dialectici, hoc quidem etsi in Parmenide demum fecit, quem librum Sophistae ex altera parte respondere voluit, tamen in Sophista pariter atque in Politico ipsa disputandi ratione non obscure significavit, philosophum in rerum contemplatione occupatum atque sophistae contrarium non esse alium quam qui ope artis dialecticae sapienter usurpatae recteque excultae ad veri rectique scientiam et cognitionem pervenire studeat. Quamobrem hospitem aliquem Eleaticum induxit disserentem, quem delectum et ipsum temporibus convenienter factum esse nullo modo dubitari potest.

Absolvimus tandem quam suscepimus de Politici Platonici summa deque rerum in eo tractatarum argumento disputationem. Quam quod sic pertractavimus, ut praemissa dialogi enarratione et singulas sermonis partes et totum tanquam corpus descripserimus, eo non iniuria nobis videmur hoc effecisse, ut nunc de rerum disputa-

tarum ordine ac dispositione non videatur separatim dicendum esse. Sponte enim iam intelligetur, opinor, quibus locis quibusque de caussis quidque positum sit et quaenam singularum partium sit coagmentatio. Quocirca sine mora licebit ad id aggredi, quod in superioribus significavimus ultimo loco breviter expositum iri. Quod etsi non est per se necessarium, tamen neutiquam supervacaneum fore putamus. Quemadmodum enim antea plurimum referre vidimus ad Politicum recte intelligendum aestimandumque, ut quo vinculo cum libris proxime ante ipsum a Platone scriptis coniunctus sit exploratum habeatur, sic etiam suam quandam habebit utilitatem, si quae opera ex eius tanquam stirpe postea temporis naturali incremento prodierint, probabiliter exquisiverimus.

Videmur autem non a vero aberrare, praeter Parmenidem, qui quomodo cum Politico cohaereat supra ostensum est, tres potissimum libros existimantes cum eo quasi quadam cognatione contineri, Civitatem, Timaeum, Leges, quorum operum sane nullum est, quod non tanquam radicibus suis in iis defixum haereat, quae in Politico sunt disputata. Quod quanquam copiosa rerum expositione demonstrari potest, tamen ne longi simus, paucis significavisse sufficiet, praesertim quum res vel sic satis clara et perspicua futura sit. Ut igitur verbis paucissimis absolvamus, videtur nobis de Politici cum tribus illis Platonis scriptis cognatione sic esse existimandum.

Exposuit philosophus in Civitate rationem civilem eamque theoreticam, quam vocant, sive idealem, quandoquidem ad optimi hominis imaginem, quam nullus unquam mortalium referat, optimae civitatis exemplum composuit, in qua qui regnent, eos vult perfectos esse sapientes. Quibus omnibus quis est quin videat quae in Politico de perfecto viro civili eiusque imperii exercendi ratione deque optima republica disseruntur tam plane respondere, ut hic amplissimi operis, quod philosophus postea molitus est, tanquam fundamenta iacta videantur? Proposuit Plato porro in Legum libris rationem civilem, quam recte practicam dixeris. Nam in his condidit civitatem superstructam quidem optimae illius fundamentis, sed tamen ab eadem plurimum diversam, quippe quae humanae naturae, qualis revera est, quantum fieri possit accommodata sit. Idcirco ipse superiorem illam civita-

tem divinis tantum hominibus convenire iudicavit; hanc autem accommodatam arbitratur hominibus, qui nunc sint, quamquam eam pro rerum conditione ceteris, quae reperiantur, meliorem esse voluit *). Idem prorsus in Politico sequutus est. Nam unam hic statuit perfectam civitatem, in qua perfectus sapiens regnat: ceteras civitates, quippe hominum imbecillitate ortas, ab ea perfectione multum abesse vult, ita tamen ut inter has ipsas una aliqua reliquis omnibus sit praestantior. Hanc igitur in Legum opere ita instituit, ut ad quam maximam evecta videatur perfectionis laudem atque virtutem. Timaeus denique quid aliud propositum habet, nisi hoc, ut universae naturae tradatur philosophia, unde quaenam homini cum universo cognatio sit et necessitudo intelligatur? Huius vero doctrinae vestigia manifesta in eo loco Politici expressa cernuntur, qui fabulam illam de universi temporibus continet, ut dubitari nemo possit, eum, qui Timaeum scripserit, fere eadem de his rebus sensisse atque scriptorem Politici.

Ita igitur videmus horum operum omnium origines ex Politico potissimum declarari posse atque intelligi. Sed vicissim Politicum quoque putamus ex horum scriptorum comparatione aliquantum lucis recuperare, quandoquidem multa, quae in eo obscurius aut brevius sunt significata, ea exinde maxime declarari illustrarique possunt. Atque hanc ob caussam necessarium utique putavimus, hic paucis saltem de horum librorum cum Politico similitudine commonere, praesertim quum ea, quae in superioribus de temporibus disputavimus, quibus Politicum scriptum vel editum esse suspicari liceat, etiam harum rerum observatione non mediocriter confirmari nobis penitus persuaserimus. Ac possumus hic sane longius progredi, atque docere, alios etiam libros esse, qui cum istis omnibus, quos philosophus eodem fere tempore quo Politicum scripsit, interiore quadam coniunctione ac necessitudine contineantur, ut quoque ipsi brevi post illos intervallo scripti videantur. Sed huius rei demonstratio quoniam non ad unum Politicum pertinet neque sine amplioris quaestionis ambagibus absolvi potest, ab hoc loco videtur esse aliena. Quocirca eam in aliud tempus differre satius duximus.

---

*) Legg. V. p. 739. C — E.

Atque his ita expositis tandem aliquando telam, quam exorsi sumus, pertexuisse videmur. Quod si, qua suscepimus voluntate, eodem successu operis peregisse iudicabimur, habebimus sane, cur nos maximum laboris exantlati praemium consecutos existimemus.

Ceterum cum hac nostra disputatione conferri possunt quae de iisdem rebus disseruerunt Fr. Schleiermacherus Opp. Platon. Germ. Vol. II. P. II. p. 251 sqq. ubi tamen inter alia quae de ordine scriptorum Platonicorum e sua ratione constituendo disputavit, ea paene omnia pro falsis habenda censemus; Fr. Astius De Vita et Scriptis Platonis p. 217 sqq. qui quum multa docte eleganterque illustraverit, tamen de universo opere non omnino nobiscum consentit; Iosephus Socherus De Scriptis Platon. p. 270 sqq. cuius perversissimum est de Politico iudicium; denique Fr. Guil. Hertel. Commentat. De Platonis Politico Specimen. Halis, 1837. 8. qui etsi pauca quaedam non male exposuit, tamen summam rei minime assequutus est, quandoquidem vim dialogi, ut ait ipse, praecipue negativam esse arbitratur atque Platonem censet id maxime esse secutum, ut hoc dialogo scribendo sibi viam patefaceret ac muniret, qua ad communem omnis philosophiae finem, quem in idea civitatis inesse voluerit, perveniretur. Unde quanti errores nasci debuerint, facile omnibus apparebit. Sed nolumus hic censuram agere libelli, in quo auctor subinde videtur *νεανιεύεσθαι* voluisse.

Codices manuscripti.

Clarkianus s. Bodleianus quem Gaisfordius excussit.
Vaticanus Δ.
Coislinianus Γ.
Veneti quattuor ΛΞΠΣ.
Vindobonensis Y.
Parisienses quinque BCEFH.

Hos contulit I. Bekkerus, qui etiam alios quosdam codd. Politici inspexit, nec tamen exploravit dili-

gentius. v. Indic. codicum Commentariis criticis adiectum p. V. not.

Praeterea nos usi sumus codicibus sex: Zittaviensi, Florentinis a. b. c. i. et Palatino Creuzeri.

His undeviginti codicibus igitur nititur ea, quam nunc accuratiorem dedimus, verborum Platonis recensio.

Editiones.

Librum qui separatim ediderit Commentariis illustratum, novimus neminem. Nam Platonis Dialogi tres, Sophista, Politicus, Parmenides, editi a Fischero, Lipsiae 1774. 8. non habent nisi varias lectiones ex vett. editt. et scriptoribus, qui Platonis verba afferunt, enotatas; ad verborum et sententiarum explicationem vix hic et illic aliquid suppeditant.

ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΘΕΟΔΩΡΟΣ, ΞΕΝΟΣ,
ΣΩΚΡΑΤΗΣ Ο ΝΕΩΤΕΡΟΣ.

Cap. I. Ἦ πολλὴν χάριν ὀφείλω σοι τῆς Θε- 257
αιτήτου γνωρίσεως, ὦ Θεόδωρε, ἅμα καὶ τῆς τοῦ ξένου.

ΘΕΟ. Τάχα δέ γε, ὦ Σώκρατες, ὀφειλήσεις ταύ-

P. 257. *Ἦ πολλὴν χάριν*] ὦ π. χ. Zitt. Omittunt ἦ Ven Σ. Par. CEF. Dein Flor. i. τῆς τε Θεαιτήτου.

Τάχα δέ γε, ὦ Σ.] γε om. Clark. Vat. Ven. ΛΠ. Flor. b. i. male v. ann. Pro ταύτης Ven. ΞΣ. Vind. 2. Par. H. Zitt. ταύτην.

P. 257. *Ἦ πολλὴν χάριν —*] Ex ipso hoc dialogi initio apparet certissime, cohaerere eum cum illo libro, qui Sophistae nomine inscriptus est. Fingitur enim habitus eodem die quo sermo ille peroratus est, qui in Sophista enarratur. conf. p. 258. A. Istud ἦ quod codd. nonnulli omittunt, noli pro suspecto habere. Eurip. Med. v. 566. ἦ πολλὰ πολλοῖς εἰμὶ διάφορος βροτῶν. ubi Elmsleius comparavit Phoeniss. v. 704. ἦ πολλ' ἐπῆλθον, εἰςιδεῖν χρῄζων σ', ἄναξ. Helen. v. 771. ἦ πόλλ' ἀνήρου μ' ἐνὶ λόγῳ, μιᾷ θ' ὁδῷ. al. Dein τῆς τε Θεαιτήτου in optimo Flor. i. scriptum, quod si libri complures firmarent, protenus comprobandum foret. Nam τε καί addito ἅμα Platoni sane creberrimum, ut Charmid. p. 150. A. Legg. I. p. 620. E. 634. B. al. Sed obtemperandum in talibus utique codicibus est. Usum voc. γνώρισις et γνωρίζειν, quod dicitur de iis, qui in alicuius notitiam et familiaritatem perveniunt, tetigimus ad Lachet. p. 181. C. Sic mox p. 258. A. etiam ἀναγνωρίζειν dicitur, qui pristinam familiaritatem ac notitiam in mentem revocant et denuo redintegrant, ut Parmenid. p. 124. A.

Τάχα δέ γε, ὦ Σωκρ.] Etsi codices praestantissimi γε omittunt, tamen voculam retinendam putamus, quam in talibus saepe a scribis neglectam esse multis exemplis constat. Verissime Porsonus ad Euripid. Orest. v. 1234: „Ubi persona secunda, inquit, prioris sententiam auget aut corrigit, post δέ, modo interposito, modo non interposito alio verbo, sequitur particula

της τριπλασίαν, ἐπειδὰν τόν τε πολιτικὸν ἀπεργάσωνταί σοι καὶ τὸν φιλόσοφον.

ΣΩ. Εἶεν· οὕτω τοῦτο, ὦ φίλε Θεόδωρε, φήσομεν ἀκηκοότες εἶναι τοῦ περὶ λογισμοὺς καὶ τὰ γεωμετρικὰ κρατίστου;

B ΘΕΟ. Πῶς, ὦ Σώκρατες;

ΣΩ. Τῶν ἀνδρῶν ἕκαστον θέντος τῆς ἴσης ἀξίας, οἳ τῇ τιμῇ πλέον ἀλλήλων ἀφεστᾶσιν ἢ κατὰ τὴν ἀναλογίαν τὴν τῆς ὑμετέρας τέχνης.

Εἶεν· οὕτω τ.] V. *Εἶεν οὕτω· τοῦτο*, quod ex codd. emendatum a Bekkero est.

B. *θέντος τῆς ἴσης ἀξίας*] Libri *θέντες*. Emendavit Heindorfius apud Schleiermacherum. Tum Clark. Vat. Ven. *Π*. *ἀλλήλων* omittunt; male, opinor.

εἰςαῦθις μέτειμι] Sic libri omnes; nullus *ἐςαῦθις*, quod unice probat Astius ad Gorg. Commentar. p. 8. conf. Schneider. Praefat. ad Polit. Vol. I. p. LIII sq. Zittav. *εἰς αὖθις*.

C. *τὸν φιλόσοφον προαιρεῖ*] Libri mss. cum vett. editt. *προαιρῇ*, quam formam rarissime accidit ut omnes una consensione tueantur. Nihilominus alteram hic restituendam putavi-

γε." Quod plane in hunc locum convenit. Quum enim Socrates sese fassus sit magnam Theodoro debere gratiam, hic, rem augens et iocose exaggerans, triplam sibi ait debitum iri gratiam, ubi virum civilem et philosophum quoque informaverint. — *ταύτης τριπλασίαν*, sc. *τῆς πολλῆς*, triplo maior, quam ea est, de qua modo dixisti. Unde apparet, quo iure in codd. quibusdam *ταύτην* scriptum sit. Genitivum post *διπλάσιος*, *τριπλάσιος*, alia id genus vocabula, illustrabunt quae congessit A. Matthiae Gr. Gr. §. 356. 4. — *ἀπεργάσωνται*, sc. *τῷ λόγῳ*, quando disputatione sua perfecerint et absolverint viri civilis ac philosophi speciem et imaginem. Utrumque enim descriptum iri, significatum est in Sophist. p. 216. E sq.

Εἶεν· οὕτω τοῦτο — κρατίστου] Prave vett. editt. distinguunt: *Εἶεν οὕτω· τοῦτο κ. τ. λ.* Pertinet enim *οὕτω* non ad antegressa, sed ad ea, quae deinceps adiiciuntur. Voc. *εἶεν* sic interrogationi praemissum non subsequente *δέ* aut alia coniunctione, nihil habet insolentiae. Phaed. p. 117. A. *εἶεν, ἔφη· τί χρὴ ποιεῖν;* Eurip. Hecub. v. 317. *εἶεν· τί δῆτ' ἐρεῖ τις, ἤν τις αὖ φανῇ στρατοῦ τ' ἄθροισις, πολεμίων τ' ἀγωνία;* Med. v. 387. *εἶεν· καὶ δὴ τεθνᾶσι· τίς με δέξεται πόλις;* Phoeniss. v. 863. *εἶεν· πάρεσμεν· τί μ' ἐκάλεις σπουδῇ, Κρέον;* Ibid. v. 1631. *εἶεν· τί δράσω δῆθ' ὁ δυςδαίμων ἐγώ;* Hippolyt. v. 297. Electr. v. 907. Hercul. v. 451. Troad. v. 945. 998. Iphig. Aul. v. 454. Suppl. v. 1094. Usurpatur autem *εἶεν* in talibus quoque locis non aliter, quam eo modo, quem significavimus ad Phaedon. p. 95. A. et 117. A. Etenim missis iis, de quibus dictum est, protenus ad aliud quid se convertit oratio.

ΘΕΟ. Εὖ γε νὴ τὸν ἡμέτερον θεόν, ὦ Σώκρατες, τὸν Ἄμμωνα, καὶ δικαίως, καὶ πάνυ μὲν οὖν μνημονικῶς ἐπέπληξάς μοι τὸ περὶ τοὺς λογισμοὺς ἁμάρτημα. καὶ σὲ μὲν ἀντὶ τούτων εἰςαῦθις μέτειμι· σὺ δ' ἡμῖν, ὦ ξένε, μηδαμῶς ἀποκάμῃς χαριζόμενος, ἀλλ' ἑξῆς, εἴτε τὸν πολιτικὸν ἄνδρα πρότερον εἴτε C τὸν φιλόσοφον προαιρεῖ, προελόμενος διέξελθε.

ΞΕ. Ταῦτ', ὦ Θεόδωρε, ποιητέον· ἐπείπερ ἅπαξ γε ἐγκεχειρήκαμεν, οὐκ ἀποστατέον πρὶν ἂν αὐτῶν

mus, quam libri optimi servarunt p. 261. E. 264. B. 268. A. 270. D. 294. A. 304. C. servarunt etiam libri alii, quod factum esse scito iis locis omnibus, ubi non disertis verbis narravimus vulgarem sribendi rationem praeter codicum fidem esse mutatam. Et codicem Vaticanum semper terminationem in εἰ servare, saepe idem facere Ven. *Π*. et Coisl., Bekkerus testatur ad p. 261. E.

ἅπαξ γε ἐγκεχειρήκαμεν] Sic Clark. Vat. Coisl. Ven. *ΛΞΠΣ*. Vind. Par. BCH. Flor. a. b. c. i. Zittav. cum ed. Bas. 2. pro vulg. *ἐνεχειρήσαμεν*. Praeterea interpunctione verborum emendata *καὶ* ante *οὐκ ἀποστατέον* vulgo interpositum cum Clark. Vat. Par. H. Flor. i. eiecimus.

Itaque hoc loco Socrates rem ipsam missam facit, ac repente Theodorum, mathematicum, lepide reprehendit, qui de tripla locutus sit gratia, quum tamen sophista, vir civilis et philosophus non eiusdem sint dignitatis, ut ratio eius sibi parum constare existimanda sit.

B. *Τῶν ἀνδρῶν ἕκαστον θέντος*] Veterem lectionem, *θέντες*, quam libri omnes tuentur, feliciter correxit Heindorfius, a quo loci emendationem accepit Schleiermacherus. Etenim *θέντος*, quod refertur ad praegressum *τοῦ κρατίστου*, continet epexegesin vocabuli *οὕτω* et *Πῶς*; quae ratio criticos fefellit. Phaedon. p. 59. A. *οὕτω διεκείμεθα, ὁτὲ μὲν γελῶντες, ἐνίοτε δὲ δακρύοντες*. ad quem locum plura id genus dedimus. Sic infra p. 260. E. *καὶ ταύτῃ ταῦτα διελώμεθα, τὸ μὲν τῶν βασιλέων γένος εἰς τὴν αὐτεπιτακτικὴν θέντες κ. τ. λ. — ἢ κατὰ τὴν ἀναλογίαν κ. τ. λ.* quam pro mathematicae artis proportione, h. e. quam ut cum proportione mathematica conveniant.

Εὖ γε νὴ τὸν ἡμέτερον—] Ad *εὖ γε καὶ δικαίως* intelligas *λέγεις*, frequenti ellipsi. Gorg. p. 494. C. *Εὖ γε, ὦ βέλτιστε. διατέλει γὰρ ὥςπερ ἤρξω.* Itaque recte et commode subiungitur, *καὶ πάνυ μὲν οὖν μνημονικῶς κ. τ. λ.* in quibus *ἐπέπληξας* facete dicitur de leniore amici reprehensione. v. ad Theaet. p. 158. A. Pro *ἀντὶ τούτων* expectaveris *ἀντὶ τούτου*; sed v. ad Gorg. p. 447. A. Apolog. p. 19. D.

ἀλλ' ἑξῆς εἴτε τὸν πολιτικὸν ἄνδρα —] sed ordine deinceps, sive virum civilem sive philosophum elegeris, hunc eligens persequere. Nam utriusque speciem et imaginem adumbrare decreverunt.

C. *ἐπείπερ ἅπαξ γε ἐγκεχειρήκαμεν, οὐκ ἀποστ.*] Haec quoniam praecedentibus

πρὸς τὸ τέλος ἔλθωμεν. ἀλλὰ γὰρ περὶ Θεαιτήτου τοῦδε τί χρὴ δρᾶν με;

ΘΕΟ. Τοῦ πέρι;

ΞΕ. Διαναπαύσωμεν αὐτὸν μεταλαβόντες αὐτοῦ τὸν συγγυμναστὴν τόνδε Σωκράτη; ἢ πῶς συμβουλεύεις;

ΘΕΟ. Καθάπερ εἶπες, μεταλάμβανε· νέω γὰρ ὄντε ῥᾷον οἴσετον πάντα πόνον ἀναπαυομένω.

D ΣΩ. Καὶ μὴν κινδυνεύετον, ὦ ξένε, ἄμφω ποθὲν ἐμοὶ ξυγγένειαν ἔχειν τινά. τὸν μέν γε οὖν ὑμεῖς κατὰ τὴν τοῦ προσώπου φύσιν ὅμοιον ἐμοὶ φαίνεσθαί φατε, τοῦ δ' ἡμῖν ἡ κλῆσις ὁμώνυμος οὖσα καὶ
258 ἡ πρόσρησις παρέχεταί τινα οἰκειότητα. δεῖ δὴ τούς γε ξυγγενεῖς ἡμᾶς ἀεὶ προθύμως διὰ λόγων ἀναγνωρίζειν. Θεαιτήτῳ μὲν οὖν αὐτός τε συνέμιξα χθὲς

πρὸς τὸ τέλος] τὸ om. Coisl. Ven. Σ. Vind. 2.

τί χρὴ δρᾶν με] χρῆν editt. vett. omnes, quod mutavi ex Clark. Coisl. Flor. a. b. c. i.

τόνδε Σωκράτη] Sic Clark. Vat. Coisl. Ven. ΔΞΣ. Vind. Par. BCFH. Flor. a. b. Zitt. Ceteri cum editt. vett. Σωκράτην, ut fere alibi scriptum.

ΘΕΟ. Καθάπερ εἶπες, μεταλάμβανε] Vett. editt. per-

verbis, ταῦτα ποιητέον, illustrandis inserviunt, recte sine coniunctionis ligamento annectuntur. Quam rationem qui non perspexerunt, ante οὐκ ἀποστατέον inseruerunt, καί, et verba ἐπείπερ ἅπαξ ἐγκεχειρήκαμεν cum praecedenti Ταῦτα ποιητέον coniunxerunt.

τὸν συγγυμναστὴν τόνδε —] De hoc Socrate iuvene v. Sophist. p. 218. B. ibique annot. conf. etiam Theaet. p. 147. C. — μεταλαβόντες αὐτοῦ κ. τ. λ. vicissim assumentes eius in re gymnastica socium. Nam μεταλαμβάνειν saepenumero est facta permutatione sumere; de quo verbi usu v. ad Phaedr. p. 241. A.

τὸν μέν γε οὖν ὑμεῖς —] Intelligit Theaetetum, cuius facies describitur elegantissime Theaet. p. 143. E. quem totum locum contulisse iuvabit. Pro μέν γε ne quis malit μὲν γάρ, conf. ann. ad Sympos. p. 180. D. Exempla huius usus bene multa suppeditabunt Schneider. ad Xenoph. Hier. I, 11. Dobraeus ad Aristophan. T. VII. p. 560. ed. Lips. Schaefer. Appar. ad Demosth. I. p. 785.

P. 258. δεῖ δὴ τούς γε ξυγγενεῖς — ἀναγνωρίζειν] h. e. tanquam veteres amicos agnoscere. Loquitur enim urbane et iocose de adolescente sibi cognomini. — καὶ νῦν ἀκήκοα ἀποκρ. nam quaedam modo loquuti esse finguntur, in quo colloquio etiam

διὰ λόγων καὶ νῦν ἀκήκοα ἀποκρινομένου, Σωκράτους δὲ οὐδέτερα· δεῖ δὲ σκέψασθαι καὶ τοῦτον. ἐμοὶ μὲν οὖν εἰςαῦθις, σοὶ δὲ νῦν ἀποκρινέσθω.

ΞΕ. Ταῦτ' ἔσται. Ὦ Σώκρατες, ἀκούεις δὴ Σωκράτους;

ΝΕΟΣ ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Συγχωρεῖς οὖν οἷς λέγει;

ΝΕ. ΣΩ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΞΕ. Οὐ τὰ σὰ κωλύειν φαίνεται, δεῖ δὲ ἴσως ἔτι ἧττον τἀμὰ διακωλύειν. ἀλλὰ δὴ μετὰ τὸν σοφιστὴν ἀναγκαῖον, ὡς ἐμοὶ φαίνεται, τὸν πολιτικὸν ἄνδρα διαζητεῖν νῷν. καί μοι λέγε, πότερον τῶν ἐπιστημόνων τιν' ἡμῖν καὶ τοῦτον θετέον, ἢ πῶς; B

ΝΕ. ΣΩ. Οὕτως.

sonarum partes distribuunt sic: ΘΕΟ. Καθάπερ εἶπες. ΞΕ. Μεταλάμβανε· νέω γὰρ ὄντε — ἀναπαυομένω. Mutavit Bekkerus ex Coisl. Ven. Ξ. Par. E., suadente Schleiermachero.

P. 258. ἀκήκοα ἀποκρινομένου] ἀποκριναμένου Clark. Vat. Ven. Π. Flor. i., quod receperunt Turicenses.

B. τὸν πολιτικὸν ἄνδρα] πολιτικὸν τὸν ἄνδρα Clark. Vat. et pr. Ven. Π. τὸν πολιτικὸν τὸν ἄνδρα Coisl. pr. Par. EH. Ven. Λ.

Theaeteti aliquae partes fuere. Quod si tenes, facile probabis lectionem optimorum librorum ἀποκριναμένου.

Ταῦτ' ἔσται. Ὦ Σώκρατες, ἀκούεις δὴ Σ.] Ita haec recte distinxit Bekkerus. Nam vett. editt. Ταῦτ' ἔσται, ὦ Σώκρατες. ἀκούεις δὴ Σωκράτους; quod secutus etiam Ficinus est. At manifestum est compellari iam iuvenem Socratem, non senem. Offensioni fortasse fuit verborum collocatio, in qua mirum accidit, quod ὦ cum vocativo primum locum tenet. Sed eodem modo Charmid. p. 163. D. Phaedr. p. 227. A. 228. A. al. Mox συγχωρεῖς οἷς λέγει dictum ut Eurip. Hippolyt. v. 299. συγχωρεῖς λόγοις; Phaedon. p. 100. C. τῇ τοιᾷδε αἰτίᾳ συγχωρεῖς; De Rep. VI. p. 490. D. πᾶς μὲν ἀναγκασθήσεται ὁμολογεῖν οἷς λέγομεν. Horat. Sermon. II, 3, 305. concedere veris.

B. Οὐ τὰ σὰ κωλύειν φαίνεται] Formula loquendi proverbialis, quam multum frequentarunt posterioris aetatis scriptores. Plato ipse Gorg. p. 458. D. τό γ' ἐμὸν οὐδὲν κωλύει. Xenoph. Hellen. I, 65. οὐ κωλύει τὰ κατ' ἐμέ. Aristides Epist. ad Antonin. et Commod. T. I. p. 514. οὐδέν γε τὸ ἐμὸν κωλύει. De Paraphthegm. T. II. p. 369. εἰ μὴ τὸ σὸν κωλύει. Plutarch. Conviv. Sept. Sapient. p. 151. C. οὐ τἀμὰ κωλύσει. ubi v. Wyttenbach.

Cap. II. *ΞΕ.* *Τὰς ἐπιστήμας ἄρα διαληπτέον, ὥςπερ ἡνίκα τὸν πρότερον ἐσκοποῦμεν;*

ΝΕ. ΣΩ. *Τάχ' ἄν.*

ΞΕ. *Οὐ μὲν δὴ κατὰ ταὐτόν γε, ὦ Σώκρατες, φαίνεταί μοι τμῆμα.*

ΝΕ. ΣΩ. *Τί μήν;*

C *ΞΕ.* *Κατ' ἄλλο.*

ΝΕ. ΣΩ. *Ἔοικέ γε.*

ΞΕ. *Τὴν οὖν πολιτικὴν ἀτραπὸν πῇ τις ἀνευρήσει; δεῖ γὰρ αὐτὴν ἀνευρεῖν, καὶ χωρὶς ἀφελόντας*

Οὐ μὲν δὴ κατὰ ταὐτόν γε] *καὶ τ.* Coisl. Ven. *A.* Par. EFH. Flor. a. b. c. cum edit. Bas. 2. Id verum videtur, sicuti in loci interpretatione demonstravimus.

Οὐ μὲν δὴ κατὰ ταὐτόν γε—] Hunc locum Heusdius Specim. Crit. p. 130. sic refingendum censet: *Τί μήν; ΞΕ. Κατ' ἄλλο· ἔοικέ γε· τὴν οὖν πολιτικὴν ἄτραπον κ. τ. λ.* Qua emendatione tamen vereor ut loco sua restituatur integritas. Nam ita fatua profecto, imo inepta manet Hospitis responsio *Κατ' ἄλλο*, qua certe plane idem indicatur, quod inest in verbis praecedentibus *Οὐ κατὰ ταὐτόν.* Itaque nos quidem in ea sumus sententia, ut scribendum putemus: *Οὐ μὲν δὴ καὶ ταὐτόν γε κ. τ. λ.* sicuti in codd. aliquot et Bas. 2. scriptum est. Qua lectione recepta protenus omnes tolluntur molestiae ac difficultates. Nam ita Socrates primum loquens universe hoc dicit: Veruntamen non item mihi videtur divisio eadem fore, quamquam artes ac disciplinae nunc quoque bifariam dividendae erunt. Deinde autem adolescenti, interroganti: Quidni vero? — nam *τί μήν;* i. q. *τί μὴν ἄλλο*, ut p. 259. D. E. al. — clarius rem significat verbis *Κατ' ἄλλο*, quibus indicatur, alio opus fore dividendi principio ac fundamento. Quo intellecto ille iam rectissime respondet *Ἔοικέ γε.*

C. *Τὴν οὖν πολιτικὴν ἀτραπὸν πῇ τις*—] Eleganter hanc de Politico disputationem *πολιτικὴν ἀτραπόν* vocat: qua metaphora varia subinde ratione utitur. Lysid. p. 213. E. *ἀλλὰ ταύτῃ μὲν μηκέτι ἴωμεν· καὶ γάρ χαλεπή τίς μοι φαίνεται ὥςπερ ὁδὸς ἡ σκέψις· ᾗ δὲ ἐτράπημεν, δοκεῖ μοι χρῆναι ἰέναι, σκοποῦντα τὰ κατὰ τοὺς ποιητάς.* Soph. p. 231. C. *πρῶτον δὴ στάντες οἷον ἐξαναπνεύσωμεν· καὶ πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς διαλογισώμεθα ἅμα ἀναπαυόμενοι.* Rep. VII. p. 532. E. *οἷ ἀφικομένῳ ὥςπερ ὁδοῦ ἀνάπαυλα ἂν εἴη καὶ τέλος τῆς πορείας.* Sic item Themist. Orat. II. 38. B. *μικρὸν ἐπιστήσαντες, εἰ δοκεῖ, καὶ διαναπαυσάμενοι ἐκ τοῦ δρόμου σκοπῶμέν τοι κ. τ. λ.* Max. Tyr. Diss. XXV. in. *ἀναλαβόντες αὖθις αὖ τοὺς περὶ ἔρωτος λόγους ὥςπερ ἀρχὴν μακρᾶς ὁδοῦ μετ'*

ἀπὸ τῶν ἄλλων ἰδέαν αὐτῇ μίαν ἐπισφραγίσασθαι, καὶ ταῖς ἄλλαις ἐκτροπαῖς ἓν ἄλλο εἶδος ἐπισημηναμένους ἁπάσας τὰς ἐπιστήμας ὡς οὔσας δύο εἴδη διανοηθῆναι τὴν ψυχὴν ἡμῶν ποιῆσαι.

ΝΕ. ΣΩ. Τοῦτ' ἤδη σόν, οἶμαι, τὸ ἔργον, ὦ ξένε, ἀλλ' οὐκ ἐμὸν γίγνεται.

ΞΕ. Δεῖ γε μήν, ὦ Σώκρατες, αὐτὸ εἶναι καὶ σόν, ὅταν ἐμφανὲς ἡμῖν γένηται. D

ΝΕ. ΣΩ. Καλῶς εἶπες.

ΞΕ. Ἆρ' οὖν οὐκ ἀριθμητικὴ μὲν καί τινες ἕτε-

C. πῇ τις ἀνευρήσει] V. ἂν εὑρήσει, quod ex Ven. Ξ. Coisl. Par. B. emendatum a Bekkero est.

ἁπάσας τὰς ἐπιστ.] πάσας Clark. Vat. Ven. Π. quod praetulerunt Turicenses, me quidem non assentiente.

ἀνάπαυλαν βαδίζωμεν ἐπὶ τὸ τέλος, ἡγεμόνας παρακαλέσαντες τῆς ὁδοῦ Ἑρμῆν κ. τ. λ." Heusdius. Loquutionem ἰδέαν αὐτῇ μίαν ἐπισφραγίσασθαι illustravimus ad Phaedon. p. 75. D. οἷς ἐπισφραγιζόμεθα τοῦτο, ὃ ἔστιν. Phileb. p. 26. D. ἐπισφραγισθέντα τῷ τοῦ μᾶλλον καὶ ἐναντίου γένει ἓν ἐφάνη. Legg. XII. p. 957. B. ἀκίνητα οὕτως ἐπισφραγισαμένους χρῆσθαι τὸν ἅπαντα βίον. Est igitur loci sententia haec: Oportet enim civilem semitam inveniri ac segregatam seiunctamque ab aliis una insigniri specie (communi genere notionis definiri), et ceteris digressionibus alia eaque una forma signatis id effici, ut mens nostra cunctas artes ac disciplinas tanquam divisas in duo genera complectatur.

Τοῦτ' ἤδη — σὸν τὸ ἔργον] In hac formula omitti fere solet articulus. v. ad Tim. p. 17. A. Lachet. p. 189. C. Men. p. 75. D. Sophocl. Phil. v. 15. Aeschyl. Prom. v. 636. Eurip. Bacch. v. 847. Helen. v. 836. Iphig. Taur. v. 1079. Aristoph. Rann. v. 598. Avv. v. 863. Nubb. 1490. al. Nec tamen aliter atque hoc loco Herodot. V, 1. νῦν ἡμέτερον τὸ ἔργον. Xenoph. Cyrop. II, 1, 11. ὑμέτερον τὸ ἔργον. Memorab. III, 3, 3. τοῦτο μὲν, ἔφη, οὐκ ἐμὸν οἶμαι τὸ ἔργον εἶναι, ἀλλ' ἰδίᾳ ἕκαστον δεῖν τοῦ ἑαυτοῦ ἵππου ἐπιμελεῖσθαι. Videlicet addito articulo verba hunc in modum iungenda: τοῦτο τὸ ἔργον ἤδη σὸν (ἔργον) γίγνεται ἀλλ' οὐκ ἐμόν. Nec dispar est aliorum locorum ratio.

D. Ἆρ' οὖν οὐκ ἀριθμητικὴ μὲν —] Laudat haec usque ad verba τῆς ὅλης εἴδη δύο Stobaeus Eclogg. Eth. c. 59. p. 382. Florileg. titul. 61. n. 6. ed. Gaisf. Pro vulgato παρέχονται ex optimis libris dedimus παρέσχοντο, h. e. praebere solent, de quo aoristi usu v. ad Phaedon. p. 73. D. Symp. p. 188. B. Tim. p. 23. A.

ραι ταύτῃ συγγενεῖς τέχναι ψιλαὶ τῶν πράξεών εἰσι, τὸ δὲ γνῶναι παρέσχοντο μόνον;

ΝΕ. ΣΩ. *Ἔστιν οὕτως.*

ΞΕ. *Αἱ δέ γε περὶ τεκτονικὴν αὖ καὶ σύμπασαν χειρουργίαν ὥςπερ ἐν ταῖς πράξεσιν ἐνοῦσαν σύμ-*
E *φυτον τὴν ἐπιστήμην κέκτηνται, καὶ συναποτελοῦσι τὰ γιγνόμενα ὑπ᾽ αὐτῶν σώματα, πρότερον οὐκ ὄντα.*

ΝΕ. ΣΩ. *Τί μήν;*

ΞΕ. *Ταύτῃ τοίνυν συμπάσας ἐπιστήμας διαίρει, τὴν μὲν πρακτικὴν προςειπών, τὴν δὲ μόνον γνωστικήν.*

ΝΕ. ΣΩ. *Ἔστω σοι ταῦθ᾽ ὡς μιᾶς ἐπιστήμης τῆς ὅλης εἴδη δύο.*

ΞΕ. *Πότερον οὖν τὸν πολιτικὸν καὶ βασιλέα καὶ δεσπότην καὶ ἔτ᾽ οἰκονόμον θήσομεν ὡς ἓν πάντα ταῦτα προςαγορεύοντες, ἢ τοσαύτας τέχνας αὐτὰς εἶναι φῶμεν, ὅσαπερ ὀνόματα ἐῤῥήθη; Μᾶλλον δέ μοι δεῦρο ἕπου.*

ΝΕ. ΣΩ. *Πῇ;*

259 *ΞΕ.* *Τῇδε. εἴ τῴ τις τῶν δημοσιευόντων ἰατρῶν ἱκανὸς ξυμβουλεύειν ἰδιωτεύων αὐτός, ἆρ᾽ οὐκ ἀναγ-*

D. *παρέσχοντο μόνον*] V. *παρέχονται.* Clark. *παρέχοντο.* Recte *παρέσχοντο* Zitt. Flor. a. b. c. i. alii, quos tamen non enumeravit Bekkerus.

E. *Πότερον οὖν τὸν πολ.*] *πότερ᾽ οὖν* Par. F., quod recepit Bekker.

ὀνόματα ἐῤῥήθη] Sic Clark. Vat. Coisl. Ven. *ΛΞΠ.* et corr. *Σ.*, Par. BCH. Vett. editt. *ἐῤῥέθη.*

P. 259. *ταὐτόν ὅπερ ᾧ συμβουλεύει*] V. *ταὐτόν περ*

ὥςπερ ἐν ταῖς πράξεσιν—] Connectas verba sic: *κέκτηνται τὴν ἐπιστήμην ὥςπερ σύμφυτον ἐνοῦσαν ἐν ταῖς πράξεσιν.*

E. *ἢ τοσαύτας τέχνας αὐτὰς εἶναι φῶμεν*] In his *αὐτὰς* positum per attractionem pro eo quod ratio vulgaris exigebat *αὐτῶν* vel *αὐτά.*

P. 259. *εἴ τῴ τις τῶν δημοσιευόντων —*] En discrimen inter medicos privatos et medicos publicos. Etenim creabantur in concione populi subinde medici, ortu nobiles et ingenui, qui opera et consiliis suis rem publicam adiuvarent pro eaque re ex aerario publico stipendia acciperent. A quibus differunt *οἱ ἰδιοτεύοντες*, qui servorum utebantur condicione neque publice mercedem accipiebant. conf. Plat. Gorg. p. 455. B. De Rep. VI. p. 452. A. Legg. IV. p. 720. A sqq. Xenoph. Mem. IV, 2, 5. ubi memorantur *οἱ βουλόμενοι παρὰ τῆς πόλεως ἰατρικὸν ἔργον λαβεῖν.* Strabo

καῖον αὐτῷ προςαγορεύεσθαι τοὔνομα τῆς τέχνης ταὐτὸν ὅπερ ᾧ συμβουλεύει;

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Τί δ'; ὅςτις βασιλεύοντι χώρας ἀνδρὶ παραινεῖν δεινὸς ἰδιώτης ὢν αὐτός, ἆρ' οὐ φήσομεν ἔχειν αὐτὸν τὴν ἐπιστήμην ἣν ἔδει τὸν ἄρχοντα αὐτὸν κεκτῆσθαι;

ΝΕ. ΣΩ. Φήσομεν.

ΞΕ. Ἀλλὰ μὴν ἥ γε ἀληθινοῦ βασιλέως βασιλική; B

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Ταύτην δὲ ὁ κεκτημένος οὐκ, ἄν τε ἄρχων ἄν τ' ἰδιώτης ὢν τυγχάνῃ, πάντως κατά γε τὴν τέχνην αὐτὴν βασιλικὸς ὀρθῶς προςρηθήσεται;

ΝΕ. ΣΩ. Δίκαιον γοῦν.

ΞΕ. Καὶ μὴν οἰκονόμος γε καὶ δεσπότης ταὐτόν.

ΝΕ. ΣΩ. Τί μήν;

ΞΕ. Τί δέ; μεγάλης σχῆμα οἰκήσεως ἢ σμικρᾶς αὖ πόλεως ὄγκος μῶν τι πρὸς ἀρχὴν διοίσετον;

ὅ σ. Recte ὅπερ pro περ Clark. Vat. Ven. ΞΠΣ. Vind. Flor. i. Zitt.

B. ὀρθῶς προςρηθήσεται] προςαγορευθήσεται Coisl. Ven. Α. Par. BCH. Flor. a. b. c.

μῶν τι πρὸς ἀρχὴν] Sic pro vulg. μῶν δὴ πρὸς ἀρχὴν Clark. Vat. Ven. ΞΠ. Flor. i. In aliis non paucis τι om., quod tamen requiritur vel ob proximum οὐδέν.

IV. p. 125. Suidas in v. Δημοσιεύω. et Schneider. ad Aristot. Polit. II, 4. p. 108. intpp. ad Aristoph. Nubb. v. 331. Casaubon. ad Strabon. IV. p. 181. Boeckh. Oecon. Athen. T. I. p. 132.

B. Ἀλλὰ μὴν ἥ γε ἀληθινοῦ βασ.] Clemens Alex. II. p. 438. a Fischero memoratus: ὥςτε ἡ τοῦ ἀληθινοῦ βασιλέως βασιλική, καὶ ὁ ταύτην κεκτημένος, ἐάν τε ἄρχων ἐάν τε ἰδιώτης ὢν τυγχάνῃ, πάντως κατά γε τὴν τέχνην αὐτὴν βασιλικὸς ὀρθῶς προςαγορευθήσεται. Idem affert eodem loco haec: τὸ μὲν ὀρθὸν ἂν εἴη νόμιμον καὶ νόμος φύσει ὢν ὁ λόγος ὁ ὀρθός, καὶ οὐκ ἐν γράμμασιν οὐδὲ ἑτέροις· ὁ δὲ Ἐλεάτης ξένος τὸν βασιλικὸν καὶ πολιτικὸν ἄνδρα νόμον ἔμψυχον ἀποφαίνεται. Mox in verbis Καὶ μὴν οἰκονόμος — ταὐτόν, postremum hoc ταὐτόν est pariter, ut sexcenties.

μῶν τι πρὸς ἀρχὴν διοίσετον] Prave editt. vett. μῶν

ΝΕ. ΣΩ. Οὐδέν.

C ΞΕ. Οὐκοῦν, ὃ νῦν δὴ διεσκοπούμεθα, φανερὸν ὡς ἐπιστήμη μία περὶ πάντ' ἐστὶ ταῦτα. ταύτην δὲ εἴτε βασιλικὴν εἴτε πολιτικὴν εἴτε οἰκονομικήν τις ὀνομάζει, μηδὲν αὐτῷ διαφερώμεθα.

ΝΕ. ΣΩ. Τί γάρ;

Cap. III. ΞΕ. Ἀλλὰ μὴν τόδε γε δῆλον, ὡς βασιλεὺς ἅπας χερσὶ καὶ ξύμπαντι τῷ σώματι σμίκρ' ἄττα εἰς τὸ κατέχειν τὴν ἀρχὴν δύναται πρὸς τὴν τῆς ψυχῆς σύνεσιν καὶ ῥώμην.

ΝΕ. ΣΩ. Δῆλον.

ΞΕ. Τῆς δὴ γνωστικῆς μᾶλλον ἢ τῆς χειροτεχνι-
D κῆς καὶ ὅλως πρακτικῆς βούλει τὸν βασιλέα φῶμεν οἰκειότερον εἶναι;

ΝΕ. ΣΩ. Τί μήν;

D. πάντα ταῦτα ξυνθ.] Sic Clark. Vat. Coisl. Ven. ΠΣ. Vett. editt. ταῦτα πάντα.

ἑξῆς, εἰ μετὰ τ.] εἰ, vulgo neglectum, reddiderunt Clark. Vat. Coisl. Ven. ΛΞΠ. Par. BCEFH. Flor. a. b. c. d. Zitt.

δὴ πρὸς ἀρχὴν δ. Vitium ope codicum sublatum. Theaet. p. 145. E. τοῦτο δὲ μῶν διαφέρει τι ἐπιστήμης; Sed quid iuvat in re manifesta alia huius loquendi rationis exempla congessisse? Censet igitur Eleates ad imperium nihil interesse, utrum quis magnam domum an parvae civitatis corpus regat ac gubernet: eadem enim opus esse prudentia, eodemque consilio. Sic etiam Socrates apud Xenoph. Mem. III, 4, 12. μὴ καταφρόνει τῶν οἰκονομικῶν ἀνδρῶν· ἡ γὰρ τῶν ἰδίων ἐπιμέλεια πλήθει μόνον διαφέρει τῆς τῶν κοινῶν, τὰ δὲ ἄλλα παραπλήσια ἔχει· τὸ δὲ μέγιστον, ὅτι οὔτε ἄνευ ἀνθρώπων οὐδέτερα γίγνεται, οὔτε δι' ἄλλων μὲν ἀνθρώπων τὰ ἴδια πράττεται, δι' ἄλλων δὲ τὰ κοινά· οἷς οἱ ἐπιστάμενοι χρῆσθαι καὶ τὰ ἴδια καὶ τὰ κοινὰ πόλεως πράττουσιν, οἱ δὲ μὴ ἐπιστάμενοι ἀμφοτέρωθι πλημμελοῦσιν. Disputat contra hanc sententiam Aristoteles Politic. I. cap. 1. et 2. ubi hunc ipsum locum ob oculos habuit. Enimvero illud quidem Plato verissime iudicavit, unam aliquam esse scientiam, quae et βασιλικήν et πολιτικήν et οἰκονομικήν tanquam partes sibi subiectas habeat.

C. ὡς βασιλεὺς ἅπας] Hic quoque ἅπας est unusquisque, de quo usu v. ad Phaedon. p. 108. B.

D. εἰς ταὐτὸν ὡς ἓν πάντα ταῦτα] Iterantur per hoc πάντα ταῦτα superiora illa πο-

ΞΕ. *Τὴν ἄρα πολιτικὴν καὶ πολιτικὸν καὶ βασιλικὴν καὶ βασιλικὸν εἰς ταὐτὸν ὡς ἓν πάντα ταῦτα ξυνθήσομεν;*

ΝΕ. ΣΩ. *Δῆλον.*

ΞΕ. *Οὐκοῦν πορευοίμεθ' ἂν ἑξῆς, εἰ μετὰ ταῦτα τὴν γνωστικὴν διοριζοίμεθα;*

ΝΕ. ΣΩ. *Πάνυ γε.*

ΞΕ. *Πρόσεχε δὴ τὸν νοῦν, ἂν ἄρα ἐν αὐτῇ τινὰ διαφυὴν κατανοήσωμεν.*

ΝΕ. ΣΩ. *Φράζε ποίαν.*

ΞΕ. *Τοιάνδε. λογιστική πού τις ἡμῖν ἦν τέχνη.*

ΝΕ. ΣΩ. *Ναί.* E

ΞΕ. *Τῶν γνωστικῶν γε, οἶμαι, παντάπασι τεχνῶν.*

ΝΕ. ΣΩ. *Πῶς δ' οὔ;*

ΞΕ. *Γνούσῃ δὲ λογιστικῇ τὴν ἐν τοῖς ἀριθμοῖς*

διαφυὴν κατανοήσωμεν] Sic Ven. *Π.* et Par. E. corr. Flor. i. Pessime vulgo *διαφυγήν.*

E. *Γνούσῃ δὲ λογιστικῇ*] Pro vulg. *δή* ex Clark. Vat. Ven. *ΞΠΣ.* Zitt. Flor. i. dedi *δέ*, quod sensus postulat. Sic etiam Turic.

λιτικὴν καὶ πολιτικόν. Eodem modo p. 258. E. *πότερον οὖν τὸν πολιτικὸν καὶ βασιλέα καὶ δεσπότην καὶ ἔτ' οἰκονόμον θήσομεν ὡς ἓν πάντα ταῦτα προςαγορεύοντες;* Mox *εἰ* ante *μετὰ ταῦτα* nunc ex optimis libris insertum male olim aberat. Sententia verborum haec est: Nonne ordine deinceps iam procedemus, si *τὴν γνωστικήν* rursus bifariam dividamus? Nam *διορίζεσθαι* est in partes suas describere.

τινὰ διαφυὴν κατανοήσωμεν] Perverse scribebatur vulgo *διαφυγήν*, quod quomodo emendandum esset, acute pervidit Heindorfius. Veram lectionem etiam codices nonnulli servarunt. Est autem *διαφυή* partium commissura, veluti ossium et articulorum; v. Phaedon. p. 98. C.

E. *Γνούσῃ δὲ λογιστικῇ*] Bas. 2. cum aliquot codd. *γνώσει*, quod secutus etiam Ficinus est. Atqui nunc non de *γνώσει*, sed potius de ipsa arte *λογιστικῇ* agitur. Quamobrem *γνούσῃ* unice verum. Pro *δή*, quod editt. omnes habent, dedi *δέ*, quod argumentationis tenor flagitat. Posteaquam enim demonstratum est pertinere *λογιστικήν* ad *τὰς γνωστικὰς τέχνας*, nunc ita pergitur: Sed huic *γνούσῃ λογιστικῇ* (h. e. *τῶν γνωστικῶν τεχνῶν οὔσῃ*) num quid amplius muneris assignabimus, quam hoc, ut quae cognoverit diiudicet? Et confirmant optimi libri lectionem a nobis dudum restitutam.

διαφορὰν μῶν τι πλέον ἔργον δώσομεν ἢ τὰ γνωσθέντα κρῖναι;

ΝΕ. ΣΩ. Τί μήν;

ΞΕ. Καὶ γὰρ ἀρχιτέκτων γε πᾶς οὐκ αὐτὸς ἐργατικός, ἀλλὰ ἐργατῶν ἄρχων.

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Παρεχόμενός γέ που γνῶσιν, ἀλλ' οὐ χειρουργίαν.

ΝΕ. ΣΩ. Οὕτω.

260 ΞΕ. Δικαίως δὴ μετέχειν ἂν λέγοιτο τῆς γνωστικῆς ἐπιστήμης.

ΝΕ. ΣΩ. Πάνυ γε.

ΞΕ. Τούτῳ δέ γε, οἶμαι, προςήκει κρίναντι μὴ τέλος ἔχειν μηδ' ἀπηλλάχθαι, καθάπερ ὁ λογιστὴς ἀπήλλακτο, προςτάττειν δὲ ἑκάστοις τῶν ἐργατῶν τό γε πρόςφορον, ἕως ἂν ἀπεργάσωνται τὸ προςταχθέν.

ΝΕ. ΣΩ. Ὀρθῶς.

ΞΕ. Οὐκοῦν γνωστικαὶ μὲν αἵ τε τοιαῦται ξύμ-

αὐτὸς ἐργατικός] V. ἐργαστικός, praeter fidem codicum fere omnium.

P. 260. Τούτῳ δέ γε, οἶμαι] V. τοῦτο, quod ex Clark. Vat. Ven. Π. Flor. b. i. emendatum.

οὐκ αὐτὸς ἐργατικός, ἀλλὰ ἐργατῶν] Legebatur ἐργαστικός invitis codicibus plerisque omnibus. Neque dubitari licet ab his veram lectionem conservatam esse. Quum enim architecto opponantur ἐργάται, h. e. opifices, operae, non ἐργασταί; ipse profecto debuit vocari οὐκ ἐργατικός absonumque est prorsus quod vulgo circumfertur οὐκ ἐργαστικός. De utriusque vocabuli discrimine et confusione exposuerunt Lennep. ad Phalar. V. p. 22. et Lobeck. Paralipomen. p. 437. conf. etiam Bekkeri Anecdot. p. 500, 21. 545, 10. 549, 8.

P. 260. Τούτῳ δέ γε, οἶμαι] Inepte ante Bekkerum scribebatur Τοῦτο, quod sane non habet quorsum commode referatur. Recte libri Τούτῳ δέ γε, quod pertinet ad architectum, qui nunc opponitur τῷ λογιστικῷ, cuius negotium antea id unum esse dictum est, ut quae cognoverit diiudicet. Architectus igitur nunc iudicatur non in eo posse subsistere, ut cognita diiudicet, sed hoc eius munus et officium esse significatur, ut operis id quod factu opus sit imperet ac praecipiat. — μὴ τέλος ἔχειν, h. e. μὴ παύεσθαι.

B. τούτῳ τῷ γένει] Sic hoc quidem loco editt. et mss. omnes unanimi consensione. Unus

πᾶσαι καὶ ὁπόσαι ξυνέπονται τῇ λογιστικῇ, κρίσει δὲ καὶ ἐπιτάξει διαφέρετον ἀλλήλοιν τούτω τὼ γένεε; B

ΝΕ. ΣΩ. Φαίνεσθον.

ΞΕ. Ἆρ' οὖν συμπάσης τῆς γνωστικῆς εἰ τὸ μὲν ἐπιτακτικὸν μέρος, τὸ δὲ κριτικὸν διαιρούμενοι προςείποιμεν, ἐμμελῶς ἂν φαῖμεν διῃρῆσθαι;

ΝΕ. ΣΩ. Κατά γε τὴν ἐμὴν δόξαν.

ΞΕ. Ἀλλὰ μὴν τοῖς γε κοινῇ τι πράττουσιν ἀγαπητὸν ὁμονοεῖν.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς δ' οὔ;

ΞΕ. Τούτου τοίνυν μέχρι περ ἂν αὐτοὶ κοινωνῶμεν, ἐατέον τά γε τῶν ἄλλων δοξάσματα χαίρειν.

ΝΕ. ΣΩ. Τί μήν;

Cap. IV. ΞΕ. Φέρε δή, ταύταιν ταῖν τέχναιν ἡμῖν τὸν βασιλικὸν ἐν ποτέρᾳ θετέον; ἆρ' ἐν τῇ κριτικῇ, καθάπερ τινὰ θεατήν; ἢ μᾶλλον τῆς ἐπιτακτικῆς ὡς ὄντα αὐτὸν τέχνης θήσομεν, δεσπόζοντά γε; C

B. τὼ γένεε] γένει Par. C.

προςείποιμεν] Non pauci προςείπωμεν vitiose.

C. ἐν ποτέρᾳ θετέον] Libri nonnulli ποτέρῳ, errore.

Par. C. habet γένε. Eiusdem formae vestigia extant De Rep. III. p. 410. E. ubi codd. nonnulli φύσει, alii fluctuant inter φύσει, φύσει, φύση, quod postremum Schneidero placuit. Item libro VIII. p. 547. B. optimi γένει, alii γένε, quidam γένει, alii rursus γένη. Iam veteres grammaticos de his formis disceptavisse facile cognoscas ex Choerobosco apud Bekker. Anecdot. p. 1130. 1190. et 1205. Nec recentiores, quid de iis sit statuendum, satis exploratum habere docebunt quae narrat A. Matthiae Gr. T. I. p. 221. ed. 3. Itaque hic consultum duximus communem codicum omnium lectionem retinere. Illud tamen fatendum est, τὼ γένη fuisse videri formam communi usu receptam et probatam.

Τούτου τοίνυν μέχρι περ ἂν αὐτοὶ κ.] Int. τοῦ ὁμονοεῖν. De μέχρι περ ἄν, quod est μέχρι περ οὗ ἄν, conferas p. 278. B. μέχρι περ ἂν πᾶσι — δειχθῇ. Sophist. p. 259. A. μέχρι περ ἂν ἀδυνατῇ. Tim. p. 56. D. 61. A. Phileb. p. 16. D. Legg. I. p. 632. B. al.

C. ἢ μᾶλλον τῆς ἐπιτακτικῆς ὡς ὄντα —] h. e. ὡς ὄντα τῆς ἐπιτακτικῆς τέχνης. Legitimum hunc et fere constantem verborum positum illustravimus ad Sophist. p. 242. C.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς γὰρ οὐ μᾶλλον;

ΞΕ. Τὴν ἐπιτακτικὴν δὴ τέχνην πάλιν ἂν εἴη θεατέον εἴ πῃ διέστηκε. καί μοι δοκεῖ τῇδέ πῃ, καθάπερ ἡ τῶν καπήλων τέχνη τῆς τῶν αὐτοπωλῶν διώρισται τέχνης, καὶ τὸ βασιλικὸν γένος ἔοικεν ἀπὸ
D τοῦ τῶν κηρύκων γένους ἀφωρίσθαι.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς;

ΞΕ. Πωληθέντα που πρότερον ἔργα ἀλλότρια παραδεχόμενοι δεύτερον πωλοῦσι πάλιν οἱ κάπηλοι.

ΝΕ. ΣΩ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΞΕ. Οὐκοῦν καὶ τὸ κηρυκικὸν φῦλον ἐπιταχθὲν τἀλλότρια νοήματα παραδεχόμενον αὐτὸ δεύτερον ἐπιτάττει πάλιν ἑτέροις.

ΝΕ. ΣΩ. Ἀληθέστατα.

ΞΕ. Τί οὖν; εἰς ταὐτὸν μίξομεν βασιλικὴν ἑρμη-

τῶν αὐτοπωλῶν] αὐτοπώλων Coisl. Ven. ΔΞΣ. Vind. et alii nonnulli.

D. ἐπιταχθὲν τἀλλότρια νοήματα] Ven. Δ. ἀλλότρια. Flor. i. ἐπιταχθέντα ἀλλότρια v. unde olim scripsimus ἐπιταχθέντ' ἀλλότρια νοήματα κ. τ. λ. quod placuit nuper Turicensibus. Dein Schleiermacherus pro αὐτὸ coni. αὖ τὰ: nos αὐτὰ praeferendum putamus.

καθάπερ ἡ τῶν καπήλων — αὐτοπωλῶν] De discrimine τοῦ καπήλου et τοῦ αὐτοπώλου conferendi sunt praeter ceteros loci Reip. II. p. 371. D sqq. Gorg. 517. D. Sophist. p. 223. D sqq. Praeterea utiliter legeris quae exposuerunt Boissonad. ad Aristaen. p. 710. Heindorf. ad Horat. Satyr. I, 1, 6. Mox quae sequuntur, πωληθέντα που πρότερον ἔργα ἀλλότρια παραδεχόμενοι δεύτερον πωλοῦσι, ea memorat Pollux. VII, 10.

Οὐκοῦν καὶ τὸ κηρυκικὸν φῦλον ἐπιταχθὲν —] Heusdius Specim. Crit. p. 131. scribendum coniecit: ἐπιταχθέντα τἀλλότρια νοήματα παραδεχόμενον αὐτὰ δευτ. Ac sane haec si ita refinxeris, ad amussim congruent cum praecedentibus: πωληθέντα που πρότερον — παραδεχόμενοι δεύτερον πωλοῦσι. Neque deest huic coniecturae librorum mss. praesidium. Nam optimus Flor. i. liquido scriptum testatur ἐπιταχθέντα ἀλλότρια νοήματα. Verum in tanta ceterorum librorum omnium consensione nunc admodum vereor ut quidquam loco movendum sit, si ab uno αὐτὸ discesseris, quod fortasse in αὐτὰ mutandum. Nam recte τὸ κηρυκικὸν φῦλον dicitur ἐπιταχθὲν — δεύτερον ἐπιτάττειν, neque opus est concinnitatis membrorum gratia ἐπιταχθέντα corrigere. v. Matthiae Gr. §. 424. 3. Imo id quodammodo est praestabilius. Iam isti ἐπιταχθὲν per epexegesin additur τἀλλότρια νοήματα παραδεχόμε-

νευτικῇ, κελευστικῇ, μαντικῇ, κηρυκικῇ καὶ πολλαῖς E
ἑτέραις τούτων τέχναις συγγενέσιν, αἳ ξύμπασαι τό γ' ἐπιτάττειν ἔχουσιν; ἢ βούλει, καθάπερ εἰκάζομεν νῦν δή, καὶ τοὔνομα παρεικάσωμεν, ἐπειδὴ καὶ σχεδὸν ἀνώνυμον ὂν τυγχάνει τὸ τῶν αὐτεπιτακτῶν γένος, καὶ ταύτῃ ταῦτα διελώμεθα, τὸ μὲν τῶν βασιλέων γένος εἰς τὴν αὐτεπιτακτικὴν θέντες, τοῦ δὲ ἄλλου παντὸς ἀμελήσαντες, ὄνομα ἕτερον αὐτοῖς παραχωρήσαντες θέσθαι τινά; τοῦ γὰρ ἄρχοντος ἕνεκα ἡμῖν ἡ μέθοδος ἦν, ἀλλ' οὐχὶ τοῦ ἐναντίου. 261

ΝΕ. ΣΩ. Πάνυ μὲν οὖν.

Cap. V. ΞΕ. Οὐκοῦν ἐπειδὴ ταῦτο μετρίως ἀφέστηκεν ἀπ' ἐκείνων, ἀλλοτριότητι διορισθὲν πρὸς οἰκειότητα, τοῦτο αὐτὸ πάλιν αὖ διαιρεῖν ἀναγκαῖον, εἴ τινα τομὴν ἔτι ἔχομεν ὑπείκουσαν ἐν τούτῳ;

εἰς ταὐτὸν μίξομεν] Clark. Vat. Ven. *Π*. Par. F. μίξωμεν, quod probavit Bekkerus. et ed. Tur. sed vid. ann.

E. τό γ' ἐπιτάττειν] V. τότ' ἐπιτάττειν, quod corrigi oportere recte vidit Stephan. Et confirmant huius rationem codd. fere omnes.

ἢ βούλει, καθάπερ —] εἰ Clark. Vat. et pr. Ven. *Π*.

νον, quae iuncturae ratio admodum est pervulgata. Reliquum igitur est αὐτό. Quod etsi aliquam defensionem exinde paratam habet, quod post τὸ κηρυκικὸν φῦλον abundanter illatum esse videri possit, sicuti Theaet. p. 155. E. Sympos. p. 195. A. al. factum meminimus; tamen aegre desideraveris accusativum, qui ex ἐπιτάττει suspensus sit. Nolumus tamen rem ita decernere, ut αὐτό defendi posse omnino negemus, siquidem ad ἐπιτάττει sponte intelligi potest αὐτά, qui usus loquendi non est infrequens.

εἰς ταὐτὸν μίξομεν β.] Tres optimi libri μίξωμεν: quod Bekkerus recipere non debebat. Significat enim Hospes regiam artem sibi non videri cum aliis artibus, quae aliena mandata cum aliis communicent, commisceri debere: quod ipsum eleganter indicativo futuri exprimitur.

E. ἢ βούλει, καθάπερ εἰκάζομεν —] an vis secundum eam, qua modo utebamur, similitudinem, etiam nomen fingamus. Etenim comparaverat artem regiam cum arte τῶν αὐτοπωλῶν, unde eam nunc ad genus τῶν αὐτεπιτακτῶν, quod vocat, referendam censet. De usu verbi εἰκάζειν v. Ruhnken. ad Tim. p. 95.

P. 261. ἀλλοτριότητι διορισθὲν πρὸς οἰκειότητα] quum distinctum sit ratione alieni ad proprium. Nam πρός est im Vergleich zu, ut saepe. conf. p. 262. A.

ΝΕ. ΣΩ. Πάνυ γε.

ΞΕ. Καὶ μὴν φαινόμεθα ἔχειν· ἀλλ' ἐπακολουθῶν σύντεμνε.

ΝΕ. ΣΩ. Πῇ;

ΞΕ. Πάντας ὁπόσους ἂν ἄρχοντας διανοηθῶμεν ἐπιτάξει προςχρωμένους, ἆρ' οὐχ εὑρήσομεν γενέ-
B σεώς τινος ἕνεκα προςτάττοντας;

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς δ' οὔ;

ΞΕ. Καὶ μὴν τά γε γιγνόμενα πάντα δίχα διαλαβεῖν οὐ παντάπασι χαλεπόν.

ΝΕ. ΣΩ. Πῇ;

ΞΕ. Τὰ μὲν ἄψυχα αὐτῶν ἐστί που ξυμπάντων, τὰ δ' ἔμψυχα.

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Τούτοις δέ γε αὐτοῖς τὸ τοῦ γνωστικοῦ μέρος ἐπιτακτικὸν ὄν, εἴπερ βουλόμεθα τέμνειν, τεμοῦμεν.

ΝΕ. ΣΩ. Κατὰ τί;

ΞΕ. Τὸ μὲν ἐπὶ ταῖς τῶν ἀψύχων γενέσεσιν αὐτοῦ τάσσοντες, τὸ δ' ἐπὶ ταῖς τῶν ἐμψύχων. καὶ
C πᾶν οὕτως ἤδη διαιρήσεται δίχα.

ΝΕ. ΣΩ. Παντάπασί γε.

P. 261. *Καὶ μὴν τά γε γιγνόμενα*] V. *τά τε γιγ.* quod Stephanus vidit in *τά γε γιγνόμενα* mutari oportere, ut scriptum exstat in Coisl. corr. Par. F.

B. *Τὰ μὲν ἄψυχα αὐτῶν — ἔμψυχα*] V. *τὰ μὲν ἔμψυχα — ἄψυχα*, invitis Clark. Vat. Coisl. Ven. *ΔΠ.* aliis non paucis.

τὸ τοῦ γνωστικοῦ μέρος] Sic Clark. Vat. Coisl. Ven. *Π.* et corr. *Ξ.* Prave vett. editt. *μέρους.*

Mox pro *ὑπείκουσαν* fuit qui *ὑπάρχουσαν* legendum putaret. Quo minime opus est. Dicitur enim *τομή* ipsa *ὑπείκειν*, quatenus secantibus veluti locum concedit.

B. *Τούτοις δέ γε αὐτοῖς*] h. e. *κατὰ ταῦτα δέ γε αὐτά.*

C. *ἤδη διαιρήσεται δίχα*] Differt hoc ab *διαιρεθήσεται.* v. ad Parmenid. p. 341. D. = p. 402. ed. Lips. Idem dictum esto de *Προθυμήσομαι* p. 262. A.

D. *ἱπποκόμον ἀλλ' ἱπποφορβῷ τε καὶ βουφορβῷ*] Notissima haec est figura chiasmi, qua verba ita collocantur, ut quartum primo, tertium se-

ΞΕ. Τὸ μὲν τοίνυν αὐτῶν παραλίπωμεν, τὸ δὲ ἀναλάβωμεν, ἀναλαβόντες δὲ μερισώμεθα εἰς δύο τὸ σύμπαν.

ΝΕ. ΣΩ. Λέγεις δ' αὐτοῖν ἀναληπτέον εἶναι πότερον;

ΞΕ. Πάντως που τὸ περὶ τὰ ζῶα ἐπιτακτικόν. οὐ γὰρ δὴ τό γε τῆς βασιλικῆς ἐπιστήμης ἐστί ποτε τῶν ἀψύχων ἐπιστατοῦν, οἷον ἀρχιτεκτονικόν, ἀλλὰ γενναιότερον, ἐν τοῖς ζώοις καὶ περὶ αὐτὰ ταῦτα τὴν δύναμιν ἀεὶ κεκτημένον. D

ΝΕ. ΣΩ. Ὀρθῶς.

ΞΕ. Τήν γε μὴν τῶν ζώων γένεσιν καὶ τροφὴν τὴν μέν τις ἂν ἴδοι μονοτροφίαν οὖσαν, τὴν δὲ κοινὴν τῶν ἐν ταῖς ἀγέλαις θρεμμάτων ἐπιμέλειαν.

ΝΕ. ΣΩ. Ὀρθῶς.

ΞΕ. Ἀλλ' οὐ μὴν τόν γε πολιτικὸν εὑρήσομεν ἰδιοτρόφον, ὥςπερ βοηλάτην ἤ τινα ἱπποκόμον, ἀλλ' ἱπποφορβῷ τε καὶ βουφορβῷ μᾶλλον προςεοικότα.

ΝΕ. ΣΩ. Φαίνεταί γε δὴ ῥηθὲν νῦν.

ΞΕ. Πότερον οὖν τῆς ζωοτροφίας τὴν τῶν ξυμ- E

τὸ δ' ἐπὶ ταῖς τῶν ἐμψύχων] Plerique libri ταῖς om., quod tamen recte cum Steph. servant Flor. b. i. Ven. Ξ. Par. H. D. τὴν δὲ κοινὴν τῶν ἐν τ. ἀγ.] κοινῇ Clark. Vat. Ven. ΛΠ. Par. B. Flor. b. male.

εὑρήσομεν ἰδιοτρόφον] Libri omnes praeter Ven. Π. et Par. H. corr. ἰδιότροπον. Lectionem receptam iam Cornarius atque Stephanus ex Ficini interpretatione eruerunt.

cundo respondeat: cuius figurae exempla alibi notavimus. Clarum est autem atque evidens ex hac verborum oppositione, quid ἱπποφορβός ab ἱπποκόμῳ differat. Hic enim est equiso; ille equos complures in agris pratisve pascendos curat. Atque idem discrimen est inter βοηλάτην et βουφορβόν.

Πότερον οὖν τῆς ζωοτροφίας —] h. e. eam partem τῆς ζωοτροφίας, quae τὴν τῶν ξυμπόλλων κοινὴν τροφὴν complectitur. Dein vett. editt. συμβαίνοι, quod vel sine codicibus in coniunctivum mutandum fuit. Intelligendum autem, τοῦτο ὀνομάσωμεν.

πόλλων κοινὴν τροφὴν ἀγελαιοτροφίαν ἢ κοινοτροφικήν τινα ὀνομάζωμεν;

ΝΕ. ΣΩ. Ὁπότερον ἂν ἐν τῷ λόγῳ ξυμβαίνῃ.

Cap. VI. ΞΕ. Καλῶς γε, ὦ Σώκρατες· κἂν διαφυλάξῃς τὸ μὴ σπουδάζειν ἐπὶ τοῖς ὀνόμασι, πλουσιώτερος εἰς τὸ γῆρας ἀναφανήσει φρονήσεως. νῦν δὲ τοῦτο μέν, καθάπερ διακελεύει, ποιητέον· τὴν δὲ ἀγελαιοτροφικὴν ἆρ' ἐννοεῖς πῇ τις, δίδυμον ἀποφήνας τὸ ζητούμενον ἐν διπλασίοισι τὰ νῦν, ἐν τοῖς
262 ἡμίσεσιν εἰς τότε ποιήσει ζητεῖσθαι;

E. τινα ὀνομάζωμεν] Sic Ven. ΛΞ. Flor. b. Zitt. cum Steph. Ceteri codd. ὀνομάζομεν. Mox pro vulg. συμβαίνοι recte Clark. Vat. Coisl. Ven. ΛΞΠΣ. Par. BH. συμβαίνῃ vel ξυμβαίνῃ.

P. 262. ἐν διπλασίοισι τὰ νῦν, ἐν τ.] Ald. Bas. 1 2. ἐν διπλασίοις ἢ τὰ νῦν. Stephanus ἢ. delevit, quod ortum ex διπλασίοισι, quam formam servavit Par. H. De formis dativi Ionicis ab Atticorum lingua non alienis dixerunt Dorvill. ad Chariton. p. 237.

E. κἂν διαφυλάξῃς —] Laudant haec Athenaeus III, 21. et Clemens Alex. Strom. I. p. 105. ed. Victor. Facete ridentur qui in verbis et nominibus legendis erant difficiliores ac morosiores. Theaet. p. 182. B. τὸ δὲ εὐχερὲς τῶν ὀνομάτων τε καὶ ῥημάτων καὶ μὴ δι' ἀκριβείας ἐξεταζόμενον τὰ μὲν πολλὰ οὐκ ἀγεννές, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ τούτου ἐναντίον ἀνελεύθερον, ἔστι δὲ ὅτε ἀναγκαῖον. Euthydem. p. 277. E. Legg. I. p. 644. A. III. 693. A. Eo nomine saepe Prodicus apud Platonem carpitur, veluti Cratyl. p. 384. B. Euthydem. p. 277. E. Lachet. p. 197. D. Protag. p. 358. E. Cicero ap. Augustin. adv. Acad. II, 11. quae si tu alio nomine vis vocare, nihil repugno: non enim vocabulorum opificem, sed verum inquisitorem decet esse sapientem. conf. Davis. ad Tyr. Max. XXVII, 4.

ἆρ' ἐννοεῖς, πῇ τις δίδυμον ἀποφ.] num intelligis, quomodo quis, gregali pastione bifariam divisa, effecturus sit, ut quod nunc in duplo quaerimus, id deinde quaeratur in dimidio? Censet igitur artem ἀγελαιοτροφικήν, quam nunc tanquam genus quoddam repererint, in duas partes dividi oportere, in quarum alterutra deinde id quod quaeratur rursus investigandum sit. Istud εἰς τότε autem abunde illustrabunt quae exposuerunt Monkius ad Eurip. Alcest. v. 542. Lobeckius ad Phrynich. p. 46. ex quibus ille id Atticis ereptum ivit.

P. 262 ἑ..ρα τις εἶναι — ἄλλη τροφή.] Ita ἕτερον et ἄλλο sese non raro excipiunt. Loquendi genus iam apud Homerum obvium, veluti Iliad. IX. v. 313. et v. 468 sq. de quibus v. Eustath. p. 764. ed. Rom. extr. Platonica si cupias, en accipe: Infra p. 279. D. Theaet. p. 185. A. Legg. X. p. 889. E. Phileb. p. 57. A. ubi est, ἑτέρας ἄλλη καθαρωτέρα. Parmenid. p. 143. B. Alcibiad. I. p. 116. E. De Rep. IV. p. 436. A. So-

ΝΕ. ΣΩ. Προθυμήσομαι. καί μοι δοκεῖ τῶν μὲν ἀνθρώπων ἑτέρα τις εἶναι, τῶν δὲ αὖ θηρίων ἄλλη τροφή.

ΞΕ. Παντάπασί γε προθυμότατα καὶ ἀνδρειότατα διήρησαι. μὴ μέντοι τοῦτό γε εἰςαῦθις κατὰ δύναμιν πάσχωμεν.

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ ποῖον;

ΞΕ. Μὴ σμικρὸν μόριον ἓν πρὸς μεγάλα καὶ πολλὰ ἀφαιρῶμεν, μηδὲ εἴδους χωρίς· ἀλλὰ τὸ μέρος B ἅμα εἶδος ἐχέτω. κάλλιστον μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν ἄλλων

et Schaefer. ad Gregor. Corinth. p. 375 sq. Platonici usus exempla plurima in Legum libris reperiuntur, unde pauca depromsit Astius Commentar. p. 11. Dein Coisl. εἰς τοῦτο ποιήσει τότε ζητεῖσθαι: sed vide annot. unde nihil sollicitandum esse apparebit.

Προθυμήσομαι] προθυμηθήσομαι Ven. ΞΣ.

προς μεγάλα καὶ πολλὰ] Vulgo πρὸς πολλὰ καὶ μεγάλα, quod tuetur Par. E. Sed v. infra.

phist. p. 224. C. al.

Μὴ σμικρὸν μόριον ἓν προς μεγάλα καὶ πολλὰ] Non statim a generis notione censet transiliri oportere ad singularem aliquam partem vel rem, neglectis notionibus intermediis: vel, ut clarius dicam, in dividendo praecipit coordinatas, quae vocantur, generis formas diligenter observandas esse, neque admiscenda protenus singularia generalioribus; quod ipsum fecisse videtur Socrates iuvenis, qui hominum et ceterorum animalium pastum distinxerat. Nam bestiarum notio multo latius patet quam hominum. Itaque Hospes: μὴ σμικρόν, inquit, μόριον ἓν πρὸς μεγάλα καὶ πολλὰ ἀφαιρῶμεν, h. e. cavendum nobis est, ne unam exiguamque particulam h. e. notionem sive formam generis angustiorem et particularem, eximamus ad multas et magnas partes, h. e. ad notiones generaliores, atque latius patentes, quae multas formas ac partes in se complectantur. Haec igitur clara sunt nec ulla premuntur obscuritate; consentiuntque egregie cum iis, quae Socrates apud Platonem disserit in Philebo p. 14. D sqq. quo loco docet in divisionibus rite faciendis non esse protenus a summi generis notione ad singularum rerum infinitatem aut vicissim a rebus singulis et individuis ad generis notionem progrediendum. conf. Prolegomm. nostra ad Phileb. p. LII. Sed difficilius paulo est exquirere, quid sibi velit istud μηδὲ εἴδους χωρίς, ἀλλὰ τὸ μέρος ἅμα εἶδος ἐχέτω. Quod ut recte intelligatur, recordari debemus locum Sophistae p. 253. B. C. D. de quo nuper explanatius diximus in Commentariis nostris. Docetur ibi unam generalem notionem per multas singulas ac particulares, quarum quaeque ab aliis seiuncta ac separata sit, veluti aequabiliter esse diffusam, eaque ipsa ceteras omnes tanquam communi quodam vinculo contineri: singulas autem, ubi per se considerentur, inter ipsas discrepare nec ulla generis com-

εὐθὺς διαχωρίζειν τὸ ζητούμενον, ἂν ὀρθῶς ἔχῃ, καθάπερ ὀλίγον σὺ πρότερον οἰηθεὶς ἔχειν τὴν διαίρεσιν ἐπέσπευσας τὸν λόγον, ἰδὼν ἐπ' ἀνθρώπους πορευόμενον. ἀλλὰ γάρ, ὦ φίλε, λεπτουργεῖν οὐκ ἀσφαλές, διὰ μέσων δὲ ἀσφαλέστερον ἰέναι τέμνοντας, καὶ μᾶλλον ἰδέαις ἂν τις προςτυγχάνοι. τοῦτο δὲ διαφέρει τὸ πᾶν πρὸς τὰς ζητήσεις.

C. προαγαγεῖν εἰς τὸ πρ.] Sic Clark. Vat. Ven. ΠΣΥ. et corr. Par. B. pro vulg. προςαγαγεῖν. Emendavit Bekker. Coisl.

munitate coniunctas videri. Praeterea infra Politic. p. 262. E. de hac ipsa re explicatur sic, ut μέρος doceatur esse aliquam totius particulam, quae non investigato genere afferatur, εἶδος autem species sive forma generis dicatur, quae recto ordine inventa et indicata sit. Quae omnia ubi tenemus, huic loco lux desiderata protenus affulgebit. Nam cavendum esse dicitur, ne partitio fiat εἴδους χωρίς, hoc est, nulla habita ratione notionis latioris, qua singula semper inter se connexa sunt et cum generali idea tanquam communi vinculo continentur; hoc autem fit, ubi neglecto ordine notionum statim ad inferiora et individua properamus et proponimus partes totius, non formas generis. Itaque qui recte dividere voluerit, is videre debet etiam hoc, ut τὸ μέρος ἅμα εἶδος habeat suoque subiectum generi sit. Haec igitur loci sententia est. Restat ut de singulis verbis aliquid dicendum sit. Scribitur enim vulgo πρὸς πολλὰ καὶ μεγάλα; quod mutandum fuisse in πρὸς μεγάλα καὶ πολλὰ codicum evincunt testimonia. Enimvero ordo verborum mutatus est ab iis, qui hanc loquendi rationem ignorarent, cuius tamen exempla adeo certa reperiuntur, nulla ut possit de ea locum habere controversia. Xenoph. Vectig. V, 12. παντοδαπὰ καὶ καλά. de quo loco v. Schneider. ad Opusc. Polit. p. XVI. Isocrat. De pace p. 173. ed. Cor. δεινὰ καὶ πολλά. ubi v. Coraes Tom. II. p. 105. Demosthen. c. Mid. p. 526. 1. ed. Bekker. δεινὰ καὶ πολλά. quod defendit Dindorf. Praefat. ad Demosthen. p. IX. probante Schaefero, etiam alia similia ex codd. oratoris in medium afferens. Caussam inversi ordinis acute perspexit Schaeferus Appar. ad Demosth. T. III. p. 339. „Scilicet in vulgari ordine, inquit, cum copula paene redundet, πολλὰ καὶ δεινὰ aequabili voce pronuntiantur: sin propter vim sententiae ordo invertitur, δεινὰ καὶ πολλὰ sic pronuntiari oportet, ut vocis tonus καὶ πολλὰ acuat.“ Habet igitur hic similis ratio locum atque in formula τινὲς καὶ πολλοί, de qua dictum est alio loco. Ceterum πρός in his eodem modo positum quo supra p. 261. A.

λεπτουργεῖν οὐκ ἀσφαλές] Λεπτουργεῖν nunc dicitur qui neglecto notionum ordine et connexione minuta statim quasi frustula affert, h. e. singulas partes ac formas commemorat, quum adhuc plura genera sint recensenda. Hinc eleganti dilogia subiunguntur haec: διὰ μέσων δὲ ἀσφαλέστερον ἰέναι τέμνοντας, in quibus respicitur ad loquutionem proverbialem τέμνειν

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς, ὦ ξένε, λέγεις τοῦτο; C

ΞΕ. Πειρατέον ἔτι σαφέστερον φράζειν εὐνοίᾳ τῆς σῆς φύσεως, ὦ Σώκρατες. ἐν τῷ μὲν οὖν παρεστηκότι τὰ νῦν δηλῶσαι μηδὲν ἐνδεῶς ἀδύνατον· ἐπιχειρητέον δέ τι καὶ σμικρῷ πλέον αὐτὸ προαγαγεῖν εἰς τὸ πρόσθεν σαφηνείας ἕνεκα.

πρόσθε.

μέσον, proprie de nautis usurpatam, qui periculosis interclusi scopulis medium tenent cursum, ut ne in alterutrum impingant. v. Stephan. Thesaur. III. p. 1390. F. coll. Protagor. p. 338. A. Hanc autem rationem qui in dividendo sequitur, is μᾶλλον ἂν ἰδέαις προςτυγχάνοι, propterea quod ita demum quae sit generum et formarum inter se coniunctio ac necessitudo perspicere potest. De ἰδέαις non temere post εἴδη memoratis v. ad Parmenid. p. 128. E.

τοῦτο δὲ διαφέρει τὸ πᾶν πρὸς τὰς ζητήσεις] hoc autem ut ita fiat, ad quaestiones instituendas refert plurimum, s. in hoc insunt omnia. Quanquam Latini non habent quo vim verborum τὸ πᾶν penitus exprimant. Legg, XII. p. 944. B. διαφέρει ὅλον που καὶ τὸ πᾶν. Xenoph. Cyrop. I, 6, 13. λέγων, ὅτι τὸ πᾶν διαφέρει ἐν παντὶ λόγῳ προθυμία ἀθυμίας. Ibid. IV, 3, 8. οὐδεὶς ἂν ἀντιγνωμονήσειε, μὴ οὐχὶ τὸ πᾶν διαφέρειν γενέσθαι Περσῶν οἰκεῖον ἱππικόν. Plat. Apolog. p. 32. D. τούτου δὲ τὸ πᾶν μέλει. Verbum διαφέρει, quod nunc Latino refert respondet, sic positum Xenoph. Oecon. 20, 16. μέγα διαφέρειν εἰς τὸ λυσιτελεῖν γεωργίαν καὶ μὴ λυσιτελεῖν, ὅταν ὁ μὲν κ. τ. λ.

C. εὐνοίᾳ τῆς σῆς φύσεως] H. e. propterea quod tibi bene cupio, quod naturam indolemque tuam diligo et magni aestimo. Nam dativus εὐνοίᾳ indicat caussam: quem usum loquendi interpretes non recordati sunt.

ἐν τῷ μὲν οὖν παρεστηκότι —] et in eo quidem, quod propositum est, ea quae nunc dicuntur ita declarare, nihil ut reliqui fiat aut desideretur, fieri non potest, sed conandum est etiam paullo ulterius rem provehere perspicuitatis gratia, h. e. uno illo rei exemplo acquiescere non licet, sed accuratius etiam explicari debet, quid rei sit. Illud τὰ νῦν idem est quod τὰ νῦν λεγόμενα. Eodem modo infra p. 284. D.: ἔτι δὲ πρὸς τὰ νῦν καλῶς τε καὶ ἱκανῶς δείκνυσθαι. Sophist. p. 241. A. τἀναντία φήσει λέγει ἡμᾶς τοῖς νῦν δή. Euthyphr. p. 12. D. ἠρώτας τι τῶν νῦν δή. Phileb. p. 63. B. καὶ καλῶς γε εἰρήκατε τὰ νῦν, φήσομεν. Loquutionem δηλῶσαί τι ἔν τινι, an etwas (als Gegenstande) etwas erklären, satis illustrabunt quae ad Phaedrum p. 228. E. adscripsimus. Pro vulg. προςαγαγεῖν recte codd. nonnulli προαγαγεῖν, quod vel additum εἰς τὸ πρόσθεν flagitabat. Est autem προαγαγεῖν εἰς τὸ πρόσθεν nihil aliud quam ulterius provehere et misso uno exemplo rem ex-

ΝΕ. ΣΩ. Ποῖον οὖν δὴ φράζεις, διαιρουμένους ἡμᾶς οὐκ ὀρθῶς ἄρτι δρᾶν;

ΞΕ. Τοιόνδε, οἷον εἴ τις τἀνθρώπινον ἐπιχειρή-
D σας δίχα διελέσθαι γένος διαιροῖ καθάπερ οἱ πολλοὶ τῶν ἐνθάδε διανέμουσι· τὸ μὲν Ἑλληνικὸν ὡς ἓν ἀπὸ πάντων ἀφαιροῦντες χωρίς, σύμπασι δὲ τοῖς ἄλλοις γένεσιν, ἀπείροις οὖσι καὶ ἀμίκτοις καὶ ἀσυμφώνοις πρὸς ἄλληλα, βάρβαρον μιᾷ κλήσει προςειπόντες [αὐτό,] διὰ ταύτην τὴν μίαν κλῆσιν καὶ γένος ἓν αὐτὸ εἶναι προςδοκῶσιν· ἢ τὸν ἀριθμόν τις αὖ νομίζοι

Ποῖον οὖν δὴ φρ.] *δὴ* additum ex Clark. Vat. Ven. *Π.* D. *σύμπασι δὲ τοῖς ἄλλοις*] *σὺν πᾶσι* Clark. vitiose. *ἢ τὸν ἀριθμόν τις αὖ*] Heindorfius ap. Schleiermach. coni. *ἦ εἰ τὸν ἀριθμόν τις αὖ.*

planatius illustrare. Similiter Sophist. p. 261. B. *τὸν καὶ σμικρόν τι δυνάμενον εἰς τὸ πρόσθεν ἀεὶ προϊέναι.* Gorg. p. 497. A. *πρόϊθι εἰς τοὔμπροσθεν.* De Rep. VIII. p. 604. B. *εἰς τὸ πρόσθεν οὐδὲν προβαῖνον.* Voculam *καὶ* ante *σμικρῷ* liquet eodem sensu dici, quo accipienda eo quem dixi loco Sophistae.

Ποῖον οὖν δὴ φράζεις κ. τ. λ.] In his quae post *φράζεις* adiiciuntur, ea explicant et illustrant illud *Ποῖον* ab initio interrogationis positum, perinde ac si scriptum esset *Ποῖον δὴ τοῦτο φράζεις*, cui recte subiungetur infinitivus, qui et ipse ex *φράζεις* pendet. — *οὐκ ὀρθῶς ἄρτι δρᾶν*, h. e. *οὐκ ὀρθῶς διαιρεῖσθαι*; nam *δρᾶν* dici constat pro eo verbo, quod ex praegressis iterandum fuit; de quo usu loquendi v. ad Sophist. p. 233. C. Itaque Socrates hoc interrogat: Quidnam igitur dicis nos existimans non recte modo distribuisse, quum faceremus divisionem? Dein *τοιόνδε οἷον* dicitur ut alibi in exemplis afferendis *οἷον τοιόνδε* vel *οἷον τὸ τοιόνδε* frequentatur, veluti Gorg. p. 464. A. De Rep. I. p. 331. C. Phaedon. p. 65. A.

καθάπερ οἱ πολλοὶ τῶν ἐνθάδε δ.] Nam discernebantur vulgo *Ἕλληνες καὶ βάρβαροι*, quod ipse Plato quoque sequutus est alibi, veluti Theaet. p. 175. A. *βάρβαροί τε καὶ Ἕλληνες — γεγόνασιν.* De Rep. VI. p. 494. C. *καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ τὰ τῶν βαρβάρων.* Cratyl. p. 383. B. *καὶ Ἕλλησι καὶ βαρβάροις ἅπασι.* De aliis v. Fabricius ad Sext. Emp. adv. Math. VIII. 187. et al. Hermann. Antiqq. Graec. §. 76. Nimirum hoc loco philosophus eam divisionem dialectico nomine reprehendit. Post *διανέμουσι* quae adduntur, *τὸ μὲν Ἑλληνικὸν ὡς ἓν — προςδοκῶσιν*, ea quum epexegesin efficiant verborum: *καθάπερ οἱ πολλοὶ διανέμουσι*, usu fere constanti ac legitimo sine copulae ligamento accedunt; de quo paucis monuisse satis erit. Neque enim iam audietur qui *οἱ* ante *τὸ μὲν* excidisse putavit. — *ἀπείροις οὖσι κ. τ. λ.* quum infinita sint et nullo utantur commercio neque eandem linguam usurpent. — Dein *βάρβαρον μιᾷ κλήσει*

κατ᾽ εἴδη δύο διαιρεῖν μυριάδα ἀποτεμνόμενος ἀπὸ πάντων ὡς ἓν εἶδος ἀποχωρίζων, καὶ τῷ λοιπῷ δὴ E
παντὶ θέμενος ἓν ὄνομα διὰ τὴν κλῆσιν αὖ καὶ τοῦτ᾽ ἀξιοῖ γένος ἐκείνου χωρὶς ἕτερον ἓν γίγνεσθαι. κάλλιον δέ που καὶ μᾶλλον κατ᾽ εἴδη καὶ δίχα διαιροῖτ᾽ ἄν, εἰ τὸν μὲν ἀριθμὸν ἀρτίῳ καὶ περιττῷ τις τέμνοι, τὸ δὲ αὖ τῶν ἀνθρώπων γένος ἄῤῥενι καὶ θήλει, Λυδοὺς δὲ ἢ Φρύγας ἤ τινὰς ἑτέρους πρὸς ἅπαντας τάττων ἀποσχίζοι τότε, ἡνίκα ἀποροῖ γένος ἅμα καὶ μέρος εὑρίσκειν ἑκάτερον τῶν σχισθέντων. 263

E. χωρὶς ἕτερον ἓν γίγνεσθαι] Sic olim correxi de coniectura mea. conf. p. 263. C. Libri ἕτερον ἐγγίγνεσθαι. Emendationem nostram etiam Turicenses receperunt.

προςειπόντες est: una appellatione nomen barbarorum iis tribuentes. Nam βάρβαρον προςειπεῖν τινι i. q. βαρβάρων ὄνομα προςειπεῖν. De dativo v. annot. ad Cratyl. p. 383. E. Sophist. p. 229. C. τούτῳ γε οἶμαι μόνῳ τῆς ἀγνοίας ἀμαθίαν τοὔνομα προςρηθῆναι. De eo autem, quod βάρβαρον idem significat quod nomen barbarorum, conf. Cratyl. p. 392. A. ὀρθότερόν ἐστι καλεῖσθαι χαλκὶς κυμίνδιδος τῷ αὐτῷ ὀρνέῳ ibique ann. Iam vero in hac verborum constructione manifestum est non posse αὐτὸ post προςειπόντες ullo modo tolerari. Quis enim unquam dixit: προςειπεῖν τί τινι ὄνομα, geminato casu subiecti? Quocirca istud αὐτὸ tanquam errore ortum utique eiiciendum censemus.

ἢ τὸν ἀριθμόν τις αὖ] Post ἢ ni εἰ excidit, quod sane suspicari licet, certe ex praecedentibus assumendum erit. Quanquam id fateor paullo fieri insolentius. Mox pro ἕτερον ἐγγίγνεσθαι correximus ἕτερον ἓν γίγνεσθαι. Neque enim quisquam dixerit quid hic ἐγγίγνεσθαι sibi velit: istud ἓν ἕτερον autem plane respondet praecedenti ὡς ἓν εἶδος ἀποχωρίζων.

E. κάλλιον δέ που καὶ μᾶλλον κατ᾽ εἴδη καὶ δίχα] Hoc dicit: Pulcrius autem opinor et magis secundum species aliquis diviserit, si numerum in parem et imparem dissecet etc. In qua sententia molestum accidit istud καὶ δίχα. Quocirca nata nobis suspicio est καί esse eliminandum, quo eiecto sententia sese habebit rectissime. Atque in eandem sententiam etiam Sauppium video devenisse. Nisi forte καὶ δίχα interpretari velis et in partes dimidiatas, quarum neutra alteram amplitudine sua nimium superet aut singulam aliquam totiús particulam complectatur.

ἡνίκα ἀποροῖ γένος ἅμα —] si nesciat aliquid invenire quod simul et genus et pars sit divisorum, h. e. quod quum pars sit generis, tum etiam εἶδος habeat. Nam potest aliquid esse μέρος, nec tamen εἶδος; sed εἶδος nihil esse potest quod non item sit μέρος. Itaque μέρος tum demum in medium afferendum esse prae-

Cap. VII. *ΝΕ. ΣΩ.* Ὀρθότατα. ἀλλὰ γὰρ τοῦτ' αὐτό, ὦ ξένε, πῶς ἄν τις γένος καὶ μέρος ἐναργέστερον γνοίη, ὡς οὐ ταὐτόν ἐστον ἀλλ' ἕτερον ἀλλήλοιν; *ΞΕ.* Ὦ βέλτιστε ἀνδρῶν, οὐ φαῦλον προστάττεις, Σώκρατες. ἡμεῖς μὲν καὶ νῦν μακροτέραν τοῦ δέοντος ἀπὸ τοῦ προτεθέντος λόγου πεπλανήμεθα, σὺ δ' ἔτι πλέον ἡμᾶς κελεύεις πλανηθῆναι. νῦν μὲν οὖν, ὥσπερ εἰκός, ἐπανίωμεν πάλιν· ταῦτα δὲ εἰςαῦθις κατὰ

P. 263. *ταὐτόν ἐστον*] Sic Bas. 2. cum Clark. Coisl. Vat. Ven. *ΛΞΠΣΥ*. Flor. a. b. c. i. Par. BCH. Vulg. *ἐστιν*.

μακροτέραν τοῦ δέοντος] Sic Clark. Vat. Ven. *Π*. Ceteri cum vett. editt. *μακρότερον*.

B. *καθάπερ ἰχνεύοντες*] *ἰχνεύομεν* Vat. Ven. *Π*. Zitt.

cipit, si nihil possit inveniri, quod quum ipsum *μέρος* sit tamen *εἶδος* quoque habeat. Quod si quaeris quorsum pertineat et quid significet, tenendum est philosophum vocabulo *εἶδος* peculiarem quandam vim et significationem attribuisse. Dicuntur enim et hoc loco et in superioribus *εἴδη* formae et partes generis ordine deinceps atque sic investigatae ut nulla in divisione transitio facta sit, ideoque necessitudo earum et coniunctio cum genere universo eiusque singulis partibus appareat. Quae autem nexu generis et partium sublato singula et tanquam per se spectata memorantur, ea, siquidem ad genus tanquam ad totum pertinent, *μέρη* appellantur. Idem discrimen inter formas et partes interdum etiam ab Latinis statuitur. Cicero Topic. 6, 7. ubi inter alia: *Formas* qui idem putat esse quod *partes*, confundit artem.

P. 263. *ἀλλὰ γὰρ τοῦτ' αὐτό, ὦ ξένε*] H. e. *ἀλλὰ γὰρ πῶς τις ἂν ἐναργέστερον γνοίη τοῦτ' αὐτὸ, ὡς γένος καὶ μέρος οὐ ταὐτόν ἐστον.* In his quod vulgo scribebatur *ἐστιν*, id propterea ferri non poterat, quod *γένος* s. *εἶδος* atque *μέρος* tanquam duae res inter se diversae discernuntur. Quamobrem recte codd. optimi *ἐστον*, quod etiam Steph. recipiendum putabat. — *οὐ φαῦλον προςτάττεις*, h. e. difficile quiddam. De Rep. II. p. 368. C. *εἶπον οὖν ὅπερ ἐμοὶ ἔδοξεν, ὅτι τὸ ζήτημα ᾧ ἐπιχειροῦμεν οὐ φαῦλον, ἀλλ' ὀξὺ βλέποντος.* Ibid. 374. E. *οὐκ ἄρα φαῦλον πρᾶγμα ἠράμεθα· ὅμως δὲ οὐκ ἀποδειλιατέον.* Ibid. IV. p. 435. C. *εἰς φαῦλόν γε — σκέμμα ἐμπεπτώκαμεν. Οὐ πάνυ εἰς φαῦλον· ἴσως γάρ — τὸ λεγόμενον ἀληθές, ὅτι χαλεπὰ τὰ καλά.* Parmenid. p. 136. D. *μὴ γὰρ οὐ φαῦλον ᾖ.* Ne vero *τι* apud *φαῦλον* desideres, satis cavebunt quae scripsimus ad Sympos. p. 175. B.

μακροτέραν τοῦ δέοντος] Vulgo *μακρότερον* scribebatur, invitis tribus optimis codicibus, quibus duce Bekkero morigerandum fuit. Phaedr. p. 272. D. *μακρὰν περιβαλλόμενος.* Legg. III. p. 683. C. *μακρὰν ἂν ἔλθοιμι ἔγωγε.* Theaetet. p. 200. A. *μακρὰν περιελθόντες.* — *καὶ νῦν*, iam nunc. — *ἀπὸ τοῦ*

σχολήν, καθάπερ ἰχνεύοντες, μέτιμεν. οὐ μὴν ἀλλὰ τοῦτό γε αὖ παντάπασι φύλαξαι, μή ποτε παρ' ἐμοῦ δόξῃς αὐτὸ ἐναργῶς διωρισμένον ἀκηκοέναι. B

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ ποῖον;

ΞΕ. Εἶδός τε καὶ μέρος ἕτερον ἀλλήλων εἶναι.

ΝΕ. ΣΩ. Τί μήν;

ΞΕ. Ὡς εἶδος μὲν ὅταν ᾖ του, καὶ μέρος αὐτὸ ἀναγκαῖον εἶναι τοῦ πράγματος, ὅτου περ ἂν εἶδος λέ-

probante Bekkero. Mox φυλάξαι Clark. Vat. Ven. ΠΣ. al. cum Bas. 2.

ἕτερον ἀλλήλων εἶναι] Steph. coni. ἀλλήλοιν.

μέρος αὐτὸ ἀναγκαῖον] Hoc ordine Clark. Vat. Coisl. Ven. ΑΠ. Par. BCH. Vulgo μέρος ἀναγκαῖον αὐτό. Pro ὅταν Schleiermacher. coni. ὅ τι ἄν.

πρ. λόγου πεπλανήμεθα, interpositis videlicet praeceptis dialecticis.

καθάπερ ἰχνεύοντες μέτιμεν] Vaticanus liber cum optimo Veneto ἰχνεύομεν, quod recepit Bekkerus. Neque tamen eam lectionem commendat Clarkianus. Et vero non opus est vulgatae scripturae mutatione. Hoc enim dicit Eleates: Haec tanquam vestigia legentes postero tempore per otium persequemur. Similiter De Rep. III. p. 401. C. ταῦτ' ἄρα μετὰ τοῦθ' ἡμῖν αὖ καθάπερ κυσὶν ἰχνευούσαις διερευνητέον. Mutarunt ἰχνεύοντες, qui pro καθάπερ expectaverant καθαπερεὶ vel ὥσπερ.

B. Τί μήν; ΞΕ. Ὡς εἶδος —] Nexus sententiarum hic est: Cave putes, inquit hospes Eleaticus, clare a me dictum esse, formam et partem inter se diversas esse. Ad quod Socrates: Quid quaeso aliud? Tum ille: Non sunt simpliciter inter se diversae; nam forma quidem rei cuiuspiam necesse est etiam illius pars sit; sed pars non item semper forma est. Etenim μέρος vocatur, quod etiamsi tanquam pars toti subiectum sit tamen neglectis formis atque generibus in medio sitis affertur: quod autem in divisione ita proponitur, ut summo genere posito diligenter ratio ineatur eorum, quae inter illud ipsum atque infimam speciem interiecta sunt, id εἶδος s. γένος esse dicitur. Quam quidem verborum sententiam esse quum manifestum sit, equidem non exputo, cur olim Schleiermacherus pro ὅταν ᾖ legendum putaverit ὅ τι ἂν ᾖ. Neque pro vero probandum est quod codd. longe plurimi cum Clarkiano et Vaticano scriptum exhibent μέρος δὲ εἴδους οὐδεμία ἀνάγκη. Nam plena oratio fuerit haec: μέρος δὲ ὅταν ᾖ του, οὐδεμία ἀνάγκη καὶ εἶδος αὐτὸ εἶναι τοῦ πράγματος ὅτου περ ἂν μέρος λέγηται. Unde liquidum est subabsurde scribi εἴδους. Nihilominus Sauppius ad Lycurgi Orat. adv. Leocr. p. 111. hac scriptura arrepta Ficinum secutus ducem locum sic refingi voluit: μέρος δὲ εἶδος ἢ μέρος εἴδους οὐδεμία ἀνάγκη: coniectura plane inani ac supervacanea. Ceterum istuc Ὡς εἶδος μὲν κ.

γηται· μέρος δὲ εἶδος οὐδεμία ἀνάγκη. ταύτῃ με ἢ ἐκείνῃ μᾶλλον, ὦ Σώκρατες, ἀεὶ φάθι λέγειν.

ΝΕ. ΣΩ. Ταῦτ' ἔσται.

C ΞΕ. Φράσον δή μοι τὸ μετὰ τοῦτο.

ΝΕ. ΣΩ. Ποῖον;

ΞΕ. Τὸ τῆς ἀποπλανήσεως ὁπόθεν ἡμᾶς δεῦρ' ἤγαγεν. οἶμαι μὲν γὰρ μάλιστα, ὅθεν ἐρωτηθεὶς σὺ τὴν ἀγελαιοτροφίαν ὅπῃ διαιρετέον εἶπες μάλα προθύμως δύ' εἶναι ζώων γένη, τὸ μὲν ἀνθρώπινον, ἕτερον δὲ τῶν ἄλλων ξυμπάντων θηρίων ἕν.

ΝΕ. ΣΩ. Ἀληθῆ.

ΞΕ. Καὶ ἔμοιγε δὴ τότ' ἐφάνης μέρος ἀφαιρῶν ἡγεῖσθαι καταλιπεῖν τὸ λοιπὸν αὖ πάντων γένος ἕν,

D ὅτι πᾶσι ταὐτὸν ἐπονομάζειν ἔσχες ὄνομα, θηρία καλέσας.

ΝΕ. ΣΩ. Ἦν καὶ ταῦτα οὕτω.

ΞΕ. Τὸ δέ γε, ὦ πάντων ἀνδρειότατε, τάχ' ἄν,

μέρος δὲ εἶδος οὐδεμία ἀν.] εἴδους Clark. Vat. Coisl. Ven. ΛΞΠΣΥ. Par. BC. Flor. a. c. i. errore manifesto. v. interpret.

C. *Ποῖον; Τὸ τῆς* —] Flor. i. Τὸ ποῖον; quod qua lege dicatur, docuit Hermannus ad Viger. p. 705. Nunc articulo non opus videtur, quem nec reliqui libri tuentur.

τότ' ἐφάνης μέρος ἀφ.] τοῦτ' ἐφάνης Clark. Vat. Ven. Π., quod debetur aperte praeposterae grammaticorum correctioni, quales in his libris non paucas videmur deprehendisse. Nimirum illi vim vocabuli τότε non assequuti sunt, de qua v. ad p. 263. E.

D. *Τὸ δέ γε, ὦ πάντων* —] λέγε pro δέ γε Clark. Vat.

τ. λ. iam nemo ambiget unde suspensum sit. Infertur enim haec constructio propterea, quod *Τί μήν;* idem est quod *Τί μὴν ἄλλο βούλει δόξω παρὰ σοῦ ἀκηκοέναι;*

ἢ ἐκείνῃ] H. e. illa ratione, qua speciem atque partem plane inter se diversas esse statuitur.

C. *ὅθεν ἐρωτηθεὶς σὺ τὴν ἀγ.*] H. e. ἐκεῖθεν, ὅπου σὺ εἶπες. Nam ὅθεν per attractionem praecedenti ὁπόθεν ἤγαγεν accommodatum est. Quae quidem attractionis forma etiam alibi reperitur. Thucyd. I, 89. διεκομίζοντο εὐθύς, ὅθεν ὑπεξέθεντο, παῖδας. h. e. ἐκεῖθεν, ὅπου. Sophocl. Trachin. v. 701. ἐκ δὲ γῆς, ὅθεν προὔκειτ', ἀναζέουσι θρομβώδεις ἀφροί. Quos locos illustrat A. Matthiae Gr. §. 473. 2. ann. 2.

D. *Τὸ δέ γε, ὦ πάντων ἀνδρ.*] Haec quoque in libris depravata circumferuntur. Nam primum quidem ὃ post ἄλλο interpositum recte vidit Heindorfius eiiciendum esse propterea, quod alioquin laborat verborum constructio. Deinde pro διονομάζοι, quod aliquot

εἴ που φρόνιμόν ἐστί τι ζῷον ἕτερον, οἷον δοκεῖ τὸ τῶν γεράνων, ἢ τι τοιοῦτον ἄλλο, [ὃ] κατὰ ταὐτὰ ἴσως διονομάζοι, καθάπερ καὶ σύ, γεράνους μὲν ἓν γένος ἀντιτιθὲν τοῖς ἄλλοις ζώοις καὶ σεμνῦνον αὐτὸ ἑαυτό, τὰ δὲ ἄλλα μετὰ τῶν ἀνθρώπων ξυλλαβὸν εἰς ταὐτὸ οὐδὲν ἄλλο πλὴν ἴσως θηρία προςείποι. πειραθῶμεν οὖν ἡμεῖς ἐξευλαβεῖσθαι πάνθ' ὁπόσα τοιαῦτα.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς; E

ΞΕ. Μὴ πᾶν τὸ τῶν ζώων γένος διαιρούμενοι, ἵνα ἧττον αὐτὰ πάσχωμεν.

ΝΕ. ΣΩ. Οὐδὲν γὰρ δεῖ.

ΞΕ. Καὶ γὰρ οὖν καὶ τότε ἡμαρτάνετο ταύτῃ.

ΝΕ. ΣΩ. Τί δή;

ΞΕ. Τῆς γνωστικῆς ὅσον ἐπιτακτικὸν ἡμῖν μέρος, ἦν που τοῦ ζωοτροφικοῦ γένους, ἀγελαίων μὴν ζώων. ἦ γάρ;

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

Ven. *Δ.* male. Mox ὃ eiiciendum esse vidit Heindorf. Idem pro vulg. *κατὰ ταῦτα* cum Stephano *κατὰ ταὐτὰ* reponi iussit. Pro *διονομάζεις* quae est vulgaris vett. editt. scriptura, recte Coisl. Ven. *Λ.* Par. CH. Flor. a. c. *διονομάζοι*, quod etiam in Par. BE. supra versum notatum.

E. *τὸ τῶν ζώων γένος*] *τῶν* ed. Steph. errore omisit.

ἀγελαίων μὴν ζώων] Per fraudem Clark. Vat. Ven. *ΠΣΥ.* *ἦν* pro *μήν*. Ceterum Schleiermacherus hic nonnulla excidisse putabat, quae ad partitionem illam in *ἔμψυχα* et *ἄψυχα* pertinuissent. Vereor ut recte. Neque codd. ullum talis omissionis vestigium referunt.

codd. suppeditarunt, ante Bekkerum scribebatur *διονομάζει*. Denique pro *κατὰ ταὐτά*, quod debetur coniecturae Stephani, libri omnes perperam *κατὰ ταῦτα*. Iam his ita emendatis omnia recte sese habent. Principalis enim enuntiati pars haec est: *Τὸ δέ γε (ζῷον ἕτερον) τάχ' ἂν ἴσως διονομάζοι κατὰ ταὐτά, καθάπερ καὶ σύ κ. τ. λ.* In quibus *τὸ δέ γε* est quod contra, at vero, de quo v. ad Apolog. Socr. p. 23. A. et Fritsche Quaest. Luciann. p. XI. De *τάχα ἴσως* positis ἐκ παραλλήλου. v. Wolf. ad Demosth. Leptin. p. 235. Heindorf. ad Euthydem. p. 272. C. Ast. ad Legg. I. p. 629. A. Faehsius Syllog. Lectt. p. 357. Porro *διονομάζειν*, quod hoc uno Platonis loco legitur, interpreteris nominibus distinguere, diversis nominibus appellare, ut verbi usus ipsi sententiae sit accommodatissimus.

E. *Οὐδὲν γὰρ δεῖ*] Minime vero oportet. Nam *οὐδὲν* pro adverbio positum. Gorg. p. 264. B. *ἢ τοῦτο μὲν οὐδὲν δεῖ, αὐτὸν ἑαυτοῦ ἄρχειν.*

ΞΕ. Διῄρητο τοίνυν ἤδη καὶ τότε ξύμπαν τὸ
264 ζῶον τῷ τιθασῷ καὶ ἀγρίῳ. τὰ μὲν γὰρ ἔχοντα τιθασεύεσθαι φύσιν ἥμερα προςείρηται, τὰ δὲ μὴ ἔχοντα ἄγρια.

ΝΕ. ΣΩ. Καλῶς.

ΞΕ. Ἣν δέ γε θηρεύομεν ἐπιστήμην, ἐν τοῖς ἡμέροις ἦν τε καὶ ἔστιν, ἐπὶ τοῖς ἀγελαίοις μὴν ζητητέα θρέμμασι.

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Μὴ τοίνυν διαιρώμεθα ὥςπερ τότε, πρὸς ἅπαντα ἀποβλέψαντες, μηδὲ σπεύσαντες, ἵνα δὴ ταχὺ
B γενώμεθα πρὸς τῇ πολιτικῇ. πεποίηκε γὰρ ἡμᾶς καὶ νῦν παθεῖν τὸ κατὰ τὴν παροιμίαν πάθος.

P. 264. τῷ τιθασῷ καὶ ἀγρ.] V. τιθασσῷ, litera anserina geminata. Ea scriptura quum hoc loco tum alibi codicum Clark. Vat. Par. ΑΞΠΥ. Par. BC. Zitt. Flor. a. b. c. i. auctoritati fere adversatur, de quo semel monuisse satis erit. conf. Etym. Magn. p. 429. 10. ubi τιθάσους scriptum.

Sophist. p. 238. D. οὐδὲν δεῖ τὸ σαφέστερον ἐν ἐμοὶ σκοπεῖν. Sophocl. Oed. Col. v. 28. οἶομαι δὲ δεῖν οὐδέν· πέλας γὰρ ἄνδρα τόνδε νῷν ὁρῶ. — Dein τότε est antea ut p. 263. C. Theaet. p. 156. E. ὑποληπτέον, αὐτὸ μὲν καθ᾽ αὑτὸ μηδὲν εἶναι, ὃ δὴ καὶ τότε ἐλέγομεν, sc. quum de his rebus disputaremus. Phileb. p. 38. E. ὃ τότε δόξαν ἐκαλοῦμεν. Gorg. p. 488. C. οἷόν μοι δοκεῖς καὶ τότε ἐνδείκνυσθαι. ubi Findeisenius perperam τόδε vel τοῖςδε legendum coniiciebat. Protagor. p. 325. E. ἐπειδὰν αὖ γράμματα μάθωσιν καὶ μέλλωσι συνήσειν τὰ γεγραμμένα, ὥςπερ τότε τὴν φωνήν, h. e. sicuti antea. Phaedr. p. 271. E. Sic etiam infra p. 266. D. τὸ ῥηθὲν τότ᾽ ἐν τῇ περὶ τὸν σοφιστὴν ζητήσει.

P. 264. ἵνα δὴ ταχὺ γενώμεθα πρὸς τῇ πολιτικῇ] ut scilicet celeriter ad artem civilem perveniamus nostra disputatione. Nam ita formula de disserentibus dicitur. v. ad Cratylum p. 422. A. et Euthyphron. p. 14. C. ubi plurima rei exempla dedimus. Dein ad πεποίηκε sponte intelligitur αὐτό. v. ad Theaet. p. 171. A.

B. Οὐχ ἡσύχους — βραδύτερον.] Proverbium fuisse videtur, Οὐχ ἥσυχοι βραδύτερον ἀνύτουσιν, inquieti ac trepidantes tardius conficiunt viam, quod sine dubio similiter usurpatum est atque tritum illud σπεῦδε βραδέως, festina lente. Tenendum enim ἁνύειν sive ἀνύτειν a Graecis dici elliptice suppresso nomine ὁδόν, de qua ellipsi v. Hermann. ad Sophocl. Electr. v. 1344. et Lobeck. ad Aiac. v. 606. Iam vero loquutioni proverbiali interposita sunt verba haec: εὖ διαιροῦντας, quibus liquidum est praegressam significari dividendi ac partiendi operam. Quocirca nos locum in hunc modum explicandum cen-

ΝΕ. ΣΩ. Ποῖον;

ΞΕ. Οὐχ ἡσύχους εὖ διαιροῦντας ἠνυκέναι βραδύτερον.

ΝΕ. ΣΩ. Καὶ καλῶς γε, ὦ ξένε, πεποίηκε.

Cap. VIII. ΞΕ. Ταῦτ' ἔστω. πάλιν δ' οὖν ἐξ ἀρχῆς τὴν κοινοτροφικὴν πειρώμεθα διαιρεῖν· ἴσως γὰρ καὶ τοῦτο, ὃ σὺ προθυμεῖ, διαπεραινόμενος ὁ λόγος αὐτός σοι κάλλιον μηνύσει. καί μοι φράζε.

ΝΕ. ΣΩ. Ποῖον δή;

ΞΕ. Τόδε, εἴ τινων πολλάκις ἄρα διακήκοας·
οὐ γὰρ δὴ προςτυχής γε αὐτὸς οἶδ' ὅτι γέγονας ταῖς C
ἐν τῷ Νείλῳ τιθασείαις τῶν ἰχθύων καὶ τῶν ἐν ταῖς

B. *Καὶ καλῶς γε ὦ ξ.*] καὶ om. Vat. Ven. ΣΥ. Zitt. Flor. i.

Τόδε, εἴ τινων πολλ.] εἰ restitutum est ex Vat. Ven. ΠΣΞ. Zitt. Flor. a. i.

semus: Accidit nobis, ut, quamvis gnaviter dividentes (sicuti nobismet ipsis videbamur) tamen prae trepidatione viam tardius conficeremus. Ita si haec accipiamus, nihil erit quod ullo modo molestum aut suspectum videri possit.

πάλιν δ' οὖν ἐξ ἀρχῆς] Revertitur ad divisionem in superioribus institutam sed deinde derelictam. In cuiusmodi epanalepsi δ' οὖν propriam suam habet sedem. v. infra p. 271. E. ad Tim. p. 28. B. — Mox ὁ λόγος αὐτός σοι μηνύσει, est oratio (disputatio nostra) ubi absolvitur et profligatur, sponte tibi rem declarabit.

Τόδε, εἴ τινων πολλάκις ἄρα —] Hoc εἰ, quod vulgo aberat, aegre certe carueris. Nunc restituta vocula apte respondet hospes: Hoc mihi dic, num forte a quibusdam illud audieris. De formula εἰ ἄρα πολλάκις, si forte, vel num forte, utiliter contendes Lachet. p. 194. A. ζητοῦμεν, εἰ ἄρα πολλάκις αὐτὴ ἡ καρτέρησις ἐστὶν ἀνδρεία. Ibid. p. 179. B. εἰ δ' ἄρα πολλάκις μὴ προσεσχήκατε τὸν νοῦν τῷ τοιούτῳ. Protagor. p. 361. C. Phaedon. p. 60. E. εἰ ἄρα πολλάκις ταύτην τὴν μουσικήν μοι ἐπιτάττοι ποιεῖν. Et in ipso Politico p. 283. B. leguntur haec: πρὸς δὴ τὸ νόσημα τὸ τοιοῦτον, ἂν ἄρα πολλάκις ὕστερον ἐπίῃ — θαυμαστὸν γὰρ οὐδέν — λόγον ἀκουσόν τινα προςήκοντα περὶ πάντων τῶν τοιούτων ῥηθῆναι.

C. *ταῖς ἐν τῷ Νείλῳ τιθασείαις*—] De piscibus mansuefactis nonnulla narrat Plinius H. N. XXX. 3 — 7., quanquam ibi Aegyptiorum et Persicorum institutorum, de quibus hic agitur, non iniecta est mentio. Quod vero hic atque infra p. 295. D. Aegyptiorum mores et instituta commemorantur, non male hinc Tennemannus in

βασιλικαῖς λίμναις. ἐν μὲν γὰρ κρήναις τάχ' ἂν ἴσως εἴης ᾐσθημένος.

ΝΕ. ΣΩ. Πάνυ μὲν οὖν καὶ ταῦτα τεθέαμαι κἀκεῖνα πολλῶν ἀκήκοα.

ΞΕ. Καὶ μὴν χηνοβωτίας γε καὶ γερανοβωτίας, εἰ καὶ μὴ πεπλάνησαι περὶ τὰ Θετταλικὰ πεδία, πέπυσαι γοῦν καὶ πιστεύεις εἶναι.

ΝΕ. ΣΩ. Τί μήν;

ΞΕ. Τοῦδ' ἕνεκά τοι πάντα ἠρώτησα ταῦτα,
D διότι τῆς τῶν ἀγελαίων τροφῆς ἔστι μὲν ἔνυδρον, ἔστι δὲ καὶ ξηροβατικόν.

ΝΕ. ΣΩ. Ἔστι γὰρ οὖν.

ΞΕ. Ἆρ' οὖν καὶ σοὶ ξυνδοκεῖ ταύτῃ δεῖν διχά-

C. χηνοβωτίας — γερανοβωτίας] Sic Clark. Vat. Coisl. Ven. ΔΠ. Par. BCH. Vett. editt. χηνοβοτίας et γερανοβοτίας.

D. Τοῦδ' ἕνεκα] εἵνεκα codd. omnes cum Ald. Bas. 1. 2. Dein τοι pro vulg. τι Clark. Vat. Coisl. Ven. ΔΞΠ. Par. BCH.

System. Philosoph. Plat. T. I. p. 120. suspicatus est, Politicum videri a Platone scriptum esse post longinquum illud iter, quod philosophus in Africam, Siciliam et Italiam inferiorem suscepit, de quo exposuimus in Commentatione De vita et scriptis Plat. p. XVI sqq. et in Prolegg. ad h. l. Certe ea suspicio egregie convenit cum aliis rebus, ex quibus Politicum una cum Sophista ac Theaeteto post illud tempus in lucem editum esse verisimiliter coniicere liceat.

ταῦτα τεθέαμαι] H. e. τὰς τιθασείας τῶν ἰχθύων ἐν κρήναις γιγνομένας. His opponuntur ἐκεῖνα, h. e. τὰ περὶ τῶν ἐν Νείλῳ τιθασειῶν καὶ τῶν ἐν ταῖς βασιλικαῖς λίμναις. Mox pro χηνοβωτίας et γερανοβωτίας, quam scripturam optimis libris flagitantibus nunc recepimus, vulgo erat χηνοβοτίας et γερανοβοτίας, quod amplexus est Lobeckius ad Phrynich. p. 521. Pollux Onom. IX, 16. Moeris et Hesychius videntur legisse χηνοβοσίας et γερανοβοσίας.

D. Τοῦδ' ἕνεκά τοι πάντα ἠρώτησα ταῦτα] Scribebatur Τοῦδε ἕνεκά τι πάντα ἠρώτησα ταῦτα, διότι τῆς κ. τ. λ. Quod Heusdius Specim. Crit. p. 87. ita emendabat: τοῦ δὲ (h. e. τίνος δὲ) ἕνεκα πάντα ἠρώτησα ταῦτα; διότι κ. τ. ut τι ex vicino π ortum putaretur. Sed pro τι codd. plerique omnes τοι. Quo arrepto Astius verba eodem modo quo voluit Heusdius distinguenda censuit. Neque ea ratio per se inepta. Saepenumero enim apud Platonem istiusmodi interrogationes ad augendam sermonis alacritatem ab loquentibus interponuntur; cuius rei plurima documenta dederunt

ζειν τὴν κοινοτροφικὴν ἐπιστήμην, ἐφ' ἑκατέρῳ τούτων τὸ μέρος αὐτῆς ἐπινέμοντας ἑκάτερον, τὸ μὲν ἕτερον ὑγροτροφικὸν ὀνομάζοντας, τὸ δ' ἕτερον ξηροτροφικόν;

ΝΕ. ΣΩ. Ἔμοιγε.

ΞΕ. Καὶ μὴν καὶ τὸ βασιλικὸν οὕτως οὐ ζητήσομεν ὁποτέρας ἐστὶ τῆς τέχνης· δῆλον γὰρ δὴ παντί. E

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς δ' οὔ;

ΞΕ. Πᾶς μὲν δὴ τό γε ξηροτροφικὸν τῆς ἀγελαιοτροφίας διέλοιτ' ἂν φῦλον.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς;

ΞΕ. Τῷ πτηνῷ τε καὶ πεζῷ διορισάμενος.

ΝΕ. ΣΩ. Ἀληθέστατα.

Flor. a. b. c. i. Mox ξηροβωτικὸν Coisl. non male. sed v. ann.
ταύτῃ δεῖ διχάζειν] δίχα σχίζειν ed. Bas. 2. et Ven. Ξ. Flor. i. Zitt. marg. Flor. a. c.
E. δῆλον γὰρ δὴ παντί] V. δῆλον δὴ γὰρ παντί, quod mutatum ex Ven. ΣΞΥ. Flor. i. Zitt.

Heusdius l. c. Heindorfius ad Gorg. §. 18. ad Phaedr. §. 30. Astius ad Legg. IV. p. 722. D. quibus addas nostra ad Protagor. p. 343. B. Menon. p. 79. B. Sed quod huic distinctioni adversatur, id illud ipsum τοι est ab Heusdio in suspicionem vocatum, a codd. autem magna consensione conservatum. Itaque vide ne vitium hic aliud delituerit. Fortasse corrigendum: Οὗ ἕνεκά τοι πάντα ἠρώτησα ταῦτα, διότι τῆς τῶν ἀγελαίων, h. e. τοῦτ' ἐστίν, διότι τῆς τῶν ἀγ. Geminum locum habes De Rep. I. p. 330. B. Οὗ τοι ἕνεκα ἠρόμην, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι μοι ἔδοξας οὐ σφόδρα ἀγαπᾶν τὰ χρήματα. conf. De Rep. VI. p. 491. B. Lachet. 184. B. Phaedr. p. 248. B. et quae collegit Matthiae Gr. §. 432. extr. Dein Stephanus scribendum putabat ξηροβοτικόν. Coisl. scriptum exhibet ξηροβωτικόν. Sed facete et ridicule scriptor ξηροβατικόν dixit, in sicco gradiens, quod oppositum esset τῷ ἐνύδρῳ. Id legit etiam Athenaeus III, 99. B. p. 227. ed. Dindorf. Διὰ ταῦτα τοιαῦτα ὁ θαυμάσιος Πλάτων, inquit, ἐν τῷ Πολιτικῷ εἰπὼν ξηροβατικά τινα ζῷα καὶ ὑδροβατικὰ ἄλλα ξηροτροφικόν τε καὶ ὑγροτροφικὸν καὶ ξηρονομικὸν ἐπὶ ζώων χερσαίων καὶ ἐνύγρων καὶ ἐναερίων ἐπιλέγει, ὥςπερ παρακελευόμενος τούτοις τοῖς ὀνοματοποιοῖς φυλάττεσθαι τὴν καινότητα.

E. Καὶ μὴν καὶ τὸ βασιλικὸν οὕτως —] Quin etiam τὸ βασιλικὸν ad utram artem pertineat, non quaeremus: id enim omnibus manifestum. Sponte enim patere arbitratur, pertinere illud ad τὸ ξηροτροφικόν.

ΞΕ. Τί δέ; τὸ πολιτικὸν εἰ περὶ τὸ πεζόν, ζητητέον; ἢ οὐκ οἴει καὶ τὸν ἀφρονέστατον ὡς ἔπος εἰπεῖν δοξάζειν οὕτως;

ΝΕ. ΣΩ. Ἔγωγε.

ΞΕ. Τὴν δὲ πεζονομικήν, καθάπερ ἄρτι τὸν ἀριθμόν, δεῖ τεμνομένην δίχα ἀποφαίνειν.

ΝΕ. ΣΩ. Δῆλον.

265 ΞΕ. Καὶ μὴν ἐφ' ὅ γε μέρος ὥρμηκεν ἡμῖν ὁ λόγος, ἐπ' ἐκεῖνο δύο τινὲ καθορᾶν ὁδὼ τεταμένα φαίνεται, τὴν μὲν θάττω, πρὸς μέγα μέρος σμικρὸν διαιρουμένην, τὴν δέ, ὅπερ ἐν τῷ πρόσθεν ἐλέγομεν, ὅτι δεῖ μεσοτομεῖν ὡς μάλιστα, τοῦτ' ἔχουσαν μᾶλλον, μακροτέραν γε μήν. ἔξεστιν οὖν, ὁποτέραν ἂν βουληθῶμεν, ταύτην πορευθῆναι.

τὸ πολιτικὸν εἰ περὶ τὸ πεζόν] Vett. editt. et Par. E. pro εἰ περὶ habent ὥςπερ. Flor. a. c. Par. C. et F. ἢ ὥςπερ. Flor. Ven. *II*. ἢ ὥςπερ. Heusdius coni. τὸ πολιτικὸν ὡς περὶ τὸ πεζόν κ. τ. ἑ. Rectissime Bekkerus ex codd. reliquis: εἰ περὶ τὸ π. quod nos nunc recipere non dubitavimus.

καθάπερ ἄρτι τὸν ἀριθμόν] Libri omnes cum editt. καθάπερ ἄρτιον ἀριθμόν. v. ann.

P. 265. B. κατ' ἀρχὰς μὴν] Sic Clark. Vat. Ven. *II*. Ante Bekkerum pro μὴν scribebatur μὲν οὖν. Pro μεσοῦσιν Flor.

τὸ πολιτικὸν εἰ περὶ τὸ πεζόν, ζητητέον] Quid vero? civilis ars num ad pedestria pertineat, quaerendum erit? Prave vulgo scribebatur τὸ πολιτικὸν ὥςπερ τὸ πεζὸν ζητητέον. Heusdius scribendum coniecit τὸ π. ὡς περὶ τὸ πεζὸν ὂν ζητ. Verum ipsi sententiae convenientius est, quod Bekkerus ex librorum quorundam scriptura eruit: τί δέ; τὸ πολιτικὸν εἰ περὶ τὸ πεζόν, ζητητέον. Nam illud ipsum disputatione indigere negat, ut quaeratur, **num** τὸ πολιτικὸν ad τὸ πεζὸν tanquam genus suum referatur.

καθάπερ ἄρτι τὸν ἀριθμόν] Respicit ad p. 262. E. κάλλιον δέ που καὶ μᾶλλον κατ' εἴδη καὶ δίχα διαιροῖτ' ἄν, εἰ τὸν μὲν ἀριθμὸν ἀρτίῳ καὶ περιττῷ τις τέμνοι. Unde patet falsum esse quod in libris scriptum extat, καθάπερ ἄρτιον ἀριθμόν, neque quidquam profecisse editores Turicenses, qui Legg. X. p. 895. E. et Euclid. Elem. VII. ὅρ. 6. p. 148. ed. Oxon. conferri iusserunt. Neque enim Eleates parem numerum diviserat bifariam, sed universum numerum distinxerat in parem et imparem. Vitium dudum odoratus Cornarius est, qui pro ἄρτιον legi iubebat ἄρτι. Sed rectius Astius ἄρτι τὸν ἀρ. coniecit, quod sine ulla dubitatione revocavimus.

P. 265. ἐν μέρει γε μὴν δ'] H. e. alternis, per vices

ΝΕ. ΣΩ. Τί δέ; ἀμφοτέρας ἀδύνατον;

ΞΕ. Ἅμα γ', ὦ θαυμαστέ· ἐν μέρει γε μὴν δῆλον ὅτι δυνατόν.

ΝΕ. ΣΩ. Ἐν μέρει τοίνυν ἔγωγε ἀμφοτέρας αἱροῦμαι. B

ΞΕ. Ῥᾴδιον, ἐπειδὴ τὸ λοιπὸν βραχύ· κατ' ἀρχὰς μὴν καὶ μεσοῦσιν ἅμα τῆς πορείας χαλεπὸν ἂν ἦν ἡμῖν τὸ πρόσταγμα. νῦν δ', ἐπειδὴ δοκεῖ ταύτῃ, τὴν μακροτέραν πρότερον ἴωμεν· νεαλέστεροι γὰρ ὄντες ῥᾷον αὐτὴν πορευσόμεθα. τὴν δὲ δὴ διαίρεσιν ὅρα.

ΝΕ. ΣΩ. Λέγε.

Cap IX. ΞΕ. Τὰ πεζὰ ἡμῖν τῶν ἡμέρων, ὅσαπερ ἀγελαῖα, διῃρημένα ἐστὶ φύσει δίχα.

ΝΕ. ΣΩ. Τίνι;

c. μεσούσης, quod nescio quis apud Stephanum reponendum suspicatus est.

πρότερον ἴωμεν] προτέραν Clark. Coisl. Ven. Ξ. Flor. i. νεαρέστεροι Coisl. corr.

διῃρημένα ἐστὶ φύσει δίχα] δίχα, quod vulgo aberat, restitutum ex Clark. Coisl. Vat. Ven. ΠΞ. Par. CHB. Flor. a. b. c. Zitt. iam Bas. 2. exhibuit.

Τίνι] Sic Clark. Vat. Coisl. Ven. ΛΠΞΣΥ. Par. BCH. Flor. a. b. c. Zittav. cum Bas. 2. Vulgo Τί δή;

ita ut alteram post alteram ineamus. v. ad Menon. p. 92. E.

B. *ἐπειδὴ τὸ λοιπὸν βραχύ*] quandoquidem iam quod nobis restat exiguum est, nec diuturnam adhuc requirit disputationem. Quibus statim addit contrarium, κατ' ἀρχὰς μὴν καὶ μεσοῦσιν κ. τ. λ. verum ab initio et simul in medio itinere molestum nobis hoc fuisset mandatum. In his iam nemini obscurum erit, cur μήν vulgato μὲν οὖν longissime anteponendum sit. Opponitur enim istud χαλεπὸν ἂν ἦν praegresso ῥᾴδιον. Pro νῦν δ' autem vide num νῦν δή revocari oporteat, ut haec sit verborum sententia: nunc igitur, posteaquam nobis visum est utramque experiri viam, primum longiorem ingrediamur. Ad illud μεσοῦσιν compares Phaedr. p. 241. D. ᾤμην γε μεσοῦν αὐτὸν (τὸν λόγον). Sympos. p. 175. C. ἀλλὰ μάλιστα σφᾶς μεσοῦν δειπνοῦντας. Ac ne de genitivo dubites, eodem modo ipse Plato De Rep. X. p. 618. B. τὰ δὲ ἄλλα ἄλλοις, τὰ δὲ νόσοις, τὰ δὲ ὑγιείαις μεμίχθαι, τὰ δὲ καὶ μεσοῦν τούτων. conf. Matthiae Gr. §. 354. η.

νεαλέστεροι γὰρ ὄντες] Νεαλῆ veteribus non sunt sale condita, ut fere Grammatici interpretantur, sed omnia integra et vegeta; quae proba est Lobeckii observatio ad Phrynich. p. 375.

ΞΕ. Τῷ τῶν μὲν τὴν γένεσιν ἄκερων εἶναι, τῶν
C δὲ κερασφόρον.

ΝΕ. ΣΩ. Φαίνεται.

ΞΕ. Τὴν δὴ πεζονομικὴν διελὼν ἀπόδος ἑκατέρῳ τῷ μέρει, λόγῳ χρώμενος· ἂν γὰρ ὀνομάζειν αὐτὰ βουληθῇς, ἔσται σοι περιπεπλεγμένον μᾶλλον τοῦ δέοντος.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς οὖν χρὴ λέγειν;

ΞΕ. Ὧδε· τῆς πεζονομικῆς ἐπιστήμης δίχα διαιρεθείσης τὸ μόριον θάτερον ἐπὶ τῷ κεροφόρῳ μέρει τῷ τῆς ἀγέλης ἐπιτετάχθαι, τὸ δὲ ἕτερον ἐπὶ τῷ τῆς ἀκεράτου.

D *ΝΕ. ΣΩ.* Ταῦτ' ἔστω ταύτῃ λεχθέντα· πάντως γὰρ ἱκανῶς δεδήλωται.

ΞΕ. Καὶ μὴν ὅ γε βασιλεὺς ἡμῖν αὖ καταφανὴς ὅτι κολοβὸν ἀγέλην τινὰ κεράτων νομεύει.

ἄκερων εἶναι] ἀκέρων Par. EH. Zitt. Bas. 1. 2. sed v. Buttmann. Gr. mai. p. 53. ed. 1.

C. ἐπὶ τῷ κεροφόρῳ μ.] V. κερασφόρῳ, quod mutatum ex Clark. Vat. Ven. *Π*. In Flor. i. extat κερωφόρῳ; v. Lobeck. ad Phrynich. p. 695.

D. ὅτι κολοβὸν ἀγέλην] Sic Clark. Vat. Coisl. Ven. *ΔΞΠ*. Par. BCH. Flor. b. Prave vett. editt. κολοβῶν. v. annot. Praeterea vulgo τινα ἀγέλην, quem ordinem ex Clark. Vat. Ven.

τὴν γένεσιν ἄκερων εἶναι] H. e. alia *natura et origine sua* non esse cornuta. Simillima haec loquendi ratio est illi, qua φύσις cum genitivo iunctum ipsius nominis periphrasin quandam efficit, de qua v. quae exposuimus ad Sympos. p. 191. A. Phaedon. p. 79. B.

C. λόγῳ χρώμενος· ἂν γὰρ ὀν.] H. e. utens definitione. Difficile enim censet esse rem uno nomine designare, quippe quod futurum esset περιπεπλεγμένον μᾶλλον τοῦ δέοντος.

ἐπὶ τῷ τῆς ἀκεράτου] „Usus est Plato hoc loco forma vocabuli integra nec contracta, quia ἄκερως et ἄκερων sunt μονόπτωτα, auctore Suida in v. ἄκερως βοῦς." *Fischerus.* Vide Buttmanni Gr. Ampl. §. 61. ann. 4. et Matthiae Gr. §. 117. 10, 2. qui certis demonstrarunt exemplis in genitivo alioquin usitatam fuisse etiam formam βουκέρω, ὑψικέρω, al. Quamquam qui ad eandem normam ἀκέρω formaverit, utique novimus neminem. Etiam infra p. 267. B. τῆς ἀκεράτου φύσεως.

D. ὅτι κολοβὸν ἀγέλην τινὰ κεράτων] H. e. gregem cornibus mutilum et carentem. Male editt. vett. κολοβῶν ἀκεράτων intolerabili redundantia verborum. Sed nimi-

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς γὰρ οὐ δῆλος;

ΞΕ. Ταύτην τοίνυν καταθραύσαντες τὸ γιγνόμενον αὐτῷ πειρώμεθα ἀποδοῦναι.

ΝΕ. ΣΩ. Πάνυ γε.

ΞΕ. Πότερον οὖν βούλει τῷ σχιστῷ τε καὶ τῷ καλουμένῳ μώνυχι διαιρεῖν αὐτήν, ἢ τῇ κοινογονίᾳ τε καὶ ἰδιογονίᾳ; μανθάνεις γάρ που.

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ ποῖον;

ΞΕ. Ὅτι τὸ μὲν τῶν ἵππων καὶ ὄνων πέφυκεν ἐξ ἀλλήλων γεννᾶν. E

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Τὸ δέ γε λοιπὸν ἔτι τῆς λείας ἀγέλης τῶν ἡμέρων ἀμιγὲς γένει πρὸς ἄλληλα.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς δ' οὔ;

ΞΕ. Τί δ'; ὁ πολιτικὸς ἄρ' ἐπιμέλειαν ἔχειν φαίνεται πότερα κοινογενοῦς φύσεως ἢ τινος ἰδιογενοῦς;

Π. Flor. i. mutavimus. Pro *κεράτων*, quod debetur Clark. Vat. Ven. *Π*. Par. F. Flor. i., vett. editt. ineptissime *ἀκεράτων*.

τὸ γιγνόμενον αὐτῷ] Prave *κινούμενον* Clark. Vat. Coisl. Ven. *ΛΞΠΣ*. Par. BCFH. Flor. a. b. c. Zltt. cum editt. Ald. Bas. 1. 2.

ἢ τῇ κοινογονίᾳ] *ἢ πῃ κ.* Clark.

E. *Ὅτι τὸ μὲν τῶν ἵππων*] Steph. coni. *Ὅ, τι*.

ἔτι τῆς λείας ἀγέλης] Sic Clark. Vat. Ven. *Π*. Flor. i. Pro *λείας* olim *μιᾶς* scribebatur.

rum fraudem fecit quod *κολοβὸν* dictum est pro *κολοβήν*. conf. Matthiae Gr. §. 118. ann. 1. Correxit locum Hemsterhusius Miscell. Obss. Nov. I. p. 83. codd. optimis suffragantibus. Mox *τὸ γιγνόμενον αὐτῷ* est id quod ei obtingit, quod in eum convenit, facta divisione. Quod qui non perspexerunt, locum depravarunt miserrime.

τῷ σχιστῷ τε καὶ τῷ καλουμένῳ μώνυχι] Hesychius: *μώνυξ· ὁ μίαν ὁπλὴν ἔχων, μονώνυχος*. Ad *τῷ σχιστῷ* facile intelligas *τοὺς ὄνυχας*. — *πέφυκεν ἐξ ἀλλήλων γεννᾶν*. Hinc confirmatur emendatio loci Apolog. Socr. p. 27. E. *ὥςπερ ἂν εἴ τις ἵππων μὲν παῖδας ἡγοῖτο καὶ ὄνων, τοὺς ἡμιόνους, ἵππους δὲ καὶ ὄνους μὴ ἡγοῖτο εἶναι*, ubi male ante *καὶ ὄνων* inferciunt *ἢ*.

E. *τῆς λείας ἀγέλης*] Sic libri optimi pro vulgato *τῆς μιᾶς ἀγέλης*. Ficinus: Reliqua vero domestica et socialis generis animantia sine aliena commixtione propria tantum ex specie procreant. Unde manifestum est eum in codice suo item *λείας* repperisse. Cratyl. p. 406. A. *ἔοικεν οὖν πρὸς τὸ μὴ τραχὺ τοῦ ἤθους ἀλλ' ἥμερόν τε καὶ λεῖον Λητὼ κεκλῆσθαι ὑπὸ τῶν τοῦτο*

ΝΕ. ΣΩ. Δῆλον ὅτι τῆς ἀμίκτου.

ΞΕ. Ταύτην δὴ δεῖ καθάπερ τὰ ἔμπροσθεν, ὡς ἔοικεν, ἡμᾶς δίχα διαστέλλειν.

ΝΕ. ΣΩ. Δεῖ γὰρ οὖν.

266 *ΞΕ.* Καὶ μὴν τό γε ζῶον, ὅσον ἥμερον καὶ ἀγελαῖον, σχεδὸν πλὴν γενοῖν δυοῖν πᾶν ἤδη κατακεκερμάτισται. τὸ γὰρ τῶν κυνῶν οὐκ ἐπάξιον καταριθμεῖν γένος ὡς ἐν ἀγελαίοις θρέμμασιν.

ΝΕ. ΣΩ. Οὐ γὰρ οὖν. ἀλλὰ τίνι δὴ τὼ δύο διαιροῦμεν;

ΞΕ. Ὧιπερ καὶ δίκαιόν γε Θεαίτητόν τε καὶ σὲ διανέμειν, ἐπειδὴ καὶ γεωμετρίας ἅπτεσθον.

ΝΕ. ΣΩ. Τῷ;

P. 266. ἐπειδὴ καὶ γεωμετρ.] καὶ accessit ex Clark.

καλούντων. Quae qui comparaverint, ii quid λείας hic significet, minime dubitabunt.

P. 266. Καὶ μὴν τό γε ζῶον ὅσον ἥμερον—] Heindorfius coniiciebat olim ζώων scriptum fuisse. At enim vero ita equidem articulo τῶν aegre careo. Non opus est mutatione, quandoquidem τὸ ζῶον ὅσον ἥμερον est universum animalium cicurum et congregatorum genus. Quid autem his verbis significetur, ex proximis apparebit. Neque enim Schleiermachero assentimur, genus hominum atque suum significari existimanti. Nec quidquam veri vidit Winckelmannus Praef. ad min. edit. Politic. Turic. p. IX. qui cogitavit de simiarum genere, admodum profecto ridicule.

τὸ γὰρ τῶν κυνῶν οὐκ ἐπάξιον —] Cavendum esse monet, ne tria genera superesse existimentur, quum canum genus indignum sit, quod in numerum congregatorum animalium referatur.

ἀλλὰ τίνι δὴ τὼ δύο δ.] Genus illud ἰδιογενές iam dispescitur in genus bipes atque quadrupes. Quo loco hospes ludibundus mathematice rem designat, quum Theaetetum et Socratem iuvenem noverit geometriae studiis esse deditos. Quid rei sit iis, qui locum illum Theaeteti p. 147. D. penitus intellexerint, non poterit obscurum videri. Etenim linea diagonalis quadrati unius pedis potentia sua efficit quadratum bipedale: quocum facete bipes hominis natura comparatur. Hinc vero rursus nascitur ἡ διάμετρος ἡ δυνάμει τετράπους, quae quadrupedum refert imaginem. Sed satis erit de his verbo monuisse.

B. Πρὸς δὴ τούτοις ἕτερον αὖ —] Divisit τὸ ἰδιογενές in genus bipes atque quadrupes. Iam vero sponte apparet, artem civilem non ad quadrupes sed ad bipes tantummodo spectare. Ergo hoc ipsum bifariam rursus dispertiendum est. Sed id non claris verbis enuntiat, verum statim admonet, in hac divisione aliquid perquam ridiculum emergere, quandoquidem humanum genus cum alio genere bipede veluti coniugatum sit, quod ei

ΞΕ. Τῇ διαμέτρῳ δήπου καὶ πάλιν τῇ τῆς διαμέτρου διαμέτρῳ.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς εἶπες;

ΞΕ. Ἡ φύσις, ἣν τὸ γένος ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων B
κέκτηται, μῶν ἄλλως πως εἰς τὴν πορείαν πέφυκεν ἢ καθάπερ ἡ διάμετρος ἡ δυνάμει δίπους;

ΝΕ. ΣΩ. Οὐκ ἄλλως.

ΞΕ. Καὶ μὴν ἥ γε τοῦ λοιποῦ γένους πάλιν ἐστὶ κατὰ δύναμιν αὖ τῆς ἡμετέρας δυνάμεως διάμετρος, εἴπερ δυοῖν γέ ἐστι ποδοῖν δὶς πεφυκυῖα.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς δ' οὐκ ἔστι; καὶ δὴ καὶ σχεδὸν ὃ βούλει δηλοῦν μανθάνω.

ΞΕ. Πρὸς δὴ τούτοις ἕτερον αὖ τι τῶν πρὸς

Vat. Coisl. Ven. ΔΞΠΣΥ. Par. BCH.

videri debeat esse longe dissimillimum. Nimirum genus bipes ἰδιογενές si rursus dividitur, facile apparet cum hominibus coniugari gallos gallinaceos, gallinas, anates, anseres, alias similes aviculas. De his enim cogitandum esse, neque de suibus, uti volebat Schleiermacherus, aut de simiis, quod placuit Winckelmanno, et argumentationis ratio docet, et ea quoque evincunt, quae deinde breviore illa methodo, quam antea significabat Eleates, de iisdem rebus exponuntur. Nam quae hactenus latius sunt exposita, ea via magis compendiaria dicuntur etiam hunc in modum potuisse explicari:

τὸ πεζόν

τὸ δίπουν — τὸ τετράπουν

τὸ ψιλόν — τὸ πτεροφυές.

Quemadmodum igitur posteriore ratione genus avium cum hominibus componitur, sic secundum alteram divisionem, quae iam species et formas complexa erat plurimas, denique aves cicures cum hominibus consociantur, ita tamen, ut belli isti generis humani socii atque comites urbanissima irrisione tantummodo obscure significentur, non clare nominentur. Hoc igitur Eleaticus hospes dicit esse ἕτερον αὖ τι τῶν πρὸς γέλωτα εὐδοκιμησάντων ἄν, h. e. aliquid eorum, quae ridiculi nomine (tanquam ridicula) celebrari possint. Nam sic ἄν et participium εὐδοκιμησάντων interpretamur; v. ad Remp. I. p. 344. A. V. p. 478. E. Quod vero deinde genus humanum dicitur ξυνδεδραμηκὸς γένει τῷ τῶν ὄντων γενναιοτάτῳ καὶ ἅμα εὐχερεστάτῳ, id Schleiermacherus vitiosum censet, quoniam idem hoc γένος non possit simul et γενναιότατον et εὐχερέστατον appellari, quippe quorum alterum bono sensu, alterum malo dicatur. Quocirca scribendum coniecit vir doctus: Τῷ ἀνθρωπίνῳ ἡμῶν ἅμα γένος ξυνειληχὸς καὶ ξυνδεδραμηκὸς γένει τῷ τῶν ὄντων γενναιοτάτῳ ἅμα καὶ εὐχερέστατον. Paullo lenius Buttmannus: Τἀνθρώπινον ἡμῶν ἅμα γένος ξυνειληχὸς καὶ ξυνδεδραμηκὸς γένει τῶν ὄντων γενναιότατον ἅμα εὐχερεστάτῳ. Sed nec codices in his variant, nec

γέλωτα εὐδοκιμησάντων ἄν, ὦ Σώκρατες, ἆρα καθο-
C ρῶμεν ἡμῖν γεγονὸς ἐν τοῖς διῃρημένοις;

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ ποῖον;

ΞΕ. Τἀνθρώπινον ἡμῶν ἅμα γένος ξυνειληχὸς καὶ ξυνδεδραμηκὸς γένει τῷ τῶν ὄντων γενναιοτάτῳ καὶ ἅμα εὐχερεστάτῳ.

ΝΕ. ΣΩ. Καθορῶ καὶ μάλ' ἀτόπως ξυμβαῖνον.

ΞΕ. Τί δ'; οὐκ εἰκὸς ὕστατα ἀφικνεῖσθαι τὰ βραδύτατα;

ΝΕ. ΣΩ. Ναί, τοῦτό γε.

ΞΕ. Τόδε δὲ οὐκ ἐννοοῦμεν, ὡς ἔτι γελοιότερος ὁ βασιλεὺς φαίνεται μετὰ τῆς ἀγέλης ξυνδιαθέων καὶ

C. *Τόδε δὲ οὐκ ἐννοοῦμεν*] *Τόδε γε* Clark. Vat. Ven. *Π*. Fortasse *τὸ δέ γε* scribendum.

quae sequuntur eam mutationem ullo modo confirmant aut probabilem reddunt. Itaque experiamur verborum interpretationem eam, qua difficultates istae omnes tollantur. Vocatur igitur genus illud avium *γενναιότατον*, h. e. eximium, praestans, in quo inest aliquid laudis ironicae, siquidem aves dicuntur generosae atque fortes. Nec multum erraveris, si hoc epitheton eodem fere retuleris, quo pertinet alterum, *εὐχερέστατον*. Hoc enim non ad vilitatem designandam adhibetur, sicuti Schleiermacherus sibi persuaserat, sed indicat potius facilitatem, qua quid geritur, atque adeo velocitatem. Hac ipsa autem virtute aves insignes esse quis nescit, quum inter gradiendum etiam alarum remigio uti possint omninoque leves habeantur? Germanice igitur hunc locum sic interpreteris: Sehen wir aber nicht, Socrates, ausser diesem noch etwas anderes, was wohl als etwas Lächerliches gelten möge, das sich uns bei der Eintheilung ergeben hat? *Sokr.* Was doch? *Fr.* Dass die Gattung der Menschen gleiches Loos erhalten hat und mit dem wackersten u. behendesten Geschlecht zusammengelaufen ist? Veram esse hanc loci interpretationem vel proxima docent. Nam Eleates simulata admiratione iam porro interrogat, an non consentaneum sit, ea quae sint tardissima et lentissima, ultimo advenire? Quo ipso significat praeter opinionem ita evenisse, ut genus hominum, quum ultimum tandem inveniretur, tamen cum velocissimo tanquam alterum par iunctum esse videretur. His vero Eleates addit, magis etiam ridiculum videri ipsum regem cum tali grege currentem. Eum enim, qui dux una cum illo incedat, videri cursum itineris vel cum eo instituisse, qui sit ad vitae facilitatem optime exercitatus, h. e. vitam agere facilem, commodam, levem. Nam aves propri-

ξύνδρομα πεπορευμένος τῷ τῶν ἀνδρῶν αὖ πρὸς τὸν εὐχερῆ βίον ἄριστα γεγυμνασμένῳ; D

ΝΕ. ΣΩ. Παντάπασι μὲν οὖν.

ΞΕ. Νῦν γάρ, ὦ Σώκρατες, ἐκεῖνό ἐστι καταφανὲς μᾶλλον τὸ ῥηθὲν τότ' ἐν τῇ περὶ τὸν σοφιστὴν ζητήσει.

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ ποῖον;

ΞΕ. Ὅτι τῇ τοιᾷδε μεθόδῳ τῶν λόγων οὔτε σεμνοτέρου μᾶλλον ἐμέλησεν ἢ μή, τόν τε σμικρότερον οὐδὲν ἠτίμακε πρὸ τοῦ μείζονος, ἀεὶ δὲ καθ' αὑτὴν περαίνει τἀληθέστατον.

ΝΕ. ΣΩ. Ἔοικεν.

ὁ βασιλεὺς φαίνεται] Sic plerique cum Clark. Vat. Ven. *Π.* pro vulg. *φαίνεται ὁ βασιλεύς.*

am inprimis habent levitatem: quamobrem poëtae comici non raro imagine earum usi esse reperiuntur, ut vitam moresque aequalium leves ac dissolutos notarent. Facete igitur Eleates, hoc ipsum leniter significans, regem et principem virum civilem ait ex hac divisione talem prodire, qui ad omnem vivendi levitatem sit expeditissimus. Haec igitur totius loci sententia est, qua ipsa vulgatam verborum scripturam non mediocriter confirmari existimamus. Superest ut de illo ipso *γενναιότατον καὶ εὐχερέστατον* aliquid adiiciendum sit. Similiter igitur cum *εὐχερείᾳ* coniungitur *ἀνδρείᾳ* De Rep. IV. p. 426. D. *τί δ' αὖ, τοὺς ἐθέλοντας θεραπεύειν τὰς τοιαύτας πόλεις καὶ προθυμουμένους οὐκ ἄγασαι τῆς ἀνδρείας τε καὶ εὐχερείας;* Etenim *γενναῖον* vi et significatione sua cognatum utique est cum *ἀνδρεῖον*, unde toties *εὖ καὶ γενναίως, γενναίως καὶ ἀνδρείως, ἀδεῶς καὶ γενναίως* coniunguntur. Ceterum locum non vacare urbana irrisione nemo, opinor, erit quin facile ipse sentiat.

D. *τὸ ῥηθὲν τότ' ἐν τῇ περὶ τὸν σοφ. ζητ.*] Respicitur locus Sophistae p. 227. A. B. cuius sententia proximis verbis refertur, ita quidem, ut dialectica ista ratio, quae ibi describitur, facete rideatur. Quod qui ita fieri potuerit, in Prolegomenis disputavimus. Proxima hunc in modum iungenda: *Ὅτι τῇ τοιᾷδε μεθόδῳ οὔτε ἐμέλησεν μᾶλλον σεμνοτέρου τῶν λόγων ἢ μή, οὐδέν τε ἠτίμακε τὸν σμικρότερον (λόγον) πρὸ τοῦ μείζονος.* Nec tamen ea ratio satis commoda est laboratque non paucis difficultatibus. Quamobrem nos quidem corrigendum censemus *τό τε σμικρότερον* pro *τόν τε σμικρ.* Ita hoc dicet hospes: H u i u s m o d i   d i s p u t a n d i   r a t i o n e m   n e q u e   g r a v i u s   m a g i s   c u r a r e   q u a m   c o n t r a r i u m   n e q u e   i d   q u o d   m i n u t i u s   e s t   p r a e   m a i o r e   c o n t e m n e r e. Ad *ἢ μή* intell. *σεμνοτέρου.* De *τε οὐδέν* post *οὔτε* illato v. ad Tim. p. 71. A.

ΞΕ. Οὐκοῦν μετὰ τοῦτο, ἵνα μή με φθῇς ἐρω-
E τήσας τὴν βραχυτέραν ὁδὸν ἥτις τότε ἦν ἐπὶ τὸν τοῦ βασιλέως ὅρον, αὐτός σοι πρότερον ἔλθω;

ΝΕ. ΣΩ. Σφόδρα γε.

ΞΕ. Λέγω δὴ δεῖν τότε εὐθὺς τὸ πεζὸν τῷ δίποδι πρὸς τὸ τετράπουν γένος διανεῖμαι, κατιδόντα δὲ τἀνθρώπινον ἔτι μόνῳ τῷ πτηνῷ ξυνειληχὸς τὴν δίποδα ἀγέλην πάλιν τῷ ψιλῷ καὶ τῷ πτεροφυεῖ τέμνειν, τμηθείσης δὲ αὐτῆς καὶ τότ' ἤδη τῆς ἀνθρωπονομικῆς δηλωθείσης τέχνης φέροντα τὸν πολιτικὸν καὶ βασιλικόν, οἷον ἡνίοχον εἰς αὐτὴν ἐνστήσαντα, παραδοῦναι τὰς τῆς πόλεως ἡνίας, ὡς οἰκείας καὶ αὐτῷ ταύτης οὔσης τῆς ἐπιστήμης.

267 *ΝΕ. ΣΩ.* Καλῶς, καὶ καθαπερεὶ χρέος ἀπέδωκάς μοι τὸν λόγον, προςθεὶς τὴν ἐκτροπὴν οἷον τόκον καὶ ἀναπληρώσας αὐτόν.

D. *ἵνα μή με φθῇς*] Vulgo flagitioso errore ἵνα μὴ μέμφῃς. Plerique codd. μεμφθῇς. Clark. Vat. μέτα τούτοιν ἃ μήτ' ἔφθης. Flor. i. pr. m. ἃ μή μ' ἔφθης. Recte Fischerus de coniectura Stephani dedit ἵνα μή με φθῇς, quod expressit Ficinus.

E. *πρὸς τὸ τετράπουν γένος*] Articulum addidi ex Ven. *Π*. rec. Par. BCH. Flor. a. c. i.

καὶ αὐτῷ ταύτης] καὶ om. Steph. et Ven. Ξ.

P. 267. *καθαπερεὶ χρέος ἀπέδωκας*] V. ἀποδέδωκας. Aoristum restitui ex Clark. Vat. Ven. *Π*. Pro χρέος si audias grammaticos, scribendum fuerit χρέως. sed v. Eustath. ad Il. ὑ v. 746. p. 958. ed. Rom. et Lobeck. ad Phrynich. p. 391.

ἵνα μή με φθῇς ἐρωτήσας] Hanc lectionem in libris misere depravatam restituendam viderunt Stephanus ac Fischerus. Recte iam Ficinus: Post hoc ne me praevenias. — *αὐτός σοι πρότερον ἔλθω*, h. e. ultro atque sponte; non a te commonefactus et excitatus. — Pro ἥτις τότε ἦν malim equidem ἥτις ποτὲ ἦν. Nam hic quidem displicet istud τότε; quanquam erunt qui voculam hic quoque defendendam suscipiant.

E. *φέροντα τὸν πολιτικὸν καὶ βασιλικὸν —*] proferentem virum civilem atque regalem tanquam aurigam in ea (arte) collocare eique tradere civitatis habenas, quippe quum ei haec propria esset scientia. De metaphora conf. Aristoph. Ecclesiaz. v. 465. ἐκεῖνο δεινὸν τοῖσιν ἡλίκοισι νῷν, μὴ παραλαβοῦσαι τῆς πόλεως τὰς ἡνίας ἔπειτ' ἀναγκάζωσι πρὸς βίαν κ. τ. λ. Equitt. v. 1108. ὁπότερος ἂν σφῷν εὖ με μᾶλλον αὖ ποιῇ τούτῳ παραδώσω τῆς πυκνὸς τὰς ἡνίας. Alia id

Cap. X. *ΞΕ.* Φέρε δή, καὶ ξυνείρωμεν ἐπανελθόντες ἐπὶ τὴν ἀρχὴν μέχρι τῆς τελευτῆς τὸν λόγον τοῦ ὀνόματος τῆς τοῦ πολιτικοῦ τέχνης.

ΝΕ. ΣΩ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΞΕ. Τῆς γνωστικῆς τοίνυν ἐπιστήμης ἡμῖν ἦν κατ' ἀρχὰς μέρος ἐπιτακτικόν· τούτου δὲ ἀπεικασθὲν τὸ μόριον αὐτεπιτακτικὸν ἐῤῥήθη. ζωοτροφικὴ δὲ πάλιν αὐτεπιτακτικῆς οὐ τὸ σμικρότατον τῶν γενῶν ἀπεσχίζετο· καὶ ζωοτροφικῆς εἶδος ἀγελαιοτροφικόν, ἀγελαιοτροφικοῦ δ' αὖ πεζονομικόν. τοῦ δὲ πεζονομικοῦ μάλιστα ἀπετέμνετο τέχνη τῆς ἀκεράτου φύσεως θρεπτική. ταύτης δ' αὖ τὸ μέρος οὐκ ἔλαττον τριπλοῦ συμπλέκειν ἀναγκαῖον, ἂν εἰς ἓν τις αὐτὸ ὄνομα ξυναγαγεῖν βουληθῇ, γενέσεως ἀμίκτου νομευτικὴν ἐπιστήμην προςαγορεύων. τὸ δ' ἀπὸ τούτου τμῆμα, ἐπὶ ποί- B

μόριον αὐτεπιτακτικὸν] Sic Coisl. Ven. *Λ*. Par. CH. Flor. a. b. c. i. et corr. Ven. *Ξ*. Vett. editt. *αὐτεπίτακτον*.

B. *τριπλοῦ συμπλέκειν*] *τριπλοῦν* non pauci cum Clark. Vat. Coisl. Ven. *Π*. quod reddidit etiam Ficinus: eius partem, nequaquam minorem triplicem, complicare necesse est. Et receperunt id Turicenses, sed iniuria opinor.

ξυναγαγεῖν βουλ.] Sic Clark. Vat. Ven. *Π*. pro vulg. *συνάγειν*.

γενέσεως ἀμίκτου] Vett. editt. *οὐ μικτοῦ*. Codd. *γενέσεως μικτοῦ*. Dedimus de Boeckhii coniectura *γενέσεως ἀμίκτου*, Dein libri mss. et vett. editt. *νομευτικῆς ἐπιστήμην*, quod correxit Heindorfius.

gentis comparavit Boissonad. ad Marinum p. 81. et 147. Et cui ignotae sunt Latinorum habenae populi et rerum publicarum?

P. 267. *Καλῶς, καὶ καθαπερεὶ χρέος —*] Post *καλῶς* equidem intelligendum puto *ἐποίησας*, vulgari in responsionibus ellipsi. Quamobrem nec virgulam ante *καὶ* tollendam iudicavi, quam nuperi editores sustulerunt. Pro *ἀποδέδωκας* ex tribus optimis dedi *ἀπέδωκας*. Nam significat gravius promtam paratamque debiti solutionem: cuius significatio cur insit in aoristo, grammaticis disceptandum relinquimus. Vocatur autem *χρέος* sive sors copiosior illa rei expositio; *τόκος* contra s. usura est brevior rei tractatio, quam Eleates illi subiunxit. conf. De Rep. VI. p. 506. E. ubi similis est metaphora, et quae congessimus ad Symp. p. 194. E.

B. *γενέσεως ἀμίκτου νομευτικὴν ἐπ. προςαγορεύων*] H. e. *ἰδιογενοῦς*, quae *γένεσις* etiam p. 265. E. *ἄμικτος* appellabatur. Nominativus par-

C μνῃ δίποδι μέρος ἀνθρωπονομικὸν ἔτι λειφθὲν μόνον, τοῦτ' αὐτό ἐστιν ἤδη τὸ ζητηθέν, ἅμα βασιλικὸν ταὐτὸ κληθὲν καὶ πολιτικόν.

ΝΕ. ΣΩ. Παντάπασι μὲν οὖν.

ΞΕ. Ἆρά γ', ὦ Σώκρατες, ἀληθῶς ἡμῖν τοῦτο, καθάπερ σὺ νῦν εἴρηκας, οὕτως ἐστὶ καὶ πεπραγμένον;

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ ποῖον δή;

ΞΕ. Τὸ παντάπασιν ἱκανῶς εἰρῆσθαι τὸ προτεθέν. ἢ τοῦτ' αὐτὸ καὶ μάλιστα ἡ ζήτησις ἐλλείπει, τὸ τὸν λόγον εἰρῆσθαι μέν πως, οὐ μὲν παντάπασί γε

D τελέως ἀπειργάσθαι;

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς εἶπες;

ΞΕ. Ἐγὼ νῷν πειράσομαι τοῦτ' αὐτό, ὃ διανοοῦμαι, νῦν ἔτι μᾶλλον δηλῶσαι.

ΝΕ. ΣΩ. Λέγοις ἄν.

ΞΕ. Οὐκοῦν τῶν νομευτικῶν ἡμῖν πολλῶν φανεισῶν ἄρτι τεχνῶν μία τις ἦν ἡ πολιτικὴ καὶ μιᾶς τινὸς ἀγέλης ἐπιμέλεια.

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Ταύτην δέ γε διώριζεν ὁ λόγος οὐχ ἵππων

C. ἔτι λειφθὲν μόνον] ἔτι Clark. Vat. et pr. Ven. Π. Flor. i.

ταὐτὸ κληθὲν] Sic Cark. Vat. Ven. ΑΠ. Flor. b. pro vulg. ταὐτόν.

Τὸ παντάπασιν ἱκανῶς εἰρ.] Ante ἱκανῶς praeeunte Bekkero omisi καὶ cum Clark. Vat. Coisl. Ven. Π. Flor. i.

E. τοῖς περὶ τἀνθρώπινα] V. τὰ ἀνθρ. Crasin debemus Coislin.

ticipii sententiae intermediae ἐάν τις — βουληθῇ, accommodatus est, quum esse deberet accusativus προςαγορεύοντα, qui cum verbis ἀναγκαῖον συμπλέκειν cohaereret. Sed ita alibi quoque cum secundario membro orationis conglutinantur quae ad primariam eius partem referenda erant.

C. Ἆρά γε, ὦ Σ.] Dubitat iam de veritate eorum, quae illis divisionibus effecta sunt. Quod enim modo censuerunt, artem civilem sive regiam nihil aliud esse nisi artem homines una degentes alendi; multos fore ait, veluti mercatores, agricolas, medicos, pistores, qui quum corporis alimentis prospiciant, etiam regiae artis laudem affectare non dubitent. Quamobrem diligentiore etiam illius artis circumscriptione opus esse arbitratur. De ἆρά γε v. ad Euthyphr. p. 6. A.

E. Εἴ τις τῶν ἄλλων —] num quis reliquorum alius

εἶναι τροφὸν οὐδ' ἄλλων θηρίων, ἀλλ' ἀνθρώπων κοινοτροφικὴν ἐπιστήμην.

ΝΕ. ΣΩ. *Οὕτω.*

Cap. XI. *ΞΕ.* *Τὸ δὴ τῶν νομέων πάντων διά-* E
φορον καὶ τὸ τῶν βασιλέων θεασώμεθα.

ΝΕ. ΣΩ. *Τὸ ποῖον;*

ΞΕ. *Εἴ τις τῶν ἄλλων, τὸ τέχνης ἄλλης ὄνομα ἔχων, κοινῇ τῆς ἀγέλης ξύντροφος εἶναι φησὶ καὶ προςποιεῖται.*

ΝΕ. ΣΩ. *Πῶς φῄς;*

ΞΕ. *Οἷον οἱ ἔμποροι καὶ γεωργοὶ καὶ σιτουργοὶ πάντες, καὶ πρὸς τούτοις γυμνασταὶ καὶ τὸ τῶν ἰατρῶν γένος, οἶσθ' ὅτι τοῖς περὶ τἀνθρώπινα νομεῦσιν, οὓς πολιτικοὺς ἐκαλέσαμεν, παντάπασι τῷ λόγῳ διαμά-* 268
χοιντ' ἂν οὗτοι σύμπαντες, ὡς σφεῖς τῆς τροφῆς ἐπιμελοῦνται τῆς ἀνθρωπίνης, οὐ μόνον ἀγελαίων ἀνθρώπων ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν ἀρχόντων αὐτῶν;

ΝΕ. ΣΩ. *Οὐκοῦν ὀρθῶς ἂν λέγοιεν;*

ΞΕ. *Ἴσως· καὶ τοῦτο μὲν ἐπισκεψόμεθα, τόδε δὲ ἴσμεν, ὅτι βουκόλῳ γε οὐδεὶς ἀμφισβητήσει περὶ τούτων οὐδενός, ἀλλ' αὐτὸς τῆς ἀγέλης τροφὸς ὁ βουφορ-*

P. 268. *ὀρθῶς ἂν λέγοιεν;*] *λέγοιμεν* Clark. Vat. Ven. *Π.* *τοῦτο μὲν ἐπισκεψόμεθα*] Bas. 1. 2. *ἐπισκεψάμεθα.* Ald. Steph *ἐπισκεψώμεθα.* Sed *ἐπισκεψόμεθα* verissime Clark. Coisl. Vat. Ven. *ΞΠ.* Dein ante *βουκόλῳ* omisimus *τῷ* cum Bekkero auctoritate Vat. Coisl. Ven. *ΛΠ.* Par. BCH. Flor. a. b. c. i., et pro vulg. *ἀμφισβητεῖται* ex Clark. Coisl. Vat. Ven. *ΞΠΣΥ.* Zitt. ed. Bas. 2. revocavimus *ἀμφισβητήσει.*

artis nomen gerens communiter gregis socium sese esse et dicat et simulet. Quae quid significent, ex iis, quae deinceps sequuntur, perspicuum esse debet omnibus.

τῷ λόγῳ διαμάχοιντ' ἂν οὗτοι σύμπαντες] Istud *οὗτοι σύμπαντες* iterat cum vi subiecti notionem praecedentibus nominibus comprehensam. Similiter paullo ante, *τὸ δὲ ἀπὸ τούτου τμῆμα — τοῦτ' αὐτό ἐστιν ἤδη τὸ ζητηθέν.* conf. ad Charmid. p. 163. C. Matthiae Gr. §. 472. 1. — *διαμάχοιντ' ἂν* pugnarent et contenderent, ut sexcenties.

P. 268. *ἀλλ' αὐτὸς τῆς ἀγέλης τροφὸς —*] De Rep. II. p. 383. B. *ὁ δ', αὐτὸς ὑμνῶν, αὐτὸς ἐν θοίνῃ παρών, αὐτὸς τάδ' εἰπών, αὐτός ἐστιν ὁ κτανὼν τὸν παῖδα τὸν ἐμόν.* qui versus petiti sunt ex Aeschyli Psychostasia. Xenoph. Cyrop. III, 3, 2. *αὐτὸς ὀμόσας ἡμῖν, αὐτὸς δεξιὰς δούς, αὐτὸς ἐξαπα-*

βός, αὐτὸς ἰατρός, αὐτὸς οἷον νυμφευτὴς καὶ περὶ
B τοὺς τῶν γιγνομένων τόκους καὶ λοχείας μόνος ἐπιστή-
μων τῆς μαιευτικῆς. ἔτι τοίνυν παιδιᾶς καὶ μουσικῆς
ἐφ' ὅσον αὐτοῦ τὰ θρέμματα φύσει μετείληφεν, οὐκ
ἄλλος κρείττων παραμυθεῖσθαι καὶ κηλῶν πραΰνειν,
μετά τε ὀργάνων καὶ ψιλῷ τῷ στόματι τὴν τῆς αὑτοῦ
ποίμνης ἄριστα μεταχειριζόμενος μουσικήν. καὶ δὴ καὶ
τῶν ἄλλων πέρι νομέων ὁ αὐτὸς τρόπος. ἢ γάρ;

ΝΕ. ΣΩ. Ὀρθότατα.

ΞΕ. Πῶς οὖν ἡμῖν ὁ λόγος ὀρθὸς φανεῖται καὶ
ἀκέραιος ὁ περὶ τοῦ βασιλέως, ὅταν αὐτὸν νομέα καὶ
C τροφὸν ἀγέλης ἀνθρωπίνης θῶμεν μόνον ἐκκρίνοντες
μυρίων ἄλλων ἀμφισβητούντων;

ΝΕ. ΣΩ. Οὐδαμῶς.

ΞΕ. Οὐκοῦν ὀρθῶς ὀλίγον ἔμπροσθεν ἐφοβήθη-
μεν ὑποπτεύσαντες μὴ λέγοντες μέν τι τυγχάνοιμεν
σχῆμα βασιλικόν, οὐ μὴν ἀπειργασμένοι γε εἶμέν πω

B. *μετά τε ὀργάνων*] Sic Clark. Coisl. Vat. Ven. ΛΠΣ. Par. BCHI. Flor. a. b. c. i. Scribebatur olim *μετά γε ὀργ.*

θῶμεν μόνον] Sic Clark. Vat. Coisl. Par. ΛΠΞ. Par. BCH. Flor. a. b. c. i. cum edit. Bas. 2. Vulgo *φῶμεν*. Dein Flor. i. *ἐγκρίνοντες*, quod placebat Heusdio.

τήσας. Lysias adv. Eratosth. p. 81. ed. Bremi. *αὐτὸς ἐπαγγειλάμενος σώσειν τὴν πόλιν αὐτὸς ἀπώλεσε.* Aristid. T. I. p. 131. ed. Iebb. *θεὸς αὐτὸς ἐπιστὰς, αὐτὸς αἰτήσας, ὅσον αὐτός γ' ἐβούλετο.* Xenoph. Anab. II, 3, 4. al.

B. *κρείττων παραμυθεῖσθαι*] h. e. ad sedandas moderandasque cupiditates et affectus. Diximus de huius verbi usu ad Phaedon. p. 70. B.

λόγος — ἀκέραιος] h. e. sincerus et cui nihil fraudis atque erroris admixtum sit. v. Timaei Glossar. p. 16. ibique Ruhnken. Pro *μόνον ἐκκρίνοντες* Heusdius Specim. Crit. p. 132. legendum censebat *μόνον ἐγκρίνοντες*. Nobis tamen nunc non opus videtur mutatione. Nam *ἐκκρίνοντες* est eum de numero ceterorum secernentes ideoque solum hoc munere ornantes praeter ceteros.

C. *ὑποπτεύσαντες, μὴ λέγοντες μέν τι*] Respicit ad illa p. 267. D. *ἢ τοῦτ' αὐτὸ καὶ μάλιστα ἡ ζήτησις ἐλλείπει, τὸ τὸν λόγον εἰρῆσθαι μέν πως, οὐ μὴν παντάπασί γε τελέως ἀπειργάσθαι;* Pro *εἶμέν πω* vett. edit. prave *ἦμέν πω*, quod correctum nunc e libro Vat. Post hos optativos vero quod *ἕως ἂν ἀποφήνωμεν* infertur, oratio aliunde suspensa repente mutari existimanda est. Eodem modo Gorg. p. 480. C. ubi verum est unice,

δι' ἀκριβείας τὸν πολιτικόν, ἕως ἂν τοὺς περικεχυμένους αὐτῷ καὶ τῆς συννομῆς αὐτῷ ἀντιποιουμένους περιελόντες καὶ χωρίσαντες ἀπ' ἐκείνων καθαρὸν μόνον αὐτὸν ἀποφήνωμεν;

ΝΕ. ΣΩ. Ὀρθότατα μὲν οὖν. D

ΞΕ. Τοῦτο τοίνυν, ὦ Σώκρατες, ἡμῖν ποιητέον, εἰ μὴ μέλλοιμεν ἐπὶ τῷ τέλει καταισχῦναι τὸν λόγον.

ΝΕ. ΣΩ. Ἀλλὰ μὴν οὐδαμῶς τοῦτό γε δραστέον.

Cap. XII. ΞΕ. Πάλιν τοίνυν ἐξ ἄλλης ἀρχῆς δεῖ καθ' ἑτέραν ὁδὸν πορευθῆναί τινα.

ΝΕ. ΣΩ. Ποίαν δή;

ΞΕ. Σχεδὸν παιδιὰν ἐγκερασαμένους· συχνῷ γὰρ μέρει δεῖ μεγάλου μύθου προςχρήσασθαι, καὶ τὸ λοιπὸν δή, καθάπερ ἐν τοῖς πρόσθεν, μέρος ἀεὶ μέρους ἀφαιρουμένους ἐπ' ἄκρον ἀφικνεῖσθαι τὸ ζητούμενον. E οὐκοῦν χρή;

C. *εἶμεν πω δι' ἀκρ.*] V. *ἤμεν.* Clark. *εἰμέν.* Vat. *εἶμεν*, quod unice verum esse iam Stephanus perspexit.

καὶ τῆς συννομῆς] Sic Coisl. Ven. *ΛΠΣΥ.* Par. BCEF. Flor. a. b. c. i. Zitt. idque firmat etiam scriptura Clark. Vat. et Par. H. *συνομῆς.* Vulgo *συννομικῆς.*

ὅς ἂν ἀεὶ τῶν φίλων τυγχάνῃ, quamvis optativus obliquae orationis praecedat. Ceterum *καθαρὸν μόνον* similiter dictum atque *ἕνα μόνον*, designatque eum, qui plane sit ab aliis, idem negotium sibi vindicantibus, seiunctus atque separatus. De Rep. IX. p. 572. A. *αὐτὸ (τὸ βέλτιστον) αὐτὸ καθ' αὑτὸ μόνον καθαρὸν σκοπεῖν.*

D. *εἰ μὴ μέλλοιμεν ἐπὶ τῷ τέλει*] Libri omnes *μέλλοιμεν.* Sed verum esse contendo *μέλλομεν*, quod video etiam Astio placuisse. Alius certe generis sunt quae A. Matthiae Gr. §. 524. 5. aliique notarunt. Nisi forte volueris verba hunc in modum intelligere: Hoc igitur nobis faciendum, nisi forte nobis in votis sit, ut denique orationem s. disputationem nostram ignominia afficiamus. At vereor id ut commode sic dicatur ab eo, qui nisi ita faciant, futurum esse censet, ut ipsorum disputatio turpitudinis maculam suscipiat.

ΣΩ. Ποίαν δή] Repetendum *κατά.* v. p. 283. C. et ann. ad Sophist. p. 243. D. Cratyl. p. 408. D. Gorg. p. 449. E. p. 450. A. Nec tamen semper praepositio sic omittitur. Infra p. 269. D. *τοῦτο δὲ αὐτῷ τὸ ἀνάπαλιν ἰέναι διὰ τόδ' ἐξ ἀνάγκης ἔμφυτον γέγονε. ΣΩ. Διὰ τὸ ποῖον δή;*

ΝΕ. ΣΩ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΞΕ. Ἀλλὰ δὴ τῷ μύθῳ μου πάνυ πρόσεχε τὸν νοῦν, καθάπερ οἱ παῖδες· πάντως οὐ πολλὰ ἐκφεύγεις παιδιᾶς ἔτη.

ΝΕ. ΣΩ. Λέγοις ἄν.

ΞΕ. Ἦν τοίνυν καὶ ἔτι ἔσται τῶν πάλαι λεχθέντων πολλά τε ἄλλα καὶ δὴ καὶ τὸ περὶ τὴν Ἀτρέως τε καὶ Θυέστου λεχθεῖσαν ἔριν φάσμα. ἀκήκοας γάρ που καὶ ἀπομνημονεύεις ὅ φασι γενέσθαι τότε.

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ περὶ τῆς χρυσῆς ἀρνὸς ἴσως σημεῖον φράζεις.

269 *ΞΕ.* Οὐδαμῶς, ἀλλὰ τὸ περὶ τῆς μεταβολῆς δύσεώς τε καὶ ἀνατολῆς ἡλίου καὶ τῶν ἄλλων ἄστρων,

B. *τῷ μύθῳ μου π.*] V. *που*, invitis codicibus mss. Dein Astius coni. *πάντως γάρ*, vel *πάντως καί*. neutro opus. Tum *παιδίας* Ven. *Υ*. Par. EF. Zitt. *παιδείας* Zitt. et corr. Ven. *Π*. sed v. ann.

καὶ δὴ καὶ τὸ περὶ τ.] *δὴ καὶ* om. Clark. Vat. Ven. *Π*. male. v. ad Ion. p. 530. B. Usurpatur ut Latinum quum-tum, ubi in altero membro generalioribus subiungitur aliquid singulare,

E. *πάντως οὐ πολλὰ ἐκφεύγεις —*] Errant qui cum Stephano *πάντως γὰρ οὐ π.* scribendum censent. v. ad Theaet. p. 143. A. Tim. p. 26. E. Symp. p. 173. B. al. Dein pro *παιδιᾶς ἔτη* Stephanus legendum iudicavit *παιδίας ἔτη*, idque assensu suo probarunt Fischerus, Astius, alii. Vereor tamen magnopere, ut ulla opus sit mutatione. Nam etsi Hospes pueritiam significat, tamen id ipsum fit elegantius eodem servato nomine, ita quidem, ut *παιδιᾶς ἔτη* intelligenda sint de aetate, cui lusus imprimis placent, h. e. de aetate puerili, quemadmodum nos quoque dicimus, Jahre des Spieles, Jahre des Scherzes. Omnino recte dubitarunt Casaubonus ad Athen. VII. p. 323. et Dorvill. ad Chariton. p. 405. num Attici *παιδία* de pueritia dixerint, neque hunc scrupulum exemit Schneiderus ad Remp. VII. p. 537. B. Apud Platonem certe Legg. VII. p. 808. E. *παιδιᾶς* et Legg. IX. p. 864. D. *παιδιᾷ* unice verum esse contendimus. Pro *οὐ πολλὰ ἐκφεύγεις* haud scio an rectius scripturus sis *οὐ πολὺ ἐκφεύγεις*.

καὶ δὴ καὶ τὸ περὶ τὴν Ἀτρέως —] et vero etiam illud in Atrei ac Thyestae, quae fertur, lite prodigium. De aurea agna in Atrei et Thyestae rebus memorabili v. Eurip. Orest. v. 800. et 989. ed. Matthiae ibique Schol. Tzetz. Chiliad. 18. coll. Paus. II, 18. Ceterum de totius huius fabulae (mythum nunc vocant *σεμνότερον*) argumento et proposito in Prolegg. ita exposuimus, ut quae ibi scripta sunt, ea, priusquam singula pertractentur, nunc

ὡς ἄρα ὅθεν μὲν ἀνατέλλει νῦν, εἰς τοῦτον τότε τὸν τόπον ἐδύετο, ἀνέτελλε δ' ἐκ τοῦ ἐναντίου, τότε δὲ δὴ μαρτυρήσας ἄρα ὁ θεὸς Ἀτρεῖ μετέβαλεν αὐτὸ ἐπὶ τὸ νῦν σχῆμα.

NE. ΣΩ. Λέγεται γὰρ οὖν δὴ καὶ τοῦτο.

ΞE. Καὶ μὴν αὖ καὶ τήν γε βασιλείαν, ἣν ἦρξε Κρόνος, πολλῶν ἀκηκόαμεν.

NE. ΣΩ. Πλείστων μὲν οὖν. B

ΞE. Τί δέ; τὸ τοὺς ἔμπροσθεν φύεσθαι γηγενεῖς καὶ μὴ ἐξ ἀλλήλων γεννᾶσθαι;

NE. ΣΩ. Καὶ τοῦτο ἓν τῶν πάλαι λεχθέντων.

ΞE. Ταῦτα τοίνυν ἔστι μὲν ξύμπαντα ἐκ ταὐτοῦ πάθους, καὶ πρὸς τούτοις ἕτερα μυρία καὶ τούτων ἔτι

quod illis tanquam pars generi subiectum est. Sed nescio quomodo in codd. illis δὴ καὶ saepenumero deletum est. Nimirum non placuisse videtur naribus grammaticorum, qui illos libros recensuerunt.

P. 269. B. καὶ μὴ ἐξ ἀλλήλων γ.] ἀδήλων Coisl. Par. BCEFH. Flor. a. c. et editt. Ald. Bas. 1. 2. conf. Hesiod. Theog. v. 183 sqq.

lectione iteranda censeamus. Confer igitur Prolegg. p. 99 sqq.

P. 269. μαρτυρήσας ἄρα ὁ θεὸς Ἀτρεῖ] Vulgaris fuit narratio, quam Hyginus Fab. LXXXVIII. et Pausan. II, 18. memoriae prodiderunt, ipsum Solem Atrei crudelitatem adeo horruisse, ut cursu inflexo retro reverteretur. Quod idem philosophus etiam ab ceteris sideribus ita factum esse dicit, illustraturus nimirum ingentem illam totius rerum naturae conversionem, de qua deinceps exponere constituit.

B. τὸ τοὺς ἔμπροσθεν φύεσθαι γηγενεῖς] Plerique enim poetae mortales volebant a Coelo ac Tellure procreatos esse. v. Hesiodi Theog. v. 183 sqq. Homer. Iliad. VII. v. 99. ubi v. Eustath. Eurip. ap. Dionys. Hal. Vol. II. p. 58. et 103. Sext. Emp. adv. Matth. X, 315. Euseb. Praep. Evang. 20. Quam sententiam postea philosophi, Parmenides, Xenophanes, Pythagoras, Empedocles, alii, suo quisque modo exornarunt. v. Plutarch. De placit. philos. V, 7. Censorinus De die nat. c. 4. Lactant. De praem. Div. VII. c. 7. Physicam rei expositionem habes apud Diodor. Sic. I, 7. conf. Lucret. V. v. 781 sqq. et 923 sqq.

Ταῦτα τοίνυν ἔστι] Haec omnia, quae de miraculis Atrei tempore visis, de Saturni regno, de hominibus terrigenis, aliis id genus rebus, memoriae prodita sint, ex eadem causa repetenda esse censet, quandoquidem explicationem suam habeant ex rerum universitatis conversionibus, quae exactis certis quibusdam temporum circuitibus evenerint.

θαυμαστότερα, διὰ δὲ χρόνου πλῆθος τὰ μὲν αὐτῶν ἀπέσβηκε, τὰ δὲ διεσπαρμένα εἴρηται χωρὶς ἕκαστα
C ἀπ' ἀλλήλων. ὃ δ' ἐστὶ πᾶσι τούτοις αἴτιον τὸ πάθος, οὐδεὶς εἴρηκε, νῦν δὲ δὴ λεκτέον· εἰς γὰρ τὴν τοῦ βασιλέως ἀπόδειξιν πρέψει ῥηθέν.

Cap. XIII. *ΝΕ. ΣΩ.* Κάλλιστ' εἶπες, καὶ λέγε μηδὲν ἐλλείπων.

ΞΕ. Ἀκούοις ἄν. τὸ γὰρ πᾶν τόδε τοτὲ μὲν αὐτὸς ὁ θεὸς ξυμποδηγεῖ πορευόμενον καὶ συγκυκλεῖ, τοτὲ δ' ἀνῆκεν, ὅταν αἱ περίοδοι τοῦ προσήκοντος αὐτῷ μέτρον εἰλήφωσιν ἤδη χρόνου, τὸ δὲ πάλιν αὐ-
D τόματον εἰς τἀναντία περιάγεται, ζῶον ὂν καὶ φρό-

C. πρέψει ῥηθέν] ἀπόδειξιν τὸ ῥηθέν Ven. ΣΥ. Zitt. et corr. Ven. Ξ. v. ann. Dein ἐλλεῖπον Clark. Vat. Ven. Π.

εἰλήφωσιν ἤδη] Vitiose vulgo εἰλήφασιν, quod emendatum dedimus ex Clark. Vat. Coisl. Ven. ΛΠΞΣΥ. Par. BH. Flor. a. b. c. i. Zitt. Euseb. Paullo ante Eusebius πορευόμενος; male.

τὰ μὲν αὐτῶν ἀπέσβηκε] h. e. evanuerunt. Ponitur enim ἀπέσβηκε intransitive, ut loquuntur grammatici. Grammaticus Bekker. Anecd. I. p. 422. Ἀπέσβη· ἐσβέσθη ἢ ἐπαύσατο, τέθνηκε. Eadem fere habent Hesychius, Photius, alii. Timaeus Gloss. p. 40. Ἀπέσβη (corr. ἀπέσβηκε)· τέθνηκεν. ubi legenda est Ruhnkenii disputatio. Nonnulla de hoc verbo etiam Valckenar. Diatrib. p. 57, et Elmsleius ad Eurip. Med. v. 1187. exposuerunt. Proxima inter ipsa cohaerent sic: τὸ δὲ πάθος, ὃ ἐστι πᾶσι τούτοις αἴτιον, οὐδεὶς εἴρηκεν. Mox de πρέψει cum ῥηθέν iuncto conferas infra p. 288. C. τούτοις τοίνυν ἓν ὄνομα πρέψει προσαγορευθέν, Sophist. p. 219. C. κτητικὴ λεχθεῖσα ἂν διαπρέψειεν, Ibid. p. 227. C. ποιόν τι λεχθὲν εὐπρεπέστατον εἶναι δόξει.

C. Ἀκούοις ἄν.] h. e. ἄκουε. Solemne fuit narrandi initium ἄκουε δή. v. Tim. p. 20. D. Gorg. p. 522. E. ibique ann. Declarat vero philosophus optimarum civitatum origines ex antiquis narrationibus, quod ipsum similiter ab eo factum esse meminimus Legg. l. III. p. 678 sqq. Qua in re pro more suo ita versatus est, ut priscae aetatis traditiones ad suae ipsius sententiae rationes accommodaverit et cum iis in unum coniunxerit. Quod igitur narrat, summi dei imperio omnia optime contineri, et quam diu illud valuerit, omnibus contigisse vitam beatissimam, qualem Crono imperante homines egerint; ubi autem Deus ab imperio recesserit, ibi omnia turbari coepisse et in peius mutari, usque dum laboranti rerum universitati rursus ultro succurrerit; id videtur eo pertinere, ut mundum significetur sine divina mente non posse diu per se consistere, quippe qui, etiamsi aliquamdiu queat ipse moveri, tamen denique saevae necessitatis vi cedere cogatur.

νησιν εἰληχὸς ἐκ τοῦ συναρμόσαντος αὐτὸ κατ' ἀρχάς. τοῦτο δὲ αὐτῷ τὸ ἀνάπαλιν ἰέναι διὰ τόδ' ἐξ ἀνάγκης ἔμφυτον γέγονεν. D

ΝΕ. ΣΩ. Διὰ τὸ ποῖον δή;

ΞΕ. Τὸ κατὰ ταὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχειν ἀεὶ καὶ ταὐτὸν εἶναι τοῖς πάντων θειοτάτοις προσήκει μόνοις, σώματος δὲ φύσις οὐ ταύτης τῆς τάξεως. ὃν δὲ οὐρανὸν καὶ κόσμον ἐπωνομάκαμεν, πολλῶν μὲν καὶ μακαρίων παρὰ τοῦ γεννήσαντος μετείληφεν, ἀτὰρ οὖν δὴ κεκοινώνηκέ γε καὶ σώματος. ὅθεν αὐτῷ μεταβολῆς ἀμοίρῳ γίγνεσθαι διὰ παντὸς ἀδύνατον, κατὰ δύναμίν E γε μὴν ὅ τι μάλιστα ἐν τῷ αὐτῷ κατὰ ταὐτὰ μίαν φο-

D. Τὸ κατὰ ταὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχειν —] Laudat haec Theodoret. Affect. Graec. Cur. p. 63. 13. ed. Sylburg. = p. 172. ed. Gaisford. Is post καὶ ταὐτὸν εἶναι addit πάντως; pro ὃν δὲ οὐρανὸν habet καὶ δὴ ὃν οὐρανόν; et pro τοῦ γεννήσαντος legit τοῦ πεποιηκότος.

πολλῶν μὲν καὶ μακαρίων] μὲν οὖν. Clark. Vat. Ven. *Π*.

Sed de his accuratius diximus in Prolegomm. p. 89 sqq. quae hic iterare supervacaneum est. Laudat locum usque ad verba γιγνηται τροπή. p. 270. D. Euseb. Praep. Ev. XI, 32. p. 559 sqq.

τοτὲ δὲ ἀνῆκεν] h. e. dimittere solet, quod fit exactis quibusdam temporum circuitibus.

ζῶον ὂν καὶ φρόνησιν —] Indidit enim Deus ei animam, rationis participem; de qua Platonis sententia v. Tim. p. 30. B sqq. Hinc igitur cessante Dei imperio mundus utique per aliquod tempus in orbem circumagitur et quidem in partem contrariam; sed non ea est in rerum natura animi vis, ut diu possit rectum tenere cursum: igitur mox prorumpente innata ipsi imbecillitate ab iusto ordine rectaque ratione deflectit: quippe colligatum ipsi corpus est, quod est constantiae ac sempiternitatis expers. Atque in hoc ipso etiam contrarii motus caussa quaeri debet. Est enim corporis natura divino opposita et contraria: quamobrem ei etiam contrarius motus convenit, prouti aut divino paret imperio aut ipsa vi sua rotatur ac circumagitur. Conferri cum his utiliter possunt quae plenius paullo alioque consilio de corporum coelestium motibus exponuntur in Timaeo p. 36. B. C. Ibidem p. 27. B. sqq. de rerum mutabilium et sempiternarum discrimine disputatur.

E. κατὰ δύναμίν γε μὴν ὅ τι μάλιστα —] h. e. veruntamen pro viribus quam maxime in eodem (h. e. in eodem spatio) eadem ratione una agitatione movetur: quapropter nactum est circuitum, qui haberet quam minimam in sua ipsius motione declinationem. Rerum universitatem motum orbicularem accepisse, ut quam proxime ad rerum divinarum constantiam accederet, etiam

C ῥὰν κινεῖται· διὸ τὴν ἀνακύκλησιν εἴληχεν, ὅ τι σμικροτάτην τῆς αὐτοῦ κινήσεως παράλλαξιν. αὐτὸ δὲ ἑαυτὸ στρέφειν ἀεὶ σχεδὸν οὐδενὶ δυνατὸν πλὴν τῷ τῶν κινουμένων αὖ πάντων ἡγουμένῳ. κινεῖν δὲ τούτῳ τοτὲ μὲν ἄλλως, αὖθις δὲ ἐναντίως οὐ θέμις. ἐκ πάντων δὴ τούτων τὸν κόσμον μήτε αὐτὸν χρὴ φάναι στρέφειν ἑαυτὸν ἀεί, μήτ' αὖ ὅλον ἀεὶ ὑπὸ θεοῦ στρέφεσθαι διττὰς καὶ ἐναντίας περιαγωγάς, μήτ' αὖ
270 δύο τινὲ θεὼ φρονοῦντε ἑαυτοῖς ἐναντία στρέφειν αὐτόν, ἀλλ' ὅπερ ἄρτι ἐῤῥήθη καὶ μόνον λοιπόν, τοτὲ μὲν ὑπ' ἄλλης συμποδηγεῖσθαι θείας αἰτίας, τὸ ζῆν πάλιν ἐπικτώμενον καὶ λαμβάνοντα ἀθανασίαν ἐπισκευαστὴν παρὰ τοῦ δημιουργοῦ, τοτὲ δ' ὅταν ἀνε-

E. *αὖ πάντων ἡγουμένῳ*] αὖ additum nunc ex Clark. Vat. Coisl. Ven. ΠΣΥΞ. Par. BCEFH. Eusebio et edit. Bas. 2. In Flor. i. scriptum extat τῶν κινουμένων ἀπάντων. non male.

P. 270. *δι' ἑαυτοῦ αὐτὸν ἰέναι*] Sic scripsi ex Eusebio, assentientibus nuperis editoribus. Vett. editt. cum codd. δι'

in Timaeo p. 40. A. B. docetur. Haec ipsa vero sententia quod ibi aliquanto dilucidius exponitur, inde iure colligi videtur posse, Timaeum post Politicum demum litteris consignatum esse; id quod etiam aliis argumentis probabile fit, de quibus in Prolegomenis disputavimus. Pro τῆς αὐτοῦ κινήσεως Astius legendum censet τῆς ταὐτοῦ κινήσεως, quod in codicibus repertum non est. Neque opus est illa mutatione, siquidem locum eo quo nos fecimus modo interpretari licet. Accedit quod, si Astii ratio vera esset, scriptum oportebat esse τῆς τοῦ ταὐτοῦ κινήσεως παράλλαξιν.

ἐκ πάντων δὴ τούτων τὸν κόσμον —] Ex eo, quod nihil ipsum se movere possit praeter illud unum, quod sit omnis motus caussa et principium, id ipsum autem eodem semper modo moveat, consequi censet, mundum nec semper semetipsum circumagere, nec semper totum moveri a Deo, neque etiam a duobus Diis inter se contraria sentientibus agitari; sed quod unum superest statuendum esse, mundum modo a Deo, modo per per se ipsum moveri, atque inde fieri, ut orientis et occidentis plagae repente mutentur. Post ὅπερ ἄρτι ἐῤῥήθη καὶ μόνον λοιπόν sc. ἐστίν, repetendum ex superioribus χρὴ φάναι.

P. 270. *λαμβάνοντα ἀθανασίαν ἐπισκευαστὴν παρὰ τοῦ δ.*] immortalitatem ab opifice comparatam. Dein ex Eusebio scripsimus δι' ἑαυτοῦ αὐτὸν ἰέναι. Nam quod libri Platonis habent δι' ἑαυτόν, id cum sententia scriptoris minime concordat, qui hoc dicit, mundum, ubi a Deo dimissus sit, per se ipsum ire, κατὰ καιρόν, h. e. opportune, s. opportuno tempore iam dimissum talem, ut multas possit rursus conficere conversiones. Nam pertinet κατὰ καιρόν ad ἀφεθέντα τοιοῦτον, neque audiendus

θῇ, δι' ἑαυτοῦ αὐτὸν ἰέναι, κατὰ καιρὸν ἀφεθέντα τοιοῦτον, ὥςτε ἀνάπαλιν πορεύεσθαι πολλὰς περιόδων μυριάδας διὰ τὸ μέγιστον ὂν καὶ ἰσοῤῥοπώτατον ἐπὶ σμικροτάτου βαῖνον ποδὸς ἰέναι.

ΝΕ. ΣΩ. Φαίνεται γοῦν δὴ καὶ μάλα εἰκότως εἰρῆσθαι πάνθ' ὅσα διελήλυθας. B

Cap. XIV. ΞΕ. Λογισάμενοι δὴ ξυννοήσωμεν τὸ πάθος ἐκ τῶν νῦν λεχθέντων, ὃ πάντων ἔφαμεν εἶναι τῶν θαυμαστῶν αἴτιον. ἔστι γὰρ οὖν δὴ τοῦτ' αὐτό.

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ ποῖον;

ΞΕ. Τὸ τὴν τοῦ παντὸς φορὰν τοτὲ μὲν ἐφ' ἃ νῦν κυκλεῖται φέρεσθαι, τοτὲ δ' ἐπὶ τἀναντία.

ἑαυτὸν αὐτὸν ἰέναι. Praeterea emendavi nunc interpunctionem, de qua v. infra.

διὰ τὸ μέγιστον] διὰ δὲ τὸ μ. Clark, Vat. Coisl. Ven. ΠΣΥ. Nonne δὴ legendum?

B. Φαίνεται γοῦν δὴ —] Sic dedi ex Eusebio. Editt. omnes cum codd. γ' οὖν δή. v. ann.

est Schleiermacherus, qui illud ad praegressa δι' ἑαυτὸν ἰέναι referebat locumque interpretabatur sic: dann aber von sich selbst geht so gut sie kann. Prave locus vulgo in hunc modum interpungebatur: κατὰ καιρὸν ἀφεθέντα, τοιοῦτον ὥςτε κ. τ. λ. Maius tamen vitium haeret in proximis, ubi caussa indicatur, cur mundus, quamvis sibi soli permissus, tamen multa periodorum millia retrogradus peragere queat. Etenim quum sit maximus, tamen et aequilibris est et propter figuram, quam accepit, orbicularem minimo insistens pedi incedit. Haec autem sententia ut e Graecis exeat, scribendum est: διὰ τὸ μέγιστον ὄντα ἰσοῤῥοπώτατον ἐπὶ σμικροτάτου βαίνοντα ποδὸς ἰέναι. Aliter haec expedire nuper studuit Herm. Sauppius Act. Societ. Gr. Lips. Vol. II. Fasc. II. p. 420. quibus tamen non adducor ut quidquam meorum retractem. Prave is etiam τοιοῦτον retulit ad καιρόν, quod per sententiae rationem fieri non potest.

B. Φαίνεται γοῦν δὴ καὶ μάλα] Sic scripsi nunc ex Eusebio. Libri Platonis omnes Φαίνεταί γ' οὖν δή. Differunt γοῦν et γ' οὖν eo, quod γοῦν habet vim asseverandi cum quadam restrictione, ut Latinum quidem certe sive certe quidem, pertinetque ad universam sententiam, γ' οὖν autem sic usurpatur, ut γε praecedentis vocabuli vim acuat et dein οὖν per se inferatur. Itaque supra p. 257. D. recte dicitur: τὸν μέν γε οὖν ὑμεῖς κατὰ τὴν τοῦ προςώπου φύσιν ὅμοιον ἐμοὶ φαίνεσθαί φατε; nam γε pertinet ad τὸν μέν, eique οὖν ita subiicitur, ut sit argumentantis et ratiocinantis. Iam his expositis facile erit ad diiudicandum, cur hoc loco γοῦν requiratur. Habet enim locum asseveratio cum restrictione, quae totam sententiam afficit. Quippe dicit Socra-

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς δή;

ΞΕ. Ταύτην τὴν μεταβολὴν ἡγεῖσθαι δεῖ τῶν περὶ τὸν οὐρανὸν γιγνομένων τροπῶν πασῶν εἶναι μεγίστην καὶ τελεωτάτην τροπήν.

C *ΝΕ. ΣΩ.* Ἔοικε γοῦν.

ΞΕ. Μεγίστας τοίνυν καὶ μεταβολὰς χρὴ νομίζειν γίγνεσθαι τότε τοῖς ἐντὸς ἡμῖν οἰκοῦσιν αὐτοῦ.

ΝΕ. ΣΩ. Καὶ τοῦτ' εἰκός.

ΞΕ. Μεταβολὰς δὲ μεγάλας καὶ πολλὰς καὶ παντοίας συμφερομένας ἆρ' οὐκ ἴσμεν τὴν τῶν ζώων φύσιν ὅτι χαλεπῶς ἀνέχεται;

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς δ' οὔ;

ΞΕ. Φθοραὶ τοίνυν ἐξ ἀνάγκης τότε μέγισται ξυμβαίνουσι τῶν τε ἄλλων ζώων, καὶ δὴ καὶ τὸ τῶν
D ἀνθρώπων γένος ὀλίγον τι περιλείπεται. περὶ δὲ τούτους ἄλλα τε παθήματα πολλὰ καὶ θαυμαστὰ καὶ καινὰ ξυμπίπτει, μέγιστον δὲ τόδε καὶ ξυνεπόμενον

Πῶς δή] Schleiermacherus coni. *Πῶς δ' οὔ;*

τελεωτάτην τροπήν] Sic Clark. Vat. Ven. *ΠΞ.* Flor. i. Vulgo erat *τελειοτάτην.*

C. *Καὶ τοῦτ' εἰκός*] Sic Flor. i. et Euseb. Editt. *Καὶ τοῦτο εἰκός.* Dein Euseb. *Μεταβολὰς δέ γε πολλὰς ἢ μεγάλας.*

D. *τοῦ παντὸς ἀνειλίξει*] Sic Clark. Vat. Coisl. Veneti, Parisini, alii, pro vulg. *ἀνελίξει.* v. Lobeck. ad Phrynich. p. 29 sq,

ἴστη πάντων] *ἵστι* Clark. Vat. et pr. Ven. *Π.* errore.

tes hoc: Illud quidem certum est, omnia videri admodum probabiliter esse disputata, quae exposuisti. Sic Sophist. p. 232. E. *Φαίνεται γοῦν δὴ σχεδὸν οὐδὲν ὑπολιπεῖν.* Ibid. p. 232. B. *Λέγεται γοῦν δὴ περὶ αὐτῶν ταῦτα.* conf. ad Euthydem. p. 299. E.

C. *τοῖς ἐντὸς ἡμῖν οἰκοῦσιν αὐτοῦ*] h. e. *ἡμῖν τοῖς ἐντὸς αὐτοῦ οἰκοῦσιν.*

καὶ παντοίας συμφερομένας] h. e. concurrentes, convenientes. — *οὐκ ἴσμεν τὴν — φύσιν ὅτι χ. ἀν.* Notum genus attractionis. Sic p. 277. E. *τοὺς γὰρ παῖδας ἴσμεν — ὅτι — διαισθάνονται.* Euthydem. p. 294. C. *οἶσθα Εὐθύδημον ὁπόσους ὀδόντας ἔχει.* Ibid. p. 297. B. *ἐπίσταμαι τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας ὅτι ἄδικοί εἰσιν.* Sed plurima rei exempla suppeditabunt quos laudavit Matthiae Gr. §. 296.

D. *καὶ δὴ καὶ τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος —*] Expectabas *καὶ δὴ καὶ τῶν ἀνθρώπων.* Nunc constructione leviter immutata dixit, *καὶ δὴ καὶ τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος ὀλίγον τι περιλείπεται.* Ceterum conf. Legg. III. p. 676. C. *βραχύ τι τὸ τῶν ἀνθρώπων λείπεσθαι γένος.*

μέγιστον δὲ τόδε καὶ ξυνεπ.] Hoc *δέ* respondet praegresso *τε* in verbis *ἄλλα τε παθή-*

τῇ τοῦ παντὸς ἀνειλίξει, τότε ὅταν ἡ τῆς νῦν καθεστηκυίας ἐναντία γίγνηται τροπή.

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ ποῖον;

ΞΕ. Ἣν ἡλικίαν ἕκαστον εἶχε τῶν ζώων, αὕτη πρῶτον μὲν ἔστη πάντων, καὶ ἐπαύσατο πᾶν ὅσον ἦν θνητὸν ἐπὶ τὸ γεραίτερον ἰδεῖν πορευόμενον, μεταβάλλον δὲ πάλιν ἐπὶ τοὐναντίον οἷον νεώτερον καὶ E ἁπαλώτερον ἐφύετο. καὶ τῶν μὲν πρεσβυτέρων αἱ λευκαὶ τρίχες ἐμελαίνοντο, τῶν δ' αὖ γενειώντων αἱ παρειαὶ λεαινόμεναι πάλιν ἐπὶ τὴν παρελθοῦσαν ὥραν ἕκαστον καθίστασαν, τῶν δὲ ἡβώντων τὰ σώματα λεαινόμενα καὶ σμικρότερα καθ' ἡμέραν καὶ νύκτα ἑκάστην γιγνόμενα πάλιν εἰς τὴν τοῦ νεογενοῦς παιδὸς φύσιν ἀπῄει, κατά τε τὴν ψυχὴν καὶ κατὰ τὸ σῶμα ἀφομοιούμενα· τὸ δ' ἐντεῦθεν ἤδη μαραινόμενα κομιδῇ τὸ πάμπαν ἐξηφανίζετο. τῶν δ' αὖ βιαίως τελευτώντων ἐν τῷ τότε χρόνῳ τὸ τοῦ νεκροῦ

E. ἕκαστον καθίστασαν] Mendose vulgo et praeter codicum fidem καθέστασαν. Deinceps τῶν δὲ ἡβ. recte Clark. Vat. Ven. *ΑΠ*. Par. H. Flor. a. c. i. pro v. τῶν τε ἡβ.

κατά τε τὴν ψυχὴν] τε om. Coisl. Ven. *Α*. Par. BCEFH. Flor. a. b. c. cum Ald. et Bas. 1. Caussa omissionis cernitur in voculae collocatione, de qua v. ad Criton. p. 43. B. Phaedon. p. 86. C. 89. D. 94. D.

τὸ τοῦ νεκροῦ σῶμα] σῶμα om. Clark. Vat. Ven. *Π*.

ματα, cuius structurae exempla bene multa enumeravimus ad Tim. p. 20. A. Symp. p. 186. E. Men. p. 93. C. Dein pro vulg. ἀνελίξει recte libri optimi ἀνειλίξει, quod iidem servarunt etiam infra p. 286. B. περὶ τὴν τοῦ παντὸς ἀνείλιξιν. Sic Phileb. p. 15. E. πάλιν ἀνειλίττων. Symp. p. 206. D. ἀποτρέπεται καὶ ἀνείλλεται. conf. Lobeck. ad Phrynich. p. 29 sq.

ἐπὶ τὸ γεραίτερον ἰδεῖν πορευόμενον] ad aetatem provectiorem spectare et procedere. Similiter De Rep. VII. p. 514. B. εἰς τὸ πρόσθεν ὁρᾶν. Theaetet. p. 174. E. al.

E. ἐπὶ τὴν παρελθοῦσαν ὥραν] h. e. ad pristinum florem aetatis, qua nondum barbati extitissent. Pro καθίστασαν, quod codd. praebuerunt, male vulgo καθέστασαν, quo servato Stephanus ἑκάστου scribendum putabat. Sed praestat quod nunc ex libris fere omnibus restitutum est.

P. 271. τὸ δὲ γηγενὲς εἶναί ποτε — τοῦτ' ἦν] Eodem modo p. 286. E. τὸν περὶ τὰς τοιάσδε ξυνουσίας ψέγοντα λόγων μήκη καὶ τὰς ἐν κύκλῳ περιόδους οὐκ ἀποδεχόμενον, τοῦτον σπουδάζειν. P. 310. B. μᾶλλον δέ γε δίκαιον τῶν περὶ τὰ γένη ποιουμένων ἐπιμέλειαν, τούτων πέρι λέγειν. Theaet. p. 171.

σῶμα ταὐτὰ ταῦτα πάσχον παθήματα διὰ τάχους
271 ἄδηλον ἐν ὀλίγαις ἡμέραις διεφθείρετο.

Cap. XV. *ΝΕ. ΣΩ.* Γένεσις δὲ δὴ τίς τότ' ἦν, ὦ ξένε, ζώων; καὶ τίνα τρόπον ἐξ ἀλλήλων ἐγεννῶντο;

ΞΕ. Δῆλον, ὦ Σώκρατες, ὅτι τὸ μὲν ἐξ ἀλλήλων οὐκ ἦν ἐν τῇ τότε φύσει γεννώμενον, τὸ δὲ γηγενὲς εἶναί ποτε γένος λεχθέν, τοῦτ' ἦν τὸ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐκ γῆς πάλιν ἀναστρεφόμενον, ἀπεμνημονεύετο δὲ ὑπὸ τῶν ἡμετέρων προγόνων τῶν πρώτων, οἳ τελευτώσῃ μὲν τῇ προτέρᾳ περιφορᾷ τὸν ἑξῆς

διὰ τάχους ἄδηλον] Sic Clark. Vat. Ven. *ΠΛ*. Par. BCH. Flor. i. et ed. Bas. 2. Vulgo scribebatur *διὰ τέλους*.
P. 271. *τὸ δὲ γηγενὲς*] *δὴ* post *δὲ* addit unus Flor. 1.
B. *τῷ τοὺς πρεσβύτας*] *τὸ* Vat. Ven. *Π*.
ἀναβιωσκομένους ἕπεσθαι] *ἕπεσθαι* om. Clark. Vat. Ven. *Π*. v. annot., unde clara fiet huius omissionis caussa et ratio.

D. *καὶ τὰ δοκοῦντα ἀεὶ ταῦτα λέγειν*. Ibid. p. 172. B. *τὸ κοινῇ δόξαν τοῦτο γίγνεσθαι ἀληθές*. Charmid. p. 163. C. *τὸν τὰ ἑαυτοῦ πράττοντα τοῦτον σώφρονα καλεῖν*. ubi v. ann. Ceterum totum hunc locum inde ab *Γένεσις δὲ δὴ τίς τότ' ἦν* usque ad *ἕπεται τοῖς ἔμπροσθεν* habet Eusebius Praepar. Evang. XI, 33. p. 561. ed. Viger.

οἳ τελευτώσῃ μὲν τῇ προτέρᾳ —] qui exeunti priori circuitui tempore deinceps insequuto erant vicini, et huius initio nati.

B. *ἐχόμενον γάρ ἐστι τῷ τοὺς πρ.*] Hic locus dubitari vix potest quin corruptelae labem susceperit. Nam primum quidem insolens est istud *ἐχόμενόν ἐστι τῷ ἰέναι*, quum nec Platoni nec cuiquam alii scriptori dativus post *ἐχόμενόν ἐστιν* usquam placuerit. Nam alia certe ratio adverbii *ἑξῆς* est, quod modo cum genitivo modo cum dativo copulari utique exploratum habemus. Sed magis etiam offendit, quod deinde simplex infinitivus *ἕπεσθαι* infertur, qui non potest aliunde nisi ex *ἐχόμενόν ἐστι* suspensus esse. Quis vero unquam sic loquutus est: *ἐχόμενόν ἐστι τῷ τοὺς πρεσβύτας ἐπὶ τὴν τοῦ παιδὸς ἰέναι φύσιν ἄλλους ἀναβιωσκομένους ἕπεσθαι τῇ τροπῇ*? Omnem hanc loci difficultatem protenus sustuleris una litterula mutata: Etenim ubi pro *ἐχόμενον* scripseris *ἑπόμενον*, omnia plana erunt et expedita. Nam ita et dativi ratio satis constabit, et infinitivus cum accusativo idoneam habebit explicationem. Est enim verborum sententia haec: Quod enim senes in pueri redeunt naturam, huic consequens est, e mortuis vicissim et in terra sepultis rursus ibi concrescentes et reviviscentes (homines), sequi rerum conversionem utpote in generationis contrarium revolutos. Emendationem nostram non mediocriter confirmat quod Socra-

χρόνον ἐγειτόνουν, τῆςδε δὲ κατ' ἀρχὰς ἐφύοντο· τού- B
των γὰρ οὗτοι κήρυκες ἐγένονθ' ἡμῖν τῶν λόγων, οἳ νῦν ὑπὸ πολλῶν οὐκ ὀρθῶς ἀπιστοῦνται. τὸ γὰρ ἐντεῦθεν, οἶμαι, χρὴ ξυννοεῖν. ἑχόμενον γάρ ἐστι τῷ τοὺς πρεσβύτας ἐπὶ τὴν τοῦ παιδὸς ἰέναι φύσιν, ἐκ τῶν τετελευτηκότων αὖ, κειμένων δ' ἐν γῇ, πάλιν ἐκεῖ ξυνισταμένους καὶ ἀναβιωσκομένους ἕπεσθαι τῇ τροπῇ συνανακυκλουμένους εἰς τἀναντία τῆς γενέσεως, καὶ γηγενεῖς δὴ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον ἐξ ἀνάγκης φυο- C
μένους οὕτως ἔχειν τοὔνομα καὶ τὸν λόγον, ὅσους μὴ θεὸς αὐτῶν εἰς ἄλλην μοῖραν ἐκόμισεν.

συνανακυκλουμένους εἰς τἀναντία] V. συνανακυκλουμένης, quod ex Zitt. emendavi. Suaserat iam Schleiermacher.

C. μοῖραν ἐκόμισεν] Sic Clark. Vat. Ven. ΠΣΥΛΞ. Par. BC. Flor. a. c. i. Zitt. Euseb. et edit. Bas. 2. Legebatur ἐκόσμησεν. Paullo ante Euseb. κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον, probante Heusdio Specim. p. 134.

tes deinde Hospiti respondet: Κομιδῇ μὲν οὖν τοῦτό γε ἕπεται τοῖς ἔμπροσθεν. Et faciunt huc etiam illa p. 271. E. ἄλλα θ' ὅσα τῆς τοιαύτης ἐστὶ κατακοσμήσεως ἑπόμενα. Nec vero quidquam offensionis habet, quod ex ἑπόμενόν ἐστι suspensus est qui mox infertur infinitivus ἕπεσθαι. Quid enim molestiae habere potest, quod idem verbum bis, sed diversa significatione positum legitur? Quanquam in hac iteratione videntur offendisse grammatici, quibus codicum Bodl. et Vat. debemus recensionem. Nam in his libris ἕπεσθαι est deletum. Verum illi iniuria. Praeter illud ἐχόμενον vero etiam aliud mendum in hoc loco inerat. Scribebatur enim συνανακυκλουμένης, quod cohaereret cum τῆς γενέσεως. At enim vero ipsam generationem nunc non posse dici συνανακυκλοῦσθαι, adeo est manifestum, ut id demonstrare velle paene ineptum videatur. Recte igitur Schleiermacherus accusativum συνανακυκλουμένους restituendum iudicavit, quem tandem ex codice Zittaviensi revocavimus. Etenim ita participio significatur, qui fiat, ut illi rursus concrescant et reviviscant, quam constructionis rationem aliis locis abunde illustravimus.

C. οὕτως ἔχειν τοὔνομα καὶ τὸν λόγον] Verissime Heusdius iudicavit, neque Eusebii lectionem τοὔνομα καὶ τὸν τρόπον, nec Stephani coniecturam τοὔνομα κατὰ τὸν λόγον, sed unice vulgatam τοὔνομα καὶ τὸν λόγον pro vera probandam esse. Sententia enim haec est: terrigenas et nomine dici et definitione significari. Ita fere ὄνομα et λόγος inter se distinguuntur, ut λόγος sit quo nomen definitur ac declaratur. v. Sophist. p. 218. C. 221. A. Euthydem. p. 285. 286. conf. D. Heins. ad Max. Tyr. in not. p. 90.

ὅσους μὴ θεὸς αὐτῶν — ἐκόμισεν] nisi quos deus ad aliam sortem deduxis-

ΝΕ. ΣΩ. Κομιδῇ μὲν οὖν τοῦτό γε ἕπεται τοῖς ἔμπροσθεν. ἀλλὰ δὴ τὸν βίον ὃν ἐπὶ τῆς Κρόνου φὴς εἶναι δυνάμεως, πότερον ἐν ἐκείναις ἦν ταῖς τροπαῖς ἢ ἐν ταῖσδε; τὴν μὲν γὰρ τῶν ἄστρων τε καὶ ἡλίου μεταβολὴν δῆλον ὡς ἐν ἑκατέραις ξυμπίπτει ταῖς τροπαῖς γίγνεσθαι.

ΞΕ. Καλῶς τῷ λόγῳ ξυμπαρηκολούθηκας. ὃ δ'
D ἤρου περὶ τοῦ πάντα αὐτόματα γίγνεσθαι τοῖς ἀνθρώποις, ἥκιστα τῆς νῦν ἐστὶ καθεστηκυίας φορᾶς,

φὴς εἶναι δυνάμεως] δυναστείας Ven. ΞΠ. Flor. i. et edit. Bas. 2. Habent idem in marg. Par. BC. Flor. a. c. recte fortasse.

set, ut non rursus homines nascerentur. Male libri nonnulli ἐκόσμησε: quod deberi videtur iis, qui mortuos vellent in naturas commutari humana praestantiores.

τῶν ἄστρων τε καὶ ἡλίου μεταβολὴν] Non opus est τοῦ articulo ante ἡλίου. De Rep. VII. p. 516. A. προςβλέπων τὸ τῶν ἄστρων τε καὶ σελήνης φῶς. Phaedon. p. 111. C. καὶ τόν γε ἥλιον καὶ σελήνην καὶ ἄστρα ὁρᾶσθαι.

D. ὡς νῦν κατὰ τόπους—] Posteaquam dictum est, Deum universi circuitus gessisse curam, nunc singularum mundi partium gubernationem singulis diis inferioribus demandatam fuisse narratur. Quum igitur superioribus novum quiddam adiicintur, primum desideratur vocula aliqua, qua huius sententiae cum antecedentibus coniunctio ac necessitudo significetur; deinde verbum finitum requiritur, quo profecto carere non possumus. Quamobrem nos quidem etiamnunc locum sic refingendum censemus: ὡς δὲ νῦν κατὰ τόπους, ταὐτὸν τοῦτο ὑπὸ θεῶν ἀρχόντων πάντ' ἦν τὰ τοῦ κόσμου μέρη διειλημμένα, quemadmodum autem nunc singuli loci (diis sacri sunt) ita omnes mundi partes inter deos principes erant divisae ab iisque gubernatae. Quo casu acciderit, ut δὲ omitteretur, vel ex praegresso ὡς intelligere licet, cuius littera finalis errori ansam praebuit. Et potuit δέ tanto lubentius a grammaticis extrudi, posteaquam πάντ' ἦν in πάντῃ depravatum fuit. Tunc enim coniunctionis ligamento non amplius opus visum est. Verum enim vero πάντῃ per se esse ineptum aut certe perquam incommodum et molestum, vix est quod demonstremus. Nam quod subsequitur τὰ τοῦ κόσμου μέρη, id potius πάντα flagitare videtur. Ita igitur κατὰ τόπους et πάντα τὰ τοῦ κόσμου μέρη inter se opponitur, idque rectissime. Enimvero κατὰ τόπους idem est quod singuli loci, obtinetque locum nominativi; quem usum loquendi illustravimus ad Remp. IV. p. 436. A. Hoc igitur qui non perspicerent, illi κατὰ τόπους potius adverbium aliquod respondere oportere sibi persuaserunt ideoque pravo consilio invexerunt istud suum πάντῃ. Praeter hos erro-

ἀλλ' ἦν καὶ τοῦτο τῆς ἔμπροσθεν. τότε γὰρ αὐτῆς πρῶτον τῆς κυκλήσεως ἦρχεν ἐπιμελούμενος ὅλης ὁ θεός· ὡς νῦν κατὰ τόπους, ταὐτὸν τοῦτο ὑπὸ θεῶν ἀρχόντων πάντῃ τὰ τοῦ κόσμου μέρη διειλημμένα. καὶ δὴ καὶ τὰ ζῶα κατὰ γένη καὶ ἀγέλας οἷον νομῆς θεῖοι διειλήφεσαν δαίμονες, αὐτάρκης εἰς πάντα ἕκαστος ἑκάστοις ὢν οἷς αὐτὸς ἔνεμεν, ὥςτε οὔτ' ἄγριον E ἦν οὐδὲν οὔτε ἀλλήλων ἐδωδαί, πόλεμός τε οὐκ ἐνῆν οὐδὲ στάσις τὸ παράπαν· ἄλλα θ' ὅσα τῆς τοιαύτης ἐστὶ κατακοσμήσεως ἑπόμενα, μυρί' ἂν εἴη λέγειν. τὸ

D. οἷον νομῆς θεῖοι] V. νομεῖς, quod non dubitavimus cum Bekkero auctoritate Coisl. Ven. *Δ*. Par. BCFH. Flor. a. b. c. mutare.

res, quibus Platonis oratio misere corrupta est, notandus etiam Stephani error est, qui aut κατὰ ταὐτὸν τοῦτο legendum putabat, aut dicendum ταὐτὸν irrepsisse pro alio verbo. Quasi vero ταὐτὸ τοῦτο non sexcenties significaret hoc eodem modo; itidem. Exempla rei si requiras, conferas quaeso quae ad Sympos. p. 178. E. consignavimus. Sauppius Act. Soc. Gr. Lips. II. 2. p. 421. malebat εἶτ' ἦν pro ὡς νῦν, quo nihil proficitur. Atque haec quidem de verbis. Sequitur, ut de loci sententia explicandum sit. Censet igitur Hospes Eleaticus, mundi universi circuitum totum provida cura sua rexisse Deum; singulas autem mundi plagas Diis imperantibus fuisse demandatas ac distributas, atque Daemones tanquam gregis pastores singulorum animalium saluti prospexisse, ita tamen, ut homines ipsius Dei cura gavisi sint. Egregie cum his conveniunt quae Legg. IV. p. 713. C sqq. de eodem argumento exponuntur. Ibi enim Hospes Saturni imperium laudans felicitatis illius, quae tunc regnaverit, caussas maxime etiam exinde repetit, quod rerum humanarum cura Daemonibus fuerit demandata, ταὐτὸν δή, inquit, καὶ ὁ θεὸς ἄρα καὶ φιλάνθρωπος ὢν τὸ γένος ἄμεινον ἡμῶν ἐφίστη, τὸ τῶν δαιμόνων, ὃ διὰ πολλῆς μὲν αὐτοῖς ῥᾳστώνης, πολλῆς δ' ἡμῖν ἐπιμελούμενον ἡμῶν εἰρήνην τε καὶ αἰδῶ καὶ εὐνομίαν καὶ ἀφθονίαν δίκης παρεχόμενον ἀστασίαστα καὶ εὐδαίμονα τὰ τῶν ἀνθρώπων γένη ἀπειργάζετο. Quibus deinde addit praeclaram hanc sententiam: „λέγει δὴ καὶ νῦν οὗτος ὁ λόγος ἀληθείᾳ χρώμενος, ὡς, ὅσων ἂν πόλεων μὴ θεός, ἀλλά τις ἄρχῃ θνητός, οὐκ ἔστι κακῶν αὐτοῖς οὐδὲ πόνων ἀνάφυξις· ἀλλὰ μιμεῖσθαι δεῖν ἡμᾶς οἴεται πάσῃ μηχανῇ τὸν ἐπὶ τοῦ Κρόνου λεγόμενον βίον, καὶ ὅσον ἐν ἡμῖν ἀθανασίας ἐστί, τούτῳ πειθομένους δημοσίᾳ καὶ ἰδίᾳ τάς τ' οἰκήσεις καὶ τὰς πόλεις διοικεῖν, τὴν τοῦ νοῦ διανομὴν ἐπονομάζοντας νόμον. conf. etiam Tim. p. 39. E. sqq. Ceterum haec omnia quorsum pertineant, copiose in Prolegomenis expositum est.

E. ὅσα τῆς τοιαύτης ἐστὶ κατακοσμήσεως ἑπόμενα] Nemo quisquam dixit ἕπεσθαί τινος. Quamobrem fortasse correxeris ἐχόμενα, ut contrarium hic vitium agnoscatur, quam

δ' οὖν τῶν ἀνθρώπων λεχθὲν αὐτομάτου πέρι βίου
διὰ τὸ τοιόνδε εἴρηται. θεὸς ἔνεμεν αὐτοὺς αὐτὸς
ἐπιστατῶν, καθάπερ νῦν ἄνθρωποι, ζῶον ὂν ἕτερον
θειότερον, ἄλλα γένη φαυλότερα αὑτῶν νομεύουσι.
νέμοντος δὲ ἐκείνου πολιτεῖαί τε οὐκ ἦσαν οὐδὲ κτή-
272 σεις γυναικῶν καὶ παίδων· ἐκ γῆς γὰρ ἀνεβιώσκοντο
πάντες, οὐδὲν μεμνημένοι τῶν πρόσθεν· ἀλλὰ τὰ μεν
τοιαῦτα ἀπῆν πάντα, καρποὺς δὲ ἀφθόνους εἶχον
ἀπό τε δένδρων καὶ πολλῆς ὕλης ἄλλης, οὐχ ὑπὸ
γεωργίας φυομένους, ἀλλ' αὐτομάτης ἀναδιδούσης τῆς
γῆς. γυμνοὶ δὲ καὶ ἄστρωτοι θυραυλοῦντες τὰ πολλὰ
ἐνέμοντο· τὸ γὰρ τῶν ὡρῶν αὐτοῖς ἄλυπον ἐκέκρατο,
μαλακὰς δὲ εὐνὰς εἶχον ἀναφυομένης ἐκ γῆς πόας

E. *γένη φαυλότερα αὑτῶν νομ.*] V. αὐτῶν. Ven. Ξ. Flor. i. ἑαυτῶν.

πολιτεῖαί τε οὐκ ἦσαν] γε coni. Stephanus. male; v. ann.

P. 272. *εἶχον ἀπό τε δένδρων*] Sic Clark. Vat. Coisl. Ven. ΛΠ. Par. BCEFH. Flor. a. b. c. i. Legebatur δρυῶν.

quod in superioribus sustulimus. Cautius tamen hic versandum putamus. Potest enim genitivus ex ἑπόμενα ideo pendere, quia participium vim et potestatem substantivi nominis exercet. Quae constructio etsi plerumque ibi tantum locum habet, ubi participium cum articulo iungitur, tamen interdum etiam apud solum participium reperitur. De Rep. I. p. 343. C. ἡ δικαιοσύνη τε καὶ τὸ δίκαιον ἀλλότριον ἀγαθὸν τῷ ὄντι, τοῦ κρείττονος καὶ ἄρχοντος ξυμφέρον. Ibid. II. p. 367. C. ξυμφέρον τοῦ κρείττονος. Alia suppeditabit Lobeck. ad Aiac. v. 360. Similiter Cicero De Fin. IV, 24. *cuius consequens sit.*

τὸ δ' οὖν τῶν ἀνθρώπων λεχθὲν] Verba sic iungenda: τὸ δ' οὖν λεχθὲν περὶ βίου αὐτομάτου τῶν ἀνθρώπων. Istud βίος nunc de victu sive rebus ad vitam necessariis, intelligendum maximeque de alimentis; quam vocabuli usum nec Platoni fuisse incognitum docuit Astius ad Legg. XI, 14. Voculae δ' οὖν hic rursus in epanalepsi sic dicuntur, ut eas reddere liceat, sed ut illuc revertar, sed ut mittam haec etc. v. ad p. 264. B. Mox ne οἱ ἄνθρωποι vel ἅνθρωποι, addito articulo, legendum putes, v. Criton. p. 51. A. Protagor. p. 321. D. 322. A. C. 355. A. E. 356. E. De Rep. X. p. 603. C. 619. B. Apol. p. 39. C. Sympos. p. 206. A. al. quibus locis articulum infercire velle ideo temerarium foret, quia casuum obliquorum usus omnem aufert mutationis facilitatem.

πολιτεῖαί τε οὐκ ἦσαν] Stephanus γε scribendum putabat, probante Fischero. At τε non semper sequentem habet τε vel οὔτε, sed etiam δέ et οὐδέ. v. Boeckh. in Min. p. 86. Hermann. ad Viger. p. 836. nostra ad Euthyphr. p. 3. E. Crat. p. 406. E. Symp. p. 186. E.

ἀφθόνου. τὸν δὴ βίον, ὦ Σώκρατες, ἀκούεις μὲν τὸν τῶν ἐπὶ Κρόνου· τόνδε δ', ὃν λόγος ἐπὶ Διὸς εἶναι, τὸν νυνί, παρὼν αὐτὸς ᾔσθησαι. κρῖναι δ' αὐτοῖν τὸν εὐδαιμονέστερον ἆρ' ἂν δύναιό τε καὶ ἐθελήσειας; B

ΝΕ. ΣΩ. Οὐδαμῶς.

ΞΕ. Βούλει δῆτα ἐγώ σοι τρόπον τινὰ διακρίνω;

ΝΕ. ΣΩ. Πάνυ μὲν οὖν.

Cap. XVI. ΞΕ. Εἰ μὲν τοίνυν οἱ τρόφιμοι τοῦ Κρόνου, παρούσης αὐτοῖς οὕτω πολλῆς σχολῆς καὶ δυνάμεως πρὸς τὸ μὴ μόνον ἀνθρώποις ἀλλὰ καὶ θηρίοις διὰ λόγων δύνασθαι ξυγγίγνεσθαι, κατε- C χρῶντο τούτοις ξύμπασιν ἐπὶ φιλοσοφίαν, μετά τε θηρίων καὶ μετ' ἀλλήλων ὁμιλοῦντες, καὶ πυνθανόμενοι

B. τόνδε δ', ὃν λόγος —] V. δ' ὡς λόγος. Par. BCH. ὃν ὡς λόγος, quod ex διττογραφίᾳ natum. Nam ceteri quidem libri constanter δ' ὃν λόγος. Aliter istud ὃν ὡς λόγος posset explicari ex illa constructionis ratione, de qua diximus ad Phaedr. p. 272. D. Utut est, certe Sauppius non audiendus est legendum ratus δ' ὃς ὡς λόγος κ. τ. λ.

Enimvero ita hoc dicitur: nec civitates erant, *nec vero etiam* uxores habebant atque liberos.

P. 272. ἄστρωτοι θυραυλοῦντες] Timaeus Gloss. θυραυλεῖν· ἔξω τῶν θυρῶν αὐλίζεσθαι καὶ ἀναστρέφεσθαι. ubi v. Ruhnk. Dein τὸ τῶν ὡρῶν sunt anni tempestates, vel coeli temperies, ut Sympos. p. 188. A. ἡ τῶν ὡρῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ σύστασις. Crat. p. 408. E. ὡρῶν καὶ ἐνιαυτοῦ. Tim. p. 24. C. τὴν εὐκρασίαν τῶν ὡρῶν κατιδοῦσα. Phaed. p. 111. B. τὰς ὥρας αὐτοῖς κρᾶσιν ἔχειν τοιαύτην. Horat. Carm. I, 12, 14. qui res hominum ac deorum, qui mare ac terras, variisque mundum *temperat horis*.

B. αὐτοῖν τὸν εὐδαιμονέστερον] h. e. iudicare, utra vita sit felicior.

Εἰ μὲν τοίνυν οἱ τρόφιμοι—] Beatissimos censet utique futuros fuisse homines, qui Saturni aetate vixerint, si in maxima omnium rerum abundantia rationis atque orationis excolendae opportunitate usi fuerint: quod tamen num ita ab iis factum sit, non certo constare. Elegantissime igitur philosophus significat, summum quod mortalibus obtingere potuerit bonum, unam solam esse philosophiam; qua si caruerint alumni Saturni, tum eos beatissimos fuisse utique negari oportere. *Τρόφιμοι*, alumni, nunc dicuntur substantive, ut Legg. VII. p. 804. A. τοὺς ἡμετέρους τροφίμους. De Rep. VII. p. 520. D. ἀπειθήσουσιν οὖν ἡμῖν οἱ τρόφιμοι.

καὶ θηρίοις] Fingit igitur etiam brutas animantes tum temporis fuisse mente et ratione praeditas. Enimvero divina ratio per omnes rerum universitatis partes erat diffusa. Hinc quid Bergkius De Reliquiis Com. Attic. p. 278. collegerit narrare nolumus.

παρὰ πάσης φύσεως εἴ τινά τις ἰδίαν δύναμιν ἔχουσα
ᾔσθετό τι διάφορον τῶν ἄλλων εἰς συναγυρμὸν φρο-
νήσεως, εὔκριτον, ὅτι τῶν νῦν οἱ τότε μυρίῳ πρὸς εὐ-
δαιμονίαν διέφερον. εἰ δὲ ἐμπιπλάμενοι σίτων ἄδην
καὶ ποτῶν διελέγοντο πρὸς ἀλλήλους καὶ τὰ θηρία
D μύθους, οἷα δὴ καὶ τὰ νῦν περὶ αὐτῶν λέγονται, καὶ
τοῦτο, ὥς γε κατὰ τὴν ἐμὴν δόξαν ἀποφήνασθαι,
καὶ μάλ' εὔκριτον. ὅμως δ' οὖν ταῦτα μὲν ἀφῶμεν,

C. *ἐμπιπλάμενοι σίτων*] *ἐμπιμπλάμενοι* Clark. Ven. *Δ*. Dein vulgo erat *ἅδην*, quod ex Flor. b. aliisque mutavimus veterum grammaticorum consilio obsequuti. Par. H. *ἄδδην*.

οἷα δὴ καὶ τὰ νῦν] Sic codd. exceptis Flor. b. et Ven. Ξ. qui cum Steph. *οἷοι* habent.

C. *εἴ τινά τις ἰδίαν δύναμιν*] si quae propriam quandam habens facultatem aliquid eximie prae ceteris sentiret et cognosceret ad colligendas sapientiae copias. Pollux III, 129. et IX, 142. habet formam *συναγερμός*. Sed Etym. M. *Ἀγερμός, οὐκ ἀγυρμός. Πλάτων δὲ ἀγυρμὸν εἴρηκε τὸν συναθροισμόν.* Etiam De Legg. VIII. p. 845. E. dixit *ὕδωρ εἴτε πηγαῖον εἴτε συναγυρτόν*.

οἷα δὴ καὶ τὰ νῦν—] Stephanus invitis codd. omnibus praeter Ven. Ξ. *οἷοι* scripsit. Quod factum nollemus, licet lectio ab eo suscepta deinde in omnes manaverit editiones. Nam *οἷα* non pertinet ad *μύθους*, sed ad totum hoc *μύθους διαλέγεσθαι*; hac sententia: si inter se belluasque narrabant fabulas, *qualia* scilicet nunc quoque de iis dicuntur. Pluralem ita positum non moleste ferent qui legerint ann. ad Gorg. p. 447. A. Apol. Socr. 19. D. Aliter verba accepit Bernhardy Syntax., p. 295. qui *οἷα* cum *μῦθοι* ita connectit, ut neutrum dicat multitudini fabularum infinitae designandae inservire. De numero verbi plurali post *οἷα* illato v. ad Cratyl. p. 425. A. coll. Matthiae Gr. §. 300.

D. *τὸν μῦθον ἠγείραμεν*] Locutionem hanc, *τὸν μῦθον ἐγείρειν* et *κινεῖν* illustravit Wyttenbach. ad Plutarch. De ser. num. vind. p. 83. — *εἰς τὸ πρόσθεν περαίνωμεν*, ulterius profligemus. Ita Sophist. p. 258. C. *εἰς τὸ πρόσθεν ἔτι ζητήσαντες*.

καὶ μεταβολὴν ἔδει γίγνεσθαι] h. e. quum in fatis erat. Sic *ἔδει* positum Protagor. p. 321. C. *ἤδη δὲ ἡ εἱμαρμένη ἡμέρα παρῆν ἐν ᾗ ἔδει καὶ ἄνθρωπον ἐξιέναι ἐκ γῆς εἰς φῶς.* Apolog. Socr. p. 39. B. *ταῦτα μὲν οὖν που ἴσως οὕτως καὶ ἔδει σχεῖν.* Herodot. II, 161. *ἐπεὶ δέ οἱ ἔδεε κακῶς γενέσθαι.* Ibid. IV, 79. V, 90. 92. Soph. Oed. Tyr. v. 823. *εἴ με χρὴ φυγεῖν.* Ibid. v. 825. *ἢ γάμοις με δεῖ μητρὸς ζυγῆναι*, ubi *χρὴ* et *δεῖ* sic interpretandum esse quosdam fugisse video. Sed otium nobis fecit Hermann. ad Lucian. De hist conscr. p. 125. qui etiam *χρῆν* ita usurpari demonstravit.

καὶ δὴ καὶ τὸ γήϊνον ἤδη πᾶν ἀνήλωτο —] Locus intellectu difficillimus. Videamus igitur primum de sententia, de-

ἕως ἂν ἡμῖν μηνυτής τις ἱκανὸς φανῇ, ποτέρως οἱ τότε τὰς ἐπιθυμίας εἶχον περί τε ἐπιστημῶν καὶ τῆς τῶν λόγων χρείας· οὗ δ' ἕνεκα τὸν μῦθον ἠγείραμεν, τοῦτο λεκτέον, ἵνα τὸ μετὰ τοῦτο εἰς τὸ πρόσθεν περαίνωμεν. Ἐπειδὴ γὰρ πάντων τούτων χρόνος ἐτελεώθη καὶ μεταβολὴν ἔδει γίγνεσθαι καὶ δὴ καὶ τὸ γήϊνον ἤδη πᾶν ἀνήλωτο γένος, πάσας ἑκάστης τῆς E

D. ὥς γε κατὰ τὴν ἐμὴν δ.] Sic Coisl. Ven. ΛΞ. Flor. a. b. c. i. et corr. Par. F. pro ὥστε κ. τ. ἐ. δ. Verum Stephanus coniectura assequutus est.

χρόνος ἐτελεώθη] Sic hic quoque tres optimi, Clark. Vat. Ven. Π. pro vulg. ἐτελειώθη. v. Schneider. ad Remp. T. II. p. 194. b.

inde de verbis dispiciamus. Et sententiam quidem scriptoris quod attinet, videtur ille significare, animis in mundana corpora distributis hoc fuisse iniunctum, ut certum quendam haberent generationum numerum, quibus iungerentur cum corporibus eorum, qui ex terra procreandi essent. Quo numero impleto ita evenisse dicitur, ut iam totum terrenum genus absumeretur penitusque evanesceret. Etenim fatis destinatum erat sic, ut magno illo temporum circuitu ad exitum vergente etiam οἱ γηγενεῖς exolescerent. Hic autem si sensus verborum est, facile apparet, ista omnia, πάσας ἑκάστης τῆς ψυχῆς usque ad πεσούσης inservire illustrandis verbis praecedentibus, τὸ γήϊνον ἤδη πᾶν ἀνήλωτο γένος. Itaque primum quidem haec: πάσας ἑκάστης τῆς ψυχῆς τὰς γενέσεις ἀποδεδωκυίας, sic interpretanda censemus: quum unaquaeque anima omnes generationes ipsi impositas, (hoc enim inest in articulo τὰς γενέσεις) tanquam debitum persolvisset. Qua in explicatione observandus ac tenendus est usus ille verbi ἀποδιδόναι, quo dicitur de iis, qui dant vel tribuunt sive factis sive alio modo id, quod ipsis convenit, vel quod debent. v. ad Tim. p. 19. C. ubi rei exempla bene multa attulimus. Haec igitur satis clara esse putamus et perspicua. Sed plus difficultatis habent quae subiiciuntur. Et hic quidem ante omnia delendum fuit καί, vulgo ante ὅσα ἦν interpositum. Recte illud omittunt codd. omnes cum Ald. Bas. 1. 2., ut uni Stephano deberi videatur. Hoc igitur deleto dubium esse non potest, quin haec: ὅσα ἦν — πεσούσης rursus eam vim et potestatem habeant, ut verba proxime praegressa, πάσας ἑκάστης τῆς ψυχῆς τὰς γενέσεις ἀποδεδωκυίας, accuratius definiant magisque dilucident. Est enim fere haec ratio participiorum ita sine copula cumulatorum, ut alterum alteri explicando inserviat; de quo genere constructionis v. ad Euthyphr. p. 4. C. Gorg. p. 479. D. al. Itaque his verbis describitur modus, quo animae suo generationis munere functae sint. Quippe decidisse illae toties in terram dicuntur, quoties iis destinatum fuit, ut cum terrenis corporibus colligarentur. Iam his ita exploratis quaerendum est,

ψυχῆς τὰς γενέσεις ἀποδεδωκυίας, ὅσα ἦν ἑκάστῃ προςταχθέν, τοσαῦτα εἰς γῆν σπέρματα πεσούσης, τότε δὴ τοῦ παντὸς ὁ μὲν κυβερνήτης, οἷον πηδαλίων οἴακος

E. *ὅσα ἦν ἑκάστῃ προςταχθέν, τοσαῦτα εἰς γῆν* —] Quod Stephanus ante ὅσα interposuit καί, id uni debetur Cornario. Nam neque Ald. Bas. 1. 2. neque codd. mss. vocem agnoscunt pro genuina. Neque eam credo apud Eusebium legi, quem dolemus nobis nunc non ad manum esse haec scribentibus. Pro ἑκάστῃ Clark. Vat. ἑκάστην, quod errore ex iota subscripto natum puto. Pro προςταχθὲν τοσαῦτα, quod cum Ald. Bas. 1. 2. et Eusebio tuentur Flor. a. c. Par. B C H. et corr. Ven. Π., plerique omnes cum Clark. Vat. et Coisl. habent προςταχθέντος αὐτά. Sed quid de singulorum verborum constructione et usu statuendum sit. Et plurimi quidem interpretes in isto πεσούσης offenderunt. Itaque Stephanus Ficino duce legendum coniecit βαλούσης. Cornarius διδούσης maluit. Astius pro vero habuit νεμούσης. Quorum omnium nihil est quod non cum ipsa loci sententia discordet vehementissime. Neque enim animae secundum Platonis sententiam, in Phaedro p. 247. C. — 250. B. Tim. p. 43. A. atque alibi expositam, semina emittunt, quibus hominum corpora animentur, sed ipsae tanquam vitae effectrices cum iis colligantur. Quamobrem equidem in ea sententia sum, ut aut πεσούσης utcunque defendendum esse existimem, aut aliud anquiri verbum oportere, quod sententiae loci melius conveniat. Illud tamen si fieri commode possit, alterum non necessarium fore sponte intelligitur. Vulgatam lectionem defendit Fischerus cum Vigero ad Eusebium, πεσούσης, verbum intransitivum, active positum ratus pro βαλούσης. Quod longe est absurdissimum, siquidem hic usus loquendi suis quibusdam inclusus tenetur terminis atque finibus. Itaque summo iure aliam tentavit viam Hermannus ad Viger. p. 740. Not. 140., cuius haec sunt verba: Dicitur ψυχὴ σπέρματα πεσοῦσα εἰς γῆν, h. e. vita recidisse in terram sic, ut semen esset alius vitae. Quod non consentit cum Platonis sententia. Neque enim ψυχή est vita. Nobis igitur verba τοσαῦτα σπέρματα videntur aut ea significatione accipienda esse, ut idem fere denotent quod κατὰ τοσαῦτα σπέρματα, quanquam illud vehementer deprecamur, ne quis a nobis κατὰ omissum putari dictitet, aut pro ὡς τοσαῦτα σπέρματα dicta esse, nominativo pro genitivo posito. Priorem rationem praeferimus, quanquam etiam posteriorem habere putamus quo haud inepte defendatur. Etenim accusativus τοσαῦτα σπέρματα per attractionem quandam praecedentium verborum, ὅσα ἦν προςταχθέν, explicandus est, quibus primum τοσαῦτα, deinde vero etiam nomen σπέρματα se accommodavit. Vulgaris autem ratio sanequam exigebat hoc: πεσούσης εἰς γῆν ὡς τοσούτων σπερμάτων κ. τ. λ. Praevidemus quidem, hanc rationem nostram multis visum iri paullo insolentiorem. Sed singularis totius loci ratio eam apud circumspectos atque cautos criticos satis, opinor, commendabit, ac tanto magis commendabit, si quis similia huius attractionis exempla in medium at-

ἀφέμενος, εἰς τὴν αὑτοῦ περιωπὴν ἀπέστη, τὸν δὲ δὴ κόσμον πάλιν ἀνέστρεφεν εἱμαρμένη τε καὶ ξύμφυτος

id ex prava syllabarum distractione vocabuli *τοσαῦτα* ortum esse apparet. Pro *προςταχθέν* Stephanus auctore Cornario dedit *προςταχθέντα*, etiam Bekkero servatum. Pro *εἰς γῆν σπέρματα* Saup-pius parum considerate coniecit *εἰς γῆς σπέρματα*, quod Turicenses non debuerunt protenus in ordinem verborum recipere. Nam *εἰς γῆς σπέρματα* non potest esse: in terrigenas illos, praesertim quum sic desideretur articulus. Accedit quod *σπέρμα* ad animam referri praegressa verba satis evincunt.

ὁ μὲν κυβερνήτης, οἷον πηδαλίων —] Exscripsit haec Theodoretus Cur. Affect. Graec. p. 63. 22. ed. Sylb. usque ad verba *παντοίων ἀπειργάσατο.*

tulerit, quae quidem quaerentibus non esse defutura nobis plane persuasimus. Ita igitur videmus, ne opus quidem esse, ut pro *πεσούσης* aliud quid substituatur. Neque iam deleto *καί* quenquam male habebit aoristus, quo rectissime illud *τὰς γενέσεις ἀποδεδωκυίας* declaratur, quandoquidem animae identidem humum decidisse dicuntur, ut debitum quasi suum persolverent. Ceterum corrupit locum nuper Sauppius Turicensis, qui scripsit: *εἰς γῆς σπέρματα.*

τότε δὴ τοῦ παντὸς ὁ μὲν κυβερνήτης] Magnifica profecto ac sublimis sententia. Comparatur Deus, quatenus hunc mundum regit et moderatur, cum gubernatore aliquo, qui misso subinde gubernaculi clavo in suam discedit speculam navigii cursum observaturus, ac deinde ubi illud videt in periculo versari, rursus ad gubernacula assidet. Cavendum tamen ne haec ex scriptione litterarum interpretemur. Quomodo intelligenda sint, in Prolegg. exposuimus. Quid sit *οἴαξ*, optime docet Pollux I, 89. qui interpretatur *τὸ ἄκρον τοῦ πηδαλίου.* Idem tamen addit: *καὶ τὸ πᾶν δὲ οἴαξ καὶ πηδάλιον καλεῖται.* conf. Eustath. ad Odyss. V, 255. Wagner ad Alciphron. I, 10. De *περιωπῇ* Hesychius: *Περιωπή· ἄποψις, τόπος ὑψηλός, ὅθεν ἔστι περισκοπῆσαι ἀκρώρεια.*

ἀνέστρεφεν εἱμαρμένη τε καὶ ξυμφ.] Prorsus haec cum iis consentiunt, quae de eodem argumento in Timaeo explicantur. Docetur enim ibi mundum a Deo effectum esse *αὐτάρκη τε καὶ τελεώτατον θεόν* ac per omne tempus sempiternum. v. Tim. p. 29. E sqq. 38. C. 58. E. eidemque etiam inditum esse animum animoque mentem, quae motum eius cieret aleretque totum. v. 34. E sqq. Neque vero illic dicitur perpetuam Dei curam ad Universi salutem non esse opus: imo id ita esse vel ex eo apparet, quod in Philebo p. 28. al. summam rationem mundum gubernare, et in Phaedone p. 62. B. Legg. IV. p. 709. B sqq. et libro X. etiam homines divino imperio subesse iudicatur. Sed omnium clarissime hic locus demonstrat, quid senserit philosophus de divinae providentiae ad mundi gubernationem et administrationem necessitate. Censuit enim ille, rerum generatarum eam esse infirmitatem atque imbecillitatem, ut nisi iis Deus praesenti auxilio suo adsit, omnia protenus ad peiora ruant, nec animam mundi hoc valere, ut perpetuo corporum materiam ad infinitae sapientiae leges atque normam regat et modere-

ἐπιθυμία. πάντες οὖν οἱ κατὰ τοὺς τόπους συνάρ-
χοντες τῷ μεγίστῳ δαίμονι θεοί, γνόντες ἤδη τὸ γι-
γνόμενον, ἀφίεσαν αὖ τὰ μέρη τοῦ κόσμου τῆς αὐ-
273 τῶν ἐπιμελείας. ὁ δὲ μεταστρεφόμενος καὶ ξυμβάλλων,
ἀρχῆς τε καὶ τελευτῆς ἐναντίαν ὁρμὴν ὁρμηθείς, σει-
σμὸν πολὺν ἐν ἑαυτῷ ποιῶν, ἄλλην αὖ φθορὰν ζώων
παντοίων ἀπειργάσατο. μετὰ δὲ ταῦτα προελθόντος
ἱκανοῦ χρόνου, θορύβων τε καὶ ταραχῆς ἤδη παυό-
μενος καὶ τῶν σεισμῶν, γαλήνης ἐπιλαβόμενος εἴς τε
τὸν εἰωθότα δρόμον τὸν ἑαυτοῦ κατακοσμούμενος ᾔει,
B ἐπιμέλειαν καὶ κράτος ἔχων αὐτὸς τῶν ἐν αὐτῷ τε
καὶ ἑαυτοῦ, τὴν τοῦ δημιουργοῦ καὶ πατρὸς ἀπομνη-
μονεύων διδαχὴν εἰς δύναμιν. κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν
ἀκριβέστερον ἀπετέλει, τελευτῶν δὲ ἀμβλύτερον. τού-
των δὲ αὐτῷ τὸ σωματοειδὲς τῆς συγκράσεως αἴτιον,
τὸ τῆς πάλαι ποτὲ φύσεως ξύντροφον, ὅτι πολλῆς ἦν

P. 273. καὶ ξυμβάλλων] συμβαλών Theod. Vulgo συμβάλλων. Simplicii codex Taurinensis apud Peyronem De Parmenidis Fragmentis p. 12. ξυλλαβών.

προελθόντος ἱκανοῦ χρόνου] προςελθόντος Clark. Vat. Ven. *II.* male. Dein pro vulg. θορύβου Clark. Vat. Ven. *II.* Flor. i. praebuerunt θορύβων.

B. ὅτι πολλῆς ἦν μετέχον ἀταξίας] V. μέτοχον. Sed

tur. Quippe pars animae mundi deterior, quae naturae dividuae cognata est, nec materiae corporeae viribus semper potest resistere. Itaque Deus ubi a gubernaculis huius Universitatis recessit, protenus Fatum dominatur et innata Cupido, quorum vi mundus revolvitur et contrario agitatur motu, idque sic, ut denique periculum sit, ne legibus divinis omnino neglectis omnia pessum eant. Quamobrem Deus tandem mundi rursus miseretur atque gubernatione eius denuo suscepta ipse omnia „imperio regit unus aequo.“ Sed hoc ipsum quorsum pertineat et quid significet, de eo explicavimus copiosius in Prolegomenis.

οἱ κατὰ τοὺς τόπους] Iniuria Vigerus ad Eusebium Praep. Evang. XI. 33. p. 561 sq. ubi totus hic locus excerptus legitur, articulum τούς delendum censuit. Nam res quia iam in superioribus memorata est, recte utique τούς adiici existimari oportet. conf. p. 271. D.

P. 273. ὁ δὲ μεταστρεφόμενος —] Sc. ὁ κόσμος. Dein συμβάλλων est simul, coniunctim; cohaeret enim arctissime cum proximis ἐναντίαν ὁρμὴν ὁρμηθείς, ut perperam vulgo ante ἀρχῆς comma interponatur. Mox ἀπετέλει sine casu obiecti positum, ut intelligi liceat αὐτό, usu non ita raro.

μετέχον ἀταξίας πρὶν εἰς τὸν νῦν κόσμον ἀφικέσθαι.
παρὰ μὲν γὰρ τοῦ συνθέντος πάντα καλὰ κέκτηται·
παρὰ δὲ τῆς ἔμπροσθεν ἕξεως, ὅσα χαλεπὰ καὶ ἄδικα C
ἐν οὐρανῷ γίγνεται, ταῦτα ἐξ ἐκείνης αὐτός τε ἔχει
καὶ τοῖς ζώοις ἐναπεργάζεται. μετὰ μὲν οὖν τοῦ κυ-
βερνήτου τὰ ζῶα τρέφων ἐν αὐτῷ σμικρὰ μὲν φλαῦ-
ρα, μεγάλα δὲ ἐνέτικτεν ἀγαθά· χωριζόμενος δὲ ἐκεί-
νου τὸν ἐγγύτατα χρόνον ἀεὶ τῆς ἀφέσεως κάλλιστα
πάντα διάγει, προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου καὶ λήθης ἐγ-
γιγνομένης ἐν αὐτῷ μᾶλλον καὶ δυναστεύει τὸ τῆς πα-
λαιᾶς ἀναρμοστίας πάθος, τελευτῶντος δὲ ἐξανθεῖ τοῦ D
χρόνου καὶ σμικρὰ μὲν τἀγαθά, πολλὴν δὲ τὴν τῶν
ἐναντίων κρᾶσιν ἐπεγκεραννύμενος ἐπὶ διαφθορᾶς κίν-
δυνον αὐτοῦ τε ἀφικνεῖται καὶ τῶν ἐν αὐτῷ. διὸ δὴ
καὶ τότ' ἤδη θεὸς ὁ κοσμήσας αὐτόν, καθορῶν ἐν ἀπο-
ρίαις ὄντα, κηδόμενος ἵνα μὴ χειμασθεὶς ὑπὸ ταραχῆς

μετέχον Vat. Coisl. Ven. *Π*. Par. BCH. Flor. a. c. et Theodoretus l. c. p. 63, 54.

πάντα καλὰ κέκτηται] V. *κέκληται*, quod ex Clark. Vat. Coisl. Ven. *ΞΠ*. Flor. b. c. i. Zitt. corr. Par. BCE. Ven. *Δ*. itemque ex cod. Simplicii Taurin. et Theodoret. p. 63, 47. emendatum. Articulum *τὰ* ante *καλὰ* inferciunt Clark. Vat. Ven. *Π*.

C. *τῆς ἀφέσεως*] Clark. Vat. Coisl. Ven. *Π*. et alii non pauci *τῆς φύσεως*, sed perinepte.

B. *τὸ σωματοειδὲς τῆς συγκράσεως*] h. e. corporeum elementum compositionis, quod vocatur *τὸ τῆς πάλαι ποτὲ φύσεως ξύντροφον*, hoc est, quod iam olim naturae eius concreverat. De materia mundi ab initio turbulentis motibus agitata v. Tim. p. 48. E. 46. E. al.

C. *μετὰ μὲν οὖν τοῦ κυβερνήτου*] h. e. ubi deum habet gubernatorem. Dein *φλαῦρα* i. q. *κακά*; v. Lobeck. ad Soph. Aiac. p. 474. ed. 2. In proximis *τῆς ἀφέσεως* ex *ἐγγύτατα* pendet, ut verba iungenda sint hunc in modum: *τὸν ἀεὶ τῆς ἀφέσεως ἐγγύτατα χρόνον*. Qua verborum collocatione offensi grammatici locum temere sollicitarunt. Sed v. Xenoph. Hellen. V, 2, 4. *τὸν ῥέοντα ποταμὸν διὰ τῆς πόλεως*. Matthiae Gr. §. 279. ann. 2.

προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου — μᾶλλον καὶ δ.] Hoc *μᾶλλον καὶ δυναστεύει* quid significet, facile senties, ubi sententiam verborum hanc esse animadverteris: *ὅσῳ δὲ μᾶλλον πρόεισιν ὁ χρόνος καὶ λήθη ἐγγίγνεται, τοσούτῳ μᾶλλον καὶ δυναστεύει τὸ τῆς παλαιᾶς ἀναρμοστίας πάθος*. Monui, quoniam fuit qui in his haereret. Dein *ἐξανθεῖν* dictum de malo ad summum usque gradum excrescente. Sic infra p. 310. D. *ἐξανθεῖν μανίαις*, in furorem

διαλυθεὶς εἰς τὸν τῆς ἀνομοιότητος ἄπειρον ὄντα τόπον δύῃ, πάλιν ἔφεδρος αὐτοῦ τῶν πηδαλίων γιγνόμενος,
E τὰ νοσήσαντα καὶ λυθέντα ἐν τῇ καθ' ἑαυτὸν προτέρᾳ περιόδῳ στρέψας κοσμεῖ τε καὶ ἐπανορθῶν ἀθάνατον αὐτὸν καὶ ἀγήρων ἀπεργάζεται. τοῦτο μὲν οὖν τέλος ἁπάντων εἴρηται· τὸ δ' ἐπὶ τὴν τοῦ βασιλέως ἀπόδειξιν ἱκανὸν ἐκ τοῦ πρόσθεν ἁπτομένοις τοῦ λόγου. στρεφθέντος γὰρ αὖ τοῦ κόσμου τὴν ἐπὶ τὴν νῦν γένεσιν ὁδὸν τὸ τῆς ἡλικίας αὖ πάλιν ἵστατο καὶ καινὰ τἀναντία ἀπεδίδου τοῖς τότε. τὰ μὲν γὰρ ὑπὸ σμικρότητος ὀλίγου δέοντα ἠφανίσθαι τῶν

τὰ νοσήσαντα] τὰ delendum censet Heusdius Specim. Crit. p. 135.

E. ἐν τῇ καθ' ἑαυτὸν] Sic Clark. Vat. Coisl. Ven. *ΑΠ*. Par. BCH. Flor. a. b. c. i. Zitt. pro vulg. καθ' αὑτόν. Eusebius κατ' αὐτόν.

erumpere. Plutarch. Thes. c. 6. ἐξήνθησαν αἱ κακίαι καὶ ἀνεῤῥάγησαν, οὐδενὸς πιεζοῦντος. Aeschyl. Pers. v. 821. ὕβρις γὰρ ἐξανθοῦσ' ἐκάρπωσε στάχυν ἄτης.

εἰς τὸν τῆς ἀνομοιότητος ἄπειρον—] Displicet istud τόπον, quo metaphorae elegantia pessumdatur. Corrigendum putamus πόντον. Ἀνομοιότης est mundi illa condicio, in qua caret prorsus aequabilitate et constantia, ut sui ipsius dissimilis sit nec usque quaque sibi consentiat. Nam ὅμοιον et ἀνόμοιον vocatur non modo id, quod alteri est simile vel dissimile, verum etiam illud, quod sibimet ipsi vel simile est vel dissimile, ideoque in se consentiens aut contrarium habetur. v. ad. Tim. p. 42. C. p. 67. B. Phaed. p. 109. A. Symp. p. 173. D. et 188. B. ubi ἀνόμοιον est sibi dissimile. In proximis Heusdius Specim. Crit. p. 135. τὰ ante νοσήσαντα καὶ λυθέντα expungendum censet, ut participia referantur ad κόσμον. At vero ita mundus diceretur antea fuisse non modo affectus morbo, verum etiam plane dissolutus; id quod philosophi sententiae adversari manifestum putamus. Recte igitur τὰ νοσήσαντα καὶ λυθέντα scriptum est, quo significantur partes mundi morbosae ac dissolutae: quae quidem partes Deus dicitur facta conversione (στρέψας) rursus ordinare et corrigere, eoque modo ipsum mundum immortalem et senectutis expertem reddere. Cum τὰ νοσήσαντα καὶ λυθέντα cohaerent proxima, ἐν τῇ καθ' αὑτὸν προτέρᾳ περιόδῳ, superiore periodo, quum mundus sibi ipsi esset permissus neque Dei gubernatione regeretur.

E. τὸ δ' ἐπὶ τὴν τοῦ βασιλέως ἀπόδειξιν] quod autem ad declarandam regis naturam pertinet, sufficit hoc iis, qui secundum superiora orationem suscipiant et persequantur. Ita enim haec intelligenda putamus, quae interpretes non satis recte solent

ζώων ηὔξάνετο, τὰ δ' ἐκ γῆς νεογενῆ σώματα πολιὰ φύντα πάλιν ἀποθνήσκοντα εἰς γῆν κατῄει. καὶ τἆλλά τε πάντα μετέβαλλεν, ἀπομιμούμενα καὶ ξυνακο- 274
λουθοῦντα τῷ τοῦ παντὸς παθήματι, καὶ δὴ καὶ τὸ τῆς κυήσεως καὶ γεννήσεως καὶ τροφῆς μίμημα συνείπετο τοῖς πᾶσιν ὑπ' ἀνάγκης. οὐ γὰρ ἐξῆν ἔτ' ἐν γῇ δι' ἑτέρων συνιστάντων φύεσθαι ζῶον, ἀλλὰ καθάπερ τῷ κόσμῳ προςετέτακτο αὐτοκράτορα εἶναι τῆς αὑτοῦ πορείας, οὕτω δὴ κατὰ ταὐτὰ καὶ τοῖς μέρεσιν αὐτοῖς δι' αὑτῶν, καθ' ὅσον οἷόν τ' ἦν, φύειν τε καὶ γεννᾶν καὶ τρέφειν προςετάττετο ὑπὸ τῆς ὁμοίας

καὶ ἀγήρων ἀπ.] Sic Clark. Vat. Coisl. Ven. *ΔΠ.* Par. BCH. Flor. a. b. c. i. Euseb. Vett. editt. *ἀγήρω.*

P. 274. *φύεσθαι ζῶον*] *ζώων* Clark. Vat. Ven. *ΠΥ.* male. Mox Flor. i. *αὐτοκράτορι εἶναι*; sed v. annot.

exponere. Quippe *ἐκ τοῦ πρόσθεν* est secundum ea, quae dicta sunt antea, dem vorigen gemäss; qui usus loquendi non est infrequens. Sic Gorg. p. 516. D. *ἐκ τούτου τοῦ λόγου.* quod hoc loco item dici poterat *ἐκ τοῦ πρόσθεν λόγου.* Loquutio autem haec, *ἅπτεσθαι τοῦ λόγου*, est nostrum die Rede anfassen s. angreifen, quod dicitur de iis, qui sermonem vel ingrediuntur vel persequuntur. v. ad Remp. VI. p. 497. E. VII. p. 539. A. De participio *ἁπτομένοις* sine articulo posito contulisse iuvabit Phaedon. p. 63. D. *φησὶ γὰρ θερμαίνεσθαι μᾶλλον διαλεγομένους.* Menon. p. 90. D. *πολλὴ ἄνοιά ἐστι βουλομένους αὐλητήν τινα ποιῆσαι μὴ ἐθέλειν πέμπειν;* quo loco deinde *ζητοῦντα*, numerus singularis, subiungitur. Cratyl. p. 438. B. Sympos. p. 198. D. v. Matthiae Gr. § 271. ann. Ast. ad Legg. p. 10. Welcker. ad Theogn. p. 95.

καὶ καινὰ τἀναντία ἀπεδίδου τοῖς τότε] et quae erant superioribus contraria, ea vicissim exhibebat tanquam nova. Ita si haec intellexeris, non erit cur in articulo haereas, quem fuit qui sublatum vellet. Mox *μετέβαλλεν*, in contrarium vertebant, dictum intransitive, ut Parmenid. p. 126. A. p. 136. C. p. 156. E. infra *μεταβέβληκε* p. 274. B. Sed frequentior hic usus loquendi est, quam ut exemplorum enumeratione illustrandus sit.

P. 274. *τοῖς πᾶσιν ὑπ' ἀνάγκης*] h. e. *ἐξ ἀνάγκης, ἀνάγκῃ.* Phaed. p. 108. C. *ὑπ' ἀνάγκης φέρεται εἰς τὴν αὐτῇ πρέπουσαν οἴκησιν.* ubi v. Heindorf. — *οὐ γὰρ ἐξῆν κ. τ. λ.* neque enim fieri poterat, ut per alia concrescentia animal procrearetur etc. Male codd. quidam, inter quos etiam optimi sunt, *ζώων.* De accusativo *αὐτοκράτορα* post *τῷ κόσμῳ* illato v. Matthiae Gr. §. 536. ann. Rost §. 127. ann. 2. — *ὑπὸ τῆς ὁμοίας ἀγω-*

B ἀγωγῆς. οὗ δὲ ἕνεκα ὁ λόγος ὥρμηκε πᾶς, ἐπ' αὐτῷ
νῦν ἐσμὲν ἤδη. περὶ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων θηρίων πολ-
λὰ ἂν καὶ μακρὰ διεξελθεῖν γίγνοιτο, ἐξ ὧν ἕκαστα
καὶ δι' ἃς αἰτίας μεταβέβληκε· περὶ δὲ ἀνθρώπων
βραχύτερα καὶ μᾶλλον προσήκοντα. τῆς γὰρ τοῦ κεκτη-
μένου καὶ νέμοντος ἡμᾶς δαίμονος ἀπερημωθέντες
ἐπιμελείας, τῶν πολλῶν αὖ θηρίων, ὅσα χαλεπὰ τὰς
φύσεις ἦν, ἀπαγριωθέντων, αὐτοὶ δὲ ἀσθενεῖς ἄνθρω-
ποι καὶ ἀφύλακτοι γεγονότες, διηρπάζοντο ὑπ' αὐτῶν,
C καὶ ἔτ' ἀμήχανοι καὶ ἄτεχνοι κατὰ τοὺς πρώτους ἦσαν
χρόνους, ἅτε τῆς μὲν αὐτομάτης τροφῆς ἐπιλελοιπυίας,
πορίζεσθαι δὲ οὐκ ἐπιστάμενοί πω διὰ τὸ μηδεμίαν
αὐτοὺς χρείαν πρότερον ἀναγκάζειν. ἐκ τούτων πάν-
των ἐν μεγάλαις ἦσαν ἀπορίαις. ὅθεν δὴ τὰ πάλαι
λεχθέντα παρὰ θεῶν δῶρα ἡμῖν δεδώρηται μετ' ἀναγ-
καίας διδαχῆς καὶ παιδεύσεως, πῦρ μὲν παρὰ Προ-
μηθέως, τέχναι δὲ παρ' Ἡφαίστου καὶ τῆς συντέχνου,

B. *αὐτοὶ δὲ ἀσθενεῖς*] Stephanus δὲ aut expungendum aut in δὴ mutandum censebat.

C. *πορίζεσθαι δὲ*] δὲ om. Clark. Vat. et pr. *Π*. Iidem pro πω habent τι ὧν.

ἦσαν ἀπορίαις] Sic Coisl. Vulgo *ἀπορίαις ἦσαν*.

D. *φυτὰ παρ' ἄλλων*] *ἀλλήλων* Clark. Ven. *Π*. alii non pauci, cum Ald. Bas. 1. 2. male.

γῆς, a simili imperio, simili ductu et moderatione.

B. *ἐπ' αὐτῷ νῦν ἐσμὲν ἤδη.*] Euthyphron. p. 14. C. *ἐπειδὴ ἐπ' αὐτῷ ἦσθα*. Phileb. p. 18. D. *ἦ μὴν ἐπ' αὐτῷ γε ἤδη γεγονότες ζητεῖτε, ὡς φῄς, πάλαι.* Multa huius formulae exempla attulimus ad Cratyl. p. 422. A. De Rep. VII. p. 582. C.

τῶν πολλῶν αὖ θηρίων—] Stephanus *δὲ* post *αὐτοὶ* aut expungendum censebat, aut mutandum in *δή*. Neutrum opus. Non raro enim post genitivos absolutos alii casus participiorum addito *δέ* vel *καί* subiiciuntur. v. Hermann. ad Lucian. De conscrib. histor. p. 87.

C. *παρὰ θεῶν δῶρα*] Sic De Rep. II. p. 363. D. E. *μισθοὶ παρὰ θεῶν*. et gemino modo Politic. p. 291. D. *τὴν ὑπὸ τῶν ὀλίγων δυναστείαν*, ubi v. ann. — *τῆς συντέχνου*, Minervae.

D. *ἐπειδὴ τὸ μὲν ἐκ θεῶν* —] Iungas: *τὸ μὲν ἐκ θεῶν τῆς ἐπιμελείας*. Post *δι' ἑαυτῶν* male vulgo pro *δὲ* scribebatur *τε*, quod quum nos dudum emendavissemus, postea auctoritate libri Clarkiani in melius mutatum est. Ad *καθάπερ ὅλος ὁ κόσμος* int. *αὐτὸς ἔχει τὴν αὑτοῦ ἐπιμέλειαν*. conf ad Phaedon. p. 111. A. Nihil igitur insolentiae habet, quod post ac-

σπέρματα δὲ αὖ καὶ φυτὰ παρ' ἄλλων· καὶ πάνθ', D ὁπόσα τὸν ἀνθρώπινον βίον συγκατεσκεύακεν, ἐκ τούτων γέγονεν, ἐπειδὴ τὸ μὲν ἐκ θεῶν, ὅπερ ἐῤῥήθη νῦν δή, τῆς ἐπιμελείας ἐπέλιπεν ἀνθρώπους, δι' ἑαυτῶν δὲ ἔδει τήν τε διαγωγὴν καὶ τὴν ἐπιμέλειαν αὐτοὺς αὐτῶν ἔχειν, καθάπερ ὅλος ὁ κόσμος, ᾧ ξυμμιμούμενοι καὶ ξυνεπόμενοι τὸν ἀεὶ χρόνον νῦν μὲν οὕτως, τότε δὲ ἐκείνως ζῶμέν τε καὶ φυόμεθα. καὶ τὸ μὲν δὴ τοῦ μύθου τέλος ἐχέτω, χρήσιμον δὲ αὐτὸν ποιησόμεθα E πρὸς τὸ κατιδεῖν, ὅσον ἡμάρτομεν ἀποφηνάμενοι τὸν βασιλικόν τε καὶ πολιτικὸν ἐν τῷ πρόσθεν λόγῳ.

Cap. XVII. *ΝΕ. ΣΩ.* Πῶς οὖν καὶ πόσον ἁμάρτημα φῂς εἶναι γεγονὸς ἡμῖν;

ΞΕ. Τῇ μὲν βραχύτερον, τῇ δὲ μάλα γενναῖον καὶ πολλῷ μεῖζον καὶ πλέον ἢ τότε.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς;

δι' ἑαυτῶν δὲ ἔδει] Vulgo τε. Sed verissime Clark. Flor. b. i. δέ.

οὕτως, τότε δὲ] Sic Clark. Flor. a. b. c. i. Zitt. Editt. οὕτω, τότε δή. Sibilam litteram nec Bekkeri libros ignorare suspicamur, quippe qui nihil de Clarkiano monuerit, ex quo tamen Gaisford. eam enotavit religiose.

cusativum cum infinitivo καθάπερ cum nominativo infertur.

τὸ μὲν δὴ τοῦ μύθου τέλος ἐχέτω] Legg. III. p. 698. A. τὰ μὲν δὴ περί γε Περσῶν — τέλος ἐχέτω. Ibid. V. p. 734. E. καὶ τὸ μὲν προοίμιον τῶν νόμων ἐνταῦθα λεχθὲν τῶν λόγων τέλος ἐχέτω. Phaedr. p. 241. D. ἀλλ' ἤδη σοι τέλος ἐχέτω ὁ λόγος.

E. Πῶς οὖν καὶ πόσον—] Dupliciter ait in viri civilis definitione erratum esse, primum quod inter pastores relatus sit, quales fuerint tantummodo daemones, qui priore mundi aetate humano generi fuerint praefecti; deinde, quod qua ille ratione civitatem regat ac gubernet, parum subtiliter sit indagatum. Sed priusquam ad rem ipsam explicandam accedit, exemplo artis textoriae demonstrare instituit, quo modo versandum sit in describendo informandoque eo, qui ad rempublicam regendam idoneus sit, quo possit recte distingui ab artificibus, operariis, mercatoribus, aliis hominum generibus. Quibus expositis, posteaquam excusavit disputationis ambages, ad rem ipsam revertitur. 287. B.

πλέον ἢ τότε] magis, quam tum, quum rem nondum per fabulam declarare instituissemus.

ΞΕ. Ὅτι μὲν ἐρωτώμενοι τὸν ἐκ τῆς νῦν περιφορᾶς καὶ γενέσεως βασιλέα καὶ πολιτικὸν τὸν ἐκ τῆς ἐναντίας περιόδου ποιμένα τῆς τότε ἀνθρωπίνης ἀγέ-
275 λης εἴπομεν, καὶ ταῦτα θεὸν ἀντὶ θνητοῦ, ταύτῃ μὲν πάμπολυ παρηνέχθημεν· ὅτι δὲ ξυμπάσης τῆς πόλεως ἄρχοντα αὐτὸν ἀπεφήναμεν, ὅντινα δὲ τρόπον οὐ διείπομεν, ταύτῃ δὲ αὖ τὸ μὲν λεχθὲν ἀληθές, οὐ μὴν ὅλον γε οὐδὲ σαφὲς ἐῤῥήθη, διὸ καὶ βραχύτερον ἢ κατ' ἐκεῖνο ἡμαρτήκαμεν.

ΝΕ. ΣΩ. Ἀληθῆ.

ΞΕ. Δεῖ τοίνυν τὸν τρόπον, ὡς ἔοικε, διορίσαντας τῆς ἀρχῆς τῆς πόλεως οὕτω τελέως τὸν πολιτικὸν ἡμῖν εἰρῆσθαι προςδοκᾶν.

ΝΕ. ΣΩ. Καλῶς.

B ΞΕ. Διὰ ταῦτα μὴν καὶ τὸν μῦθον παρεθέμε-

P. 275. οὐ διείπομεν] Desunt haec verba in Coisl. Ven. *Λ*. Par. BCEFH. Flor. a. c. In Flor. b. solum διείπομεν omissum.
B. μόνον κατὰ τὸ παράδειγμα] Sic optimi quattuor cum aliis non paucis. V. κατὰ τὸ π. μόνον.
Ὀρθῶς] Om. Clark. Vat. Ven. *Π*.
Οἶμαι δέ γε, ὦ Σ.] Sic dedi ex Clark. Vat. Ven. *Ξ*. Flor. b. i. Vulgo οἶμαι δὲ ἔγωγε, ὦ Σ. Dein μὲν ἔτι om. Clark. Vat. Ven. *Π*.

P. 275. καὶ ταῦτα θεὸν ἀντὶ θνητοῦ] Nam superiore illa temporum periodo Deus generi humano praeerat; posteriore homines, sicuti tota rerum natura factum, sibi ipsis erant permissi.

ταύτῃ δὲ αὖ τὸ μὲν λεχθὲν ἀλ.] Male vulgo ante ταύτῃ plene interpungebatur. Respondent enim inter se invicem ὅτι μέν — ταύτῃ μέν, et ὅτι δέ — ταύτῃ δέ. Apolog. Socr. p. 28. D. E. εἰ ὅτε μὲν οἱ ἄρχοντες ἔταττον —, τότε μὲν οὗ ἐκεῖνοι ἔταττον, ἔμενον —, τοῦ δὲ θεοῦ τάττοντος — ἐνταῦθα δέ — κ. τ. λ. Gorg. p. 512. A. εἰ μέν τις μεγάλοις καὶ ἀνιάτοις νοσήμασι κατὰ τὸ σῶμα συνεχόμενος μὴ ἀπεπνίγη, οὗτος μὲν ἄθλιός ἐστιν —, εἰ δέ τις ἄρα ἐν τῷ τοῦ σώματος τιμιωτέρῳ — πολλὰ νοσήματα ἔχει καὶ ἀνίατα, τούτῳ δὲ βιωτέον ἐστίν. Menon. p. 94. D. οὓ μὲν ἔδει δαπανώμενον διδάσκειν, ταῦτα μὲν ἐδίδαξε —, οὓ δέ οὐδὲν ἔδει ἀναλώσαντα ἀγαθοὺς ἄνδρας ποιῆσαι, ταῦτα δὲ οὐκ ἐδίδαξεν. Similiter post simplex μέν deinde duplex δέ infertur Protagor. p. 313. A. Phileb. p. 30. B. al. Geminatarum in his particularum caussa et ratio in eo est posita, quod protasis protasi et apodosis apodosi opponitur. — βραχύτερον ἢ κατ' ἐκεῖνο ἡμαρτήκαμεν, minus hic quam illic erravimus.

B. ὡς πάντες αὐτῆς ἀμφισβητοῦσι τῷ ζητουμένῳ

θα, ἵν' ἐνδείξαιτο περὶ τῆς ἀγελαιοτροφίας μὴ μόνον ὡς πάντες αὐτῆς ἀμφισβητοῦσι τῷ ζητουμένῳ τὰ νῦν, ἀλλὰ κἀκεῖνον αὐτὸν ἐναργέστερον ἴδοιμεν, ὃν προσήκει μόνον, κατὰ τὸ παράδειγμα ποιμένων τε καὶ βουκόλων τῆς ἀνθρωπίνης ἐπιμέλειαν ἔχοντα τροφῆς, τούτου μόνον ἀξιωθῆναι τοῦ προσρήματος.

ΝΕ. ΣΩ. Ὀρθῶς.

ΞΕ. Οἶμαι δέ γ', ὦ Σώκρατες, τοῦτο μὲν ἔτι μεῖζον ἢ κατὰ βασιλέα εἶναι τὸ σχῆμα τὸ τοῦ θείου νομέως, τοὺς δ' ἐνθάδε νῦν ὄντας πολιτικοὺς τοῖς ἀρχομένοις ὁμοίους τε εἶναι μᾶλλον πολὺ τὰς φύσεις καὶ παραπλησιαίτερον παιδείας μετειληφέναι καὶ τροφῆς. C

ΝΕ. ΣΩ. Πάντως που.

ΞΕ. Ζητητέοι γε μὴν οὐδὲν ἂν εἴησαν οὔθ' ἧττον οὔτε μᾶλλον, εἴθ' οὕτως εἴτ' ἐκείνως πεφύκασι.

C. μᾶλλον πολὺ] Hunc ordinem codd. tuentur omnes uno excepto Ven. Ξ., qui cum vett. editt. exhibet πολὺ μᾶλλον.

Ζητητέοι γε μὴν οὐδὲν ἂν εἴησαν] V. Ζητητέον γε μὴν οὐδὲν ἂν εἰ ἦσαν. quam scripturam verissime emendavit Heusdius Specim. Crit. p. 135. Firmarunt viri egregii coniecturam codices. Nam ζητητέοι habet Coislin. et ἂν εἴησαν suppeditant Clark. Coisl. Vat. Ven. *Π*. Flor. i.

τὰ νῦν] non solum omnes de ea contendere cum eo quem nunc quaerimus. Sic p. 279. A. ἐπειδὴ τῷ βασιλικῷ γένει τῆς περὶ τὰς πόλεις ἐπιμελείας ἀμφισβητοῦσι μύριοι. P. 281. C. τῆς γε θεραπείας ἀμφισβητήσουσιν αὖτοι ξύμπασαι καὶ τῆς γενέσεως τῆς τῶν ἱματίων τῇ τῆς ὑφαντικῆς δυνάμει. P. 291. A. B. De sententia conferas p. 267. E. sqq. 268. D. E. ad quem locum respicitur.

τοῦτο μὲν ἔτι μεῖζον ἢ κατὰ βασιλέα—] divini pastoris condicionem (σχῆμα) esse maiorem, quam quae in regem conveniat. Notissimum loquendi genus, de quo vide, si tanti est, Matthiae Gr. §. 449. Ita autem iudicat Eleates, sicuti ait ipse, quia viri civiles, qui nunc in hac rerum condicione vivant, illis sint similiores, qui imperio pareant, quam iis, qui illud exerceant. Pro vulgato πολὺ μᾶλλον codices optimi μᾶλλον πολύ, quod neutiquam fuisse spernendum facile persuadebunt, quae scripsimus ad Alcibiad. II. p. 143. D. — παραπλησιαίτερον, sc. αὐτοῖς. De forma hac comparativi v. Sturz. nott. ad Etymol. Magn. p. 706. quae Etymologico Gudiano addita leguntur. De παιδείας autem ac τροφῆς coniunctione ipsi diximus ad Criton. p. 50. D.

C. Ζητητέοι γε μὴν οὐδὲν ἂν εἴησαν —] Veruntamen explorandi et investi-

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς γὰρ οὔ;

ΞΕ. Τῇδε δὴ πάλιν ἐπανέλθωμεν. ἣν γὰρ ἔφαμεν αὐτεπιτακτικὴν μὲν εἶναι τέχνην ἐπὶ ζώοις, οὐ μὴν ἰδίᾳ
D γε ἀλλὰ κοινῇ τὴν ἐπιμέλειαν ἔχουσαν, καὶ προςείπομεν δὴ τότε εὐθὺς ἀγελαιοτροφικήν, — μέμνησαι γάρ;

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Ταύτης τοίνυν πῃ διημαρτάνομεν. τὸν γὰρ πολιτικὸν οὐδαμοῦ συνελάβομεν οὐδ' ὠνομάσαμεν, ἀλλ' ἡμᾶς ἔλαθε κατὰ τὴν ὀνομασίαν ἐκφυγών.

Τῇδε δὴ πάλιν ἐπ.] Libri *τί δὲ δὴ π.* Verum pervidit Stephanus.

ἣν γὰρ ἔφαμεν] Sic Clark. Vat. Ven. *Π*. Vett. editt. *φαμέν*. In proximis iidem *τέχνην* om.

D. *τότε εὐθὺς ἀγελ.*] V. *τότε γε εὐθύς*. Omisimus *γε* cum Clark. Vat. Ven. *ΠΣ*. et pr. *Ξ*. Flor. i.

gandi erunt nihilo nec minus nec magis, sive hoc sive illo modo comparati sunt. Ita recte haec et emendavit et illustravit primus Heusdius Specim. Crit. p. 135. cuius ratio postea confirmata a codicibus est.

Τῇδε δὴ πάλιν ἐπανέλθωμεν] Redeamus igitur ad superiora hac via. Sic emendavit Stephanus librorum omnium scripturam *Τί δὲ δή; ἐπαν.* quam ex itacismo, quem vocant, ortam esse nemo temere dubitabit. Censet vero ita in propositae rei quaestione versandum esse, ut ante omnia corrigantur errores in superioribus admissi. Ex quibus hos maxime notat. Primum ait in illa *αὐτεπιτακτικῆς* divisione nonnihil esse peccatum, quandoquidem quum ei *ἀγελαιοτροφική* subiecta esse iudicata sit, tamen neutiquam civilis viri habita sit ratio. Nam gregis pascendi negotium aliis quidem custodibus posse attribui, viro civili attribui non posse, quippe qui non pascat gregem, sed potius curet et foveat. Itaque generalius aliquod nomen deligendum fuisse arbitratur, quod pariter in virum civilem atque in ceteros conveniat, veluti *ἀγελαιοκομική* aut *θεραπευτική*. Deinde vitium arguit in extrema divisionis parte admissum. Nam quum cetera illius membra omnia, si ab eo, quod modo memoratum sit, discesseris, possint servari, tamen post bipedis gregis alendi artem non continuo artem regalem ac civilem debuisse memorari, quasi re iam penitus confecta et absoluta. Primum enim ita emendandum fuisse nomen sic, ut id ad curam potius quam ad pastionem designandam valeret; deinde circumspici etiam debuisse, num quae aliae divisionis partes superessent, quae sane non paucae reperiantur.

D. *καὶ προςείπομεν δὴ τότε —*] et quam statim gregis alendi artem nominavimus: h. e. et cui tanquam partem statim subiectam esse diximus *ἀγελαιοτροφικήν*. Dein sermo interruptus post adolescentuli interrogationem continua-

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς;

ΞΕ. Τοῦ τὰς ἀγέλας ἑκάστας τρέφειν τοῖς μὲν ἄλλοις που πᾶσι μέτεστι νομεῦσι, τῷ πολιτικῷ δὲ οὐ μετὸν ἐπηνέγκαμεν τοὔνομα, δέον τῶν κοινῶν ἐπενεγκεῖν τι ξύμπασιν. E

ΝΕ. ΣΩ. Ἀληθῆ λέγεις, εἴπερ ἐτύγχανέ γε ὄν.

ΞΕ. Πῶς δ' οὐκ ἦν τό γε θεραπεύειν που πᾶσι κοινόν, μηδὲν διορισθείσης τροφῆς μηδέ τινος ἄλλης

Ταύτης τοίνυν πῃ δ.] Astius coni. ταύτῃ. Flor. i. ταύτην. Dein οὐδαμοῦ pro v. οὐδαμῇ libri fere omnes cum quattuor optimis.

E. δέον τῶν κοινῶν] V. δέοντι τῶν κ. quod emendatum ex Coisl. Ven. ΔΞΠΣΥ. Par. BCH. Zitt. Flor. a. c. o. In Clark. et Vat. est λεόντων, quo firmatur recepta lectio.

τό γε θεραπεύειν] τε Clark. Vat. Ven. Π. Iidem pro που habent πολύ.

tur his verbis: Ταύτης τοίνυν πῃ διημαρτήκαμεν, ubi interposita responsio effecit ut τοίνυν adiiceretur. Eodem fere modo infra p. 277. E. Menon. p. 81. A. De Rep. X. p. 609. D. Sophist. p. 265. C. — Pro ταύτης διημαρτάνομεν, ab hac aberravimus, i. e. hanc non recte partiti sumus, Astius legendum coniecit ταύτῃ δ. — κατὰ τὴν ὀνομασίαν ἐκφυγών, clam nos effugit in nominatione, quandoquidem ille ἀγελαιοτροφικῆς nomine non continetur, quippe cuius ambitus virum civilem non complectitur.

τῷ πολιτικῷ δὲ οὐ μετὸν ἐπηνέγκαμεν] Breviter haec dicta sunt pro vulgari: τῷ πολιτικῷ δὲ οὐ μέτεστιν. οὐ μετὸν δὲ ἐπηνέγκαμεν αὐτῷ τοὔνομα κ. τ. λ. Premit igitur verbum τρέφειν, quod in reliquos pastores convenire ait, in regem convenire negat. Quamobrem censet ipsos oportuisse τῶν κοινῶν τι ξύμπασιν ἐπενεγκεῖν, h. e. generalius nomen ponere, quod in regalem et civilem virum aeque atque in ceteros pastores conveniret. Claram hanc et perspicuam sententiam mirum est quod Heusdius Specim. Crit. p. 136. non percepit. Ferri enim non posse arbitratur, politicum dici generis humani non esse pastorem; id ipsum enim in antecedentibus maxime demonstratum esse. Quamobrem totum locum sic refingendum putat: τῷ πολιτικῷ δὲ αὖ μετὸν ἐπηνέγκαμεν τοὔνομα, δέον γε τῶν κοινῶν ἐπενεγκεῖν τι σύμπασι. ΣΩ. ἀληθῆ λέγεις, εἴπερ ἐτύγχανε μετὸν πᾶσι. ΞΕ. πῶς κ. τ. λ. Quorum omnium nihil est, quod assensione nostra comprobare audeamus. Nam etiam Socratis responsio integra est atque recta, quum ad εἴπερ ἐτύγχανέ γε ὄν ex superioribus iterandum sit κοινόν τι σύμπασιν, siquidem suppetebat nomen omnibus commune.

E. μηδὲν διορισθείσης τροφῆς —] Stephanus pro μηδὲν requirebat μηδέ. Quem recte confutavit Fischerus, qui μηδέν ut Lat. nihil vidit pro μή dici cum aliqua vi et gravitate. Dein libri plerique

πραγματείας; ἀλλ' ἤ τινα ἀγελαιοκομικὴν ἢ θεραπευτικὴν ἢ καί τινα ἐπιμελητικὴν αὐτὴν ὀνομάσασιν, ὡς κατὰ πάντων, ἐξῆν περικαλύπτειν καὶ τὸν πολιτικὸν ἅμα τοῖς ἄλλοις, ἐπειδὴ δεῖν τοῦτ' ἐσήμαινεν ὁ λόγος.

Cap. XVIII. *ΝΕ. ΣΩ.* Ὀρθῶς. ἀλλ' ἡ μετὰ
276 τοῦτο διαίρεσις αὖ τινα τρόπον ἐγίγνετ' ἄν;

ΞΕ. Κατὰ ταὐτά, καθάπερ ἔμπροσθεν διῃρούμεθα τὴν ἀγελαιοτροφικὴν πεζοῖς τε καὶ ἀπτῆσι, καὶ ἀμίκτοις τε καὶ ἀκεράτοις, τοῖς αὐτοῖς ἄν που τούτοις διαιρούμενοι καὶ τὴν ἀγελαιοκομικὴν τήν τε νῦν καὶ τὴν ἐπὶ Κρόνου βασιλείαν περιειληφότες ἂν ἦμεν ὁμοίως ἐν τῷ λόγῳ.

ἀλλ' ἤ τινα ἀγελ.] Sic Vat. Ven. *Π*. Par. F. Flor. i. Steph. καὶ ἄλλην δέ τ' ἀγ. quod suaserat Cornarius. In Clark. scriptum ἄλλη, quod firmat receptam scripturam. Alii cum Ald. Bas. 1. 2. ἄλλην τινά.

ὡς κατὰ πάντων] καὶ ἁπάντων Clark. Vat. et pr. *Π*.

ἐπειδὴ δεῖν τοῦτ'] δεῖν om. Clark. Vat. Ven. *Π*.

ἄλλην τινὰ ἀγελαιοκομικὴν κ. τ. λ. cum Aldo et Basileensibus; quam lectionem Stephanus monitu Cornarii mutavit sic, ut καὶ ἄλλην δέ τινα ἀγ. ediderit. Verum eam scripturam in codicibus frustra quaesieris. Verum est unice quod Bekkerus ex Vat. et Ven. *Π*. restituit; ἀλλ' ἤ τινα κ. τ. λ., quod confirmatur etiam scriptura libri Clarkiani ἄλλη. Quo revocato haec emergit sententia: At vero vel ἀγελαιοκομικὴν vel θεραπευτικὴν vel etiam aliquam ἐπιμελητικήν eam nominantibus nobis, utpote de omnibus (de communi genere), licebat quasi involvere etiam virum civilem una cum reliquis, quandoquidem hoc opus esse oratio declarabat. Formula ὁ λόγος σημαίνει apud Platonem creberrimi usus est; v. Phaedon. p. 66. E. De Rep. I. p. 334. A. III. p. 388. E. Gorg. p. 511. B. p. 527. C. Theaet. p. 160. C. al.

P. 276. Κατὰ ταὐτά, καθάπερ —] Recte Bekkerus scripsit ταὐτά pro vulgato κατὰ ταῦτα. Nam iterantur haec statim deinde verbis τοῖς αὐτοῖς διαιρούμενοι. Pro καθάπερ autem quod Stephanus malebat καθ' ἅπερ, eo non opus esse docebunt, quae ad Phaedon. p. 86. A. de ὥςπερ post ὁ αὐτός usurpato disseruimus.

καὶ τὴν ἐπὶ Κρόνου βασιλείαν] Fuit quum legendum putarem βασιλείας, ut ad τὴν νῦν et τὴν ἐπὶ Κρ. βασιλείας intelligendum esset ἀγελαιοκομικήν. Sed video nunc ea mutatione non opus esse. Hoc enim dicit Hospes: τὴν ἀγελαιοκομικὴν eodem modo dividentes, quo antea τὴν ἀγελαιοτροφικὴν divisimus, et praesens mundi regnum et Croni imperium oratione nostra complectemur, neque accidet nobis, ut eam dividamus artem, cuius vir noster civilis

ΝΕ. ΣΩ. Φαίνεται· ζητῶ δὲ αὖ, τί τὸ μετὰ τοῦτο.

ΞΕ. Δῆλον, ὅτι λεχθέντος οὕτω τοῦ τῆς ἀγελαιοκομικῆς ὀνόματος οὐκ ἄν ποτ' ἐγένεθ' ἡμῖν τό B τινας ἀμφισβητεῖν ὡς οὐδ' ἐπιμέλεια τὸ παράπαν ἐστίν, ὥσπερ τότε δικαίως ἠμφισβητήθη μηδεμίαν εἶναι τέχνην ἐν ἡμῖν ἀξίαν τούτου τοῦ θρεπτικοῦ προσρήματος· εἰ δ' οὖν τις εἴη, πολλοῖς πρότερον αὐτῆς καὶ μᾶλλον προσήκειν ἢ τινι τῶν βασιλέων.

ΝΕ. ΣΩ. Ὀρθῶς.

ΞΕ. Ἐπιμέλεια δέ γε ἀνθρωπίνης συμπάσης κοινωνίας οὐδεμία ἂν ἐθελήσειεν ἑτέρα μᾶλλον καὶ πρ[ᾳ]ο-

P. 276. B. ὥσπερ τότε δικαίως] V. τότε καὶ δικαίως. invitis codd. omnibus.

ἑτέρα μᾶλλον] Hunc ordinem codd. tenent, exceptis paucissimis. Eundem habet Stobaeus Eclogg. Eth. c. 45. p. 325. V. μᾶλλον ἑτέρα. Ceterum v. Interpr.

et regalis omnino non sit particeps.

ὅτι λεχθέντος οὕτω τῆς ἀγελ.] posito s. usurpato ita nomine τῆς ἀγελαιοκομικῆς, quod plane aliud quid significat quam nomen ἀγελαιοτροφικῆς, quo antea utebamur. Qua verborum sententia non percepta Hertelius pro λεχθέντος, legendum esse contendit δειχθέντος, quod nihili est — ὥσπερ τότε δικαίως κ. τ. λ. quemadmodum tum iure opponebatur, nullam esse artem apud nos dignam hac altricis appellatione; sin autem ulla reperiretur, eam multis aliis prius et magis convenire, quam regum cuiquam. Respiciuntur illa p. 275. B. D. ubi regalem artem monebatur non pertinere ad τὸ θρεπτικόν. Pro αὐτῆς vide an αὐτὴν revocandum sit, quod ipsum in marg. Par. F. ascriptum legitur. De θρεπτικοῦ προσρήματος v. ann. ad Sophist. p. 226. B.

B. Ἐπιμέλεια δέ γε ἀνθρωπίνης —] Iunge: οὐδεμία δέ γε ἑτέρα τέχνη ἐθελήσειεν ἂν μᾶλλον καὶ πρᾳοτέρα τῆς βασιλικῆς φάναι εἶναι ἐπιμέλεια κοινωνίας ἀνθρωπίνης ξυμπάσης καὶ ἀρχῆς κατὰ πάντων ἀνθρώπων. Verba paullulum traiecta etiam corruptionis labem contraxerunt. Nam illud πρᾳοτέρα quid nunc sibi velit, nemo quisquam indicaverit. Corrigendum equidem censeo προτέρα, quod ob rariorem cum μᾶλλον adverbio coniunctionem depravatum est. Sed conf. Phileb. p. 41. C. τίς μᾶλλον καὶ τίς σφοδροτέρα ἡδονή. Phaedon. p. 93. A. μᾶλλόν τε ἂν ἁρμονία εἴη καὶ πλείων — ἧττόν τε καὶ ἧττον. ubi v. ann. Ceterum excerpsit hunc locum Stobaeus Eclogg. Eth. c. 45. p. 325. = Florileg. Tit. 47. sect. 25. ed. Gaisford. ubi postremus editor προτέρα ex Trincav. ed. reposuit.

τέρα τῆς βασιλικῆς φάναι καὶ κατὰ πάντων ἀνθρώπων
C ἀρχῆς εἶναι τέχνη.

ΝΕ. ΣΩ. Λέγεις ὀρθῶς.

ΞΕ. Μετὰ ταῦτα δέ γε, ὦ Σώκρατες, ἆρ' ἐννοοῦμεν ὅτι πρὸς αὐτῷ δὴ τῷ τέλει συχνὸν αὖ διημαρτάνετο;

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ ποῖον;

ΞΕ. Τόδε, ὡς ἄρ' εἰ καὶ διενοήθημεν ὅ τι μάλιστα τῆς δίποδος ἀγέλης εἶναί τινα θρεπτικὴν τέχνην, οὐδέν τι μᾶλλον ἡμᾶς ἔδει βασιλικὴν αὐτὴν εὐθὺς καὶ πολιτικὴν ὡς ἀποτετελεσμένην προσαγορεύειν.

ΝΕ. ΣΩ. Τί μήν;

ΞΕ. Πρῶτον μὲν ὃ ἐλέγομεν τοὔνομα μετασκευω-
D ρήσασθαι, πρὸς τὴν ἐπιμέλειαν μᾶλλον προσαγαγόντας ἢ τὴν τροφήν, ἔπειτα ταύτην τέμνειν· οὐ γὰρ σμικρὰς ἂν ἔχοι τμήσεις ἔτι.

ΝΕ. ΣΩ. Ποίας;

ΞΕ. Ἧι τε τὸν θεῖον ἄν που διειλόμεθα νομέα χωρὶς καὶ τὸν ἀνθρώπινον ἐπιμελητήν.

ΝΕ. ΣΩ. Ὀρθῶς.

ΞΕ. Αὖθις δέ γε τὴν ἀπονεμηθεῖσαν ἐπιμελητικὴν δίχα τέμνειν ἀναγκαῖον ἦν.

ΝΕ. ΣΩ. Τίνι;

C. *Λέγεις ὀρθῶς*] *λέγε* Clark. Vat. Ven. *Π*.

αὐτὴν εὐθὺς καὶ π.] Hoc dedi ex Clark. Vat. Coisl. Ven. *ΛΞΠΣΥ*. Par. BCH. Flor. b. Zitt. et Stobaeo. Editt. vett. *εὐθὺς αὐτὴν*. Mox ὃ ante *ἐλέγομεν* om. Clark. Vat. Ven. *Π*. Flor. i. Extruserunt Turicenses.

D. *μᾶλλον προσαγαγόντας*] Sic Bodl. Vat. Ven. *Π*. Par. E. corr. Flor. a. b. c. i. Zitt. et alii plurimi, consentiente Stobaeo. Vulgo erat *ἐπαγαγόντας*.

C. *τῆς δίποδος ἀγέλης εἶναί τινα θρεπτ. τ.*] i. e. esse aliquam alendi artem gregis bipedis; s. pertinere ad gregem bipedem.

Πρῶτον μὲν ὃ ἐλέγομεν —] Intelligit nomen *τῆς θρεπτικῆς* s. *ἀγελαιοτροφικῆς*, quod dicit oportuisse ante omnia emendari. Ad *μετασκευωρήσασθαι* enim ex superioribus repetendum relinquitur *ἔδει*. — *πρὸς τὴν ἐπιμέλειαν μᾶλλον πρ.*, h. e. ita mutavisse, ut magis ad curam designandam quam ad pastionem et nutritionem pertineat. — *ταύτην τέμνειν*, sc. *τὴν ἐπιμέλειαν*, s. *ἐπιμελητικήν*, aut potius artem il-

ΞΕ. Τῷ βιαίῳ τε καὶ ἑκουσίῳ.

ΝΕ. ΣΩ. Τί δή;

ΞΕ. Καὶ ταύτῃ που τὸ πρότερον ἁμαρτάνοντες εὐηθέστερα τοῦ δέοντος εἰς ταὐτὸν βασιλέα καὶ τύραν- E νον ξυνέθεμεν, ἀνομοιοτάτους ὄντας, αὐτούς τε καὶ τὸν τῆς ἀρχῆς ἑκατέρου τρόπον.

ΝΕ. ΣΩ. Ἀληθῆ.

ΞΕ. Νῦν δέ γε πάλιν ἐπανορθούμενοι, καθάπερ εἶπον, τὴν ἀνθρωπίνην ἐπιμελητικὴν δίχα διαιρώμεθα, τῷ βιαίῳ τε καὶ ἑκουσίῳ;

ΝΕ. ΣΩ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΞΕ. Καὶ τὴν μέν γέ που τῶν βιαίων τυραννικήν, τὴν δὲ ἑκούσιον καὶ ἑκουσίων διπόδων ἀγελαιοκομικὴν ζώων προςειπόντες πολιτικήν, τὸν ἔχοντα αὖ τέχνην ταύτην καὶ ἐπιμέλειαν ὄντως ὄντα βασιλέα καὶ πολιτικὸν ἀποφαινώμεθα;

Cap. XIX. *ΝΕ. ΣΩ.* Καὶ κινδυνεύει γε, ὦ ξένε, 277 τελέως ἂν ἡμῖν οὕτως ἔχειν ἡ περὶ τὸν πολιτικὸν ἀπόδειξις.

ΞΕ. Καλῶς ἄν, ὦ Σώκρατες, ἡμῖν ἔχοι. δεῖ δὲ μὴ σοὶ μόνῳ ταῦτα, ἀλλὰ κἀμοὶ μετὰ σοῦ κοινῇ ξυνδοκεῖν. νῦν δὲ κατά γε τὴν ἐμὴν οὔπω φαίνεται τέ-

E. *Νῦν δέ γε πάλιν*] νῦν ὧδέ γε π. Clark. Vat. Ven. *Π*.
δίχα διαιρώμεθα] διαιρώμεθα γε vett. editt. Sed recte γε om. codd. praeter unum Par. E.
τὸν ἔχοντα αὖ τέχνην ταύτην] V. τὸν ἔχοντα οὖν τὴν τέχνην ταύτην, quod mutatum ex Clark. Vat. Coisl. Ven. *ΑΠ*. Par. BCH. Flor. a. b. c. i. Zitt.
P. 277. *ἡ περὶ τὸν πολιτικὸν ἀπόδειξις*] V. τῶν πολιτικῶν. Verum tuentur Clark. Vat. Ven. *Π*. Par. H. Flor. b.

lam, cuius nomine antea cura significabatur, quale fuit ἀγελαιοκομική. Hanc vero censet rursus sic fuisse dispertiendam:

ἀγελαιοκομική s. ἐπιμελητική
θεία — ἀνθρωπινή
ἀνθρωπινή: βίαια — ἑκούσιος
βίαια: τυραννική; ἑκούσιος: πολιτική.

E. *αὐτούς τε καὶ τὸν τῆς ἀρχῆς τρόπον*] De hac appositionis forma v. ad Criton. p. 50.

P. 277. *κατά γε τὴν ἐμήν*] Sc. δόξαν s. γνώμην, frequenti ellipsi. Infra p. 291. C. οὔκουν δὴ κατά γε τὴν ἐμήν. Phileb. p. 41. B. ἀλλ' ὦ Πρώταρχε, εἰσὶ κατά γε τὴν ἐμήν. Alia exem-

λεον ὁ βασιλεὺς ἡμῖν σχῆμα ἔχειν, ἀλλὰ καθάπερ ἀνδριαντοποιοὶ παρὰ καιρὸν ἐνίοτε σπεύδοντες πλείω καὶ μείζω τοῦ δέοντος ἕκαστα τῶν ἔργων ἐπεμβαλλόμενοι
B βραδύνουσι, καὶ νῦν ἡμεῖς, ἵνα δὴ πρὸς τῷ ταχὺ καὶ μεγαλοπρεπῶς δηλώσαιμεν τὸ τῆς ἔμπροσθεν ἁμάρτημα διεξόδου, τῷ βασιλεῖ νομίσαντες πρέπειν μεγάλα παραδείγματα ποιεῖσθαι, θαυμαστὸν ὄγκον ἀράμενοι

κατά γε τὴν ἐμὴν] Par. BCH. Flor. a. b. c. et rec. Ven. Π. cum ed. Bas. 2. addunt δόξαν, quod ortum ex glossemate est.
B. πρὸς τῷ ταχὺ καὶ μ.] V. ταχεῖ, invitis Clark. Ven. ΛΠ. Par. BEFH. Flor. a. b. c. i. et pr. Coisl. Ven. Υ. v. annot.

pla suppeditabunt Heusdius Specim. Crit. p. 102. intpp. ad Gregor. Corinth. p. 11 sq. Fischer. ad Weller. T. III. P. I. p. 204. Stephanus, quia post φαίνεται verbis his, κατά γε τὴν ἐμὴν δόξαν, nihil opus esse putabat, videre iussit, annon potius ἀπόδειξιν intelligendum esset. Quod cave credideris. Soph. p. 225. D. δοκῶ μὴν — καλεῖσθαι κατὰ γνώμην τὴν ἐμὴν οὐχ ἕτερον ἀδολεσχικοῦ. ubi v. ann. Phileb. p. 32. C. οἶμαι — κατά γε τὴν ἐμὴν δόξαν ἐμφανὲς ἔσεσθαι. Alia dedimus ad Phaedon. p. 60. C. Et quis dubitabit Latine sic dicere: nunc autem mea quidem sententia rex nondum videtur absolutam nobis accepisse speciem?

ἀλλὰ καθάπερ ἀνδριαντοποιοί —] Elegans comparatio. Statuarios ait, interdum opera sua intempestive accelerantes, addere etiam iusto plura et maiora, quo scilicet illis speciosam aliquam venustatem atque dignitatem concilient; sed ea ipsa re non raro effici, ut tardius ad finem laboris sui perveniant. Haud aliter ipsis iam accidisse: quum enim virum regalem non modo breviter instituere, verum etiam magnificis exemplis illustrare voluerint, factum esse sic, ut rei demonstrationem reddiderint copiosiorem, quandoquidem pictura adumbrata potius, quam perfecta et omni colorum varietate illustrata sit. De verbis πρὸς τῷ ταχύ conferas ann. ad Remp. X. p. 610. B. Phaedr. p. 240. B. E. Phaedon. p. 106. C. Sympos. p. 195. C. Charm. p. 169. B. unde apparebit in hac compositione solemnem fuisse dativum, πρὸς τῷ ταχεῖ, quem vulgo editt. exhibent. Sed codd. praestantissimi ταχύ, quod non temere spernendum. Plutarch. De malignit. Herodoti p. 855. E. τὸ γὰρ ἀπροθύμως ἐπαινεῖν τοῦ ψέγοντα χαίρειν οὐκ ἐπιεικέστερον, ἀλλὰ πρὸς τῷ μὴ ἐπιεικέστερον ἴσως καὶ χεῖρον, ubi ad πρὸς τῷ μὴ ἐπιεικέστερον ex praegresso ἐστίν, quod supplendum relinquitur, infinitivum εἶναι intelligere licet; de quo structurae genere v. ad Protagor. p. 332. D. Hoc autem loco ταχύ pro adverbio haberi oportet, ad quod ex sequentibus infinitivum δηλῶσαι intelligas. De collocatione verborum, τὸ τῆς ἔμπροσθεν ἁμάρτημα διεξόδου, comparasse iuvabit Hipp. mai. p. 300. C. τῆς τῶν παρόντων λέξεως λόγων. Tim. p. 39. D. πρὸς τὴν τῆς διαιωνίας μίμησιν φύσεως. Ibid. p. 50. B. περὶ τῆς τὰ πάντα δεχομένης σώματα φύσεως.

τοῦ μύθου, μείζονι τοῦ δέοντος ἠναγκάσθημεν αὐτοῦ μέρει προσχρήσασθαι. διὸ μακροτέραν τὴν ἀπόδειξιν πεποιήκαμεν καὶ πάντως τῷ μύθῳ τέλος οὐκ ἐπέθεμεν, ἀλλ' ἀτεχνῶς ὁ λόγος ἡμῖν ὥςπερ ζῶον τὴν ἔξωθεν μὲν περιγραφὴν ἔοικεν ἱκανῶς ἔχειν, τὴν δὲ οἷον τοῖς φαρμάκοις καὶ τῇ συγκράσει τῶν χρωμάτων ἐνάργειαν οὐκ ἀπειληφέναι πω. γραφῆς δὲ καὶ συμπάσης C

μείζονι τοῦ δέοντος] μεῖζον ἢ τοῦ δ. Coisl. et alii plurimi cum Ald. Bas. 1. In Bas. 2. est μείζονι ἢ τοῦ δέοντος. Scilicet Arlenius recte ex μεῖζον fecerat μείζονι, sed oblitus erat delere particulam ἤ.

C. ἐνάργειαν οὐκ ἀπειλ.] ἐνέργειαν Clark. Vat. Ven. Π.

Euthyphron. p. 4. C. Gorg. p. 451. A. B. qualia vulgo grammatici opinantur in Ionicorum tantummodo scriptorum libris reperiri. — θαυμαστὸν ὄγκον ἀράμενοι τοῦ μύθου, miram fabulae molem in nos suscipientes.

μακροτέραν τὴν ἀπόδειξιν πεποιήκαμεν] effecimus, auctores fuimus, ut longior existeret demonstratio. Ex qua interpretatione satis, opinor, intelligetur, cur activum verbum, non medium, positum sit. v. ad Menexen. p. 234. B. ubi quid ταφὰς ποιεῖσθαι et ταφὰς ποιεῖν differat, breviter significavimus.

C. ἀλλ' ἀτεχνῶς ὁ λόγος ἡμῖν ὥςπερ ζῶον] Voc. ἀτεχνῶς in comparationibus et proverbiis frequentari, quum alibi tum ad Ion. p. 534. D. ostendimus, quod hic rursus admonere non abs re visum est: neque enim interpretes vim vocabuli videntur satis assecuti esse. Comparatur autem oratio eleganter pictae imagini sive simulacro nondum perfecto et absoluto. Quamobrem ζῶον intelligendum est de pictura sive picta imagine. Cratyl. p. 425. A. ὥςπερ ἐκεῖ τὸ ζῶον τῇ γραφικῇ ἐνταῦθα τὸν λόγον τῇ ὀνομαστικῇ (συστήσομεν). Ibid. p. 429. A. τὰ ζῶα κάλλιω παρέχονται. Legg. VI. p. 769. C. εἴ ποτέ τις ἐπινοήσειε γράψαι — ὡς κάλλιστον ζῶον. De Rep. VII. p. 515. A. Tim. p. 19. B. al. Hoc usu loquendi neglecto Schleiermacherus olim scribendum putabat, ὡς περὶ ζώων, s. ὁ περὶ ζώων: quam opinionem vir doctus ipse postea temporis repudiavit. Περιγραφή est adumbratio, delineatio (der äussere Umriss), quae opponitur perfectae exactaeque picturae; v. Legg. VI. p. 770. B. IX. p. 876. E. ubi eundem habes vocabuli usum. Ceterum personatus Plutarch. De audiendis poëtis p. 16. C. ἐν γραφαῖς κινητικώτερόν ἐστι χρῶμα γραμμῆς διὰ τὸ ἀνδρείκελον καὶ ἀπατηλόν. ubi v. Wyttenbach., qui cum hoc loco contendit Aristid. Orat. Plat. I. p. 39. τὸ κάλλιστον τῆς τέχνης καὶ τελεώτατον, καὶ ᾧ γραφικὴν ἢ πλαστικὴν εἶναι διαφέρει, τοῦτ' ἔστιν ἡ τοῦ χρώματος μῖξις· ἐγγὺς γὰρ ἄγει τὸ εἰκασθὲν πρὸς τὴν ἀλήθειαν.

C. γραφῆς δὲ καὶ ξυμπάσης χειρ.] H. e. μᾶλλον δὲ πρέπει λέξει καὶ λόγῳ πᾶν ζῶον δηλοῦν τοῖς δυναμένοις ἕπεσθαι (iis qui assequi possunt orationem), ἢ γραφῇ καὶ συμπάσῃ χειρουργίᾳ. De hoc usu ge-

χειρουργίας λέξει καὶ λόγῳ δηλοῦν πᾶν ζῶον μᾶλλον πρέπει τοῖς δυναμένοις ἕπεσθαι· τοῖς δ' ἄλλοις διὰ χειρουργιῶν.

ΝΕ. ΣΩ. Τοῦτο μὲν ὀρθῶς· ὅπῃ δὲ ἡμῖν οὔπω φῂς ἱκανῶς εἰρῆσθαι, δήλωσον.

D ΞΕ. Χαλεπόν, ὦ δαιμόνιε, μὴ παραδείγμασι χρώμενον ἱκανῶς ἐνδείκνυσθαί τι τῶν μειζόνων. κινδυνεύει γὰρ ἡμῶν ἕκαστος οἷον ὄναρ εἰδὼς ἅπαντα πάντ' αὖ πάλιν ὥςπερ ὕπαρ ἀγνοεῖν.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς τοῦτ' εἶπες;

ΞΕ. Καὶ μάλ' ἀτόπως ἔοικά γε ἐν τῷ παρόντι κινήσας τὸ περὶ τῆς ἐπιστήμης πάθος ἐν ἡμῖν.

ΝΕ. ΣΩ. Τί δή;

ΞΕ. Παραδείγματος, ὦ μακάριε, αὖ μοι καὶ τὸ παράδειγμα αὐτὸ δεδέηκε.

D. πάντ' αὖ πάλιν] πάντ' om. Clark. Vat. Ven. Π.

D. ἔοικα γε — κινήσας] Editt. Ald. Bas. 1. 2. ἐοίκαμεν ἕκαστον ἐν ταῖς ἑξῆς βραχυτάταις γε ἐν τῷ παρόντι κινῆσαι, τὸ περὶ τῆς ἐπ. πάθος ἐν ἡμῖν. Bas. 2. ἔοικά γε ἕκαστον ἐν τῷ παρόντι κινήσας τὸ περὶ τῆς ἐπιστήμης ἐν ταῖς τῷ ἑξῆς βραχυτάταις γε πάθος ἐν ἡμῖν. Recte Cornarius verba, ἕκαστον ἐν ταῖς ἑξῆς βρ. γε, delenda censuit, quippe quae huc venissent ex sequentibus. Hanc emendationem sequutus Stephanus edidit: Καὶ μάλα ἀτόπως ἔοικα-

nitivi apud comparativum paullo rariore v. Matthiae Gr. §. 454, ann. 2. et quae collegerunt Wolf. ad Demosth. de Coron. p. 247. ed. Harless. alt. Bauer. ad Thucyd. T. II. p. 270. Weisk. ad Longin. p. 449. Schneider. ad Cyrop. XI, 1, 17. p. 642. Reisig. ad Soph. Oed. Col. v. 561. Dicitur autem πᾶν τὸ ζῶον ob praegressam comparationem pro omnem rem, de qua incerti sumus, idque minime ineptum est, quum de viro civili quaeratur.

D. Χαλεπόν, ὦ δαιμόνιε, μὴ παραδείγμ.] Quod difficile ait esse sine exemplis aliquid eorum, quae maiora sunt, recte declarare, non inepte contuleris illa Sophist. p. 218. C. D. ὅσα δ' αὖ τῶν μεγάλων δεῖ διαπονεῖσθαι καλῶς, περὶ τῶν τοιούτων δέδοκται πᾶσι καὶ πάλαι τὸ πρότερον ἐν σμικροῖς καὶ ῥάοσιν αὐτὰ δεῖν μελετᾶν, πρὶν ἐν αὐτοῖς τοῖς μεγίστοις, κ. τ. λ. Proxima verba, κινδυνεύει γάρ — ἀγνοεῖν, exscripsit Stobaeus Eclogg. Eth. II. p. 157. (p. 12. Heer.) qui εἰδὼς ἕκαστα πάντα αὖ πάλιν legit, idque praeferebat Valckenar. ad Ammon. p. 217. Sed praeferam tamen lectionem vulgatam, quum ἅπαντα εἰδὼς et πάντα πάλιν ἀγνοεῖν cum vi et gravitate inter se opponantur. Ceterum recte Valckenarius, Ex veterum usu, inquit, ὄναρ fallacem et ob-

ΝΕ. ΣΩ. Τί οὖν; λέγε μηδὲν ἐμοῦ γε ἕνεκα ἀποκνῶν. E

Cap. XX. *ΞΕ.* Λεκτέον, ἐπειδὴ καὶ σὺ ἕτοιμος ἀκολουθεῖν. τοὺς γάρ που παῖδας ἴσμεν, ὅταν ἄρτι γραμμάτων ἔμπειροι γίγνωνται —

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ ποῖον;

ΞΕ. Ὅτι τῶν στοιχείων ἕκαστον ἐν ταῖς βραχυτάταις καὶ ῥᾴσταις τῶν συλλαβῶν ἱκανῶς διαισθάνονται, καὶ τἀληθῆ φράζειν περὶ ἐκεῖνα δυνατοὶ γίγνονται.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς γὰρ οὔ; 278

ΞΕ. Ταὐτὰ δέ γε ταῦτα ἐν ἄλλαις ἀμφιγνοοῦντες πάλιν δόξῃ τε ψεύδονται καὶ λόγῳ.

ΝΕ. ΣΩ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΞΕ. Ἆρ' οὖν οὐχ ὧδε ῥᾷστον καὶ κάλλιστον ἐπάγειν αὐτοὺς ἐπὶ τὰ μήπω γιγνωσκόμενα;

μεν ἐν τῷ παρόντι κινῆσαι τὸ περὶ τῆς ἐπιστήμης πάθος ἐν ἡμῖν. Eam lectionem refinximus ex Clark. Vat. Ven. *Π*. Par. BCH. Flor. i. qui habent et ἔοικά γε et κινήσας, neque agnoscunt verba illa insiticia, quae recte damnavit Cornarius. Ceterum v. interpretat.

E. ἐμοῦ γε ἕνεκα] γε om. Clark. Vat. Ven. *Π*.

ἐπειδὴ καὶ σὺ ἕτοιμος] V. σύ γε ἕτοιμος, quod ex Clark. Vat. Ven. *Π*. mutatum.

scuram φαντασίαν, quales fere in somniis nos deludunt, ὕπαρ exploratam rei veritatem designat. conf. Hesych. in v. ὕπαρ, et ἦπαρ. et Ast. ad Phaedr. p. 392. Legg. p. 356. Tangit hunc locum Proclus in Alcibiad. p. 191. ed. Creuzer. κινδυνεύομεν, inquit, ὥς αὐτός πού φησιν, ὄναρ πάντα ἐγνωκότες, ταὐτὰ ταῦτα ὕπαρ ἀγνοεῖν, κατ' οὐσίαν μὲν ἔχοντες τοὺς λόγους καὶ οἷον ἀποπνέοντες τὰς τούτων γνώσεις, κατ' ἐνέργειαν δὲ καὶ προβολὴν οὐκ ἔχοντες. Sententiam verborum hanc esse apparet: videtur quisque nostrum quum sibi minus diligenter res contemplans omnia novisse videatur, tamen rursus, ubi rerum veritatem accuratius explorare instituit omnia ignorare.

ἔοικά γε ἐν τῷ παρόντι κινήσας] Sic optimi codd., quorum varias lectiones supra consignavimus. De ἔοικα cum participio iungi solito v. Schaefer. ad Longum p. 367 sq. Winckelmannus ad Euthydem. p. 73. Bernhardy Synt. p. 332, et nostra ad Cratyl. p. 408. E.

E. Τὸ ποῖον] Sermonis per interrogationem alterius sic interpellati exempla ad p. 275. D. dedimus: quibus addere licebit quae habet Heindorf. ad Soph. p. 265. C. ubi vir doctus hunc ipsum locum attigit.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς;

ΞΕ. Ἀνάγειν πρῶτον ἐπ' ἐκεῖνα ἐν οἷς ταὐτὰ ταῦτα ὀρθῶς ἐδόξαζον, ἀναγαγόντας δὲ τιθέναι παρὰ
B τὰ μήπω γιγνωσκόμενα, καὶ παραβάλλοντας ἐνδεικνύναι τὴν αὐτὴν ὁμοιότητα καὶ φύσιν ἐν ἀμφοτέραις οὖσαν ταῖς συμπλοκαῖς, μέχρι περ ἂν πᾶσι τοῖς ἀγνοουμένοις τὰ δοξαζόμενα ἀληθῶς παρατιθέμενα δειχθῇ, δειχθέντα δέ, παραδείγμαθ' οὕτω γιγνόμενα, ποιήσῃ τῶν στοιχείων πάντων ἕκαστον ἐν πάσαις ταῖς συλλαβαῖς, τὸ μὲν ἕτερον ὡς τῶν ἄλλων ἕτερον ὄν,
C τὸ δὲ ταὐτὸν ὡς ταὐτὸν ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ἑαυτῷ προσαγορεύεσθαι.

ΝΕ. ΣΩ. Παντάπασι μὲν οὖν.

ΞΕ. Οὐκοῦν τοῦτο μὲν ἱκανῶς συνειλήφαμεν, ὅτι παραδείγματός γ' ἐστὶ τότε γένεσις, ὁπόταν ὂν ταὐτὸν

P. 278. *Ἀνάγειν πρῶτον*] Sic Clark. Vat. Ven. *Π.* Vulgo *ἀναγαγεῖν*. Iidem dein *ἀνάγοντας*, ubi tamen servandus aoristus est.
B. *ταῖς συμπλοκαῖς*] V. *ταῖς* om. invitis codd. omnibus.
πάντων ἕκαστον] Clark. Vat. Ven. M. Flor. i. Vett. editt. *ἕκαστον πάντων*. Paullo ante Clark. Vat. Ven. *Π. δειχθείη*, de quo v. Bernhardy Syntax. p. 413. Praeterea Par. H. Ven. *Ξ. ποιήσει*, unde si optativus ille verus fuerit, effinxeris *ποιήσειε*. At verus est unice coniunctivus.

P. 278. *ἀναγαγόντας δὲ τιθέναι*] Int. *ταῦτα, ἐν οἷς ὀρθῶς ἐδόξαζον*.

B. *ποιήσῃ τῶν στοιχείων — προσαγορεύεσθαι*] usque dum effecerint, ut unumquodque elementorum omnium omnibus in syllabis diversum quidem tanquam diversum ab ceteris, idem vero idem semper eadem in se ratione appelletur.

C. *Οὐκοῦν τοῦτο μὲν ἱκανῶς —*] Nonne igitur hoc quidem satis percepimus, exemplum tum existere, quum quid, quod idem sit, in alio disiuncto recte cogitatum et cum alio coniunctum de utroque, tanquam ambobus coniunctis, rectam opinionem efficiat? Fallitur Cornarius pro *ἑκάτερον* scribendum ratus *ἕτερον*, quod nec Stephano displicuit. Etenim *περὶ ἑκάτερον* pertinet ad *ἀληθῆ δόξαν ἀποτελῇ*; ad *συναχθὲν* autem facile intellexeris *τινὶ* vel *ἄλλῳ τινί*, quod in ipso *συναχθὲν* inest.

Θαυμάζοιμεν ἂν οὖν —] Vulgo *Θαυμάζοιμ' ἂν οὖν*, recte adversantibus codd. optimis. Cornarius coni. *Μὴ θαυμάζοιμ' ἂν οὖν*. Qua coniectura facile carueris, ubi nobiscum post *πάλιν ἀγνοεῖ* posueris signum interrogandi, quod iam Bekkerus in puncti locum substituit. — *τοτὲ μὲν ὑπ' ἀληθείας*

ἐν ἑτέρῳ διεσπασμένῳ, δοξαζόμενον ὀρθῶς καὶ συναχθὲν περὶ ἑκάτερον ὡς συνάμφω μίαν ἀληθῆ δόξαν ἀποτελῇ;

ΝΕ. ΣΩ. Φαίνεται.

ΞΕ. Θαυμάζοιμεν ἂν οὖν, εἰ ταὐτὸν τοῦτο ἡμῶν ἡ ψυχὴ φύσει περὶ τὰ τῶν πάντων στοιχεῖα πεπονθυῖα τοτὲ μὲν ὑπ' ἀληθείας περὶ ἓν ἕκαστον ἔν τισι συνίσταται, τοτὲ δὲ περὶ ἅπαντα ἐν ἑτέροις αὖ φέρεται, καὶ τὰ μὲν αὐτῶν ἀμῇ γέ πῃ τῶν συγκράσεων ὀρθῶς δοξάζει, μετατιθέμενα δ' εἰς τὰς τῶν πραγμάτων μακρὰς καὶ μὴ ῥᾳδίους συλλαβὰς ταὐτὰ ταῦτα πάλιν ἀγνοεῖ; D

ΝΕ. ΣΩ. Καὶ θαυμαστόν γε οὐδέν.

ΞΕ. Πῶς γάρ, ὦ φίλε, δύναιτ' ἄν τις, ἀρχόμε-

C. *συναχθὲν περὶ ἑκάτερον*] Cornarius coni. ἕτερον.

Θαυμάζοιμεν ἂν οὖν] Vett. editt. θαυμάζοιμ' ἂν οὖν, praeter fidem Clark. Vat. Coisl. Ven. *ΛΠ*. Par. BCH. Flor. a. b. c. i.

D. *ἐν τισι συν.*] ἕν τι συν. Clark. Vat. Ven. *Π*.

περὶ ἅπαντα ἐν ἑτέροις] Sic Clark. Vat. Ven. *Π*. Vett. editt. *περὶ πάντων*. Coisl. cum aliis plurimis *περὶ πάντα*.

κ. τ. λ. nunc veritatem assecuta in quibusdam circa unumquodque consistit, neque vagatur dubia aut incerta. Nihili est, quod in tribus optimis codd. legitur *ἕν τι συνίσταται*. Nam *ἐν τισι* recte opponitur isti *ἐν ἑτέροις*, sicuti *περὶ ἓν ἕκαστον* apte respondet proximo *περὶ ἅπαντα*, quod item fuit vitiatum. Verbum *συνίσταται* autem apparet opponi proximo *φέρεται*.

D. *καὶ τὰ μὲν αὐτῶν ἀμῇ γέ πῃ τ. σ.*] In his equidem non perspicio, unde genitivus *τῶν συγκράσεων* suspendatur, nisi ex *ἀμῇ γέ πῃ* pendeat. Verum huius usus alterum exemplum non suppetit. v. Intpp. ad Thom. Mag. p. 40. ed. Bern. Wyttenbach. ad Plutarch. Mor. I. p. 432. ed. Lips. Ruhnken. ad Tim. Gloss. p. 29. Itaque facile credo locum esse vitio aliquo contaminatum. Suspicor scribi oportere: *καὶ τὰ μὲν αὐτῶν ἀμῇ γέ πῃ ἐκ τῶν συγκράσεων ὀρθῶς δοξάζει*, et nonnulla quidem rerum omnium elementa aliquo certe modo ex commixtionibus recte percipit. Dixerat enim supra ex brevioribus et facilioribus litterarum coniunctionibus elementorum vim naturamque facilius cognosci, quam ex longioribus.

Πῶς γάρ, ὦ φίλε, δύναιτ' ἄν τις] Hic quid *γάρ* sibi velit, nemo quisquam poterit indicare. Dixerat Eleates, idem

νος ἀπὸ δόξης ψευδοῦς, ἐπί τι τῆς ἀληθείας καὶ μι-
E κρὸν μέρος ἀφικόμενος κτήσασθαι φρόνησιν;

ΝΕ. ΣΩ. Σχεδὸν οὐδαμῶς.

ΞΕ. Οὐκοῦν ταῦτα εἰ ταύτῃ πέφυκεν, οὐδὲν δὴ πλημμελοῖμεν ἂν ἐγώ τε καὶ σὺ πρῶτον μὲν ἐπιχειρήσαντες ὅλου παραδείγματος ἰδεῖν τὴν φύσιν ἐν σμικρῷ κατὰ μέρος ἄλλῳ παραδείγματι, μετὰ δὲ ταῦτα μέλλοντες, ἐπὶ τὸ τοῦ βασιλέως, μέγιστον ὄν, ταὐτὸν εἶδος ἀπ' ἐλαττόνων φέροντές ποθεν, διὰ παραδείγματος ἐπιχειρεῖν αὖ τὴν τῶν κατὰ πόλιν θεραπείαν τέχνῃ γνωρίζειν, ἵνα ὕπαρ ἀντ' ὀνείρατος ἡμῖν γίγνηται;

ΝΕ. ΣΩ. Πάνυ μὲν οὖν ὀρθῶς.

279 ΞΕ. Πάλιν δὴ τὸν ἔμπροσθεν λόγον ἀναληπτέον, ὡς ἐπειδὴ τῷ βασιλικῷ γένει τῆς περὶ τὰς πόλεις ἐπι-

E. *εἰ ταύτῃ πέφυκ.*] *ἐπ' αὐτῇ* Clark. Vat.
ὅλου παραδείγματος] Schleiermacherus *παραδείγματος* aut eiiciendum aut in *πράγματος* mutandum censuit. v. interpr.
μετὰ δὲ ταῦτα μέλλοντες] Stephanus de coniectura Cor-

hoc, quod in litterarum elementis pueris accidat, etiam in rerum omnium elementis animis nostris evenire, quandoquidem quae in nonnullis clara nobis sint atque perspecta, eadem in difficilioribus rerum coniunctionibus rursus obscura videantur et penitus ignota. Quod posteaquam Socrates ita esse affirmavit, non potest ille sermonem suum ita continuare: *Πῶς γάρ, ὦ φίλε, δύναιτ' ἄν τις κ. τ. λ.* Vult enim his verbis veluti praeludere iis, quae deinde proponit. Itaque verum videmur assecuti esse scribentes de coniectura nostra: *Πῶς ἄρ', ὦ φίλε, κ. τ. λ.* Ita enim hospes sic argumentatur: Quum igitur animus noster erroris periculo in talibus quidem admodum sit obnoxius, qui tandem fieri poterit, ut quis a falsa profectus opinione vel tantillum veritatis assequatur et ad sapientiae possessionem perveniat? Quamobrem age rem ante omnia contemplemur in rei parvae exemplo, quod non tantum habeat erroris periculum.

E. *Οὐκοῦν ταῦτα εἰ ταύτῃ πέφυκεν*] Schleiermacherus olim *παραδείγματος* post *ὅλου* delendum aut in *πράγματος* mutandum arbitrabatur. Quam sententiam vir doctus ipse in repetita Platonis sui editione recte repudiavit. Nam *ὅλου παραδείγματος φύσιν* significat naturam exempli universe spectati, quam quidem eius naturam in antegressis iam definiverunt. Quamobrem loci sententia haec est: Itaque hoc si ita est (ut in rerum exiguarum nec multipliciter compositarum consideratione erroris periculo minus expositi simus), minime inepte faciemus ego atque tu, si primum quidem studuerimus universi exempli naturam in alio quodam brevi exemplo per partes

μελείας ἀμφισβητοῦσι μυρίοι, δεῖ δὴ πάντας ἀποχωρίζειν τούτους καὶ μόνον ἐκεῖνον λιπεῖν. καὶ πρὸς τοῦτο δὴ παραδείγματος ἔφαμεν δεῖν ἡμῖν τινός.

ΝΕ. ΣΩ. Καὶ μάλα.

Cap. XXI. ΞΕ. Τί δῆτα παράδειγμά τις ἄν, ἔχον τὴν αὐτὴν πολιτικὴν πραγματείαν, σμικρότατον παραθέμενος ἱκανῶς ἂν εὕροι τὸ ζητούμενον; βούλει B
πρὸς Διός, ὦ Σώκρατες, εἰ μή τι πρόχειρον ἕτερον ἔχομεν, ἀλλ' οὖν τήν γε ὑφαντικὴν προελώμεθα; καὶ ταύτην, εἰ δοκεῖ, μὴ πᾶσαν; ἀποχρήσει γὰρ ἴσως ἡ περὶ τὰ ἐκ τῶν ἐρίων ὑφάσματα· τάχα γὰρ ἂν ἡμῖν καὶ τοῦτο τὸ μέρος αὐτῆς μαρτυρήσειε προαιρεθὲν ὃ βουλόμεθα.

ΝΕ. ΣΩ. Τί γὰρ οὔ;

narii scripsit μεταβάλλοντες. Sed verissima librorum scriptura est.
P. 279. ἡμῖν τινός] Clark. Vat. Ven. Π. τινὸς ἡμῖν.
πολιτικὴν πραγματείαν] παραδειγματείαν Clark. Vat. Ven. Π.

cognoscere, posthac autem, ad regis naturam, quae est amplissima atque maxima, eandem speciem (quae in regis natura cernitur) a minoribus alicunde (exempli loco propositis) transferentes, per exemplum rursus instituemus rerum civilium procurationem arte cognoscere. Perspicuum ex hac loci interpretatione debet esse omnibus, vel istud ἄλλῳ παραδείγματι prohibere, quominus de veritate vulgatae scripturae dubitetur. Pro μέλλοντες Cornarius reponendum censuit μεταβάλλοντες, idque etiam Stephanus assensione sua comprobavit. Sed nihil est cur librorum lectionem aspernemur. Nam apte haec sibi inter se respondent: πρῶτον ἐπιχειρήσαντες ἰδεῖν φύσιν ὅλου παραδείγματος, et μετὰ ταῦτα μέλλοντες διὰ παραδείγματος ἐπιχειρεῖν αὖ γνωρίζειν κ. τ. λ. ut Fischerum non intelligam alteram lectionem omni sensu carere existimantem. De τέχνῃ, ex artis praeceptis, artis ratione et norma v. ad Phaedrum p. 267. B.

P. 279. ἐπειδὴ τῷ βασιλικῷ γένει] V. ad p. 275. B. De sententia conferenda sunt illa p. 268. C.

ἔχον τὴν αὐτὴν πολιτικὴν πραγματείαν] Non idem negotium atque ipsa ars civilis tractare illud potest, quod exempli loco affertur, sed in simili aliqua cura occupatum sit necesse est. Itaque vide an legendum sit πολιτικῇ, quod Astio quoque placuit. Dein facili negotio correxeris ἱκανῶς ἀνεύροι τὸ ζητ. Sed vereor ut quidquam novandum sit.

B. εἰ μή τι πρόχειρον] Sic ἀλλ' οὖν — γε post εἰ μή usurpatur creberrime. Cuius rei exempla adscripsimus ad Protagor. p. 353. A. Lachet. p. 183.

ΞΕ. Τί δῆτα οὐ, καθάπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν τέμνοντες μέρη μερῶν ἕκαστον διῃρούμεθα, καὶ νῦν
C περὶ ὑφαντικὴν ταὐτὸν τοῦτ' ἐδράσαμεν, καὶ κατὰ δύναμιν ὅ τι μάλιστα διὰ βραχέων ταχὺ πάντ' ἐπελθόντες πάλιν ἤλθομεν ἐπὶ τὸ νῦν χρήσιμον;

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς λέγεις;

ΞΕ. Αὐτὴν τὴν διέξοδον ἀπόκρισίν σοι ποιήσομαι.

ΝΕ. ΣΩ. Κάλλιστ' εἶπες.

ΞΕ. Ἔστι τοίνυν πάντα ἡμῖν ὁπόσα δημιουργοῦμεν καὶ κτώμεθα, τὰ μὲν ἕνεκα τοῦ ποιεῖν τι, τὰ δὲ τοῦ μὴ πάσχειν ἀμυντήρια· καὶ τῶν ἀμυντηρίων τὰ μὲν ἀλεξιφάρμακα καὶ θεῖα καὶ ἀνθρώπινα, τὰ δὲ
D προβλήματα· τῶν δὲ προβλημάτων τὰ μὲν πρὸς τὸν πόλεμον ὁπλίσματα, τὰ δὲ φράγματα· καὶ τῶν φραγμάτων τὰ μὲν παραπετάσματα, τὰ δὲ πρὸς χειμῶνας καὶ καύματα ἀλεξητήρια· τῶν δὲ ἀλεξητηρίων τὰ μὲν στεγάσματα, τὰ δὲ σκεπάσματα· καὶ τῶν σκεπασμάτων ὑποπετάσματα μὲν ἄλλα, περικαλύμματα δὲ

C. Πῶς λέγεις] λέγετε Clark.

D. τῶν δὲ προβλημάτων] V. τῶν δ' αὖ γε πρ., quod solus Par. E. tenet.

ἀλεξητήρια — ἀλεξητηρίων] Sic Flor. i. Zitt. Ven. Y. pro vulg. ἀλεξιτήρια et ἀλεξιτηρίων.

περικαλυμμάτων δὲ] V. τῶν π. δ. Sed τῶν om. Clark. Vat. Coisl. Ven. ΔΠ. Par. BCH. Zitt. Flor. a. b. c. i.

A. Gorg. p. 470. D. 506. B. Men. p. 86. E. unde etiam ἀλλά et ἀλλά — γε eodem modo usurpari disces. Cum hoc loco plane congruunt illa Aeschinis advers. Ctesiph. p. 16. ed. Brem.

Τί δῆτα οὐ — ταὐτὸν τοῦτ' ἐδράσαμεν] H. e. Age igitur, quemadmodum in superioribus unumquodque ita dividebamus, ut partes rursus in partes dissecaremus, ita etiam arte textoria nunc idem hoc faciamus et quam brevissime omnia persecuti rursus veniamus ad id, quod nobis nunc usui sit futurum. De τί οὐ sequente aoristo v. ad Phaedon. p. 86. D. Sympos. p. 173. B.

D. τὰ μὲν παραπετάσματα] velamenta. Hesychius: παραπετάσματα, παρακαλύμματα. — τῶν δὲ ἀλεξητηρίων, sc. πρὸς χειμῶνας καὶ καύματα. Horum alia censet esse στεγάσματα, h. e. tecta et aedificia, Obdach, alia σκεπάσματα, tegumenta, Hülle, Decke. v. Pollux. Onom. VII. 208. quo loco Grammaticus vocabula, quibus Plato hic utitur, explicat et illustrat. — Dein ὑποπετάσματα sunt stragula, et quidquid insternendi et incubandi causa paratur, ut loquitur Ulpianus, tapetes, tegetes, storeae,

ἕτερα· περικαλυμμάτων δὲ τὰ μὲν ὁλόσχιστα, ξύνθετα
δὲ ἕτερα· τῶν δὲ συνθέτων τὰ μὲν τρητά, τὰ δὲ E
ἄνευ τρήσεως ξυνδετά· καὶ τῶν ἀτρήτων τὰ μὲν νεύ-
ρινα φυτῶν ἐκ γῆς, τὰ δὲ τρίχινα· τῶν δὲ τριχίνων
τὰ μὲν ὕδασι καὶ γῇ κολλητά, τὰ δὲ αὐτὰ αὑτοῖς
συνδετά. τουτοισὶ δὴ τοῖς ἐκ τῶν ἑαυτοῖς ξυνδουμένων
ἐργασθεῖσιν ἀμυντηρίοις καὶ σκεπάσμασι τὸ μὲν ὄνομα
ἱμάτια ἐκαλέσαμεν· τὴν δὲ τῶν ἱματίων μάλιστα ἐπι-
μελουμένην τέχνην, ὥσπερ τότε τὴν τῆς πόλεως πο- 280
λιτικὴν εἴπομεν, οὕτω καὶ νῦν ταύτην προσείπωμεν
ἀπ' αὐτοῦ τοῦ πράγματος ἱματιουργικήν; φῶμεν δὲ
καὶ ὑφαντικήν, ὅσον ἐπὶ τῇ τῶν ἱματίων ἐργασίᾳ μέ-
γιστον ἦν μόριον, μηδὲν διαφέρειν πλὴν ὀνόματι ταύ-
της τῆς ἱματιουργικῆς, καθάπερ κἀκεῖ τότε τὴν βα-
σιλικὴν τῆς πολιτικῆς;

ΝΕ. ΣΩ. Ὀρθότατά γε.

ΞΕ. Τὸ μετὰ τοῦτο δὴ συλλογισώμεθα, ὅτι τὴν
ἱματίων ὑφαντικὴν οὕτω ῥηθεῖσάν τις τάχ' ἂν ἱκανῶς

E. *τουτοισὶ δὴ τοῖς*] Sic Coisl. Ven. *Λ.* Par. BCH. pro vulg. *τούτοισι.* Dein vulg. *ἐκ τῶν αὐτῶν.* Dedimus *ἑαυτοῖς* ex Flor. i. Ven. Ξ. et ed. Bas. 2. Pro *συνδουμένων*, quod Flor. i. et Bas. 2. firmant, ceteri libri cum editt. vett. *συνδουμένοις.*

P. 280. *ἱματιουργικήν*] Sic Clark. Vat. Ven. *ΠΣ.* Flor. i. Zitt. hic et mox. Vett. editt. *ἱματουργικήν* utroque loco.

τὴν ἱματίων] V. *τὴν τῶν ἱματίων*, invitis codd. fere omnibus.

erones, alia id genus. *Περικαλύμματα* autem intelliguntur vestimenta et amictus, quibus induimur. Utrumque genus infra nomine *ὑποβολῆς* et *περιβολῆς* designatur, sicuti iam Athenaeus observavit Libr. II. 48. a. p. 110. ed. Dindorf. ad quem locum v. Casaubon. in Athen. libr. II. c. IX. Dein *περικαλύμματα ὁλόσχιστα* sunt aus dem Ganzen geschnittene, veluti vestimenta ex pellibus facta; unde mox *ἡ τῶν ὁλοσχίστων σκεπασμάτων θεραπεία δερματουργική* memoratur.

E. *τὰ μὲν νεύρινα φυτῶν ἐκ γῆς*] e fidibus s. fibris plantarum confecta. Genitivum ne ex *νεύρινα* pendere putes. Suspensus enim est potius ex *περικαλύμματα*, quod ex superioribus repetendum.

τουτοισὶ δὴ τοῖς ἐκ τῶν ἑαυτοῖς — ἐκαλέσαμεν] Conf. Cratyl. p. 385. D. Sophist. p. 229. C. De Rep. V. p. 471. D. ubi eadem est verborum ratio.

P. 280. *καθάπερ κἀκεῖ τότε τὴν βασ. τῆς πολιτικῆς*] sc. *μηδὲν διαφέρειν ἐλέγομεν.* Mox *οὕτω ῥηθεῖσαν* est ita explicatam ac definitam, sicuti a nobis factum est. — *ὅτι τῶν μὲν ἐγγὺς ξυνέργων κ. τ. λ.* eam a mul-

B *εἰρῆσθαι δόξειε, μὴ δυνάμενος ξυννοεῖν ὅτι τῶν μὲν ἐγγὺς ξυνεργῶν οὔπω διώρισται, πολλῶν δὲ ἑτέρων ξυγγενῶν ἀπεμερίσθη.*

ΝΕ. ΣΩ. Ποίων, εἰπέ, ξυγγενῶν;

Cap. XXII. *ΞΕ. Οὐχ ἕσπου τοῖς λεχθεῖσιν, ὡς φαίνει· πάλιν οὖν ἔοικεν ἐπανιτέον ἀρχόμενον ἀπὸ τελευτῆς. εἰ γὰρ ξυννοεῖς τὴν οἰκειότητα, τὴν μὲν διετέμομεν ἀπ' αὐτῆς νῦν δή, τὴν τῶν στρωμάτων σύνθεσιν, περιβολῇ χωρίζοντες καὶ ὑποβολῇ.*

ΝΕ. ΣΩ. Μανθάνω.

C *ΞΕ. Καὶ μὴν τὴν ἐκ τῶν λίνων καὶ σπάρτων καὶ πάντων, ὁπόσα φυτῶν ἄρτι νεῦρα κατὰ λόγον εἴπομεν, δημιουργίαν πᾶσαν ἀφείλομεν· τήν τ' αὖ πιλητικὴν ἀφωρισάμεθα καὶ τὴν τῇ τρήσει καὶ ῥαφῇ χρωμένην σύνθεσιν, ἧς ἡ πλείστη σκυτοτομική.*

ΝΕ. ΣΩ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΞΕ. Καὶ τοίνυν τὴν τῶν ὁλοσχίστων σκεπασμάτων θεραπείαν δερματουργικὴν καὶ τὰς τῶν στεγασμάτων, ὅσαι τε ἐν οἰκοδομικῇ καὶ ὅλῃ τεκτονικῇ καὶ ἐν
D *ἄλλαις τέχναις ῥευμάτων στεκτικαὶ γίγνονται, συμπά-*

B. *ἕσπου τοῖς λεχθ.*] Aliquot libri ἕπου.

C. *ἐκ τῶν λίνων*] λινῶν Clark. Ven. *Π*. conf. Cratyl. p. 389. B.

ὁπόσα φυτῶν] V. ὅσα invitis Clark. Vat. Ven. *Π*. Coisl. et plerique reliquis omnibus.

καὶ τὴν τρήσει] Sic vulgo, sed *καὶ τὴν τῇ τρήσει* Clark. Vat. Ven. *Π*.

D. *ὅσαι τε περὶ τὰς κλ.*] τε om. plerique cum Clark. Vat. Coisl. Sed recte tuetur Ven. *Π*. Pro *κλοπάς*, quod praebuerunt Coisl. Par. B., perperam vulgo *πλοκάς*. Vitium iam Schleierm. tis quidem cognatis artibus esse segregatam, neque tamen a vicinis operae sociis distinctam.

B. *Οὐχ ἕσπου τοῖς λεχθεῖσιν*] De hac forma, Platoni etiam alibi usitata, dixit Heindorf. ad Phaedon. p. 90. B. conf. etiam Matthiae Gr. §. 234. in v. *ἕπομαι*.

C. *ἧς ἡ πλείστη σκυτοτομική*] H. e. cuius maxima pars sutrina est; v. ad Sophist. p. 234. B. et mox p. 282. A.

D. *ὅσαι τε περὶ τὰς κλοπὰς — μόρια τέχνης*] Intell. *ταύτας ἀφωρισάμεθα* s. *ἀφείλομεν*. Quod supplementum quum sit prorsus necessarium, tollenda fuit ante *περί τε γένεσιν* plenior interpunctio, quae effecit, ut pro *οὖσαι* post *ἐπιθηματουργίας* in codd. quibusdam *ὅσαι* inveheretur, errore sanequam facili. Ceterum haec quoque vocabula, *ἐπιθηματουργία, προβληματουρ-*

σας ἀφείλομεν, ὅσαι τε περὶ τὰς κλοπὰς καὶ τὰς βίᾳ πράξεις διακωλυτικὰ ἔργα παρέχονται τέχναι φραγμάτων, περί τε γένεσιν ἐπιθηματουργίας οὖσαι καὶ τὰς τῶν θυρωμάτων πήξεις, γομφωτικῆς ἀπονεμηθεῖσαι μόρια τέχνης· τήν τε ὁπλοποιϊκὴν ἀπετεμόμεθα, μεγάλης καὶ παντοίας τῆς προβληματουργικῆς τμῆμα οὖσαν δυνάμεως, καὶ δὴ καὶ τὴν μαγευτικὴν τὴν περὶ τὰ ἀλεξιφάρμακα κατ' ἀρχὰς εὐθὺς διωρισάμεθα ξύμπασαν, καὶ λελοίπαμεν, ὡς δόξαιμεν ἄν, αὐτὴν τὴν E
ζητηθεῖσαν ἀμυντικὴν χειμώνων, ἐρεοῦ προβλήματος ἐργαστικήν, ὄνομα δὲ ὑφαντικὴν λεχθεῖσαν.

ΝΕ. ΣΩ. Ἔοικε γὰρ οὖν.

ΞΕ. Ἀλλ' οὐκ ἔστι πω τέλεον, ὦ παῖ, τοῦτο λελεγμένον. ὁ γὰρ ἐν ἀρχῇ τῆς τῶν ἱματίων ἐργασίας ἁπτόμενος τοὐναντίον ὑφῇ δρᾶν φαίνεται. 281

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς;

ΞΕ. Τὸ μὲν τῆς ὑφῆς συμπλοκή τίς ἐστί που.

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Τὸ δέ γε τῶν συνεστώτων καὶ συμπεπιλημένων διαλυτική.

sustulerat mera coniectura usus.

ἀπονεμηθεῖσαι μόρια] V. ἀπονεμηθείσας, quod solus Par. F. cum Steph. tuetur.

ὁπλοποιϊκὴν ἀποτ.] V. ὁπλοποιητικήν, quod ex Clark. Vat. Ven. ΛΞΣΥ. Par. BCH. Flor. a. b. c. i. mutavimus.

E. ἐρεοῦ προβλήματος] V. ἐρέου, invitis codd. conf. p. 281. C. 283. A.

οὐκ ἔστι πω τέλεον] V. που, quod correctum ex Clark. Vat. Ven. Π. Coisl. Flor. i.

γικῆς, alia, Pollux eo, quem antea significavimus, loco commemorat. — γομφωτικῆς ἀπονεμηθεῖσαι μ. τ. partes seiunctae ac separatae artis clavo compingendi. Male vulgo ἀπονεμηθείσας scribebatur, quum veram lectionem iam Ald. Bas. 1. 2. exhibeant.

καὶ δὴ καὶ τὴν μαγευτικὴν τὴν περὶ τὰ ἀλ.] Usum vocabuli μαγευτική ne mireris, ipsam μαγείαν quoque Plato memorat Alcibiad. I. p. 122. A. ubi vellem ad avertendam malam suspicionem ibi exagitatam hunc ipsum locum adhibuissem. Pollux VII, 209. temere scripsit μαγγανευτικήν.

E. Ἀλλ' οὐκ ἔστι πω τέλεον — τοῦτο λελ.] H. e. ὡς τέλεον. Quod monere placuit, ne quis τελέως requirat. Genus loquendi haudquaquam infrequens. Censet autem non

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ ποῖον δή;

ΞΕ. Τὸ τῆς τοῦ ξαίνοντος τέχνης ἔργον. ἢ τὴν ξαντικὴν τολμήσομεν ὑφαντικὴν καὶ τὸν ξάντην ὡς ὄντα ὑφάντην καλεῖν;

ΝΕ. ΣΩ. Οὐδαμῶς.

ΞΕ. Καὶ μὴν τήν γε αὖ στήμονος ἐργαστικὴν καὶ κρόκης εἴ τις ὑφαντικὴν προσαγορεύει, παράδο-
B ξόν τε καὶ ψεῦδος ὄνομα λέγει.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς γὰρ οὔ;

ΞΕ. Τί δέ; κναφευτικὴν σύμπασαν καὶ τὴν ἀκεστικὴν πότερα μηδεμίαν ἐπιμέλειαν μηδέ τινα θεραπείαν ἐσθῆτος θῶμεν, ἢ καὶ ταύτας πάσας ὡς ὑφαντικὰς λέξομεν;

ΝΕ. ΣΩ. Οὐδαμῶς.

ΞΕ. Ἀλλὰ μὴν τῆς γε θεραπείας ἀμφισβητήσουσιν αὗται ξύμπασαι καὶ τῆς γενέσεως τῆς τῶν ἱματίων τῇ τῆς ὑφαντικῆς δυνάμει, μέγιστον μὲν μέρος ἐκείνῃ διδοῦσαι, μεγάλα δὲ καὶ σφίσιν αὐταῖς ἀπονέμουσαι.

C ΝΕ. ΣΩ. Πάνυ γε.

P. 281. B. *κναφευτικὴν σύμπασαν*] Astius γναφευτικήν. sed v. Dobraeum ad Aristoph. Plut. p. 76. ed. Lips.
C. *περὶ τὴν ἐρεᾶν ἐσθ.*] V. ἐρέαν. Sed ἐρεᾶν Flor. i.

absolutam esse hanc rei expositionem, quia qui ab initio vestium confectionem aggrediatur, is non contexere, sed contrarium quiddam facere videatur, hoc est, carminare, carpere, tractim divellere.

P. 281. *Τὸ τῆς τοῦ ξαίνοντος τέχνης ἔργον*] Schol. ad Aristoph. Lysistr. v. 1572 sqq. verbum διαξαίνειν interpretatur ita: διαλῦσαι· τῶν γὰρ ἐρίων οἱ μαλλοὶ ἔχουσι τὰς κορυφὰς πεπιλημένας, καὶ ἐὰν τιλθῶσι, διαλύεται ὁ μαλλός, h. e. vellus. Vellere divulso, sicuti apparet ex loco Aristophanis, quem significavimus, sequebatur lanae carminandae s. carendae negotium, das Krempeln, de quo Varro L. L. VI. p. 75. Carere a carendo, quod eam (lanam) tum purgant ac diducunt, ut careat spurcitia: ex quo carminari tum dicitur lana, quum caret eo, quod in ea est nequam. conf. etiam Gesnerus ad Claudian. contra Eutropium II, 382.

στήμονος ἐργ. καὶ κρόκης] Staminis et subteminis faciendi artem. De re ipsa v. Schneider. Indic. ad Scriptores Rei Rust. p. 368. coll. Cratyl. p. 388. A.

ΞΕ. Πρὸς τοίνυν ταύταις ἔτι τὰς τῶν ἐργαλείων δημιουργοὺς τέχνας, δι' ὧν ἀποτελεῖται τὰ τῆς ὑφῆς ἔργα, δοκεῖν χρὴ τό γε συναιτίας εἶναι προςποιήσασθαι παντὸς ὑφάσματος.

ΝΕ. ΣΩ. Ὀρθότατα.

ΞΕ. Πότερον οὖν ἡμῖν ὁ περὶ τῆς ὑφαντικῆς λόγος, οὗ προειλόμεθα μέρους, ἱκανῶς ἔσται διωρισμένος, ἐὰν ἄρ' αὐτὴν τῶν ἐπιμελειῶν, ὁπόσαι περὶ τὴν ἐρεᾶν ἐσθῆτα, εἰς τὴν καλλίστην καὶ μεγίστην πασῶν τιθῶμεν; ἢ λέγοιμεν μὲν ἄν τι ἀληθές, οὐ μὴν σαφές γε οὐδὲ τέλεον, πρὶν ἂν καὶ ταύτας αὐτῆς πάσας περιέλωμεν; D

ΝΕ. ΣΩ. Ὀρθῶς.

Cap. XXIII. ΞΕ. Οὐκοῦν μετὰ ταῦτα ποιητέον ὃ λέγομεν, ἵν' ἐφεξῆς ἡμῖν ὁ λόγος ἴῃ;

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς δ' οὔ;

ΞΕ. Πρῶτον μὲν τοίνυν δύο τέχνας οὔσας περὶ πάντα τὰ δρώμενα θεασώμεθα.

ΝΕ. ΣΩ. Τίνας;

Idem liber εἰσὶ, τὴν καλλ. et ἁπασῶν.

D. πρὶν ἂν καὶ τ.] Sic Ven. ΣΥ. pro πρὶν αὖ καὶ τ. quod etiam Bekkerus sprevit. Vide tamen Hermann. De part. ἂν p. 107.

B. γναφευτικὴν — ἀκεστικὴν] Etiam artem fulloniam et vestimentorum sarciendorum sollertiam distinguendam fuisse admonet.

Ἀλλὰ μὴν τῆς γε θεραπείας] De constructione v. ad p. 275. B.

C. Πρὸς τοίνυν ταύταις ἔτι —] Iam vero praeter has etiam eas artes, quae instrumenta fabricantur, quibus perficiuntur texturae opera, existimare oportet hoc certe sibi vindicare, ut omnis texti ξυναίτιοι sint. Pro τό γε ξυναιτίους εἶναι vett. editt. τότε ξ. εἶναι, quod nemo defendet.

ὁ περὶ τῆς ὑφαντικῆς λόγος, οὗ προειλ. μ.] H. e. τούτου τοῦ μέρους, ὃ προειλόμεθα. Intelligit artis textoriae partem eam, quae e lana conficit vestimenta. Loquutionem εἰς τὴν καλλίστην (τῶν ἐπιμελειῶν) τιθέναι illustravimus ad Sophist. p. 235. A. Tim. p. 38. C. et 57. E. Quibus inspectis non iam correxeris: ὁπόσαι περὶ τὴν ἐρεᾶν ἐσθῆτά εἰσι, τὴν καλλίστην κ. τ. λ. quod nobis ipsis olim placuit.

D. ἵν' ἐφεξῆς ἡμῖν ὁ λόγος ἴῃ] ut nobis oratio ordine deinceps procedat.

ΞΕ. Τὴν μὲν γενέσεως οὖσαν ξυναίτιον, τὴν δὲ αὐτὴν αἰτίαν.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς;

ΞΕ. Ὅσαι μὲν τὸ πρᾶγμα αὐτὸ μὴ δημιουρ-
E γοῦσι, ταῖς δὲ δημιουργούσαις ὄργανα παρασκευάζουσιν, ὧν μὴ παραγενομένων οὐκ ἄν ποτε ἐργασθείη τὸ προςτεταγμένον ἑκάστῃ τῶν τεχνῶν, ταύτας μὲν ξυναιτίους, τὰς δὲ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἀπεργαζομένας αἰτίας.

ΝΕ. ΣΩ. Ἔχει γοῦν λόγον.

ΞΕ. Μετὰ τοῦτο δὴ τὰς μὲν περί τε ἀτράκτους καὶ κερκίδας καὶ ὁπόσα ἄλλα ὄργανα τῆς περὶ τὰ ἀμφιέσματα γενέσεως κοινωνεῖ, πάσας ξυναιτίους εἴπωμεν, τὰς δὲ αὐτὰ θεραπευούσας καὶ δημιουργούσας αἰτίας;

ΝΕ. ΣΩ. Ὀρθότατα.

282 ΞΕ. Τῶν αἰτιῶν δὴ πλυντικὴν μὲν καὶ ἀκεστικὴν καὶ πᾶσαν τὴν περὶ ταῦτα θεραπευτικήν, πολ-

D. *Τὴν μὲν γενέσεως*] τὴν μὲν τῆς γ. Flor. i. et Stobaeus Eclog. LVIII. p. 380.

E. *ταύτας μὲν ξυναιτίους — αἰτίας*] Per zeugma quoddam huc ex antecedentibus trahendum *θεασώμεθα*, in quo inest notio verbi *τιθῶμεν*. Hoc non perspecto Hertelius *καλῶ* excidisse opinabatur, quo minime indigemus. Nam consulto scriptor idem verbum de his omnibus posuit, propterea quod de una eademque hactenus artium divisione agitur. Hinc igitur ne Stobaeus quidem, qui haec in Eclogg. Eth. c. 58. p. 380. = Florileg. Tit. 60. sect. q. ed. Gaisford. inde a verbis *πρῶτον μὲν τοίνυν* usque ad *Ἔχει γοῦν λόγον* excerpsit, verbum novum interposuit.

Ἔχει γοῦν λόγον] Stob. *γὰρ οὖν*. Sed *γοῦν* affirmat ita, ut simul restringendi vim et potestatem habeat. Certe quidem, inquit, id rationi est consentaneum.

P. 282. *καὶ πᾶσαν τὴν περὶ ταῦτα θ.*] et omnem curationem in *istis* occupatam, qualia scilicet tractat lavandi et sarciendi ars. Itaque *περὶ ταῦτα*, quod per synesin dictum, fere idem est quod *περὶ τὰ τοιαῦτα*. — *πολλῆς οὔσης τῆς κοσμητικῆς — μόριον*, arte ornandi late patente magnumque habente ambitum. Sic Sophist. p. 234. B. *πάμπολυ γὰρ εἴρηκας εἶδος εἰς ἓν πάντα ξυλλαβὼν καὶ σχε-*

λῆς οὔσης τῆς κοσμητικῆς, τοὐνταῦθα αὐτῆς μόριον εἰκὸς μάλιστα περιλαμβάνειν ὀνομάζοντας πᾶν τῇ τέχνῃ τῇ κναφευτικῇ.

ΝΕ. ΣΩ. Καλῶς.

ΞΕ. Καὶ μὴν ξαντική γε καὶ νηστικὴ καὶ πάντα αὖ τὰ περὶ τὴν ποίησιν αὐτὴν τῆς ἐσθῆτος ἧς λέγομεν μέρη, μία τίς ἐστι τέχνη τῶν ὑπὸ πάντων λεγομένων, ἡ ταλασιουργική.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς γὰρ οὔ;

ΞΕ. Τῆς δὴ ταλασιουργικῆς δύο τμήματά ἐστον, καὶ τούτοιν ἑκάτερον ἅμα δυοῖν πεφύκατον τέχναιν μέρη. B

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς;

ΞΕ. Τὸ μὲν ξαντικὸν καὶ τὸ τῆς κερκιστικῆς ἥμισυ καὶ ὅσα τὰ ξυγκείμενα ἀπ' ἀλλήλων ἀφίστησι, πᾶν τοῦτο ὡς ἓν φράζειν τῆς τε ταλασιουργίας αὐτῆς ἔστι που, καὶ μεγάλα τινὲ κατὰ πάντα ἡμῖν ἤστην τέχνα, ἡ συγκριτική τε καὶ διακριτική.

P. 282. τέχνη τῶν ὑπὸ π. λ. ἡ ταλασιουργική] V. interpr. Bodl. Vat. Ven. Π. τε post ξαντική.

δὸν ποικιλώτατον. Symp. p. 205. B. οἶσθ' ὅτι ποίησίς ἐστί τι πολύ, ubi v. ann. De re ipsa Sophist. p. 227. A. καὶ τῶν ἀψύχων σωμάτων, ὧν γναφευτικὴ καὶ ξύμπασα κοσμητικὴ τὴν ἐπιμέλειαν παρεχομένη κατὰ σμικρά, πολλὰ καὶ γελοῖα δοκοῦντα ὀνόματα ἔσχεν.

μία τίς ἐστι τέχνη τῶν ὑπὸ πάντων λ.] una aliqua ars est ex iis, quae vulgo dicuntur, videlicet ἡ ταλασιουργική. Schleiermacherus olim corrigendum putabat: τέχνη ἁπάντων, ἡ λεγομένη ταλασιουργική. Astius legendum proponebat: τέχνη ἡ ὑπὸ πάντων λεγομένη ταλασιουργική. Neutra coniectura codicum testimoniis confirmatur. Ficinus tamen: Eam autem partem, quae carminat. discernit et filat, et omnes circa vestium effectionem, ars una comprehendit, quae communiter lanificium nominatur.

B. καὶ τὸ τῆς κερκιστικῆς ἥμισυ] et dimidiam partem eius, quae pectine s. radio utitur. Nam usus radii hic est, ut subtemen et stamina confusa discriminentur. Cratyl. p. 388. A. κερκίζοντες τὴν κρόκην καὶ τοὺς στήμονας συγκεχυμένους διακρίνομεν. Ibid. p. 387. E. 389. C. De διακριτικῇ conf. Sophist. p. 226. B. C.

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Τῆς τοίνυν διακριτικῆς ἥ τε ξαντικὴ καὶ
C τὰ νῦν δὴ ῥηθέντα ἅπαντά ἐστιν· ἡ γὰρ ἐν ἐρίοις τε καὶ στήμοσι διακριτική, κερκίδι μὲν ἄλλον τρόπον γιγνομένη, χερσὶ δὲ ἕτερον, ἔσχεν ὅσα ἀρτίως ὀνόματα ἐῤῥήθη.

ΝΕ. ΣΩ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΞΕ. Αὖθις δὴ πάλιν συγκριτικῆς μόριον ἅμα καὶ ταλασιουργίας ἐν αὐτῇ γιγνόμενον λάβωμεν· ὅσα δὲ τῆς διακριτικῆς ἦν, αὐτόθι μετίωμεν ξύμπαντα, δίχα τέμνοντες τὴν ταλασιουργίαν διακριτικῷ τε καὶ συγκριτικῷ τμήματι.

ΝΕ. ΣΩ. Διῃρήσθω.

ΞΕ. Τὸ συγκριτικὸν τοίνυν αὖ σοι καὶ ταλα-
D σιουργικὸν ἅμα μόριον, ὦ Σώκρατες, διαιρετέον, εἴπερ ἱκανῶς μέλλομεν τὴν προῤῥηθεῖσαν ὑφαντικὴν αἱρήσειν.

ΝΕ. ΣΩ. Οὐκοῦν χρή.

E. ἴσως γὰρ ὁ διορισμὸς] Sic Clark. Vat. Ven. ΣΠΣΥ. Flor. i. Zitt. Legebatur olim ὅδ' ὁρισμός.
φάθι τὸ ῥῆμα] V. φασί. Clark. Vat. Coisl. Ven. ΔΠΥ. φάθι. Zitt. φᾰθι. Florentini φαθί, v. Buttmann. Gr. T. I. p. 563. ed. 1.

C. ἔσχεν ὅσα ἀρτίως ὀνόματα] nacta est s. accepit nomina, quae modo diximus. v. ad Sophist. p. 227. A. ibique Heindorfium.

Αὖθις δὴ πάλιν ξυγκριτικῆς—] Rursus igitur coagmentandi artis eamque simul lanificii particulam sumamus; quaecunque autem ad dissolvendi artem pertinebant, ea hic statim cuncta persequamur, lanificium bifariam dividentes, in partem dissolventem et coagmentantem. Distinxi ante αὐτόθι, quod male vulgo ad antecedentia trahitur.

D. Ἆρ' οὖν μανθάνω] Male vulgo ante Ἆρ' οὖν desiderabatur nomen Socratis: quo omisso Stephanus in eam fraudem inductus est, ut ἆρ' οὐ μ. scribendum coniiceret. In proximis eodem errore verbis Οὐ μόνον γε non Hospitis sed Socratis nomen praefixum legebatur, quod ipsum etiam ante Οὐδαμῶς iterabatur.

E. λέγομεν εἶναι κάταγμά τι;] Κάταγμα significat tractum laneum, sive, ut interpretatur Timaeus Gloss. p. 153. ἐρίου σπάσμα καὶ μήρυμα. ubi v. Ruhnk. Est igitur manipulus lanae carminando ad nendum praeparatae, der Wokken. Tibull. 1, 6, v. 77 sqq. At quae

ΞΕ. Χρὴ μὲν οὖν· καὶ λέγωμέν γε αὐτῆς τὸ μὲν εἶναι στρεπτικόν, τὸ δὲ συμπλεκτικόν.

ΝΕ. ΣΩ. Ἆρ' οὖν μανθάνω; δοκεῖς γάρ μοι τὸ περὶ τὴν τοῦ στήμονος ἐργασίαν λέγειν στρεπτικόν.

ΞΕ. Οὐ μόνον γε, ἀλλὰ καὶ κρόκης. ἢ γένεσιν ἄστροφόν τινα αὐτῆς εὑρήσομεν;

ΝΕ. ΣΩ. Οὐδαμῶς.

ΞΕ. Διόρισαι δὴ καὶ τούτοιν ἑκάτερον· ἴσως γὰρ E
ὁ διορισμὸς ἔγκαιρος ἄν σοι γένοιτο.

ΝΕ. ΣΩ. Πῇ;

ΞΕ. Τῇδε. τῶν περὶ ξαντικὴν ἔργων μηκυνθέν τε καὶ σχὸν πλάτος λέγομεν εἶναι κάταγμά τι;

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Τούτου δὴ τὸ μὲν ἀτράκτῳ τε στραφὲν καὶ στερεὸν νῆμα γενόμενον στήμονα μὲν φάθι τὸ νῆμα, τὴν δὲ ἀπευθύνουσαν αὐτὰ τέχνην εἶναι στημονονητικήν.

ΝΕ. ΣΩ. Ὀρθῶς.

ἀπευθύνουσαν αὐτὰ τέχνην] V. *αὐτό*. Sed Clark. Vat. Ven. M. *αὐτά*, quod praetulimus cum Bernhard. Syntax. p. 288. Dein vett. editt. *στημονικήν*. Clark. Coisl. *στημονητικήν* Vat. Ven. ΞΠΣΥ. *στημονονητικήν*.

fida fuit nulli, post, victa senecta, Ducit inops tremula stamina torta manu, Firmaque conductis annectit licia telis, *Tractaque de niveo vellere ducta* putat. ubi plura Heynius.

Τούτου δὴ τὸ μὲν ἀτράκτῳ —] Memorabilis hic locus est, utpote ad artem textoriam veterum cognoscendam longe gravissimus. Quamobrem eo etiam in rem suam usi sunt viri eruditissimi, Salmasius Exercitatt. Plin. p. 277. ed. Trai. a. 1689. fol. et I. Gottl. Schneider Saxo ad Scriptores rei rusticae T. IV. p. 364 sqq. ubi de textoria veterum arte copiose exposuerunt. Discimus autem hinc certissime, fila staminis (die Grundfäden, die Werfte od. der Aufzug, quem nostrates etiam appellant die Kette) diversa fuisse a filis subteminis (den Queerfäden, dem Einschlag od. Eintrag). Nam stamen erat durius et filo retortiore, cuiusmodi filum nostri vocare solent drell; subtemen autem habebat filum mollius atque laxius, id est minus tortum. Quamobrem diversae artes sunt *στημονονητική* et *κροκονητική*. Nam in solo subtemine est mollities illa lanuginosa, quae panno supereminet, et quam pectit ac polit spina fullonis. Quod ipsum fullonis negotium vocabulo *ἀλκῆς*

ΞΕ. Ὅσα δέ γε αὖ τὴν μὲν συστροφὴν χαύνην λαμβάνει, τῇ δὲ τοῦ στήμονος ἐμπλέξει πρὸς τὴν τῆς γνάψεως ὁλκὴν ἐμμέτρως τὴν μαλακότητα ἴσχει, ταῦτ' ἄρα κρόκην μὲν τὰ νηθέντα, τὴν δὲ ἐπιτεταγμένην
283 αὐτοῖς εἶναι τέχνην τὴν κροκονητικὴν φῶμεν.

ΝΕ. ΣΩ. Ὀρθότατα.

ΞΕ. Καὶ μὴν τό γε τῆς ὑφαντικῆς μέρος, ὃ προὐθέμεθα, παντί που δῆλον ἤδη. τὸ γὰρ συγκριτικῆς τῆς ἐν ταλασιουργίᾳ μόριον ὅταν εὐθυπλοκίᾳ κρόκης καὶ στήμονος ἀπεργάζηται πλέγμα, τὸ μὲν πλεχθὲν ξύμπαν ἐσθῆτα ἐρεᾶν, τὴν δὲ ἐπὶ τούτῳ τέχνην οὖσαν προσαγορεύομεν ὑφαντικήν.

ΝΕ. ΣΩ. Ὀρθότατα.

Cap. XXIV. ΞΕ. Εἶεν. τί δήποτε οὖν οὐκ εὐ-
B θὺς ἀπεκρινάμεθα πλεκτικὴν εἶναι κρόκης καὶ στήμονος ὑφαντικήν, ἀλλὰ περιήλθομεν ἐν κύκλῳ πάμπολλα διοριζόμενοι μάτην;

ΝΕ. ΣΩ. Οὔκουν ἔμοιγε, ὦ ξένε, μάτην οὐδὲν τῶν ῥηθέντων ἔδοξε ῥηθῆναι.

τέχνην τὴν κροκονητικὴν] τὴν om. Ven. Ξ. cum ed. Steph.

P. 283. C. Πρῶτον τοίνυν ἴδωμεν] Sic Ven. Ξ. Ceteri cum vett. editt. εἰδῶμεν, errore frequentissimo. Conf. p. 285. A.

designatur. Nam verba haec: Ὅσα δέ γε αὖ τὴν μὲν συστροφὴν χαύνην λ. κ. τ. λ., sic explicanda sunt: Quaecunque autem contortionem accipiunt laxam et staminis implicatione spinae fulloniae tractui et politurae accommodatam habent mollitiem, ea vero subteminis nomine vocantur, ubi neta sunt. Ceterum hic statim significasse iuvabit, ad hanc ipsam filorum molliorum atque duriorum apte contexendorum sollertiam scite deinde referri ea, quae de arte regali sive civili explicantur.

P. 283. B. ἂν ἄρα πολλάκις ὕστερον ἐπίῃ] si forte postea nos invadat.

C. Πρῶτον τοίνυν ἴδωμεν —] Excusat nunc orationis ambages et amplitudinem. Quod dum facit, disserendi subtilitati rursus mirum quantum tribuens artem metiendi in longitudine aut brevitate indicanda dupliciter versari posse ait, quum vel magnitudinem et parvitatem inter ipsas mutuo comparet, vel ad necessariam eius quod sit naturam respiciat, h. e. vel relative vel absolute rerum magnitudinem et parvitatem definiat ac metiatur. Et posteriorem quidem rei diiudicandae ra-

ΞΕ. Καὶ θαυμαστόν γε οὐδέν· ἀλλὰ τάχ᾽ ἄν, ὦ μακάριε, δόξειε. πρὸς δὴ τὸ νόσημα τὸ τοιοῦτον, ἂν ἄρα πολλάκις ὕστερον ἐπίῃ — θαυμαστὸν γὰρ οὐδέν —, λόγον ἄκουσόν τινα προσήκοντα περὶ πάντων τῶν τοιούτων ῥηθῆναι. C

ΝΕ. ΣΩ. Λέγε μόνον.

ΞΕ. Πρῶτον τοίνυν ἴδωμεν πᾶσαν τήν τε ὑπερβολὴν καὶ τὴν ἔλλειψιν, ἵνα κατὰ λόγον ἐπαινῶμεν καὶ ψέγωμεν τὰ μακρότερα τοῦ δέοντος ἑκάστοτε λεγόμενα καὶ τἀναντία περὶ τὰς τοιάσδε διατριβάς.

ΝΕ. ΣΩ. Οὐκοῦν χρή.

ΞΕ. Περὶ δὴ τούτων αὐτῶν ὁ λόγος ἡμῖν, οἶμαι, γιγνόμενος ὀρθῶς ἂν γίγνοιτο.

ΝΕ. ΣΩ. Τίνων;

ΞΕ. Μήκους τε πέρι καὶ βραχύτητος καὶ πάσης ὑπεροχῆς τε καὶ ἐλλείψεως. ἡ γάρ που μετρητικὴ περὶ πάντ᾽ ἐστὶ ταῦτα. D

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

περὶ τὰς τοιάσδε διατρ.] Sic Clark. Vat. Ven. Π. Flor. i. Vulgo τοιαύτας.

ὑπεροχῆς τε καὶ ἐλλ.] τε addunt Clark. Coisl. Vat. Ven. Π Ξ. Flor.

tionem ibi adhibendam esse censet, ubi quaeratur de modo, qui in quapiam re servandus sit. Quod ipsum etiam in artibus valere. His enim propositum esse hoc, ut in agendo omne id, quod parum nimiumve sit, caveatur, et hac ipsa ratione fieri, ut modum servantes omnia bona et pulcra efficiant. Itaque ipsam metiendi artem bifariam posse dividi, prouti vel eas artes contineat, quae numeros, longitudines, altitudines, celeritates ex contrariis metiantur, vel alias complectatur, quae ex iusta naturae mensura, ex decoro, ex opportuno, ex necessario, denique ex iis, quae in medio extremorum posita sint, magnum et parvum, nimium et parum definiant (— 285. C.). His explicatis deinde addit nonnulla, quae ad ipsam disputationem de viro civili institutam pertinent. Censet enim quamque disputationem ex eo iudicandam esse, quod ipsi propositum sit. Quodsi igitur illud spectetur, ut audientes vel legentes ad facultatem dialecticam exerceantur, non ex longitudine aut brevitate eius dignitatem metiendam arbitratur, sed unice quaerendum esse illud, num, quod ipsi propositum sit, id plane sit assequuta (P. 285. C. — 287. B.).

ΞΕ. Διέλωμεν τοίνυν αὐτὴν δύο μέρη· δεῖ γὰρ δὴ πρὸς ὃ νῦν σπεύδομεν.

ΝΕ. ΣΩ. Λέγοις ἂν τὴν διαίρεσιν ὅπῃ.

ΞΕ. Τῇδε, τὸ μὲν κατὰ τὴν πρὸς ἄλληλα μεγέθους καὶ σμικρότητος κοινωνίαν, τὸ δὲ κατὰ τὴν τῆς γενέσεως ἀναγκαίαν οὐσίαν.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς λέγεις;

ΞΕ. Ἆρ' οὐ κατὰ φύσιν δοκεῖ σοι τὸ μεῖζον μηδενὸς ἑτέρου δεῖν μεῖζον λέγειν ἢ τοῦ ἐλάττονος,
E καὶ τοὔλαττον αὖ τοῦ μείζονος ἔλαττον, ἄλλου δὲ μηδενός;

ΝΕ. ΣΩ. Ἔμοιγε.

ΞΕ. Τί δέ; τὸ τὴν τοῦ μετρίου φύσιν ὑπερβάλλον καὶ ὑπερβαλλόμενον ὑπ' αὐτῆς ἐν λόγοις εἴτε καὶ ἐν ἔργοις ἆρ' οὐκ αὖ λέξομεν ὡς ὄντως γιγνόμενον, ἐν ᾧ καὶ διαφέρουσι μάλιστα ἡμῶν οἵ τε κακοὶ καὶ
C οἱ ἀγαθοί;

ΝΕ. ΣΩ. Φαίνεται.

ΞΕ. Διττὰς ἄρα ταύτας οὐσίας καὶ κρίσεις τοῦ μεγάλου καὶ τοῦ σμικροῦ θετέον, ἀλλ' οὐχ, ὡς ἔφαμεν ἄρτι πρὸς ἄλληλα μόνον δεῖν, ἀλλ' ὥςπερ νῦν

D. τὸ δὲ κατὰ τὴν] Sic Coisl. Vat. Ven. ΞΠΣΥ. Flor. a. b. c. i. Legebatur τὸ δὲ τὸ κατὰ τὴν κ. τ. λ.
E. καὶ οἱ ἀγαθοί] οἱ ex Clark. Vat. Ven. Π. additum.
P. 284. ξύμπαντα διαλοῦμεν] Libri διελοῦμεν. Praeclare medicinam fecit Bekkerus.

D. Διέλωμεν τοίνυν αὐτὴν δύο μέρη] Stephano videbatur εἰς excidisse. At vide Matthiae Gr. §. 419. i. Eundem viri egregii errorem iam alibi notavimus saepius. — δεῖ γὰρ δὴ πρὸς ὃ νῦν σπ. opus enim ad id est, quod nunc appetimus, ad quod nunc tendimus.

τὸ μὲν κατὰ τὴν πρὸς ἄλληλα —] secundum mutuam magnitudinis et parvitatis rationem inter utramque intercedentem. Nam maius ad minus, minus ad maius refertur, neque ita alterum sine altero esse intelligitur.

τὸ δὲ κατὰ τὴν τῆς γενέσεως —] secundum naturam suam in se spectatam, qua per se absolutum est et habet suum sibi modum, ut non pendeat ex alius cuiusdam rei comparatione. Quapropter etiam ὄντως, vi et natura sua, γίγνεται, ut mox dicitur.

E. τοῦ μετρίου φύσιν] Toto hoc loco τὸ μέτριον intelligitur, quod absolute et per se

εἴρηται, μᾶλλον τὴν μὲν πρὸς ἄλληλα λεκτέον, τὴν δ' αὖ πρὸς τὸ μέτριον. οὗ δὲ ἕνεκα, μαθεῖν ἆρ' ἂν βουλοίμεθα;

ΝΕ. ΣΩ. Τί μήν;

ΞΕ. Εἰ πρὸς μηδὲν ἕτερον τὴν τοῦ μείζονος ἐά- 284
σει τις φύσιν ἢ πρὸς τοὔλαττον, οὐκ ἔσται ποτὲ πρὸς τὸ μέτριον. ἦ γάρ;

ΝΕ. ΣΩ. Οὕτως.

ΞΕ. Οὐκοῦν τὰς τέχνας τε αὐτὰς καὶ τἆργα αὐτῶν ξύμπαντα διολοῦμεν τούτῳ τῷ λόγῳ, καὶ δὴ καὶ τὴν ζητουμένην νῦν πολιτικὴν καὶ τὴν ῥηθεῖσαν ὑφαντικὴν ἀφανιοῦμεν; ἅπασαι γὰρ αἱ τοιαῦταί που τὸ τοῦ μετρίου πλέον καὶ ἔλαττον οὐχ ὡς οὐκ ὂν ἀλλ' ὡς ὂν χαλεπὸν περὶ τὰς πράξεις παραφυλάτ-
τουσι, καὶ τούτῳ δὴ τῷ τρόπῳ τὸ μέτρον σώζουσαι B
πάντ' ἀγαθὰ καὶ καλὰ ἀπεργάζονται.

ΝΕ. ΣΩ. Τί μήν;

ΞΕ. Οὐκοῦν ἂν τὴν πολιτικὴν ἀφανίσωμεν, ἄπορος ἡμῖν ἡ μετὰ τοῦτ' ἔσται ζήτησις τῆς βασιλικῆς ἐπιστήμης;

τὴν ζητουμένην νῦν] Sic Clark. Vat. Ven. *Π*. Flor. i. Vett. editt. τὴν νῦν ζητουμένην.

B. τὸ μέτρον σώζουσαι] Sic Clark. Vat. Ven. ΞΠΣΥ. Flor. i. Vett. editt. μέτριον.

modum in se habet suum, nec mensurae habita ratione ex aliarum rerum comparatione suspenditur. — ἐν λόγοις εἴτε καὶ ἐν ἔργοις, h. e. εἴτε ἐν λόγοις εἴτε καὶ ἐν ἔργοις, ut Legg. I. p. 632. D. Sophist. p. 224. D. E. Sophocl. Oed. Tyr. v. 517. λόγοισιν εἴτ' ἔργοισιν.

πρὸς ἄλληλα μόνον δεῖν] Pro δεῖν reponendum est εἶναι, quod etiam Heindorfio in mentem venit. Schleiermacherus locum lacunosum putabat esse.

P. 284. οὐκ ἔσται ποτὲ πρὸς τὸ μέτριον] H. e. non absoluta erit et per se spectata magnitudo.

σύμπαντα διολοῦμεν] Palmaria haec est Bekkeri emendatio. Libri enim omnes διελοῦμεν, quod nihili est. Hoc dicit: Nonne ipsas artes et opera eorum omnia perdemus ista ratione?

οὐχ ὡς οὐκ ὂν ἀλλ' ὡς ὂν χαλεπὸν —] non tanquam aliquid, quod non sit, sed

ΝΕ. ΣΩ. Καὶ μάλα.

ΞΕ. Πότερον οὖν, καθάπερ ἐν τῷ σοφιστῇ προςη-
ναγκάσαμεν εἶναι τὸ μὴ ὄν, ἐπειδὴ κατὰ τοῦτο διέ-
φυγεν ἡμᾶς ὁ λόγος, οὕτω καὶ νῦν τὸ πλέον αὖ καὶ
ἔλαττον μετρητὰ προςαναγκαστέον γίγνεσθαι μὴ πρὸς
C ἄλληλα μόνον ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν τοῦ μετρίου γένε-
σιν; οὐ γὰρ δὴ δυνατόν γε οὔτε πολιτικὸν οὔτ' ἄλ-
λον τινὰ τὸν περὶ τὰς πράξεις ἐπιστήμονα ἀναμφις-
βητήτως γεγονέναι τούτου μὴ ξυνομολογηθέντος.

κατὰ τοῦτο διέφ.] Sic Vat. et Flor. i. cum vett. editt. Ceteri libri τοῦτον.

C. οὔτε πολιτικὸν] Post πολιτικὸν cum Bekkero, omisimus γε auctoritate Clark. Vat. Coisl. Ven. *Π*.

ut molestum in agendo cavent.

B. καθάπερ ἐν τῷ Σοφιστῇ —] V. Sophist. p. 235. A. sqq. — προςηναγκάσαμεν εἶναι, h. e. evicimus. v. ad Symp. p. 223. D. Theaet. p. 153. C. 169. B. Cratyl. p. 432. C. Mox κατὰ τοῦτο πέφυγεν est huc confugit.

μετρητὰ προςαν. γ. μὴ πρὸς ἄλληλα μόνον] H. e. talia, quae non tantum ad alia relata, verum etiam in se ipsis modum mensuramque habeant.

D. πρὸς τὴν περὶ αὐτὸ τἀκριβὲς ἀπόδειξιν] Schleiermacherus olim conjectabat: πρὸς τὴν περὶ αὐτὸ ἀκριβῆ ἀπόδειξιν, libris omnibus dissentientibus. Nec vero opus esse mutatione vir doctus ipse postea ultro concessit. Hoc enim dicit Eleates: sumi vel maxime par est, aliquando opus fore eo quod nunc dictum est ad demonstrandum ipsum τἀκριβές.

ὅτι δὲ πρὸς τὰ νῦν καλῶς —] Servavi nunc librorum scripturam, quantumvis eam vitiatam esse mihi penitus persuaserim. Cornarius pro ὅτι δὲ scripsit ἔτι δέ et deinde ἱκανῶς δείκνυσθαι, idque recepit Stephanus. Verum quo inchoatum opus absolveretur penitus, ut etiam τὸ articulus ante τὰ νῦν insereretur, prorsus fuit necessarium. Atque hoc ipsum τὸ etiam Stephanus in annotatione desideravit. Infinitivum δείκνυσθαι confirmare videtur liber Clarkianus, si quid ex Gaisfordi silentio colligere licet. Praeterea haeretur in iis quae mox sequuntur, ὁμοίως τὰς τέχνας πάσας εἶναι καὶ μεῖζόν τι ἅμα κ. τ. λ. Nam primum quidem istud καί vulgo deerat. Deinde etiam ipsa verborum sententia laborare visa est miserrime. Itaque Astius non καὶ post εἶναι inserendum, sed illud ipsum in καὶ commutandum censuit. Unum praeterea fuerit corrigendum. Requiritur enim ἀλλήλας. Iam his correctionibus omnibus probatis locus sic refingendus fuerit: ἔτι δὲ πρὸς τὸ τὰ νῦν καλῶς καὶ ἱκανῶς δείκνυσθαι δοκεῖ μοι βοηθεῖν μεγαλοπρεπῶς ἡμῖν οὗτος ὁ λόγος, ὡς

ΝΕ. ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ νῦν ὅτι μάλιστα χρὴ ταὐτὸν ποιεῖν.

Cap. XXV. ΞΕ. Πλέον, ὦ Σώκρατες, ἔτι τοῦτο τὸ ἔργον ἢ ἐκεῖνο· καίτοι κἀκείνου γε μεμνήμεθα τὸ μῆκος ὅσον ἦν. ἀλλ' ὑποτίθεσθαι μὲν τὸ τοιόνδε περὶ αὐτῶν καὶ μάλα δίκαιον.

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ ποῖον;

ΞΕ. Ὡς ποτε δεήσει τοῦ νῦν λεχθέντος πρὸς τὴν περὶ αὐτὸ τἀκριβὲς ἀπόδειξιν. ὅτι δὲ πρὸς τὰ νῦν καλῶς καὶ ἱκανῶς δείκνυται, δοκεῖ μοι βοηθεῖν D

τὸν περὶ τὰς πράξεις] V. τῶν. Sed recte Clark. Vat. Ven. ΛΞΠΣΥ. Flor. i. τὸν, quod placuit etiam Bernhardio Syntax. p. 318.

D. ὅτι δὲ — δείκνυται] Steph. auctore Cornario ἔτι δὲ δείκνυσθαι. v. interpr.

ἄρα ἡγητέον ὁμοίως τὰς τέχνας πάσας καὶ μεῖζόν τι ἅμα καὶ ἔλαττον μετρεῖσθαι μὴ πρὸς ἀλλήλας μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν τοῦ μετρίου γένεσιν. Verum ita et mutationum multitudo offendit, et difficultatem affert istud μεῖζόν τι κ. τ. λ. et quae sequuntur non apte cum his connectuntur. Videamus igitur ante omnia, quaenam sententia per ipsius argumentationis ordinem ac progressum requiratur. Ea vero, si quid videmus, haec est: praeterea vero ad rem praesentem (τὰ νῦν) satis declarandam luculenter mihi videtur conducere haec ratio, existimandum esse artes omnes comparatas esse similiter et tanquam maius quiddam simul et minus mensuram subire non solum ad se invicem comparatas, verum etiam ad τοῦ μετρίου naturam. Quippe hoc si ita est, inde existimari etiam poterit, num iusto longior fuerit disputatio antea instituta. Etenim ubi ea ex proposito ipso iudicetur, si illud plane attigerit, minime debebit videri iusto fuisse copiosior. Id ipsum vero paullo ante monuit Eleates p. 284. A. artes quoque τὸ μέτριον observare neque posse sine eo salvas manere et incolumes. Iam vero hic quum sit verborum sensus, nemini obscurum erit, haud sane opus esse multis illis mutationibus, quas critici duxerunt necessarias. Nam καὶ post πάσας εἶναι ex codicibus aliquot revocato una syllaba mutanda superest, qua emendata omnia sese habebunt rectissime. Scribendum enim pro ὅτι δὲ putamus ὃ δέ, quod expressit etiam Ficinus, his usus verbis: quod autem quoad praesentia pertinet, egregie sufficienterque monstratum est etc. Enimvero ita haec per notissimam breviloquentiam dicta sunt; ut ante δοκεῖ μοι βοηθεῖν intelligi possit τοῦτ' ἐστίν, de quo genere loquendi paucis monui ad Euthydem. p. 304. C. Itaque totum locum sic interpretaberis: Quod autem ad rem praesentem bene et satis evincitur, videtur mihi (ad eam) insigniter

μεγαλοπρεπῶς ἡμῖν οὗτος ὁ λόγος, ὡς ἄρα ἡγητέον ὁμοίως τὰς τέχνας πάσας εἶναι καὶ μεῖζόν τι ἅμα καὶ ἔλαττον μετρεῖσθαι μὴ πρὸς ἄλληλα μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν τοῦ μετρίου γένεσιν. τούτου τε γὰρ ὄντος ἐκεῖνα ἔστι, κἀκείνων οὐσῶν ἔστι καὶ τοῦτο, μὴ δὲ ὄντος ποτέρου τούτων οὐδέτερον αὐτῶν ἔσται ποτέ.

E *ΝΕ. ΣΩ.* Τοῦτο μὲν ὀρθῶς· ἀλλὰ τί δὴ τὸ μετὰ τοῦτο;

ΞΕ. Δῆλον, ὅτι διαιροῖμεν ἂν τὴν μετρητικήν, καθάπερ ἐῤῥήθη, ταύτῃ δίχα τέμνοντες, ἓν μὲν τιθέντες αὐτῆς μόριον ξυμπάσας τέχνας, ὁπόσαι τὸν ἀριθμὸν καὶ μήκη καὶ βάθη καὶ πλάτη καὶ παχύτη-

καὶ μεῖζόν τι ἅμα] *καὶ* additum ex Par. BCH. Flor. a. b. c. vett. editt. ignorant. Desideravit Stephanus.

κἀκείνων οὐσῶν] Sic Clark. Vat. Coisl. Ven. ΔΞΣΠΥ.

valere haec ratio, existimandum esse, artes omnes pariter esse atque maius aliquid et minus mensuram subeat non tantum ad se invicem sed etiam ad *τὴν τοῦ μετρίου γένεσιν.* Utrumque igitur arctissime coniunctum putat, ut si artes sint, etiam duplex illa magnitudinis et parvitatis iudicandae ratio locum habeat, ac vicissim si haec reperiatur, artes demum esse queant et vere consistere. Quod quidem formula *ὁμοίως ἐστὶ τοῦτο καὶ τοῦτο*, hoc pariter est atque illud, apte significatur. Nam *αἱ τέχναι ὁμοίως εἰσὶ καὶ ἧττόν τι καὶ ἔλαττον μετρεῖται οὐ μόνον πρὸς ἄλληλα, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν τοῦ μετρίου γένεσιν* nihil aliud est nisi hoc: omnes artes pariter sunt, atque maius aliquid et minus non modo relativam sed etiam absolutam mensuram habent. Veram esse hanc loci interpretationem, luculente evincunt quae continuo adiiciuntur. Quorum quidem verborum sententia haec est: nam hoc si est (si maius et minus duplicem habent mensuram) etiam illud est (ut artes sint); nam *ἐκεῖνα* refertur ad *ὁμοίως τὰς τέχνας εἶναι*, neque quidquam offensionis habet pluralis numerus, saepe ille eodem modo a Platone usurpatus. v. ad Apolog. p. 19. D. Gorg. p. 447. A. De Rep. VI. p. 504. D. Vicissim autem si artes sunt (*οὐσῶν* iam dicit, non *τὸ εἶναι* sed ipsas artes pro subiecto ponens), etiam hoc est (nam artes id ipsum habent, ut ad *τὴν τοῦ μετρίου γένεσιν* spectent). Finit denique argumentationem sic: sin autem alterutrum (*πότερον*) horum non est, neutrum eorum unquam erit: nam ut sine arte non poterit magnitudinis et parvitatis iudicandae ratio iniri, ita sine hac ratione nulla ars unquam consistet.

E. *καὶ παχύτητας πρὸς τ. μ.*] Recte post trium dimensionum mentionem crassitudinem memorat, qua corporum solidi-

τας πρὸς τοὐναντίον μετροῦσι, τὸ δὲ ἕτερον, ὁπόσαι πρὸς τὸ μέτριον καὶ τὸ πρέπον καὶ τὸν καιρὸν καὶ τὸ δέον καὶ πάνθ' ὁπόσα εἰς τὸ μέσον ἀπῳκίσθη τῶν ἐσχάτων.

ΝΕ. ΣΩ. Καὶ μέγα γ' ἑκάτερον τμῆμα εἶπες, καὶ πολὺ διαφέρον ἀλλήλοιν.

ΞΕ. Ὃ γὰρ ἐνίοτε, ὦ Σώκρατες, οἰόμενοι δή τι σοφὸν φράζειν πολλοὶ τῶν κομψῶν λέγουσιν, ὡς 285
ἄρα μετρητικὴ περὶ πάντ' ἐστὶ τὰ γιγνόμενα, τοῦτ' αὐτὸ τὸ νῦν λεχθὲν ὂν τυγχάνει. μετρήσεως μὲν γὰρ δή τινα τρόπον πάνθ' ὁπόσα ἔντεχνα μετείληφε· διὰ δὲ τὸ μὴ κατ' εἴδη συνειθίσθαι σκοπεῖν διαιρου-

Par. BCFH. Flor. a. b. c. i. Zitt. Scribebatur olim ὄντων. Dein ἔστι καὶ ταῦτα codd. fere omnes excepto Ven. Ξ.

E. καὶ παχύτητας] Sic Clark. Vat. Ven. ΞΠΣΥ. Zitt. et Bas. 2. Vulgo παχυτῆτας.

tas designatur. Minus apte vulgo ταχύτητας, quod tamen unice placuit Schleiermachero.

ὁπόσα εἰς τὸ μέσον ἀπῳκίσθη —] nam ea ipsa non pendent ex comparatione.

P. 285. πολλοὶ τῶν κομψῶν —] Κομψοί nec hic sine irrisione aliqua vocantur homines docti et sapientes, qui de mathematicis iudicant v. Ruhnken. ad Tim. p. 161. Pythagoreos notari censet C. Fr. Hermann. Histor. Philos. Plat. I. p. 286. n. 72.

τοῦτ' αὐτὸ τὸ νῦν λεχθὲν ὂν τυγχάνει] Nam artium opera numeranda sunt inter τὰ γιγνόμενα.

διὰ δὲ τὸ μὴ κατ' εἴδη —] Dialectici hoc negotium eleganter describitur Phaedr. p. 265. E sqq. qui locus commentarii instar esse potest. Neque inutiliter contuleris Sophist. p. 253. C. D. et Reipubl. VII. p. 532. A sq. Dupliciter autem ait peccari, quandoquidem vel quae inter ipsa sint multum diversa, illico in unum coniungantur quasi similia sint et eiusdem generis, vel quae inter se communi contineantur genere, ea non rite in formas et partes suas dividantur. Quocirca ἕτερα in verbis ἕτερα οὐ κατὰ μέρη διαιροῦντες intelliguntur alia ab illis diversa iisque contraria, h. e. τὰ μὴ διαφέροντα, s. quae sunt unius generis. Hac verborum sententia non perspecta fuit qui temere ἕτερα οὐκ ὄντα κατὰ μέρη διαιροῦντες legendum contenderet. Sed unice veram esse eam, quam nos probamus, verborum interpretationem liquido testantur quae sequuntur deinceps, δέον, ὅταν μὲν τὴν τῶν πολλῶν κ. τ. λ., quibus verbis methodus dividendi analytica et synthetica describitur. Nam ἡ τῶν πολλῶν κοινωνία est illa ratio et necessitudo, qua formae et partes uni eidemque generi subiectae inter se continentur. Quae sicubi animadvertatur, ibi Eleaticus censet non prius desistendum esse a quaerendi labore, quam omnes diversitates, h. e. formae et partes, investi-

μένους ταῦτά τε τοσοῦτον διαφέροντα ξυμβάλλουσιν εὐθὺς εἰς ταὐτὸν ὅμοια νομίσαντες, καὶ τοὐναντίον αὖ τούτου δρῶσιν ἕτερα οὐ κατὰ μέρη διαιροῦντες, δέον, ὅταν μὲν τὴν τῶν πολλῶν τις πρότερον αἴ-
B σθηται κοινωνίαν, μὴ προαφίστασθαι πρὶν ἂν ἐν αὐτῇ τὰς διαφορὰς ἴδῃ πάσας, ὁπόσαι περ ἐν εἴδεσι κεῖνται, τὰς δὲ αὖ παντοδαπὰς ἀνομοιότητας, ὅταν ἐν πλήθεσιν ὀφθῶσι, μὴ δυνατὸν εἶναι δυςωπούμενον παύεσθαι, πρὶν ἂν ξύμπαντα τὰ οἰκεῖα ἐντὸς μιᾶς ὁμοιότητος ἕρξας γένους τινὸς οὐσίᾳ περιβάληται. ταῦτα μὲν οὖν ἱκανῶς περί τε τούτων καὶ περὶ τῶν ἐλλείψεων καὶ ὑπερβολῶν εἰρήσθω· φυλάττωμεν
C δὲ μόνον ὅτι δύο γένη περὶ αὐτὰ ἐξεύρηται τῆς μετρητικῆς καὶ ἅ φαμεν αὔτ' εἶναι μεμνώμεθα.

ΝΕ. ΣΩ. Μεμνησόμεθα.

Cap. XXVI. ΞΕ. Μετὰ τοῦτον δὴ τὸν λόγον ἕτερον προςδεξώμεθα περὶ αὐτῶν τε τῶν ζητουμένων καὶ περὶ πάσης τῆς ἐν τοῖς τοιοῖςδε λόγοις διατριβῆς.

P. 285. B. ἴδῃ πάσας] Clark. Vat. Coisl. Ven. Π. Flor. i. Vulgo εἴδῃ conf. p. 283. C.

ἕρξας γένους] ἕρξας Bekker. ex Par. CEFH. Vulgo ἕρξας. Dein Clark. Vat. Ven. Π. Par. F. περιβάλληται. Alii περιβάλλῃ cum Bas. 2.

gatae ac perspectae sint. Ubi autem in multitudine rerum variae cernantur dissimilitudines, ibi fas esse non deterreri et prius desinere, quam cuncta cognata una generis similitudine inclusa et comprehensa fuerint. Verum in his ipsis rursus sunt quae luce interpretationis indigeant. Et primum quidem hic notandus verbi προαφίστασθαι usus, quem eundem observavimus etiam Phaedon. p. 85. C. Lachet. p. 194. A. Cratyl. p. 411. B. Deinde ἐν εἴδεσι sciendum est nunc sic dici, ut de generalioribus notionibus cogitandum sit, quibus aliae tanquam partes et formae subiectae sunt. Qui usus loquendi vix indiget exemplorum confirmatione. Tum δυςωπεῖσθαι, quod Timaeus p. 90. interpretatur ὑφορᾶσθαι καὶ ὑπόπτως ἔχειν, nunc est fere idem quod φοβεῖσθαι s. aversari, de quo verbi usu v. Ruhnken. ad Tim. l. c. Harpocrat. in voc. Anecdott. Bekker. p. 234. 23. et inprimis Lobeck. ad Phrynich. p. 190. Denique δέον μὴ δυνατὸν εἶναι κ. τ. λ. sic intelligas: da man es nicht im Stande sein sollte aus Scheu und Widerwillen eher aufzuhören, h. e. quum oporteat non posse hoc a se impetrare ut quis prae aversatione prius desinat. Ceterum libri omnes ἕρξας vel ἕρ-

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ ποῖον;

ΞΕ. Εἴ τις ἀνέροιτο ἡμᾶς τὴν περὶ γράμματα συνουσίαν τῶν μανθανόντων, ὁπόταν τις ὁτιοῦν ὄνομα ἐρωτηθῇ τίνων ἐστὶ γραμμάτων, πότερον αὐτῷ τότε φῶμεν γίγνεσθαι τὴν ζήτησιν ἑνὸς ἕνεκα μᾶλλον τοῦ προβληθέντος ἢ τοῦ περὶ πάντα τὰ προβαλλόμενα γραμματικωτέρῳ γίγνεσθαι; D

ΝΕ. ΣΩ. Δῆλον, ὅτι τοῦ περὶ ἅπαντα.

ΞΕ. Τί δ' αὖ; νῦν ἡμῖν ἡ περὶ τοῦ πολιτικοῦ ζήτησις ἕνεκα αὐτοῦ τούτου προβέβληται μᾶλλον ἢ τοῦ περὶ πάντα διαλεκτικωτέροις γίγνεσθαι;

ΝΕ. ΣΩ. Καὶ τοῦτο δῆλον, ὅτι τοῦ περὶ πάντα.

ΞΕ. Ἦ που τὸν τῆς ὑφαντικῆς γε λόγον αὐτῆς ταύτης ἕνεκα θηρεύειν οὐδεὶς ἂν ἐθελήσειε νοῦν ἔχων. ἀλλ', οἶμαι, τοὺς πλείστους λέληθεν, ὅτι τοῖς μὲν τῶν ὄντων ῥᾳδίως καταμαθεῖν αἰσθηταί τινες ὁμοιότητες πεφύκασιν, ἃς οὐδὲν χαλεπὸν δηλοῦν, ὅταν αὐτῶν τις E

C. αὖτ' εἶναι] V. αὖτ' εἶναι, quod bene correxit Cornarius.

E. αἰσθηταί τινες] αἰσθητικαί codd. omnes cum Ald. Bas. 1. 2. Correxit Cornarius. Gloss. vett. „αἰσθητός, sensibilis."

ξας, quod non protenus in εἴρξας mutem. v. intpp. ad Thucyd. V, 11. Buttmann. Gr. T. II. §. 114. in verbo εἴργω. Lobeck. ad Aiac. v. 752. Sic codd. ξυνέρξας Tim. p. 34. C. et ξυνέρξαντος De Rep. V. p. 461. B.

φυλάττωμεν δὲ μόνον —] modo illud observemus, duo inventa esse artis metiendi genera. De rariore forma coniunctivi μεμνώμεθα dixerunt Buttmannus Gr. Gr. T. I. p. 441. §. 98. 7. ann. 15. Thiersch. Gramm. p. 127.

C. ἕτερον προςδεξώμεθα] alium adsciscamus, alium praeterea assumamus. Rarior verbi usus.

D. Ἦ που τὸν τῆς ὑφ.] De voculis ἦ που confer ann. ad p. 267. A.

E. ἀλλ', οἶμαι, τοὺς πλείστους λέληθεν —] Ad haec Heusdius Specim. Crit. p. 137. „Sententiam habebis et integram et perspicuam, si μὴ ante μετὰ πραγμάτων, quod menti auctoris repugnat, expungas; deinde ῥᾳδίως καταμαθεῖν, duce Ficino, in ῥᾳδίοις καταμαθεῖν immutes." Verum ne literulam quidem loco movendam esse vir egregius postea ipse docuit in praeclaro opere Initt. Philosoph. Plat. Vol. II. P. II. p. 119. ubi haec eleganter interpretatur sic: sed latet plerosque, opinor, rebus

βουληθῇ τῷ λόγον αἰτοῦντι περί του μὴ μετὰ πραγμάτων ἀλλὰ χωρὶς λόγου ῥᾳδίως ἐνδείξασθαι· τοῖς δ' αὖ μεγίστοις οὖσι καὶ τιμιωτάτοις οὐκ ἔστιν εἴδωλον
286 οὐδὲν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους εἰργασμένον ἐναργῶς, οὗ δειχθέντος τὴν τοῦ πυνθανομένου ψυχὴν ὁ βουλόμενος ἀποπληρῶσαι, πρὸς τῶν αἰσθήσεών τινα προςαρμόττων, ἱκανῶς πληρώσει. διὸ δεῖ μελετᾶν λόγον ἑκάστου δυνατὸν εἶναι δοῦναι καὶ δέξασθαι· τὰ γὰρ ἀσώματα, κάλλιστα ὄντα καὶ μέγιστα, λόγῳ μόνῳ, ἄλλῳ δὲ οὐδενὶ σαφῶς δείκνυται, τούτων δὲ ἕνεκα πάντ' ἐστὶ τὰ νῦν λεγόμενα. ῥᾴων δ' ἐν τοῖς ἐλάττο-
B σιν ἡ μελέτη παντὸς πέρι μᾶλλον ἢ περὶ τὰ μείζω.

ΝΕ. ΣΩ. Κάλλιστ' εἶπες.

ΞΕ. Ὧν τοίνυν χάριν ἅπανθ' ἡμῖν ταῦτ' ἐῤῥήθη περὶ τούτων, μνησθῶμεν.

ΝΕ. ΣΩ. Τίνων;

ΞΕ. Ταύτης γε οὐχ ἥκιστ' αὐτῆς ἕνεκα τῆς δυς-

P. 286. *λόγῳ μόνῳ*] V. *μόνον*, quod Bekkerus e Vat. mutavit.

B. *ἐῤῥήθη περὶ τούτων*] *περὶ* cum vett. editt. ignorat Ven. Ξ. Dein multi *ἐμνήσθημεν*.

Τίνων] *τί μῶν* Clark. Vat. Ven. *Π*.

quidem, quae facile cognosci possunt, imagines quasdam esse proprias, sensibus percipiendas, quas indicare non difficile est, quoties quis illarum aliquam vult alicui exquirenti non aegre et cum molestia, sed sine ratiocinatione facile demonstrare (nam *μὴ μετὰ πραγμάτων* est sine molestia, e vulgari dictione *πράγματα ἔχειν* vel *παρέχειν*: idem proximo *ῥᾳδίως* exprimitur); rebus vero maximis praeclarissimisque non esse imaginem ullam ad hominum captum effictam, qua monstrata is, qui exquirentis animum explere cupit, sensui cuidam accommodans, satis expleat. Quapropter operam dare oportet, ut rationes de singulis et dare et accipere possimus. Nam incorporea, quae pulcerrima sunt et maxima, ratiocinatione solum, alia vero re nulla evidenter demonstrantur. Horum gratia haec nobis omnia dicta sunt.

P. 286. B. *Ταύτης γε οὐχ ἥκιστ' αὐτῆς ἕνεκα*] Libri omnes praeter unum solum Zittaviensem cum vett. editt. et recentt. omnibus *τε* scriptum exhibent. At id nunc tanto minus ferri potest, quod ne *ἀνανταπόδοτον* quidem hic locum habet, quod toties alibi demonstravimus.

χερείας, ἣν περὶ τὴν μακρολογίαν τὴν περὶ τὴν ὑφαν-
τικὴν ἀπεδεξάμεθα δυςχερῶς, καὶ τὴν περὶ τὴν τοῦ
παντὸς ἀνείλιξιν καὶ τὴν τοῦ σοφιστοῦ περὶ τῆς τοῦ
μὴ ὄντος οὐσίας, ἐννοοῦντες ὡς ἔσχε μῆκος πλέον,
καὶ ἐπὶ τούτοις δὴ πᾶσιν ἐπεπλήξαμεν ἡμῖν αὐτοῖς,
δείσαντες μὴ περίεργα ἅμα καὶ μακρὰ λέγοιμεν. ἵν' C
οὖν εἰςαῦθις μηδὲν πάσχωμεν τοιοῦτον, τούτων ἕνεκα
πάντων τὰ πρόσθεν νῷν εἰρῆσθαι φάθι.

ΝΕ. ΣΩ. Ταῦτ' ἔσται. λέγε ἑξῆς μόνον.

ΞΕ. Λέγω τοίνυν ὅτι χρὴ δὴ μεμνημένους ἐμὲ
καὶ σὲ τῶν νῦν εἰρημένων τόν τε ψόγον ἑκάστοτε
καὶ ἔπαινον ποιεῖσθαι βραχύτητος ἅμα καὶ μήκους
ὧν ἂν ἀεὶ πέρι λέγωμεν, μὴ πρὸς ἄλληλα τὰ μήκη
κρίνοντες, ἀλλὰ κατὰ τὸ τῆς μετρητικῆς μέρος, ὃ
τότε ἔφαμεν δεῖν μεμνῆσθαι πρὸς τὸ πρέπον. D

ΝΕ. ΣΩ. Ὀρθῶς.

ΞΕ. Οὐ τοίνυν οὐδὲ πρὸς τοῦτο πάντα. οὔτε

Ταύτης γε οὐχ ἥκιστ'] Sic Zitt. Ceteri cum editt. τε.

C. τὰ πρόσθεν νῷν] τὰ πρόσθεν om. Clark. Vat. et pr. Ven. *II.* In BC. scriptum τὰ πρόσθε. Astius coni. τούτων ἕνεκα πάντα τὰ πρ.

Bonum factum igitur, quod hic unus certe codex veram scripturam servavit. Sed vellemus idem nobis contigisset etiam in proximis. Quis enim unquam dixit ἕνεκα τῆς δυςχερείας, ἣν ἀπεδεξάμεθα δυςχερῶς? Nimirum hoc est hominis misere balbutientis, non Platonis. Quocirca lubenter assentimur Heindorfio et Schleiermachero, qui ἣν temere traiectum et post τὴν ὑφαντικὴν transponendum censuerunt. — περὶ τῆς τοῦ μὴ ὄντος οὐσίας, de essentia eius quod non est; über das Sein des Nichtseins: de qua re copiose utique in Sophista disputari constat.

ἐπεπλήξαμεν ἡμῖν αὐτοῖς] hos ipsos reprehendimus. v. ad Theaet. p. 158. A. et supra p. 237. B.

D. ὃ τότε ἔφαμεν δεῖν μεμνῆσθαι] Intelligit eam partem artis metiendi, quam antea dicebat referri ad τὴν τοῦ μετρίου γένεσιν, quamque volebat ad harum rerum longitudinem et brevitatem diiudicandam adhiberi. Schleiermacherus legendum putabat ᾧ τότε ἔφαμεν δεῖν μετρεῖσθαι, idque si in libris perscriptum reperiretur, utique praeferendum foret.

Οὐ τοίνυν οὐδὲ πρὸς τοῦτο πάντα·] Restringit quod modo dixerat, in talibus iudicandis τοῦ πρέποντος rationem duci oportere. Neque enim opus esse longitudine ad voluptatem attem-

γὰρ πρὸς τὴν ἡδονὴν μήκους ἁρμόττοντος οὐδὲν προσδεησόμεθα, πλὴν εἰ μὴ πάρεργόν τι· τό τε αὖ πρὸς τὴν τοῦ προβληθέντος ζήτησιν, ὡς ἂν ῥᾷστα καὶ τάχιστα εὕροιμεν, δεύτερον ἀλλ' οὐ πρῶτον ὁ λόγος ἀγαπᾶν παραγγέλλει, πολὺ δὲ μάλιστα καὶ πρῶτον τὴν μέθοδον αὐτὴν τιμᾶν τοῦ κατ' εἴδη δυνατὸν εἶ-
E ναι διαιρεῖν, καὶ δὴ καὶ λόγον, ἄν τε παμμήκης λεχθεὶς τὸν ἀκούσαντα εὑρετικώτερον ἀπεργάζηται, τοῦτον σπουδάζειν καὶ τῷ μήκει μηδὲν ἀγανακτεῖν, ἄν τ' αὖ βραχύτερος, ὡσαύτως· ἔτι δ' αὖ πρὸς τούτοις τὸν περὶ τὰς τοιάςδε συνουσίας ψέγοντα λόγων μήκη καὶ τὰς ἐν κύκλῳ περιόδους οὐκ ἀποδεχόμενον, ὅτι χρὴ τὸν τοιοῦτον μὴ πάνυ ταχὺ μηδ' εὐθὺς οὕτω
287 μεθιέναι ψέξαντα μόνον ὡς μακρὰ τὰ λεχθέντα, ἀλλὰ καὶ προσαποφαίνειν οἴεσθαι δεῖν, ὡς βραχύτερα ἂν

D. *οὐδὲν προςδεησόμεθα*] *οὐδενὶ* Coisl. Ven. *ΛΣΥ*. Par. EFH. Flor. a. c. Zitt. cum Ald. Bas. 1.

πλὴν εἰ μὴ παρ.] *μὴ* om. Clark. Vat. Ven. *Π*. Flor. i. sed v. annot. Calidius Turicenses *μὴ* abiecerunt. Dein codd. *τότε αὖ* cum Ald. Bas. 1. 2. quod recte in *τό τε αὖ* mutavit Bekker. Steph. *οὔτι αὖ*.

τὴν μέθοδον αὐτὴν] Steph. cum Cornario *ταύτην*, invitis

perata; et eam longitudinem, quae rei propositae sit accommodata, non quaerendi celeritatem aut facilitatem, sed unam maxime dialecticam sollertiam spectare oportere, quae eum, qui intersit copiosiori disputationi, ad verum inveniendum magis reddat idoneum. Itaque caput rei hoc esse censet, ut quis ad omnem quaestionem fiat exercitatior. — Proxima iungas sic: *οὔτε γὰρ οὐδὲν προςδεησόμεθα μήκους πρὸς ἡδονὴν ἁρμόττοντος.* — *πλὴν εἰ μὴ πάρεργον*, nisi forte obiter. Exspectabas *πλὴν εἰ πάρεργόν τι.* Sed ita negatio post particulam exceptivam etiam aliis in locis additur. v. Lobeck. ad Phrynich. p. 459. Schaefer. ad Demosthen. Apparat. II. p. 80. — *δεύτερον ἀλλ' οὐ πρῶτον — ἀγαπᾶν παραγγέλλει*, secundo, non primo loco expetere iubet; tanquam id, quod secundo loco, non primo, numerari debeat, magni aestimare.

E. *ἔτι δ' αὖ πρὸς τούτοις* —] Ad haec ex antecedentibus iterandum *ὁ λόγος παραγγέλλει*, s. *λέγει*. Mutatur vero constructio, quandoquidem nunc *ὅτι χρή* infertur, ita tamen, ut mox ad infinitivi usum redeatur. Ratio, inquit, postulat, ut qui eiusmodi orationis ambages fastidiat et reiiciat, is etiam doceat, meliorem futuram fuisse sermonis brevitatem, ac fieri potuisse, ut ea observata dissenentes exsisterent disputandi peritiores.

γενόμενα τοὺς συνόντας ἀπειργάζετο διαλεκτικωτέρους καὶ τῆς τῶν ὄντων λόγῳ δηλώσεως εὑρετικωτέρους, τῶν δὲ ἄλλων καὶ πρὸς ἄλλ' ἄττα ψόγων καὶ ἐπαίνων μηδὲν φροντίζειν, μηδὲ τὸ παράπαν ἀκούειν δοκεῖν τῶν τοιούτων λόγων. Καὶ τούτων μὲν ἅλις, εἰ καὶ σοὶ ταύτῃ ξυνδοκεῖ· πρὸς δὲ δὴ τὸν πολιτικὸν ἴωμεν πάλιν, τῆς προῤῥηθείσης ὑφαντικῆς αὐτῷ φέροντες τὸ παράδειγμα. B

ΝΕ. ΣΩ. Καλῶς εἶπες, καὶ ποιῶμεν ἃ λέγεις.

Cap. XXVII. ΞΕ. Οὐκοῦν ἀπό γε τῶν πολλῶν ὁ βασιλεὺς ὅσαι ξύννομοι, μᾶλλον δὲ ἀπὸ πασῶν τῶν περὶ τὰς ἀγέλας διακεχώρισται. λοιπαὶ δέ, φαμέν, αἱ κατὰ πόλιν αὐτὴν τῶν τε ξυναιτίων καὶ τῶν αἰτίων, ἃς πρώτας ἀπ' ἀλλήλων διαιρετέον.

ΝΕ. ΣΩ. Ὀρθῶς.

codd. omnibus.

P. 287. ὡς μακρὰ τὰ λεχθέντα] Post μακρὰ omisimus τὰ πρόσθεν ταῦτα cum Clark. Vat. Ven. ΞΠ. Flor. i. praeeunte Bekkero.

B. αὐτῷ φέροντες] Pro vulg. αὐτὸ recte αὐτῷ Clark. Vat. Ven. ΞΣΠΥ. Flor. i. Zitt., quod Cornarius coniecerat. Astius ἐπ' αὐτὸν legendum suspicabatur.

P. 287. ἀλλὰ καὶ προςαποφαίνειν οἴεσθαι δεῖν] sed insuper ei demonstrandum esse existimari oportere, breviora si illa fuissent etc. — τῆς τῶν ὄντων τῷ λόγῳ δηλώσεως εὑρ. magis idoneos ad inveniendam rerum per orationem declarationem s. ad res oratione facile declarandas. De dativo instrumenti ex nomine δηλώσεως suspenso v. ann. ad Cratyl. p. 423. A. et p. 433. B. ubi similiter dicitur δήλωμα συλλαβαῖς καὶ γράμμασι. De Rep. III. p. 397. B. Matthiae Gr. §. 396.

B. αὐτῷ φέροντες τὸ παράδειγμα] H. e. ipsi afferentes, ei accommodantes, i. q. προςφέροντες αὐτῷ: quae loquendi ratio nihil habet offensionis, ut pro vitioso αὐτό, quod vulgo scribebatur, non putemus ἐπ' αὐτόν potius restitui oportere.

Οὐκοῦν ἀπό γε τῶν πολλῶν —] sc. τεχνῶν, quod per synesin ex praegresso ὑφαντικῆς assumendum; conf. infra p. 301. E sq. Sententia haec est: Itaque rex a plurimis certe artibus quotquot sunt pastione communi occupatae, imo vero ab omnibus iis, quae ad greges curandos pertinent, segregatus ac distinctus est, ac solae, iudicio nostro, supersunt ex adiutricibus et effectricibus quae pertinent ad ipsam civitatem, quas primas inter se distingui

ΞΕ. Οἶσθ' οὖν ὅτι χαλεπὸν αὐτὰς τεμεῖν δίχα;
C τὸ δ' αἴτιον, ὡς οἶμαι, προϊοῦσιν οὐχ ἧττον ἔσται καταφανές.

ΝΕ. ΣΩ. Οὐκοῦν χρὴ δρᾶν οὕτω.

ΞΕ. Κατὰ μέλη τοίνυν αὐτὰς οἷον ἱερεῖον διαιρώμεθα, ἐπειδὴ δίχα ἀδυνατοῦμεν. δεῖ γὰρ εἰς τὸν ἐγγύτατα ὅ τι μάλιστα τέμνειν ἀριθμὸν ἀεί.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς οὖν ποιῶμεν τὰ νῦν;

ΞΕ. Ὥςπερ ἔμπροσθεν, ὁπόσαι παρείχοντο ὄργανα περὶ τὴν ὑφαντικήν, πάσας δή που τότε ἐτίθεμεν ὡς συναιτίους.

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Καὶ νῦν δὴ ταὐτὸν μὲν τοῦτο, ἔτι δὲ μᾶλ-
D λον ἢ τόθ' ἡμῖν ποιητέον. ὅσαι γὰρ σμικρὸν ἢ μέγα τι δημιουργοῦσι κατὰ πόλιν ὄργανον, θετέον ἁπάσας

αὐτὰς τεμεῖν] Sic Clark. Vat. Coisl. Ven. Π. Flor. i. Vulgo τεμεῖν αὐτάς.

C. πάσας δή που τότε] δὴ om. Coisl. Ven. Δ. Par. BCEFH. Flor. a. b. c. i. cum edit. Ald. Bas. 1. In Clark. Ven. ΠΣΥ. Zitt. pro δή scriptum est δέ.

oportet. Formula μᾶλλον δέ, vi corrigendi posita, ut Lat. vel potius, aut potius, satis frequentatur quum ab ipso Platone tum ab aliis. v. ad Criton. p. 46. A.

C. Οὐκοῦν χρὴ δρᾶν οὕτως] H. e. ἄλλως, ut ne secentur bifariam. De victimarum dissectione v. Homer. Iliad. 7, 360. Odyss. 3, 456. et Stuck. De sacris et sacrificiis gentilium p. 183 sqq.

D. ὅσαι γὰρ σμικρὸν —] quotquot enim parvum aut magnum aliquod fabricantur in civitate instrumentum, eas omnes pro adiutricibus artibus ducendae sunt. Nam nulla sine iis unquam extiterit civitas aut ars civilis. Verum ex altera tamen parte nullum putabimus earum opus esse, quod ad regalem artem pertineat. Nam ita postrema intelligenda sunt, quae sic enucleamus: οὐδὲν δὲ αὖ ἔργον τούτων θήσομεν τέχνης βασιλικῆς, h. e. τέχνης βασιλικῆς εἶναι. De τιθέναι sic cum genitivo iuncto v. ann. ad Menon. p. 98. B. coll. Bernhardy Syntax. p. 166 sq.

ὅ τι γὰρ οὖν τῶν ὄντων —] Sententia verborum non est obscura. Hoc enim Hospes dicit: Nam nihil omnino esse dicere licebit, quod non sit unius certe alicuius rei instrumentum. Ex quo consequens est, ut omnia ξυναίτια esse existimanda sint. Nihilominus autem nos in civitate secus habere censemus. Sed deest aliquid ad verborum integritatem. Quod sentiens Stephanus pro ὅ τι scribendum

ταύτας ὡς οὔσας συναιτίους. ἄνευ γὰρ τούτων οὐκ ἄν ποτε γένοιτο πόλις οὐδὲ πολιτική, τούτων δ' αὖ βασιλικῆς ἔργον τέχνης οὐδέν που θήσομεν.

ΝΕ. ΣΩ. Οὐ γάρ.

ΞΕ. Καὶ μὲν δὴ χαλεπὸν ἐπιχειροῦμεν δρᾶν ἀποχωρίζοντες τοῦτο ἀπὸ τῶν ἄλλων τὸ γένος· ὅ τι γὰρ οὖν τῶν ὄντων ὡς ἔστιν ἑνός γέ τινος ὄργανον εἰπόντα δοκεῖν εἰρηκέναι τι πιθανόν. ὅμως δὲ ἕτερον αὖ τῶν ἐν πόλει κτημάτων εἴπωμεν τόδε. E

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ ποῖον;

ΞΕ. Ὡς οὐκ ἔστι ταύτην τὴν δύναμιν ἔχον. οὐ γὰρ ἐπὶ γενέσεως αἰτίᾳ πήγνυται, καθάπερ ὄργανον, ἀλλ' ἕνεκα τοῦ δημιουργηθέντος σωτηρίας.

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ ποῖον;

D. ἕτερον αὖ τῶν] οὖν τῶν vulgo. αὐτῶν Clark. Vat. Ven. Π. αὖ τῶν Coisl. Ven. Δ. Par. BCEFH. Flor. a. c. i. quod unice verum.

E. αἰτίᾳ πήγνυται] V. πήγνυνται, quod praeeunte Bekkero et Par. F. correximus.

putabat ἔστι, quod iungeretur cum δοκεῖν, ut locus sic intelligeretur: ἔστι γὰρ οὖν εἰπόντα ὡς ἔστιν ἑνός γε τινὸς τῶν ὄντων ὄργανον, δοκεῖν κ. τ. λ. Verum ea ratio et per se displicet, nec ipsi sententiae satis convenit. Quamobrem Astius ante δοκεῖν putat excidisse δεῖ. Nobis verisimilius est post πιθανόν excidisse ἀνάγκη. Participium εἰπόντα sine κατά positum est ideo, quia cohaerot cum infinitivo δοκεῖν εἰρηκέναι τι πιθανόν, aliunde suspenso, in quo iam continetur indefiniti subiecti significatio. Frequens sane genus hoc structurae est, quod tamen non raro viros doctos fefellit. De Attico εἷς γέ τις v. ad Menon. p. 96. D. Dein verba sic iungas: ὅμως δὲ αὖ ἕτερον τῶν ἐν πόλει κτημάτων εἴπωμεν τόδε; verumtamen de alio quopiam rerum civilium genere dicamus hoc. Constructionis rationem monstrabunt quae scripsimus ad Apolog. Socrat. p. 23. A. Phaedon. p. 79. B. et 94. D. — ταύτην τὴν δύναμιν ἔχον, hanc vim et naturam, ut sit ξυναίτιον s. ὄργανον ἑνός γέ τινος. Quod quamobrem ita statuat, declaratur verbis proximis. Nam illud rerum genus, inquit, non conficitur s. compingitur, ut caussa sit alicuius generationis, h. e. ut aliquid efficiat, sicuti instrumentum, sed ut effectum conservet. In quibus quod Stephanus scriptum voluit, ἀλλ' ἕνεκα τῆς τοῦ δημιουργηθέντος σωτηρίας, quandoquidem σωτηρίας universe dictum est sicuti ἐπ' αἰτίᾳ; ante δημιουργηθέντος autem articulus ponitur ideo, quia τὸ δημιουργηθὲν distingui-

ΞΕ. Τοῦτο ὃ δὴ ξηροῖς καὶ ὑγροῖς καὶ ἐμπύροις καὶ ἀπύροις παντοδαπὸν εἶδος ἐργασθέν, ἀγγεῖον ὃ δὴ μιᾷ κλήσει προςφθεγγόμεθα, καὶ μάλα γε συχνὸν εἶδος καὶ τῇ ζητουμένῃ γε, ὡς οἶμαι, προςῆκον οὐ-
288 δὲν ἀτεχνῶς ἐπιστήμῃ.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς γὰρ οὔ;

ΞΕ. Τούτων δὴ τρίτον ἕτερον εἶδος κτημάτων πάμπολυ κατοπτέον πεζὸν καὶ ἔνυδρον καὶ πολυπλανὲς καὶ ἀπλανὲς καὶ τίμιον καὶ ἄτιμον, ἓν δὲ ὄνομα ἔχον, διότι πᾶν ἕνεκά τινος ἐφέδρας ἐστί, θᾶκος ἀεί τινι γιγνόμενον.

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ ποῖον;

ΞΕ. Ὄχημα αὐτό που λέγομεν, οὐ πάνυ πολιτικῆς ἔργον, ἀλλὰ μᾶλλον πολὺ τεκτονικῆς καὶ κεραμικῆς καὶ χαλκοτυπικῆς.

ΝΕ. ΣΩ. Μανθάνω.

B Cap. XXVIII. ΞΕ. Τί δὲ τέταρτον; ἆρ' ἕτερον εἶναι τούτων λεκτέον, ἐν ᾧ τὰ πλεῖστά ἐστι τῶν πάλαι ῥηθέντων, ἐσθής τε ξύμπασα καὶ τῶν ὅπλων

καὶ ἐμπύροις καὶ ἀπύροις] Desunt haec in Clark. Vat. Ven. *Π*.

P. 288. Πῶς γὰρ οὔ] Schleierm. οὔ delendum putabat.

αὐτό που λέγομεν] V. λεγόμενον, quod ex Clark. Vat. Ven. *Π*. Coisl. Par. BC. Flor. a. b. c. i. correctum. Nonnulli λεγομένου omisso οὐ, unde patet quae erroris origo fuerit.

κεραμικῆς] Coisl. κεραμεικῆς, ut scripsit Bekkerus.

tur ab τῇ γενέσει eique opponitur, conf. ad Sophist, p. 228. B

E. Τοῦτο ὃ δὴ ξηροῖς—] Totum hunc locum misere depravatum esse patet. Nam duae rerum species hic discernantur necesse est, sicuti apparet luculentissime ex iis, quae deinceps subiiciuntur. Codd. tamen nihil variant, praeterquam quod tres optimi omittunt verba καὶ ἐμπύροις καὶ ἀπύροις. Itaque res tota redit ad coniecturam. Putamus autem duas artes significari, quae rationis civilis adiutrices sint, non item effectrices; unam, qua varia conficiantur instrumenta fabrilia; alteram, quae omnis generis vasa ac supellectilia elaboret. Quod ita esse patebit ex pag. 289. A. B. Itaque vide an corrigendum sit: παντοδαπὸν εἶδος ἐργασθέν, ἐργαλεῖον καὶ ἀγγεῖον ὃ δὴ μιᾷ κλήσει προςφθ. κ. τ. λ. Ac fortasse pro ἐργασθέν etiam εἰργάσθῃ reponendum, h. e. quo fabricari solet. Quanquam participium ex anacoluthia habet defensionem.

οὐδὲν ἀτεχνῶς] Aristoph. Avv. v. 605. ἀτεχνῶς οὐδεὶς ὑγι-

τὸ πολὺ καὶ τείχη πάντα θ' ὅσα γήϊνα περιβλήματα καὶ λίθινα, καὶ μυρία ἕτερα; προβολῆς δὲ ἕνεκα ξυμπάντων αὐτῶν εἰργασμένων δικαιότατ' ἂν ὅλον προςαγορεύοιτο πρόβλημα, καὶ πολλῷ μᾶλλον τέχνης οἰκοδομικῆς ἔργον καὶ ὑφαντικῆς τὸ πλεῖστον νομίζοιτ' ἂν ὀρθότερον ἢ πολιτικῆς.

ΝΕ. ΣΩ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΞΕ. Πέμπτον δὲ ἆρ' ἂν ἐθέλοιμεν τὸ περὶ τὸν κόσμον καὶ γραφικὴν θεῖναι καὶ ὅσα ταύτῃ προςχρώμενα καὶ μουσικῇ μιμήματα τελεῖται, πρὸς τὰς ἡδονὰς μόνον ἡμῶν ἀπειργασμένα, δικαίως δ' ἂν ὀνόματι περιληφθέντα ἑνί; C

ΝΕ. ΣΩ. Ποίῳ;

ΞΕ. Παίγνιόν πού τι λέγεται.

ΝΕ. ΣΩ. Τί μήν;

ΞΕ. Τοῦτο τοίνυν τούτοις ἓν ὄνομα ἅπασι πρέψει προςαγορευθέν· οὐ γὰρ σπουδῆς οὐδὲν αὐτῶν χάριν, ἀλλὰ παιδιᾶς ἕνεκα πάντα δρᾶται. D

ΝΕ. ΣΩ. Καὶ τοῦτο σχεδὸν μανθάνω.

ΞΕ. Τὸ δὲ πᾶσι τούτοις σώματα παρέχον, ἐξ

B. *Τί δὲ τέταρτον; ἆρ' ἕτερον —*] V. *Τί δέ; τέτ. κ. τ. λ.* v. comment. ad. p. 308. A.

C. *πού τι λέγεται*] Sic Clark. Vat. Ven. *Π*. Legebatur *Παίγνιόν τι δὴ λέγεται.*

D. *σχεδὸν μανθάνω*] Clark. Vat. Ven. *ΠΣΥ*. Zitt. *ἔτι* ante *μανθάνω* interponunt, quod recepit Bekker.

αἰνεῖ. Plut. 362. *οὐδὲν ἀτεχνῶς ὑγιές ἐστιν*. Conviv. p. 173. D. *δοκεῖς μοι ἀτεχνῶς πάντας ἀθλίους ἡγεῖσθαι.*

P. 288. *πάμπολυ κατοπτέον*] h. e. late patens, quodque magnum ambitum habet. v. ad pag. 280. C. Sophist. p. 234. B.

ἀλλὰ μᾶλλον πολὺ] De *πολὺ* comparativo ita postposito v. ad Alcibiad. II. p. 143. D. et supra ad p. 275. C. ubi vulgo erat *πολὺ μᾶλλον*.

B. *ὀρθότερον ἢ πολιτικῆς*] Ex abundantia *ὀρθότερον* hic infertur post *πολλῷ μᾶλλον*. Quod monemus, ne quis *μᾶλλον* cum *ὀρθότερον* iungendum putet. v. ad Gorg. p. 487. B. et 482. B. Nimirum *ὀρθότερον* iterat notionem verbis *πολλῷ μᾶλλον* expressam.

C. *δικαίως δ' ἂν ὀνόματι π.*] h. e. *καὶ ἃ δικαίως ἂν ἑνὶ ὀνόματι περιληφθείη.* conf. Matthiae Gr. §. 598. B.

D. *Τὸ δὲ πᾶσι τούτοις σώματα π.*] h. e. materiem praebens. Tum *ἐν οἷς* denotat rem, in qua artes exercentur (das Substrat der Hand-

ὧν καὶ ἐν οἷς δημιουργοῦσιν ὁπόσαι τῶν τεχνῶν νῦν εἴρηνται, παντοδαπὸν εἶδος πολλῶν ἑτέρων τεχνῶν ἔκγονον ὄν, ἆρ' οὐχ ἕκτον θήσομεν;

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ ποῖον δὴ λέγεις;

ΞΕ. Χρυσόν τε καὶ ἄργυρον καὶ πάνθ' ὁπόσα μεταλλεύεται καὶ ὅσα δρυοτομικὴ καὶ κουρὰ ξύμπασα τέμνουσα παρέχει τεκτονικῇ καὶ πλεκτικῇ. καὶ ἔτι φλοι-
E στικὴ φυτῶν τε καὶ ἐμψύχων δέρματα σωμάτων περιαιροῦσα [σκυτοτομικὴ], καὶ ὅσαι περὶ τὰ τοιαῦτ' εἰσὶ τέχναι, καὶ φελλῶν καὶ βίβλων καὶ δεσμῶν ἐργαστικαί, παρέσχον δημιουργεῖν σύνθετα ἐκ μὴ συντιθεμένων εἴδη γενῶν. ἓν δὲ αὐτὸ προςαγορεύωμεν πᾶν τὸ πρωτογενὲς ἀνθρώποις κτῆμα, καὶ ἀξύνθετον καὶ βασιλικῆς ἐπιστήμης οὐδαμῶς ἔργον ὄν.

ΝΕ. ΣΩ. Καλῶς.

τεχνῶν ἔκγονον] V. ἔγγονον, invitis codd. praeter Coisl. Praeterea ὂν om. Florentini cum Coisl. Ven. *A*.

Τὸ ποῖον δὴ λ.] τὸ om. Clark. Vat. Ven. *Π*. quos sequuti sunt Turicenses. Nobis hic articulus retinendus videtur.

κουρὰ ξύμπασα] V. ξύμπαντα praeter codicum fidem. Ve-

lung). Quem usum praepositionis ἐν non neglexit Matthiae Gr. Gr. §. 577. Phileb. p. 21. A. οὐκοῦν ἐν σοὶ πειρώμεθα βασανίζοντες ταῦτα. Sophist. p. 238. D. οὐδὲν δεῖ τὸ σαφέστερον ἐν ἐμοὶ σκοπεῖν. ubi v. ann. Dein quod ista materies, in qua artes illae elaborant, πολλῶν ἑτέρων τεχνῶν ἔκγονον (vulgo ἔγγονον) ὂν dicitur, huius sententiae optimam interpretationem praebent, quae proxime sequuntur, Χρυσόν τε καὶ ἄργυρον κ. τ. λ.

καὶ κουρὰ ξύμπασα] Haec enim et tignariae arti praebet materiam, quatenus etiam sylvae et arbores dicuntur κείρεσθαι, et vero etiam contexendi arti plurima suppeditat, quae multa debet tonsurae. Dein prave vulgo scribebatur φλοιστικῇ. Nam artem decorticandi patet et ipsam numerari inter eas, quae artibus aliis suppeditet fabricandi materiem. Itaque opus erat nominativo. Sed ita haud scio, an in proximis constructio verborum laborare existimanda sit. Me igitur si audis, iam ita locum emendabis: σκυτοτομικὴ καὶ ὅσαι περὶ τὰ τοιαῦτ' οὖσαι τέχναι — παρέσχον κ. τ. λ. In quam coniecturam video etiam Stephanum incidisse. Verum displicet istud σκυτοτομική, quod ab ipsa re alienum et ex malo glossemate natum videtur. Itaque uncis seclusimus. De φελλός Hesychius: τὸ τῶν βιβλίων ἔξωθεν σκέπασμα.

ΞΕ. Τὴν δὴ τῆς τροφῆς κτῆσιν, καὶ ὅσα εἰς τὸ σῶμα ξυγκαταμιγνύμενα ἑαυτῶν μέρεσι μέρη σώματος εἰς τὸ θεραπεῦσαί τινα δύναμιν εἴληχε, λεκτέον ἕβδομον ὀνομάσαντας αὐτὸ ξύμπαν ἡμῶν εἶναι τροφόν, εἰ μή τι κάλλιον ἔχομεν ἄλλο θέσθαι. γεωργικῇ δὲ καὶ θηρευτικῇ καὶ γυμναστικῇ καὶ ἰατρικῇ καὶ μαγειρικῇ πᾶν ὑποτιθέντες ὀρθότερον ἀποδώσομεν ἢ τῇ πολιτικῇ. 289

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς γὰρ οὔ;

Cap. XXIX. ΞΕ. Σχεδὸν τοίνυν ὅσα ἔχεται κτήσεως, πλὴν τῶν ἡμέρων ζώων, ἐν τούτοις ἑπτὰ οἶμαι γένεσιν εἰρῆσθαι. σκόπει δέ· ἦν γὰρ δικαιότατα μὲν ἂν τεθὲν κατ' ἀρχὰς τὸ πρωτογενὲς εἶδος, μετὰ δὲ τοῦτο ὄργανον, ἀγγεῖον, ὄχημα, πρόβλημα, B

ram lectionem iam Bas. 2. tuetur.

E. αὐτὸ προςαγορεύωμεν] Sic Vat. Ven. Π. Flor. i. Vulgo scribebatur προςαγορεύομεν.

P. 289. γένεσιν εἰρῆσθαι] V. εὑρῆσθαι, invitis codd. omnibus.

D. καὶ ὅσα εἰς τὸ σῶμα ξυγκαταμ.] Iunge: καὶ ὅσα εἰς τὸ σῶμα ξυγκαταμιγνύμενα εἴληχε δύναμίν τινα εἰς τὸ θεραπεῦσαι μέρη σώματος μέρεσιν ἑαυτῶν, i. e. et quidquid, dum corpori admiscetur, suis partibus curandarum, corporis partium habet quandam facultatem. Deinde λεκτέον i. q. λέγειν δεῖ, unde pendet accusativus ὀνομάσαντας, quem temere nonnulli in ὀνομάσαντες mutarunt. Tum ad κάλλιον ἄλλο ex praecedenti ὀνομάσαντας per synesin repetendum ὄνομα.

P. 289. ὅσα ἔχεται κτήσεως] quae cum rerum acquisitione et comparatione cohaerent, s. quae ad eam pertinent. Loquendi genus Atticis non infrequens. v. Hemsterhus. ad Schol. in Aristoph. Plut. v. 1195. Wesseling. ad Herodot. I, 120. Bach. ad Xenoph. Oecon. VI, 1. Fischer. ad Aeschin. Socr. I, 4, 6. Heindorf. ad Plat. Theaet. p. 292. ad Euthydem. §. 81. Ast. ad Legg. p. 384. al. Tum ἂν ad solum δικαιότατα pertinet. v. Hermann. De Partic. ἂν p. 41 sqq. Mox θρέμμα insolentius dictum est sic, ut nutrimentum significet, i. q. τροφόν. Quod adeo singulare est, ut erroris suspicionem vix procul habueris. Sed noluimus tamen quidquam innovare. Nam eodem modo γέννημα active positum Sophist. p. 266. D.

παίγνιον, θρέμμα. παραλείπομεν δὲ εἴ τι μὴ μέγα λέληθεν εἴς τι τούτων [μέγα] δυνατὸν ἁρμόττειν, οἷον ἡ τοῦ νομίσματος ἰδέα καὶ σφραγίδων καὶ παντὸς χαρακτῆρος. γένος τε γὰρ ἐν αὐτοῖς ταῦτα οὐδὲν ἔχει μέγα ξύννομον, ἀλλὰ τὰ μὲν εἰς κόσμον, τὰ δὲ εἰς ὄργανα βίᾳ μέν, ὅμως δὲ πάντως ἑλκόμενα συμφωνήσει· τὰ δὲ περὶ ζώων κτῆσιν τῶν ἡμέρων,
C πλὴν δούλων, ἡ πρότερον ἀγελαιοτροφικὴ διαμερισθεῖσα πάντα εἰληφυῖα ἀναφανεῖται.

ΝΕ. ΣΩ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΞΕ. Τὸ δὲ δὴ δούλων καὶ πάντων ὑπηρετῶν λοιπόν, ἐν οἷς που καὶ μαντεύομαι τοὺς περὶ αὐτὸ τὸ πλέγμα ἀμφισβητοῦντας τῷ βασιλεῖ καταφανεῖς γενήσεσθαι, καθάπερ τοῖς ὑφάνταις τότε τοὺς περὶ τὰ νήθειν τε καὶ ξαίνειν καὶ ὅσα ἄλλα εἴπομεν. οἱ

B. παίγνιον, θρέμμα] Schleiermach. coni. παίγνιον, τροφήν, ἐπὶ δὲ τούτοις ὄγδοον θρέμμα. Astius pro θρέμμα malebat θρεπτικόν. Sed nihil mutandum, siquidem θρέμμα recte activo sensu dicitur. v. infra.

εἴς τι τούτων [μέγα] δυνατὸν] Istud μέγα Clark. Vat. Ven. Π. omittunt. At non omittendum illud fuit, sed in μόγις mutandum, unde depravatum est. v. annot.

B. παραλείπομεν δέ —] Haec quoque corrupta sunt. Videtur scribendum esse: εἴς τι τούτων μόγις δυνατὸν ὂν ἁρμόττειν. ac pro ἐν αὐτοῖς reponendum ἐν αὐτοῖς. Posterius restituimus. Prius autem μόγις in libris temere in μέγα est commutatum. Ita sententia haec oritur, sanequam rectissima et argumentationis tenori convenientissima: praetermittimus autem, si quid parvum et exiguum nos praeteriit aegre posse in aliquod illorum genus commode referri, sicuti numi et sigillorum et omnis formae expressae species. Nam ista in se nullum continent genus magnum (non sunt generi latius patenti subiecta), quod cum illis conveniat; sed partim in ornatum, partim in instrumenta aegre quidem, sed tamen omnino illuc relata convenient. De formula βίᾳ μέν, ὅμως δέ diximus ad Remp. X. p. 607. E. Post τε γὰρ autem infertur ἀλλά, quod ne quis miretur, v. ann. ad Phaedon. p. 63. C. ad Theaet. p. 143. C. al.

C. ἐν οἷς που καὶ μαντεύομαι —] in quibus nescio quo modo etiam coniicio eos, qui cum rege de ipsa textura contendant, conspicuos fore. Respiciens ad superiorem de arte textoria disputationem, ad cuius exemplum quaestionem de arte regia sive civili instituere decre-

δ' ἄλλοι πάντες, ὡς συναίτιοι λεχθέντες, ἅμα τοῖς ἔργοις τοῖς νῦν δὴ ῥηθεῖσιν ἀνήλωνται καὶ ἀπεχωρίσθησαν ἀπὸ βασιλικῆς τε καὶ πολιτικῆς πράξεως. D

ΝΕ. ΣΩ. Ἐοίκασι γοῦν.

ΞΕ. Ἴθι δὴ σκεψώμεθα τοὺς λοιπούς, προσελθόντες ἐγγύθεν, ἵν' αὐτοὺς εἰδῶμεν βεβαιότερον.

ΝΕ. ΣΩ. Οὐκοῦν χρή.

ΞΕ. Τοὺς μὲν δὴ μεγίστους ὑπηρέτας, ὡς ἐνθένδε ἰδεῖν, τοὐναντίον ἔχοντας εὑρίσκομεν οἷς ὑπωπτεύσαμεν ἐπιτήδευμα καὶ πάθος.

ΝΕ. ΣΩ. Τίνας;

ΞΕ. Τοὺς ὠνητούς τε καὶ τῷ τρόπῳ τούτῳ κτητούς· οὓς ἀναμφισβητήτως δούλους ἔχομεν εἰπεῖν, E *ἥκιστα βασιλικῆς μεταποιουμένους τέχνης.*

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς δ' οὔ;

κτῆσιν τῶν ἡμέρων] Clark. Vat. Ven. *Π.* *ἡμετέρων.* errore.

C. *εἰλ. ἀναφανεῖται*] *ἀναφαίνεται* Clark. Vat. Ven. *Π.* male.

D. *ἔχοντας εὑρίσκομεν*] Steph. *εὑρήσομεν*, invitis codd. omnibus. Nimirum Ald. Bas. 1. 2. typothetarum errore *εὑρήσκομεν* habent.

verat, ipsum regis munus metaphorice appellat texturam: quod quidem eo elegantius ita fecit, quia mox de viro civili tanquam aliquo textore verba facturus est. v. infra p. 308. B sqq. Quamobrem non assentimur Astio pro *περὶ αὐτὸ τὸ πλέγμα* corrigendum putanti *περὶ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα*, quod si in codice aliquo scriptum legeretur, protenus pro glossemate habituri essemus.

ὡς συναίτιοι λεχθέντες] Eodem prorsus modo supra p. 276. C. *πολιτικὴν ὡς ἀποτετελεσμένην προςαγορεύειν.* p. 281. A. *τὸν ξάντην ὡς ὄντα ὑφάντην καλεῖν.* p. 291. E. *προςαγορεύουσιν ὡς δύο παρεχομένην εἴδη.* p. 281. B. *ἢ καὶ ταύτας πάσας ὡς ὑφαντικὰς λέξομεν.* Sophist. p. 255. C. *ἀμφότερα οὕτως αὐτὰ ταὐτὸν ὡς ὄντα προςεροῦμεν.* Phaedon. p. 99. B. *ὃ δή μοι φαίνονται ψηλαφῶντες οἱ πολλοὶ — ὡς αἴτιον αὐτὸ προςαγορεύειν.* De Rep. V. p. 463. C. *τῶν ξυμφυλάκων νομίσαι τινὰ ἢ προςειπεῖν ὡς ἀλλότριον.* Usum loquendi optime illustravit Bernhardy Syntax. p. 333. Dein pro *ἀνήλωνται* facili negotio scripseris *ἀνῄρηνται.* Sed vereor ut opus sit mutatione.

D. *εἰδῶμεν βεβαιότερον*] Astius invitis libris omnibus reposuit *ἴδωμεν*: quod vel propter additum istud *βεβαιότερον* probari non potest. conf. Buttmann. Gr. Ampl. §. 114. in v. *εἴδω.* — *ὡς ἐνθένδε ἰδεῖν*, quantum hinc videre liceat. — *βασιλικῆς μετα-*

ΞΕ. Τί δέ; τῶν ἐλευθέρων ὅσοι τοῖς νῦν δὴ ῥηθεῖσιν εἰς ὑπηρετικὴν ἑκόντες αὐτοὺς τάττουσι, τά τε γεωργίας καὶ τὰ τῶν ἄλλων τεχνῶν ἔργα διακομίζοντες ἐπ' ἀλλήλους καὶ ἀνισοῦντες, οἱ μὲν κατ' ἀγοράς, οἱ δὲ πόλιν ἐκ πόλεως ἀλλάττοντες κατὰ θάλατταν καὶ πεζῇ, νόμισμά τε πρὸς τἆλλα καὶ αὐτὸ πρὸς αὐτὸ διαμείβοντες, οὓς ἀργυραμοιβούς τε καὶ
290 ἐμπόρους καὶ ναυκλήρους καὶ καπήλους ἐπωνομάκαμεν, μῶν τῆς πολιτικῆς ἀμφισβητήσουσί τι;

ΝΕ. ΣΩ. Τάχ' ἂν ἴσως τῆς γε τῶν ἐμπορευτικῶν.

ΞΕ. Ἀλλ' οὐ μήν, οὕς γε ὁρῶμεν μισθωτοὺς καὶ θῆτας πᾶσιν ἑτοιμότατα ὑπηρετοῦντας, μή ποτε βασιλικῆς μεταποιουμένους εὕρωμεν.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς γάρ;

E. τά τε γεωργίας] Sic optime Vat. et pr. Π.
P. 290. ἑτοιμότατα ὑπηρετοῦν] Sic Clark. Vat. Ven. Π.

ποιουμένους τέχνης; regiam artem sibi vindicantes. Usum verbi abunde illustravit Ruhnken. ad Tim. p. 179. Suidas: Μεταποιεῖσθαι· ἀντιποιεῖσθαι. Πλάτων Πολιτικοῖς· Ἥκιστα βασιλικῆς μεταποιουμένους τέχνης. Eodem modo mox p. 290. A.

E. ὅσοι τοῖς νῦν δὴ ῥηθεῖσιν] Locus corruptus. Ipsa enim scriptoris sententia requirit hoc: ὅσοι σὺν τοῖς νῦν δὴ ῥηθεῖσιν εἰς ὑπηρετικὴν ἑκόντες αὐτοὺς τάττουσι: quotquot sese ultro *una cum* iis, quos modo diximus, in servitutem addicunt. — πόλιν ἐκ πόλεως ἀλλάττοντες, h. e. alias atque alias urbes adeuntes. v. Sophist. p. 224. B. πόλιν ἐκ πόλεως ἀμείβοντα. Apol. Socr. p. 37. D. ἄλλην ἐξ ἄλλης πόλεως ἀμειβομένῳ.

P. 290. ἀργυραμοιβούς τε καὶ ἐμπ.] Timaeus: Ἀργυραμοιβός· ὁ κέρμα ἀντὶ ἀργυρίου ἀλλασσόμενος. Eadem Suidas habet. De numulariis aliisque similem negotiationem exercentibus optime constat disputavisse Claudium Salmasium. Mox τι, alibi cum μῶν fere consociatum, in clausula positum. Supra p. 259. B. μῶν τι πρὸς ἀρχὴν διοίσετον; Ibid. E. μῶν τι πλέον ἔργον δώσομεν;

καὶ θῆτας] De his v. ad Euthyphron. p. 4. C.

B. τὸ κηρυκικὸν ἔθνος—] De hoc usu vocabuli v. ad Remp. I. p. 351. C. Gorg. p. 455. B. Eodem modo Latine dixeris praeconum natio. Sic enim Cicero Pro Mur. 33. tota *natio* candidatorum. In Pison. 23. de officiosissima quidem *natione* candidatorum. Sext. 45. nostra *natio* optimatium. — ὅσοι τε περὶ γράμματα σοφοὶ γιγν. h. e. γραμματεῖς et ὑπογραμματεῖς,

ΞΕ. Τί δὲ ἄρα τοὺς τὰ τοιάδε διακονοῦντας ἡμῖν ἑκάστοτε;

ΝΕ. ΣΩ. Τὰ ποῖα εἶπες καὶ τίνας;

ΞΕ. Ὧν τὸ κηρυκικὸν ἔθνος, ὅσοι τε περὶ γράμματα σοφοὶ γίγνονται πολλάκις ὑπηρετήσαντες, καὶ πόλλ' ἄττα ἕτερα περὶ τὰς ἀρχὰς διαπονεῖσθαι τινὲς ἕτεροι πάνδεινοι, τί τούτους αὖ λέξομεν; B

ΝΕ. ΣΩ. Ὅ περ εἶπες νῦν, ὑπηρέτας, ἀλλ' οὐκ αὐτοὺς ἐν ταῖς πόλεσιν ἄρχοντας.

ΞΕ. Ἀλλ' οὐ μήν, οἶμαί γε, ἐνύπνιον ἰδὼν εἶπον ταύτῃ πῃ φανήσεσθαι τοὺς διαφερόντως ἀμφισβητοῦντας τῆς πολιτικῆς. καί τοι σφόδρα γε ἄτοπον ἂν εἶναι δόξειε τὸ ζητεῖν τούτους ἐν ὑπηρετικῇ μοίρᾳ τινί. C

ΝΕ. ΣΩ. Κομιδῇ μὲν οὖν.

ΞΕ. Ἔτι δὴ προςμίξωμεν ἐγγύτερον ἐπὶ τοὺς μή-

Vulgo ἑτοίμους. Ceteri codd. ἑτοίμως.

quos facete deludit etiam Aristophanes Rann. v. 1095 sqq. ed. Dind. ubi eos τῶν βωμολόχων δημοπιθήκων nomine designat. Maximum istiusmodi homuncionum Athenis fuisse numerum discas ex Boeckhii Oeconom. Athen. I. p. 198. et Schoemanni Opere de Comitiis p. 318 sqq. — καὶ πόλλ' ἄττα ἕτερα κ. τ. λ. et quidam alii in multis aliis negotiis ad magistratus pertinentibus tractandis mirabiliter versati. Significat, opinor, magistratuum ministros atque famulos, qui, quoniam magistratibus adessent, protenus etiam ipsi sibi videbantur magistratus evasisse, sicuti hodie quoque fieri assolet. Itaque lepidissime hic perstringitur praeconum, scribarum et ministrorum publicorum inanis superbia, qui civilis rationis laudem sibi arrogare atque vindicare conarentur, quum tamen quivis videret et intelligeret, eos nihil nisi ministrorum partes in republica agere.

C. Ἔτι δὴ προςμίξωμεν ἐγγύτερον] Προςμιγνύναι accedendi et appropinquandi vi ac significatione positum neutiquam est infrequens. Plat. Legg. VI. p. 783. B. προςμίξαντες αὐτοῖς ἐγγύθεν. Xenoph. Cyrop. II, 4, 16. προςμίξας πρὸς τὰ ὅρια τῶν Ἀρμενίων. Ibid. III, 3, 27. ὡς ἐγγὺς ἤδη προςεμίγνυε τὸ Περσικὸν πλῆθος. Thucyd. III, 6. προςέμιξεν ἐγγύς. i. e. ἐπλησίασεν. Sed apud Thucydidem quidem hoc usu loquendi nihil crebrius. Itaque turpiter ruit, qui hic προςίωμεν legendum putavit. Ceterum huic οἵ τε περὶ μαντικὴν respondent proxima καὶ μὴν καὶ τὸ τῶν ἱερέων αὖ γένος. Nam interpellatur Hospitis sermo. Sed pro eo, quod dicendum fuit καὶ τὸ τῶν ἱερέων αὖ

πω βεβασανισμένους. εἰσὶ δὲ οἵ τε περὶ μαντικὴν ἔχοντές τινος ἐπιστήμης διακόνου μόριον· ἑρμηνευταὶ γάρ που νομίζονται παρὰ θεῶν ἀνθρώποις.

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Καὶ μὴν καὶ τὸ τῶν ἱερέων αὖ γένος, ὡς τὸ νόμιμόν φησι, παρὰ μὲν ἡμῶν δωρεὰς θεοῖς διὰ θυσιῶν ἐπιστῆμόν ἐστι κατὰ νοῦν ἐκείνοις δωρεῖσθαι,
D παρὰ δὲ ἐκείνων ἡμῖν εὐχαῖς κτῆσιν ἀγαθῶν αἰτήσασθαι. ταῦτα δὲ διακόνου τέχνης ἐστί που μόρια ἀμφότερα.

ΝΕ. ΣΩ. Φαίνεταί γοῦν.

Cap. XXX. ΞΕ. Ἤδη τοίνυν μοι δοκοῦμεν οἷόν γέ τινος ἴχνους ἐφ' ὃ πορευόμεθα προσάπτεσθαι. τὸ γὰρ δὴ τῶν ἱερέων σχῆμα καὶ τὸ τῶν μάν-

γένος ἐστίν, ὃ ἐπιστῆμόν ἐστιν κ. τ. λ. statim verbum finitum subiungitur, facta leni quadam orationis immutatione.

ἑρμηνευταὶ γάρ — ἀνθρώποις] Nomen verbale ad exemplum verbi, unde ductum est, construi facile patet. Alia id genus exempla collegimus ad Euthyphron. p. 13. D. et 15. A.

κατὰ νοῦν ἐκείνοις] Dativus ἐκείνοις cum κατὰ νοῦν nectendus. v. ad Tim. p. 17. C. Rem ipsam philosophus in Euthyphrone tractavit, in quo libro haec vulgi superstitio leniter carpitur ac ridetur.

D. *Ἤδη τοίνυν μοι δοκοῦμεν οἷόν γέ τινος ἴχνους* —] „Huius loci quae in edit. Bas. extat lectio γείτονος ἴχνους non video qua re Stephano placuerit. Dicit enim Hospes, de sacerdotibus se mentionem facientem in aliquod quasi vestigium incidisse, eo ducens, quo ipse tenderet, i. e. ad reges; apud Aegyptios enim sacerdotes simul esse reges. Eadem dictionis est venustas Themist. Orat. I. p. 12. C. ἀλλ' ἐπανακτέον τὸν λόγον ἐκτρεπόμενον τοῦ ἴχνους, ἐφ' ὅπερ ὥρμησεν ἐξ ἀρχῆς. Orat. XX. p. 235. A. οὐδὲ ἴχνους λαβέσθαι οἷός τε ὤν, οὔτε ἀρχῆς ἡστινοσοῦν ἐπιδράξασθαι εἴσω φερούσης. Orat. XXIII. p. 288. B. σκοπῶμεν ὅστις ἂν μοι αὐτῷ προσαρμόσαι, καὶ ὅ τι ἂν εὕροιτε ὥσπερ ἴχνος τηλαυγὲς τῆς ἐμῆς πορείας. Infra p. 301. D. νῦν δέ γε ὅτε οὐκ ἔστι γιγνόμενος, ὡς δή φησι, ἐν ταῖς πόλεσι βασιλεύς, οἷος ἐν σμήνεσιν ἐμφύεται, τό τε σῶμα εὐθὺς καὶ τὴν ψυχὴν διαφέρων εἷς, δεῖ δὴ συνελθόντας ξυγγράμματα γράφειν, ὡς ἔοικε, μεταθέοντας τὰ τῆς ἀληθεστάτης πολιτείας ἴχνη." Heusdius.

ὥςτε περὶ μὲν Αἴγυπτον οὐδ' ἔξεστι —] De Aegyptiorum hoc in genere institutis laudasse sufficiet quae exposuit immensae fere vir doctrinae, Christianus Daniel Beckius, in libro omnis eruditionis copiis refertissimo: Anleitung zur genauern Kenntniss der allgemeinen Welt- und

τεων εὖ μάλα φρονήματος πληροῦται καὶ δόξαν σε-
μνὴν λαμβάνει διὰ τὸ μέγεθος τῶν ἐγχειρημάτων,
ὥςτε περὶ μὲν Αἴγυπτον οὐδ' ἔξεστι βασιλέα χωρὶς
ἱερατικῆς ἄρχειν, ἀλλ' ἐὰν ἄρα καὶ τύχῃ πρότερον E
ἐξ ἄλλου γένους βιασάμενος, ὕστερον ἀναγκαῖον εἰς
τοῦτο εἰςτελεῖσθαι αὐτὸν τὸ γένος. ἔτι δὲ καὶ τῶν
Ἑλλήνων πολλαχοῦ ταῖς μεγίσταις ἀρχαῖς τὰ μέγιστα
τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα θύματα εὕροι τις ἂν προςτατ-
τόμενα θύειν. καὶ δὴ καὶ παρ' ὑμῖν οὐχ ἥκιστα δῆ-
λον ὃ λέγω· τῷ γὰρ λαχόντι βασιλεῖ φασὶ τῇδε τὰ
σεμνότατα καὶ μάλιστα πάτρια τῶν ἀρχαίων θυσιῶν
ἀποδεδόσθαι.

ΝΕ. ΣΩ. Καὶ πάνυ γε.

ΞΕ. Τούτους τε τοίνυν τοὺς κληρωτοὺς βασι- 291
λέας ἅμα καὶ ἱερέας, καὶ ὑπηρέτας αὐτῶν καί τινα

Völker-Geschichte. I. Hälfte des 1ten Theiles, ed. 2. p. 731 sqq. qui tamen Platonis testimonio neglecto perperam suspicatur reges Aegyptiacos militum ordini fuisse adscriptos. Recte Schol. ad h. l. *Σημαίνου, ὅτι οἱ Αἰγυπτίων βασιλεῖς πάντες ἱερεῖς ἦσαν.* Voc. *ἱερατικῆς* de sacerdotio accipiendum esse, quae proxime sequuntur, evincunt certissime. Itaque *τάξεως* aut simile quiddam intelligendum videatur. Aliis fortasse *ἱερατικῆς* mutandum videbitur in *ἱερατείας*. Vocabulo *ἱερατείας* usus certe est Aristoteles. Sed nihil sollicitandum putamus. Nam *ἱερατική* est ars et scientia sacerdotum, ut locum habeat vulgaris illa ellipsis voc. *τέχνη*. Itaque Plato narrat reges Aegyptiacos sine arte, ac scientia sacerdotum non potuisse imperare ideoque illorum ordini adscribi debuisse.

E. *ἔτι δὲ καὶ τῶν Ἑλλήνων πολλαχοῦ* —] praeterea etiam apud Graecos passim maximis magistratibus maxima in talibus rebus sacrificia ad peragendum mandata esse reperies.

τῷ γὰρ λαχόντι βασιλεῖ —] *τῇδε* est hic, Athenis, ubi secundum archontem Regis nomen gessisse vel pueris notum est. Nimirum tractabat ille caussas cum iure sacro et religionibus publicis coniunctas, quae olim ad reges, qui proprie dicti sunt, delatae erant. v. Aristot. Polit. III, 14. Unde ipsi nomen pristinum permanserat. Praeterquam autem, quod ipsi in caussis ad religionem pertinentibus de iure respondendum fuit, etiam sacra quaedam publica procurabat, veluti festa solemnia, Eleusinia, Lenaea, lampadum certamina. v. Pollux. VIII. 90. *ὁ δὲ βασιλεὺς — καὶ τὰ περὶ τὰς πατρίας θυσίας διοικεῖ.* coll. Schoemann. Antiquitatt. Graec. p. 260. qui tribus superioribus archontibus sacrorum quorundam procurationem datam fuisse docuit.

ἕτερον πάμπολυν ὄχλον σκεπτέον, ὃς ἄρτι κατάδηλος νῦν ἡμῖν γέγονεν ἀποχωρισθέντων τῶν ἔμπροσθεν.

ΝΕ. ΣΩ. Τίνας δ' αὐτοὺς καὶ λέγεις;

ΞΕ. Καὶ μάλα τινὰς ἀτόπους.

ΝΕ. ΣΩ. Τί δή;

ΞΕ. Πάμφυλόν τι γένος αὐτῶν ὥς γε ἄρτι σκοπουμένῳ φαίνεται. πολλοὶ μὲν γὰρ λέουσι τῶν ἀνδρῶν εἴξασι καὶ κενταύροις καὶ τοιούτοισιν ἑτέροις,
B πάμπολλοι δὲ Σατύροις καὶ τοῖς ἀσθενέσι καὶ πολυτρόποις θηρίοις· ταχὺ δὲ μεταλλάττουσι τάς τε ἰδέας καὶ τὴν δύναμιν εἰς ἀλλήλους. καὶ μέντοι μοι νῦν, ὦ Σώκρατες, ἄρτι δοκῶ κατανενοηκέναι τοὺς ἄνδρας.

ΝΕ. ΣΩ. Λέγοις ἄν· ἔοικας γὰρ ἄτοπόν τι καθορᾶν.

P. 291. *Τίνας δ' αὐτοὺς καὶ λ.*] δ' om. Clark. Vat. et ed. Turicens.

ὥς γ' ἄρτι σκ.] ὥςτε Clark. Vat. et pr. Ven. *Π.* Pro ἄρτι, quod debetur Clark. Vat. Ven. *Π.*, vulgo scribebatur ἀρτίως. v. Lobeck. ad Phrynich. p. 19 sqq.

B. *ἠμφεγνόησαα κατ.*] Sic cum Clark. Vat. Coisl. et pr. *Π.* plurimi. Vulgo ἠμφιγνόησα.

P. 291. *Τίνας αὐτοὺς καὶ λέγεις*] De hoc καί v. ad Alcib. I. p. 106. C. Cratyl. p. 407. E. Latine dicas: Q u o s n a m t a n d e m (*auch noch*) d i c i s? quod est cum admiratione sciscitantis et maius quiddam expectantis.

ὥς γε ἄρτι σκοπουμένῳ] V. Matthiae Gr. §. 388. a. Tum de εἴξασι Timaeus Gloss. Εἴξασι καὶ εἴκασι λέγει ἀντὶ τοῦ ἐοίκασιν. Eadem forma recurrit infra p. 305. E. Sophist. p. 230. A. Etymologus M. p. 297. 12. hanc formam tradit ab Atticis receptam esse ex dialecto Boeotorum κ in ξ mutare solitorum. Aliter eius originem declarare studuerunt recentiores Grammatici, maxime B u t t m a n n u s Gr. §. 109. ann. 13. et §. 114. ubi in secunda editione etiam L o b e c k i i de hac re sententia exposita est. Ceterum lepidissima haec est istorum hominum irrisio, qui cum leonibus, Centauris, Satyris, aliisque monstris comparantur.

B. *τὸ γὰρ ἄτοπον ἐξ ἀγνοίας π. ξ.*] id, quod mirum et insolitum videtur omnibus existit ex ignoratione: enimvero etiam nunc mihi ipsi id accidit; protenus enim dubius haesi conspecto eorum choro, qui in rebus civilibus versantur. Quippe eminus illos videbam, ut non possem accurate eos cognoscere et qui essent diiudicare; nunc tamen eos videor perspexisse penitus (κατανενοηκέναι). Sunt enim rerum civilium praestigiatores, quos a vero rege et viro rerum civi-

ΞΕ. Ναί· τὸ γὰρ ἄτοπον ἐξ ἀγνοίας πᾶσι συμβαίνει. καὶ γὰρ δὴ καὶ νῦν αὐτὸς τοῦτο ἔπαθον· ἐξαίφνης ἠμφεγνόησα κατιδὼν τὸν περὶ τὰ τῶν πόλεων πράγματα χορόν. C

ΝΕ. ΣΩ. Ποῖον;

ΞΕ. Τὸν πάντων τῶν σοφιστῶν μέγιστον γόητα καὶ ταύτης τῆς τέχνης ἐμπειρότατον· ὃν ἀπὸ τῶν ὄντως ὄντων πολιτικῶν καὶ βασιλικῶν καίπερ 'παγχάλεπον ὄντα ἀφαιρεῖν ἀφαιρετέον, εἰ μέλλομεν ἰδεῖν ἐναργῶς τὸ ζητούμενον.

ΝΕ. ΣΩ. Ἀλλὰ μὴν τοῦτό γε οὐκ ἀνετέον.

ΞΕ. Οὔκουν δὴ κατά γε τὴν ἐμήν. καί μοι φράζε τόδε.

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ ποῖον;

C. πάντων τῶν σοφιστῶν] σοφῶν Clark. Vat. Ven. *Π.* et pr. *Σ.* Zitt. Flor. b. pessime; nam ita urbana perit istorum homuncionum irrisio, quam scilicet non senserunt boni critici.

καίπερ παγχάλεπον] χαλεπὸν Clark. Vat. Ven. *Π.* et pr. *Σ.* male. nam illud multo convenientius ipsi sententiae est. rursus hic male argutati esse videntur critici.

lium revera perito distinguamus prorsus necesse est. Verba ἐξαίφνης ἠμφιγνόησα κ. τ. λ., quia epexegesin praegressorum continent, non addita copula subiunguntur; de quo usu loquendi, saepenumero a viris doctis neglecto, alibi veluti ad Gorg. p. 450. A. B. explicavimus. Frequens inprimis haec ratio est post formulas τοῦτο πάσχειν, οὕτως ἔχειν, aliasque similes. Phaedon. p. 68. E. οὐ ταὐτὸν τοῦτο πεπόνθασιν· ἀκολασίᾳ τινὶ σώφρονές εἰσιν; Ibid. p. 73. D. οἱ ἐρασταὶ — πάσχουσι τοῦτο· ἔγνωσάν τε τὴν λύραν κ. τ. λ. Apol. Socr. p. 22. A. ἔπαθόν τι τοιοῦτον· οἱ μὲν μάλιστα εὐδοκιμοῦντες ἔδοξάν μοι ὀλίγου δεῖν τοῦ πλείστου ἐνδεεῖς εἶναι. ubi v. ann. Eurip. Iphig. Aul. v. 366. μύριοι δέ τοι πεπόνθασ' αὐτό· πρὸς τὰ πράγματ' ἐκπονοῦσ' ἑκόντες εἶτα δ' ἐξεχώρησαν κακῶς. Heraclid. v 179. μὴ — πάθῃς σὺ τοῦτο· τοὺς ἀμείνονας παρὸν φίλους ἑλέσθαι, τοὺς κακίονας λάβῃς. Adde Legg. I. p. 635. D. Gorg. p. 450. A. B. 465. D. 479. B. C. Ceterum vett. editt. perperam post ἐξαίφνης interpungunt.

Οὔκουν δή, κατά γε τὴν ἐμήν] Recte Ficinus: Non certe, ut arbitror. Quamobrem prudenter Stephanus Οὔκουν pro Οὐκοῦν restituit auctorem secutus Cornarium. Ceterum conf. supra p. 277. A. νῦν δὲ κατά γε τὴν ἐμὴν οὔπω φαίνεται. Phileb. p. 46. A. ἀλλ', ὦ Πρώταρχε, εἰσὶ κατά γε τὴν ἐμήν. De Rep. III. p. 397. D. ἐὰν ἥ ἐμὴ νικᾷ.

Cap. XXXI. *ΞΕ.* Ἆρ' οὐ μοναρχία τῶν πολι-
D τικῶν ἡμῖν ἀρχῶν ἐστὶ μία;

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Καὶ μετὰ μοναρχίαν εἴποι τις ἄν, οἶμαι, τὴν ὑπὸ τῶν ὀλίγων δυναστείαν.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς δ' οὔ;

ΞΕ. Τρίτον δὲ σχῆμα πολιτείας οὐχ ἡ τοῦ πλήθους ἀρχή, δημοκρατία τοὔνομα κληθεῖσα;

ΝΕ. ΣΩ. Πάνυ γε.

ΞΕ. Τρεῖς δ' οὖσαι μῶν οὐ πέντε τρόπον τινὰ γίγνονται, δύο ἐξ ἑαυτῶν ἄλλα πρὸς αὐταῖς ὀνόματα τίκτουσαι;

ΝΕ. ΣΩ. Ποῖα δή;

E *ΞΕ.* Πρὸς τὸ βίαιόν που καὶ ἑκούσιον ἀποσκοποῦντες νῦν, καὶ πενίαν καὶ πλοῦτον, καὶ νόμον καὶ

D. *Πάνυ γε*] Ante πάνυ omisimus καὶ cum Clark. Vat. Ven. Π.

E. *τοῖν δυοῖν*] V. ταῖν, invitis codd. fere omnibus.

τυραννίδι, τὸ δὲ β.] Ante τυραννίδι Steph. de coniectura

D. *Ἆρ' οὐ μοναρχία τῶν πολιτικῶν* —] Laudat haec usque ad verba εἴωθε μεταλλάττειν; ἀληθῆ Stobaeus Eclogg. Ethic. c. 41. p. 245. = Florileg. Tit. 43. sect. 63. ed. Gaisford. Est autem hic qui sequitur locus gravissimus ad cognoscendas veterum politicorum de variis rerum publicarum formis opiniones. Distinguebant enim tria maxime illarum genera, prouti vel penes unum, vel penes paucos, vel penes omnes summum esset in re publica ius et imperium. Ex tribus his generibus unumquodque rursus in binas species dividebant, prouti qui summam tenerent potestatem aut recte ea et ex legibus uterentur, aut neglecto bono publico agerent lubidinose. conf. infra p. 302. B sqq. De Rep. VIII. p. 543. C sqq. Aristot. Pol. III. 5. et quae exposuerunt Hermann. Antiquit. Graec. §. 52. Schoemann. Antiquit. Iur. Publ. Graec. p. 55 sqq.

τὴν ὑπὸ τῶν ὀλίγων δυναστείαν] Sic De Rep. II. p. 359. A. τὸ ὑπὸ τοῦ νόμου ἐπίταγμα. Ibid. p. 358. A. εὐδοκιμήσεις διὰ δόξαν. Xenoph. Cyrop. III, 3, 2. ἥδεσθαι τῇ ὑπὸ πάντων τιμῇ. Phaedon. 99. B. διὸ δὴ καὶ ὁ μέν τις δίνην περιτιθεὶς τῇ γῇ ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ. ubi v. intpp. Sophist. p. 236 D. ῥύμη ὑπὸ τοῦ λόγου. ubi plura. Adde praeterea etiam Wyttenbach. ad Plutarch. p. 213 sq. et Matthiae ann. ad Eurip. Med. v. 1250.

E. *διπλῆν ἑκατέραν τοῖν δυοῖν* —] h. e. δύο μέρη διαιροῦντες. v. Matthiae Gr. §. 419. 1. Pro vulgato ταῖν δυοῖν

ἀνομίαν, ἐν αὐταῖς γιγνόμενα, διπλῆν ἑκατέραν τοῖν δυοῖν διαιροῦντες μοναρχίαν μὲν προσαγορεύουσιν ὡς δύο παρεχομένην εἴδη δυοῖν ὀνόμασι, τυραννίδι, τὸ δὲ βασιλικῇ.

ΝΕ. ΣΩ. Τί μήν;

ΞΕ. Τὴν δὲ ὑπ' ὀλίγων γε ἑκάστοτε κρατηθεῖσαν πόλιν ἀριστοκρατίᾳ καὶ ὀλιγαρχίᾳ.

ΝΕ. ΣΩ. Καὶ πάνυ γε.

ΞΕ. Δημοκρατίας γε μήν, ἐάν τ' οὖν βιαίως ἐάν τε ἑκουσίως τῶν τὰς οὐσίας ἐχόντων τὸ πλῆθος 292
ἄρχῃ, καὶ ἐάν τε τοὺς νόμους ἀκριβῶς φυλάττον ἐάν τε μή, πάντως τοὔνομα οὐδεὶς αὐτῆς εἴωθε μεταλλάττειν.

ΝΕ. ΣΩ. Ἀληθῆ.

Cornarii inseruit τὸ μέν, quo non opus. Nec firmant illud codices mss.

ἀριστοκρατίᾳ καὶ ὀλιγαρχίᾳ] Dativum praebuerunt Clark. Ven. Y. Par. B. Vulgo scribebatur nominat.

P. 292. *οὐδεὶς αὐτῆς*] V. *αὐτοῖς*, praeter codicum fidem.

optimi libri servato Atticismo *τοῖν δυοῖν*, de quo usu v. Matthiae Gr. §. 281. Tum *προσαγορεύουσιν ὡς δύο παρεχομένην εἴδη* rursus dictum ut p. 289. C. *πάντας ὡς συναίτιοι λεχθέντες*, ubi v. ann. Ante *τυραννίδι* quod Stephanus invitis codd. et vett. editt. inseruit *τὸ μέν*, mirari subit virum egregium immemorem fuisse creberrimi apud Platonem usus loquendi, de quo exposuimus ad Protagor. p. 330. A. Reipubl. V. p. 451. E. conf. Schaefer. ad Lamb. Bos. p. 329. Hermann. ad Viger. p. 699. Matthiae Gr. §. 288. 4.

Τὴν δὲ ὑπ' ὀλίγων—ἀριστοκρατίᾳ καὶ ὀλ.] Repetendum est ex antecedentibus: *προσαγορεύουσιν ὡς παρεχομένην δύο εἴδη δυοῖν ὀνόμασι, ἀριστοκρατίᾳ καὶ ὀλιγαρχίᾳ*; unde patet opus esse dativo. Vulgo erat *ἀριστοκρατία καὶ ὀλιγαρχία*, nominativo casu, scriptum, quod inde repetendum, quod in serioris aetatis codicibus iota, quod vocatur subscriptum, non adiicitur. Vicissim quod apud Stobaeum legitur *ἀριστοκρατίαν καὶ ὀλιγαρχίαν*, id ex eo duxit originem, quod in vetustioribus libris iota non subscribitur, sed iuxta eam litteram, ad quam pertinet, adscribi solet.

P. 292. *τοὔνομα οὐδεὶς αὐτῆς εἴωθε μ.*] Male vulgo *αὐτοῖς*. Error inde ortus, quod *αὐτῆς* post *Δημοκρατίας* illatum aliquid offensionis habere visum est. At enim vero hunc loquendi usum non ita rarum esse docebunt, quae scripsimus ad Phaedon. p. 111. C. Symp. p. 195. A. De iusto atque iniusto populi imperio tunc temporis non-

ΞΕ. Τί οὖν; οἰόμεθά τινα τούτων τῶν πολιτειῶν ὀρθὴν εἶναι τούτοις τοῖς ὅροις ὁρισθεῖσαν, ἑνὶ καὶ ὀλίγοις καὶ πολλοῖς, καὶ πλούτῳ καὶ πενίᾳ, καὶ τῷ βιαίῳ καὶ ἑκουσίῳ, καὶ μετὰ γραμμάτων καὶ ἄνευ νόμων ξυμβαίνουσαν γίγνεσθαι;

ΝΕ. ΣΩ. Τί γὰρ δὴ καὶ κωλύει;

B ΞΕ. Σκόπει δὴ σαφέστερον, τῇδε ἑπόμενος.

ΝΕ. ΣΩ. Πῇ;

ΞΕ. Τῷ ῥηθέντι κατὰ πρώτας πότερον ἐμμενοῦμεν ἢ διαφωνήσομεν;

ΝΕ. ΣΩ. Τῷ δὴ ποίῳ λέγεις;

ΞΕ. Τὴν βασιλικὴν ἀρχὴν τῶν ἐπιστημῶν εἶναί τινα ἔφαμεν, οἶμαι.

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Καὶ τούτων γε οὐχ ἁπασῶν, ἀλλὰ κριτικὴν δήπου τινὰ καὶ ἐπιστατικὴν ἐκ τῶν ἄλλων προειλόμεθα.

Τί γὰρ — κωλύει] κωλύειν Clark. Vat.

B. *εἶναί τινα ἔφαμεν*] τι pro τινα Clark. Vat. Ven. *Π.* male.

C. *τὸ δ' ἥ τις οὐχ ἐκ.*] ἥν τις Clark. Vat. vitiose. Dein pro πω Vat. Clark. Ven. *Π.* Flor. i. πως. Vulgo που.

dum peculiaribus nominibus insignito dicetur infra ad p. 302. D.

καὶ μετὰ γραμμάτων καὶ ἄνευ νόμων ξυμβ. γίγνεσθαι] Poterat hunc in modum continuari oratio: καὶ γράμμασι νόμων καὶ ἀνομίᾳ. Sed postremum vocabulum quia non satis aptum ad rem praesentem videbatur, constructione paullulum mutata adiicitur ξυμβαίνουσαν γίγνεσθαι, quibus verbis μετὰ γραμμάτων καὶ ἄνευ νόμων accommodatum est.

B. *ἀλλὰ κριτικὴν δή πού τινα — προειλόμεθα*] sed iudicandi quandam et imperandi artem ex ceteris elegimus, in qua ars civilis contineretur. Respicitur ad ea, quae p. 258. C sqq. de hac re exposita leguntur.

C. *δεῦρ' ἀεὶ προεληλύθαμεν*] Frequens est hoc δεῦρ' ἀεί, abunde illustratum a Porsono ad Eurip. Orest. v. 1679. et Phoeniss. v. 1224. Boeckhio in Minoem ac Legg. p. 102. Dein τὸ δέ pertinet ad pronomen ἥ τις, hoc sensu: sed quaenam ea esset, istud vero nondum poteramus subtilius exponere.

Τοῦτ' αὐτὸ τοίνυν ἄρ' ἐννοοῦμεν—] Vett. editt. τοῦτο τοίνυν. Restitui nunc αὐτὸ ex Bodl. aliisque, praeeunte Bekkero. Nam sententia haec est: id ipsum autem, in quo rei quasi cardo ver-

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Κἀκ τῆς ἐπιστατικῆς τὴν μὲν ἐπ' ἀψύχοις ἔργοις, τὴν δὲ ἐπὶ ζώοις. καὶ κατὰ τοῦτον δὴ τὸν C
τρόπον μερίζοντες δεῦρ' ἀεὶ προεληλύθαμεν, ἐπιστήμης οὐκ ἐπιλανθανόμενοι, τὸ δ' ἥτις οὐχ ἱκανῶς πω δυνάμενοι διακριβώσασθαι.

ΝΕ. ΣΩ. Λέγεις ὀρθῶς.

ΞΕ. Τοῦτ' αὐτὸ τοίνυν ἆρ' ἐννοοῦμεν, ὅτι τὸν ὅρον οὐκ ὀλίγους οὐδὲ πολλούς, οὐδὲ τὸ ἑκούσιον οὐδὲ τὸ ἀκούσιον, οὐδὲ πενίαν οὐδὲ πλοῦτον γίγνεσθαι περὶ αὐτῶν χρεών, ἀλλά τινα ἐπιστήμην, εἴπερ ἀκολουθήσομεν τοῖς ἔμπροσθεν;

Cap. XXXII. *ΝΕ. ΣΩ.* Ἀλλὰ μὴν τοῦτό γε D
ἀδύνατον μὴ ποιεῖν.

ΞΕ. Ἐξ ἀνάγκης δὴ νῦν τοῦτο οὕτω σκεπτέον, ἐν τίνι ποτὲ τούτων ἐπιστήμη ξυμβαίνει γίγνεσθαι περὶ ἀνθρώπων ἀρχῆς, σχεδὸν τῆς χαλεπωτάτης καὶ

Τοῦτ' αὐτὸ τοίνυν] *αὐτὸ* additum ex Clark. Vat. Ven. *Π.* Mox *ἔμπροσθε* Clark. Vat.

D. *ἐπιστήμη ξυμβαίνει*] V. *ἐπιστήμην*. In Ven. *Υ.* Par. B. Flor. a. b. c. est *ἐπιστήμῃ*. Sed recte *ἐπιστήμη*, nominativo casu, ceteri. v. ann.

satur, *scientiam* esse rationem civilem, sane quam intelligere debemus, siquidem teneamus superiora.

D. *Ἐξ ἀνάγκης δὴ νῦν τοῦτο —*] h. e. in quanam illarum civitatis formarum (*τούτων*) insit hominum regendorum scientia, rei prope difficillimae acquisitu atque longe maximae. Pro *ἐπιστήμη*, nominativo, quod Stephanus mutavit in *ἐπιστήμην*, Bekkerus ex duobus libris *YB* scripsit *ἐπιστήμῃ*. Quod factum nollem. Recte codex Bodl., Gaisfordo quidem teste, cum Ald. et Bass. nominativum tuetur. Solet enim nomen verbo *συμβαίνει* addi vel primo casu positum vel quarto: illud maxime fit, ubi subiectum verbo antecedit; hoc autem, ubi idem illud eidem subiungitur. Phileb. p. 55. A. *πολλή τις ἀλογία συμβαίνει γίγνεσθαι, ἐάν τις τὴν ἡδονὴν ὡς ἀγαθὸν ἡμῖν τιθῆται.* ubi Stephanus corrigi volebat *πολλήν τινα ἀλογίαν*. Parmenid. p. 134. A. *ἑκάστη τῶν παρ' ἡμῖν ὄντων ἑκάστου ἂν ἐπιστήμη συμβαίνοι εἶναι.* Phaedon. p. 67. C. *κάθαρσις δὲ εἶναι ἆρ' οὐ τοῦτο συμβαίνει κ. τ. λ.* ubi plura adscripsimus. Aliud quid foret *ξυμβαίνει τινὶ γίγνεσθαι.* Ad ipsam sententiam apte contuleris illa Reip. VIII. p. 551. C. ubi *ἡ ἀρχὴ πόλεως πέρι* vocatur item *χαλεπωτάτη καὶ μεγίστη*.

μεγίστης κτήσασθαι. δεῖ γὰρ ἰδεῖν αὐτήν, ἵνα θεασώμεθα, τίνας ἀφαιρετέον ἀπὸ τοῦ φρονίμου βασιλέως, οἳ προςποιοῦνται μὲν εἶναι πολιτικοὶ καὶ πείθουσι πολλούς, εἰσὶ δὲ οὐδαμῶς.

ΝΕ. ΣΩ. Δεῖ γὰρ δὴ ποιεῖν τοῦτο, ὡς ὁ λόγος ἡμῖν προείρηκε.

E ΞΕ. Μῶν οὖν δοκεῖ πλῆθός γε ἐν πόλει ταύτην τὴν ἐπιστήμην δυνατὸν εἶναι κτήσασθαι;

ΝΕ. ΣΩ. Καὶ πῶς;

ΞΕ. Ἀλλ' ἆρα ἐν χιλιάνδρῳ πόλει δυνατὸν ἑκατόν τινας ἢ καὶ πεντήκοντα αὐτὴν ἱκανῶς κτήσασθαι;

ΝΕ. ΣΩ. Ῥᾴστη μέντ' ἂν οὕτω γ' εἴη πασῶν τῶν τεχνῶν· ἴσμεν γάρ, ὅτι χιλίων ἀνδρῶν ἄκροι πεττευταὶ τοσοῦτοι πρὸς τοὺς ἐν τοῖς ἄλλοις Ἕλλησιν

E. *αὐτὴν ἱκανῶς κτήσασθαι*] V. αὐτῶν, quod caret fere codicum suffragiis.

μή τι δὴ βασιλεῖς γε] Astius coni. μὴ ὅτι δὴ βασιλεῖς γε, ut est Phileb. p. 60. D. sed v. annot.

τὸν ἔμπροσθεν λόγον] Clark. Vat. ἔμπροσθε. Inter has

καὶ πείθουσι πολλούς] Iut. εἶναι πολιτικοί.

E. *ἄκροι πεττευταί*] h. e. perfecti calculorum lusores. v. ad Theaet. p. 148. C. 152. E. 201. C.

μή τι δὴ βασιλεῖς γε] h. e. nedum reges, s. artis civilis re vera gnari ac periti. De μή τι — γε v. Hermann. ad Viger. ann. 266. Hartung. De Particulis Graecis II. p. 155. et I. p. 267.

P. 293. *ἑπόμενον δὲ οἶμαι τούτῳ, τὴν μὲν —*] Nihil ad sententiam refert, utrum δεῖ an δεῖν legeris. Nam utrovis modo illa huc redit: Consequens vero esse puto, rectum imperium apud unum aliquem vel duos vel admodum paucos quaeri oportere, quando rectum extiterit. Veruntamen quoniam grammatici est, ne litterulam quidem temere negligere, utique quaesivisse iuvabit, cur plurimi optimique libri δεῖ servaverint, quum tamen δεῖν, quod Stephanus reposuit, usui loquendi multo sit convenientius. De qua re sic videtur existimandum. Post ἑπόμενον δὲ οἶμαι τούτῳ infertur oratio libera nec aliunde suspensa. Quod sane nihil habet insolentiae: et vero minus etiam habere visum esset, si post τούτῳ additum esset vocabulum aliquod, quod rectae orationis indicium faceret. At enim vero eo minime opus esse, facile persuadebunt quae alia id genus exempla collegimus ad Phaedon. p. 91. B. Phaedr. p. 278. C. De Rep. IV. p. 492. E. Sophist. p. 231. C. D.

ἐάν τε κατὰ τὰ γράμματα] Hic deest τὰ in uno Flor. i., in ceteris codd. omnibus servatum. Nec vero illud abiecerim, quamquam subiungitur ἄνευ γραμμάτων et mox communi li-

οὐκ ἂν γένοιντό ποτε, μή τι δὴ βασιλεῖς γε. δεῖ γὰρ
δὴ τόν γε τὴν βασιλικὴν ἔχοντα ἐπιστήμην, ἄν τ'
ἄρχῃ καὶ ἐὰν μή, κατὰ τὸν ἔμπροσθεν λόγον ὅμως
βασιλικὸν προςαγορεύεσθαι. 293

ΞΕ. Καλῶς ἀπεμνημόνευσας. ἑπόμενον δὲ οἶμαι
τούτῳ, τὴν μὲν ὀρθὴν ἀρχὴν περὶ ἕνα τινὰ καὶ δύο
καὶ παντάπασιν ὀλίγους δεῖ ζητεῖν, ὅταν ὀρθὴ γίγνηται.

ΝΕ. ΣΩ. Τί μήν;

ΞΕ. Τούτους δέ γε, ἐάν τε ἑκόντων ἐάν τε
ἀκόντων ἄρχωσιν, ἐάν τε κατὰ τὰ γράμματα ἐάν τε
ἄνευ γραμμάτων, καὶ ἐὰν πλουτοῦντες ἢ πενόμενοι,
νομιστέον, ὥςπερ νῦν ἡγούμεθα, κατὰ τέχνην ἡντι-
νοῦν ἀρχὴν ἄρχοντας. τοὺς ἰατροὺς δὲ οὐχ ἥκιστα B
νενομίκαμεν, ἐάν τε ἑκόντας ἐάν τε ἄκοντας ἡμᾶς

formas quantopere fluctuentur codd., nunc narrare nihil attinet. v. Schneider. ad Remp. I. p. 126.

P. 293. ὀλίγους δεῖ ζητεῖν] ὀλίγον Clark. Vat. Ven. Π, pessime. Pro δεῖ vulgo δεῖν, quod tamen uni Stephano debetur.

κατὰ τὰ γράμματα] τὰ om. Flor. i.

brorum consensione scriptum exhibetur κατὰ γράμματα ἢ χωρὶς γραμμάτων. Nam hic quidem κατὰ τὰ γράμματα est secundum eas leges, quae latae sunt vigentque in civitate, den Gesetzen gemäss. Quod sicuti hic recte dictum est, ita in proximis vix ferri posset. Nam ἄνευ γραμμάτων hic omnino est sine legibus (ohne Gesetze), ut neutiquam cogitari debeat de neglectione earum legum, quae publice sunt sancitae. Ac similiter iudicandum est de proximis, κατὰ τὰ γράμματα ἢ χωρὶς γραμμάτων. Iam etsi concedendum est, hic quoque potuisse scribi κατὰ γράμματα, tamen quia articulus, qui librorum fere omnium auctoritate nititur, idoneam habet explicationem, nihil omnino loco movendum esse sponte intelligitur, praesertim quum nec obscura sit caussa, quamobrem τὰ ab uno alterove grammatico deletum sit. In proximis ἐάν — ἐάν notabis bis poni sic, ut idem sit quod ἐάν τε — ἐάν τε.

B. τοὺς ἰατροὺς δὲ οὐχ ἥκιστα —] Exemplo medicorum confirmat quod dixit antea, ex arte illos exercere imperium, sive id fiat reliquis civibus volentibus sive nolentibus, sive legibus publicis convenienter sive contra, etc. Quamobrem haud sane intelligitur, quid istud δέ sibi velit. Me si audis, quantocius γε repones. Nam usurpatur γε, ubi quid exempli loco cum restrictione quadam affertur, ita ut in hac certe aut in illa re aliquid valere significetur, unde etiam de aliis ita statui posse videatur. Tetigit usum loquendi Buttmann. ad Demosthen. Orat. Midian. §. 21. ann. f. cuius disputationi addas nostra ad Sympos. p. 180. D. p. 215. C. Nullus tamen liber

ἰῶνται, τέμνοντες ἢ κάοντες ἤ τινα ἄλλην ἀλγηδόνα προσάπτοντες, καὶ ἐὰν κατὰ γράμματα ἢ χωρὶς γραμμάτων, καὶ ἐὰν πένητες ὄντες ἢ πλούσιοι, πάντως οὐδὲν ἧττον ἰατροὺς φαμεν, ἕως περ ἂν ἐπιστατοῦντες τέχνῃ, καθαίροντες εἴτε ἄλλως ἰσχναίνοντες εἴτε καὶ αὐξάνοντες, ἂν μόνον ἐπ' ἀγαθῷ τῷ τῶν σωμάτων, βελτίω ποιοῦντες ἐκ χειρόνων, σώζωσιν οἱ
C θεραπεύοντες ἕκαστοι τὰ θεραπευόμενα. ταύτῃ θήσομεν, ὡς οἶμαι, καὶ οὐκ ἄλλῃ, τοῦτον ὅρον ὀρθὸν εἶναι μόνον ἰατρικῆς καὶ ἄλλης ἡστινοσοῦν ἀρχῆς.

B. ἢ κάοντες] καίοντες Clark. Vat. Ven. *II*. Sed conf. p. 298. A.

C. ταύτῃ θήσομεν] Sic Clark. Vat. Ven. *II*: pro vulg. φήσουσιν.

γε litteris perscriptum exhibet. Ceterum verbis πάντως οὐδὲν ἧττον ἰατροὺς φαμεν iterantur superiora illa τοὺς ἰατροὺς οὐχ ἥκιστα νενομίκαμεν. quae est grata quaedam orationis negligentia, quam vulgo dicunt.

ἕως περ ἂν ἐπιστατοῦντες τέχνῃ —] quamdiu ex arte nos regentes, sive id purgando aut alio modo emaciando sive etiam corpus adaugendo faciant, dummodo ad corporum salutem fiat atque sic ut ex deterioribus meliora efficiant, curantes ea, quae curantur, conservant. Ita enim verba putamus accipienda esse. Nam τέχνῃ idem est quod antea κατὰ τέχνην dicebatur, neque pendet ex ἐπιστατοῦντες, qui error est interpretum fere communis. Phaedr. p. 251. D. Παλαμήδην λέγοντα οὐκ ἴσμεν τέχνῃ. Ibid. p. 260. D. οὐδέν τι μᾶλλον ἔσται πείθειν τέχνῃ. Ibid. p. 267. B. αὐτὸς ἔφη εὑρηκέναι ὧν δεῖ λόγων τέχνῃ. Euthydem. p. 282. D. al. Participia autem, καθαίροντες εἴτ' ἄλλως ἰσχναίνοντες εἴτε καὶ αὐξάνοντες praecedenti ἐπιστατοῦντες τέχνῃ per epexegesin adduntur, quod constructionis genus multis locis illustravimus, ut hic sufficiat verbo de eo monuisse. Porro ad ἂν μόνον ἐπ' ἀγαθῷ τῶν σωμάτων ex praecedentibus per zeugma quoddam intelligendum est ποιῶσιν, verbum generalioris notionis; nisi malueris singula illa καθαίρωσιν εἴτε ἰσχναίνωσιν εἴτε καὶ αὐξάνωσιν mente et cogitatione iterare, quod sane eodem redit. Ipsa ellipsis, ex brevitatis studio enata, neminem facile morabitur. Iam ad βελτίω facile patet intelligi αὐτά s. τὰ σώματα, istud ipsum vero βελτίω ποιοῦντες ἐκ χειρόνων ad proxime praegressa pertinere. Denique subiecti significatio denuo additur in ipsa periodi clausula, οἱ θεραπεύοντες, cui per oppositionem frequentissimam eleganter iungitur τὰ θεραπευόμενα. Ita igitur omnia satis expedita esse arbitramur.

C. τοῦτον ὅρον ὀρθὸν εἶναι] Ne quis τοῦτον τὸν ὅρον malit. Nam τοῦτον est subiecti loco, ὅρον ὀρθόν autem praedicati munere fungitur. Quamobrem verba Germanice sic red-

ΝΕ. ΣΩ. Κομιδῇ μὲν οὖν.

Cap. XXXIII. *ΞΕ.* Ἀναγκαῖον δὴ καὶ πολιτειῶν, ὡς ἔοικε, ταύτην ὀρθὴν διαφερόντως εἶναι καὶ μόνην πολιτείαν, ἐν ᾗ τις ἂν εὑρίσκοι τοὺς ἄρχοντας ἀληθῶς ἐπιστήμονας καὶ οὐ δοκοῦντας μόνον, ἐάν τε κατὰ νόμους ἐάν τε ἄνευ νόμων ἄρχωσι, καὶ ἑκόντων ἢ ἀκόντων, ἢ πενόμενοι ἢ πλουτοῦντες, τούτων ὑπολογιστέον οὐδὲν οὐδαμῶς εἶναι κατ' οὐδεμίαν ὀρθότητα. D

ΝΕ. ΣΩ. Καλῶς.

καὶ πολιτειῶν] πολιτείαν Clark. Ven. *Π*. Dein vulgo διαφερόντως ὀρθήν, quem ordinem ex Clark. Ven. *Π*. Flor. i. mutavimus.

ἢ ἀκόντων] καὶ ἀκ. Vat. Ven. *Π*.

denda sunt: So und nicht anders, glaube ich, werden wir annehmen, dass nemlich dieses die allein richtige Begriffsbestimmung der Heilkunst und ieder andern Kunst sei. Genus constructionis declaravimus ad Apol. Socr. p. 24. B. et 18. A. Menon. p. 71. E sqq.

ἐν ᾗ τις ἂν εὑρίσκοι τοὺς ἄρχοντας —] Quid philosophus significet et cur ita sentiat, clarius perspicietur ex iis, quae mox p. 294. A sqq. et p. 297. A. disserentur. Tractavimus rem etiam in Prolegomenis.

τούτων ὑπολογιστέον οὐδὲν οὐδ.] Haec liberiore sermonis conformatione adiiciuntur, perinde ac si inde a verbis ἐάν τε κατὰ νόμους κ. τ. λ. protasis quaedam orsa esset, quae tamen ad praegressa referri oportere manifestum putamus. Itaque hic agnoscimus quandam singularum enuntiati partium confusionem, qua id, quod ad superiora pertinet, rursus protasin efficit eorum, quae deinceps adiiciuntur. Est autem ὑπολογίζεσθαι rationes subducere ac secum reputare, quid quantumve sit, quod in aliquam partem valeat. v. Criton. p. 48. D. μὴ οὐ δέῃ ὑπολογίζεσθαι οὔτ' εἰ ἀποθνήσκειν δεῖ μένοντας οὔτε κ. τ. λ. Apol. p. 28. B. οἴει δεῖν κίνδυνον ὑπολογίζεσθαι τοῦ ζῆν ἢ τεθνάναι Phileb. p. 28. D. al. Quamobrem sententia verborum sic declaranda: nihil horum omnium, utrum ex legibus an sine legibus, volentibus an nolentibus imperent et utrum pauperes ipsi sint an divites, ullo modo respiciendum et aliquo loco numerandum est in ulla recta ratione ac definitione. Nam negatio in κατ' οὐδεμίαν ὀρθότητα more loquendi non ita raro repetita. v. De Rep VI. p. 495. B. Phileb. p. 19. B Soph. p. 251. Menex. p. 249. C. Phaedr. p. 236. E. Phaedon. p. 78. D. ubi est: οὐδέποτε οὐδαμῇ οὐδαμῶς ἀλλοίωσιν οὐδεμίαν ἐνδέχεται. Sed plurima id genus exempla collegerunt Wyttenbachius ad Phaedonem l. c. p. 199. ed. Lugd. = p. 198. ed. Lips. et Boissonad. ad Philostrat. p. 446.

ΞΕ. Καὶ ἐάν τέ γε ἀποκτιννύντες τινὰς ἢ καὶ ἐκβάλλοντες καθαίρωσιν ἐπ' ἀγαθῷ τὴν πόλιν, εἴτε καὶ ἀποικίας οἷον σμήνη μελιττῶν ἐκπέμποντές ποι σμικροτέραν ποιῶσιν, ἤ τινας ἐπεισαγόμενοί ποθεν ἄλλους ἔξωθεν, πολίτας ποιοῦντες, αὐτὴν αὔξωσιν, ἕως περ ἂν ἐπιστήμῃ καὶ τῷ δικαίῳ προσχρώμενοι, σώζοντες, ἐκ χείρονος βελτίω ποιῶσι κατὰ δύναμιν,
E ταύτην τότε καὶ κατὰ τοὺς τοιούτους ὅρους ἡμῖν μόνην ὀρθὴν πολιτείαν εἶναι ῥητέον. ὅσας δὲ ἄλλας λέγομεν, οὐ γνησίας οὐδ' ὄντως οὔσας λεκτέον, ἀλλὰ μεμιμημένας ταύτην, ἃς μὲν ὡς εὐνόμους λέγομεν, ἐπὶ τὰ καλλίω, τὰς δὲ ἄλλας ἐπὶ τὰ αἰσχίονα [μεμιμῆσθαι].

D. ἕως περ ἂν ἐπιστ.] ὥσπερ Clark. Vat. Ven. Π.
E. οὐ γνησίας] V. γνησίως. Sed γνησίας Clark. Vat. Ven. Π.
ἃς μὲν ὡς εὐνόμους] V. ἀσμένως. Heindorfius coni. ἃς μὲν

D. ἀποικίας οἷον σμήνη μελιττῶν —] Elegans dictio, qua coloniae cum apium examinibus comparantur. Similiter infra p. 301. D. βασιλεὺς οἷον ἐν σμήνεσιν. De Rep. VII. p. 520. B.
E. οὐ γνησίας οὐδ' ὄντως οὔσας λ.] Vett. editt. γνησίως. Sed parum recte iungitur γνησίως οὔσας et ὄντως οὔσας. Enimvero istud οὐδ' ὄντως οὔσας fortius designat, quod in οὐ γνησίως inesse debuit. Quamobrem verissime libri tres praestantissimi γνησίας. Vulgatum fortasse ortum est ex γνησίους, quod Boeckhio restituendum videbatur. Adverbium tamen defendit Astius ad Remp. Commentar. p. 371.
ἃς μὲν ὡς εὐνόμους λέγομεν] Sic dudum correximus quod in editt. et codd. scriptum extat ἀσμένως εὐλόγους λέγομεν. Heindorfius ἃς μὲν εὐν. coniecerat, quod dedit Bekkerus. Verum nec istud ὡς temere abiiciendum, quod fortasse errori ansam praebuit. Non enim meminerunt critici, addi illud sic saepenumero praedicato, cuius generis exempla in hoc ipso opere non pauca reperiuntur. v. ad p. 289. C. 281. B. Pro vulg. εὐλόγους recte codd. optimi nunc εὐνόμους firmarunt, quod ipsa scriptoris sententia postulabat. Praeterea vero labes alia insedit in hoc loco, nondum a quoquam animadversa. Nam ut verborum constructio sibi constet, infinitivus μεμιμῆσθαι delendus est, qui originem duxit ex inepto glossemate. Cohaerent enim ista omnia usque ad ἐπὶ τὰ αἰσχίονα cum praecedenti μεμιμημένας, ita quidem, ut ἃς μὲν dictum sit pro ταύτας μέν, ἅς, quod respondet sequenti τὰς δὲ ἄλλας. Infra p. 297. C. τὰς δ' ἄλλας μιμήματα θετέον, ὥσπερ καὶ ὀλίγον πρότερον ἐῤῥήθη, τὰς μὲν ἐπὶ τὰ καλλίονα, τὰς δὲ ἐπὶ τὰ αἰσχίω μιμουμένας ταύτην. Phileb. p. 40. C. μεμιμημέναι μέν τοι τὰς ἀλη-

ΝΕ. ΣΩ. Τὰ μὲν ἄλλα, ὦ ξένε, μετρίως ἔοικεν εἰρῆσθαι· τὸ δὲ καὶ ἄνευ νόμων δεῖν ἄρχειν χαλεπώτερον ἀκούειν ἐῤῥήθη.

ΞΕ. Σμικρόν γε ἔφθης με ἐρόμενος, ὦ Σώκρατες. ἔμελλον γάρ σε διερωτήσειν ταῦτα, πότερον ἀπο- 294
δέχει πάντα, ἤ τι καὶ δυσχεραίνεις τῶν λεχθέντων· νῦν δὲ ἤδη φανερὸν ὅτι τοῦτο βουλησόμεθα τὸ περὶ τῆς τῶν ἄνευ νόμων ἀρχόντων ὀρθότητος διελθεῖν ἡμᾶς.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς γὰρ οὔ;

ΞΕ. Τρόπον μέντοι τινὰ δῆλον ὅτι τῆς βασιλι-

ἐῶν. Nos ἃς μὲν ὡς εὐνομ. dedimus. Pro εὐνόμους, quod tuentur Clark. Vat. Coisl. Ven. ΠΣ. Flor. i., vett. editt. εὐλόγους.

P. 294. Τρόπον μέντοι τινὰ] τινὰ μέντοι Clark. Vat. Ven. Π.

θεῖς (ἡδονὰς) ἐπὶ τὰ γελοιότερα. Symp. p. 214. E. ἐπὶ τὰ γελοιότερά με ἐπαινέσεις. ubi v. ann.

τὸ δὲ καὶ ἄνευ νόμων δεῖν ἄρχειν] Non dixit Hospes antea oportere regem sapientem vel sine legibus gubernare rempublicam, sed id ei licere. Quamobrem Astius pro δεῖν legendum coniecit εἶναι, h. e. ἐξεῖναι. Sed quantumvis veritatis speciem haec coniectura habeat, tamen eam pro vera probare non possumus. Nam quodammodo sane oportet regem sapientem secundum Hospitis sententiam imperium sine legibus exercere. Quippe deficientibus bonis legibus profecto ipsi nihil relinquitur, nisi ut suis ipsius consiliis utatur ac neglectis iis, quae publice sunt sancita, consulere reipublicae saluti. Itaque δεῖν apparet utique habere quo commode defendatur, neque scrupulum iniecit, quod res in superioribus non eodem modo significata est.

διερωτήσειν ταῦτα, πότερον ἀποδ.] Stephanus ταῦτα mavult iunctum esse sequentibus. Sed huic rationi ipsa obstat vocabuli collocatio, quod cur ita in principio interrogationis positum esset, vix posset idonea ratio atque causa investigari. Astius ταὐτά scribendum coniecit. Quod cur improbemus caussam in promtu habemus. Nam debebat certe scribi αὐτὰ ταῦτα vel ταὐτὰ ταῦτα, id ipsum s. idem hoc te interrogaturus eram. Verum nec hoc opus est. Quidni enim liceat ταῦτα interpretari simpliciter hoc s. de hac re, quae ipsa deinde interrogatione significatur? Ac ne pluralis quidem numerus ita quidquam habet difficultatis, quem saepenumero de una aliqua re, minus accurate designata, usurpari vel ea docebunt, quae ad Gorg. p. 447. A. Remp. VI. p. 504. D. Apol. Socr. p. 19. D. exposuimus.

κῆς ἐστιν ἡ νομοθετική· τὸ δ' ἄριστον οὐ τοὺς νόμους ἐστὶν ἰσχύειν, ἀλλ' ἄνδρα τὸν μετὰ φρονήσεως βασιλικόν. οἶσθ' ὅπῃ;

ΝΕ. ΣΩ. Πῇ δὴ λέγεις;

ΞΕ. Ὅτι νόμος οὐκ ἄν ποτε δύναιτο τό τε ἄρι-
B στον καὶ τὸ δικαιότατον ἀκριβῶς ἅμα πᾶσι περιλαβὼν τὸ βέλτιστον ἐπιτάττειν· αἱ γὰρ ἀνομοιότητες τῶν τε ἀνθρώπων καὶ τῶν πράξεων καὶ τοῦ μηδέποτε μηδέν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἡσυχίαν ἄγειν τῶν ἀνθρωπίνων οὐδὲν ἐῶσιν ἁπλοῦν ἐν οὐδενὶ περὶ ἁπάντων καὶ ἐπὶ πάντα τὸν χρόνον ἀποφαίνεσθαι τέχνην οὐδ' ἡντινοῦν. ταῦτα δὴ συγχωροῦμέν που;

ΝΕ. ΣΩ. Τί μήν;

ΞΕ. Τὸν δέ γε νόμον ὁρῶμεν σχεδὸν ἐπ' αὐτὸ
C τοῦτο ξυντείνοντα, ὥσπερ τινὰ ἄνθρωπον αὐθάδη καὶ ἀμαθῆ καὶ μηδένα μηδὲν ἐῶντα ποιεῖν παρὰ τὴν ἑαυτοῦ τάξιν, μηδ' ἐπερωτᾶν μηδένα, μηδ' ἄν τι νέον

B. ἀκριβῶς ἅμα πᾶσιν] πᾶσιν ἅμα Clark. Vat. Ven. *Π.* τῶν τε ἀνθρώπων] τε accessit ex Clark. Vat. Ven. *Π.* καὶ τοῦ μηδέποτε μηδὲν] Steph. καὶ τὸ μ. cum Ven. *Ξ.* Sed servandum est τοῦ. Dein vulgo ὡς εἰπεῖν ἔπος, quod mutatum ex Clark. Vat. Ven. *Π.*

C. καὶ μηδένα μηδὲν] μηδένα additum ex Clark. Vat. Ven. *Π.*

P. 294. οὐ τοὺς νόμους ἐστὶν ἰσχύειν] Pythagoricum hoc esse decretum, disputavimus in Prolegomenis. conf. Valcken. ad Herodot. III, 38. Consentiunt cum his quae disputantur De Legg. IX. p. 875. C. ubi virum sapientem ac vere divinum legibus humanis subiicere velle nefas esse iudicatur.

B. αἱ γὰρ ἀνομοιότητες — καὶ τοῦ μηδέποτε μ.] Vett. editt. καὶ τὸ μηδέποτε κ. τ. λ. Quod non dubitaremus quin pro vero habendum esset, nisi prohiberet codicum auctoritas. Hi enim unanimi consensione τοῦ perscriptum habent, excepto uno Ven. *Ξ.*, qui τὸ praebet. Itaque his utique obtemperandum est, quum idonea possit huius genitivi caussa et ratio intelligi. Nam genitivi omnes fontem et originem istius dissimilitudinis significant, ut verba sic interpretanda sint: nam dissimilitudines ex hominibus et ex humanis actionibus et ex eo, quod paene nihil quidquam rerum humanarum sibi constat ac quietum manet, oriundae nullam artem sinunt simplex aliquid in ulla re de omnibus et in omne tempus declarare ac praecipere. conf. Matthiae Gr. §. 375. qui similia genitivi sic po-

ἄρα τῳ ξυμβαίνῃ βέλτιον παρὰ τὸν λόγον, ὃν αὐτὸς ἐπέταξεν.

ΝΕ. ΣΩ. Ἀληθῆ· ποιεῖ γὰρ ἀτεχνῶς, καθάπερ εἴρηκας νῦν, ὁ νόμος ἡμῖν ἑκάστοις.

ΞΕ. Οὐκοῦν ἀδύνατον εὖ ἔχειν πρὸς τὰ μηδέποτε ἁπλᾶ τὸ διὰ παντὸς γιγνόμενον ἁπλοῦν;

ΝΕ. ΣΩ. Κινδυνεύει.

Cap. XXXIV. ΞΕ. Διὰ τί δή ποτ' οὖν ἀναγκαῖον νομοθετεῖν, ἐπειδήπερ οὐκ ὀρθότατον ὁ νόμος; ἀνευρετέον τούτου τὴν αἰτίαν. D

ΝΕ. ΣΩ. Τί μήν;

ΞΕ. Οὐκοῦν καὶ παρ' ὑμῖν εἰσί τινες, οἷαι καὶ ἐν ἄλλαις πόλεσιν, ἀθρόων ἀνθρώπων ἀσκήσεις, εἴτε πρὸς δρόμον εἴτε πρὸς ἄλλο τι, φιλονεικίας ἕνεκα;

ΝΕ. ΣΩ. Καὶ πάνυ γε πολλαί.

ΞΕ. Φέρε νῦν ἀναλάβωμεν πάλιν μνήμῃ τὰς

τῳ ξυμβαίνῃ] τὸ συμβὰν ᾖ Clark. Vat. Ven. Π.

D. Οὐκοῦν καὶ παρ' ὑμῖν] V. ἡμῖν. Sed unice verum ὑμῖν, quod tuentur Clark. Coisl. Vat. Ven. ΔΞΠ. Par. BCEFH. Flor. a. b. c. i.

ἀθρόων ἀνθρ.] ἀθρόων Ven. Δ. Mox φιλονικίας Ven. Ξ. quod placet Baitero; nobis non placet. v. ad Alcibiad. I. p. 122.

siti exempla affert. Eodem modo infra p. 305. B. τὴν αὑτῆς ἰδίαν ἀρετὴν παρεχομένη τοῦ μήθ' ὑπό τινων δώρων — ἐθέλειν ἂν τὰ ἀλλήλων ἐγκλήματα διαιρεῖν. Ἁπλοῦν nunc vocatur id, quod valet simpliciter ac sine ulla exceptione, quodque absolutum est. Sic infra p. 306. C. Phaed. p. 62. A. Protagor. p. 331. B. Symp. p. 183. D. 206. A. al. — ἐπ' αὐτὸ τοῦτο, ad id ipsum, ut rata esse iubeat, quae semper et ubique valeant.

C. μηδ' ἄν τι νέον ἄρα —] ne tum quidem, si cui praeter opinionem (ἄρα) aliquid novi obvenerit, quod melius sit quam quod ipse mandavit. In his παρὰ τὸν λόγον.

Οὐκοῦν ἀδύνατον εὖ ἔχειν] Nonne igitur fieri non potest, ut ad ea, quae nunquam sunt simplicia (ac perpetuae vicissitudini et mutationi obnoxia) unquam bene se habeat illud, quo semper et per omnia est simplex, ita ut perpetuo valeat?

D. ἀνευρετέον τούτου τὴν αἰτίαν] Sic De Rep. II. p. 380. A. ἐξευρετέον. v. Dobraeus ad Aristoph. p. 274. ed.

τῶν τέχνῃ γυμναζόντων ἐπιτάξεις ἐν ταῖς τοιαύταις ἀρχαῖς.

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ ποῖον;

ΞΕ. Ὅτι λεπτουργεῖν οὐκ ἐγχωρεῖν ἡγοῦνται καθ'
E ἕνα ἕκαστον, τῷ σώματι τὸ προσῆκον ἑκάστῳ προστάττοντες, ἀλλὰ παχύτερον οἴονται δεῖν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ ἐπὶ πολλοὺς τὴν τοῦ λυσιτελοῦντος τοῖς σώμασι ποιεῖσθαι τάξιν.

ΝΕ. ΣΩ. Καλῶς.

ΞΕ. Διὸ δή γε καὶ ἴσους πόνους νῦν διδόντες ἀθρόοις ἅμα μὲν ἐξορμῶσιν, ἅμα δὲ καὶ καταπαύουσι δρόμου καὶ πάλης καὶ πάντων τῶν κατὰ τὰ σώματα πόνων.

ΝΕ. ΣΩ. Ἔστι ταῦτα.

E. ἅμα δὲ καὶ καταπαύουσι] καὶ additum ex Clark. Vat. Ven. Π. Iidem deinde κατὰ σώματα, omisso articulo.
ταῖσιν ἀγέλαις] V. ταῖς, invitis optimis et plurimis codd.

Lips. et Lobeck. ad Phrynich. p. 446.

ἐν ταῖς τοιαύταις ἀρχαῖς] Fuerunt qui μάχαις praeferrent, quod extat in aliquot codd. Alii cum Cornario ἀσκήσεσιν repositum maluerunt. Neutrum nobis placet; quamquam nec vulgatam scripturam nobis satisfacere libere fatemur. Nam primum gymnastae, de cuius officiis exposuit Perizonius ad Aelian. Var. Histor. II, 6. van Dalen Dissert. in Marm. antiq. p. 691 sqq. Fabricius ad Sext. Emp. p. 535 sq. vix potuit ἀρχή aliqua tribui. Deinde ἐν ταῖς τοιαύταις ubi ἀρχαῖς legeris, non habet quorsum referatur. An tu illud putabis ad τὰς τῶν τέχνῃ γυμναζόντων ἐπιτάξεις trahi posse? Haec una enim ratio suppetit, sed tam illa difficilis, ut vix ineunda videatur. Denique mirifice languet istud ἐν ταῖς τοιαύταις ἀρχαῖς, ut melius profecto omissum esset. Dicam igitur quid sentiam: mutandum ἀρχαῖς est in ἀγέλαις. Nam illud maxime hic urgendum clariusque significandum fuit, non singulos tantummodo intelligi, qui eiusmodi exercitationes gymnicas instituant, sed cogitari oportere de maioribus eiusmodi hominum catervis atque gregibus, qui tamen cuncti uni eidemque gymnastae legi atque normae pareant. Itaque ἐν ταῖς τοιαύταις ἀγέλαις pertinet ad ἀθρόους illos ἀνθρώπους, qui moderante uno aliquo gymnasta corporis exercitationes instituant. Et confirmat hanc coniecturam nostram vel maxime illud, quod deinde gymnastae ἐν ταῖς τοιαύταις ἀγέλαις ex arte sua praecepta proponenti opponitur ὁ νομοθέτης ὁ ταῖσιν ἀγέλαις ἐπιστατήσων τοῦ δικαίου πέρι. Nihil igitur hac emendatione certius aut evidentius.

Ὅτι λεπτουργεῖν οὐκ ἐγχ.] H. e. minutatim praecepta dare singulis accommodata. — τὴν τοῦ λυ-

ΞΕ. Καὶ τὸν νομοθέτην τοίνυν ἡγώμεθα, τὸν ταῖσιν ἀγέλαις ἐπιστατήσοντα τοῦ δικαίου πέρι καὶ τῶν πρὸς ἀλλήλους ξυμβολαίων, μή ποθ' ἱκανὸν γε- 295
νήσεσθαι πᾶσιν ἀθρόοις προςτάττοντα ἀκριβῶς ἑνὶ ἑκάστῳ τὸ προςῆκον ἀποδιδόναι.

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ γοῦν εἰκός.

ΞΕ. Ἀλλὰ τὸ τοῖς πολλοῖς γε, οἶμαι, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καί πως οὑτωσὶ παχυτέρως ἑκάστοις τὸν νόμον θήσει, καὶ ἐν γράμμασιν ἀποδιδούς, καὶ ἐν ἀγραμμάτοις, πατρίοις δὲ, ἔθεσι νομοθετῶν.

ΝΕ. ΣΩ. Ὀρθῶς.

ΞΕ. Ὀρθῶς μέντοι. πῶς γὰρ ἄν τις ἱκανὸς γένοιτ' ἄν ποτε, ὦ Σώκρατες, ὥςτε διὰ βίου ἀεὶ πα-

P. 295. πῶς γὰρ ἄν τις ἱκ.] In his ἂν om. Clark. Vat. Ven. Π. Mox vulgo ἀεὶ διὰ βίον, quod ex Clark. Vat. Venet. Π. Flor. i. mutatum, in quibus tamen αἰεὶ legitur.

σιτελοῦντος τοῖς σώμασι ποιεῖσθαι τάξιν, i. q. ἐπιτάττειν τὸ λυσιτελοῦν τοῖς σώμασι.

E. ἅμα μὲν ἐξορμῶσιν] Int. αὐτούς. Nam active positum nunc verbum est, quem usum loquendi Schleiermacherus ann. ad Ionem p. 534. C. Platoni abiudicare non debebat. Ceterum hic quoque offendimus in voc. νῦν, quod adeo languidum et otiosum est, ut vitii suspicionem moveat. Num forte ἴσους πόνους ἀποδιδόντες scriptum fuit? Certe hoc verbum minime ineptum est, quod fere dicitur de iis, qui cui attribuunt id, quod ipsi debetur aut convenit. Et recurrit illud eadem de re etiam in proximis.

P. 295. Τὸ γοῦν εἰκός] H. e. κατὰ τὸ εἰκός. Perperam enim Stephanus: „Malim, inquit, τοῦτο γοῦν· nisi dicendum sit, τὸ hic idem valere quod τοῦτο.“

καὶ ἐν ἀγραμμάτοις] Usitatius fuit καὶ ἐν ἀγράφοις. Sed illo usus est ob praegressum καὶ ἐν γράμμασιν. Pertinet vero istud ἀγραμμάτοις ad ἔθεσιν hoc sensu: et scriptis leges promulgans et secundum mores et instituta, litteris quidem non consignata, sed tamen patria, leges sanciens. Nam ἐν ἔθεσι dictum est ut alibi ἐν νόμοις, de quo v. ad Critiam p. 121. B. Infra p. 295. E. eadem res significatur verbis ἄγραφα νομοθετεῖν. Paullo ante Stephanus ante τοῖς πολλοῖς delendum putabat τό. Quod si abesset, sane nihil ad sententiae integritatem desideraretur. Nunc illud ad προςῆκον referri existimandum est, quod repeti ex antecedentibus oportet. — ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, ita ut ad maximam valeat partem; sicuti p. 294. D.

ἱκανὸς γένοιτ' ἂν — ὥςτε ἀεὶ διὰ βίου] Sic Phaedr. p. 258. B. ὅταν ἱκανὸς γένηται — ὥςτε ἀθάνατος γενέσθαι. Prota-

B παρακαθήμενος ἑκάστῳ δι' ἀκριβείας προστάττειν τὸ προσῆκον; ἐπεὶ τοῦτ' ἂν δυνατὸς ὤν, ὡς οἶμαι, τῶν τὴν βασιλικὴν ὀστισοῦν ὄντως ἐπιστήμην εἰληφότων σχολῇ ποτ' ἂν ἑαυτῷ θεῖτ' ἐμποδίσματα γράφων τοὺς λεχθέντας τούτους νόμους.

ΝΕ. ΣΩ. Ἐκ τῶν νῦν γοῦν, ὦ ξένε, εἰρημένων.

ΞΕ. Μᾶλλον δέ γε, ὦ βέλτιστε, ἐκ τῶν μελλόντων ῥηθήσεσθαι.

ΝΕ. ΣΩ. Τίνων δή;

ΞΕ. Τῶν τοιῶνδε. εἴπωμεν γὰρ δὴ πρός γε ἡμᾶς

C αὐτοὺς ἰατρὸν μέλλοντα ἢ καί τινα γυμναστικὸν ἀποδημεῖν καὶ ἀπέσεσθαι τῶν θεραπευομένων συχνόν, ὡς οἴοιτο, χρόνον, μὴ μνημονεύσειν οἰηθέντα τὰ προσταχθέντα τοὺς γυμναζομένους ἢ τοὺς κάμνοντας, ὑπομνήματα γράφειν ἂν ἐθέλειν αὐτοῖς, ἢ πῶς;

ΝΕ. ΣΩ. Οὕτως.

ΞΕ. Τί δέ; εἰ παρὰ δόξαν ἐλάττω χρόνον ἀπο-

B. εἴπωμεν γάρ] Sic Ven. ΔΞ. Par. BCFH. Flor. a. b. c. Male vulgo εἴπομεν γάρ.

C. μὴ μνημονεύσειν] μὴ om. Clark. Vat. Ven. Π. Praeterea μνημονεύειν Coisl. Ven. ΔΣΥ. Par. BCEFH.

Τί δέ; εἰ παρὰ δόξαν] τί δή; Clark. Vat.

ἀλλὰ ὑποθέσθαι] Sic Clark. Vat. Ven. Π. Vulgo ὑπο-

gor. p. 338. C. al. conf. Valcken. ad Hippolyt. v. 1327. Matthiae Gr. §. 531. 2. et 533. 1. De proximis conf. Phileb. p. 21. B. ἀεὶ μὲν διὰ βίου χαίροις ἄν. Ibid. p. 22. B. οὕτως ἀεὶ διὰ βίου ζῆν. Phaed. p. 75. D. ἀεὶ διὰ βίου εἰδέναι. al. Ad τοῦτ' ἂν δυνατὸς ὢν contulisse iuvabit quae scripsimus ad Hipp. min. p. 367. E.

B. Τίνων δή; ΞΕ. Τῶν τοιῶνδε] Ad haec ex praegressis ἐκ repetendum est, more fere constanti ac perpetuo. v. ad Menon. p. 80. C. Cratyl. p. 408. D. Gorg. p. 449. E. 450. A. Sophist. p. 243. D. et supra p. 283. C. infra p. 297. E. 304. D. E. al.

ἰατρὸν μέλλοντα ἢ καὶ γυμναστικόν] Sic iunguntur saepenumero ἰατρός et γυμναστής vel παιδοτρίβης. v. Protag. p. 313. D. Criton. p. 47. B. Alcibiad. I. p. 131. A. et quae dedimus ad Phileb. p. 83. — ὑπομνήματα sunt commentarii, quibus οἱ θεραπευόμενοι praecepta sibi data admoneantur.

D. διὰ πνεύματα — γενόμενα] Astius γενόμενον scribendum censet. At γενόμενα etiam ad πνεύματα pertinet. Iungenda autem verba in hunc modum sunt: διὰ πνεύματα ἤ τι

δημήσας ἔλθοι πάλιν, ἆρ' οὐκ ἂν παρ' ἐκεῖνα τὰ γράμματα τολμήσειεν ἄλλα ὑποθέσθαι, ξυμβαινόντων ἄλλων βελτιόνων τοῖς κάμνουσι διὰ πνεύματα ἤ τι D
καὶ ἄλλο παρὰ τὴν ἐλπίδα τῶν ἐκ Διὸς ἑτέρως πως τῶν εἰωθότων γενόμενα, καρτερῶν δ' ἂν ἡγοῖτο δεῖν μὴ ἐκβαίνειν τὰ ἀρχαῖά ποτε νομοθετηθέντα μήτε αὐτὸν προστάττοντα ἄλλα μήτε τὸν κάμνοντα ἕτερα τολμῶντα παρὰ τὰ γραφέντα δρᾶν, ὡς ταῦτα ὄντα ἰατρικὰ καὶ ὑγιεινά, τὰ δὲ ἑτέρως γιγνόμενα νοσώδη τε καὶ οὐκ ἔντεχνα; ἢ πᾶν τὸ τοιοῦτον ἔν γε ἐπιστήμῃ ξυμβαῖνον καὶ ἀληθεῖ τέχνῃ περὶ ἅπαντα παν- E
τάπασι γέλως ἂν ὁ μέγιστος γίγνοιτο τῶν τοιούτων νομοθετημάτων;

ΝΕ. ΣΩ. Παντάπασι μὲν οὖν.

ΞΕ. Τῷ δὲ τὰ δίκαια δὴ καὶ ἄδικα καὶ καλὰ καὶ αἰσχρὰ καὶ ἀγαθὰ καὶ κακὰ γράψαντι καὶ ἄγραφα νομοθετήσαντι ταῖς τῶν ἀνθρώπων ἀγέλαις, ὁπόσαι κατὰ πόλιν ἐν ἑκάσταις νομεύονται κατὰ τοὺς

τίθεσθαι.

E. τῶν τοιούτων νομοθετημάτων] τοιούτων om. Steph. praeter codicum fidem.

Τῷ δὲ τὰ δίκαια δὴ καὶ ἄδικα] δὴ inserui e Clark. Vat. Ven. ΞΠ. Flor. i. Bekkerus illud sine codicum suffragio post δὲ interposuit, nescimus cur.

καὶ ἄλλο τῶν ἐκ Διός, παρὰ τὴν ἐλπίδα γενόμενα ἑτέρως πως τῶν εἰωθότων, propter ventos vel etiam propter aliud quid eorum, quae de coelo eveniunt, quum praeter expectationem aliter ac solet inciderunt. Dein ἐκβαίνειν τὰ ἀρχαῖά ποτε νομοθετηθέντα illustravimus ad Sympos. p. 183. B.

E. γέλως ἂν — γίγνοιτο — νομοθετημάτων] H. e. risum maximum excitaret de istiusmodi praescriptionibus. v. Schaeferi Appar. ad Demosth. I. p. 781. et II. p. 492. et nostra ad Theaet. p. 166. A. Mox p. 296. A. eadem sententia declaratur his verbis: ἦ καὶ τοῦτο τὸ ἀπόῤῥημα οὐδὲν ἧττον ἂν — γελοῖον φαίνοιτο;

καὶ ἄγραφα νομοθετήσαντι] Hoc antea p. 295. A. dicebatur, ἐν ἀγραμμάτοις, πατρίοις δὲ ἔθεσι νομοθετεῖν.

κατὰ πόλιν ἐν ἑκάσταις νομεύονται] Verbis κατὰ πόλιν denotatur distributio. Quo rectius ἐν ἑκάσταις subiungi potuit. — ἂν ὁ μετὰ τέχνης κ. τ. λ. si is, qui ex arte scripsit aut alius quis similis, advenerit. Dein alicui scribendum videatur μὴ ἐξέ-

τῶν γραψάντων νόμους, ἂν ὁ μετὰ τέχνης γράψας ἤ τις ἕτερος ὅμοιος ἀφίκηται, μὴ ἐξέστω δὴ παρὰ
296 *ταῦτα ἕτερα προστάττειν; ἢ καὶ τοῦτο τὸ ἀπόῤῥημα οὐδὲν ἧττον ἂν ἐκείνου τῇ ἀληθείᾳ γελοῖον φαίνοιτο;*

ΝΕ. ΣΩ. *Τί μήν;*

Cap. XXXV. *ΞΕ.* *Οἶσθ' οὖν ἐπὶ τῷ τοιούτῳ λόγον τὸν παρὰ τῶν πολλῶν λεγόμενον;*

ΝΕ. ΣΩ. *Οὐκ ἐννοῶ νῦν γ' οὕτως.*

ΞΕ. *Καὶ μὴν εὐπρεπής. φασὶ γὰρ δὴ δεῖν, εἴ τις γιγνώσκει παρὰ τοὺς τῶν ἔμπροσθεν βελτίους νόμους, νομοθετεῖν τὴν ἑαυτοῦ πόλιν ἕκαστον πείσαντα, ἄλλως δὲ μή.*

ΝΕ. ΣΩ. *Τί οὖν; οὐκ ὀρθῶς;*

B *ΞΕ.* *Ἴσως. ἂν δ' οὖν μὴ πείθων τις βιάζηται τὸ βέλτιον, ἀπόκριναι, τί τοὔνομα τῆς βίας ἔσται; Μὴ μέντοι πω, περὶ δὲ τῶν ἔμπροσθεν πρότερον.*

P. 296. *τοῦτο τὸ ἀπόῤῥημα*] *ἀπόρημα* Clark. Vat. Ven. *ΔΞΣ*. et pr. *Π*.

Καὶ μὴν εὐπρεπής] *ἀλλὰ μὴν* vett. editt. cum uno Par. E.

B. *μὴ πείθων τις*] Clark. Vat. Ven. *Π*. Vulgo *τις μὴ πείθων*.

σται. Quod tamen cave protenus comprobaveris. Nam ita certe *οὐκ ἐξέσται* scribendum fuerat. Phileb. p. 30. B. *οὐ γάρ που δοκοῦμέν γε, ὦ Πρώταρχε, τὰ τέτταρα ἐκεῖνα — πᾶσαν καὶ παντοίαν σοφίαν ἐπικαλεῖσθαι, τῶν δὲ αὐτῶν τούτων ὄντων ἐν ὅλῳ τε οὐρανῷ — ἐν τούτοις δ' οὐκ ἄρα μεμηχανῆσθαι τὴν τῶν καλλίστων καὶ τιμιωτάτων φύσιν;* Protagor. p. 325. C. Apolog. Socrat. p. 34. C. Itaque *μὴ ἐξέστω* tenendum est sic, ut gravius et ponderosius esse existimetur, quippe per orationem rectam illatum.

P. 296. *νῦν γ' οὕτως*] sic statim, ut nulla praecesserit meditatio. Phaedr. p. 235. C. *νῦν μὲν οὕτως οὐκ ἔχω εἰπεῖν.* ubi v. ann. De Rep. II. p. 380. D. *οὐκ ἔχω νῦν γε οὕτως εἰπεῖν.* Ibid. VII. p. 530. C. *οὐκ ἔχω νῦν γε οὑτωσί.* Gorg. p. 461. A. al. — *ἄλλως δὲ μή*, sc. *δεῖν νομοθετεῖν*, videlicet, ubi civitati non persuaserit.

B. *βιάζηται τὸ βέλτιον*] H. e. id, quod melius est, per vim ratum esse iubeat. — *μὴ μέντοι πω, περὶ δὲ τ. λ.*, sed ne iam *loquere* de his, verum de superioribus prius dicamus. Similem ellipsin post *μή μοι* et *μὴ οὕτως ἀλλά*, attigimus ad Menon. p. 74. D. Protagor. p. 318. B. ubi etiam Heindor-

ΝΕ. ΣΩ. Ποῖον δὴ λέγεις;

ΞΕ. Ἂν τις ἄρα μὴ πείθων τὸν ἰατρευόμενον, ἔχων δὲ ὀρθῶς τὴν τέχνην, παρὰ τὰ γεγραμμένα τὸ βέλτιον ἀναγκάζῃ δρᾶν παῖδα ἤ τιν' ἄνδρα ἢ καὶ γυναῖκα, τί τοὔνομα τῆς βίας ἔσται ταύτης; ἆρ' οὐ πᾶν μᾶλλον ἢ τὸ παρὰ τὴν τέχνην λεγόμενον ἁμάρτημα, τὸ νοσῶδες; καὶ πάντα ὀρθῶς εἰπεῖν ἔστι πρότερον τῷ βιασθέντι περὶ τὸ τοιοῦτον πλὴν ὅτι νοσώδη καὶ ἄτεχνα πέπονθεν ὑπὸ τῶν βιασαμένων ἰατρῶν; C

ΝΕ. ΣΩ. Ἀληθέστατα λέγεις.

ΞΕ. Τί δὲ ἡμῖν δὴ τὸ παρὰ τὴν πολιτικὴν τέχνην ἁμάρτημα λεγόμενόν ἐστιν; ἆρ' οὐ τὸ αἰσχρὸν καὶ τὸ κακὸν καὶ ἄδικον;

ΝΕ. ΣΩ. Παντάπασί γε.

ΞΕ. Τῶν δὴ βιασθέντων παρὰ τὰ γεγραμμένα καὶ πάτρια δρᾶν ἕτερα δικαιότερα καὶ ἀμείνω καὶ καλλίω τῶν ἔμπροσθεν, φέρε, τὸν τῶν τοιούτων αὖ D ψόγον περὶ τῆς τοιαύτης βίας, ἆρ', εἰ μέλλει μὴ κα-

τὸ βέλτιον ἀναγκ.] τὸ om. Clark. Vat. Ven. Π.
C. Τί δὲ ἡμῖν δὴ] τί δὲ εἰ μὴ δὴ Clark. Vat.
ἆρ' οὐ τὸ αἰσχρὸν] ἆρ' οὕτω Clark. Vat. Dein τὸ ante κακὸν omisimus cum Clark. Vat. Ven. Π.

finus illius exempla bene multa consignavit.

ἆρ' οὐ πᾶν μᾶλλον — νοσῶδες] nonne quodvis potius nomen ei tribuendum erit, quam quod vulgo usurpatur *inertis peccati*, s. peccati praeter artem admissi? Nam τὸ παρὰ τὴν τέχνην ἁμάρτημα est i. q. τὸ ὄνομα τοῦ παρὰ τὴν τέχνην ἁμαρτήματος, de quo loquendi genere explicavimus ad Cratyl. p. 392. A. B. et supra ad p. 262. C. Iam vero τὸ νοσῶδες additur per appositionem, ita quidem, ut idem significet τὸ ὄνομα τοῦ νοσώδους, h. e. morbum afferentis. In quo nihil est sane, quod afferat ullam difficultatem. Quamobrem Stephanum mirari licet λέγοιμεν ita coniicientem, ut interpungeretur post τέχνην et pro ἁμάρτημα τὸ legeretur ἁμάρτημά τι; mirari item licet interpretes, qui haec parum feliciter expediverunt. Ceterum perspicuitatis causa ante τὸ νοσῶδες commate distinxi.

C. ἆρ' οὐ τὸ αἰσχρὸν καὶ τὸ κακὸν καὶ ἄδικον] De articulo non repetito v. ad Euthyphron. p. 7. C.

D. φέρε, τὸν τῶν τοιούτων αὖ ψόγων —] Sermo est ἀνακόλουθος. Accusativus enim ponitur perinde ac si dein subsequeretur λέγειν δεῖ. Sed mutata constructione dicitur λεκτέον

ταγελαστότατος εἶναι πάντων, πάντα αὐτῷ μᾶλλον λεκτέον ἑκάστοτε, πλὴν ὡς αἰσχρὰ καὶ ἄδικα καὶ κακὰ πεπόνθασιν οἱ βιασθέντες ὑπὸ τῶν βιασαμένων;

ΝΕ. ΣΩ. Ἀληθέστατα λέγεις.

ΞΕ. Ἀλλ' ἆρα ἐὰν μὲν πλούσιος ὁ βιασάμενος ᾖ, δίκαια, ἂν δ' ἄρα πένης, ἄδικα τὰ βιασθέντα ἐστίν; ἢ κἂν πείσας κἂν μὴ πείσας τις, πλούσιος ἢ
E πένης, ἢ κατὰ γράμματα ἢ παρὰ γράμματα, δρᾷ τὰ ξύμφορα, τοῦτον δεῖ καὶ περὶ ταῦτα τὸν ὅρον εἶναι τόν γε ἀληθινώτατον ὀρθῆς πόλεως διοικήσεως, ὃν ὁ σοφὸς καὶ ἀγαθὸς ἀνὴρ διοικήσει τὸ τῶν ἀρχομένων; ὥςπερ ὁ κυβερνήτης τὸ τῆς νεὼς καὶ ναυτῶν
297 ἀεὶ ξυμφέρον παραφυλάττων, οὐ γράμματα τιθεὶς ἀλλὰ τὴν τέχνην νόμον παρεχόμενος, σώζει τοὺς συνναύτας, οὕτω καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τοῦτον παρὰ τῶν οὕτως ἄρχειν δυναμένων ὀρθὴ γίγνοιτ' ἂν πολιτεία, τὴν τῆς τέχνης ῥώμην τῶν νόμων παρεχο-

E. *δρᾷ τὰ ξύμφορα*] Clark. Vat. Coisl. Ven. *ΛΞΠ*. Par. BCH. Flor. a. b. c. i. δρᾷ μὴ ξύμφορα ἢ ξύμφορα. Ald. Bas 1. 2. cum Par. EF. δρᾷ μὴ ξύμφορα ἢ ἀξύμφορα. In Ven. ΣΥ. scriptum δρᾷ μὴ ξύμφορα. Recepta lectio Cornario accepta refertur.

P. 297. B. *Καὶ μὴν πρὸς ἐκεῖνα*] Post μὴν omisimus

ideoque αὐτῷ adiicitur. De πλήν post comparativum pro ἤ illato v. Matthiae Gr. §. 455. ann. 3. a.

ἢ κἂν πείσας κἂν μὴ πείσας τις —] an etiam si quis persuadens sive non persuadens dives sive pauper, sive ex praescriptis sive contra praescripta, utilia peragit, hunc oportet etiam in his verissimum esse terminum ac finitionem rectae civitatis administrationis, qua vir bonus ac sapiens res civium sit gubernaturus? Nam ὅν est καθ' ὅν, ut recte monuit Stephanus.

E. *ὥςπερ ὁ κυβερνήτης* —] Perperam Stephanus καὶ ὥςπερ coniiciebat, immemor illius usus loquendi sanequam creberrimi, quo ea, quae per comparationem sic inferuntur, ut superioribus illustrandis inserviant, sine copulae vinculo adduntur. v. quae rei exempla adscripsimus ad Phaedon. p. 61. A. et Remp. VI. p. 497. B. Dein τὸ ξυμφέρον, quia instar est nominis substantivi, recte cum genitivo casu iungitur. Eodem modo De Rep. I. p. 338. C. 339. A. D. E. 340. A. B. C. 341. A B. 342. C. 343. C. 344. C. 346. E. 347. E. II. p. 367. C. Sed nihil hoc usu frequentius, de quo tamen fallitur A. Matthiae Gr. §. 391. ann. 2. — τὴν τῆς

μένων κρείττω; καὶ πάντα ποιοῦσι τοῖς ἔμφροσιν ἄρ-
χουσιν οὐκ ἔστιν ἁμάρτημα, μέχρι περ ἂν ἓν μέγα
φυλάττωσι, τὸ μετὰ νοῦ καὶ τέχνης δικαιότατον ἀεὶ B
διανέμοντες τοῖς ἐν τῇ πόλει, σώζειν τε αὐτοὺς οἷοί
τε ὦσι καὶ ἀμείνους ἐκ χειρόνων ἀποτελεῖν κατὰ τὸ
δυνατόν;

ΝΕ. ΣΩ. Οὐκ ἔστ' ἀντειπεῖν παρά γε ἃ νῦν εἴρηται.

ΞΕ. Καὶ μὴν πρὸς ἐκεῖνα οὐδὲ ἀντιῤῥητέον.

Cap. XXXVI. *ΝΕ. ΣΩ.* Τὰ ποῖα εἶπες;

ΞΕ. Ὡς οὐκ ἄν ποτε πλῆθος οὐδ' ὡντινωνοῦν
τὴν τοιαύτην λαβὸν ἐπιστήμην οἷόν τ' ἂν γένοιτο με-
τὰ νοῦ διοικεῖν πόλιν, ἀλλὰ περὶ σμικρόν τι καὶ ὀλί- C
γον καὶ τὸ ἕν ἐστι ζητητέον τὴν μίαν ἐκείνην πολι-
τείαν τὴν ὀρθήν, τὰς δ' ἄλλας μιμήματα θετέον,
ὥσπερ καὶ ὀλίγον πρότερον ἐῤῥήθη, τὰς μὲν ἐπὶ τὰ
καλλίονα, τὰς δὲ ἐπὶ τὰ αἴσχίω μιμουμένας ταύτην.

καὶ cum Clark. Vat. Coisl. Ven. *ΑΠ.* Par. BCEFH. Flor. a. b. c. i. Zitt.

οἷόν τ' ἂν γ.] *οἷόν τι ἂν γ.* Clark. Vat. Ven. *Π.* et alii nonnulli; male.

C. *τὰς δ' ἄλλας*] δ' om. Clark. Vat. Ven. *Π.*

τέχνης — κρείττω; dum artis vim legibus potiorem adhibent.

P. 297. *τὸ μετὰ νοῦ καὶ τέχνης — οἷοί τε ὦσι*] Etiam haec ex *μέχρι περ ἂν* suspenduntur; inserviunt autem praecedentium verborum explicationi, ideoque sine copula adiiciuntur per integri enuntiati appositionem. v. ad p. 291. B. Sophist. p. 239. E.

B. *Καὶ μὴν πρὸς ἐκεῖνα οὐδὲ ἀντιῤῥητέον*] Post *μὴν* omisimus *καὶ* vulgo additum, quippe quod desideratur in plurimis iisque optimis codicibus manu scriptis. Enimvero *καὶ μήν* interdum sic dicitur, ut *καὶ* non ad totam sententiam, sed ad unam aliquam eius partem referatur, sitque idem fere quod *καὶ μὴν καί.* Sic Theaet. p. 154. E. *Καὶ μὴν ἔγωγε.* ubi Astius coniectabat *Καὶ μὴν καὶ ἔγωγε.* Eundem esse usum formulae *καὶ γάρ* ad Menon. p. 97. E. videmur demonstravisse. Hoc igitur certum et exploratum habemus. Sed illud *οὐδὲ* quomodo explicandum sit, vehementer ambigimus. Nam neque ad *πρὸς ἐκεῖνα* referri potest, neque commode explicari: ne contra dicendum quidem; hoc enim parum conveniret cum antecedentibus illis, *Οὐκ ἔστ' ἀντειπεῖν.* Itaque Stephanum putamus verum vidisse, qui *οὐδὲν* corrigendum censuit.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς τί τοῦτ' εἴρηκας; οὐδὲ γὰρ ἄρτι δῆθεν κατέμαθον τὸ περὶ τῶν μιμημάτων.

ΞΕ. Καὶ μὴν οὐ φαῦλόν γε, ἂν κινήσας τις τοῦτον τὸν λόγον αὐτοῦ καταβάλῃ καὶ μὴ διελθὼν ἐν-
D δείξηται τὸ νῦν γιγνόμενον ἁμάρτημα περὶ αὐτό.

ΝΕ. ΣΩ. Ποῖον δή;

ΞΕ. Τοιόνδε τι δεῖ γε ζητεῖν, οὐ πάνυ ξύνηθες οὐδὲ ῥάδιον ἰδεῖν· ὅμως μὴν πειρώμεθα λαβεῖν αὐτό. φέρε γάρ· ὀρθῆς ἡμῖν μόνης οὔσης ταύτης τῆς πολιτείας, ἣν εἰρήκαμεν, οἶσθ' ὅτι τὰς ἄλλας δεῖ τοῖς ταύτης συγγράμμασι χρωμένας οὕτω σώζεσθαι, δρῶσας τὸ νῦν ἐπαινούμενον, καίπερ οὐκ ὀρθότατον ὄν;

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ ποῖον;

ΞΕ. Τὸ παρὰ τοὺς νόμους μηδὲν μηδένα τολμᾶν ποιεῖν τῶν ἐν τῇ πόλει, τὸν τολμῶντα δὲ θα-
E νάτῳ ζημιοῦσθαι καὶ πᾶσι τοῖς ἐσχάτοις. καὶ τοῦτ'

τὸ περὶ τ. μιμημάτων] τὸ Steph. cum Ald, et Bas. 1. om. invitis codicibus.

κινήσας τις τοῦτον τὸν λ.] Sic Clark, Vat. Ven. ΞΠ ΣΥ. Flor. a. b. c. i. Vett. editt. τοιοῦτον τ. λ.

C. Πῶς τί τοῦτ' εἴρηκας] Nec hic Stephanus duplicem interrogationem sic in unum coniunctam tolerare voluit. Scribendum enim putat disiuncte, Πῶς; τί τοῦτ' εἴρηκας; Atqui nos quidem ingenue fatemur nullam videre causam, quamobrem utriusque interrogationis coniunctio reiicienda sit. Nam coarctata oratio sic explicanda est: πῶς εἴρηκας καὶ τί ἐστι τοῦθ' ὃ εἴρηκας; wie meinst du und was ist es, was du meinst? v. ad Hipp. mai. p. 297. E. et Tim. p. 22. C.

ἂν κινήσας τις τοῦτον τὸν λόγον αὐτοῦ κ.] si quis, quum hanc commoverit disputationem, protenus eam abiiciat. Nam αὐτοῦ putamus esse ibi, illico, statim, e vestigio, sicuti etiam αὐτόθι usurpatur. Formulam τὸν λόγον κινεῖν, ad Reip. V. p. 450. A. illustravimus.

D. πειρώμεθα λαβεῖν αὐτό] H. e. percipere, ut Reip. VII. p. 533. B. Phaedr. p. 246. D. al. Mox οὕτω σώζεσθαι explicatur verbis proximis δρῶσας τὸ νῦν ἐπαινούμενον; de quo genere structurae v. ad Phaedon. p. 59. A.

E. ἐπειδὰν τὸ πρῶτόν τις μεταθῇ τὸ νῦν δὴ ῥηθέν] ubi quis mutaverit ac seposuerit primum illud, de quo modo dictum est; h. e. ubi perfectam illam civitatem removerit, in qua unus aliquis perfecte sapiens imperium teneat. Hoc autem ubi sic fiat, legibus opus esse arbitratur, quae pro sanctis et inviolabilibus habeantur. Quamobrem quantum

ἔστιν ὀρθότατα καὶ κάλλιστ' ἔχον ὡς δεύτερον, ἐπειδὰν τὸ πρῶτόν τις μεταθῇ τὸ νῦν δὴ ῥηθέν. ᾧ δὲ τρόπῳ γεγονός ἐστι τοῦτο ὃ δὴ δεύτερον ἐφήσαμεν, διαπερανώμεθα. ἢ γάρ;

ΝΕ. ΣΩ. Πάνυ μὲν οὖν.

Cap. XXXVII. ΞΕ. Εἰς δὴ τὰς εἰκόνας ἐπανίωμεν πάλιν, αἷς ἀναγκαῖον ἀπεικάζειν ἀεὶ τοὺς βασιλικοὺς ἄρχοντας.

ΝΕ. ΣΩ. Ποίας;

ΞΕ. Τὸν γενναῖον κυβερνήτην καὶ τὸν ἑτέρων πολλῶν ἀντάξιον ἰατρόν. κατίδωμεν γὰρ δή τι σχῆμα ἐν τούτοις αὐτοῖς πλασάμενοι.

ΝΕ. ΣΩ. Ποῖόν τι;

ΞΕ. Τοιόνδε, οἷον εἰ πάντες περὶ αὐτῶν διανοηθεῖμεν, ὅτι δεινότατα ὑπ' αὐτῶν πάσχομεν. ὃν μὲν 298

τὸ νῦν γιγνόμενον] Sic Clark. Vat. Ven. ΞΠΥΣ. Zitt. Vett. editt. νυνὶ γ.

P. 298. περὶ αὐτῶν διανοηθεῖμεν] Sic Clark. Vat. Ven. Π. pro vulg. διανοηθείημεν.

auctoritatis in optima civitate perfecto regi et civili viro, h. e. sapienti, tribuit, tantum in altera legibus vindicavit, quippe quae mentis rationisque veluti vicariae essent. v. Legg. II. p. 690. C. IV. p. 713. E. XII. p. 957. C. De Rep. X. p. 607. A.

Ποίας; ΞΕ. Τὸν γενναῖον —] Ad utrumque hunc accusativum ex superioribus repetenda est εἰς praepositio; v. ad p. 295. B. — καὶ τὸν ἑτέρων πολλῶν κ. τ. λ. ex Homerici versiculi imitatione ductum. Iliad. XI. v. 514. ἰητρὸς γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων. quo loco utitur philosophus etiam Sympos. p. 214. B. — κατίδωμεν γὰρ δή τι σχῆμα κ. τ. λ. nam in his ipsis (in gubernatore et medico) quasi quandam rei imaginem effingamus atque intueamur.

P. 298. ὅτι δεινότατα ὑπ' αὐτῶν πάσχομεν] Inde ab his verbis recta infertur oratio, quo rei pictura fit illustrior ac vividior. Dignus autem est qui cum his conferatur praeclarus ille locus Reipublicae VI. p. 488. B sqq. ubi idem argumentum imagine item ab navis gubernatore repetita elegantissime illustratur. Nonnulla similiter etiam Cicero De Rep. I, 34. — καὶ οὐδέν, i. e. imo nihil. Sic μικρὰ καὶ οὐδέν dixit etiam Demosthen. p. 269. 26. et p. 790. 20. ed. Reisk. Eodem modo ὀλίγου καὶ οὐδέν positum Apolog. Socr. p. 23. A. ubi v. ann. Theaet. p. 173. E. ταῦτα πάντα ἡγησαμένη σμικρὰ καὶ οὐδέν.

γὰρ ἂν ἐθελήσωσιν ἡμῶν τούτων ἑκάτεροι σώζειν, ὁμοίως δὴ σώζουσιν, ὃν δ' ἂν λωβᾶσθαι βουληθῶσι, λωβῶνται τέμνοντες καὶ κάοντες καὶ προςτάττοντες ἀναλώματα φέρειν παῤ ἑαυτοὺς οἷον φόρους, ὧν σμικρὰ μὲν εἰς τὸν κάμνοντα καὶ οὐδὲν ἀναλίσκουσι, τοῖς δὲ ἄλλοις αὐτοί τε καὶ οἱ οἰκέται χρῶνται· καὶ
B δὴ καὶ τελευτῶντες ἢ παρὰ ξυγγενῶν ἢ παρά τινων ἐχθρῶν τοῦ κάμνοντος χρήματα μισθὸν λαμβάνοντες ἀποκτιννύασιν. οἵ τ' αὖ κυβερνῆται μυρία ἕτερα τοιαῦτα ἐργάζονται, καταλείποντές τε ἔκ τινος ἐπιβουλῆς ἐν ταῖς ἀναγωγαῖς ἐρήμους, καὶ σφάλματα ποιοῦντες ἐν τοῖς πελάγεσιν ἐκβάλλουσιν εἰς τὴν θάλατταν, καὶ ἕτερα κακουργοῦσιν. εἰ δὴ ταῦτα διανοηθέντες βουλευσαίμεθα περὶ αὐτῶν βουλήν τινα, τού-
C των τῶν τεχνῶν μηκέτι ἐπιτρέπειν ἄρχειν αὐτοκρά-

καὶ κάοντες] V. καίοντες. Sed κάοντες hic servarunt Clark. Ven. Π. Vat. Flor. a. c. i. conf. p. 293. B.

B. **καταλείποντές τε]** Sic rectissime Par. BCH. Flor. a. c. Vulgo καταλιπόντες.

εἰς τὴν θάλατταν] θάλασσαν Coisl. Par. CEF.

B. *καταλείποντές τε ἔκ τινος ἐπ.*] per insidias solos relinquentes, quum naves solvant. Nam ἀνάγειν τὴν ναῦν est portu relicto in altum vehere. v. Homer. Iliad. ά, v. 478. Herodot. VII, 128. 168. VIII, 84. Schol. Aristoph. ad Lysistr. v. 875. Nomine substantivo ἀναγωγή eodem modo usus est Polybius I, 46. conf. Hemsterhus. ad Lucian. I. p. 471.

καὶ σφάλματα ποιοῦντες — ἐκβάλλουσιν] Constructio repente mutatur, quum a participio iam ad verbi finiti usum transeatur. Nam quum antecedat καταλείποντές τε, legitima ratio exigebat, καὶ ἐκβάλλοντες — καὶ κακουργοῦντες. Sed anacoluthi admittendi opportunitatem dedit istud σφάλματα ποιοῦντες, quo posito ad evitandam orationis obscuritatem prope necessarium fuit, ut ad verbum finitum transiretur. Eodem modo post participium cum τε coniunctum in altero membro finitum verbum infertur Menex. p. 249. A. προθυμουμένη τε — καὶ ἐπειδὰν εἰς ἀνδρὸς τέλος ἴωσιν, ἀποπέμπει εἰς τὰ σφέτερα αὐτῶν. Theaet. p. 162. E. θεούς τε εἰς τὸ μέσον ἄγοντες — καὶ ἃ οἱ πολλοὶ ἂν ἀποδέχοιντο ἀκούοντες λέγετε ταῦτα. ubi λέγετε ob similem causam atque hic positum putamus. Supra p. 290. C. εἰσὶ δὲ οἵ τε περὶ μαντικὴν ἔχοντες — καὶ μὴν καὶ τὸ τῶν ἱερέων αὖ γένος — ἐπιστήμόν ἐστιν. De Rep. II. p. 364. D. Alia id genus exempla attulit Schaefer. ad Demosth. Apparat. II. p. 364.

εἰ δὴ ταῦτα διανοηθέντες βουλ.] Orditur hinc prota-

τορι μηδετέρᾳ μήτ' οὖν δούλων μήτ' ἐλευθέρων, ξυλλέξαι δὲ ἐκκλησίαν ἡμῶν αὐτῶν, ἢ ξύμπαντα τὸν δῆμον ἢ τοὺς πλουσίους μόνον, ἐξεῖναι δὲ καὶ ἰδιωτῶν καὶ τῶν ἄλλων δημιουργῶν περί τε πλοῦ καὶ περὶ νόσων γνώμην ξυμβαλέσθαι, καθ' ὅ τι χρὴ τοῖς φαρμάκοις ἡμᾶς καὶ τοῖς ἰατρικοῖς ὀργάνοις πρὸς τοὺς κάμνοντας χρῆσθαι, καὶ δὴ καὶ τοῖς πλοίοις τε αὐτοῖς καὶ τοῖς ναυτικοῖς ὀργάνοις εἰς τὴν τῶν πλοίων D χρείαν καὶ περὶ τοὺς κινδύνους τούς τε πρὸς αὐτὸν τὸν πλοῦν ἀνέμων καὶ θαλάττης πέρι καὶ πρὸς τὰς τοῖς λῃσταῖς ἐντεύξεις, καὶ ἐὰν ναυμαχεῖν ἄρα δέῃ που μακροῖς πλοίοις πρὸς ἕτερα τοιαῦτα· τὰ δὲ τῷ πλήθει δόξαντα περὶ τούτων, εἴτε τινῶν ἰατρῶν καὶ κυβερνητῶν εἴτ' ἄλλων ἰδιωτῶν ξυμβουλευόντων, γράψαντας ἐν κύρβεσί τισι καὶ στήλαις, τὰ δὲ καὶ ἄγρα-

C. *γνώμην ξυμβαλέσθαι*] Clark. Vat. Ven. *Π*. pro vulg. *ξυμβάλλεσθαι*.

D. *καὶ περὶ τοὺς κινδύνους*] *περὶ* Clark. Vat. Ven. *Π*. Vulgo *πρός*.

ἄρα δέῃ που] *δεῖν* Clark. Vat.

sis, ita ut oratio satis diu sine apodosi continuetur. Nam qui sequuntur infinitivi cum accusativo subiecti coniuncti, ii omnes pendent ex his verbis, *εἰ δὲ — βουλευσαίμεθα βουλήν τινα*. Veruntamen quae apodosis sententiam continent, ea inferuntur infra p. 299. D. E. ubi etiam protasis denuo resumitur inde a verbis his: *ταῦτα δὴ περί τε ταύτας τὰς ἐπιστήμας εἰ γίγνοιτο οὕτως ὡς λέγομεν*. De sententia loci conf. De Rep. VI. p. 488. B. Cicero De Rep. I, 34.

C. *τούτων τῶν τεχνῶν μηκέτι ἐπιτρέπειν —*] si igitur ita existimantes caperemus consilium neutri harum artium iam concedere, ut suo arbitrio vel servis vel liberis imperarent etc. Mox *ἰδιῶται* sunt homines artis medicae et gubernatoriae imperiti; *οἱ ἄλλοι δημιουργοί* autem intelligunutur ceteri opifices praeter medicos et navium gubernatores.

D. *τὰς τοῖς λῃσταῖς ἐντεύξεις*] Nomen verbale rursus cum casu verbi sui copulatum.

γράψαντας ἐν κύρβεσί τισι καὶ στήλαις] Schol. *Κύρβεις· τρίγωνοι πίνακες, ἐν οἷς οἱ περὶ τῶν ἱερῶν νόμοι ἐγγεγραμμένοι ἦσαν καὶ πολιτικοί. ἄξονες δὲ τετράγωνοι, ἐν οἷς οἱ περὶ τῶν ἰδιοτικῶν. τινὲς δὲ ἀδιαφορὰ ταῦτα φασίν*. Eadem fere habet Suidas in v. *Κύρβεις*. Timaeus Gloss. p. 109. *Κύρβις· στήλη τρίγωνος πυραμοειδής, νόμους ἔχουσα περὶ θεῶν*. Adde Ammonium in v. *Ἄξονες*. Etymol. M. p. 547. Harpocration. s. v. qui inter alia sic scribit: *Ἀριστοτέλης δ' ἐν*

E φα πάτρια θεμένους ἔθη, κατὰ ταῦτ' ἤδη πάντα τὸν ἔπειτα χρόνον ναυτίλλεσθαι καὶ τὰς τῶν καμνόντων θεραπείας ποιεῖσθαι.

ΝΕ. ΣΩ. Κομιδῇ γε εἴρηκας ἄτοπα.

ΞΕ. Κατ' ἐνιαυτὸν δέ γε ἄρχοντας καθίστασθαι τοῦ πλήθους, εἴτε ἐκ τῶν πλουσίων εἴτε ἐκ τοῦ δήμου παντός, ὃς ἂν κληρούμενος λαγχάνῃ· τοὺς δὲ καταστάντας ἄρχοντας ἄρχειν κατὰ τὰ γράμματα κυβερνῶντας τὰς ναῦς καὶ τοὺς κάμνοντας ἰωμένους.

ΝΕ. ΣΩ. Ταῦτ' ἔτι χαλεπώτερα.

Cap. XXXVIIII. ΞΕ. Θεῶ δὴ καὶ τὸ μετὰ ταῦτα ἑπόμενον. ἐπειδὰν γὰρ δὴ τῶν ἀρχόντων ἑκάστοις ὁ ἐνιαυτὸς ἐξέλθῃ, δεήσει δικαστήρια καθίσαν-
299 τας ἀνδρῶν, ἢ τῶν πλουσίων ἐκ προκρίσεως ἢ ξύμπαντος αὖ τοῦ δήμου τοὺς λαχόντας, εἰς τούτους

E. κατὰ ταῦτ' ἤδη πάντα] πάντα additum ex Clark. Coisl. Vat. Ven. ΛΞΠ. Par. BCEFH. Flor. a. c. i. Alii κατὰ πάντα τὸν ἐπ. omisso ταῦτ' ἤδη.

δικαστήρια καθίσαντας] V. καθιστάντας. Clark. Vat. καθήσαντας. Ven. Π. et Flor. i. καθίσαντας.

τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ φησίν· „ἀναγράψαντες δὲ τοὺς νόμους εἰς τοὺς κύρβεις ἔστησαν ἐν τῇ στοᾷ τῇ βασιλείᾳ.“ Lexic. Seguer. p. 204. 274. Schol. Apoll. Rhod. IV. 280. Fuerunt igitur κύρβεις apud Athenienses tabulae ligneae pyramidales atque triangulae, circa axem suum versatiles, in quibus more remotissimae antiquitatis, quae de sacris potissimum publice decreta ac sancita essent, inscripta legebantur. v. Plutarch. Vit. Solon. C. 25. Heyne ad Apollodor. p. 1058. Quanquam seriore aetate latius videtur patuisse vocabuli usus, ut eo adeo monumenta cuiuscunque generis alicuius rei memoriam testantia significarentur, sicuti recte iudicavit Hemsterhusius ad Polluc. VIII, 28. Herald. Animadverss. IV, 5, 8. Kochius Obss. in Tim. Sophistae Lexicon p. 25. Hoc loco κύρβεις ita commemorari videntur, ut simul de ἄξοσι cogitandum sit. Opponuntur enim στῆλαι, sive columnae, quae quid ab illis differant, nemo dubitabit. Sic etiam Themist. Orat. XXX, ὡς χρὴ θύειν τὰς θυσίας τὰς ἐκ τῶν κύρβεων καὶ τῶν στηλῶν κατὰ τὰς συγγραφάς. Euseb. Vit. Constant. I, 1. οἱ δὲ κύρβεσι καὶ στήλαις βαθείας γραμμὰς ἐγχαράξαντες. Accedit quod hic non de rebus sacris, sed potius de iis rebus agitur, quae ad artem medicorum et gubernatorum pertinent, ut profecto vel hanc ob caussam κύρβεις latiore vi ac potestate dici videri debeant. Ante ἐν κύρβεσι int. τὰ μέν.

E. ὁ ἐνιαυτὸς ἐξέλθῃ]

εἰςάγειν τοὺς ἄρξαντας καὶ εὐθύνειν, κατηγορεῖν δὲ τὸν βουλόμενον, ὡς οὐ κατὰ τὰ γράμματα τὸν ἐνιαυτὸν ἐκυβέρνησε τὰς ναῦς οὐδὲ κατὰ τὰ παλαιὰ τῶν προγόνων ἔθη· τὰ αὐτὰ δὲ ταῦτα καὶ περὶ τῶν τοὺς κάμνοντας ἰωμένων· ὧν δ' ἂν καταψηφισθῇ, τιμᾶν ὅ τι χρὴ παθεῖν αὐτῶν τινὰς ἢ ἀποτίνειν.

ΝΕ. ΣΩ. Οὐκοῦν ὅ γ' ἐθέλων καὶ ἑκὼν ἐν τοῖς τοιούτοις ἄρχειν δικαιότατ' ἂν ὁτιοῦν πάσχοι καὶ ἀποτίνοι. B

ΞΕ. Καὶ τοίνυν ἔτι δεήσει θέσθαι νόμον ἐπὶ πᾶσι τούτοις, ἄν τις κυβερνητικὴν καὶ τὸ ναυτικὸν ἢ τὸ ὑγιεινὸν καὶ ἰατρικῆς ἀλήθειαν περὶ πνεύματά τε καὶ θερμὰ καὶ ψυχρὰ ζητῶν φαίνηται παρὰ τὰ γράμματα καὶ σοφιζόμενος ὁτιοῦν περὶ τὰ τοιαῦτα, πρῶτον μὲν μήτε ἰατρικὸν αὐτὸν μήτε κυβερνητικὸν ὀνομάζειν, ἀλλὰ μετεωρολόγον, ἀδολέσχην τινὰ σοφι-

P. 299. αὖ τοῦ δήμου] αὐτοῦ τοῦ δ. Clark. Vat. Ven. *Π*.
ὅ γ' ἐθέλων] Clark. Vat. Ven. *Π*. pro vulg. θέλων.
B. περὶ πνεύματά τε] πνεῦμα tres optimi; male.
πρῶτον μὲν μήτε ἰατρ.] μὲν om. Clark. Vat. Ven. *Π*.
ἀδολέσχην τινὰ σ.] ἢ ἀδολέσχην Par. F.

suus annus, annus iis constitutus. Recte se habet articulus.

δικαστήρια καθίσαντας] Vett. editt. cum plerisque codd. καθιστάντας. At praesenti tempori hic locus est nullus. Bodl. et Vat. καθήσαντας. Unde quis coniiciat καταστήσαντας legendum esse. Sed quid in illo καθήσαντας lateat, luculente demonstrat scriptura libri Veneti *Π*. et Flor. i. καθίσαντας. Hoc igitur Bekkerus rectissimo iudicio restituit. Nimirum καθίζειν δικαστήριον est constituere iudicium, ein Gericht niedersetzen. Sic Legg. IX. p. 873. E. δικαστὴν αὐτῷ καθιζέτω τῶν γειτόνων τὸν ἐγγύτατα. — τῶν πλουσίων ἐκ προκρίσεως, i. e. τῶν πλουσίων τοὺς προκριθέντας.

P. 299. ἐκυβέρνησε τὰς ναῦς] Numerus singularis repente post pluralem illatus. v. ad Protagor. p. 319. D. ibique Heindorfium. Alia ad Phaedon. c. 7. et Remp. III. p. 413. D. collegimus. conf. Matthiae Gr. §. 293.

B. ἀλλὰ μετεωρολόγον, ἀδολέσχην τινὰ σοφιστήν] Stephanus coni. μετεωρολόγον καὶ ἀδολέσχην; saltem post μετεωρολόγον interpungendum putabat. Heindorfius ad Phaedrum p. 326. τε post ἀδολέσχην addendum iudicabat, quod ipsum etiam Astius et Schleiermacherus desiderabant. In codd. nihil variatur, praeterquam quod unus Par. F. ἢ ἀδολέσχην scriptum exhibet. Id verum putamus. Nisi forte post τινὰ inserere καὶ malueris. Ita igitur hic

στήν, εἶθ' ὡς διαφθείροντα ἄλλους νεωτέρους καὶ
C ἀναπείθοντα ἐπιτίθεσθαι κυβερνητικῇ καὶ ἰατρικῇ μὴ κατὰ νόμους, ἀλλ' αὐτοκράτορας ἄρχειν τῶν πλοίων καὶ τῶν νοσούντων, γραψάμενον εἰςάγειν τὸν βουλόμενον, οἷς ἔξεστιν, εἰς δή τι δικαστήριον· ἂν δὲ παρὰ τοὺς νόμους καὶ τὰ γεγραμμένα δόξῃ πείθειν εἴτε νέους εἴτε πρεσβύτας, κολάζειν τοῖς ἐσχάτοις. οὐδὲν γὰρ δεῖν τῶν νόμων εἶναι σοφώτερον· οὐδένα γὰρ ἀγνοεῖν τό τε ἰατρικὸν καὶ τὸ ὑγιεινὸν οὐδὲ τὸ κυβερνητικὸν καὶ ναυτικόν· ἐξεῖναι γὰρ τῷ βουλομένῳ
D μανθάνειν γεγραμμένα καὶ πάτρια ἔθη κείμενα. ταῦτα δὴ περί τε ταύτας τὰς ἐπιστήμας εἰ γίγνοιτο οὕ-

D. ἢ ξυμπάσης μέρος] ἢ additum ex Clark. et pr. Ven. *Π*. In Vat. pro ἢ scriptum legitur καί. Praeterea vett. editt. ὁτιοῦν μέρος, quod ex Clark. Vat. Ven. *Π*. mutatum.

ξυνόλης τέχνης] ξ. τῆς τ. Clark. Vat. Ven. *Π*.

omnia incerta sunt, quantumvis error sit levissimus. Tenuimus tamen vulgatam lectionem commate post μετεωρολόγον interposito. Ceterum haec crimina fere eadem sunt, quae in Socratem coniecta fuisse legimus Apolog. Socrat. p. 10. B. 26. B. C.

C. γραψάμενον εἰςάγειν τὸν βουλόμενον] Verborum consecutio haec est: εἶτα τὸν βουλόμενον (quemlibet) γραψάμενον εἰςάγειν (αὐτὸν) ὡς — μὴ κατὰ νόμους, ἀλλ' αὐτοκράτορας ἄρχειν τῶν πλοίων καὶ τῶν νοσούντων εἰς δή τι δικαστήριον; licere cuilibet lite instituta eum tanquam aliorum iuniorum corruptorem, quique iis persuadeat, ut in artem gubernandi ac medendi incumbant, non secundum leges, sed suo arbitrio naves et aegrotos regant, in aliquod iudicium rapere. Δή τις est aliquis scilicet, quispiam, nescio quis. v. De Rep. II. p. 373. A. 438. C. VII. p. 521. C. Legg. X. p. 890. A. IV. p. 706. C. et quae notarunt Heindorf. ad Phaedon. p. 220. et Hartung. De Particulis Graecis I. p. 278. Quod si tenes, vix dubitabis, quin verisimilitudinis aliqua species concilietur coniecturae Astii pro οἷς ἔξεστιν legendum putantis οἷ ἔξεστιν. Verum hoc ipsum eiusmodi est, ut langueat mirifice. Vide igitur, ne totum hoc, οἷς ἔξεστι, tanquam glossema eiiciendum sit, quod ad τὸν βουλόμενον aut ad εἰς δή τι δικαστήριον adscriptum fuerit. Certe quidem hic liber etiam aliis locis eam expertus fortunam est, ut eiusmodi criticorum emplastris deformaretur. Dein Astius corrigendum censebat: οὐδὲν γὰρ τῶν νόμων εἶναι σοφώτερον· οὐδένα γὰρ δεῖν ἀγνοεῖν κ. τ. λ. Sed ea verborum transpositio quum per se displiceat, tum ne opus quidem esse videtur. Quippe sententia haec est: nihil enim oportere legibus esse sapientius, ideoque ultra eas sapere

τοις ὡς λέγομεν, ὦ Σώκρατες, καὶ στρατηγικῆς καὶ ξυμπάσης ἡςτινοςοῦν θηρευτικῆς καὶ γραφικῆς ἢ ξυμπάσης μέρος ὁτιοῦν μιμητικῆς καὶ τεκτονικῆς καὶ ξυνόλης ὁποιαςοῦν σκευουργίας ἢ καὶ γεωργίας καὶ τῆς περὶ τὰ φυτὰ ξυνόλης τέχνης, ἢ καί τινα ἱπποφορβίαν αὖ κατὰ συγγράμματα θεασαίμεθα γιγνομένην ἢ ξύμπασαν ἀγελαιοκομικὴν ἢ μαντικὴν ἢ πᾶν ὅ τι E
μέρος διακονικὴ περιείληφεν ἢ πεττείαν ἢ ξύμπασαν ἀριθμητικήν, ψιλήν, εἴτε ἐπίπεδον εἴτε ἐν βάθεσιν εἴτε ἐν τάχεσιν οὖσάν που, — περὶ ἅπαντα ταῦτα οὕτω πραττόμενα τί ποτ' ἂν φανείη, κατὰ συγγράμματα γιγνόμενα καὶ μὴ κατὰ τέχνην;

E. ἐν τάχεσιν] Ven. *Π*. πάσχεσιν. Par. E. super vers. et Flor. b. πάχεσιν, quod Bekkerus revocavit.

κατὰ συγγράμματα] V. κατὰ τὰ συγγ. Recte τὰ om. Clark. Vat. Ven. *Π*. Par. BCH. Flor. a. b. c. i. Zitt. Servavit Bekker.

velle merito nefas duci: nam neminem ignorare ea, quae ad artem medicam et gubernatoriam pertineant, siquidem omnibus omnino civibus eius cognoscendae opportunitas data sit. Est hic sane delirantium et insanientium sermo: sed talis insania aptissime a Platone istiusmodi homuncionibus attribuitur.

D. καὶ στρατηγικῆς καὶ ξυμπάσης —] Iungas verba hunc in modum: καὶ περὶ μέρος ὁτιοῦν στρατηγικῆς κ. τ. λ. Nam genitivi hi omnes suspensi sunt ex μέρος ὁτιοῦν, quod cum susperiore illo περί cohaeret. Interpositum autem illud μέρος ὁτιοῦν in ipso unius alicuius membri medio est per quoddam hyperbaton; in quo non est cur haereamus. Mox ad ἢ καί τινα ἱπποφορβίαν, constructione leviter inflexa, aliud verbum adiicitur, θεασαίμεθα γιγνομένην, perspicuitatis gratia. De θηρευτικῇ, cum στρατηγητικῇ coniuncta v. Sophist. p. 219. C. τὸ ἀγωνιστικὸν καὶ θηρευτικόν. Ibid. p. 227. B. Euthydem. p. 290. B.

E. ἢ πεττείαν] Sic etiam Phaedr. p. 274. C. calculorum lusus cum arithmetica coniungitur, de quo v. Ruhnken. ad Tim. p. 217 sqq. Id hoc loco eo minus mirum accidit, quod omnino in hac enumeratione non sine praeclaro quodam artificio gravissimae artes cum ludicris consociantur. Dein ante ψιλήν omittitur εἴτε, usu loquendi non ita raro, de quo consulas Hermannum ad Viger. p. 834. Et ψιλή quidem arithmetica videtur esse, quae non transfertur ad rerum ipsarum definiendas rationes arithmeticas: cui opponitur ea, quae versatur in dimetienda rerum superficie, altitudine et crassitudine, vel etiam celeritate. Ambigitur enim de scripturis ἐν τάχεσιν et ἐν πάχεσιν, quarum quaeque suam quandam habet commendationem. Nos nunc cum codd. fere omnibus ἐν τάχεσιν retinendum putavimus, propter-

ΝΕ. ΣΩ. Δῆλον ὅτι πᾶσαι αἱ τέχναι παντελῶς ἂν ἀπόλοινθ' ἡμῖν, καὶ οὐδὲ εἰςαῦθις γένοιντ' ἂν ποτε διὰ τὸν ἀποκωλύοντα τοῦτον ζητεῖν νόμον· ὥςτε ὁ βίος, ὢν καὶ νῦν χαλεπός, εἰς τὸν χρόνον ἐκεῖ-
300 νον ἀβίωτος γίγνοιτ' ἂν τὸ παράπαν.

Cap. XXXIX. *ΞΕ.* Τί δὲ τόδε; εἰ κατὰ συγγράμματα μὲν ἀναγκάζοιμεν ἕκαστον γίγνεσθαι τῶν εἰρημένων καὶ τοῖς συγγράμμασιν ἡμῶν ἐπιστατεῖν τὸν χειροτονηθέντα ἢ λαχόντα ἐκ τύχης, οὗτος δὲ μηδὲν φροντίζων τῶν γραμμάτων ἢ κέρδους ἕνεκέν τινος ἢ χάριτος ἰδίας παρὰ ταῦτα ἐπιχειροῖ δρᾶν ἕτερα, μηδὲν γιγνώσκων, ἆρα οὐ τοῦ κακοῦ τοῦ πρόσθεν μεῖζον ἂν ἔτι τοῦτο γίγνοιτο κακόν;

ΝΕ. ΣΩ. Ἀληθέστατα.

B *ΞΕ.* Παρὰ γὰρ οἶμαι τοὺς νόμους τοὺς ἐκ πείρας πολλῆς κειμένους καί τινων ξυμβούλων ἕκαστα χαριέντως ξυμβουλευσάντων καὶ πεισάντων θέσθαι τὸ πλῆθος, ὁ παρὰ ταῦτα τολμῶν δρᾶν, ἁμαρτήματος

ὅτι πᾶσαι αἱ τέχναι] V. πᾶσαι τε αἱ τ. Omisimus τε cum Vat. Par. F. Flor. b. et pr. Ven. *Π.*

γένοιντ' ἂν ποτε] V. γένοιτ' invitis Coisl. Ven. *ΔΣΥ.* Par. BCFH. Ald. Bas. 1. 2.

P. 300. ἡμ. ἐπιστατεῖν] ἡμῶν ἐπιστατεῖν Clark. Vat. Ven. *Π.* Vulgo inverso ordine.

κέρδους ἕνεκέν τινος] Clark. Flor. b. i. ἕνεκέν. Ceteri cum editt. ἕνεκα. v. Schneider. ad Remp. Tom. III. p. 255. a.

ea quod notio istius ἐν πάχεσιν iam in verbis ἐν βάθεσιν continetur.

ὥςτε ὁ βίος — τὸ παράπαν] Carpit immoderatam plebis dominationem. Artium ac doctrinarum libertate sublata et vulgi iudicio constricta verissime arbitratur vitam, iam nunc satis molestam, non amplius fore vitalem. Formulam βίος ἀβίωτος illustravimus ad Criton. p. 47. E. et Apolog. Socr. p. 38. A.

P. 300. B. Παρὰ γὰρ οἶμαι τοὺς νόμους] Sic οἶμαι inter nomen ac praepositionem interiectum De Rep. VIII. p. 564. A. ἐξ οἶμαι τῆς ἀκροτάτης ἐλευθερίας. Pag. 568. C. εἰς δέ γε οἶμαι τὰς ἄλλας. Demosth. adv. Lept. §. 4. καὶ ὅλως ἐν οἶμαι πολλοῖς. Infra p. 307. E. κατὰ γὰρ οἶμαι τὴν αὐτῶν ξυγγένειαν.

δεύτερος πλοῦς —] h. e. altera ratio, quam inire liceat. Proverbio utitur Plato eodem Phaedon. p. 99. B. et Phileb. p. 19. C. 59. C. Exposuerunt de eo praeter alios Dorvill. ad Chariton. p. 282. Bergler. ad Alciphr. p. 256. Heusdius Specim. Critic. p. 22 sq.

ἁμάρτημα πολλαπλάσιον ἀπεργαζόμενος, ἀνατρέποι πᾶσαν ἂν πρᾶξιν ἔτι μειζόνως τῶν ξυγγραμμάτων.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς δ' οὐ μέλλει;

ΞΕ. Διὰ ταῦτα δὴ τοῖς περὶ ὁτουοῦν νόμους καὶ ξυγγράμματα τιθεμένοις δεύτερος πλοῦς τὸ παρὰ ταῦτα μήτε ἕνα μήτε πλῆθος μηδὲν μηδέποτε ἐᾶν δρᾶν μηδ' ὁτιοῦν. C

ΝΕ. ΣΩ. Ὀρθῶς.

ΞΕ. Οὐκοῦν μιμήματα μὲν ἂν ἑκάστων ταῦτ' εἴη τῆς ἀληθείας τὰ παρὰ τῶν εἰδότων εἰς δύναμιν εἶναι γεγραμμένα;

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς δ' οὔ;

ΞΕ. Καὶ μὴν τόν γε εἰδότα ἔφαμεν, τὸν ὄντως πολιτικόν, εἰ μεμνήμεθα, ποιήσειν τῇ τέχνῃ πολλὰ εἰς τὴν αὑτοῦ πρᾶξιν τῶν γραμμάτων οὐδὲν φροντίζοντα, ὁπόταν ἄλλ' αὐτῷ βελτίω δόξῃ παρὰ τὰ γεγραμμένα ὑφ' αὑτοῦ καὶ ἐπεσταλμένα ἀποῦσί τισιν. D

ΝΕ. ΣΩ. Ἔφαμεν γάρ.

Tum plurimi cum Ald. Bas. 1. 2. ἐπιχειρεῖ. Sed optativum recte tuentur Clark. Vat. Ven. Π.

γίγνοιτο κακόν] Post κακὸν Clark. Vat. Ven. Π. addunt τι. male. Sed post Ἀληθέστατα iidem recte γε om.

B. καὶ πεισάντων] V. συμπεισάντων, quod ex Clark. Vat. Ven. Π. mutatum.

Διὰ ταῦτα δὴ] δὴ om. Clark. Vat. Ven. Π.

C. τὰ παρὰ τῶν εἰδότων εἰς δύναμιν εἶναι γεγρ.] quae a scientibus quoad possunt praescripta sunt. Istud εἰς δύναμιν εἶναι nunc non sollicitaverim. Sic Protagor. p. 317. A. κατὰ τοῦτο εἶναι οὐ ξυμφέρομαι. Isaeus de Menecl. heredit. §. 32. ὠμόσαμεν εὖ ποιεῖν ἀλλήλους ἐκ τοῦ ἐπιλοίπου χρόνου κατὰ δύναμιν εἶναι καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ. Talia igitur addes iis, quae collegit Matth. Gr. §. 283. et 547. Istius εἶναι non alia vis et potestas est quam in formula ἑκὼν εἶναι aliisque similibus, de quibus dixit Hermannus ad Viger. p. 888.

ποιήσειν τῇ τέχνῃ πολλὰ] h. e. ex illa sua arte, de qua antea dictum est. Quod monemus propter Astium in articulo adeo offendentem, ut πῃ τέχνῃ scribendum putaverit. Idem vir doctus in proximis ἐπεσταλμένα ἀποῦσί τισιν corrigendum censet, immemor scilicet eorum, quae leguntur p. 295. C. sqq. Intelliguntur quippe οἱ ἀπόντες, qui ab ipso absunt ideo, quia in peregrinatione versatur. Eandem ob caussam nec probanda Schleiermacheri ratio est,

ΞΕ. Οὐκοῦν ἀνὴρ ὁςτιςοῦν εἷς ἢ πλῆθος ὁτιοῦν, οἷς ἂν νόμοι κείμενοι τυγχάνωσι, παρὰ ταῦτα ὅ τι ἂν ἐπιχειρήσωσι ποιεῖν ὡς βέλτιον ἕτερον ὄν, ταὐτὸν δρῶσι κατὰ δύναμιν ὅπερ ὁ ἀληθινὸς ἐκεῖνος;

ΝΕ. ΣΩ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΞΕ. Ἆρ' οὖν εἰ μὲν ἀνεπιστήμονές ὄντες τὸ τοιοῦτον δρῷεν, μιμεῖσθαι μὲν ἂν ἐπιχειροῖεν τὸ ἀλη-
E θές, μιμοῖντ' ἂν μέντοι πᾶν κακῶς· εἰ δ' ἔντεχνοι, τοῦτο οὐκ ἔστιν ἔτι μίμημα, ἀλλ' αὐτὸ τὸ ἀληθέστατον ἐκεῖνο;

ΝΕ. ΣΩ. Πάντως που.

ΞΕ. Καὶ μὴν ἔμπροσθέν γε ὡμολογημένον ὑμῖν κεῖται μηδὲν πλῆθος μηδ' ἡντινοῦν δυνατὸν εἶναι λαβεῖν τέχνην.

ΝΕ. ΣΩ. Κεῖται γὰρ οὖν.

ΞΕ. Οὐκοῦν εἰ μὲν ἔστι βασιλική τις τέχνη, τὸ τῶν πλουσίων πλῆθος καὶ ὁ ξύμπας δῆμος οὐκ ἄν ποτε λάβοι τὴν πολιτικὴν ταύτην ἐπιστήμην.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς γὰρ ἄν;

ΞΕ. Δεῖ δὴ τὰς τοιαύτας γε, ὡς ἔοικε, πολιτείας, εἰ μέλλουσι καλῶς τὴν ἀληθινὴν ἐκείνην τὴν τοῦ ἑνὸς
301 μετὰ τέχνης ἄρχοντος πολιτείαν εἰς δύναμιν μιμήσε-

D. ὅ τι ἂν ἐπιχειρ.] ὅταν Clark. Vat. Ven. *Π.* Iidem dein ὡς βέλτιστον, et om. ὄν.

ἐπιχειροῖεν τὸ ἀληθές] Ed. Steph. ἐπιχειροῖμεν, mero errore.

E. Καὶ μὴν ἔμπροσθεν] ἔμπροσθε Clark. Vat. Coisl. Ven. *Π.* qui tamen in hac scriptura sibi parum constant. conf. Schneider. ad Remp. T. I. p. 156. b.

qui in priore quidem certe interpretationis suae editione legendum proposuit ἀποροῦσιν.

D. παρὰ ταῦτα ὅ τι ἂν ἐπιχειρ.] Neutrum ταῦτα referendum ad τοὺς νόμους. h. e. τὰ νενομισμένα. conf. Matthiae Gr. §. 439. Ceterum ὅ τι ἂν ἐπιχειρήσωσι dictum pro ἐάν τι ἐπιχειρήσωσι: quamobrem recte ταὐτὸν δρῶσι subsequitur. Genus loquendi multis exemplis illustravimus ad Euthyphron. p. 3. D.

P. 301. μηδέποτε, κειμένων αὐτοῖς τῶν νόμων, μηδέν] h. e. nunquam, si leges ipsis latae sint, etc.

σθαι, μηδέποτε, κειμένων αὐτοῖς τῶν νόμων, μηδὲν ποιεῖν παρὰ τὰ γεγραμμένα καὶ πάτρια ἔθη.

ΝΕ. ΣΩ. Κάλλιστ' εἴρηκας.

ΞΕ. Ὅταν ἄρα οἱ πλούσιοι ταύτην μιμῶνται, τότε ἀριστοκρατίαν καλοῦμεν τὴν τοιαύτην πολιτείαν· ὁπόταν δὲ τῶν νόμων μὴ φροντίζωσιν, ὀλιγαρχίαν.

ΝΕ. ΣΩ. Κινδυνεύει.

ΞΕ. Καὶ μὴν ὁπόταν αὖθις εἷς ἄρχῃ κατὰ νόμους, μιμούμενος τὸν ἐπιστήμονα, βασιλέα καλοῦμεν, οὐ διορίζοντες ὀνόματι τὸν μετ' ἐπιστήμης ἢ δόξης B κατὰ νόμους μοναρχοῦντα.

ΝΕ. ΣΩ. Κινδυνεύομεν.

ΞΕ. Οὐκοῦν κἂν τις ἄρα ἐπιστήμων ὄντως ὢν εἷς ἄρχῃ, πάντως τό γε ὄνομα ταὐτὸν βασιλεὺς καὶ οὐδὲν ἕτερον προςρηθήσεται· δι' ἃ δὴ τὰ πέντε ὀνόματα τῶν νῦν λεγομένων πολιτειῶν ἓν μόνον γέγονεν.

ΝΕ. ΣΩ. Ἔοικε γοῦν.

ΞΕ. Τί δ' ὅταν μήτε κατὰ νόμους μήτε κατὰ ἔθη πράττῃ τις εἷς ἄρχων, προςποιῆται δὲ ὥςπερ ὁ ἐπιστήμων, ὡς ἄρα παρὰ τὰ γεγραμμένα τό γε βέλτιστον ποιητέον, ᾖ δέ τις ἐπιθυμία καὶ ἄγνοια τούτου τοῦ μιμήματος ἡγουμένη; μῶν οὐ τότε τὸν τοιοῦτον ἕκαστον τύραννον κλητέον. C

δυνατὸν εἶναι λαβεῖν] Sic tres optimi. Vulgo λαβεῖν ante δυνατὸν collocatum. Mox iidem κεῖται γὰρ νῦν.

P. 301. εἰς δύναμιν μιμήσεσθαι] μιμήσασθαι Clark. Flor. i. Zitt. et ed. Bas. 2. Ceteri libri tuentur vulg. μιμήσεσθαι.

Καὶ μὴν ὁπόταν] μέν Steph.

B. Οὐκοῦν κἂν τις ἄρα] οὐκοῦν om. Clark. Vat. Ven. *Π*.

C. τό γε βέλτιστον] Sic Clark. Vat. Ven. *Π*. Vulgo τόδε.

Pertinet quippe μηδέποτε ad μηδὲν ποιεῖν.

Καὶ μὴν ὁπόταν αὖθις εἷς ἄρχῃ] Unum, qui sic imperet, ut leges revereatur, regis nomine appellandum arbitratur, quia nihil in hac re referat, utrum id cum scientia faciat an ductus sola opinione.

B. δι' ἃ δὴ τὰ πέντε —] Ubi unus ille sapiens imperium teneat, ibi quinque illarum civitatum nomina tolli existimat, propterea, nisi fallor, quod, constituta ea civitate, quae optima est, omnia illa deteriorum rerum publicarum discrimina protenus evanescunt atque tollun-

ΝΕ. ΣΩ. Τί μήν;

Cap. XL. *ΞΕ.* Οὕτω δὴ τύραννός τε γέγονε, φαμέν, καὶ βασιλεὺς καὶ ὀλιγαρχία καὶ ἀριστοκρατία καὶ δημοκρατία, δυςχερανάντων τῶν ἀνθρώπων τὸν ἕνα ἐκεῖνον μόναρχον, καὶ ἀπιστησάντων μηδένα τῆς
D τοιαύτης ἀρχῆς ἄξιον ἂν γενέσθαι ποτέ, ὥςτε ἐθέλειν καὶ δυνατὸν εἶναι μετὰ ἀρετῆς καὶ ἐπιστήμης ἄρχοντα τὰ δίκαια καὶ ὅσια διανέμειν ὀρθῶς πᾶσι, λωβᾶσθαι δὲ καὶ ἀποκτιννύναι καὶ κακοῦν ὃν ἂν βουληθῇ ἑκάστοτε ἡμῶν· ἐπεὶ γενόμενόν γ' ἂν οἷον λέγομεν, ἀγαπᾶσθαί τε ἂν καὶ οἰκεῖν διακυβερνῶντα εὐδαιμόνως ὀρθὴν ἀκριβῶς μόνον πολιτείαν.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς δ' οὔ;

ΞΕ. Νῦν δέ γε ὁπότε οὐκ ἔστι γιγνόμενος, ὡς δὴ φαμέν, ἐν ταῖς πόλεσι βασιλεὺς οἷος ἐν σμήνεσιν
E ἐμφύεται, τό τε σῶμα εὐθὺς καὶ τὴν ψυχὴν διαφέ-

τύραννός τε γέγονε] τε om. Clark. Vat. Ven. Π.
τὸν ἕνα ἐκεῖνον μον.] V. τὸν ἕνα ἕκαστον, quod cum Ald. Bas. 1. et Steph. unus tuetur. Par. E.
D. *οἷον λέγομεν*] λέγωμεν Clark. Coisl.

tur. — *τῶν νῦν λεγομένων π.* quinque illa nomina civitatum, quae nunc dici solent, tantummodo unum evaserunt. Quo sensu ubi verba acceperis, facile carebis coniectura Astii, τῶν πέντε ὀνόματα νῦν λεγομένων.

D. *λωβᾶσθαι δὲ καὶ ἀποκτιννύναι*] Ad haec ex praegressis illis, ἀπιστησάντων μηδένα, contrarium assumendum, *sed putarent quemque detrimentum esse illaturum et interfecturum laesurumque quemcunque nostrum voluerit.* Loquendi genus in adversativis enuntiatis non ita rarum. v. Valcken. ad Herodot. VII. 104. Phoeniss. v. 1223. Schaefer. ad Demosth. Appar. I. p. 531. Hermann. ad Sophocl. Electr. v. 72. Oedip. Tyr. v. 241. Fritsche. Quaest. Luciann. p. 131 sq. nostra ad Apol. Socr. p. 78. Sympos. p. 192. E. coll. Matthiae Gr. §. 634. 3.

E. *οἷος ἐν σμήνεσιν ἐμφύεται*] Themistius Or. in Constantium p. 43. ed. Dindorf. φύεται δὲ (φιλόσοφος ὁ βασιλεύς) αὐτόματος καὶ ἐκτρέφεται ὥςπερ ἐν σμήνει αὐτοφυὴς ἐκ γενετῆς καὶ αὐτοδίδακτος, ᾧ συμπεριβομβεῖ καὶ συμπέτεται ἑκούσιον τὸ σμῆνος καὶ ξὺν χαρμονῇ κ. τ. λ. quae ad huius loci similitudinem adumbrata sunt.

ὅσα ξυμβαίνει γίγνεσθαι κακὰ] i. e. ὅτι τοσαῦτα ξ. γ. κ. καὶ ὅτι τοσαῦτα ξυμβήσεται. v. Matthiae Gr. §. 480. ann. 3.

τοιαύτης τῆς κρηπῖδος-] tali eis fundamento sub-

ρων εἷς, δεῖ δὴ συνελθόντας ξυγγράμματα γράφειν, ὡς ἔοικε, μεταθέοντας τὰ τῆς ἀληθεστάτης πολιτείας ἴχνη.

ΝΕ. ΣΩ. Κινδυνεύει.

ΞΕ. Θαυμάζομεν δῆτα, ὦ Σώκρατες, ἐν ταῖς τοιαύταις πολιτείαις ὅσα ξυμβαίνει γίγνεσθαι κακὰ καὶ ὅσα ξυμβήσεται, τοιαύτης τῆς κρηπῖδος ὑποκειμένης αὐταῖς τῆς κατὰ γράμματα καὶ ἔθη, μὴ μετὰ ἐπιστήμης, πραττούσης τὰς πράξεις; ἑτέρα προσχρωμένη παντὶ κατάδηλος ὡς πάντ' ἂν διολέσειε τὰ ταύτῃ γι- 302
γνόμενα. ἢ ἐκεῖνο ἡμῖν θαυμαστέον μᾶλλον, ὡς ἰσχυρόν τι πόλις ἐστὶ φύσει; πάσχουσαι γὰρ δὴ τοιαῦτα αἱ πόλεις νῦν χρόνον ἀπέραντον, ὅμως ἔνιαί τινες αὐτῶν μόνιμοί τέ εἰσι καὶ οὐκ ἀνατρέπονται· πολλαὶ μὴν ἐνίοτε καὶ καθάπερ πλοῖα καταδυόμεναι διόλλυνται καὶ διολώλασι καὶ ἔτι διολοῦνται διὰ τὴν τῶν κυβερ-

ὁπότε οὐκ ἔστι] Sic optimi pro vulg. ὅτε.

P. 302. καὶ καθάπερ πλοῖα] καὶ additum ex Clark. Vat. Ven. Π. Dein καταδυόμεναι Clark. Coisl. Ven. ΛΞΣΥ. Par. CH. Flor. a. b. c. i. Zitt. Vulgo καταδυόμενα.

iecto, quo efficitur, ut ex praescriptis et institutis, non cum scientia res gerant. De usu voc. κρηπίς translato v. Wernsdorf. ad Himer. p. 181. p. Victorii Varr. Lectt. XVIII. 9. Pro μὴ μετὰ ἐπιστήμης dici poterat etiam καὶ μὴ μετ' ἐπιστήμης, aut ἀλλὰ μὴ μετ' ἐπιστήμης, veluti Protagor. p. 337. B. Sympos. p. 211. E. Sine coniunctione, ut h. l., Euthydem. p. 387. A. De Rep. VI. p. 489. C. D. al. conf. Matthiae ann. ad Eurip. Orest. v. 547. et Grammat. Ampl. § 608. extr.

ἑτέρα προσχρωμένη παντὶ κατάδηλος] Ficinus: quo si alia quaedam gubernatio vel civitas utatur. Unde Stephanus cum coniiciebat in codice suo scriptum reperisse ἢ ἑτέρα, quod referretur ad κρηπῖδος. Schleiermacherus οἷς putabat intercidisse, quod sane post πράξεις facile oblitterari potuit. Praeterea subiectum ad προσχρωμένη deest, quod certe non potest esse πολιτεία. Itaque videndum erit, an post προσχρωμένη exciderit ἀρχὴ vel τέχνη. Nisi forte hic audacior quaedam synesis locum habet, qua ex praegresso illo πολιτείαις istud ipsum nomen intelligendum relinquitur. Certe quidem supra p. 287. B. simillimum quiddam vidimus, quandoquidem ibi ex antegresso nomine ὑφαντικῆς ad verba Οὐκοῦν ἀπό γε τῶν πολλῶν repetendum erat τεχνῶν. De sententia conf. Alcibiad. I. p. 134. A. B.

νητῶν καὶ ναυτῶν μοχθηρίαν τῶν περὶ τὰ μέγιστα
B μεγίστην ἄγνοιαν εἰληφότων, οἳ περὶ τὰ πολιτικὰ κατ' οὐδὲν γιγνώσκοντες ἡγοῦνται κατὰ πάντα σαφέστατα πασῶν ἐπιστημῶν ταύτην εἰληφέναι.

ΝΕ. ΣΩ. Ἀληθέστατα.

Cap. XLI. ΞΕ. Τίς οὖν δὴ τῶν οὐκ ὀρθῶν πολιτειῶν τούτων ἥκιστα χαλεπὴ συζῆν, πασῶν χαλεπῶν οὐσῶν, καὶ τίς βαρυτάτη; δεῖ τι κατιδεῖν ἡμᾶς, καίπερ πρός γε τὸ νῦν προτεθὲν ἡμῖν πάρεργον λεγόμενον; οὐ μὴν ἀλλ' εἴς γε τὸ ὅλον ἴσως ἅπανθ' ἕνεκα τοῦ τοιούτου πάντες δρῶμεν χάριν.

ΝΕ. ΣΩ. Δεῖ· πῶς δ' οὔ;

C ΞΕ. Τὴν αὐτὴν τοίνυν φάθι τριῶν οὐσῶν χαλεπὴν διαφερόντως ἅμα καὶ ῥᾴστην γίγνεσθαι.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς φῄς;

B. ἅπανθ' ἕνεκα] πάνθ' Clark. Vat. Ven. *Π.*

C. τοίνυν φάθι] V. φασί, quod ex Coisl. Vat. Ven. *ΔΠΥ*. Par. B. Flor. a. b. c. i. Zitt. correctum.

P. 302. B. περὶ τὰ πολιτικὰ κατ' οὐδὲν γιγνώσκοντες] h. e. οὐδὲν γιγνώσκοντες. Sed propter oppositionem verborum, κατὰ πάντα, dixit κατ' οὐδέν, ut ad γιγνώσκοντες sponte intelligatur τι. Krügerum, virum eximium, in Addend. ad Xenoph. Conviv. p. 187. ed. Herbst. Graecos nunquam κατ' οὐδέν, semper οὐδὲ καθ' ἕν dixisse asseverantem docte nuper refellit Winckelmannus ad Plutarchi Amatorium p. 212.

δεῖ τι κατιδεῖν ἡμᾶς] num qua nos hoc perspicere oportet? Sic Sophist. p. 238. E. ξυνίῃς τι; num qua intelligis? Ibid. p. 243. B. σύ τι πρὸς θεῶν συνίῃς ὅ τι λέγομεν. Et sic multis locis hoc τι accipiendum. — χαλεπὴ συζῆν, i. e. ὥστε αὐτῇ συζῆν. P. 302. E. βαρυτάτη συνοικῆσαι. Mox ἕνεκα τοῦ τοιούτου est ἕνεκα τοῦ παρέργου; in quibus verbis etiam illud est dignum observatione, quod ἕνεκα χάριν coniunctum est. Sic de Legg. III. p. 701. D. τόνος δὴ χάριν ἕνεκα. ubi Boeckhius in commentatione de Minoe Platonico p. 197. alterutram praepositionem delendam censebat, recte refragante G. Hermanno De Ellipsi et Pleonasmo in Wolfii et Buttmanni Museo Studior. Antiquitatis Vol. I. Fasc. I. p. 202. ubi alia id genus pertractat. Pertinet huc maxime illud ἀπὸ βοῆς ἕνεκεν, a Thucydide et Xenophonte usurpatum, de quo dixit Wyttenbachius ad Eclogas Histor. p. 414. Sic nostrates quoque dicunt: von wegen des Geschreies. Nimirum in talibus duarum praepositionum notiones ita in unum coalescunt, ut altera alterius

ΞΕ. Οὐκ ἄλλως, πλὴν μοναρχίαν φημὶ καὶ ὀλίγων ἀρχὴν καὶ πολλῶν, εἶναι τρεῖς ταύτας ἡμῖν λεγομένας τοῦ νῦν ἐπικεχυμένου λόγου κατ' ἀρχάς.

ΝΕ. ΣΩ. Ἦσαν γὰρ οὖν.

ΞΕ. Ταύτας τοίνυν δίχα τέμνοντες μίαν ἑκάστην ἓξ ποιῶμεν, τὴν ὀρθὴν χωρὶς ἀποκρίναντες τούτων ἑβδόμην.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς;

ΞΕ. Ἐκ μὲν τῆς μοναρχίας βασιλικὴν καὶ τυ- D
ραννικήν, ἐκ δ' αὖ τῶν μὴ πολλῶν τήν τε εὐώνυμον ἔφαμεν εἶναι ἀριστοκρατίαν καὶ ὀλιγαρχίαν· ἐκ δ' αὖ τῶν πολλῶν τότε μὲν ἁπλῆν ἐπονομάζοντες ἐτίθεμεν δημοκρατίαν, νῦν δὲ αὖ καὶ ταύτην ἡμῖν θετέον ἐστὶ διπλῆν.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς δή; καὶ τίνι διαιροῦντες ταύτην;

εἶναι τρεῖς ταύτας] οὖν pro εἶναι Ven. ΣΥ. Par. F. alii quidam. male.

Πῶς] V. Πῶς οὖν; Abiecimus οὖν cum Clark. Vat. Ven. Π.

D. ἔφαμεν εἶναι] εἶναι accessit ex Clark. Vat. Ven. Π.

vim et significationem quasi complere vel adaugere existimanda sit. Veluti ἀπό significat causam, unde quid fiat; ἕνεκα autem causam, propter quam quid locum habeat. Utraque igitur notio in unum coniungitur. Ceterum non posse alias praepositiones, quam quae unum eundemque casum nominis adsciscunt, isto modo consociari, videmur nobis non sine caussa idonea affirmare et contendere.

C. τοῦ νῦν ἐπικεχυμένου λόγου κατ' ἀρχάς] in exordio orationis, quae tanquam iam nobis affluxit. Eadem metaphora est Legg. VII. p. 703. B. ὁ νῦν δὴ λόγος ἡμῖν ἐπιχυθείς.

D. τήν τε εὐώνυμον ἔφαμεν ἀριστοκρατίαν] h. e. τήν τε εὐώνυμον ἀριστοκρατίαν καὶ τὴν ὀλιγαρχίαν. Phaedon. p. 94. D. τά τε κατὰ γυμναστικὴν καὶ τὴν ἰατρικήν, h. e. καὶ τὰ κατὰ τὴν ἰατρικήν. Legg. VII. p. 796. D. εἴς τε τὴν πολιτείαν καὶ ἰδίους οἴκους. Criton. p. 43. B. ἐν τοσαύτῃ τε ἀγρυπνίᾳ καὶ λύπῃ. ubi quid rei sit, breviter indicavimus. conf. etiam Hartung. De Particulis Graecis Vol. I. p. 116 sqq. Itaque voculae collocatio non debebat Astium adeo offendere, ut eam in γε mutatam vellet. Ceterum εὐώνυμος appellatur ἀριστοκρατία, quoniam ipsi nomen est boni ominis: significat enim τὴν τῶν ἀρίστων ἀρχήν. v. Reip. IV. p. 445. E. VIII. p. 545. D. Legg. III. p. 687. C. Menexen. p. 238. C. Et certe scriptores omnes ante tempora Alexandri M. ἀριστοκρατίαν nunquam nisi in laudem appellarunt. v. Luzac. ad Orat. de Socrate cive p. 69 sqq.

ἐκ δ' αὖ τῶν πολλῶν] Sic δ' αὖ in enuntiatis deinceps se-

ΞΕ. Οὐδὲν διαφέροντι τῶν ἄλλων, οὐδ' εἰ τοὔνομα ἤδη διπλοῦν ἐστὶ ταύτης· ἀλλὰ τό γε κατὰ νό-
E μους ἄρχειν καὶ παρανόμως ἔστι καὶ ταύτῃ καὶ ταῖς ἄλλαις.

ΝΕ. ΣΩ. Ἔστι γὰρ οὖν.

ΞΕ. Τότε μὲν τοίνυν τὴν ὀρθὴν ζητοῦσι τοῦτο τὸ τμῆμα οὐκ ἦν χρήσιμον, ὡς ἐν τοῖς πρόσθεν ἀπεδείξαμεν· ἐπειδὴ δὲ ἐξείλομεν ἐκείνην, τὰς δ' ἄλλας ἔθεμεν ἀναγκαίας, ἐν ταύταις δὴ τὸ παράνομον καὶ ἔννομον ἑκάστην διχοτομεῖ τούτων.

ΝΕ. ΣΩ. Ἔοικε, τούτου νῦν ῥηθέντος τοῦ λόγου.

E. καὶ παρανόμως] Sic Clark. Vat. Ven. *II*. Legebatur

quentibus iteratur etiam alibi. Nec particularum collocatio infrequens est v. Heindorf. ad Sophist. p. 431.

οὐδ' εἰ τοὔνομα ἤδη διπλοῦν ἐστι ταύτης] ne tum quidem ea alia ratione bifariam dividenda est, si iam duplex eius nomen revera suppetit. Nam quemadmodum aliae imperii formae bifariam dividebantur, prouti vel ex legibus locum haberent vel contra leges et violenter obtinerent, ita etiam populi imperium eadem ratione vult distingui, neque duplex eius nomen, quod suppetat, id prohibere posse arbitratur. At enim vero pugnare haec mirifice videntur cum illis, quae p. 292. A. leguntur, ubi Plato ipse negat peculiaria nomina reperiri, quibus mala populi dominatio et laudabile illius imperium inter se distinguantur. Quod quidem vere ab eo narrari ipsa historia testatur certissime. Nam ochlocratiae nomen nec apud Platonem nec apud Aristotelem usquam invenias, quod inde a Polybii demum aetate frequentatum est, qui illo utitur libro VI, 4, 6.; 57, 9. v. Hermanni Antiquitt. Graec. §. 52. ann. 9. Ipsum vero Aristotelem hac nominum penuria laborasse, plane cognoscitur ex eo, quod Polit. III, 5. §. 1 — 4., ubi hunc ipsum locum de variis rerum publicarum generibus attingit, eam, quam nos democratiam vocamus, communi nomine πολιτείαν appellat; deteriorem autem eius speciem, quam vulgo dicimus ochlocratiam, δημοκρατίας nomine insignit. Neque ille ullo alio loco utramque democratiae speciem iis nominibus distinxit, quae iam communi usu recepta fuisse videantur. Quamobrem locus alicui de vitio suspectus videatur. Fatemur tamen nos eum habere pro integro. Nam loco illo p. 292. A. philosophus loquitur de vulgari loquendi consuetudine, qua democratiae nomen in utramque partem dicebatur. Hic autem significare videtur, duplex rei nomen iam a nonnullis utique inventum esse atque usurpari; nec tamen quodnam illud sit, claris verbis indicat. Imo etiam leniter illud carpere vide-

ΞΕ. Μοναρχία τοίνυν ζευχθεῖσα μὲν ἐν γράμμασιν ἀγαθοῖς, οὓς νόμους λέγομεν, ἀρίστη πασῶν τῶν ἕξ· ἄνομος δὲ χαλεπὴ καὶ βαρυτάτη ξυνοικῆσαι.

ΝΕ. ΣΩ. Κινδυνεύει. 303

ΞΕ. Τὴν δέ γε τῶν μὴ πολλῶν, ὥςπερ ἑνὸς καὶ πλήθους τὸ ὀλίγον μέσον, οὕτως ἡγησάμεθα μέσην ἐπ' ἀμφότερα· τὴν δ' αὖ τοῦ πλήθους κατὰ πάντα ἀσθενῆ καὶ μηδὲν μήτε ἀγαθὸν μήτε κακὸν μέγα δυναμένην ὡς πρὸς τὰς ἄλλας διὰ τὸ τὰς ἀρχὰς ἐν ταύτῃ διανενεμῆσθαι κατὰ σμικρὰ εἰς πολλούς. διὸ γέγονε πασῶν μὲν νομίμων τῶν πολιτειῶν οὐσῶν τού-

παρανομεῖν. Iidem antea τό τε κατὰ νόμους, pro τό γε κ. ν. Sed nobis quidem γε tenendum videtur.

tur ac reprehendere, quippe quo duae democratiae species ac formae parum accurate significentur. Atque haec si probabiliter sunt disputata, nihil esse cur verba corrupta esse suspicemur, facile ab omnibus concedetur. Ceterum ad cognoscendam doctrinam Platonis, etiam libro VIII. de Republica expositam, valet locus Diogen. Laert. III. §. 47. ubi philosophi sententiam his verbis refert: Τῆς πολιτείας ἐστὶν εἴδη πέντε. τὸ μὲν γὰρ αὐτῆς ἐστὶ δημοκρατικόν, ἄλλο δὲ ἀριστοκρατικόν, τρίτον δὲ ὀλιγαρχικόν, τέταρτον βασιλικόν, πέμπτον τυραννικόν. δημοκρατικὸν μὲν οὖν ἐστιν ἐν αἷς πόλεσι κρατεῖ τὸ πλῆθος καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τοὺς νόμους δι' ἑαυτοῦ αἱρεῖται. ἀριστοκρατία δέ ἐστιν ἐν ᾗ μήθ' οἱ πλούσιοι μήθ' οἱ πένητες μήθ' οἱ ἔνδοξοι ἄρχουσιν, ἀλλ' οἱ ἄριστοι τῆς πόλεως προστατοῦσιν. ὀλιγαρχία δ' ἐστίν, ὅταν ἀπὸ τιμημάτων αἱρῶνται· ἐλάττους γάρ εἰσιν οἱ πλούσιοι τῶν πενήτων. τῆς δὲ βασιλείας ἡ μὲν κατὰ νόμον, ἡ δὲ κατὰ γένος ἐστίν. — τῆς ἄρα πολιτείας ἡ μὲν ἐστι δημοκρατία, ἡ δὲ ἀριστοκρατία, ἡ δὲ ὀλιγαρχία, ἡ δὲ βασιλεία, ἡ δὲ τυραννίς. conf. annot. ad p. 291. D.

E. Ἔοικε, τούτου νῦν ῥηθέντος τοῦ λόγου] Stephano videbatur deesse ἐκ ante τούτου: posse etiam legi putabat ἐκ τοῦ νῦν ῥηθέντος λόγου. Quidni vero hi genitivi pro absolutis accipi potuerint? Quae ratio nobis quidem certe unice placet. — ζευχθεῖσα ἐν γράμμασιν ἀγ., bonis praescriptionibus quasi illigata. Constructionis rationem illustrabunt quae scripsimus ad Criton. p. 43. C.

P. 303. μηδὲν μήτε ἀγαθὸν — μέγα δυναμένην] h. e. nihil — efficere posse. Sic enim δύνασθαί τι dici solet. v. ann. ad Menon. p. 77. B. ubi multa rei exempla attulimus. — ὡς πρὸς τὰς ἄλλας, si cum reliquis conferatur.

πασῶν μὲν νομίμων τῶν πολιτειῶν οὐσῶν] Iunge: πασῶν μὲν τῶν πολιτειῶν οὐσῶν νομίμων. Sed νομίμων propter notionis oppositionem ante τῶν πολιτειῶν interpositum est.

των χειρίστη, παρανόμων δ' οὐσῶν ξυμπασῶν βελτίστη
B καὶ ἀκολάστων μὲν πασῶν οὐσῶν ἐν δημοκρατίᾳ νικᾷ ζῆν, κοσμίων δ' οὐσῶν ἥκιστα ἐν ταύτῃ βιωτέον, ἐν τῇ πρώτῃ δὲ πολὺ πρῶτόν τε καὶ ἄριστον, πλὴν τῆς ἑβδόμης· πασῶν γὰρ ἐκείνην γε ἐκκριτέον, οἷον θεὸν ἐξ ἀνθρώπων, ἐκ τῶν ἄλλων πολιτειῶν.

ΝΕ. ΣΩ. Φαίνεται ταῦθ' οὕτω γίγνεσθαί τε καὶ ξυμβαίνειν, καὶ ποιητέον ᾗπερ λέγεις.

ΞΕ. Οὐκοῦν δὴ καὶ τοὺς κοινωνοὺς τούτων τῶν πολιτειῶν πασῶν, πλὴν τῆς ἐπιστήμονος, ἀφαιρετέον
C ὡς οὐκ ὄντας πολιτικοὺς ἀλλὰ στασιαστικούς, καὶ εἰδώλων μεγίστων προστάτας ὄντας καὶ αὐτοὺς εἶναι τοιούτους, μεγίστους δὲ ὄντας μιμητὰς καὶ γόητας μεγίστους γίγνεσθαι τῶν σοφιστῶν σοφιστάς.

ΝΕ. ΣΩ. Κινδυνεύει τοῦτο εἰς τοὺς πολιτικοὺς λεγομένους περιεστράφθαι τὸ ῥῆμα ὀρθότατα.

P. 303. B. ἐκκριτέον] ἐγκριτέον Clark. Vat. Ven. *Π*. Mox iidem scribunt τοῦθ' οὕτω, et omittunt verba γίγνεσθαί τε καί. Utrumque probant Turicenses. Nos improbamus. Nam istud γίγνεσθαί τε καὶ a severioribus criticis ideo videtur damnatum esse, quia eius coniunctionem cum ξυμβαίνειν moleste ferebant.

ὥσπερ δρᾶμα] Desunt haec in Ven. *ΛΣΥ*. Par. CEFH. Flor. a. b. c. Zittav. Mox ἐῤῥήθη pro vulg. ἐῤῥέθη optimi atque plurimi.

B. καὶ ἀκολάστων μὲν πασῶν οὐσῶν] si omnes immoderatae sint, praestat in democratia vivere. Tertia persona νικᾷ rursus sic posita, ut subiectum indefinitum intelligendum sit, de quo usu loquendi v. ad Theaetet. p. 187. C. 171. A.

C. καὶ εἰδώλων μεγίστων προστάτας ὄντας] Ponitur in altera hac sententiae parte infinitivus εἶναι et γίγνεσθαι propterea, quod in praegresso ὡς inest notio verbi putandi et statuendi. Eodem modo Legg. p. 626 A. κατὰ ταῦτα οὕτω φυλάττειν παρέδωκε τοὺς νόμους, ὡς τῶν ἄλλων οὐδενὸς ὄφελος ὄν —, πάντα δὲ τὰ τῶν νικωμένων ἀγαθὰ τῶν νικώντων γίγνεσθαι. De Rep. II. p. 383. A. συγχωρεῖς ἄρα τοῦτον δεύτερον τύπον εἶναι, ἐν ᾧ δεῖ περὶ θεῶν καὶ λέγειν καὶ ποιεῖν, ὡς μήτε αὐτοὺς γόητας ὄντας τῷ μεταβάλλειν ἑαυτοὺς μήτε ἡμᾶς ψεύδεσι παράγειν. Charmid. p. 164. D. ὡς τούτου μὲν οὐκ ὀρθοῦ ὄντος τοῦ προςρήματος οὐδὲ δεῖν τοῦτο παρακελεύεσθαι ἀλλήλους. — εἶναι τοιούτους, sc. οἷον εἴδωλα. Genitivus τῶν σοφιστῶν ex μεγίστους pendet, ut verborum consecutio haec sit: γίγνεσθαι σοφιστὰς μεγίστους τῶν σοφιστῶν. De hoc politico-

ΞΕ. Εἶεν. τοῦτο μὲν ἀτεχνῶς ἡμῖν ὥςπερ δρᾶμα, καθάπερ ἐῤῥήθη νῦν δὴ Κενταυρικὸν ὁρᾶσθαι καὶ Σατυρικόν τινα θίασον, ὃν δὴ χωριστέον ἀπὸ πολιτικῆς εἴη τέχνης· νῦν δ' οὕτω πάνυ μόγις ἐχωρίσθη. D

ΝΕ. ΣΩ. Φαίνεται.

ΞΕ. Τούτου δέ γ' ἕτερον ἔτι χαλεπώτερον λείπεται τῷ ξυγγενές θ' ὁμοῦ τ' εἶναι μᾶλλον τῷ βασιλικῷ γένει καὶ δυςκαταμαθητότερον. καί μοι φαινόμεθα τοῖς τὸν χρυσὸν καθαίρουσι πάθος ὅμοιον πεπονθέναι.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς;

ΞΕ. Γῆν που καὶ λίθους καὶ πόλλ' ἄττα ἕτερα ἀποκρίνουσι κἀκεῖνοι πρῶτον οἱ δημιουργοί· μετὰ δὲ ταῦτα λείπεται ξυμμεμιγμένα τὰ ξυγγενῆ τοῦ χρυσοῦ E τίμια καὶ πυρὶ μόνον ἀφαιρετά, χαλκὸς καὶ ἄργυρος,

D. νῦν δ' οὕτω π.] δ' om. Clark. Vat. Ven. ΞΠ. Flor. i.
Τούτου δέ γ' ἕτερον] γ' additum ex Clark. Vat. Ven. ΔΞΠΣΥ. Par. BCFH. Flor. a. b. c. i. Zitt.

τῷ ξυγγενές θ' ὁμοῦ] τὸ Clark. Vat. Ven. Π. male. Iidem τ' post ὁμοῦ omittunt.

πρῶτον οἱ δημιουργοὶ] πρότερον Clark. Vat. Ven. Π.
ταῦτα λείπεται] Clark. Vat. Coisl. Ven. Π. Vulgo τοῦτο.

rum cognomine contulisse iuvabit Reip. VI. p. 493. A.

περιεστράφθαι τὸ ῥῆμα] Metaphora a telis repetita, cum quibus acute aut acerbe dicta non raro comparantur. Exempla rei attulimus ad Protagor. p. 342. D. Symp. p. 219. B.

τοῦτο μὲν ἀτεχνῶς ἡμῖν —] hoc nobis prorsus est tanquam fabula, sicuti antea dicebatur chorum quendam Centaurorum ac Satyrorum sese spectandum praebere, qui ab arte civili segregandus esset. Nunc vero aegre admodum sic segregatus est. Respicitur ad superiora illa p. 291. A.

τῷ ξυγγενές θ' ὁμοῦ —] eo quod cognatum simul magis est. Male codd. Bodl. Vat. alii τό. Usum hunc loquendi saepius tetigimus, veluti ad Criton. p. 51. D. Phaed. p. 60. B.

ἔστι δ' ὅτε καὶ ἀδάμας] Qui vocatur ὄζος χρυσοῦ Tim. p. 59. B. ubi vid. annot. Plinius Hist. Nat. XXXVII, 4. Unus adamas modo in metallis repertus perquam raro comes auri nec nisi in auro nasci videbatur. Paullo ante, τίμια καὶ πυρὶ μόνον ἀφαιρετά, sic dicitur, ut

ἔστι δ' ὅτε καὶ ἀδάμας, * ἃ μετὰ βασάνων ταῖς ἑψήσεσι μόγις ἀφαιρεθέντα τὸν λεγόμενον ἀκήρατον χρυσὸν εἴασεν ἡμᾶς ἰδεῖν μόνον αὐτὸν ἐφ' ἑαυτοῦ.

ΝΕ. ΣΩ. Λέγεται γὰρ οὖν ταῦτα οὕτω γίγνεσθαι.

Cap. XLII. ΞΕ. Κατὰ τὸν αὐτὸν τοίνυν λόγον ἔοικε καὶ νῦν ἡμῖν τὰ μὲν ἕτερα καὶ ὁπόσα ἀλλότρια καὶ τὰ μὴ φίλα πολιτικῆς ἐπιστήμης ἀποκεχωρίσθαι, λείπεσθαι δὲ τὰ τίμια καὶ ξυγγενῆ. τούτων δ' ἐστί που στρατηγία καὶ δικαστικὴ καὶ ὅση
304 βασιλικῇ κοινωνοῦσα, ῥητορεία, πείθουσα τὸ δίκαιον, ξυνδιακυβερνᾷ τὰς ἐν ταῖς πόλεσι πράξεις· ἃ δή τινι τρόπῳ ῥᾷστά τις ἀπομερίζων δείξει γυμνὸν καὶ μόνον ἐκεῖνον καθ' αὐτὸν τὸν ζητούμενον ὑφ' ἡμῶν.

ΝΕ. ΣΩ. Δῆλον ὅτι τοῦτό πῃ δρᾶν πειρατέον.

ΞΕ. Πείρας μὲν τοίνυν ἕνεκα φανερὸς ἔσται.

E. ἃ μετὰ βασάνων] ἃ debetur coniecturae Stephani. Expressit illud etiam Ficinus.

μόνον αὐτὸν ἐφ' ἑαυτοῦ] Vat. μόνον αὐτὸν ἐφ' ἑαυτοῦ, quod recepit Bekker. Vulgo erat αὐτὸν μόνον ἐφ' ἑαυτοῦ.

denotetur rei effectus, quasi sic scriptum sit: ὡς τίμια καὶ πυρὶ μόνον ἀφαιρετά, sive ὥςτε γενέσθαι τίμια καὶ πυρὶ μόνον ἀφαιρετά. Quod monere placuit, ne quis quae sunt integerrima, temere tentaret.

ἃ μετὰ βασάνων — μόγις ἀφ.] Addidimus ἃ de coniectura Stephani, praeeunte Bekkero. Expressit etiam Ficinus: quae vix tandem facto ad ignem examine explorantur. Sed μόγις hic significat tandem aliquando, de qua vocabuli significatione diximus ad Protagor. p. 348. C. conf. etiam Euthydem. p. 294. B. Reip. VI. p. 502. Apol. Socr. p. 27. C. Charmid. p. 155. E. Theaet. p. 160. E.

μόνον αὐτὸν ἐφ' ἑαυτοῦ] Haec per epexegesin quandam adduntur praecedenti ἀκήρατον. De μόνος αὐτὸς v. ad Tim. p. 25. C. Sed dubitari tamen potest, num tenendum sit αὐτὸν μόνον, quod codd. plerique omnes tuentur. Certe quidem nihil est, quod hunc verborum ordinem in se suspectum reddat.

P. 304. καὶ ὅση βασιλικῇ κοινων.] Errore factum videtur, quod in exemplo Stephan. καὶ post ῥητορεία interpositum est. Quod etiam Fischerum praeteriit vett. editt. non satis diligenter ubique comparantem. Nam Ald. Bas. 1. 2. cum codd. omnibus eam quam dedimus scripturam unanimi consensione confirmant. Voc. ῥητορεία a Platone fictum videtur, ut ars oratoria nobilior et generosior distingueretur a varia illa ῥητορικῇ, cuius nomen profanaverant qui ea

διὰ δὲ μουσικῆς αὐτὸν ἐγχειρητέον δηλῶσαι. καί μοι λέγε.

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ ποῖον;

ΞΕ. Μουσικῆς ἔστι πού τις ἡμῖν μάθησις, καὶ ὅλως τῶν περὶ χειροτεχνίας ἐπιστημῶν; B

ΝΕ. ΣΩ. Ἔστι.

ΞΕ. Τί δέ; τὸ δ' αὖ τούτων ἡντινοῦν εἴτε δεῖ μανθάνειν ἡμᾶς εἴτε μή, πότερα φήσομεν ἐπιστήμην αὖ καὶ ταύτην εἶναί τινα περὶ αὐτὰ ταῦτα, ἢ πῶς;

ΝΕ. ΣΩ. Οὕτως, εἶναι φήσομεν.

ΞΕ. Οὐκοῦν ἑτέραν ὁμολογήσομεν ἐκείνων εἶναι ταύτην;

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Πότερα δ' αὐτῶν οὐδεμίαν ἄρχειν δεῖν ἄλλην ἄλλης, ἢ ἐκείνας ταύτης, ἢ ταύτην δεῖν ἐπιτροπεύουσαν ἄρχειν ξυμπασῶν τῶν ἄλλων; C

Λέγεται γὰρ οὖν τ.] οὖν δὴ τ. Vat. Ven. Π.

P. 304. *καὶ ὅση — ῥητορεία*] καὶ post ῥητορεία ponit Steph.

αὐτὸν ἐγχειρητέον] αὐτὸ Clark. Vat. Ven. Π.

ad explendas suas cupiditates abusi erant. Usi sunt illo etiam citerioris Graecitatis scriptores, in quorum numero est Lucianus. — *τὰς ἐν ταῖς πόλεσι πράξεις*, quae alibi vocantur *πράξεις πολιτικαί*; v. ad Euthydem. p. 306. B.

Πείρας μὲν τοίνυν ἕνεκα] H. e. si res ex eo pendet, ut eam experiamur. v. ad Remp. I. p. 329. B. Male Schleiermacherus: So viel als Versuch hinreicht. Imo: Wenn es auf den Versuch ankommt. Sed in talibus ille hoc in libro multis locis a recto aberravit, ut facile appareat, quantum in aliis operibus aliorum doctrinae debuerit. Quod tamen non ita dictum volumus, ac si eius interpretationi laudem suam detrahendam putemus, quam nos quidem pro opere plane eximio habemus. Illud potius innuimus, mirifice falli eos, qui virum praeclarum opinati sunt totum hoc Platonis Germanice interpretandi negotium ita profligasse, nihil ut perfectius expectari queat. Certe Schneiderus nuper libros de Republica innumeris locis multo rectius in sermonem Germanicum transtulisse videtur.

B. *τὸ δὲ αὖ τούτων —*] Articulus ad totum enuntiatum, *τούτων ἡντινοῦν εἴτε δεῖ μ. ἡμ. εἴτε μή*, pertinet. Quod qui non perspexerunt, ii *τόδε* scripserunt, errore non ita difficili. Astius autem legendum coniecit *Τί δὲ τόδ' αὖ; τούτων κ. τ. λ.* Quod sane sese veri speciem commendat, praesertim quum in vulgata lectione nescio quid

ΝΕ. ΣΩ. Ταύτην ἐκείνων.

ΞΕ. Τὴν εἰ δεῖ μανθάνειν ἢ μὴ τῆς μανθανομένης καὶ διδασκούσης ἄρα σύ γ' ἀποφαίνει δεῖν ἡμῖν ἄρχειν;

ΝΕ. ΣΩ. Σφόδρα γε.

ΞΕ. Καὶ τὴν εἰ δεῖ πείθειν ἄρα ἢ μὴ τῆς δυναμένης πείθειν;

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς δ' οὔ;

ΞΕ. Εἶεν. τίνι τὸ πειστικὸν οὖν ἀποδώσομεν
D ἐπιστήμῃ πλήθους τε καὶ ὄχλου διὰ μυθολογίας ἀλλὰ μὴ διὰ διδαχῆς;

ΝΕ. ΣΩ. Φανερόν, οἶμαι, καὶ τοῦτο ῥητορικῇ δοτέον ὄν.

ΞΕ. Τὸ δ' εἴτε διὰ πειθοῦς εἴτε καὶ διά τινος βίας δεῖ πράττειν πρός τινας ὁτιοῦν ἢ καὶ τὸ παράπαν ἔχειν, τοῦτ' αὖ ποίᾳ προσθήσομεν ἐπιστήμῃ;

ΝΕ. ΣΩ. Τῇ τῆς πειστικῆς ἀρχούσῃ καὶ λεκτικῆς.

C. *Ταύτην ἐκείνων. ΞΕ. Τὴν εἰ δεῖ μανθάνειν ἢ μὴ τῆς μανθ.*] Sic distinxi vices personarum. Alii aliter. v. infra. Articulum *τὴν* ante *εἰ* om. Clark. Vat. Coisl. Ven. *ΔΞΣΥ.* et pr. *Π.* Par. BEF. Flor. b. i. Zitt. quem Turicenses haud sane eiicere protenus debuerant. Caussa omissionis quae extiterit, non difficile est ad suspicandum.

molesti habere videri possit repetitum istud *αὖ*. Nihil tamen mutandum censemus.

C. *Ταύτην ἐκείνων. ΞΕ. Τὴν εἰ δεῖ μανθάνειν ἢ μὴ τῆς μανθανούσης καὶ διδ. ἄρα*] Editt. omnes: *Ταύτην ἐκείνων, τὴν εἰ δεῖ μανθ. ἢ μή. ΞΕ. Τῆς μανθανούσης καὶ διδ. κ. τ. λ.* Qua distinctione servata certe in Hospitis responsione desideratur *αὐτήν*. Accedit quod proxima Hospitis oratio aliud quid suadet. Itaque recepimus verborum emendationem ab Astio propositam, qua nihil verius esse putamus. De *ἄρα* longius ab initio enuntiati remoto v. ad Sympos. p. 177. E. Sophist. p. 224. E. et infra p. 306. A.

τίνι τὸ πειστικὸν οὖν ἀποδώσομεν —] cuinam igitur disciplinae tribuemus vim populo pariter atque plebi persuadendi verbis suavibus et probabilibus, nec vero doctrina? Gorg. p. 454. E. *ἡ ῥητορικὴ ἄρα, ὡς ἔοικε, πειθοῦς δημιουργός ἐστι πιστευτικῆς, ἀλλ' οὐ διδασκαλικῆς, περὶ τὸ δίκαιόν τε καὶ ἄδικον.* Ex hoc et similibus locis apparet, qua ratione philosophus hic *τὴν μυθολογίαν*

ΞΕ. Εἴη δὲ ἂν οὐκ ἄλλη τις, ὡς οἶμαι, πλὴν ἡ τοῦ πολιτικοῦ δύναμις.

ΝΕ. ΣΩ. Κάλλιστ' εἴρηκας.

ΞΕ. Καὶ τοῦτο μὲν ἔοικε ταχὺ κεχωρίσθαι πο- E
λιτικῆς τὸ ῥητορικόν, ὡς ἕτερον εἶδος ὄν, ὑπηρετοῦν μὴν ταύτῃ.

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

Cap. XLIII. ΞΕ. Τί δὲ περὶ τῆς τοιᾶσδ' αὖ δυνάμεως διανοητέον;

ΝΕ. ΣΩ. Ποίας;

ΞΕ. Τῆς ὡς πολεμητέον ἑκάστοις οἷς ἂν προελώμεθα πολεμεῖν, εἴτε αὐτὴν ἄτεχνον εἴτε ἔντεχνον ἐροῦμεν;

ΝΕ. ΣΩ. Καὶ πῶς ἂν ἄτεχνον διανοηθεῖμεν, ἥν γε ἡ στρατηγικὴ καὶ πᾶσα ἡ πολεμικὴ πρᾶξις πράττει;

ΞΕ. Τὴν δ' εἴτε πολεμητέον εἴτε διὰ φιλίας ἀπαλλακτέον οἵαν τε καὶ ἐπιστήμονα διαβουλεύσα-

D. εἴτε καὶ διά τινος β.] καὶ ex Clark. Vat. Ven. Π. recepimus. Dein ἢ τὸ παράπαν Flor. i.

Εἴη δὲ ἂν οὐκ] Sic Clark. Vat. Ven. Π. Vulgo οὐκ ἄν.

E. εἴτε πολεμητέον] εἴτε hic om. Vat. Ven. Π.

opposuerit τῇ διδαχῇ. Nempe haec ad veritatem demonstrandam pertinet; illa nihil est aliud, nisi verisimilitudinis effectrix ac procreatrix, unde ei μυθολογία tanquam propria attribuitur. Opponuntur igitur μυθολογία ac διδαχή similiter atque μῦθος et λόγος Phaedon. p. 61. B. ubi legas doctam de his rebus Wyttenbachii disputationem. Ceterum τὸ πειστικὸν substantivi instar cum genitivo iunctum.

D. Τὸ δ' εἴτε διὰ πειθοῦς —] num persuadendo an vim adhibendo oporteat eum aliis quodcunque agere. Sic alicubi in libris De Republica dicitur ὥσπερ θηρίον πρὸς ἄλλους πράττειν. Dein pro ἔχειν Astius requirebat λέγειν. Schleiermacherus coniiciebat ἐάν. Nobis ἀπέχειν videtur scribendum esse. Nam istud ἀπ praecedenti syllaba absorptum. Intelligas αὐτοῦ. Sic ἀπέχειν τινός intransitive dixit Xenoph. Mem. I, 2, 62.

E. Ποίας; ΞΕ. Τῆς ὡς πολεμητέον] Ante hos genitivos ex antecedentibus περί intelligendum relinquitur. v. ad p. 295. B.

σθαι, ταύτης ἑτέραν ὑπολάβωμεν ἢ τὴν αὐτὴν ταύτῃ;

ΝΕ. ΣΩ. Τοῖς πρόσθεν ἀναγκαῖον ἑπομένοισιν ἑτέραν.

305 ΞΕ. Οὐκοῦν ἄρχουσαν ταύτης αὐτὴν ἀποφανούμεθα, εἴπερ τοῖς ἔμπροσθεν γε ὑποληψόμεθα ὁμοίως;

ΝΕ. ΣΩ. Φημί.

ΞΕ. Τίν' οὖν ποτὲ καὶ ἐπιχειρήσομεν οὕτω δεινῆς καὶ μεγάλης τέχνης ξυμπάσης τῆς πολεμικῆς δεσπότιν ἀποφαίνεσθαι πλήν γε δὴ τὴν ὄντως οὖσαν βασιλικήν;

ΝΕ. ΣΩ. Οὐδεμίαν ἄλλην.

ΞΕ. Οὐκ ἄρα πολιτικήν γε θήσομεν, ὑπηρετικὴν οὖσαν, τὴν τῶν στρατηγῶν ἐπιστήμην.

ΝΕ. ΣΩ. Οὐκ εἰκός.

B ΞΕ. Ἴθι δή, καὶ τὴν τῶν δικαστῶν τῶν ὀρθῶς δικαζόντων θεασώμεθα δύναμιν.

P. 305. *ἄρχουσαν ταύτης αὐτὴν*] Hoc dedi ex Clark. Vat. Ven. *Π*. Editt. cum ceteris *αὐτῆς ταύτην*.

πολιτικήν γε θήσομεν, ὑπηρ.] *γε* vulgo post *ὑπηρετικὴν* positum cum Clark. Vat. Ven. *Π*. suo loco collocavimus.

C. *ἂν τὰ ἀλλήλων*] Clark. *ἂν τἀλλήλων*.

Τόδε δὴ κατανοητέον] V. *Τόγε*. Recte *τόδε* Clark. Vat. Ven. *ΞΠ*. et Stobaeus Eclog. Eth. c. 46. p. 327. Dein *ξυναπάσας*

ἑπομένοισιν ἑτέραν] Ionicam dativi formam, Stephano suspectam, satis vindicabunt a dubitationibus quae ex ipso Platone congesserunt illius exempla Astius ad Legg. I. c. 1. p. 11. Zeller. Commentat. De Legg. Plat. p. 87. Matthiae Gr. §. 69. 7.

P. 305. B. *Ἴθι δή, καὶ τὴν τῶν δικαστ.*] Hunc locum inde ab *Ἴθι δή* usque ad *ἐστὶ τῆς δυνάμεως ἔργον*, exscripsit Stobaeus Eclogg. Ethicc. c. 44. p. 320. = Florileg. Tit. 48. sect. 22. ed. Gaisf. — *τὴν τῶν δικαστῶν δύναμιν* ne quis perperam intelligat, significat vim naturamque iudicum. Sic etiam supra p. 304. D. *ἡ τοῦ πολιτικοῦ δύναμις*.

Ἆρ' οὖν ἐπὶ πλέον τι δύναται] num igitur plus potest quam ut de pactis iudicium faciat etc. De usu v. *ἐπὶ πλέον* v. ad Gorg. p. 453. A. — *παραλαβοῦσα*, assumens et in auxilium adhibens. —

τοῦ μηθ' ὑπό τινων δώρων] Genitivus *τοῦ διαιρεῖν* pendet ex *τὴν αὐτῆς ἰδ. ἀρετήν*, indicatque id, unde propria ipsi virtus oriatur et in quanam re posita sit. Eodem modo p. 294.

ΝΕ. ΣΩ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΞΕ. Ἆρ' οὖν ἐπὶ πλέον τι δύναται τοῦ περὶ τὰ ξυμβόλαια, πάνθ' ὁπόσα κεῖται νόμιμα παρὰ νομοθέτου βασιλέως παραλαβοῦσα, κρίνειν εἰς ἐκεῖνα σκοποῦσα τά τε δίκαια ταχθέντα εἶναι καὶ ἄδικα, τὴν αὐτῆς ἰδίαν ἀρετὴν παρεχομένη τοῦ μήθ' ὑπό τινων δώρων μήθ' ὑπὸ φόβων μήτε οἴκτων μήθ' ὑπό τινος ἄλλης ἔχθρας μηδὲ φιλίας ἡττηθεῖσα παρὰ C τὴν τοῦ νομοθέτου τάξιν ἐθέλειν ἂν τὰ ἀλλήλων ἐγκλήματα διαιρεῖν;

ΝΕ. ΣΩ. Οὔκ, ἀλλὰ σχεδὸν ὅσον εἴρηκας, ταύτης ἐστὶ τῆς δυνάμεως ἔργον.

ΞΕ. Καὶ τὴν τῶν δικαστῶν ἄρα ῥώμην ἀνευρίσκομεν οὐ βασιλικὴν οὖσαν ἀλλὰ νόμων φύλακα καὶ ὑπηρέτιν ἐκείνης.

ΝΕ. ΣΩ. Ἔοικέ γε.

ΞΕ. Τόδε δὴ κατανοητέον ἰδόντι ξυναπάσας τὰς εἰρημένας ἐπιστήμας, ὅτι πολιτική γε αὐτῶν οὐ-

pro ξυμπάσας tres optimi et alii nonnulli.

τὰς εἰρημένας ἐπιστήμας] τὰς ἐπιστήμας, αἳ εἴρηνται Clark. Vat. Ven. *Π*. quod manifesto fluxit ex interpretatione vel potius explicatione grammaticorum. Receperunt tamen Turicenses.

ὅτι πολιτική γε αὐτῶν] Pro vulg. τις Clark. Vat. Ven. *Π*. γε, quod praeter Bekkerum etiam Turicenses receperunt. Iidem ἀνεφάνη pro vulg. ἐφάνη praebuerunt.

B. *ἀνομοιότητες — τοῦ μηδὲν ἡσυχίαν ἄγειν*, dissimilitudines ex eo oriundae, quod nihil. ut p. 294. B. conf. Matthiae Gr. §. 375. c.

μήθ' ὑπό τινος ἄλλης ἔχθρας] neque *praeterea* aliqua inimicitia. De hoc usu voc. ἄλλο v. Apolog. p. 36. B. Phaed. p. 110. E. p. 111. A. Symp. p. 191. B. De Rep. V. p. 456. E. Legg. II. p. 666. B. Sophist. p. 260. C. Gorg. p. 473. D. Xenoph. Hellen. II, 2, 11. et 4, 6. Anabas. I, 5, 5. Eurip. Med. v. 941. al. Plura dabunt Boeckh. in Min. p. 147. et Iacobs in Athen. p. 22. Walch. Emendatt. Livian. p. 60, Sic etiam Cicero Verrin. II. 4, 32.

C. *Τόδε δὴ κατανοητέον —*] Laudat haec usque ad τὰ προσταχθέντα δρᾶν Stobaeus Eclogg. Eth. c. 46. p. 327. qui τόδε pro τό γε ex codd. melioribus revocatum assensu suo confirmat. De usu articuli loco pronominis demonstrativi vide tamen Matthiae Gr. §. 286. Dein vett. editt. ὅτι πολιτική τις αὐτῶν οὐδεμία: quod etsi paratam habet aliquam defensionem, tamen ob meliorum librorum auctoritatem γε pro τις suscipiendum putavimus, quod

D δεμία ἀνεφάνη. τὴν γὰρ ὄντως οὖσαν βασιλικὴν οὐκ αὐτὴν δεῖ πράττειν, ἀλλ' ἄρχειν τῶν δυναμένων πράττειν, γιγνώσκουσαν τὴν ἀρχήν τε καὶ ὁρμὴν τῶν μεγίστων ἐν ταῖς πόλεσιν ἐγκαιρίας τε πέρι καὶ ἀκαιρίας, τὰς δ' ἄλλας τὰ προσταχθέντα δρᾶν.

ΝΕ. ΣΩ. Ὀρθῶς.

ΞΕ. Διὰ ταῦτα ἄρα, ἃς μὲν ἄρτι διεληλύθαμεν, οὔτε ἀλλήλων οὔθ' αὐτῶν ἄρχουσαι, περὶ δέ τινα ἰδίαν αὑτῆς οὖσα ἑκάστη πρᾶξιν, κατὰ τὴν ἰδιότητα τῶν πράξεων τοὔνομα δικαίως εἴληφεν ἴδιον.

E ΝΕ. ΣΩ. Ἔοικασι γοῦν.

ΞΕ. Τὴν δὲ ἁπασῶν τε τούτων ἄρχουσαν καὶ τῶν νόμων καὶ ξυμπάντων τῶν κατὰ πόλιν ἐπιμελουμένην καὶ πάντα ξυνυφαίνουσαν ὀρθότατα, τοῦ κοινοῦ τῇ κλήσει περιλαβόντες τὴν δύναμιν αὐτῆς, προσαγορεύοιμεν δικαιότατ' ἄν, ὡς ἔοικε, πολιτικήν.

ΝΕ. ΣΩ. Πάνυ μὲν οὖν.

E. *Τὴν δὲ ἁπασῶν τ.*] πασῶν Clark. Vat. Ven. *Π.* Mox vulgo ὀρθότητα, praeter fidem codicum.

Πάνυ μὲν οὖν] παντάπασι μὲν οὖν Clark. Vat. Ven. *Π.*

Οὐκοῦν δὴ κατὰ τὸ τ.] καὶ ante κατὰ omisi cum Clark. Vat. Ven. *Π.*

sententiae sane est accommodatissimum.

D. *γιγνώσκουσαν τὴν ἀρχήν τε καὶ ὁρμὴν τῶν μ.*] Pro ὁρμὴν de Geerius Diatrib. De Politices Platonicae principiis p. 144. ann. ex Ficino ῥώμην restituendum censet. Quod quominus verum esse putemus, vel proximum ἐγκαιρίας τε περὶ καὶ ἀκαιρίας impedit. Hoc igitur dicit Hospes: cognoscentem initium aggressionemque rerum in civitate maximarum habita temporis opportuni vel inopportuni ratione. Vocabulum ἐγκαιρίας etiam Pollux Onom. VI. 204. in numero verborum opportunitatem designantium recenset, ubi tamen vulgo praeter meliorum codicum fidem εὐκαιρία scribebatur.

E. *Ἔοικασι γοῦν*] V. ad p. 291. A.

τοῦ κοινοῦ τῇ κλήσει —] H. e. communi appellatione (i. e. eius quod ipsis commune est appellatione) comprehendentes rectissime artem civilem nominabimus. τὸ κοινὸν opponitur τῇ ἰδίᾳ ἑκάστης πράξει. Ex quo patet, cur non scriptum sit κοινῇ κλήσει.

βουλοίμεθ' ἂν ἐπεξελθεῖν αὐτὴν νῦν] Bekkerus cum Bodl. Vat. Ven. *Π.* αὐτῇ. Quod hic stare non potest. Nam ἐπεξελθεῖν, ubi est exponere, explicare, disputatione persequi, nunquam cum ter-

Cap. XLIV. *ΞΕ.* Οὐκοῦν δὴ κατὰ τὸ τῆς ὑφαντικῆς παράδειγμα βουλοίμεθ' ἂν ἐπεξελθεῖν αὐτὴν νῦν, ὅτε καὶ πάντα τὰ γένη τὰ κατὰ πόλιν δῆλα ἡμῖν γέγονε;

ΝΕ. ΣΩ. Καὶ σφόδρα γε.

ΞΕ. Τὴν δὴ βασιλικὴν συμπλοκήν, ὡς ἔοικε, λεκτέον ποία τ' ἐστὶ καὶ τίνι τρόπῳ συμπλέκουσα 306 ποῖον ἡμῖν ὕφασμα ἀποδίδωσι.

ΝΕ. ΣΩ. Δῆλον.

ΞΕ. Ἦ χαλεπὸν ἐνδείξασθαι πρᾶγμα ἀναγκαῖον ἄρα γέγονεν, ὡς φαίνεται.

ΝΕ. ΣΩ. Πάντως γε μὴν ῥητέον.

ΞΕ. Τὸ γὰρ ἀρετῆς μέρος ἀρετῆς εἴδει διάφορον εἶναί τινα τρόπον τοῖς περὶ λόγους ἀμφισβητητικοῖς καὶ μάλ' εὐεπίθετον πρὸς τὰς τῶν πολλῶν δόξας.

ΝΕ. ΣΩ. Οὐκ ἔμαθον.

ἐπεξελθεῖν αὐτὴν νῦν] αὐτῇ Clark. Vat. Ven. *Π.* sed v. ann.

P. 306. *καὶ τίνι τρόπῳ*] καὶ ποίῳ τρ. Clark. Vat. Ven. *Π.* at v. ann.

ἀμφισβητητικοῖς] Nihili est quod vulgo scribitur ἀμφιtio casu construitur. Alia res est, ubi significat **iudicio persequi, accusare**: quae verbi potestas hoc loco non valet.

P. 306. *καὶ τίνι τρόπῳ συμπλέκουσα ποῖον ἡμῖν*] Ex correctione grammaticorum fluxit quod scriptum extat in Bodl. Vat. Ven. *Π.* καὶ ποίῳ τρόπῳ. Reposuerunt enim illud qui in eiusmodi geminatis interrogationibus meminissent fere idem interrogandi vocabulum iterari; ut quum dicitur, τίς τίνα ἠρώτησεν; τίς τίνος αἴτιός ἐστιν; al. At enim vero ecquis sibi persuadebit talia non esse Graeca? **Eurip.** Helen. v. 1559. ὦ τλήμονες, πῶς ἐκ τίνος νεὼς ποτε Ἀχαΐδος θραύσαντες ἥκετε σκάφος; **Sophocl.** Aiac. v. 1164. τίς ἄρα νέατος ἐς πότε λήξει πολυπλάγκτων ἐτέων ἀριθμός; Sed nimirum eadem illa opinio, quae hic criticos veteres transversos egit, corrupit etiam creberrimum illud Πῶς τί; de quo alibi dictum est. Quod nobis persuasimus certissime non minus recte dici, quam τίνι τρόπῳ ποῖον ὕφασμα ἀποδίδωσι. Ceterum ποίῳ τρόπῳ hoc quidem loco ipsi sententiae foret parum accommodatum, quae τίνι τρόπῳ flagitare videtur.

Τὸ γὰρ ἀρετῆς μέρος ἀρετῆς εἴδει —] Munus et officium artis civilis in eo potissimum positum esse demonstraturus est, ut diversa ingenia, quorum alia ad fortitudinem, alia ad temperantiam ac lenitatem

ΞΕ. Ἀλλ' ὧδε πάλιν. ἀνδρείαν γάρ οἶμαί σε
B ἡγεῖσθαι μέρος ἓν ἀρετῆς ἡμῖν εἶναι.

ΝΕ. ΣΩ. Πάνυ γε.

ΞΕ. Καὶ μὴν σωφροσύνην γε ἀνδρείας μὲν ἕτερον, ἓν δ' οὖν καὶ τοῦτο μόριον ἧς κἀκεῖνο.

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Τούτων δὴ πέρι θαυμαστόν τινα λόγον ἀποφαίνεσθαι τολμητέον.

ΝΕ. ΣΩ. Ποῖον;

ΞΕ. Ὡς ἐστὸν κατά δή τινα τρόπον εὖ μάλα πρὸς ἀλλήλας ἔχθραν καὶ στάσιν ἐναντίαν ἔχοντε ἐν πολλοῖς τῶν ὄντων.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς λέγεις;

ΞΕ. Οὐκ εἰωθότα λόγον οὐδαμῶς· πάντα γὰρ
C οὖν δὴ ἀλλήλοις τά γε τῆς ἀρετῆς μόρια λέγεταί που φίλια.

σβητικοῖς, quod cur reiiciendum fuerit, docebit annotatio ad Sophist. p. 225. A. extr. Recte igitur Par. BF. Coisl. Mox pro ἀνδρίαν recte ἀνδρείαν Vat. (qui raro aliter) Clark. Ven. *Π.* Eandem scripturam etiam in proximis tenent plerique.

B. ἐναντίαν ἔχοντε] Clark. Vat. Coisl. Ven. *ΛΞΠΣΥ.* Par. BEF. Flor. a. b. c. i. Zitt. ἔχετον, quod qui receperunt, Tu-

sint procliviora, veluti bene temperentur et sicuti arte textoria fila molliora et duriora, prudenter coniungantur. Quod dialecticis et eristicis arbitratur multam dissentiendi materiem suppeditaturum esse, quandoquidem ita fortitudo videatur opponi temperantiae, quum tamen vulgi adeo iudicio (πρὸς τὰς τῶν πολλῶν δόξας) omnes virtutis partes existimentur amicissime inter se concordare. Enimvero virtutes illae a Platone hic non in se considerantur, sed quatenus nituntur varia ingeniorum indole. Ex quo ipso etiam illud habet explicationem, quod praetermissa iustitia ac sapientia solae fortitudinis et temperantiae virtutes commemorantur. Sed haec omnia iam in Prolegomenis satis a nobis dilucidata sunt, ubi etiam illud ostendimus, eandem rem prorsus eodem modo in prioribus Legum libris explicatam atque illustratam esse.

Ἀλλ' ὧδε πάλιν] Int. ἴδωμεν. Similiter Sophist. p. 262. E. ἔτι δὲ σμικρὸν τόδε. ubi v. Heindorf.

B. Ὡς ἐστὸν — ἔχοντε] Plurimi codd., inter quos sunt etiam Bodl. Vat. Ven. *Π.* ἔχετον, quod rursus apparet ex glossemate fluxisse, quo grammatici istud ἐστὸν ἔχοντε per ἔχετον declararunt. Nihil autem fre-

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Σκοπῶμεν δὴ προςσχόντες τὸν νοῦν εὖ μάλα, πότερον οὕτως ἁπλοῦν ἐστὶ τοῦτο, ἢ παντὸς μᾶλλον αὐτῶν ἔχον διαφορὰν τοῖς ξυγγενέσιν ἐστὶ * τι *;

ΝΕ. ΣΩ. Ναί, λέγοις ἂν πῇ σκεπτέον.

ΞΕ. Ἐν τοῖς ξύμπασι χρὴ ζητεῖν ὅσα καλὰ μὲν λέγομεν, εἰς δύο δ' αὐτὰ τίθεμεν ἐναντία ἀλλήλων εἴδη.

ΝΕ. ΣΩ. Λέγ' ἔτι σαφέστερον.

ΞΕ. Ὀξύτητα καὶ τάχος, εἴτε κατὰ σώματα εἴτε ἐν ψυχαῖς εἴτε κατὰ φωνῆς φοράν, εἴτε αὐτῶν τούτων εἴτ' ἐν εἰδώλοις ὄντων, ὁπόσα μουσικὴ μιμουμένη καὶ ἔτι γραφικὴ μιμήματα παρέχεται, τούτων τινὸς ἐπαινέτης εἴτε αὐτὸς πώποτε γέγονας εἴτε ἄλλου παρὼν ἐπαινοῦντος ᾔσθησαι; D

ΝΕ. ΣΩ. Τί μήν;

ricenses, manifestum glossema propter codicum multitudinem amplexi sunt. Idem dictum esto de sect. C. ubi pro ἔχον plurimi ἔχει.

C. προςσχόντες] προςχέοντες Clark. conf. Schaefer. Praefat. ad Iulian. p. XXII.

ξυγγενέσιν ἐστί τι] τι, quod vulgo deerat, addendum vidit Heindorf. Coniecturam firmant Ven. ΠΣΥ. qui habent ἐς τι.

quentius quam ἔχον ἐστίν. Sic in hoc ipso libro p. 297. E. τοῦτ' ἐστὶν ὀρθότατα καὶ κάλλιστ' ἔχον. et mox p. 306. C. πότερον οὕτως ἁπλοῦν ἐστι τοῦτο ἢ παντὸς μᾶλλον αὐτῶν ἔχον διαφορὰν τοῖς ξυγγενέσιν ἐστίν. Phaedon. p. 69. B. p. 100. D. ubi v. ann. De κατὰ τρόπον τινά v. Heindorf. ad Sophist. p. 396.

C. ἁπλοῦν ἐστι τοῦτο] simpliciter ac sine ulla exceptione verum. v. ad Sympos. p. 183. C. — ἢ παντὸς μᾶλλον κ. τ. λ. an omnino aliqua earum pars a cognatis discrepet. v. annot. crit.

Ἐν τοῖς ξύμπασι χρὴ ζητεῖν —] Oportet in omnibus rerum generibus investigare, quae pulcra quidem dicimus, sed tamen in duas easque inter se contrarias species distinguimus. Mutata constructio inde a verbis εἰς δύο δ' αὐτὰ τίθεμεν, quandoquidem hic pro relativo iam demonstrativum pronomen infertur, usu loquendi non ita raro. v. ad Gorg. p. 452. D. De Rep. III. p. 395. D. VI. p. 505. E. Menon. p. 90. E. Matthiae Gr. §. 472. 3.

D. γραφικὴ μιμήματα παρέχεται] H. e. ὡς μιμήματα. — αὐτὰ δρῶσιν, sc. τὸ ἐπαινεῖν αὐτά.

ΞΕ. Ἦ καὶ μνήμην ἔχεις ὅντινα τρόπον αὐτὸ δρῶσιν ἐν ἑκάστοις τούτων;

ΝΕ. ΣΩ. Οὐδαμῶς.

ΞΕ. Ἆρ' οὖν δυνατὸς αὐτὸ ἂν γενοίμην, ὥςπερ καὶ διανοοῦμαι, διὰ λόγων ἐνδείξασθαί σοι;

E ΝΕ. ΣΩ. Τί δ' οὔ;

ΞΕ. Ῥᾴδιον ἔοικας ἡγεῖσθαι τὸ τοιοῦτον· σκοπώμεθα δ' οὖν αὐτὸ ἐν τοῖς ὑπεναντίοις γένεσι. τῶν γὰρ δὴ πράξεων ἐν πολλαῖς καὶ πολλάκις ἑκάστοτε τάχος καὶ σφοδρότητα καὶ ὀξύτητα διανοήσεώς τε καὶ σώματος, ἔτι δὲ καὶ φωνῆς, ὅταν ἀγασθῶμεν, λέγομεν αὐτὸ ἐπαινοῦντες μιᾷ χρώμενοι προςρήσει τῇ τῆς ἀνδρείας.

D. αὐτὸ δρῶσιν] Steph. αὐτῷ, quod caret fere codicum auctoritate.

E. Τί δ' οὔ;] Steph. ὄν.

λέγομεν αὐτὸ ἐπ.] λέγομεν om. Clark. Vat. Ven. Π. errore manifesto.

πού φαμεν] Quod vulgo ante που interpositum legitur πρῶ-

E. μιᾷ χρώμενοι προςρήσει τῇ τῆς ἀνδρείας] Germanice dixeris Bravheit. Sed Latini item fortitudinem saepe hoc in genere laudare solent, ut quum dicunt fortem familiam. Enimvero fortis proprie est, in quo multum inest vigoris et alacritatis, acer, vehemens: unde ceterae manarunt vocabuli significationes. Quod igitur Graeci dicunt ἀνδρείως καὶ γενναίως fieri, idem Latini vocabulis fortiter et gnaviter laudant. Nostrates dicunt wakker, brav, ubi simili de caussa aliquid praedicant.

Ὀξὺ καὶ ἀνδρεῖόν πού φαμεν —] Dicimus, opinor, aliquid *acutum et forte*, et *velox et forte* et *vehemens et forte*. Hoc igitur dicit fortitudinis vocabulum, ἀνδρεῖον vel ἀνδρικόν, cum vocabulis ὀξύ et ταχύ et σφοδρόν saepissime tanquam synonymum consociari solere. Ceterum solemne est Platoni hoc argumentationis exordium. Ita Phaedon. p. 74. A. φαμέν πού τι εἶναι ἴσον κ. τ. λ. et innumeris aliis locis. Illud hoc loco aliquis miretur, verbo φαμέν voculam που antepositam esse. Quod ipsum videtur effecisse, ut post ἀνδρεῖον inferciretur, πρῶτον, quorsum που referri posset. Ac rectissime codd. meliores istud πρῶτον aspernantur, quod sane otiosum ac molestum est. Nimirum που interdum verbo suo etiam praemittitur. Sic mox: Ὡς ἡσυχαῖά πού φαμεν. Legg. V. p. 744. D. δεῖ γὰρ ἐν πόλει πού φαμεν τῇ μελλούσῃ κ. τ. λ. Phaedr. p. 258. A. ἔδοξέ πού φησι τῇ βούλῃ κ. τ. λ. ubi v. ann. Phileb. p. 34. E. διψῇ που λέγομεν ἑκάστοτε. conf. ad Ion. p. 585. B. et Char-

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς;

ΞΕ. Ὀξὺ καὶ ἀνδρεῖόν πού φαμεν, καὶ ταχὺ καὶ ἀνδρικόν, καὶ σφοδρὸν ὡσαύτως· καὶ πάντως ἐπιφέροντες τοὔνομα ὃ λέγω κοινὸν πάσαις ταῖς φύσεσι ταύταις ἐπαινοῦμεν αὐτάς.

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Τί δέ; τὸ τῆς ἠρεμαίας αὖ γενέσεως εἶδος ἆρ' οὐ πολλάκις ἐπῃνέκαμεν ἐν πολλαῖς τῶν πράξεων; 307

ΝΕ. ΣΩ. Καὶ σφόδρα γε.

ΞΕ. Μῶν οὖν οὐ τἀναντία λέγοντες ἢ περὶ ἐκείνων τοῦτο φθεγγόμεθα;

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς;

ΞΕ. [Ὡς] ἡσυχαῖά πού φαμεν ἑκάστοτε καὶ σω-

τον, id recte om. Clark. Vat. Ven. Π. In Flor. i. scriptum πρῶτον φαμέν που.

P. 307. πολλάκις ἐπῃνέκαμεν] V. ἐπῃνέσαμεν. Sed perfectum codd. confirmant, in quibus sunt etiam qui cum Clark. Vat. Ven. Π. vitiose ἐπηνέγκαμεν scriptum exhibent.

Μῶν οὖν οὐ τ.] οὐ additum ex Clark. Vat. Ven. ΞΠ. et paucis aliis, qui pro eo αὖ exhibent.

mid. p. 158. D. ubi alia encliticarum sic antepositarum exempla notavimus. — πάσαις ταῖς φύσεσι ταύταις, rebus omnibus natura ita comparatis πᾶσι τοῖς οὕτω πεφυκόσι. Abstractum pro concreto positum. Sic statim rursus τὸ τῆς ἠρεμαίας γενέσεως εἶδος i. q. τὸ τῶν ἠρεμαίως γιγνομένων εἶδος.

P. 307. Ὡς ἡσυχαῖά πού φαμεν —] Locus hic, si quis alius, corruptus ac depravatus. Quo magis dolemus, quod in eo emendando codicum auxilio plane destituimur. Hi enim a vulgata scriptura ne tantillum quidem recedunt. Quamobrem nostro Marte periclitandum. Quaeris quid rei sit? Nimirum istud Ὡς molestum accidit. Quod si orditur protasin, oratio misere hiat; sin minus, otiosum imo propter insequens πού paene intolerabile est. Itaque ortum illud putamus ex praecedenti Πῶς; atque penitus delendum; id quod Astio quoque placuisse magnopere laetamur. Alia difficultas iam inesse videbitur in illis: οὐ τὸ τῆς ἀνδρείας ἀλλὰ τὸ τῆς κ. κ. τ. λ. Nam Stephanus quidem hic non iniuria desideravit copulam, ideoque duce Ficino scribendum iudicavit: καὶ οὐ τὸ τῆς ἀνδρείας. Quaeritur igitur de asyndeti ratione, si quidem hac non prorsus careat. Et nos quidem nobis persuasimus, esse hoc asyndeton eiusmodi, ut non temere tollendum sit. Nam apparet certe, haec verbis antegressis ita subiungi, ut iis explicandis atque illustrandis inserviant. Quo in genere ecquis est, quin sciat asyndeto suum ac proprium esse locum? Quod si tenemus, iam facilius etiam perspicere liceat causam et origi-

φρονικά, περί τε διάνοιαν πραττόμεν' ἀγασθέντες καὶ κατὰ τὰς πράξεις αὖ βραδέα καὶ μαλακά, καὶ ἔτι περὶ φωνὰς γιγνόμενα λεῖα καὶ βαρέα, καὶ πᾶσαν ῥυθμικὴν κίνησιν καὶ ὅλην μοῦσαν ἐν καιρῷ
B βραδυτῆτι προςχρωμένην· οὐ τὸ τῆς ἀνδρείας ἀλλὰ τὸ τῆς κοσμιότητος ὄνομα ἐπιφέρομεν αὐτοῖς ξύμπασιν.

ΝΕ. ΣΩ. Ἀληθέστατα.

πραττόμεν' ἀγασθέντες] V. πράττομεν. Clark. Vat. Ven. Π. Flor. i. πραττόμενα. unde quid verum sit, sponte apparet. Vitium sustulit iam Heusd. Specim. Coni. p. 131.

B. οὐ τὸ τῆς ἀνδρείας] Steph. coni. καὶ οὐ τὸ τῆς ἀνδρ. non opus.

Καὶ μὴν ὁπόταν] μὲν Steph. errore.

nem istius Ὡς, quod delendum indicavimus. Quum enim haec verba, commate post προςχρωμένης interposito, pro apodosi haberentur, fuerunt qui protasi suam coniunctionem deesse arbitrarentur, ideoque ex praecedenti Πῶς; protenus suum istud Ὡς effingerent, perverso sane quidem consilio. Sed tertia iam emergit difficultas, posita illa in anacolutho, quod in priore responsi parte conspicuum est. Nam integram eam esse planeque incorruptam, si ab uno illo Ὡς discesseris, id quidem certum et exploratum habemus. Quamobrem hoc unum nobis faciendum est, ut anacoluthi rationem explicemus. Apparet autem facile, legitimam usitatamque orationis formam futuram fuisse hanc: Φαμέν που ἑκάστοτε, περί τε διάνοιαν ἡσυχαῖα καὶ σωφρονικὰ πραττόμενα ἀγασθέντες, καὶ κατὰ τὰς πράξεις αὖ βραδέα καὶ μαλακά (ad quae item int. πραττόμενα ἀγασθέντες) καὶ ἔτι περὶ φωνὰς γιγνόμενα λεῖα καὶ βαρέα (sc. πραττόμενα ἀγ.), καὶ πᾶσαν ῥυθμικὴν κίνησιν καὶ ὅλην μοῦσαν (φαμέν που) ἐν καιρῷ βραδυτῆτι προςχρωμένην. Hoc igitur verborum ordine mutato Hospes verba ἡσυχαῖα καὶ σωφρονικὰ in ipso posuit sermonis principio, non aliam, opinor, ob causam, quam quod continerent notionem generaliorem, cui reliquae essent subiectae, ideoque essent ponderosiores. Sed nimirum hoc quum ita faceret, cogitavit simul de alio continuandae constructionis verborum modo: poterat enim ita pergere: περί τε διάνοιαν πραττόμενα ἀγασθέντες καὶ κατὰ τὰς πράξεις καὶ ἔτι περὶ φωνὰς κ. τ. λ. Haec igitur Hospes, liberiore usus orationis conformatione, iam ita inter se commiscuit ac paene temperavit, ut perspicuitati orationis non offecisse, sed optime consuluisse videatur. Iam vero his omnibus ita expeditis superest ut sententia verborum declaranda sit. Itaque Hospes sic: Dicimus opinor semper et de mente loquentes, quieta ac temperata, ea, si fiunt, admirantes; et de actionibus rursus, lenta ac placida, et praeterea in voci-

ΞΕ. Καὶ μὴν ὁπόταν αὖ γε ἀμφότερα γίγνηται ταῦτα ἡμῖν ἄκαιρα, μεταβάλλοντες ἑκάτερα αὐτῶν ψέγομεν, ἐπὶ τἀναντία πάλιν ἀπονέμοντες τοῖς ὀνόμασι.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς;

ΞΕ. Ὀξύτερα μὲν αὐτὰ γιγνόμενα τοῦ καιροῦ καὶ θᾶττω καὶ σκληρότερα φαινόμενα ὑβριστικὰ καὶ μανικὰ λέγοντες, τὰ δὲ βραδύτερα καὶ μαλακώτερα C
δειλὰ καὶ βλακικά. καὶ σχεδὸν ὡς τὸ πολὺ ταῦτά τε

ἡμῖν ἄκαιρα] Ald. Bas. 1. 2. et codd. omnes praeter Par. E. ἀκέραια. absurde.

φαινόμενα ὑβριστικὰ] Sic recte Steph. cum Ven. Ξ. Ceteri libri καὶ ante ὑβριστικὰ inferciunt. Dein βαρύτερα καὶ ante βραδύτερα eiecimus auctoritate Clark. Vat. Ven. ΠΣΞΥ. Zitt. praeeunte Bekkero.

C. ταῦτά τε καὶ τὴν σ.] αὐτὰ Clark. Vat. Ven. Π.

bus mollia atque gravia, et omnem numerosam motionem omnemque artem liberaliorem iudicamus opportune tarditate ac lenitate uti. Non certe ita fortitudinis sed moderationis nomen imponimus his omnibus. Qua interpretatione clariorem etiam videmur reddidisse causam et opportunitatem asyndeti. Λεῖα de vocis sono dictum habes etiam Phileb. p. 51. D. λέγω δὴ τὰς τῶν φθόγγων τὰς λείας καὶ λαμπράς τὰς ἕν τι καθαρὸν ἱείσας μέλος. ubi v. ann. Et sic λείαν φωνὴν dixit Galenus I. p. 157. ed. Kühn. De voc. μοῦσαν v. infra ann. ad p. 309. D.

B. μεταβάλλοντες ἑκάτερα αὐτῶν ψέγομεν] vicissim utraque vituperamus. De μεταβάλλοντες v. ad Theaet. p. 166. D. Gorg. p. 480. E. Tum ad ἀπονέμοντες intelligas αὐτά, usu paene constanti et legitimo. Quo facto apparebit sententiam hanc esse: contrariis rursus ea annumerantes per nomina, quae iis imponimus.

ὑβριστικὰ καὶ μανικὰ λέγοντες] Sophist. p. 242. A. extr. φοβοῦμαι δὴ τὰ εἰρημένα, μή ποτε διὰ ταῦτά σοι μανικὸς εἶναι δόξω παρὰ πόδα μεταβαλὼν ἐμαυτὸν ἄνω καὶ κάτω. Charmid. p. 153. B. Apol. Socr. p. 21. A. Sympos. p. 173. D. ubi v. ann. De voc. βλακικά Schol. ad h. l. βλακικά· τὰ μωρά, ἀνόητα· ἀπ' ἰχθύος καλουμένου βλακός, ὅμοιον σιλούρῳ, ἄχρηστον τοσοῦτον, ὡς μηδὲ κυνὶ βρώσιμον εἶναι. quae ipsa verba etiam Etym. M. s. v. βλάξ habet. v. Ruhnken. ad Tim. p. 60 sq. qui bene monet, βλάξ non solum fatuum ac stupidum significare, sed etiam imbellem ac socordem. Unde βλακικὸν h. l. est quod agitur tardius ac remissius. Ita enim ipsa oppositionis ratio suadet.

C. καὶ σχεδὸν ὡς τὸ πολὺ ταῦτά τε —] ac plerumque fere quum haec tum moderatam indolem et fortem, quae contrariorum est propria, tanquam species hostiles, seditionem sortitas, reperimus

καὶ τὴν σώφρονα φύσιν καὶ τὴν ἀνδρείαν τὴν τῶν ἐναντίων, οἷον πολεμίας διαλαχούσας στάσιν ἰδέας, οὔτ' ἀλλήλαις μιγνυμένας ἐφευρίσκομεν ἐν ταῖς περὶ τὰ τοιαῦτα πράξεσιν, ἔτι τε τοὺς ἐν ταῖς ψυχαῖς αὐτὰς ἴσχοντας διαφερομένους ἀλλήλοις ὀψόμεθα, ἐὰν μεταδιώκωμεν.

Cap. XLV. *ΝΕ. ΣΩ.* Ποῦ δὴ λέγεις;

ΞΕ. Ἐν πᾶσί τε δὴ τούτοις οἷς νῦν εἴπομεν,
D ὡς εἰκός τε ἐν ἑτέροις πολλοῖς. κατὰ γὰρ οἶμαι τὴν αὑτῶν ἑκατέροις ξυγγένειαν τὰ μὲν ἐπαινοῦντες ὡς οἰκεῖα σφέτερα, τὰ δὲ τῶν διαφόρων ψέγοντες ὡς

Ποῦ δὴ λέγεις;] σπουδῇ λ. Clark. Vat. Coisl. Ven. *Π.* Flor. i. Alii habent Πῶς δὴ λ. Nimirum offenderunt boni critici in adverbio loci.

ὡς εἰκός τε] τε pro γε καὶ suppeditarunt Clark. Vat. Ven. *ΛΠ.* Par. BCH. Flor. a. b. c. i. al.

D. οἰκεῖα σφέτερα] Pro σφέτερα Clark. Coisl. Vat. Ven. *ΛΞΣΥ.* Par. BEF. ἐφ' ἕτερα. Quod quis est quin videat rursus ex male sedula grammaticorum fluxisse mutatione? v. ann.

nec inter se commixtas in iis actionibus, quae ad talia referuntur, et eos, qui ipsas in animis habent, inter se dissidentes videbimus, siquidem eos pervestigemus. Locus rursus ex anacolutho explicandus. Mutatus enim sermonis tenor est inde a verbis ἔτι τε τοὺς ἐν ταῖς ψυχαῖς κ. τ. λ. Quae servata inchoatae constructionis ratione sic fere debebant enuntiari: οὔτε ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν αὐτὰς ἰσχόντων ἀλλήλαις συμφερομένας. Sed de his verbo monuisse satis erit. Hoc unum addidisse iuvabit, in proximis sermonem sic continuari, ut omnia postremis: διαφερομένους ἀλλήλοις κ. τ. λ. accommodata sint.

ὡς εἰκός τε ἐν ἑτέροις πολλοῖς] Codd. plerique καὶ ante ἐν ἑτέροις omittunt et pro γε scriptum exhibent τε. Utrumque Bekkerus dedit. Optima sane est sententia veteris lectionis haec: Quum in omnibus iis, quae nunc diximus, sicuti consentaneum est certe, tum in multis aliis. At primum quidem scrupulum iniicit codicum auctoritas. Deinde istud ὡς εἰκός γε vereor ut potius ὥς γε εἰκός dici debuerit. Itaque secuti sumus Bekkerum. Adhaesit τε primis verbis, quum usitatius dici posset ἐν ἑτέροις τε πολλοῖς, ὥς γε εἰκός. Dein οἶμαι rursus inter praepositionem et nomen interpositum, de qua loquendi ratione v. ann. ad p. 300. B. — Pro ὡς οἰκεῖα σφέτερα Stephanus restituendum putabat ὡς οἰκεῖα καὶ σφέτερα. At coniunguntur haec ut in sermone Latino suum proprium. Cicer

ἀλλότρια, πολλὴν εἰς ἔχθραν ἀλλήλοις καὶ πολλῶν πέρι καθίστανται.

ΝΕ. ΣΩ. Κινδυνεύουσι.

ΞΕ. Παιδιὰ τοίνυν αὕτη γέ τις ἡ διαφορὰ τούτων ἐστὶ τῶν εἰδῶν· περὶ δὲ τὰ μέγιστα νόσος ξυμβαίνει πασῶν ἐχθίστη γίγνεσθαι ταῖς πόλεσι.

ΝΕ. ΣΩ. Περὶ δὴ ποῖα φῄς;

ΞΕ. Περὶ ὅλην, ὥς γε εἰκός, τὴν τοῦ ζῆν παρασκευήν. οἱ μὲν γὰρ δὴ διαφερόντως ὄντες κόσμιοι τὸν ἥσυχον ἀεὶ βίον ἕτοιμοι ζῆν αὐτοὶ καθ' αὑτοὺς μόνοι τὰ σφέτερ' αὐτῶν πράττοντες, οἴκοι τε πρὸς ἅπαντας οὕτως ὁμιλοῦντες, καὶ πρὸς τὰς ἔξω- E

Nimirum talia luculente docent vel optimos libros manus grammaticorum correctrices expertos esse, ut vehementer errent, qui iis, non ponderatis utrinque rationum momentis, ubique tuto confidendum arbitrantur.

Παιδιὰ τοίνυν] Codd. plurimi cum Clark. Vat. Ven. Π. παιδεία. male.

E. ἥσυχον ἀεὶ] Sic Clark. Vat. Ven. Π. pro vulg. ἡσύχιον. οἴκοι τε πρὸς ἅπαντας] Sic Clark. Vat. Ven. ΞΠ. Flor. i. Vulgo οἴκοι τε αὖ πρ. ἅπ.

Or. pro Rosc. Amer. c. 52. omnia, quae *nostra* erant propria. De Orat. I, 44. videbitur Crassus — *sua* quadam *propria* facultate posse. Sic etiam Demosthen. Orat. c. Callicl. p. 1274. 5. et 1275. 7. ed. Reisk. ἡμέτερον ἴδιον. Lucian. T. III. p. 226. ed. Bip. τοὐμὸν ἴδιον. Nihil igitur sollicitandum.

D. Παιδιὰ τοίνυν αὕτη γέ τις ἡ διαφορὰ] Lusus, inquit, est iste quidem dissensus de his generibus, quum alia tanquam sibi propria et cognata dilaudant, alia diversa utpote aliena vituperant, eaque opinionum dissensione in mutuas incidunt inimicitias. Nihil amplius. Neque enim Astio assentimur in Commentar. ad Phaedrum p. 257. ed. I. lusum putanti nunc vocari oppositorum principiorum conflictionem, quippe quae interioris vitae naturae quasi lusus quidam sit. Neque illud probamus, quod vir doctus pro αὕτη ibidem scribendum censuit αὐτή, per se.

E. αὐτοὶ καθ' αὑτοὺς μόνοι τὰ σφ.] Mireris Valckenarium ad Eurip. Hippolyt. v. 785. p. 247. μόνοι tanquam glossema deleri iubentem: eundem mireris in eundem scopulum rursus offendisse etiam Phoeniss. p. 1235. ubi pro his: ἐγὼ γὰρ αὐτός — μόνος συνάψω συγγόνῳ τῷ 'μῷ μάχην, reponi voluit μόνῳ συνάψω, quod praecederet αὐτός. Nihil frequentius hac verborum coniunctione. De Rep. X. p. 604. A. ὅταν ἐν ἐρημίᾳ μόνος αὐτὸς καθ' αὑτὸν γίγνηται. Charmid. p. 156. E. Lysid.

θεν πόλεις ὡσαύτως ἕτοιμοι ὄντες τρόπον τινὰ ἄγειν εἰρήνην. καὶ διὰ τὸν ἔρωτα δὴ τοῦτον, ἀκαιρότερον ὄντα ἢ χρῆν, ὅταν ἃ βούλονται πράττωσιν, ἔλαθον αὐτοί τε ἀπολέμως ἴσχοντες καὶ τοὺς νέους ὡσαύτως διατιθέντες ὄντες τε ἀεὶ τῶν ἐπιτιθεμένων, ἐξ ὧν οὐκ ἐν πολλοῖς ἔτεσιν αὐτοὶ καὶ παῖδες καὶ ξύμπασα
308 ἡ πόλις ἀντ' ἐλευθέρων πολλάκις ἔλαθον αὐτοὺς γενόμενοι δοῦλοι.

ΝΕ. ΣΩ. Χαλεπὸν εἶπες καὶ δεινὸν πάθος.

ΞΕ. Τί δ' οἱ πρὸς τὴν ἀνδρείαν μᾶλλον ῥέποντες; ἆρ' οὐκ ἐπὶ πόλεμον ἀεί τινα τὰς αὑτῶν ξυντείνοντες πόλεις διὰ τὴν τοῦ τοιούτου βίου σφοδροτέραν τοῦ δέοντος ἐπιθυμίαν, εἰς ἔχθραν πολλοῖς καὶ δυνατοῖς καταστάντες, ἢ πάμπαν διώλεσαν ἢ

ἕτοιμοι ὄντες] ἕτοιμοι πάντα ὄντες Clark. Vat. Coisl. Ven. ΞΠ. Par. B. Flor. i. at vide ann.

ἢ χρῆν] χρὴ Clark. Vat. Ven. Π. Par. H. Flor. i. Dein ἃ βούλωνται Clark. Coisl. Ven. Υ. Par. H.

p. 211. C. Pindar. Nem. X, 10. ψῆφον ἤνεγκε μόνη καθ' ἑαυτήν. Plutarch. Demetr. c. 4. ὡς ἐγεγόνεισαν μόνοι καθ' αὑτούς. Plura dabit Schaefer. ad Demosthen. Appar. T. III. p. 183.

ἕτοιμοι ὄντες τρόπον τινὰ ἄγειν εἰρήνην] Codices non pauci in iisque etiam Bodl. aliique melioris notae libri πάντα ante ὄντες inserunt. Quod nos quidem nunc non dubitamus unde ortum sit. Nam τρόπον τινά quum hic non sit quodammodo, sed aliquo modo; qui voluerunt rariorem hunc usum notare, πάντα adscripserunt; quod postea temere ipsis Platonis verbis, et quidem loco alieno, insertum est.

καὶ διὰ τὸν ἔρωτα δὴ τοῦτον —] Et propter hoc studium iusto inopportunius, quum agunt quae velint, inscientes quum ipsi fiunt imbelles, tum iuvenes similes reddunt, suntque semper in potestate eorum, qui ipsos aggrediuntur. Gorg. p. 508. C. οἱ ἄτιμοι τοῦ ἐθέλοντός (εἰσιν). Sophocl. Oed. T. v. 917. ἀλλ' ἔστι τοῦ λέγοντος, ἢν φόβους λέγῃ. conf. Matthiae Gr. §. 315.

αὐτοὶ καὶ παῖδες καὶ ξύμπασα ἡ πόλις] Suspicetur aliquis, καὶ οἱ παῖδες v. ad Criton. p. 50. C. At enim vero articulus hic recte omittitur, quia Hospes rem significat universe. Germanice item dixeris: daher wurden in nicht vielen Iahren sie selbst *nebst Kindern* und *dem* ganzen Staate oft unvermerkt, statt frei zu sein, Sclaven. Sic alibi legere nos meminimus ἄνδρες καὶ γυναῖκες, Männer und Weiber, et quae

δούλας αὖ καὶ ὑποχειρίους τοῖς ἐχθροῖς ὑπέθεσαν τὰς αὑτῶν πατρίδας;

ΝΕ. ΣΩ. Ἔστι καὶ ταῦτα. B

ΞΕ. Πῶς οὖν μὴ φῶμεν ἐν τούτοις ἀμφότερα ταῦτα τὰ γένη πολλὴν πρὸς ἄλληλα ἀεὶ καὶ τὴν μεγίστην ἴσχειν ἔχθραν καὶ στάσιν;

ΝΕ. ΣΩ. Οὐδαμῶς ὡς οὐ φήσομεν.

ΞΕ. Οὐκοῦν ὅπερ ἐσκοποῦμεν κατ' ἀρχάς, ἀνευρήκαμεν, ὅτι μόρια ἀρετῆς οὐ σμικρὰ ἀλλήλοις διαφέρεσθον φύσει καὶ δὴ καὶ τοὺς ἴσχοντας δρᾶτον τὸ αὐτὸ τοῦτο;

ΝΕ. ΣΩ. Κινδυνεύετον.

ΞΕ. Τόδε τοίνυν αὖ λάβωμεν.

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ ποῖον;

P. 308. B. *ἀμφότερα ταῦτα*] ταῦτα ex edit. Bas. 2. et codd. mss. omnibus restitutum. Dein τὰ ante γένη om. Clark. Vat. Ven. Π.

ὅπερ ἐσκοποῦμεν] ὅπερ ἐπεσκοποῦμεν Clark. Vat. Ven. Π. Zittav.

sunt id genus alia similia. Pertinet huc αὐτὸς καὶ γένος, de quo dixit Taylorus ad Demosth. p. 428. T. III. ed. Reisk. Et prorsus eodem modo Inscriptiones apud Boeckhium Corp. I. 1. p. 129. καὶ αὐτὸν καὶ ἐκγόνους. conf. Sauppius ad Lycurgum p. 133. qui hoc ipsum exemplum rei attulit.

P. 308. *Τί δ' οἱ πρὸς τὴν ἀνδρείαν μᾶλλον ῥέποντες*] Vett. editt. post Τί δέ; interpungunt et ante ἆρ' οὐκ interpunctionem ignorant. Male. Solet enim τί δέ additis iis, de quibus deinceps exponitur, reliquae interrogationi ita praemitti. Phaedon. p. 68. E. τί δὲ οἱ κόσμιοι αὐτῶν; οὐ ταὐτὸν τοῦτο πεπόνθασιν; Sic enim ibi distinguendum. Ibid. p. 65. A. C. p. 78. D. Gorg. p. 502. A. τί δὲ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Μέλης; ἢ πρὸς τὸ βέλτιστον βλέπων ἐδόκει σοι κιθαρῳδεῖν; ubi plura Heindorf. conf. Matthiae Gr. §. 630. 1. p. 1516. ed. 3. — τὴν τοῦ τοιαύτου βίου, qualis est tempore bellorum.

B. *Πῶς οὖν μὴ φῶμεν ἐν τούτοις*] H. e. in hac rerum condicione, quum alii alia sibi expetant atque diligant. Sophocl. Oed. T. v. 892. τίς ἔτι ποτ' ἐν τοῖσδ' ἀνήρ; Plat. Menex. p. 238. B. τὰ μὲν ὀνόματα πρέπει ἐν τῷ τοιῷδε ἐᾶν. Ibid. p. 244. A. ἐν τοῖς τοιοῖσδε. Tim. p. 42. C. μὴ παυόμενος δὲ ἐν τούτοις ἔτι κακίας. Ibid. p. 81. D. φθόνει δὴ πᾶν ζῷον ἐν τούτῳ κρατούμενον. Theaetet. p. 209. A. ἐν τῷ τοιούτῳ.

Οὐδαμῶς ὡς οὐ φήσομεν] Nullo modo id negabimus.

τοὺς ἴσχοντας δρᾶτον τὸ αὐτὸ τοῦτο] Sc. ὥστε ἀλλήλοις διαφέρεσθαι.

C Cap. XLVI. ΞΕ. Εἴ τίς που τῶν συνθετικῶν ἐπιστημῶν πρᾶγμα ὁτιοῦν τῶν αὑτῆς ἔργων, κἂν εἰ τὸ φαυλότατον, ἑκοῦσα ἐκ μοχθηρῶν καὶ χρηστῶν τινῶν ξυνίστησιν, ἢ πᾶσα ἐπιστήμη πανταχοῦ τὰ μὲν μοχθηρὰ εἰς δύναμιν ἀποβάλλει, τὰ δ' ἐπιτήδεια καὶ τὰ χρηστὰ ἔλαβεν, ἐκ τούτων δὲ καὶ ὁμοίων καὶ ἀνομοίων ὄντων, πάντ' εἰς ἓν αὐτὰ ξυνάγουσα, μίαν τινὰ δύναμιν καὶ ἰδέαν δημιουργεῖ.

ΝΕ. ΣΩ. Τί μήν;

ΞΕ. Οὐδ' ἄρα ἡ κατὰ φύσιν ἀληθῶς οὖσα ἡμῖν
D πολιτικὴ μή ποτε ἐκ χρηστῶν καὶ κακῶν ἀνθρώπων ἑκοῦσα εἶναι συστήσηται πόλιν τινά, ἀλλ' εὔδηλον, ὅτι παιδιᾷ πρῶτον βασανιεῖ, μετὰ δὲ τὴν βάσανον αὖ τοῖς δυναμένοις παιδεύειν καὶ ὑπηρετεῖν πρὸς τοῦτ' αὐτὸ παραδώσει, προςτάττουσα καὶ ἐπιστατοῦσα αὐτή, καθάπερ ὑφαντικὴ τοῖς τε ξαίνουσι καὶ τοῖς τἆλλα προπαρασκευάζουσιν, ὅσα πρὸς τὴν πλέξιν

C. κἂν εἰ τὸ φαυλότατον] Sic Clark. Vat. Coisl. Ven. ΛΞΠΣΥ. Par. BCFH. Flor. a. b. c. i. Zitt. Editt. κἂν ᾖ τὸ φ.
καὶ τὰ χρηστὰ] τὰ istud om. Clark. Vat. Ven. Π.

D. μή ποτε ἐκ χρηστῶν] Sic Clark. Vat. Ven. ΠΣΥ. et pr. Ξ. Flor. i. Zitt. Vulgo μηδέποτε.

συστήσηται πόλιν] Futurum συστήσεται tuentur Ven.

C. Εἴ τίς που τῶν συνθετικῶν ἐπ.] num qua usquam artium componentium quidquam operum suorum componat etc. Nam pendet haec interrogatio ex praecedentibus illis Τόδε τοίνυν αὖ λάβωμεν. Dein κἂν εἰ φαυλότατον, unice verum. Sic Sophist. p. 247. D. κἂν εἰ μόνον εἰς ἅπαξ. Ibid. p. 267. E. κἂν εἰ τολμηρότερον εἰρῆσθαι. Phileb. p. 58. C. ἀλλὰ τίς ποτε — τὸ ἀληθέστατον ἐπισκοπεῖ, κἂν εἰ σμικρὰ καὶ σμικρὰ ὀνίνασα. Quae sic ex codicibus refingenda esse in tanta eorum consensione nemo dubitet. conf. Winckelmann. Praefat. ad Euthydem. p. XIV.

D. ὅτι παιδιᾷ πρῶτον βασ.] Quod vulgo legebatur παιδείᾳ, disciplina, id vel sequentia falsum esse arguunt. Recte codices plerique omnes παιδιᾷ. Enimvero censet philosophus puerorum ingenia ab initio lusu iocoque exploranda esse; exploratos autem vult disciplinae idoneorum magistrorum tradi.

E. τοιαῦτα ἑκάστοις ἐνδεικν.] Ne quis καὶ ante τοιαῦτα inserendum putet. Nam participium hoc cum reliquis verbis inservit explicationi praecedentis illius προςτάττουσα καὶ ἐπιστατοῦσα αὐτή. Quamobrem hic complurium participiorum

αὐτῆς, ξυμπαρακολουθοῦσα προςτάττει καὶ ἐπιστατεῖ, τοιαῦτα ἑκάστοις ἐνδεικνῦσα τὰ ἔργα ἀποτελεῖν, E οἷα ἂν ἐπιτήδεια ἡγῆται πρὸς τὴν αὐτῆς εἶναι ξυμπλοκήν.

ΝΕ. ΣΩ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΞΕ. Ταὐτὸν δή μοι τοῦθ' ἡ βασιλικὴ φαίνεται πᾶσι τοῖς κατὰ νόμον παιδευταῖς καὶ τροφεῦσι, τὴν τῆς ἐπιστατικῆς αὐτὴ δύναμιν ἔχουσα, οὐκ ἐπιτρέπειν ἀσκεῖν, ὅ τι μή τις πρὸς τὴν αὐτῆς ξύγκρασιν ἀπεργαζόμενος ἦθός τι πρέπον ἀποτελεῖ, ταῦτα δὲ μόνα παρακελεύεσθαι παιδεύειν. καὶ τοὺς μὲν μὴ δυναμένους κοινωνεῖν ἤθους ἀνδρείου καὶ σώφρονος ὅσα τε ἄλλα ἐστὶ τείνοντα πρὸς ἀρετήν, ἀλλ' εἰς ἀθεότητα καὶ ὕβριν καὶ ἀδικίαν ὑπὸ κακῆς βίᾳ φύσεως ἀπω- 309 θούμενα, θανάτοις τε ἐκβάλλει καὶ φυγαῖς καὶ ταῖς μεγίσταις κολάζουσα ἀτιμίαις.

ΝΕ. ΣΩ. Λέγεται γοῦν πως οὕτω.

ΛΞΣΥ. Par. H. Zitt. Dein vulgo τινὰ πόλιν, invitis Clark. Vat. Ven. ΞΠΣΥ. Zitt.

παιδιᾷ πρῶτον] Sic Clark. Vat. Ven. ΛΠΣΥ. Par. BC EH. Flor. a. b. c. Bas. 2. Vulgo παιδείᾳ. Coisl. Ven. Ξ. παιδία.

E. οὐκ ἐπιτρέπειν] ἐπιτρέψειν Vat. Coisl. Ven. Π. et marg. Flor. i.

P. 309. ἀπωθούμενα] ἀπωθούμενος Par. H.

concursus nihil habet insolentiae v. ad Euthyphron. p. 4. D. al.

Ταὐτὸν δή μοι τοῦθ' ἡ β.] H. e. pariter, eodem modo. v. ad Sympos. p. 178. E.

οὐκ ἐπιτρέπειν ἀσκεῖν—] videtur non permittere, ut id factitent, nisi quatenus quis reddat et efficiat ingenium atque mores ipsius mixturae et temperamento consentaneos, sed ad haec sola tradenda cohortari. In his ἀσκεῖν positum est absolute, ut sit suum exercere negotium. Sed ὅ τι μή est nisi quatenus. Utrumque ab interpretibus neglectum. Dein ταῦτα δὲ μόνα, numero plurali, dictum est generalius pro τοῦτο δὲ μόνον, sc. τὰ ἤθη πρέποντα ἀποτελεῖν πρὸς τὴν τῆς βασιλικῆς ξύγκρασιν ἀπεργαζομένους. Sed ita pluralem numerum pronominum neutrius generis sexcenties usurpari meminimus. v. ann. ad Gorg. p. 447. A. Protagor. p. 331. E.

P. 309. ἀλλ' εἰς ἀθεότητα — ἀπωθούμενα] Haec rursus putamus turpiter vitiata esse. Nam ἀπωθούμενα perperam ad ὅσα τε ἄλλα refertur, sententia ipsa reluctante. Scribendum ἀπωθουμένους. Coniecturam nostram firmat scriptura

ΞΕ. Τοὺς δ' ἐν ἀμαθίᾳ τ' αὖ καὶ ταπεινότητι πολλῇ κυλινδουμένους εἰς τὸ δουλικὸν ὑποζεύγνυσι γένος.

ΝΕ. ΣΩ. Ὀρθότατα.

ΞΕ. Τοὺς λοιποὺς τοίνυν, ὅσων αἱ φύσεις ἐπὶ τὸ γενναῖον ἱκαναὶ παιδείας τυγχάνουσαι καθίστα-
B σθαι καὶ δέξασθαι μετὰ τέχνης ξύμμιξιν πρὸς ἀλλήλας, τούτων τὰς μὲν ἐπὶ τὴν ἀνδρείαν μᾶλλον ξυντεινούσας, οἷον στημονοφυὲς νομίσασ' αὐτῶν εἶναι τὸ στερεὸν ἦθος, τὰς δὲ ἐπὶ τὸ κόσμιον πίονί τε καὶ μαλακῷ καὶ κατὰ τὴν εἰκόνα κροκώδει διανήματι προσχρωμένας, ἐναντία δὲ τεινούσας ἀλλήλαις, πειρᾶται τοιόνδε τινὰ τρόπον ξυνδεῖν καὶ ξυμπλέκειν.

ΝΕ. ΣΩ. Ποῖον δή;

C ΞΕ. Πρῶτον μὲν κατὰ τὸ ξυγγενὲς τὸ ἀειγενὲς

B. νομίσασ' αὐτῶν] V. νομίσας. Correxit Heusdius.
κροκώδει διανήματι] Libri διανθήματι. Correxit Cornarius.

Par. H. ἀπωθούμενος. Hoc igitur dicit Hospes: Atque eos, qui non possunt fieri participes animi fortis ac temperantis et eorum omnium, quae praeterea ad virtutem pertinent, sed potius ad impietatem et petulantiam et iniustitiam vitio naturae quasi per vim detruduntur, capitis supplicio vel exilio vel maxima ignominia castigans eiicit e civitate.

ὅσων αἱ φύσεις ἐπὶ τὸ γενναῖον —] Iunge: ὅσων αἱ φύσεις, τυγχάνουσαι παιδείας, ἱκαναί (εἰσι) καθίστασθαι ἐπὶ τὸ γενναῖον, quorum indoles, nacta institutionem ac disciplinam, idonea est, ut possit ad bonum generosumque traduci etc. Dein suscepta constructione subito relicta per anacoluthon subiungitur, τούτων τὰς μὲν ἐπὶ τὴν ἀνδρείαν κ. τ. λ. ubi expectabas potius, τοὺς μὲν ἐπὶ τὴν ἀνδρείαν μᾶλλον ξυντείνοντας κ. τ. λ. Verum causa mutati sermonis cernitur in relativo orationis membro, ὅσων αἱ φύσεις ἐπὶ τὸ γενναῖον κ. τ. λ.

B. οἷον στημονοφυὲς νομίσασ' —] firmum ingenium quasi staminis naturam referre existimans. Ad hunc locum penitus intelligendum plane necesse est recorderis eorum, quae c. 23. de arte laneae vestis texendae exposita sunt. Nam Hospes ibi staminis fila contortiora ideoque duriora, subteminis autem fila minus torta ideoque molliora esse solere exposuit. Iam quemadmodum ars textoria in utriusque generis filis apte connectendis versatur, ita artis civilis sive regiae proprium munus hoc esse iudicatur, ut ingenia civium duriora atque molliora prudenter temperentur at-

ὃν τῆς ψυχῆς αὐτῶν μέρος θείῳ ξυναρμοσαμένη δεσμῷ, μετὰ δὲ τὸ θεῖον τὸ ζωογενὲς αὐτῶν αὖθις ἀνθρωπίνοις.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς τοῦτ' εἶπες αὖ;

Cap. XLVII. *ΞΕ.* Τὴν τῶν καλῶν καὶ δικαίων πέρι καὶ ἀγαθῶν καὶ τῶν τούτοις ἐναντίων ὄντως οὖσαν ἀληθῆ δόξαν μετὰ βεβαιώσεως, ὁπόταν ἐν ψυχαῖς ἐγγίγνηται, θείαν φημὶ ἐν δαιμονίῳ γίγνεσθαι γένει.

ΝΕ. ΣΩ. Πρέπει γοῦν οὕτω.

ΞΕ. Τὸν δὴ πολιτικὸν καὶ τὸν ἀγαθὸν νομοθέτην ἆρ' ἴσμεν ὅτι προσήκει μόνον δυνατὸν εἶναι D τῇ τῆς βασιλικῆς μούσῃ τοῦτο αὐτὸ ἐμποιεῖν τοῖς ὀρθῶς μεταλαβοῦσι παιδείας, οὓς ἐλέγομεν νῦν δή;

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ γοῦν εἰκός.

C. ὁπόταν ἐν ψυχαῖς] V. ἐν ταῖς ψ. Omisi ταῖς cum Clark. Vat. Ven. *Π*.

que sapienter inter ipsa coniunguntur. Praeclare igitur Cornarius in proximis pro vulgato κροκώδει διανθήματι corrigendum vidit κροκώδει διανήματι, quod nunc non pauci codices confirmarunt. Est autem νῆμα stamen. Pollux VII, 30. Πλάτων δὲ — καλεῖ — τὸν δὲ στήμονα νῆμα. Quod quidem vocatur κροκῶδες, quia ei subtemina inseruntur. Nam κρόκη subtemen s. trama vocatur. Ad τὰς δὲ ἐπὶ τὸ κόσμιον int. ξυντεινούσας.

ἐναντία δὲ τεινούσας ἀλλήλαις] Stephanus et Astius ante ἐναντία desiderarunt εἰς vel πρός. Neutro opus. De Rep. VI. p. 492. D. ἐναντία τούτοις τείνοντας.

C. Πρῶτον μὲν κατὰ τὸ ξυγγενές —] Duplex esse censet vinculum, quo civium ingenia moresque veluti in unum coniungere liceat, alterum divinum, humanum alterum. Et illud quidem eo vult contineri, ut cives omnes de rebus divinis, hoc est, de honesto, de iusto, de bono, atque eorum contrario eadem sentiant. Hoc autem putat inesse in variis vitae humanae coniunctionibus ac necessitudinibus, maximeque in matrimoniis prudenter iungendis. Utroque vinculo cives recte consociare et tanquam iusto temperamento adhibito in unum coniungere, id unum et maximum artis civilis munus esse arbitratur, siquidem humana civitatis continendae artificia respiciantur.

ἐν δαιμονίῳ γ. γένει] H. e. ἐν τῷ θείῳ τῆς ψυχῆς αὐτῶν μέρει.

D. τῇ τῆς βασιλικῆς μούσῃ] Μοῦσα apud Platonem per metonymiam non raro dicitur pro μουσικῇ, h. e. arte, doctrina, institutione liberaliore et in-

ΞΕ. Ὃς δ' ἂν δρᾶν γε, ὦ Σώκρατες, ἀδυνατῇ τὸ τοιοῦτον, μηδέποτε τοῖς νῦν ζητουμένοις ὀνόμασιν αὐτὸν προςαγορεύωμεν.

ΝΕ. ΣΩ. Ὀρθότατα.

ΞΕ. Τί οὖν; ἀνδρεία ψυχὴ λαμβανομένη τῆς
τοιαύτης ἀληθείας ἆρ' οὐχ ἡμεροῦται καὶ τῶν δικαίων
E μάλιστα οὕτω κοινωνεῖν ἂν ἐθελήσειε, μὴ μεταλα-
βοῦσα δὲ ἀποκλίνει μᾶλλον πρὸς θηριώδη τινὰ φύσιν;

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς δ' οὔ;

ΞΕ. Τί δέ; τὸ τῆς κοσμίας φύσεως ἆρ' οὐ τούτων μὲν μεταλαβὸν τῶν δοξῶν ὄντως σῶφρον καὶ φρόνιμον, ὥς γ' ἐν πολιτείᾳ, γίγνεται, μὴ κοινωνῆσαν δὲ ὧν λέγομεν ἐπονείδιστόν τινα εὐηθείας δικαιότατα λαμβάνει φήμην;

ΝΕ. ΣΩ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΞΕ. Οὐκοῦν ξυμπλοκὴν καὶ δεσμὸν τοῦτον τοῖς

E. *σῶφρον καὶ φρόνιμον*] Sic Clark. Vat. Ven. *Π.* Vett. editt. *σῶφρον καὶ κόσμιον.*

καὶ δεσμὸν τοῦτον] Sic Clark. Vat. Ven. *Π.* Vulgo *καὶ ξύνδεσμον.*

μόνιμον φῶμεν γίγνεσθαι] Hunc ordinem servant Clark. Vat. Ven. *Π.* Vett. editt. *φῶμεν γίγνεσθαι μόνιμον.*

αὐτῷ σπουδῇ] V. *αὐτῷ δὴ σπουδῇ*, quod solus tenet Par. E.

P. 310. *εὐγενέσι γεν.*] Steph. *εὖ γενέσει*, typothetarum incuria, ut videtur.

genus. Sic in hoc ipso libro p. 307. A. *καὶ πᾶσαν ῥυθμικὴν κίνησιν καὶ ὅλην μοῦσαν ἐν καιρῷ βραδυτῆτι προςχρωμένην.* De Rep. III. p. 411. D. VIII. p. 548. D. VI. p. 499. D. Phileb. p. 67. C. Legg. II. p. 655. D. 658. E. 666. D. 667. A. 668. B. aliis locis non paucis. De hoc officio viri rerum civilium vere gnari ac periti conf. Legg. IV. p. 720. E sqq. De Republ. V. p. 459. D.

E. *μᾶλλον πρὸς θηριώδη τινὰ φύσιν*] Hanc egregie depinxit philosophus De Republ. IX. p. 588. C. coll. IV. p. 439. B.

ὥς γε ἐν πολιτείᾳ] prouti civitati convenit. Sophist. p. 234. A. *ταχεῖαν ὡς ἐμοὶ σκέψιν ἐπιτάττεις.* Parmenid. p. 136. D. *ὡς τηλικῷδε.* Sed haec digito quasi significasse satis erit. Innuit igitur philosophus virtutem civilem, non perfectam illam, quae a sapiente perfecto requiritur.

P. 310. *διὰ νόμων ἐμφύεσθαι*] Stephanus *ἐμφύεται* legendum putabat. Quo certe non opus est, siquidem infiniti-

μὲν κακοῖς πρὸς σφᾶς αὐτοὺς καὶ τοῖς ἀγαθοῖς πρὸς τοὺς κακοὺς μηδέποτε μόνιμον φῶμεν γίγνεσθαι, μηδέ τινα ἐπιστήμην αὐτῷ σπουδῇ πρὸς τοὺς τοιούτους ἄν χρῆσθαί ποτε;

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς γάρ;

ΞΕ. Τοῖς δ' εὐγενέσι γενομένοις τε ἐξ ἀρχῆς 310
ἤθεσι θρεφθεῖσί τε κατὰ φύσιν μόνοις διὰ νόμων ἐμφύεσθαι, καὶ ἐπὶ τούτοις δὴ τοῦτ' εἶναι τέχνῃ φάρμακον, καὶ καθάπερ εἴπομεν τοῦτον θειότερον εἶναι τὸν ξύνδεσμον ἀρετῆς μερῶν φύσεως ἀνομοίων καὶ ἐπὶ τἀναντία φερομένων.

ΝΕ. ΣΩ. Ἀληθέστατα.

ΞΕ. Τοὺς μὴν λοιπούς, ὄντας ἀνθρωπίνους δεσμούς, ὑπάρχοντος τούτου τοῦ θείου, σχεδὸν οὐδὲν χαλεπὸν οὔτε ἐννοεῖν οὔτε ἐννοήσαντα ἀποτελεῖν.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς δή, καὶ τίνας; B

γενομένοις τε ἐξ ἀρχῆς] V. *γε ἐξ ἀρχῆς γενομένοις.* Illud tuentur Clark. Vat. Ven. *Π.* Flor. a. b. c. i. Zitt., qui tamen *γε* habent.

καὶ ἐπὶ τούτοις] *τούτους* Vat. Ven. *Π.*

τοῦτ' εἶναι τέχνῃ] Sic Clark. Vat. Coisl. Ven. *ΛΞΠ.* Par. BCH. Flor. a. b. c. i. cum ed. Bas. 2. Vulgo *τοῦτ' οὖν τ.* Tum *καὶ* ante *καθάπερ* om. Clark. Vat. Ven. *Π.* Zitt.

τοῦτον θειότερον] *θειότατον* Vat. Ven. *ΞΠΣΥ.* Zittav. et ed. Bas. 2.

Τοὺς μὴν λοιποὺς] V. *μέν*, invitis codd.

οὔτε ἐννοεῖν] Desunt haec in Clark. Vat. et pr. Ven. *Π.*

vus rectissime suspensus est ex praecedenti *φῶμεν*, ut constructio antea inchoata in hac responsione continuetur. Sic infra p. 310. D. E. ubi ad *Ἡ δὲ αἰδοῦς γε αὖ λίαν κ. τ. λ.* repetendum *πέφυκεν.*

καὶ ἐπὶ τούτοις δὴ τοῦτ' εἶναι τέχνῃ φάρμακον] atque ad hos pertinere s. his destinatam esse illam ex arte medicinam. Ita enim haec interpretanda putamus, quae in vett. editt. misere corrupta circumferuntur. De *ἐπὶ τούτοις ἐστίν* v. Matthiae Gr. §. 586. b. ζ. Alius error latet adhuc in proximis verbis: *ἀρετῆς μερῶν φύσεως ἀνομοίων*, ubi Stephano ex Ficino *φύσει* legendum putanti prorsus assentimur. Nam sententia haec est: atque hoc divinius esse vinculum virtutis partium natura inter se dissimilium et ad contraria contendentium. Certe nos quidem genitivi expediendi nullam videmus rationem idoneam. Mirum tamen, quod codices omnes veterem scripturam tuentur.

ΞΕ. Τοὺς τῶν ἐπιγαμιῶν καὶ παίδων κοινωνήσεων καὶ τῶν περὶ τὰς ἰδίας ἐκδόσεις καὶ γάμους. οἱ γὰρ πολλοὶ τὰ περὶ ταῦτα οὐκ ὀρθῶς ξυνδοῦνται πρὸς τὴν τῶν παίδων γέννησιν.

ΝΕ. ΣΩ. Τί δή;

ΞΕ. Τὰ μὲν πλούτου καὶ δυνάμεων ἐν τοῖς τοιούτοις διώγματα τί καί τις ἂν ὡς ἄξια λόγου σπουδάζοι μεμφόμενος;

ΝΕ. ΣΩ. Οὐδέν.

Cap. XLVIII. *ΞΕ.* Μᾶλλον δέ γε δίκαιον τῶν

C περὶ τὰ γένη ποιουμένων ἐπιμέλειαν, τούτων πέρι λέγειν, εἴ τι μὴ κατὰ τρόπον πράττουσιν.

ΝΕ. ΣΩ. Εἰκὸς γὰρ οὖν.

ΞΕ. Πράττουσι μὲν δὴ οὐδὲ ἐξ ἑνὸς ὀρθοῦ λό-

C. *Πράττουσι μὲν δὴ οὐδὲ*] Sic Clark. Vat. Ven. *Π.* Vett. editt. *Πράττουσι μὴν οὐδὲ.*

γαμοῦσί τε παρὰ τούτων] *τε καὶ π. τ.* Clark. Vat. Ven. *Π.* Dein vulgo *παρ' αὐτῶν.* Correxit Bekker.

B. *Τοὺς τῶν ἐπιγαμιῶν καὶ παίδων κ.*] De nuptiis et matrimoniis eadem fere, quae hic, praecipiuntur etiam Legg. VI. p. 773. A sqq. qui locus cum his conferendus est. — *Παίδων κοινωνήσεις*, ne quis de liberorum communione cogitet, sunt potius mutua liberorum connubia. Nam liberorum et uxorum communionem Plato commendavit nec in hoc opere nec in libris De Legibus, in quibus hanc ipsam, quam in Politico designavit, civitatem instituit. Quod cur ita ab eo factum sit, praeter alios disputavit De Geer Diatribe in Politices Platonic. Principia p. 183 sqq.

οἱ γὰρ πολλοὶ τὰ περὶ ταῦτα] nam plerique, haec quod attinet, non recte consociantur ad liberorum procreationem. Censet enim philosophus non opum aut honorum neque etiam similitudinis ingeniorum atque commodae tranquillaeque vitae in iungendis nuptiis rationem esse ducendam; sed communem civitatis salutem postulare hoc, ut fervidiora et leniora ingenia matrimoniis copulentur, ita quidem, ut eorum concordia communi utrisque veri, boni et honesti cognitione efficiatur.

τί καί τις ἂν ὡς ἄξια λόγου σπ.] cur quis tandem ea tanquam mentione digna serio reprehendat? Horum igitur rationem tam perversam esse arbitratur, ut si quis eam serio velit exagitare, is operam perdere videatur.

Μᾶλλον δέ γε δίκαιον —] Magis autem decet de iis dicere, qui generum curam habent, si quid non recte faciant. At quaenam tandem sunt ista *γένη*? Enimvero ex iis, quae deinceps disseruntur, facile intelligitur de

γου, τὴν ἐν τῷ παραχρῆμα διώκοντες ῥᾳστώνην καὶ τῷ τοὺς μὲν προςομοίους αὐτοῖς ἀσπάζεσθαι, τοὺς δ' ἀνομοίους μὴ στέργειν πλεῖστον τῇ δυςχερείᾳ μέρος ἀπονέμοντες.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς;

ΞΕ. Οἱ μέν που κόσμιοι τὸ σφέτερον αὐτῶν ἦθος ζητοῦσι, καὶ κατὰ δύναμιν γαμοῦσί τε παρὰ τούτων καὶ τὰς ἐκδιδομένας παρ' αὐτῶν εἰς τούτους ἐκπέμπουσι πάλιν· ὡς δ' αὔτως τὸ περὶ τὴν ἀνδρείαν D γένος δρᾷ, τὴν αὐτοῦ μεταδιῶκον φύσιν, δέον ποιεῖν ἀμφότερα τὰ γένη τούτων τοὐναντίον ἅπαν.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς, καὶ διὰ τί;

ΞΕ. Διότι πέφυκεν ἀνδρεία τε ἐν πολλαῖς γενέσεσιν ἄμικτος γεννωμένη σώφρονι φύσει κατὰ μὲν

εἰς τούτους ἐκπ.] Sic Clark. Vat. Ven. Π. Vett. editt. τοιούτους.

D. ἐν πολλαῖς γενέσεσιν] V. πολλοῖς γένεσιν, quod mutatum ex Clark. Vat. Coisl. Ven. ΔΞΠΣΥ. Par. BCH. Flor. a. b. c. i. Zitt. et edit. Bas. 2.

indolis similitudine ac dissimilitudine cogitari oportere. Ea vero nomine τῶν γενῶν sic simpliciter significari nullo modo potuit. Itaque locum corruptum esse apparet. Neque vero longe petenda est medicina, quae commode adhibeatur. Nam ex proximis clarum fiet, imo vero manifestum est, περὶ τὰ ἤθη revocari oportere.

C. οὐδὲ ἐξ ἑνὸς λόγου] nulla plane recta cum ratione. v. ad Reip. I. p. 353. D. Symp. p. 214. D. al. Quippe οὐδεὶς est nullus; sed οὐδὲ εἷς, ne ullus quidem, plane nullus. Dein ἡ ἐν τῷ παραχρῆμα ῥᾳστώνη est commoditas quae in praesens est, neglectis futuri temporis, vel etiam aliorum bonorum rationibus. καὶ πλεῖστον μέρος ἀπονέμοντες τῇ δυςχερείᾳ, ac plurimum tribuentes difficultati ac molestiae eo, quod qui ipsis sunt similes, diligunt et amplectuntur, dissimiles vero aversantur.

τὰς ἐκδιδομένας παρ' αὐτῶν εἰς τούτους ἐκπ.] et filias, quas nuptui collocant, vicissim his dant in matrimonium. Usum verbi ἐκδιδόναι ad Theaetet. p. 151. B. Sophist. p. 242. D. attigimus. Sic De Rep. X. p. 613. D. ἐκδιδόασί τε εἰς οὓς ἂν ἐθέλωσιν. Legg. V. p. 742. C. γαμοῦντα — καὶ ἐκδιδόντα. Ibid. VI. p. 771. E.

ἐν πολλαῖς γενέσεσιν ἄμικτος] Praestat sane haec lectio vulgatae γένεσιν. Nam convenit certe melius cum verbo γεννωμένη, quum hanc efficiat sententiam: Propterea quod fortitudo, ubi per multas generationes non commixta cum temperata natura propagatur, primum qui-

ἀρχὰς ἀκμάζειν ῥώμῃ, τελευτῶσα δὲ ἐξανθεῖν παντάπασι μανίαις.

ΝΕ. ΣΩ. Εἰκός.

ΞΕ. Ἡ δὲ αἰδοῦς γε αὖ λίαν πλήρης ψυχὴ καὶ
E ἀκέραστος τόλμης ἀνδρείας, ἐπὶ γενεὰς πολλὰς οὕτω γεννηθεῖσα, νωθεστέρα φύεσθαι τοῦ καιροῦ καὶ ἀποτελευτῶσα δὴ παντάπασιν ἀναπηροῦσθαι.

ΝΕ. ΣΩ. Καὶ τοῦτ' εἰκὸς οὕτω ξυμβαίνειν.

ΞΕ. Τούτους δὴ τοὺς δεσμοὺς ἔλεγον ὅτι χαλεπὸν οὐδὲν ξυνδεῖν ὑπάρξαντος τοῦ περὶ τὰ καλὰ καὶ ἀγαθὰ μίαν ἔχειν ἀμφότερα τὰ γένη δόξαν. τοῦτο γὰρ ἓν καὶ ὅλον ἐστὶ βασιλικῆς ξυνυφάνσεως ἔργον, μηδέποτε ἐᾶν ἀφίστασθαι σώφρονα ἀπὸ τῶν ἀνδρείων ἤθη, ξυγκερκίζοντα δὲ ὁμοδοξίαις καὶ τι-

Εἰκός] Steph. Ἐοικός, operarum errore. Verum iam Ald. Bas. 1. 2. exhibent.

E. ἐπὶ γενεὰς πολλὰς] V. ἐπὶ δὲ γενεὰς π. Recte Bekkerus δὲ cum Ven. Α. delevit.

νωθεστέρα φύεσθαι] V. νωθέστερα. vitiose.

ξυνδεῖν ὑπάρξαντος] V. ὑπάρξοντος. Aoristum praebet corr. Ven. Π. et Flor. i. In Clark. Vat. Ven. Π. pr. legitur ξυνδεῖν ξυνυπάρξαντος.

dem etc. De ἄμικτος cum dativo iuncto compares Phileb. p. 60. C. ἄμικτον μὲν ἡδονὴν φρονήσει, φρόνησιν δὲ ὡσαύτως ἡδονῆς μηδὲ τὸ σμικρότατον ἐχούσας. Ibid. p. 52. B. τὰς τῶν μαθημάτων ἡδονὰς ἀμίκτους τε εἶναι λύπαις ῥητέον. ubi codd. quidam λύπης. Dein elegantissime fortitudo, quae non cum temperantia mixta sit, tanquam nimia virium suarum luxuria, primum quidem dicitur ἀκμάζειν ῥώμῃ, robore vigere ac pollere, postremo vero ἐξανθεῖν μανίαις, h. e. ita efflorescere, ita excrescere, ut erumpat denique in vesaniam ac furorem. Ex quo intelligi licet, quamobrem ἐξανθεῖν nunc in malam partem dicatur. v. ann. ad p. 273. C.

E. νωθεστέρα φύεσθαι τοῦ καιροῦ] iusto maturius segnior fieri; segnior fieri quam pro tempore.

ὑπάρξαντος τοῦ περὶ τα καλὰ —] si illud evenisset (suppeteret), ut utraque genera (lenioris atque vehementioris ingenii) de bonis et pulcris unam haberent opinionem. Ferri non potest quod vulgo legebatur ὑπάρξοντος, quamquam eam scripturam codices plurimi tuentur. Videtur primum ὑπάρχοντος scriptum fuisse, quo philosophus usus est in superioribus.

τοῦτο γὰρ ἓν καὶ ὅλον ἐστὶ β.] Recte arti civili tribuit texturam, quippe quae cum arte textoria comparatur ac simile atque haec opus tractare dici-

μαῖς καὶ ἀτιμίαις καὶ δόξαις καὶ ὁμηρειῶν ἐκδόσεσιν εἰς ἀλλήλους, λεῖον καὶ τὸ λεγόμενον εὐήτριον ὕφασμα ξυνάγοντα ἐξ αὐτῶν, τὰς ἐν ταῖς πόλεσιν ἀρχὰς 311
ἀεὶ κοινῇ τούτοις ἐπιτρέπειν.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς;

ΞΕ. Οὗ μὲν ἂν ἑνὸς ἄρχοντος χρεία ξυμβαίνῃ, τὸν ταῦτα ἀμφότερα ἔχοντα αἱρούμενον ἐπιστάτην· οὗ δ' ἂν πλειόνων, τούτων μέρος ἑκατέρων ξυμμιγνύντα. τὰ μὲν γὰρ σωφρόνων ἀρχόντων ἤθη σφόδρα μὲν εὐλαβῆ καὶ δίκαια καὶ σωτήρια, δριμύτητος δὲ καί τινος ἰταμότητος ὀξείας καὶ πρακτικῆς ἐνδεῖται.

ΝΕ. ΣΩ. Δοκεῖ γοῦν δὴ καὶ τάδε.

ξυνυφάνσεως ἔργον] ξυνφύσεως Clark. Vat.

καὶ ἀτιμίαις] Desunt haec in Clark. Vat. et pr. Ven. *Π*., item in Ven. *ΣΥ*. Zitt.

καὶ ὁμηρειῶν] ὁμηρείων Vat. Coisl. Ven. *Δ*. et pr. *Π*.

P. 311. Δοκεῖ γοῦν δὴ καὶ τάδε] Pro δὴ, quod cum Clark. Vat. Coisl. Ven. *Π*. tuentur plurimi, Ald. Bas. 1. Steph. μοι habent.

tur. Quod non perspicientes critici argutiores ξυνυφάνσεως vocabulum adeo moleste tulerunt, ut in eius locum languidum istud suum ξυνφύσεως suffecerint, pessumdata magna elegantiae parte, qua locum utique nitere fatendum est. Ceterum hinc ξυνυφάνσεως vocabulum enotavit Pollux VII, 33.

καὶ ὁμηρειῶν ἐκδόσεσιν εἰς ἀλλήλους] et vadimoniis mutuo datis.

καὶ τὸ λεγόμενον εὐήτριον ὕφασμα —] Εὐήτριον est laevi tenuique filo compositum; nam ἤτριον est filum tramae s. staminis, tenue illud, laeve et bene tortum; sicuti interpretatur I. G. Schneider. Indic. ad Scriptores Rei Rusticae p. 368. Itaque εὐήτριον ὕφασμα quale sit, facile est ad perspiciendum. Pollux VII, 3. εὐήτριον· ἱμάτιον ἀηθές (l. εὐϋφές), ἔνδυμα ὑμενῶδες. Suidas: ἔνδυμα εὐϋφές explicat. Herodianus apud Pierson. ad Moer. p. 463. εὐήτριος χιτών, ὁ λεπτὸς καὶ εὐϋφής. Nimirum vocatur sic vestis subtilis et bene texta. v. Casaubon. ad Athen. III, 18. Sic Themistius Orat. XX. p. 237. χιτῶνα λεπτὸν καὶ εὐήτριον. Strabo XV. p. 634. τὰς εὐητρίους ὑφαίνεσθαι σινδόνας. Philostrat. p. 880. λεπτοὶ καὶ εὐήτριοι χιτῶνες.

P. 311. δριμύτητος δὲ — ἐνδεῖται.] sed acritudine quadam et audacia celeri atque ad agendum promta parataque indiget.

B *ΞΕ.* Τὰ δ' ἀνδρεῖά γε αὖ πρὸς μὲν τὸ δίκαιον καὶ εὐλαβὲς ἐκείνων ἐπιδεέστερα, τὸ δ' ἐν ταῖς πράξεσι [τὸ μὲν] διαφερόντως ἴσχει. πάντα δὲ καλῶς γίγνεσθαι τὰ περὶ τὰς πόλεις ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ τούτοιν μὴ παραγενομένοιν ἀμφοῖν ἀδύνατον.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς γὰρ οὔ;

ΞΕ. Τοῦτο δὴ τέλος ὑφάσματος εὐθυπλοκίᾳ ξυμπλέκειν γίγνεσθαι φαμὲν πολιτικῆς πράξεως τὸ τῶν ἀνδρείων καὶ σωφρόνων ἀνθρώπων ἦθος, ὁπόταν

B. *Τὰ δὲ ἀνδρεῖά γε — ἐπιδεέστερα*] V. *Ἀνδρία δὲ — ἐπιδεεστέρα.* Verum servarunt Clark. Vat. Ven. *Π.*
τὸ δ' ἐν ταῖς πρ.] *τὰ* Steph.
τούτοιν μὴ παραγενομένοιν] V. *τούτοιν μὴ καὶ π.* invitis codd. omnibus.

B. *τὸ δ' ἐν ταῖς πράξεσι διαφερόντως ἴσχει*] H. e. *πρὸς δὲ τὸ ἐν ταῖς πράξεσι διαφερόντως ἴσχει.* Istud *τὸ μὲν*, quod uncis inclusimus, Astius in *ἰταμὸν* mutandum censebat; nos errore natum putamus.

Τοῦτο δὴ τέλος ὑφάσματος —] Dedi quod optimi codices habent, quamvis structuram verborum admodum difficilem et impeditam esse minime diffiteamur. Cohaerent autem verba sic: *Τοῦτο δὴ τέλος ὑφάσματος φαμὲν γίγνεσθαι πολιτικῆς πράξεως, ξυμπλέκειν εὐθυπλοκίᾳ τὸ τῶν ἀνδρείων καὶ σωφρόνων ἀνθρώπων ἦθος, ὁπόταν* etc. Hunc igitur dicimus finem esse texturae civilis actionis, ut recta complicatione ingenium hominum fortium ac moderatorum contexat. Habemus igitur hic hyperbaton audacius et insolentius.

C. *ὥστ' εἶναι κοινόν*] Haec sapiunt glossema. Adscripta videntur praecedenti, *κοινὸν ξυναγαγοῦσα αὐτῶν τὸν βίον*; nam ibi *κοινὸν* sane sic interpretandum est. Hic verba ineptissime sunt inculcata. Uncis ea etiam Astius seclusit.

ΝΕ. ΣΩ. Κάλλιστα αὖ τὸν β. ἀπ.] Tribuuntur haec fere iuveni Socrati. Sed dubito equidem, num ea in adolescentulum adeo modestum, qui per totum sermonem nihil propemodum nisi simpliciter ait aut negat, convenire existimanda sint. Quocirca ea Socrati philosopho adscripserim. Is enim, sicuti exordium Sophistae docet, huius disputationis auctor fuerat. Quamobrem non est consentaneum, eum absoluto toto hoc de Sophista et Politico sermone, qui uno die habitus fingitur, nihil omnino dicere, sed tacitum plane discedere. Quamquam illud alicui mirum accidat, quod exitus hic dialogi adeo abruptus est. Verum in ea re non est quod haereamus. Certe similiter alios quoque dialogos finiri meminimus. Accedit, quod haec si Socrati philosopho tribuuntur, hoc laudis praeconium plane convenit cum Politici initio, ubi

ὁμονοίᾳ καὶ φιλίᾳ κοινὸν ξυναγαγοῦσα αὐτῶν τὸν βίον ἡ βασιλικὴ τέχνη, πάντων μεγαλοπρεπέστατον ὑφασμάτων καὶ ἄριστον ἀποτελέσασα, [ὥςτ' εἶναι κοινόν,] τούς τ' ἄλλους ἐν ταῖς πόλεσι πάντας δούλους καὶ ἐλευθέρους ἀμπίσχουσα, συνέχῃ τούτῳ τῷ πλέγματι, καὶ καθ' ὅσον εὐδαίμονι προςήκει γίγνεσθαι πόλει, τούτου μηδαμῇ μηδὲν ἐλλείπουσα ἄρχῃ τε καὶ ἐπιστατῇ. C

ΝΕ. ΣΩ. Κάλλιστα αὖ τὸν βασιλικὸν ἀπετέλεσας ἄνδρα ἡμῖν, ὦ ξένε, καὶ τὸν πολιτικόν.

ξυμπλέκειν γίγνεσθαι] Clark. Vat. Ven. *Π.* *συμπλέκειν.* Vulgo *ξυμπλακέν.* Sed *ξυμπλεκέν* Coisl. et Flor. i. exhibent. Iidem tres optimi deinceps *φαμὲν* pro vulg. *φῶμεν.* Cornarius coni. *ξυμπλακέντος.*

Socrates, audita de sophista disputatione, sese felicem praedicat, quod in Eleatici hospitis familiaritatem pervenerit. Quamobrem hic aptissime dicit: *Κάλλιστα αὖ τὸν βασ. ἀπετ. ἄνδρα,* ita ut verbis paucissimis laudem superiorem iteret. Haec igitur nostra de hac re sententia est; aliis alia placebunt.

PROLEGOMENA

IN

MINOEM.

PROLEGOMENA

IN

M I N O E M.

Minos Platonis, qui vulgo fertur, ex quo a Frid. Schleiermachero, *Opp. Plat. Germ.* Vol. I. P. II. p. 343 sqq. ed. 2. et Augusto Boeckhio in docta illa Commentatione: In Platonis Minoem et libros priores De Legibus, quae prodiit Halis Saxonum 1806. 8., obelo critico confossus est, communi omnium intelligentium iudicio semper pro subditicio est habitus. Et profecto mirabile est potius, quod fraus in eo admissa doctissimos homines per tam multa saecula fefellit, quam quod non dudum animadversa ac patefacta fuit, siquidem ex iis libris minoribus, quibus Platonis nomen immerito tributum est, nullum fere novimus, qui vitiosius, qui ineptius, qui stolidius sit consarcinatus, quam adulterinus iste Minos. Nam sive ornatum dialogi scenicum consideramus, sive disputationis argumentum ac propositum perpendimus, sive spectamus argumentationis viam et rationem, sive denique genus orationis examinamus et cum Platonis sermone contendimus; nihil est horum omnium, quod non plurimum habeat offensionis et ab elegantia rectaque ratione non dicam Platonis, sed cuiusvis scriptoris prudentioris longissime recedere videatur. Quod ne temere statuisse existimemur, age hac occasione oblata totam caussam denuo in disceptationem vocare liceat.

Itaque Socrates, qui loquens inducitur, est ille quidem sapiens Atheniensis, sed adeo caret urbanitate ac disserendi elegantia, ut subinde praeter consuetudinem ac rationem videatur illepidus, subrusticus, imo etiam plumbeus. Quid enim aliud est, quod statim ab initio dialogi familiari interroganti vehementius regerit istud suum: *Ὁποῖον καὶ ἐρωτᾷς τὸν νόμον;* quod profecto aut admirationem aut indignationem prodit? Quid aliud est, quod p. 316. D sq. alterum diutius paullo sermocinantem gravius increpat, neque urbana cum irrisione, sicuti alibi fit apud Platonem, propter declamationis longitudinem exagitat? Quid denique aliud est, quod crebro vana et inania captat, quae ad susceptae disputationis rationes nihil pertineant, sermonemque non ita moderatur ac persequitur, uti recta ratio postulat? Nullus igitur in eo lepos, nulla gratia, nulla venustas, imo nullum veri rectique studium, ut eum considerantibus nobis et cum Socrate Platonico comparantibus ultro in mentem venerint illa Virgilii: „*Hei mihi, qualis erat! quantum mutatus ab illo Hectore, qui redit exuvias indutus Achilli vel Danaum Phrygios iaculatus puppibus ignis!*" Interlocutor porro qui cum eo disputat, qui sit, ne verbo quidem significatur. Nam ridiculus error est, quo vulgo statuerunt Minoem Cretensem personam eius sustinere: quod si ita esset, nonne insanientis foret, hunc ipsum Minoem tanquam antiquissimum ac praestantissimum legislatorem a Socrate praedicari iubere, nec tamen ullo modo significare, eum ipsum praesentem adesse fingi? Et quaenam istae forent temporum rationes, ex quibus priscus ille Minos cum Socrate disputans induceretur? Haec igitur Bentleius quum pro acumine suo facile perspexisset quam essent inepta atque absurda, *Respons. ad Boyl.* p. 155. ed. Lennep. non Cretensem illum Minoem, sed Atheniensem iuvenem illi cognominem interlocutoris partes agere censuit. Quod tamen et ipsum falsum esse facillime demonstrari potest. Etenim primum quidem Schleiermacherus atque Boeckhius rectissime negarunt Minois nomen Athenis unquam fuisse usitatum. Deinde ex p. 321. D. apparet hominem fingi non iuvenem, sed aetate iam provectiorem. Denique si Minois ei nomen esset, nonne consentaneum est id eo loco commemoratum iri, ubi Socrates Minois Cretensis laudes praedicat? Enimvero dicendum hic quod res est; caret secundaria persona in

hoc libro omnino nomine. Atque hoc quum mirum quantum a Platonis more abhorreat, tum aliud quid est, quod etiam magis cum eo pugnare existimari debeat. Caret enim eadem etiam ingenio et moribus, siquidem nec qualis sit ullo modo indicatur. Hominem de plebe eumque bene garrulum ac doctrinae laudem temere sibi arrogantem esse facile suspiceris. Nam data occasione de rebus vilissimis graviter sermocinatur, perinde ac si magnae profundaeque eruditionis copias in medium afferret, veluti eo loco, quo alias gentes aliis legibus uti exemplis quibusdam evincere conatur; praeterea etiam philosophorum aemulatur subtilitatem, verumtamen eo modo, ut, sicuti fit istiusmodi homuncionibus, non raro ruat turpissime. Verum haec omnia adeo non designantur accurate, ut vel sic hominem in occulto latere omnibus confitendum sit. Itaque nec universo operi Minois nomen ab eo impositum esse credibile est. Quod ineptissime repetitum est potius ab extrema libelli parte, quae de Minoe praestantissimo antiquitatis legumlatore explicat, prorsus ut Hipparchus quoque nomen accepit ab ea parte libri, quae in praedicandis Hipparchi meritis versatur. Atque hinc denique prodiit bellus ille Minos interlocutor, quem vulgo statuerunt secundarias partes sustinere, quemque nullum esse modo ostendimus. Sed praeter haec vitia, in personarum descriptione conspicua, etiam alia sunt, quae, si externam dialogi speciem contemplemur, non mediocrem habeant offensionem. Exordium enim plane est nullum. Socrates statim ad alterum: *Ὁ νόμος τί ἐστιν;* Quo facto hic ut diximus, calidius iusto: *Ὁποῖον καὶ ἐρωτᾷς;* Tum strenue quo inceptum est modo deinceps pergitur. Quae legentes propemodum cernere videmur ruralem aliquem ludimagistrum ex puero statim ab initio sermonis de rei principalis vi et natura interrogantem, puerum autem ad eam quaestionem stupentem atque ringentem. Nec melior initio dialogi exitus. Nam ut taceam nihil ibi de quaestione agitata decerni, hiant illic omnia misere. Ipsa narratio de Minoe, Rhadamantho, Taloe, ibi exposita, sicuti mox ostendemus, a principali disputationis argumento aliena; sed magis etiam sunt absurda, quae ei in ipso sermonis exitu subiiciuntur, ut Platonicae artis nec vola nec vestigium appareat. Quae ipsa caussa fuit, quamobrem Patricius *Discuss. Peripat.* p. 338. aliique viri docti librum fine truncatum iudicarent. At enim vero

non ille fine caret, sed artis perfectione et recto mentis consilio, ut truncus aliquis eum scripsisse videatur.

Sed accedamus nunc ac considerandum ipsum disputationis argumentum et propositum. Quod quale sit, indicare sanequam difficile est. Disputatur quidem de lege eiusque natura. Quae profecto digna fuit philosopho quaestionis materies. Sed tractatur ea tam inepte tamque pingui Minerva, ut si denique quaeras, quid de legis natura vel affirmetur vel negetur vel significetur, protenus te consilii inopem haerere sentias. Quantumvis enim quaestiones quaestionibus, exempla exemplis, argumentationes argumentationibus cumulentur, tamen levitate prorsus tumultuaria ab uno ad alterum transilitur; nihil apte connectitur; nihil caute prudenterque exigitur et concluditur; denique nullum reperitur filum argumentationis, quod recte ac subtiliter deduci sentias. Verum ut ipsi legentes cognoscant, quid rei sit, confusam universae disputationis materiem ordine paullo dilucidiore, sed ita tamen, ut vitia appareant, disponere licebit.

Sciscitatur igitur Socrates ab initio dialogi, quid lex sit. Respondet alter post aliquas ambages, contineri eam *τοῖς νομιζομένοις*. Quod reprehendit Socrates ideo, quia lex ab iis, quae lege constituta sint, omnino diversa sit. Quo intellecto in eam deveniunt opinionem, ut legem civitatis decretum et constitutionem esse censeant, sive sententiam publice sancitam, quod exponitur usque ad p. 314. C. At nec hoc Socrati placet. Qui ut hanc definitionem evertat, sic fere disputat. Sapientes per sapientiam fiunt sapientes, atque iusti per iustitiam iusti. Ergo *οἱ νόμιμοι* existunt *τῷ νόμῳ* et *οἱ ἄνομοι* legum neglectione tales evadunt. Sunt autem legum amantes iusti. Iustitia vero et lex omnino praeclarum quiddam sunt, quo uno maxime salus quum publica tum privata continetur. Iam vero civitatum decreta et constitutiones non omnes laudari sine discrimine possunt. Ex quo consequitur, ut nec civitatis decretis et constitutionibus legis vim naturamque contineri iudicandum sit. Lex enim semper bona ac salutaris est; sed rerumpublicarum decreta non raro sunt noxia et perniciosa (P. 314. C — E.).

Quae quam temere ac perverse concludantur, nemo erit quin vel non monitus videat; certe quidem doceri oportebat id, in quo cardo rei vertitur, legem in se

spectatam semper esse bonam atque utilem. Nihilominus credulus iste facilisque sermonis socius, qui protenus legem semper salutarem esse largitur, fines definitionis propositae coarctandos esse ipse quoque statuit. Itaque Socrates legem vult recta civitatis opinione contineri. Nam decreta nihil esse aliud nisi opiniones. Ex quo continuo concluditur, legem esse *eius inventionem, quod sit*, sive quod verum sit (τοῦ ὄντος εὕρεσιν), siquidem recta opinio veri inventione absolvatur (P. 315. A.).

Haec omnia unde ducta sint, etsi nondum a quoquam animadversum est, tamen nobis quidem non dubium videtur. Repetita enim sunt pleraque ex iis, quae in Politico p. 291. C. — 297. C. de perfecta sapientis ratione optimo atque unico legum fonte ac principio disputata leguntur. Sed factum id est sic, ut notiones rerum diversissimarum temere misceantur atque confundantur. Nam primum quidem in locum perfectae rationis successit recta opinio, δόξα ἀληθής, quae tamen ipsi Platoni longe aliud quid esse visa est, quam auctori Minois. Deinde quum recta ratio ipsa in Politico pro summa lege habeatur, in Minoe nostro legis natura perinepte ad τοῦ ὄντος εὕρεσιν, sive ad eius, quod est, inventionem revocatur. Ita igitur diversissima temere permisceri unicuique facile apparebit.

Verum audiamus iam porro sapientis nostri sententiam. Hic igitur ipse magnam esse legum diversitatem ac vicissitudinem esse admonet. De qua re protenus is, qui secundariae personae partes sustinet, copiosam declamationem recitare instituit, Socrati scilicet perquam modeste demonstraturus, aliam apud alios esse legum rationem, atque apud hos ea pro piis, sanctis, iustis haberi, quae apud illos impia et iniusta existimentur. Moleste fert Socrates istam sermonis longitudinem eamque reprehendit acerbius; rem enim communiter esse disquirendam. Censet autem verum, iustum et honestum semper sibi constare neque ullam subire mutationem ac vicissitudinem. Nihilominus negari non posse, in hominum vita ita accidere solere, ut legum maxima sit de rebus iustis et honestis dissensio ac discrepantia. Sed ea res, inquit, facilem habet explicationem ex eo, quod homines a vero aberrant neque recte assequuntur quid legibus sit consentaneum. Verumtamen qui artem, quam

profitentur, recte tenent, ii nec de eius praeceptionibus, quae ibi pro legibus valent, dissentire possunt. Namque medici aegrotorum curationis, rustici agriculturae, hortulani hortorum culturae, coqui ciborum apparationis, leges semper easdem et ponent et pro veris agnoscent. Similis igitur etiam eorum ratio est, qui civitatis gubernandae artem tenent. Hi enim quidquid censent, id legis vim auctoritatemque obtineat necesse est. Artis autem periti quum nihil sibi persuadeant, nisi quod verum sit, legem esse inventionem veri rectissime antea iudicavimus.

Haec igitur sapiens noster inde a p. 315. A. usque ad p. 317. D. Quae qui rimati fuerint diligentius, ii rursus incredibilem quandam inscitiam hic animadvertent. Quippe omnia haec exinde suam habent originem, quod pusilla scriptoris mens non cepit philosophi illius amplitudinem et praestantiam, quem Plato ipse quum in aliis libris tum maxime in Politico informavit. Confudit enim cum eo verarum civitatum legumlatores, quos Plato ab illó diligentissime seiunctos ac segregatos esse voluit. His ipsis vero aequiparavit homines vulgarium artium peritos, quos stolidissime tales esse arbitratus est, qui in artis suae legibus definiendis numquam a vero aberrent semperque inter se consentiant. Nimirum temerarius homo hoc ita posuit, ut etiam viros artis civilis peritos tales heroas esse probaret. Felicem vero hominum vitam, si res ita haberet! Nunc homuncionem nostrum delirasse iudicare debemus, qui neglecta veritate ista omnia sic arbitratu suo scripsit, quia Platonis sententiam, ad cuius rationem miserrimam scriptionem suam composuit, haudquaquam assequutus est.

Sed quum hic ingentis eum perversitatis convictum teneamus, tum etiam alia id genus adiunxisse iuvabit. Posteaquam enim p. 317. D. haec ita se habere convenit, Socrates continuo sic pergit argumentari. Agricolae, inquit, aptissime cuique solo *legunt* semina. Musici cantiunculis aptissimos *legunt* sonos. Eodem modo *gymnastae* optimos cibos humanis corporibus utilissimosque *legunt* et corporis tanquam gregem pascunt (*νέμουσιν*). Pastores pecudum gregibus *legunt* quae iis maxime conducunt. Horum igitur *leges* (nam *legunt* illi omnes ideoque *leges* ferunt) his in generibus recte optimae censentur. Iam vero cuiusnam *leges* hominum *animis* opti-

mae erunt atque utilissimae? Nimirum *regis*. Atqui inter veteres musicos unus omnium maxime excelluit Marsyas cum Olympo Phrygio, amasio suo. Similiter etiam inter vetustissimos legislatores Minos Cretensis fuit longe maximus et praestantissimus. Quem quod multi ferocem et immanem fuisse narrant, est ea fabula Attica et quidem a poëtis tragicis conficta. Longe alia certe de eo memoriae prodiderunt Homerus et Hesiodus, auctores tragicis poëtis multo locupletiores. Accipe igitur, hi quid de illo narrent, ne quid piaculi in te admittas. Neque enim quidquam magis est impium et a quo caveri diligentius oporteat, quam in deos aut verbis aut factis peccare, deinde in divinos homines. Sed permagna semper adhibenda est cautio, si quem vel laudare vel reprehendere volueris. Irascitur enim deus, si quis hominem ipsius similem reprehendit aut laudat ipsius dissimilem. Similis autem deo homo bonus est. Noli enim putare, lapides quidem et ligna et aves et serpentes esse sacros, homines non item; imo sanctissima harum rerum omnium homo bonus est et scelestissima maximeque detestabilis homo improbus. Narrant igitur Homerus et Hesiodus de Minoe optima quaeque et prorsus admirabilia. Hunc dicunt nono quoque anno cum Iove esse confabulatum; est enim Iupiter sophista, quocum sermones conferre potuit. Hunc volunt aureum sceptrum tenentem iudicia exercuisse. Hunc Rhadamantho et Taloe tradunt in exercenda iustitia usum esse administris; et quae sunt id genus alia. Sed quod a multis pro fero ac saevo habetur, id factum est poëtarum Atticorum calumnia. Quamobrem tu si sapis, et quivis alius, qui bonae nominis sui existimationi prospecturus sit, diligenter cavebitis, ne hominum poëticorum invidiam suscipiatis. Multum enim poëtae valent ad nominis famam in utramque partem. In quo peccavit etiam Minos, qui olim huic civitati bellum intulerit, in qua iam mature viguit poesis tragica. Non enim a Thespide demum aut a Phrynicho tragoediae origines repetendae sunt, sed antiquum istud huius civitatis inventum est. Iam vero quum tragoedia animos hominum maxime moveat, alliciat, oblectet, Athenienses Minoem in ea inducentes vindictam sumunt pro tributis illis, quae sibi ab eorum maioribus pendi iussit. Aspergunt igitur eum ignominia, etsi revera bonus fuit legumlator, qui quae Cretensibus prodessent, legit optime. Iam vero his inde a p. 317. D.

usque ad p. 321. B. ita expositis Socrates denique haec addit. Certum est igitur atque exploratum, Minoem et Rhadamanthum olim fuisse omnium optimos legislatores. Age vero, si quis nos ita haec interrogaret: Corporis bonus legislator aut distributor quaenam corpori eligit, ut id efficiat melius, responderemus: Alimentum et labores, illo id augens, his idem roborans et exercens. Iam vero si quis quaereret: Quidnam autem illud est quod bonus legislator et distributor animo legit, ut hunc meliorem reddat? quid responderemus, ut nec nostri nec nostrae aetatis nos puderet? Nimirum turpe est utriusque nostrum animo, si ea, per quae et bonum et pravum in ipso inest, ignorans reperitur, quum alias res ad corpus pertinentes habeat cognitas et exploratas. P. 321. B — D. Quibus dictis sermo finitur.

Iam vero postremam hanc dialogi partem considerantibus nobis illud quidem animadvertere non erit difficile, voluisse scriptorem Minoem tanquam perfecti regis exemplum proponere, qui rectis et iustis legibus rempublicam Cretensium temperaverit. At etsi id voluisse censendus est, tamen materiam tractavit tam sinistre, ut quod ipsi fuit propositum, nullo modo assequutus sit ac per stoliditatem et inscitiam miserrime disturbaverit. Nam primum quidem vide mihi ineptissimam istam inde a p. 317. D. disputationis continuationem. Quae adeo nihil ad rem praesentem pertinet, ut repente ad alia omnia delati esse videamur. Inficetus hic etiam lusus verborum est, ex nominum *νόμος*, *νέμειν*, *νομεύς* ambiguitate repetitus, quem interpretatione nostra leviter saltem exprimere conati sumus. Deinde quod Minos potissimum in boni regis exemplum proponitur, id quibus caussis ita statuatur, nemo quisquam intelligat. Neque enim virtus eius et praestantia ea informatur, ut quatenus illa responderit iis, quae antea de vero bonoque legislatore disputata sunt, iam illustri aliqua imagine declarentur. Ita igitur tota hac sermonis parte ad argumentum disputationis nihil proficitur, atque aliena sunt quae de Minoe eiusque rebus exponuntur, praesertim quum insuper inficetis fabellis atque dicteriis sint exornata. Enimvero nactus hic erat scriptor noster egregiam ostentandae doctrinae et elegantiae suae opportunitatem, qua quidem adeo intemperanter abusus est, ut quidquid in buccam venit, continuo ebullire ac deblaterare non dubitaverit. Quamobrem

de Marsya et Olympo, de Minoe, de Rhadamantho, de Taloe, de tragoediae Atticae antiquitate, de invidia poëtarum, de homine bono re sanctissima, aliis rebus, protenus fusius verba facere instituit, eoque declamandi studio ac fervore abreptus sese adeo transversum agi passus est, ut denique consilii sui prorsus immemor quadrata rotundis miscuerit. Quid quod quum antea unum Minoem Cretensium regem fuisse acriter contendisset, postea p. 321. B. C. etiam Rhadamanthum in praestantissimorum antiquitatis legislatorum societatem una cum Minoe suo admisit. Ita igitur ipse sese suo quasi gladio iugulavit. Sed colophonem operi suo sine controversia imposuit extrema disputationis parte inde a p. 321. B. Nam etsi in superioribus statuit legumlationem veri inventione contineri bonumque regem et artis gubernatoriae vere peritum nunquam dubitaturum esse, quid legis ratio postulet, tamen nunc praeter omnem expectationem dubium esse dicitur, quidnam sit commodi et utilitatis, quod bonus legislator animis hominum afferre vel possit vel debeat, eiusque rei ignoratio turpissima appellatur. Nimirum hic quoque bonus homo eo lapsus est, quod Platonis artem imitatione voluit exprimere. Solet enim Socrates apud Platonem saepenumero eos, quibuscum colloquitur, inprimis sophistas eorumque assectatores, ita in varias perducere opiniones, ut denique urbanissime inscitiae et erroris coarguantur. Quod quidem apud eum fit elegantissime sic, ut etiamsi de re in disceptationem vocata nihil certi expromatur, tamen errorum caussas atque fontes eleganter admoneamur. Hoc igitur artificium Platonis homo noster imitatione exprimere conatus est. Sed fecit id tam imperite, ut ea clausula neque cum superioribus conveniat neque ulla caussa et ratione idonea nitatur. Quamobrem nec mirum cuiquam accidere potest, quod nonnulli, ut antea diximus, postremam hanc scriptionis partem mancam esse atque imperfectam arbitrati sunt.

Atque haec quidem de operis argumento et proposito. Quod clarissime apparere arbitramur adeo dubium esse atque obscurum, ut scriptor ipse videatur nesciisse, quid tandem illud esset, quod toto sermone explicari vellet.

Iam vero quum de summa re tam vagum esse et instabile reperiatur eius iudicium, ut varia et diversa temere permiscuerit nec certum aliquem finem proposi-

tum habuerit, tum etiam in singulis partibus argumentandi ac disserendi ratio, qua utitur, passim adeo perversa est et inepta, ut vel in sententiis maxime simplicibus recta ratio vehementer desideretur. Caret enim notionum perspicuitate adeo, ut hominem propemodum dixeris ratione insanire voluisse. Cuius vitii exempla quum admodum sint frequentia, et magnam partem iam a Boeckhio p. 12 sqq. notata, pauca quaedam significasse iuvabit, ut scilicet leonem ex ungue cognoscamus. Conferas igitur p. 314. A. p. 315. A sqq. p. 316. A. p. 317. A. p. 319. B. C. D. p. 320. C. E. p. 321. A. B. C. et satis habebis ineptiarum. Quarum fontem si anquirimus, positum illum reperiemus in miseranda quadam ingenii tenuitate atque mentis egestate, quae quominus omnia tanquam libero sermonis cursu enuntiarentur, utique impediit. Praeterea non pauca alia imitatione ducta et expressa sunt ex ipsius Platonis operibus, Gorgia, Symposio, Protagora, Politico, aliis, de quibus accurate exposuit Boeckhius p. 23 sqq. Sed quod antea vidimus in definienda legis natura et adumbrando bono legumlatore homini accidisse, ut in ea re perversissime Politico Platonis tanquam fonte sapientiae suae abusus sit, idem ei etiam in singulis evenit. Nam perspicua obvolvit tenebris; elegantia inficete corrupit; recta ad pravos errores detorsit; denique quidquid sincerum est atque castum, id foedissimis contaminavit maculis, ut germanis extiterint dissimillima. Ita igitur vix unam alteramve paginam reperias, in qua non fatendum sit summas deprehendi sententiarum caligines ex tenebrionis scilicet ortas tenebricoso ingenio.

Atque ex his iam facile suspicari licebit, qualis sit forma et species orationis, quae in hoc dialogo cernitur. Etiamsi enim singula verba bene Graeca sunt, tamen iuncta ubi spectantur, plurimis maximisque vitiis ex cogitandi perversitate enatis laborare videbuntur. Fert enim ita ipsa rerum ingeniique humani natura, ut nemo nisi qui recte, perspicue, subtiliter cogitare didicerit, recte scribendi facultate polleat, ut magnopere fallantur, qui si pulcros scilicet verborum ac sententiarum flosculos undique decerptos constipaverint, sibi continuo videntur scripsisse elegantissime. Nempe elegans nihil esse potest nisi quod idem rectum sit suoque loco atque rei ipsi convenienter dicatur. Quod nisi ita est, apage cum veneribus istis omnibus, quas belluli scilicet atque

delicatuli scriptores imprudenter venantur, quasque non raro comparare licet cum pulcro aliquo vestimento homini febricantis ingenii atque aegrae mentis superiniecto. Sed age afferamus ex nostro scriptore rei exempla, quae si forte insuper aliquos etiam admonere possint, quousque insaniae tenebrae mentis aciei offusae vel in summa singulorum verborum castitate et elegantia scribentes loquentesve perducere possint, hoc quoque nomine operosae diligentiae crimen non inviti subeamus. Et plurima quidem hic quoque iam Boeckhii diligentia p. 17 sqq. occupavit. Afferemus igitur tantummodo pauca, unde luculentissime scriptoris stoliditas cognoscatur, quibus interponemus potissimum quae virum acutissimum praeterierunt. Nam quae a Platonis quidem dicendi consuetudine recedunt nec tamen per se aliquam habent reprehensionem, ea consulto praetermittimus. Quale est illud, quod p. 314. E. scriptum legitur: *οὐκ ἄρα ἁρμόττοι ἂν τὸ πονηρὸν δόγμα νόμος εἶναι*, qua loquutione Plato nusquam usus est, quamquam similiter auctor Epist. VIII. p. 336. D. dixit, *ἐν ᾗ βασιλέας ἁρμόττοι γίγνεσθαι*, et quod p. 320. E. legimus *ἢ εὐλογοῦντες ἢ κατηγοροῦντες*, quandoquidem *εὐλογεῖν laudandi* vi praeditum, etsi ab usu veterum Atticorum minime abhorret neque spretum est ab Aristophane Equitt. v. 569. 599. al., tamen apud Platonem nusquam reperitur; neque enim *εὐλογία* De Rep. III. p. 400. D. hac vi et significatione positum, quanquam Axioch. p. 365. A. *εὐλογίαι τῶν ἀρετῶν* utique sunt *virtutum praedicationes*. Sed redeamus in viam. Itaque pravae ineptaeque dictionis exempla haec notasse satis erit. *Pag.* p. 315. C. 315. *D.* p. 316. C. p. 316. E. p. 318. A. ad quos locos conferas nostras animadversiones. Sed nolumus operam perdere conquirendis etiam aliis istiusmodi perversitatis documentis, quae profecto non pauca reperiuntur, praesertim si etiam pravae ineptaeque constructionis adiiciantur exempla, qualia in commentariis subinde notavimus. Apparebit enim vel ex iis, quae attulimus, quid de dicendi genere in isto opere conspicuo existimandum sit. Atque indidem etiam aestimari potest, qualis sit universae orationis tanquam habitus atque species. Est enim ea haudquaquam elegans, sed hiulca, scabra, elumbis, dissoluta, et paene lacera, ut misellum aliquem hominem audire videamur, qui quum vix potuerit balbutire, tamen nomen suum scribenda aliqua opella immor-

talitati consecrare voluerit. Verumtamen hoc quoniam facilius sensu percipi, quam oratione ad persuadendum apta explicari potest, verbo de ea re monuisse satis erit.

Certum est igitur et exploratum, totum opusculum nomini Platonis per fraudem esse subiectum. Atque hoc loco oritur quaestio sanequam difficilis, quorsum eius origines probabiliter referendae sint. De qua re magnopere ab Aug. Boeckhio dissentimus. Is enim illud ipsius aetate Platonis a Simone Socratico consarcinatum esse sibi persuasit. Cuius sententiae suae argumenta vir egregius subtiliter et acute exposuit *Commentat. in Platon. Min.* p. 33 sqq. Redit autem disputatio eius omnis fere huc. Inter eos, qui pro spuriis censeantur, Platonis dialogos quattuor reperiri ait adeo inter se similes, ut ex unius opificis officina prodiisse iudicandi sint, *Hipparchum* s. *περὶ φιλοκερδοῦς*, *Minoem* s. *περὶ νόμου*, dialogos *de Iusto*, *περὶ τοῦ δικαίου*, ac *de Virtute*, *περὶ ἀρετῆς*. Hos libros omnes docet primum id habere commune, quod Socrates cum persona incerta et nullo nomine distincta colloquens inducatur; deinde eo esse insignes, quod dramatico ornatu fere destituantur, quamquam libri de Iusto et de Virtute maiore quam alterum par tenuitate et siccitate laborare existimandi sint; porro etiam titulum omnes habere ab argumento, quandoquidem Minois antiqua inscriptio fuerit *περὶ νόμου*, Hipparchi autem index genuinus *περὶ φιλοκερδοῦς* fuisse videatur; praeterea eodem cunctos conspicuos esse philosophandi genere, oratione in difficilibus brevi, prolixa in vulgaribus, transitionibus ab alia ad aliam seriem argumentorum iusto liberioribus, nimia exemplorum copia nihil efficientium, quin etiam gyro quasi quodam sententiarum et exemplorum, quae in singulis semper recurrant; denique disserendi viam eandem omnes adeo habere propriam, ut totae *ῥήσεις* ad unam plane normam reperiantur compositae. Hinc igitur vir acutissimus verisimile esse concludit, hos libros uni eidemque scriptori acceptos referri. Iam vero apud *Diogenem* L. II. 122. et 123. de Simone inter alia haec perscripta leguntur: *Σίμων Ἀθηναῖος, σκυτοτόμος. οὗτος ἐρχομένου Σωκράτους ἐπὶ τὸ ἐργαστήριον καὶ διαλεγομένου τινά, ὧν ἐμνημόνευε ὑποσημειώσεις ἐποιεῖτο, ὅθεν σκυτικοὺς αὐτοῦ τοὺς διαλόγους καλοῦσιν. εἰσὶ δὲ τρεῖς καὶ τριάκοντα ἐν ἑνὶ φερόμενοι βιβλίῳ.*

Inter hos referuntur etiam tituli sermonum hi: περὶ δικαίου πρῶτος, δεύτερος περὶ ἀρετῆς ὅτι οὐ διδακτόν, περὶ νόμου, περὶ φιλοκερδοῦς. Qui quum prorsus in quattuor illos, quos memoravimus, libros conveniant, protenus **Boeckhius** concludit, Simonem istum eorum esse auctorem. Atque hanc conclusionem non esse temerariam etiam ex eo ostendere conatur, quod in Minoe quidem certe sermo probus sit, mores antiqui, denique nihil non veteris Attici scriptoris aetate dignum. Quod quodammodo etiam eo confirmari arbitratur, quod **Plutarchus** *Moral.* p. 776. E. *Thes.* p. 7. A. ubi Minoem inde a p. 319. D. usque p. 321. A. compilavit, **Diogenes**, **Maximus Tyrius**, **Clemens** Al., qui *Strom.* I. p. 151. 33. e Min. p. 313. B sqq., et ibid. II. p. 158. 13. et Min. p. 314. C. et p. 315. B. hausit, **Servius** *ad Virgilium*, **Proclus**, **Stobaeus** passim, **Alexander Aphrodisiensis** *in Aristot. El. Sophist.* fol. 51. b. horum librorum frequentem faciant mentionem. Haec igitur **Boeckhius**.

Hanc vero sententiam, quantumvis speciosissima argumentatione firmatam, tamen nobis haudquaquam probari libere profitemur, quanquam facile largimur opuscula ista ingenio inculti alicuius hominis, qui docti litteratoris partes agere voluerit, minime indigna esse.

Ac primum quidem illud non ultro concedimus, tantam esse quattuor istorum librorum similitudinem, ut eundem auctorem habere necessario existimandi sint. Sunt enim in exigua quadam similitudine etiam longe inter se dissimillimi. Nam primum quidem dialogi de Iusto ac de Virtute reliquis duobus sunt multo tenuiores, exiliores, macilentiores. Deinde in iisdem tam parum occultata et obtecta sunt vestigia imitationis genuinorum Platonis operum, ut clara et manifesta ubique extent. Nam in dialogo de Iusto inde a p. 372. E. usque ad p. 373. E. omnia impudentissime ex Euthyphrone sunt compilata, ut vix paucula verba ad rei praesentis rationes mutata reperiantur. Quocirca ipsum initium libri facile ambigas num ex Minoe sumtum sit. Est enim hoc: Ἔχεις ἡμῖν εἰπεῖν ὅ τί ἐστι τὸ δίκαιον; ἢ οὐκ ἄξιόν σοι δοκεῖ εἶναι λόγον περὶ αὐτοῦ ποιεῖσθαι; Ἔμοιγε καὶ μάλα. Τί οὖν ἔστιν; Τί γὰρ ἄλλο γε ἢ τὰ νομιζόμενα δίκαια; Μή μοι οὕτως, ἀλλ', ὥςπερ ἂν εἰ σύ μ' ἔροιο τί ἐστιν ὀφθαλμός; εἴποιμ' ἄν σοι

ὅτι ᾧ ὁρῶμεν· ἐὰν δὲ δεῖξαί με κελεύῃς δείξω σοι· καὶ ἐάν με ἔρῃ ὅτῳ ψυχὴ ὄνομα; ἐρῶ σοι ᾧ γιγνώσκομεν· ἐὰν δὲ ἔρῃ αὖ τί ἐστι φωνή; ἀποκρινοῦμαί σοι ᾧ διαλεγόμεθα· καὶ σὺ οὕτω φράσον ὅτι δικαιόν ἐστιν ᾧ τί χρώμεθα. ὥςπερ ἃ νῦν δὴ ἠρόμην. Quae cum initio Minois mirabiliter sane congruunt. Pariter etiam in dialogo de Virtute paene dimidia pars disputationis gnaviter ex Menone et Protagora exscripta est, nulla facta genuinorum Platonis verborum mutatione. Quae omnia certe aliter in Hipparcho et Minoe comparata sunt. In his enim longiores Platonis loci nusquam exscripti aut aperta et manifesta imitatione expressi sunt: ac si qui breviores adhibentur, ii non integri referuntur, sed artificiose variantur, ut ne servae imitationis deprehendantur vestigia. Praeterea nec disserendi ratio in omnibus eadem est. Nam etsi hoc habent commune, quod argumentationes non iusta conclusione perficiuntur, tamen nugatoria levitas in Hipparcho maior, in Minoe maxima est; in ceteris duobus libris autem, utpote scriptis simplicius et maximam partem ex Platone descriptis, minus inest ineptiarum. Quod igitur iis omnibus proprium remanet, id denique redit eo, quod secundaria persona certo nomine caret quodque quorundam exemplorum et sententiarum usus in iis frequentius recurrit. At enimvero ex his rebus certe colligi non statim potest, eos omnes uni eidemque scriptori deberi. Nam quod certarum personarum desideratur designatio, id non inepte ex eo explicationem habere statuas, quod origines eorum non in aetatem Socraticam, sed in posteriora tempora inciderint, quibus hic mos dialogorum fortasse iam invaluerat. Similiter certe Epistolarum, quae adscribuntur Socraticis, aliae ad certos quosdam, aliae, veluti VI. VII. XV. XVI. XVIII. XIX., ad incertos homines scriptae finguntur. Ex quo haud sane quisquam de earum auctoribus coniecturam facere audebit. Exemplorum vero usus ille, quo Min. p. 313. B. et Iust. p. 372. C. ad vocem et organa sensoria; Min. p. 317. D. ad *γεωργόν*, *αὐλητήν*, *κιθαριστήν*, et Hipparch. p. 225. C. ad *γεωργόν*, p. 226. C. ad *αὐλητήν* et *κιθαριστήν;* porro de Iust. p. 375. B. ad *ἰατρόν* et *γεωργόν;* Min. p. 316. C sqq. autem ad *ἰατρούς*, *γεωργικά* et *μαγείρους;* de Virtut. p. 376. B. ad *μαγείρους* et *ἰατρόν;* praeterea Hipparch. p. 226. H. ad *ἱππικόν*; de Virt. p. 378. C sqq. ad *ἱππικήν*, *κυνηγετικήν* et

παιδοτρίβας; Min. p. 317. E. ad παιδοτρίβας decurritur, nobis quidem eiusmodi esse videtur, ut nihil inde conficiatur. Nam primum quidem in usu horum exemplorum ea reperitur variatio, ut in alio libro aliter adhibeantur. Quod vix ita futurum esset, si idem sutor omnes consarcinasset. Quippe is sine dubio saepius iisdem verbis extulisset, quod nunc aliter atque aliter significatum videmus. Deinde vulgarium rerum in exemplis afferendis commemoratio, si quid iudicare possumus, studiose ab istis scriptoribus ideo expetita est, ut germanis Socraticis viderentur quam simillimi; Socrati enim noverant eam rationem adeo fuisse frequentatam, ut ei verteretur opprobrio. Ac si quis id agere velit, poterit fontes horum exemplorum facili negotio in ipsius Platonis scriptis ad morem rationemque disciplinae Socraticae compositis demonstrare. Sed ingrediamur viam magis compendiariam atque certiorem ostendamusque, etiam aliorum librorum suppositiciorum auctores eadem fere coacervasse rerum exempla. Quod si ita est, sponte, opinor, consequetur, ut hunc morem compluribus eiusmodi scriptoribus communem fuisse existimandum sit. Lustremus igitur paucis dialogos aliquot, quos spurios esse hodie inter omnes convenit. Percurramus ante omnia *Sisyphum* et *Eryxiam*. En ibi inter alia p. 389. C. habes exemplum a μουσικῇ et κιθαριστικῇ sumtum; Ibid. p. 390. C. D. ἰατροί et αὐληταί exempli caussa commemorantur; Ibid. p. 388. D. reperiuntur γεωμέτραι; p. 389. C. D. etiam στρατηγίας et κυβερνητικῆς mentio iniicitur. In *Eryxia* vero p. 394. E. κυβερνήτης et ἰατρός; p. 396. ἱππικός; p. 398. A. γραμματικός et μουσικός; p. 402. D. μουσικοί et qui litteras tradunt; p. 403. A. ἱππικοί; p. 403. E. οἰκοδομικοί; p. 404. D. auditus et ἰατρική, exempli caussa frequentantur. Quae si contempleris paullo attentius, eadem fere videbis esse, quae in quattuor illis libris Simoni sutori tributis obvia sunt. Addamus tamen hac occasione etiam gravius quiddam. Nam nec variae ac multiplicis doctrinae importuna iactatio in his dialogis desideratur. Quemadmodum enim in *Minoe* p. 315. A sqq., ubi ostenditur apud alios populos atque gentes alia esse legibus et institutis sancita, Carthaginienses atque Arcadicae urbis Lycaeae incolae narrantur homines adeoque suos ipsorum filios sacrificare, atque pristini Athenienses ritus sepulcrales alios habuisse quam qui postero tempore apud eos vigere coeperint;

sic in *Eryxia* p. 399. E sqq. ut opum ac divitiarum alibi aliam rationem esse doceatur, Carthaginensium, Lacedaemoniorum, Aethiopum et Scytharum hoc in genere instituta exponuntur. Adeo igitur haec cum loco Minois conveniunt, ut simillimam in utroque opere regnare declamandi rationem propemodum in oculos incurrat. Sed hoc in transcursu addidisse satis erit. Redeamus ad usum exemplorum, atque doceamus, etiam in libris vulgo Platonis nomine ornatis, sed manifesta fraude ei suppositis, talia deprehendi, qualia antea memoravimus. Sic in *Erastis* p. 134. E. *ἰατρὸς καὶ παιδοτρίβης*; Ibid. *γεωργός;* et p. 135. C. *ἀρχιτέκτων*, exempli loco ponuntur; et in *Theage* p. 123. B. D. *κυβερνητική*; Ibid. E. *ἰατρική* et *γυμναστική;* p. 124. A. *γεωργική* et *τεκτονική*; p. 125. C. rursus *γεωργοί* et *τὰ γεωργικά*, ac ne coquos desideres, ibid. p. 125. C. D. *μάγειροι* et *τὰ μαγειρικά;* p. 126. B. autem *ἱππικοί* et *τὰ ἱππικά* afferuntur, ut in his quoque opusculis quantumvis exigui ambitus eadem prorsus exemplorum ratio sit, quae in Hipparcho, Minoe et dialogis de Iusto ac de Virtute. Quid quod in *Theage* alius quoque locus notabilis est propter convenientiam cum verbis quibusdam Minois. Nam quae p. 122. B. scripta leguntur: *ἀλλὰ μὲν δὴ καὶ λέγεταί γε συμβουλὴ ἱερὸν χρῆμα εἶναι. εἴπερ οὖν καὶ ἄλλη ἡτισοῦν ἐστὶν ἱερά, καὶ αὕτη ἂν εἴη, περὶ ἧς σὺ νῦν συμβουλεύει. οὐ γάρ ἔστι περὶ ὅτου θειοτέρου ἂν ἄνθρωπος βουλεύσαιτο ἢ περὶ παιδείας καὶ αὑτοῦ καὶ τῶν αὑτοῦ οἰκείων;* ea certe non absimilia videntur illis in Minoe p. 318. E. et p. 319. A. de quo loco mox dicemus explicatius. Apparet igitur, opinor, ex usu exemplorum quidem nihil eiusmodi colligi posse, unde quattuor illos libros eundem auctorem habere appareat. Ac similis ratio est sententiarum quarundam in iis repetitarum. Ita quod *Hipparch.* p. 227. B. pariter atque *Dialog. De Virt.* p. 376. E. legitur, neminem sua sponte mala deligere, pervulgata sanequam ea sententia est, quam neutiquam mirum est non rarius repetitam esse et inculcatam, quam quod Plato statuebat, neminem esse sponte malum; quod quam crebro decantatum sit, in commentariis ad Protagoram p. 345. E. ed. 2. ostendimus. Nec scrupulum iniiciunt illa *Hipparch.* p. 228. C. *οὐκ οἰόμενος* (Hipparchus) *δεῖν οὐδενὶ σοφίας φθονεῖν, ἅτε ὢν καλός τε καὶ ἀγαθός;* et *Dial. De Virt.* p. 377. A. *οὐδεὶς ἄρα φθονεῖ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν*

ἄλλῳ, ὥςτε ἀγαθὸν καὶ ὅμοιον ἑαυτῷ ποιῆσαι. Nam scriptor dialogi de virtute totum locum adumbravit ad similitudinem Protagor. p. 326. E sq. ubi inter alia haec sunt: λυσιτελεῖ γάρ, οἶμαι, ἡμῖν ἡ ἀλλήλων δικαιοσύνη καὶ ἀρετή· διὰ ταῦτα πᾶν παντὶ προθύμως λέγει καὶ διδάσκει καὶ τὰ δίκαια καὶ τὰ νόμιμα; et Menon. p. 93. B. C. Atque eadem *Hipparchi* auctor fortasse ob oculos habuit. Accedit quod haec quoque sententia admodum vulgaris est atque trita. Affert Boeckhius tertiam sententiam ex *Dial. De Virt.* p. 376. E. οἱ μὲν γὰρ ἀγαθοὶ ἄρα ὠφελοῦσιν, οἱ δὲ κακοὶ βλάπτουσιν. et *Dial. De Iust.* p. 374. B. τί δέ; βλάπτειν δίκαιον, ἢ ὠφελεῖν; Ὠφελεῖν; Βλάπτειν ἄρα ἄδικον; Ναί. Enimvero fontem utriusque loci communem monstrabunt haec Platonis *Menon.* p. 88. A. — 89. A. p. 96. E. p. 98. C. καὶ μὴν ὅ γε ἀγαθὸς ἀνὴρ ὠφέλιμος ἡμῖν ὡμολόγηται εἶναι. Omnino enim horum duorum operum auctores pleraque ex Protagora, Gorgia et Menone corraserunt. Quum igitur quattuor isti, quos saepe diximus, dialogi ex parte inter se dissimillimi sint, ac si quid habent similitudinis, id facile possit exinde explicari, quod vel eadem aetate nati vel ex communibus fontibus ducti sunt, quid inde consequatur, facile intelligitur. Non enim continuo uni auctori vindicandi sunt, sed potius existimari debent propter diversitatem suam diversos auctores habuisse, quanquam fortasse ex unius scholae officina prodierunt.

At vero, inquit aliquis, mirabile tamen est, quod eorum inscriptiones planissime cum titulis quattuor dialogorum conveniunt a Diogene Simoni adscriptorum. Nonne igitur hinc verisimiliter coniicere licet eos revera ad hunc auctorem referri oportere? De qua re quo certius iudicari possit, operae pretium erit ipsa *Diogenis* verba diligentius examinare. Is igitur *libro II.* §. 122. primum haec scribit: οὗτος, ἐρχομένου Σωκράτους ἐπὶ τὸ ἐργαστήριον καὶ διαλεγομένου τινά, ὧν ἐμνημόνευε ὑποσημειώσεις ἐποιεῖτο, ὅθεν σκυτικοὺς αὐτοῦ τοὺς διαλόγους καλοῦσιν. Narratur ergo bonus sutor eorum, quae se a Socrate inter mutuos sermones accepisse meminisset, breves commentariolos fecisse. Ex quo haec duo perspicua esse arbitramur, primum quidem, dialogorum Simoneorum argumenta ex ipsis Socratis confabulationibus fuisse repetita; alterum, brevem admodum fuisse eorum notationem, ut scriptio eius hoc quidem

nomine Xenophonteae non prorsus absimilis fuisse videatur. Deinde *Diogenes* subiungit haec: *εἰσὶ δὲ τρεῖς καὶ τριάκοντα ἐν ἑνὶ φερόμενοι βιβλίῳ· περὶ θεῶν, περὶ τοῦ ἀγαθοῦ, περὶ τοῦ καλοῦ, τί τὸ καλόν, περὶ τοῦ δικαίου πρῶτος καὶ δεύτερος, περὶ ἀρετῆς ὅτι οὐ διδακτόν, περὶ ἀνδρείας πρῶτος δεύτερος τρίτος* (sic enim leg. pro *πρῶτον δεύτερον τρίτον*), *περὶ νόμου, περὶ δημαγωγίας, περὶ τιμῆς, περὶ ποιήσεως, περὶ εὐπαθείας, περὶ ἔρωτος, περὶ φιλοσοφίας, περὶ ἐπιστήμης, περὶ μουσικῆς, περὶ ποιήσεως, τί τὸ καλόν, περὶ διδασκαλίας, περὶ τοῦ διαλέγεσθαι, περὶ κρίσεως, περὶ τοῦ ὄντος, περὶ ἀριθμοῦ, περὶ ἐπιμελείας, περὶ τοῦ ἐργάζεσθαι, περὶ φιλοκερδοῦς, περὶ ἀλαζονείας, περὶ τοῦ καλοῦ· οἱ δὲ* (*ἄλλοι?*) *περὶ τοῦ βουλεύεσθαι, περὶ λόγου ἢ περὶ ἐπιτηδειότητος, περὶ κακουργίας.* Quo quidem indice rursus confirmari putamus, quod modo iudicavimus, brevem fuisse videri sermonum Socraticorum commentationem a Simone susceptam. Nam dialogi eius omnes uno libro comprehensi fuisse dicuntur. Iam vero si quis miretur, quid tandem caussae fuerit, cur sermones a cerdone litteris consignati, etiamsi cum contemtu quodam *σκυτικοί* appellati sunt, tamen hominum animos adeo adverterint, nescio an id *Diogenes* non obscure significaverit his verbis: *οὗτος, φασι, πρῶτος διελέχθη τοὺς λόγους τοὺς Σωκρατικούς. ἐπαγγειλαμένου δὲ Περικλέους θρέψειν αὐτόν, καὶ κελεύοντος ἀπιέναι πρὸς αὐτόν, οὐκ ἂν ἔφη τὴν παῤῥησίαν ἀποδόσθαι.* Primus igitur, si *Laërtio* fides est, sermones Socraticos imitando expressit, eoque factum videtur, ut eius dialogi ad aliquam famae celebritatem pervenirent, praesertim quum ope commentariorum ad sermonum revera cum Socrate habitorum similitudinem quam diligentissime comparati essent. Praeterea ex his etiam discimus, quo tempore clarissimus sutor florere coeperit, quod non esse negligendum mox apparebit. Atque haec quidem ubi accurate tenuerimus, facilius certiusque poterimus diiudicare, num quattuor illi libri, de quibus quaerimus, verisimiliter Simoni attribuantur, modo simul meminerimus eorum, quae antea de Minois reliquorumqne dialogorum virtutibus exposuimus.

Ac primum quidem huic sententiae illud videtur mirum quantum officere, quod in iis plane desideratur Socratica illa perspicuitas, simplicitas et nativa elegantia, quam sutoris dialogos utique retulisse consentaneum est,

si ad exemplum sermonum Socraticorum fuerunt compositi. At harum virtutum omnium nusquam in iis vestigium aliquod expressum cernitur. Nam sunt quidem pleni ac referti exemplis, at raro iis aliquid efficitur; utuntur quidem artificio inductionis, sed sine felici operis successu; habent quidem sententiarum quandam varietatem, sed sententiae istae fere inanes rerum sunt atque obscuritatem potius menti offundunt quam veri intelligentiam afferunt; praeterea argumentationes sunt contortae, abruptae, et vero etiam stolidae et insulsae; ironia autem illa, qua Socratem novimus suas disputationes tanquam condire consuevisse, adeo desideratur, ut vel loci illi Platonici, in quibus ea cernitur, horum dialogorum auctorem vehementissime deluserint et ad absurdissima quaeque imprudentem perduxerint. Quid igitur? haeccine nobis persuadebimus in sermonibus repertum iri a Socratici ingenii fontibus ductis et tanquam derivatis? Nimirum quemadmodum etiam in pravorum pictorum imaginibus facile reperias aliqua saltem lineamenta oris eorum, quos ad ipsam veritatem fideliter depingere non potuerint, ita etiam in his dialogis aliquid Socraticae perspicuitatis atque venustatis repertum iri verisimile est, si a Simone ad veri sermonis Socratici similitudinem compositi essent. Ac ne sutorem istum existimemus hominem fuisse plane rudem doctrinae atque inscitum, qui Socraticas disputationes enarrare omnino non potuerit, praeter famam antiquitatis, cui certe aliquid tribuendum est, etiam argumenta dialogorum, quos scripsisse fertur, non obscure indicant, quippe quae rudioris hominis captum magnam certe partem longissime sane superant.

Verum ad haec accedit aliud quid, unde Simonem non esse horum fetuum parentem satis certo intelligatur. Etenim libri illi omnes, ut antea ostendimus, aut ex Platonis operibus conscripti aut ad eorum rationem prava imitatione compositi sunt. Quid igitur? num illum putabimus dialogos Platonis, Gorgiam, Menonem, Protagoram, Symposium, Euthyphronem, Politicum, Leges, sedulo lectitavisse aut pervolutasse, ut sententiolis atque flosculis inde decerptis opus suum tanquam suffarcinaret? num eum nobis persuadebimus ex Menone, Protagora, aliis libris, integros locos in dialogum de Iusto et de Virtute transscripsisse, quo magis aequalibus operam suam probaret? num porro cuiquam credibile erit, fe-

cisse eum, quod fecerit plane necesse est, si pro horum librorum auctore habeatur, ut in Minoe suam de legis vi ac natura sententiam ad normam rationemque eorum explicaverit, quae apud Platonem de eadem re in Politico exposita leguntur? Nimirum istud quidem, si quid videmus, bono sutori ne in mentem quidem venire potuit, qui teste Laertio hoc potius egit, ut purus putus Socraticus haberetur. Is vero si videri voluit, tanto magis manus a Platonicis operibus debuit cohibere, quo maius fuit periculum, ne dum speciem sapientiae captaret, insipientiae reus ageretur, sicuti nunc eo fit, qui verus horum dialogorum auctor fuit. Quin etiam hoc ei verendum fuit, ne ipsi plumae, quibus se tanquam pavonem superbe exornasset, iam ab aequalibus multo cum risu evellerentur.

Verum ex hac ipsa Platonicorum operum compilatione etiam aliud argumentum repetere licet, quo Simonem demonstretur haudquaquam potuisse hos libros, de quibus loquimur, litteris consignare. Nam si verum est, quod narrat Diogenes Laertius, eum iam Periclis aetate ad aliquam famam auctoritatemque pervenisse, profecto nec per temporum rationes ullo modo fieri potuit, ut ex iis libris aliquid ad usum suum transferret, qui a Platone iam aetate provectiore scripti sunt. Pertinent autem huc primum libri qui sunt de Legibus. Nam quod Boeckhius p. 31. negat imitationis ex hoc opere ductae in quattuor illis dialogis extare vestigia, de eo nobis quidem secus videtur. Duo enim sunt loci Minois manifesto ad locorum quorundam Legum imitationem compositi. Unus est p. 319. B. qui adumbratus videtur ad Legg. I. p. 624. A. Nam sicuti hic in praedicatione laudum Minois ad Homeri auctoritatem provocatur, ita in Minoe ipsi Homeri afferuntur versiculi ex *Odyss.* XIX, 174 sqq. et XI, 568 sqq. quod sanequam dignum est imitatore, qui nihil transmittere voluit, quo orationem suam exornari posse putaret. Et quemadmodum ipse Plato Homeri verba sic intellexit, ut *Odyss.* X, 568 sq. ἐννέωρος iungeret cum ὀαριστής ideoque ea interpretaretur, *τοῦ Μίνω φοιτῶντος πρὸς τὴν τοῦ πατρὸς ξυνουσίαν δι' ἐνάτου ἔτους*, hoc est *Minoe nono quoque anno ad patris congressum ventitante*, sic qui Minoem consarcinavit haec posuit: *λέγει γὰρ (Ὅμηρος) τὸν Μίνων συγγίγνεσθαι ἐνάτῳ ἔτει τῷ Διὶ ἐν λόγοις καὶ φοιτᾶν παιδευθησόμενον ὡς ὑπὸ*

σοφιστοῦ ὄντος τοῦ Διός. Substituit igitur temere istud suum *ἐνάτῳ ἔτει* in locum eius, quod Plato rectius multo magisque perspicue dixit *δι᾽ ἐνάτου ἔτους*, ne prorsus eodem modo loquutus videretur. Verum evidentior altero loco imitatio est, qui extat p. 318. E sq. ubi impium, imo nefas esse monetur bonis hominibus maledicere, utpote ipsi deo similibus, atque deinde sic pergitur: *νεμεσᾷ γὰρ ὁ θεὸς ὅταν τις ψέγῃ τὸν ἑαυτῷ ὅμοιον ἢ ἐπαινῇ τὸν ἑαυτῷ ἐναντίως ἔχοντα. ἔστι δὲ οὗτος ὁ ἀγαθός. μὴ γάρ τοι οἴου λίθους μὲν εἶναι ἱεροὺς καὶ ξύλα καὶ ὄρνεα καὶ ὄφεις, ἀνθρώπους δὲ μή, ἀλλὰ πάντων τούτων ἱερώτατόν ἐστιν ἄνθρωπος ὁ ἀγαθός, καὶ μιαρώτατον ὁ πονηρός.* Quae plane ad illa Legum libr. VI. p. 765. E sq. attemperata sunt, ubi docetur hominem recta demum educatione et ingenii bonitate divinissimum atque mansuetissimum omnium animalium fieri ideoque plurimum sibi curae et institutionis deposcere. Itaque inter alia etiam haec dicuntur: *ἄνθρωπος δέ, ὥς φαμεν, ἥμερον, ὅμως μὴν παιδείας μὲν ὀρθῆς τυχὸν καὶ φύσεως εὐτυχοῦς θειότατον ἡμερώτατόν τε ζῷον γίγνεσθαι φιλεῖ, μὴ ἱκανῶς δὲ ἢ μὴ καλῶς τραφὲν ἀγριώτατον (τῶν) ὁπόσα φύει γῆ. ὧν ἕνεκα οὐ δεύτερον οὐδὲ πάρεργον δεῖ τὴν παίδων τροφὴν τὸν νομοθέτην ἐᾶν γίγνεσθαι.* Quae noster levi verborum facta mutatione inanis rhetoricae calamistris exornavit atque pro suo consilio eo detorsit, ut viris bonis maximam deberi reverentiam docere conatus sit. Eundem legum locum ob oculos habuit etiam auctor Theagis p. 122. B. ita tamen, ut Platonem pressius sit sequutus: ex quo apparet unde originem habeat ista utriusque libelli convenientia, de qua iam supra aliquid monuimus. Expresserunt etiam Iamblich. *Adhortat. ad philosoph.* c. 9. p. 144. ed. Kiessling. Synesius *De calvitio* c. 5. p. 9. ed. Krabinger, aliique, de quibus videndus est Gatakerus *Advers. Miscell.* p. 616. F. G. Atque haec quum ita se habeant, sponte consequitur Minoem non potuisse ante Leges Platonis litteris consignari, quae ipso Boeckhio iudice (l. c. p. 73.) post Olymp. CVI. 1. demum compositae sunt. Eo vero tempore Simo, qui teste Laertio cum Pericle rem habuit, nonagenarius saltem fuerit necesse est, qua quidem aetate quis est qui eum credat miseros istos dialogos misere conscribillasse? Sed ne de unis Legibus dicamus, quarum testimonium praevidemus fore qui infirmare conen-

tur, ne Symposii quidem aut Politici opibus Simonem uti potuisse contendimus, praesertim si verum est quod narrat Diogenes, primum eum extitisse qui Socraticos sermones imitatione referret. Nam Symposium quidem non potuisse ante Olymp. XCVIII. 3. vel 4. in lucem emitti pro explorato habemus. Nec vero Politicus multo ante scriptus aut divulgatus est, quemadmodum alibi disputavimus. Iam vero inde a Periclis morte Olymp. LXXXVII. a. 3. vel. 4. usque ad Olymp. XCVIII. 3. interiecti fuere anni minimum quadraginta tres vel quattuor. Quodsi autem Pericles Simoni civi suo tantum tribuit, ut ei ultro victum offerret, non illum verisimile est tunc adhuc fuisse viginti annorum adolescentulum. Ex quo quid consequatur, iam adeo clarum esse putamus, ut res uberiore explicatione haudquaquam indigeat.

Atque haec quidem satis ostendent, opinor, quo iure Simonem negemus quattuor istos dialogos conscripsisse. Hic vero nobis aliquis opponat, esse tamen permirum ac prope singulare, quod quattuor illorum opusculorum tituli in scriptorum Simoneorum indice apud Diogenem reperiantur. Nam ex hac una re facile posse veritatem contrariae sententiae probari atque demonstrari admodum probabiliter. Ad quae habemus sane quae non incommode responderi queant. Etenim primum quidem ponere atque sumere licebit, ipsum illum catalogum Simoneorum dialogorum potuisse horum argumentorum tractationi ansam praebere. Quod si ita accidit, bonus sutor Atheniensis saltem aliquid laudis participabit, quam istae scriptiones commereantur. Nam ita posterioris aetatis scriptorem aliquem licebit statui splendidis eius operum titulis invitatum et excitatum esse, ut simile quiddam commentaretur. Quamquam qui id fieri potuerit, intellectu utique est difficile. Nam primum quidem is, qui haec opera confinxit, iis non Simonis, sed Aeschinis ac Platonis nomina praefigi voluit. Deinde quidnam invitamenti habere potuit, sutoris alicuius laudes litterarias aemulari? Nimirum in litteris certe nemo adeo est demissus et abiectus, quin altius quiddam sibi spectandum statuat. Nisi forte pecunia, rerum omnium domina, effecerit, ut iuvenis aliquis *litterariam factitans* sutoris personam in se susceperit. Quid enim est, ad quod non adigat homines regina illa potentissima, quae, ut ait Horatius, uxorem cum dote, fidemque, et amicos, et genus, et formam donare solet. Verum enim vero ne

opus quidem est ut ita statuamus, quandoquidem argumenta horum librorum omnium sunt admodum trita, vulgaria, et a Socraticis saepenumero tractata. Ita *περὶ νόμου* praeter Pythagoreos quosdam scripserunt Crito Socraticus (v. Diog. Laert. II. 121 sqq.), Antisthenes Cynicus (v. ibid. VI. 16.), Speusippus Academicus (ib. IV. 5.), Xenocrates, eius successor, quem Diogenes IV. 12. refert *περὶ δυνάμεως νόμου* scripsisse. De virtute porro sive *περὶ ἀρετῆς εἰ διδακτόν* Platonem ipsum novimus non uno libro commentatum esse, in eoque campo quantopere alii Socraticorum sese iactaverint, non est profecto cur post I. F. Fischerum ad *Aeschin. Socrat. qui feruntur Dialogg.* p. 21 sq. et Fuellebornium *Symbol. ad Histor. Philos. Part. X.* p. 143 sqq. diligentius exponamus. Nec vero defuerunt qui scriberent *περὶ τοῦ δικαίου.* Nam ut mittamus Critonem Platonis, qui idem argumentum illustrat, disputavit praeter alios Xenocrates teste Laertio IV. 13. *περὶ δικαιοσύνης;* item Antisthenes eodem teste VI. 16. Iam vero *περὶ τοῦ φιλοκερδοῦς* ecquis est qui sibi persuadeat a philosophis illius aetatis non esse expositum? Enimvero scripsit praeter Simonem etiam Crito teste Laertio libr. II. 5. 121. *περὶ τοῦ πλεῖον ἔχειν,* hoc est de argumento fere eodem. Scripserunt item alii *περὶ ἐγκρατείας, περὶ τοῦ ὠφελίμου,* ac de aliis locis similibus, in quibus lucri cupiditas aut debuit aut potuit certe respici. Quamobrem nec mirum accidit, quod in Epistolis Socraticorum non uno loco de lucri cupidine disceptatur. Nimirum harum epistolarum auctores et ipsi voluerunt videri meri Socratici eamque ob caussam hanc quoque rem vocarunt in disceptationem. Ex quibus omnibus liquere arbitramur raro quidem casu factum esse, ut quattuor istorum librorum tituli in Simonis dialogorum recensione reperiantur, nec tamen casu plane inexplicabili. Nam quum ista argumenta a Socraticis omnia frequentius essent tractata atque explicata, fieri profecto potuit facillime, ut eadem iis temporibus, quibus mala doctorum et indoctorum hominum fraus claris scriptoribus solebat fetus adulterinos affingere, studiosius arriperentur atque iterum iterumque illustrarentur.

Atque id quanam aetate ita evenerit, coniectura non ita difficilis est. Putamus enim natos esse hos libros tempore Ptolemaeorum, quo fraudem hominum mendacium licentius grassatam esse in fingendis sub alieno no-

mine scriptis certissimis constat testimoniis. Qua de re classicus est locus Galeni *in Hippocr. de Nat. Hom.* libr. I. Tom. V. p. 16. ed. Basil. *Πρὶν γὰρ τοὺς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τε καὶ Περγάμῳ γενέσθαι βασιλεῖς, ἐπὶ κτήσει παλαιῶν βιβλίων φιλοτιμηθέντας, οὐδέπω ψευδῶς ἐπεγέγραπτο σύγγραμμα· λαμβάνειν δ' ἀρξαμένων μισθὸν τῶν κομιζόντων αὐτοῖς συγγράμματα παλαιοῦ τινὸς ἀνδρὸς οὕτως ἤδη πολλὰ ψευδῶς ἐπιγράφοντες ἐκόμιζον.* Eam autem fraudem maxime in Platonis et Aristotelis libris commissam esse, dudum observarunt Io. Wowerus, I. Ger. Vossius, Aegid. Menagius, inprimisque Rich. Bentleius, *in Epistol. ad Wattonum p. 4. et in Respons. ad Boyleum* p. 6. ed. Lennep. atque Io. Luzacius *Lectt. Attic.* p. 149. Ac de Minoe quidem id tanto verisimilius suspicari licet, quod Diogenes Laertius eum dialogum narrat iam ab Aristophane Byzantio in trilogias suas fuisse relatum. Is enim in Vita Platonis §. 61. sic scribit: *ἔνιοι δέ, ὧν ἐστὶ καὶ Ἀριστοφάνης ὁ γραμματικός, εἰς τετραλογίας ἕλκουσι τοὺς διαλόγους· καὶ πρώτην μὲν τιθέασιν, ἧς ἡγεῖται Πολιτεία, Τίμαιος, Κριτίας· δευτέραν, Σοφιστής, Πολιτικός, Κρατύλος· τρίτην, Νόμοι, Μίνως, Ἐπινομίς, κ. τ. λ.* quo loco cur Boeckhius *in Minoem* p. 32. praeter codicum auctoritatem scribendum putaverit *Μίνως, Νόμοι, Ἐπινομίς*, nos quidem non exputamus; nisi forte ita statuit, ne doctissimi grammatici Minoem post Leges scriptum putasse viderentur, quod sane eius de huius libri originibus sententiae aliquantum adversatur. Nimirum ex his verbis liquido apparet, iam illa aetate talem libellum pro Platonico venditatum esse. Atque idem fere de ceteris libris, quos diximus, statuendum censemus. Qui si posteriore demum aetate conficti essent, certe aliquid haberent, quod eius disciplinam redoleret, sicuti aliis id genus libellis factum esse compertum habemus. Verum enim vero est profecto horum librorum omnium ea ratio atque virtus, quae Alexandrinam aetatem maxime deceat. Quod enim vel ex variis pannis male consuti sunt vel imitatione genuinorum operum prave celata consarcinati, id plane convenit cum illo variae atque multiplicis doctrinae studio, quod eo tempore mirum quantum invaluisse accepimus. Nam eo studio effectum est hoc, ut scripta veterum legerentur potius quam intelligerentur; atque adeo ii, qui opera commentitia aliis suppo-

nere cogitabant, vel doctos et eruditos homines facile possent circumvenire, etiamsi adulterini libri, quos confinxissent, perquam negligenter compositi essent. Enimvero etiam hoc vitium ex illa multiplicis doctrinae cupiditate ortum, quod non modo extitit insolens quaedam scribendi et commentandi quasi libido et intemperantia, sed etiam plurima non tam recto subtilique mentis iudicio digererentur, quam temere consarcinarentur. Quod proh dolor in philosophia potissimum ita accidit, ad quam accesserunt saepe homines male feriati, qui quum minime ad eius studium et tractationem a natura facti essent, invita Minerva, quod dicitur, ad scribendum appulerunt animum, et quamvis omnia temere corradentes certa incertis, mala bonis, perspicua tenebricosis, recta falsis miscerent ac saepenumero etiam misere balbutirent, tamen Platoni et Aristoteli multa affingerent, de quibus summi philosophi ne per somnium quidem cogitavissent. De qua re exposuerunt Heynius *Opuscul. Academ.* Vol. I. p. 127 sq. et Luzacius *Lectt. Attic.* Sect. II. §. IX. §. 9 sqq. Talibus igitur studiis talibusque temporibus omnino digna sunt ista opera, de quibus loquimur, in quibus et variae doctrinae inanis iactatio, et frigidum declamationis studium, et misera operum genuinorum compilatio, et vero etiam fusa insanientis philosophiae oratio deprehenditur, quanquam ceteroquin probus est sermo nec veteris scriptoris Attici ingenio et facultate indignus, siquidem verba tantummodo, non item sententiae et enunciata spectantur. Quodsi igitur hi dialogi nonnulla communia habent, veluti quod incerta persona cum Socrate in iis colloquens inducitur aut quod sententiolas quasdam saepius iterant atque inculcant, caussa eius rei videtur exinde potius repetenda, quod eodem tempore et fortasse in eadem scholae alicuius officina nati, quam quod ab uno eodemque scriptore compositi sunt, praesertim quum, ut antea diximus, in quadam similitudine etiam dissimillimi inter se esse reperiantur.

At enim vero, inquit aliquis, nonne mirum accidit, quod tanti nominis criticus, qualem Aristophanem Byzantium fuisse perhibent, adeo in fraudem inductus est, ut tam miseram scriptionem, qualis est Minois, in trilogiis suis recenseret? Ad quae nobis cum aliis respondere licebit, veteres criticos utique fugisse plurima, quae hodie non facile eruditiores fallant. Etenim in tam

multiplici occupatione, qualem illis praebebat diversissimorum operum non dicam lectio, sed una collectio, mirum profecto non est, quod subinde titulos librorum magis respexerunt, quam eorundem argumenta subtiliter explorarunt. Qua in re quousque peccatum sit, vel ea docebunt, quae de his rebus breviter quidem, at vere graviterque monuit Fr. Aug. Wolfius *Prolegg. ad Homer.* p. XLVIII sq. Ac de Minoe quidem Platoni adscripto quomodo doctissimus Grammaticus in fraudem et errorem induci potuerit, non temere videmur coniectura assequuti esse. Quod enim in omni caussa evenire solet, ut praeiudicatis opinionibus facillime ad novos errores abripiamur, id hic quoque factum esse verisimile existimamus. Statuerat Aristophanes libros Platonis in trilogias distribuendas esse. Fecit igitur primam trilogiam Politiam, Timaeum, Critiam, idque si quid video rectissime, quandoquidem hi libri ipsius Platonis iudicio arctissimo vinculo inter ipsos continentur. Secundam voluit constare Sophista, Politico, et Cratylo, non satis recte quidem, nec tamen prorsus inepte, siquidem Sophista cum Politico sine ulla controversia cohaeret aptissime, Cratylus autem aliquam certe cum his libris habet argumenti cognationem. Iam vero tertiae trilogiae circumspexit elementa. Quod dum facit, ecce offeruntur ipsi sponte Leges et Epinomis. Sed tertium quiddam deest ad trilogiae integritatem. Ibi vero ei in manus venit Minos sive *περὶ νόμου.* Exoptatum sane inventum. Quid enim cum Legum et Epinomidis argumento nomine quidem certe magis congruat? Itaque arripit librum fortasse vix leviter inspectum et cum duobus reliquis operibus praeiudicatae indulgens opinioni protenus iungit atque consociat. Ita igitur et ipse in gravem errorem incidit, et auctoritate sua effecit, ut alii per multa saecula in eiusdem fraudis societatem pertraherentur. Sed errorem Grammatici nobis quidem fatendum est admodum prosperum atque utilem evenisse. Quod enim ille Minoem in primas trilogias retulit: nam ceteras rerum ipsarum difficultatibus impeditus non potuit perficere, quartam tantummodo, sed parum probabiliter statuit Theaetetum, Critonem et Phaedonem; quod igitur Minoem in trilogiis suis numeravit, ex eo certe hoc discimus, opusculum iam tum fuisse divulgatum, possumusque etiam de aliorum similium natalibus non improbabiliter facere coniecturam. Ita igitur tempus, quo

editi hi fetus in lucem sunt, verisimiliter videmur definivisse.

Verum superest adhuc alia quaestio. Possit enim aliquis contendere et affirmare, hos quattuor dialogos, ex quibus vulgo Minos et Hipparchus a Diogene, Thrasyllo et ipso Aristophane in Platonicis numerantur, dialogi de Virtute et de Iusto autem vel ad Aeschinem vel alium quempiam referuntur auctorem, plane esse eosdem, quos Diogenes inter Simonea memoraverit, sive ii genuini sint sive misero sutori suppositi. Et certe Boeckhius quoque ea de re loquutus est ambigue, qui p. 45. scripserit haec: „*Ea magnopere mihi reddunt verisimile, non alios esse quatuor nostros dialogos atque illos, qui apud Diogenem Simoni Socratico tribuuntur.*" et pag. 48. ita iudicaverit: „*Attamen quum Panaetius, homo non ignobilis, apud Diogen. II. 64. genuinos nullos praeter* Xenophontis, *Antisthenis et Aeschinis dialogos Socraticorum agnoscat, eatenus tantum haec opusvula Simoni tribuo, quatenus ea, quae Laërtius dicit ad eum poterant referri.*" Quamquam idem p. 46. sic disputat, ut quae fuerit eius sententia, minime dubium videatur. At primum quidem huic sententiae multum officit codicum veterum auctoritas, in quibus nullus horum librorum Simoni tribuitur. Quin etiam tituli Minois et Hipparchi, quantumvis inepte conficti, utpote a parte tantum operis eaque leviore sumti, genuini videntur, siquidem ad Platonis morem et consuetudinem sunt inventi, qui minores quidem dialogos suos clarorum hominum nominibus insignivit, non ab argumenti ratione inscripsit, ut altera inscriptio *περὶ νόμου* et *περὶ φιλοκερδοῦς*, sicuti factum est in ipsius Platonis scriptis, temere a grammaticis vel etiam ab ipsis auctoribus adiecta sit. Deinde ipse Diogenes Laertius cum veterum librorum testimoniis consentit egregie, quum tamen de Simonis libro ita loquatur, ac si eum ipse adhuc viderit atque inspexerit. Praeterea quum Simonis dialogos, Diogenis testimonio, uno volumine comprehensos circumferri consuevisse compertum habeamus — nam *εἰσὶ δὲ*, inquit, *τρεῖς καὶ τριάκοντα ἐν ἑνὶ φερόμενοι βιβλίῳ* — ecquis sibi persuadeat, ex toto hoc opere eoque, sicuti suspicari licet, non admodum amplo singulos tantummodo sermones esse conservatos? Nimirum hoc perinde est, ac si ex Xenophontis Memorabilibus vel Oeconomico singulae tantummodo

quaedam particulae, ex diversis locis decerptae, ad nostram usque memoriam conservatae fuerint. Accedit quod ex veteribus scriptoribus, quantumvis ab iis frequenter dialogorum manifesta fraude suppositorum mentio iniiciatur, tamen nemo memoravit aliquid Simoneum, quod certe secus foret, si dialogi isti quattuor iam antiquitus Simoni tributi essent. Denique hoc unum si quaeratur, num quattuor isti libelli, quum omnes sint supposititicii neque veteri Attico alicui scriptori debeantur, tamen a nonnullis etiam Simoni sint attributi, vereor equidem ne, si non *περὶ ὄνου πόκου*, at saltem de lana caprina rixari videamur. Nam si Simoni a nonnullis iniuria adscripti sint nec vero ab eo re vera profecti, nulla profecto caussa est, cur subtilius de ea re examen instituatur. Itaque hoc pro explorato habendum putamus, non posse eos ad sutorem illum sapientem tanquam auctorem ullo modo referri, eoque iudicio utique acquiescimus. Quamobrem nomen Simonis in posterum rursus ab indicibus eorum scriptorum exulabit, quibus sive recte sive iniuria adscribuntur libri etiam nunc superstites.

Codices.

Contulit *Im. Bekkerus* Paris. A. (n. 1803.) Ven. *Ξ*. Paris. *K*. Angel. v. Laurent. z. Laur. b. c. Vatic. f. Nos adhibuimus Florentinos a. b. c. o. x. et Leidensem, de quo v. Heusdii Specim. Crit. p. 142. Omnium optimus est Paris. A.

M I N Ω Σ.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ

ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΕΤΑΙΡΟΣ.

Cap. I. Ὁ νόμος ἡμῖν τί ἐστιν; 313
ET. Ὁποῖον καὶ ἐρωτᾷς τὸν νόμον;

P. 313. καὶ ἐρωτᾷς τὸν νόμον] τῶν νόμων Par. A. et Leid. quod dedit Bekker. et Turic. sed v. ann.

P. 313. Ὁ νόμος ἡμῖν τί ἐστιν] Initium disputationis idem Hipparchi: Τί γὰρ τὸ φιλοκερδές; τί ποτέ ἐστιν; καὶ τίνες οἱ φιλοκερδεῖς; Dialogi de Iusto: Ἔχεις ἡμῖν εἰπεῖν ὅ τί ἐστι τὸ δίκαιον; Dialogi de Virtute: Ἆρα διδακτόν ἐστιν ἡ ἀρετή; Par nimirum inscitia parem horum scriptorum auctorem prodere visa est Augusto Boeckhio, qui de neglecta in his libris exordii venustate exposuit in egregio doctrinae iuvenilis specimine Comment. in Minoem Plat. et Libros priores de Legibus p. 36 sq. Sed simillimum etiam Demodoci exordium est. Nimirum id quidem certum, insulsos fuisse horum librorum omnium auctores. Inter dialogos Platonis nullus est qui tale initium habeat. Alia enim Menonis est ratio, in quo statim in sermonis principio non Socrates, sed Meno, hoc est confidentia maxima adolescens, protenus quaerit, num virtus doceri possit necne.

Ὁποῖον καὶ ἐρωτᾷς —] Nimis hic affectata ista interrogandi forma: quae etsi in scriptis Platonis satis crebra est, ut per se reprehendenda non sit, tamen quamnam postulet cautionem, ne subrustica evadat, facile perspicies ex iis, quae de eius usu ad Euthydem. p. 271. A. exposuimus. Itaque hic quidem desideramus Platonicam urbanitatem et elegantiam. Ceterum τῶν νόμων, quod est in codd. quibusdam, nemo vulgatae temere praeferet, qui meminerit, qua lege et condicione articulus post interrogativa pronomina inferatur. Hunc locum interpreteris sic: Qualis tandem ista lex est, de qua interrogas? Quid hac in re vel a doctissimis viris erratum sit, facile perspicies ex iis, quae scripsit A. Matthiae Gr. Gr. §. 265. 4. annot. Neque deerunt hodie qui Boeckhium mirentur olim Praef. ad Simon. Dial. p. VIII. sollicite aliud exemplum loquutionis ὁποῖον τὸν νόμον circumspexisse.

ΣΩ. Τί δέ; ἔστιν ὅ τι διαφέρει νόμος νόμου κατ' αὐτὸ τοῦτο, κατὰ τὸ νόμος εἶναι; σκόπει γὰρ δὴ ὃ τυγχάνω ἐρωτῶν σε. ἐρωτῶ γάρ, ὥςπερ εἰ ἀνηρόμην τί ἐστι χρυσός, εἴ με ὡςαύτως ἀνήρου ὁποῖον καὶ λέγω χρυσόν, οἴομαί σε οὐκ ἂν ὀρθῶς ἐρέσθαι. οὐδὲν γάρ που διαφέρει οὔτε χρυσὸς χρυσοῦ οὔτε λί-
B θος λίθου κατά γε τὸ λίθος εἶναι καὶ κατὰ τὸ χρυσός. οὕτω δὲ οὐδὲ νόμος που νόμου οὐδὲν διαφέρει, ἀλλὰ πάντες εἰσὶ ταὐτόν. νόμος γὰρ ἕκαστος αὐτῶν ἐστὶν ὁμοίως, οὐχ ὁ μὲν μᾶλλον, ὁ δ' ἧττον. τοῦτο δὴ αὐτὸ ἐρωτῶ, τὸ πᾶν τί ἐστι νόμος. εἰ οὖν σοι πρόχειρον, εἰπέ.

ΕΤ. Τί οὖν ἄλλο νόμος εἴη ἄν, ὦ Σώκρατες, ἀλλ' ἢ τὰ νομιζόμενα;

ΕΤ. Ἦ καὶ λόγος σοι δοκεῖ εἶναι τὰ λεγόμενα;

ἔστιν ὅ τι διαφ.] V. τί δέ ἐστιν ὅ τι δ. quod emendavit Steph. Quaeritur enim non de re, qua lex a lege differat, sed an omnino alia ab alia differre existimanda sit.

κατ' αὐτὸ τοῦτο, κατὰ τὸ ν. ε.] V. κατὰ ταὐτὸ τ. invitis codd. praeter unum solum Angel. omnibus.

οἴομαί σε οὐκ ἂν ὀρθῶς ἐρέσθαι] V. οἶμαι, quod cum Bekkero ex Par. A. et Leid. in οἴομαι convertimus. Praeterea vett. editt. ἔρεσθαι, quod ex Par. K. emendatum.

B. πρόχειρον, εἰπέ] Sic Bas. 2. Leid. Flor. o. x. Par. K. pro vulg. εἰπεῖν. Imperativum firmant etiam codd. v. b. f. qui habent εἶπε. Ceterum fallitur Boeckhius Praef. ad Sim. p. X. sq. imperativum putans apud Platonem ibi tantum imperandi vim habere, ubi id ex quadam anacoluthia fieri queat, praesertim post futurum aut optativum, qui futuri locum teneat, et post ἐὰν δὲ cum coniunctivo.

κατ' αὐτὸ τοῦτο, κατὰ τὸ νόμος εἶναι] Contulit Boeckhius p. 30. cum his locum Philebi p. 12. E. καὶ γὰρ χρῶμα, ὦ δαιμόνιε, χρώματι κατά γε αὐτὸ τοῦτο οὐδὲν διοίσει, τὸ χρῶμα εἶναι τὸ πᾶν. In quibus etsi obscuriora sunt imitationis vestigia, tamen obscuriora certe extant. Sed nimirum quantopere in his concinnandis scriptor sese torserit, id quae sequuntur ostendunt luculentissime. Nonne enim misere balbutientis sunt ista: ἐρωτῶ γάρ, ὥςπερ εἰ ἀνηρόμην — ἐρέσθαι? Plato ipse, nisi fallor, omisso isto ἐρωτῶ γάρ, scripturus erat: ὥςπερ γὰρ ἂν εἰ ἀνηρόμην κ. τ. λ. Quanquam vel sic impeditior existit oratio neque commode locum habet importunum istud ὁποῖον καὶ λέγω.

B. νόμος γὰρ ἕκαστος αὐτῶν ἐστὶν ὁμοίως] Iunge: ἕκαστος γὰρ αὐτῶν ἐστὶν ὁμοίως νόμος, nam unaquaeque

ἢ ὄψις τὰ ὁρώμενα; ἢ ἀκοὴ τὰ ἀκουόμενα; ἢ ἄλλο μὲν λόγος, ἄλλο δὲ τὰ λεγόμενα· καὶ ἄλλο μὲν ὄψις, C
ἄλλο δὲ τὰ ὁρώμενα; καὶ ἄλλο μὲν ἀκοή, ἄλλο δὲ τὰ ἀκουόμενα; καὶ ἄλλο δὴ νόμος, ἄλλο δὲ τὰ νομιζόμενα; οὕτως ἢ πῶς σοι δοκεῖ;

ΕΤ. Ἄλλο μοι νῦν ἐφάνη.

Cap. II. ΣΩ. Οὐκ ἄρα νόμος ἐστὶ τὰ νομιζόμενα.

ΕΤ. Οὔ μοι δοκεῖ.

ΣΩ. Τί δῆτ' ἂν εἴη νόμος; ἐπισκεψώμεθα αὐτὸ ὧδε. εἴ τις ἡμᾶς τὰ νῦν δὴ λεγόμενα ἀνήρετο, Ἐπειδὴ ὄψει φατὲ τὰ ὁρώμενα ὁρᾶσθαι, τίνι ὄντι τῇ ὄψει 314
ὁρᾶται; ἀπεκρινάμεθ' ἂν αὐτῷ, ὅτι αἰσθήσει ταύτῃ τῇ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν δηλούσῃ ἡμῖν τὰ χρώματα. εἰ δ' αὖ ἤρετο, Τί δέ; ἐπειδὴ ἀκοῇ τὰ ἀκουόμενα

C. *καὶ ἄλλο μὲν ὄψις — τὰ ὁρώμενα*] Absunt haec a Par. A. Pro vulg. *ἄλλα δὲ τὰ λ.* et *ἄλλα μὲν ἀκοή, ἄλλα δὲ τὰ ἀκ.* ex cod. Leid. ubique *ἄλλο* reposuimus, quod iam Steph. commendavit. Et postremo loco *ἄλλο δὲ τὰ ἀκουόμενα* firmat etiam Par. A.

Ἄλλο μοι νῦν ἐφάνη] Sic Par. A. et Leid. pro vulg. *Ἀλλ' ὅμοιον νῦν ἐφ.* quod recte emendavit Steph. Singularis scriptura est Par. K. *ἀλλ' οὐχ ὅμοιον.*

P. 314. *εἰ δ' αὖ ἤρετο*] V. *εἰ δ' αὖθις ἤρετο*, quod ex Par. A. Leid. Flor. o. x. aliis mutavimus.

Τί δέ; ἐπειδὴ ἀκοῇ —] V. reliquis praetermissis scribitur: *δὲ αὖθις ἀνήρετο, τίνι ὄντι τῇ ἀκοῇ τὰ ἀκουόμενα ἀκούεται, ἀπεκρινάμεθ' κ. τ. λ.* Explevimus locum praeeunte Bekkero ex Par. A. et Leid., ad quorum scripturam prope accedunt etiam reliqui, si discesseris a Ven. Ξ. et Laur., qui item mutilum habent locum.

earum similiter lex est, neque alia magis, alia minus. Molestum in hac verborum collocatione accidit *αὐτῶν*. Quod si teneas, males nobiscum aut ordinem eum, quem modo significavimus, aut qualem videmus De Rep. VII. p. 523. C. *δάκτυλος μὲν αὐτῶν φαίνεται ὁμοίως ἕκαστος, καὶ ταύτῃ γε οὐδὲν διαφέρει.* At enimvero perplexa ista oratio hominis parum subtilis et eruditi ingenio digna est, qui dissimilia perversissime inter ipsa confudit.

Ἦ καὶ λόγος σοι δοκεῖ —] Mireris hic acumen hominis, qui dissimillima composuit tanquam similia, scilicet callida imitatione Socraticae inductionis artificium expressurus. Verum subtilitas dialectica in eo adeo desideratur, ut subinde paene ultro umbram eius sectari videatur.

C. *Τί δῆτ' ἂν εἴη νόμος; ἐπισκεψώμεθα αὐτὸ —*]

ἀκούεται, τίνι ὄντι τῇ ἀκοῇ, ἀπεκρινάμεθ' ἂν αὐτῷ, ὅτι αἰσθήσει ταύτῃ τῇ διὰ τῶν ὤτων δηλούσῃ ἡμῖν τὰς φωνάς. οὕτω τοίνυν καὶ εἰ ἀνέροιτο ἡμᾶς, Ἐπειδὴ νόμῳ τὰ νομιζόμενα νομίζεται, τίνι ὄντι τῷ νόμῳ νομίζεται; πότερον αἰσθήσει τινὶ ἢ δηλώσει, ὥςπερ
B *τὰ μανθανόμενα μανθάνεται δηλούσῃ τῇ ἐπιστήμῃ, ἢ εὑρέσει τινί, ὥςπερ τὰ εὑρισκόμενα εὑρίσκεται, οἷον τὰ μὲν ὑγιεινὰ καὶ νοσώδη ἰατρικῇ, ἃ δὲ οἱ θεοὶ διανοοῦνται, ὥς φασιν οἱ μάντεις, μαντικῇ; ἡ γάρ που τέχνη ἡμῖν εὕρεσίς ἐστι τῶν πραγμάτων. ἢ γάρ;*

ET. Πάνυ γε.

ὅτι αἰσθήσει ταύτῃ τῇ διὰ τῶν ὤτων —] V. *ταύτῃ* aberat, praeter auctoritatem codicum. Male in Ald. totus hic locus: *ὅτι αἰσθήσει* usque ad *ὤτων* omissus est, relicto spatio. Bas. 2. sic expletum praebet: *τῇ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ εἰ, τίνι τὰ ἀκουόμενα, τῇ διὰ τῶν ὤτων.* Melius rem gessit Steph. qui hic codd. videtur consuluisse.

τίνι ὄντι τῷ νόμῳ νομ.] *τῷ*, additum ex Par. AK. Leid. Flor. a. b. o. x. Ang. Laur. z. b. Vat., vulgo deerat.

B. *καὶ νοσώδη*] V. *καὶ τὰ νοσώδη.* Articulum om. Par. A. Leid. Sic in contrariis notionibus articulus non iteratur Charmid. p. 171. A. B. Lach. p. 195. C. al.

Sic Dialog. de Virt. p. 376. A. *ἆρα διδακτὸν ἡ ἀρετή, ἢ οὐ διδακτόν, ἀλλὰ φύσει οἱ ἀγαθοὶ γίγνονται ἄνδρες ἢ ἄλλῳ τινὶ τρόπῳ; — ἀλλὰ ὧδε σκεψώμεθα αὐτά.* De Iust. p. 372. A sq. ubi totus qui sequitur locus huic est simillimus.

P. 314. *πότερον αἰσθήσει τινὶ ἢ δηλώσει* —] Ad *πότερον αἰσθήσει τινὶ ἢ δηλώσει* facile apparet ex antecedentibus repetendum esse *τῷ νόμῳ τὰ νομιζόμενα νομίζεται.* Idem dictum esto de proximis *ἢ εὑρέσει τινί.* Sed perquam absurde iam quaeritur, num lex sit *αἴσθησις* aliqua an *δήλωσις.* Neque enim ex antecedentibus consequitur, ut horum aliquid esse necessario existimanda sit. Nam et visus et auditus contineri iudicatur *αἰσθήσει τινὶ τὰ χρώματα ἢ τὰς φωνὰς δηλούσῃ*, nec vero *αἰσθήσει τινὶ ἢ δηλώσει αὐτῶν.* Miscet igitur homuncio atque conturbat rursus diversas notiones miserrime. Sed maior etiam perturbatio ex eo oritur, quod additur *ἢ εὑρέσει τινί*, quod iam tanquam tertium quiddam sine ulla caussa adiicitur. In hoc ipso vero quantum rursus ineptiarum cernitur! Perquam certe ridiculum est atque insulsum, quod vates dicuntur *εὑρίσκειν*, invenire, sibi videri, quid dii sentiant, siquidem *μαντικὴ* sit ars, ars vero *εὕρεσις τῶν πραγμάτων* videatur. Talia qui accurate rimantur, ii certe facile sibi persuadebunt, auctorem libelli non esse hominem aliquem in philosophorum doctrina cum laude versatum, sed potius ineptum hariolum iustae disciplinae rudem planeque expertem, qui scribendi negotium in-

Cap. III. ΣΩ. Τί οὖν ἂν τούτων ὑπολάβοιμεν μάλιστα τὸν νόμον εἶναι;

ET. Τὰ δόγματα ταῦτα καὶ ψηφίσματα, ἔμοιγε δοκεῖ. τί γὰρ ἂν ἄλλο τις φαίη νόμον εἶναι; ὥςτε κινδυνεύει, ὃ σὺ ἐρωτᾷς, τὸ ὅλον τοῦτο, νόμος, δόγμα πόλεως εἶναι.

ΣΩ. Δόξαν, ὡς ἔοικε, λέγεις πολιτικὴν τὸν νόμον. C

ET. Ἔγωγε.

ΣΩ. Καὶ ἴσως καλῶς λέγεις· τάχα δὲ ὧδε ἄμεινον εἰσόμεθα. λέγεις τινὰς σοφούς;

οἱ μάντεις, μαντικῇ; ἢ γάρ που τέχνη] Vett. editt. pro ἢ γάρ που τέχνη, quod debetur Par. A. et Leid., scriptum habent μαντικὴ γάρ που τέχνη. Istud μαντικῇ omissum est in Ald. et codd. Ven. Ξ. Flor. o. x. Par. K. Angel. Laur. z. bc. Vat. Videlicet in his quoque scriptum μαντικὴ γάρ που τ.

B. Τί οὖν ἂν τούτων ὑπολ.] Vulgo haec sic distincta legebantur: Socr. Τί οὖν ἂν τούτων — ψηφίσματα; Am. Ἔμοιγε δοκεῖ κ. τ. λ. Recte libri Par. A. K. Ven. Ξ. Leid.

C. ὧδε ἄμεινον εἰσόμεθα] Sic Par. AK. Leid. Flor. a. c. o. x. Angel. Laur. z. bc. Vat. Vulgo ὧδε post εἰσόμεθα positum legitur, quod nec Bekkerus mutavit.

vita Minerva aggressus sit. Cuiusmodi homines non nostra demum aetas vidit, quae sane iis abundat, sed ipsa etiam Socratis et Platonis tempora extulerunt, quemadmodum ex Aristophane et Xenophonte intelligere licet.

B. Τὰ δόγματα ταῦτα καὶ ψηφίσματα] Responderi debebat: τούτων μὲν οὐδέν, τὰ δόγματα δὲ ταῦτα καὶ ψηφίσματα. Nam ταῦτα non pertinet ad praecedentia, sed significat nota illa, celebrata illa, quem usum pronominis alibi illustravimus. Certe haec aliam explicationem vix, opinor, habitura sunt. Iam vero ex hac interlocutoris responsione disserendi artifex protenus concludit, illi legem esse videri δόξαν πολιτικήν, scilicet ut infra p. 314. E. ostendat hanc definitionem legis esse falsam. Quid igitur? mirarisne hominis ingenium, qui ipse δόγμα atque δόξαν protenus idem esse ultro statuit, quum tamen paullo ante inter ἀκοήν et ἀκουόμενα, νόμον et νομιζόμενα, κ. τ. λ. multum discriminis intercedere recte iudicaverit? Nugas istas perstrinxit etiam Boeckhius p. 12.

C. τάχα δὲ ὧδε ἄμεινον εἰσόμεθα] Recte Schleiermacherus „Exscripta haec sunt ex Euthyphrone p. 9. E., ubi leguntur haec: τάχ' ὦ 'γαθὲ βέλτιον εἰσόμεθα; sed temere, siquidem hic desideratur quod ibi verbis vim pondusque suum attribuit.“ Praeterea recte iudicavit Boeckhius p. 38. ea, quae dehinc sequuntur, simillima esse illis Dialogi de Iust. p. 375. C. inde ab ὁ δέ γε ταῦτα usque ad finem.

ET. Ἔγωγε.

ΣΩ. Οὐκοῦν οἱ σοφοὶ εἰσι σοφίᾳ σοφοί;

ET. Ναί.

ΣΩ. Τί δέ; οἱ δίκαιοι δικαιοσύνῃ δίκαιοι;

ET. Πάνυ γε.

ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ οἱ νόμιμοι νόμῳ νόμιμοι;

D ET. Ναί.

ΣΩ. Οἱ δὲ ἄνομοι ἀνομίᾳ ἄνομοι;

ET. Ναί.

ΣΩ. Οἱ δὲ νόμιμοι δίκαιοι;

ET. Ναί.

ΣΩ. Οἱ δὲ ἄνομοι ἄδικοι;

ET. Ἄδικοι.

ΣΩ. Οὐκοῦν κάλλιστον ἡ δικαιοσύνη τε καὶ ὁ νόμος;

ET. Οὕτως.

ΣΩ. Αἴσχιστον δὲ ἡ ἀδικία τε καὶ ἡ ἀνομία;

ET. Ναί.

ΣΩ. Καὶ τὸ μὲν σώζει τὰς πόλεις καὶ τἆλλα πάντα, τὸ δὲ ἀπόλλυσι καὶ ἀνατρέπει;

ET. Ναί.

ΣΩ. Ὡς περὶ καλοῦ ἄρα τινὸς ὄντος δεῖ τοῦ νόμου διανοεῖσθαι, καὶ ὡς ἀγαθὸν αὐτὸ ζητεῖν.

D. Οἱ δὲ ἄνομοι — ἄνομοι] V. bis ἀνόμιμοι, quod correctum ex Par. AK. Leid. Ang. Flor. x. et Laur. b. Idem vitium inde in proximis quoque sublatum.

ἡ ἀδικία τε καὶ ἡ ἀνομία] ἡ secundo loco accessit ex

Οὐκοῦν καὶ οἱ νόμιμοι νόμῳ νομ.] Delirat homo ineptissimus, rursus temere miscens quae sunt inter se longe dissimillima. Platonem quidem certe usquam ita statuisse prorsus negamus. Praeterea in proximis pro ἄνομοι scribebatur olim ἀνόμιμοι, quod A. Stephanus non debebat in Thesaurum suum T. II. p. 1030. E. referre. Nam etsi dignum fuerit hominis balbutientis omniaque misere perturbantis stoliditate, tamen quoniam barbarum est, ex codd. refingendum fuit. Vere enim Boeckhius p. 53. „Substantiva in ος desinentia, quae praefixo ᾱ privante faciunt negantia adiectiva, et mutato finali ος in terminationem in ιμος affirmantia, non faciunt privativa composita ex affirmante adiectivo in ιμος et littera ᾱ. Ita λό-

ET. Πῶς δ' οὔ;

ΣΩ. Οὐκοῦν δόγμα ἔφαμεν εἶναι πόλεως τὸν νόμον;

ET. Ἔφαμεν γάρ. E

ΣΩ. Τί οὖν; οὐκ ἔστι τὰ μὲν χρηστὰ δόγματα, τὰ δὲ πονηρά;

ET. Ἔστι μὲν οὖν.

ΣΩ. Καὶ μὴν νόμος γε οὐκ ἦν πονηρός.

ET. Οὐ γάρ.

ΣΩ. Οὐκ ἄρα ὀρθῶς ἔχει ἀποκρίνεσθαι οὕτως ἁπλῶς, ὅτι νόμος ἐστὶ δόγμα πόλεως.

ET. Οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ.

ΣΩ. Οὐκ ἄρα ἁρμόττοι ἂν τὸ πονηρὸν δόγμα νόμος εἶναι.

ET. Οὐ δῆτα.

Cap. IV. *ΣΩ.* Ἀλλὰ μὴν δόξα γέ τις καὶ αὐτῷ μοι καταφαίνεται ὁ νόμος εἶναι. ἐπειδὴ δὲ οὐχ ἡ πονηρὰ δόξα, ἆρα οὐκ ἤδη τοῦτο κατάδηλον ὡς ἡ χρηστή, εἴπερ δόξα νόμος ἐστί;

ET. Ναί.

ΣΩ. Δόξα δὲ χρηστὴ τίς ἐστιν; οὐχ ἡ ἀληθής;

ET. Ναί.

Par. A. Leid. Ang. Laur. b. Flor. a. c. o. x. Sic enim anteas: ἡ δικαιοσύνη τε καὶ ὁ νόμος, quibus haec respondent.

E. καὶ αὐτῷ μοι καταφαίνεται] V. αὐτό μοι, quod iam Stephanus vidit in αὐτῷ μοι mutari oportere. Et sic scriptum habent Par. AK. Ven. Ξ. Laur. Flor. a. o. x.

γος, ἄλογος, λόγιμος: μόρος, ἄμορος, μόριμος: τρόφος, ἄτροφος, τρόφιμος: γόνος, ἄγονος, γόνιμος; sed ἀλόγιμος, ἀμόριμος, κ. τ. λ. nusquam dicuntur."

D. Καὶ τὸ μὲν σώζει τὰς πόλεις —] Euthyphr. p. 14. B. καὶ σώζει τὰ τοιαῦτα τούς τε ἰδίους οἴκους καὶ τὰ κοινὰ τῶν πόλεων· τὰ δ' ἐναντία τῶν κεχαρισμένων ἀσεβῆ, ἃ δὴ καὶ ἀνατρέπει ἅπαντα καὶ ἀπόλλυσι.

Quae cum his contendit Boeckhius p. 26.

E. Οὐκ ἄρα ἁρμόττοι ἂν — εἶναι] Ἁρμόττειν sic cum infinitivo iunctum apud Platonem frustra quaesieris. Eodem tamen modo auctor Epist. VIII. p. 356. D. ἐν ᾗ βασιλέας ἁρμόττει γίγνεσθαι.

καὶ αὐτῷ μοι καταφ.] Hoc ex codd. restituendum fuit

315 *ΣΩ.* Οὐκοῦν ἡ ἀληθὴς δόξα τοῦ ὄντος ἐστὶν ἐξεύρεσις;

ET. Ἔστι γάρ.

ΣΩ. Ὁ νόμος ἄρα βούλεται τοῦ ὄντος εἶναι ἐξεύρεσις.

ET. Πῶς οὖν; ὦ Σώκρατες, εἰ ὁ νόμος τοῦ ὄντος ἐστὶν ἐξεύρεσις, οὐκ ἀεὶ τοῖς αὐτοῖς νόμοις χρώμεθα περὶ τῶν αὐτῶν, εἰ τὰ ὄντα γε ἡμῖν ἐξεύρηται;

ΣΩ. Βούλεται μὲν οὐδὲν ἧττον ὁ νόμος εἶναι τοῦ ὄντος ἐξεύρεσις· εἰ δ' ἄρα μὴ τοῖς αὐτοῖς ἀεὶ

B νόμοις χρῶνται ἄνθρωποι, ὡς δοκοῦμεν, οὐκ ἀεὶ δύ-

P. 315. Ὁ νόμος ἄρα βούλεται — εἶναι] Sic Par. AK. Leid. Angel. Laur. z. bc. Vat. Flor. a. c. o. x. Vulgo legebatur: Ὁ νόμος οὖν τοῦ ὄντος ἐστὶν ἐξεύρεσις.

τοῦ ὄντος ἐξεύρεσις] Sic Par. A. Vulgo εὕρεσις.

εἰ δ' ἄρα μὴ τοῖς αὐτοῖς] Sic Leid. Par. K. Ang. Laur. z. bc. Flor. a. c. o. x. pro vulg. οἱ δ' ἄρα μὴ τ. α. χρώμενον. Ficinus: Quodsi non iisdem, ut videtur, legibus homines utuntur.

ὡς δοκοῦμεν] δοκῶ Par. K.

B. νόμοις χρῶνται, ἄλλοι τε ἄλλοις] Sic Par. A Leid. pro vulg. νομ. χρ. οἵ τε ἄλλοι γε. Receptam lectionem con-

pro corrupto καὶ αὐτό μοι κ. conf. Phaedon. p. 153. D. Lachet. p. 180. C. ibique annot.

P. 315. τοῦ ὄντος ἐστὶν ἐξεύρεσις] Nec hoc Platonis doctrinae convenit, qui rectam opinionem profecto aliud quid esse censuit quam qualemcunque τοῦ ὄντος inventionem; quin ne inventionem quidem esse voluit. Sinistre igitur accepit hic noster, quae de ea re in Menone Platonis disputantur.

ὡς δοκοῦμεν, οὐκ ἀεὶ δ.] Istud ὡς δοκοῦμεν cum subsequente sententia, οὐκ ἀεὶ δύνανται κ. τ. λ., connectendum est. Sed vide, quam illud importune hic inculcatum sit. Quidni enim ὡς δοκῶ dixit, quum alter in eius sententiae communionem nondum pervenerit?

ἐνθένδε κατάδηλον γεν.] Nempe non hoc debuit homo ineptus demonstrare, alios homines atque populos aliis legibus uti, quod profecto nulla demonstratione egebat; illud potius ipsi ostendendum fuit, legem semper quidem ad τὸ ὄν spectare, sed hominum imbecillitate accidere, ut quod illi propositum sit, id non assequantur. At enim vero huius sententiae explicatio maiorem utique requirit subtilitatem, quam quae in illius cerebrum conveniat. Itaque neglectis iis, quorum expositionem flagitabat disputationis ratio, temere ad ea de-

ναται ἐξευρίσκειν ὃ βούλεται ὁ νόμος, τὸ ὄν. ἐπεὶ φέρε ἴδωμεν, ἐὰν ἄρα ἡμῖν ἐνθένδε κατάδηλον γένηται, εἴτε τοῖς αὐτοῖς ἀεὶ νόμοις χρώμεθα ἢ ἄλλοτε ἄλλοις, καὶ εἰ ἅπαντες τοῖς αὐτοῖς ἢ ἄλλοι ἄλλοις.

Cap. V. *ET.* Ἀλλὰ τοῦτό γε, ὦ Σώκρατες, οὐ χαλεπὸν γνῶναι, ὅτι οὔτε οἱ αὐτοὶ ἀεὶ τοῖς αὐτοῖς νόμοις χρῶνται, ἄλλοι τε ἄλλοις· ἐπεὶ αὐτίκα ἡμῖν μὲν οὐ νόμος ἐστὶν ἀνθρώπους θύειν, ἀλλ' ἀνόσιον, Καρχηδόνιοι δὲ θύουσιν, ὡς ὅσιον ὂν καὶ C
νόμιμον αὐτοῖς, καὶ ταῦτα ἔνιοι αὐτῶν καὶ τοὺς αὐτῶν υἱεῖς τῷ Κρόνῳ, ὡς ἴσως καὶ σὺ ἀκήκοας. καὶ

firmant etiam Ang. Laur. z. b. Flor. a. x. qui scriptum habent νόμ. χρ. ἄλλοι γε. In Flor. o. Vat. est ἀλλ' ἄλλοι γε ἄλλοις. Bas. 2. Ven. Ξ. οὔτε ἄλλοι. Corruptioni ansam dedit τε post οὔτε illatum, de quo v. ad Apol. p. 26. C. Symp. p. 223. C. Gorg. 501. A. 522. B. al.

C. καὶ τοὺς αὐτῶν] Accesserunt haec ex Par. A. et Leid.

καὶ σὺ ἀκήκοας] V. καὶ ἀκήκοας. Par. A. σὺ ἀκήκοας, omisso καί. Veram lectionem debemus Par. K. Laur. z. Flor. a. c. o. x. quae confirmatur etiam aliorum scriptura codicum καὶ οὐκ ἀκήκοας.

lapsus est, in quibus enarrandis doctrinae scilicet suae ubertatem et praestantiam iactare posset. Atque id sane tanto facilius est consequutus, quod νόμον, admisso rursus iudicii quodam errore, latiore sensu ita dixit, ut non tantum leges, sed etiam mores et instituta intelligi voluerit. Quod verbo notasse satis erit.

Καρχηδόνιοι δὲ θύουσιν —] De hac Carthaginensium superstitione exposuit Münterus in libro: Die Religion der Karthager, Havniae, 1816. p. 23 sqq. conf. etiam Creuzerus Symbol. Vol. II. p. 270 sq. ed. 1820. Praeterea cum Boeckhio conferas Diod. Sic. XX, 14. ibique Wesseling. Suid. s. v. Σαρδάνιος γέλως. Plutarch. De superstit. p. 171. C. Porphyr. De Abstinent. II, 56. Intpp. ad Iustin. XVIII, 7. ad Plin. H. N. XXX, 1. ad Augustin. De Civit. Dei VII, 19. Ceterum hiulcus hic sermo atque asper neminem non offendet. Nam moleste abundat αὐτοῖς post νόμιμον, et elumbis oratio in his est: καὶ ταῦτα ἔνιοι — τῷ Κρόνῳ, et quidem nonnulli eorum suos ipsorum filios immolant Saturno. In postremis Boeckhius Praefat. ad Simon. Socr. p. XVI. Κρόνῳ abesse malebat. Sed v. Buttmann. Berliner Abhandl. der Academ. a. 1814. p. 174.

μὴ ὅτι βάρβαροι ἄνθρωποι ἡμῶν ἄλλοις νόμοις χρῶνται, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐν τῇ Λυκαίᾳ οὗτοι καὶ οἱ τοῦ Ἀθάμαντος ἔκγονοι οἵας θυσίας θύουσιν Ἕλληνες ὄντες! ὥςπερ καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς οἶσθά που καὶ αὐτὸς ἀκούων, οἵοις νόμοις ἐχρώμεθα πρὸ τοῦ περὶ τοὺς ἀποθανόντας, ἱερεῖά τε προσφάττοντες πρὸ τῆς ἐκ-
D φορᾶς τοῦ νεκροῦ καὶ ἐγχυτριστρίας μεταπεμπόμενοι· οἱ δ' αὖ ἐκείνων ἔτι πρότεροι αὐτοῦ καὶ ἔθαπτον ἐν τῇ οἰκίᾳ τοὺς ἀποθανόντας· ἡμεῖς δὲ τούτων οὐδὲν ποιοῦμεν. μυρία δ' ἄν τις ἔχοι τοιαῦτα εἰπεῖν· πολλὴ γὰρ εὐρυχωρία τῆς ἀποδείξεως, ὡς οὔτε ἡμεῖς ἡμῖν αὐτοῖς ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ νομίζομεν οὔτε ἀλλήλοις οἱ ἄνθρωποι.

ἐν τῇ Λυκαίᾳ] Sic liquido scriptum in Par. A. Laur. b. Ang. Λοκαίᾳ Leid. Pessime vulgo Λυκίᾳ.

D. ἐγχυτριστρίας μεταπ.] Leid. Par. AK. Ang. Laur. z. b. Vat. Flor. a. c. x. ἐγχυτιστρίας. Ven. Ξ. Laur. c. ἐγχυτριστίας.

ἐκείνων ἔτι πρότεροι] ἔτι om. Steph. invitis codd.

Οὐδέν τοι θαυμαστόν] V. Οὐδέν τι, quod ex Par. A. Leid. Flor. x. Ang. Laur. b. emendatum.

C. οἱ ἐν τῇ Λυκαίᾳ οὗτοι] noti illi in Arcadiae oppido, cui nomen Lycaea est, sacrorum antistites. Prave vulgo ἐν Λυκίᾳ, quod ex vestigiis codd. emendavit Boeckhius p. 55. consentiente Creuzero Symbolic. Vol. II. p. 139. Stephan. Byzant. Λύκαια, πόλις Ἀρκαδίας. De victimis humanis ibi Iovi immolari solitis ipse Plato Reip. VIII. p. 565. D. nonnulla narravit, quem locum sapiens noster videtur ob oculos habuisse.

ἱερεῖά τε προσφάττοντες —] Non de victimis humanis non cogitandum esse, res ipsa docet. Intelliguntur potius sacra funebria alius generis ante ἐκφοράν facta. Ἐγχυτριστρίας autem Schol. ad h. l. Schol. Arist. Vesp. v. 288. Suid. Etym. M. Phavorin. communi consensione interpretantur mulieres libamina fundentes. Quibus adversatur Boeckhius p. 57. intelligens mulieres ossilegium procurantes. Quorum utrum verum sit, vix decernas. Illud vero satis certo constat, Solonem in ritibus funebribus multa mutavisse, eoque scriptorem respicere existimari oportere. v. Cicer. Legg. II, 23. Demosthen. in Macartat. p. 1071. qui legem Solonis memorat, Plutarch. Vit. Solon. c. 12. et 21.

D. αὐτοῦ καὶ ἔθαπτον ἐν τῇ οἰκίᾳ] Istud αὐτοῦ per audacem synesin refertur ad πρὸ τῆς ἐκφορᾶς, neque a quoquam intelligeretur, nisi per epexegesin subiectum esset ἐν τῇ οἰκίᾳ. Talem orationem vereor ut alibi apud Platonem usquam reperire liceat. Memorabilis autem hic locus ideo est, quia quae hic

ΣΩ. Οὐδέν τοι θαυμαστόν ἐστιν, ὦ βέλτιστε, εἰ σὺ μὲν ὀρθῶς λέγεις, ἐμὲ δὲ τοῦτο λέληθεν. ἀλλ' ἕως ἂν σύ τε κατὰ σαυτὸν λέγῃς ἅ σοι δοκεῖ μακρῷ λόγῳ καὶ πάλιν ἐγώ, οὐδὲν μή ποτε ξυμβῶμεν, ὡς E ἐγὼ οἶμαι· ἐὰν δὲ κοινὸν τεθῇ τὸ σκέμμα, τάχ' ἂν ὁμολογήσαιμεν. εἰ μὲν οὖν βούλει, πυνθανόμενός τι παρ' ἐμοῦ κοινῇ μετ' ἐμοῦ σκόπει· εἰ δ' αὖ βούλει, ἀποκρινόμενος.

ΕΤ. Ἀλλ' ἐθέλω, ὦ Σώκρατες, ἀποκρίνεσθαι ὅ τι ἂν βούλῃ.

Cap. VI. ΣΩ. Φέρε δὴ σὺ πότερα νομίζεις τὰ δίκαια ἄδικα εἶναι καὶ τὰ ἄδικα δίκαια, ἢ τὰ μὲν δίκαια δίκαια, τὰ δὲ ἄδικα ἄδικα;

E. ὡς ἐγὼ οἶμαι] V. ἔγωγ', invitis Par. A. Leid. Ang. Laur. b.

πυνθανόμενός τι παρ' ἐμοῦ] Sic Par. AK. Ang. Laur. b. Flor. a. x. Vett. editt. πυθόμενος.

πότερα νομίζεις] Sic Par. A. Leid. pro vulg. πότερον.

τὰ δὲ ἄδικα] Sic Par. A. Angel. Laur. b. Legebatur καὶ τὰ ἄδικα.

de sepultura mortuorum olim in privatorum aedibus facta perscripta leguntur, ea nusquam alibi memoriae prodita sunt. Nec tamen dubitandum, quin scriptor antiquioribus huius narrationis fontibus usus sit. Mores et instituta Atheniensium, quae posterioribus viguerunt temporibus, eleganter descripsit Beckerus in Charicle, opere accuratae doctrinae plenissimo. Vol. II. p. 188 sqq.

εὐρυχωρία τῆς ἀποδείξεως] Dictio haec non est Platonica.

Οὐδέν τοι θαυμαστὸν — μετ' ἐμοῦ σκόπει] En stolidam Platonici Socratis modestiam et urbanitatem, qui quum antea ipse alios aliis legibus uti monuerit, nunc ultro talia se latuisse confitetur, scilicet protenus tantas orationis ambages deprecaturus, atque communem rei disquisitionem postulaturus. At nimirum perversa imitatione haec expressa sunt ex Gorgia, Protagora, aliis libris Platonis, ubi Socrates urbanissime ridet sophistarum μακρολογίαν. v. Protagor. p. 334. E sqq. Gorg. p. 449. C. Quorum locorum elegantiam homuncio iste non assequutus temere contaminavit, quae longe sunt venustissima. Praeterea compara Protagor. p. 347. E. 348. A. et pravae imitationis argumenta habebis certissima.

E. Φέρε δὴ σὺ πότερα νομ.] Male vulgo post δή commate interpungitur, de quo prudenter admonuit Boeckhius p. 58. qui contendit Erast. p. 136. E. φέρε δή σύ, ἦν δ' ἐγώ, εἰ τύχοις — πότερον ὑγιαίνειν βουλόμενος κ. τ. λ. Gorg. p. 451. D. ἴθι δὴ καὶ σὺ ὦ Γοργία. Alcibiad. I. p. 108. C. ἴθι καὶ σύ.

ET. Ἐγὼ μέν τά τε δίκαια δίκαια καὶ τὰ ἄδικα ἄδικα.

316 ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ παρὰ πᾶσιν οὕτως, ὡς ἐνθάδε, νομίζεται;

ET. Ναί.

ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ ἐν Πέρσαις;

ET. Καὶ ἐν Πέρσαις.

ΣΩ. Ἀλλ' ἀεὶ δήπου;

ET. Ἀεί.

ΣΩ. Πότερον δὲ τὰ πλεῖον ἕλκοντα βαρύτερα νομίζεται ἐνθάδε, τὰ δὲ ἔλαττον κουφότερα, ἢ τοὐναντίον;

ET. Οὔκ, ἀλλὰ τὰ πλεῖον ἕλκοντα βαρύτερα, τὰ δὲ ἔλαττον κουφότερα.

ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ ἐν Καρχηδόνι καὶ ἐν Λυκαίᾳ;

ET. Ναί.

ΣΩ. Τὰ μὲν καλά, ὡς ἔοικε, πανταχοῦ νομίζε-

P. 316. *Οὐκοῦν καὶ ἐν Πέρσαις*] *καὶ ἐν Πέρσαις* semel om. Par. AK. Ven. Ξ. Ang. Laur. z. bc. Vat. Florr. omnes, in quibus scriptum: *οὐκοῦν καὶ ἐν Πέρσαις καὶ ἀεὶ δήπου.*

Πότερον δὲ τὰ πλεῖον —] *δὲ* additum ex Par. A. Praeterea pro vulg. *πλείονα* hic et paullo post ex Par. AK. Leid. *πλεῖον* restitutum, quod Stephanus vidit ob seq. *ἔλαττον* restitui oportere.

καὶ ἐν Λυκαίᾳ] Sic Par. A. pro vulg. *Λυκίᾳ.* Leid. hic quoque *Λοκαίᾳ*, unde verum eruit Boeckhius.

P. 316. *Πότερον δὲ τὰ πλεῖον ἕλκοντα*] Quam ineptus sit ac parum elegans huius exempli delectus, vix indigebit levi admonitione.

Οὐκοῦν, ὡς κατὰ πάντων εἰπεῖν — ἅπασιν] Menon. p. 88. A. *οὐκοῦν οὕτω δὴ κατὰ πάντων εἰπεῖν ἔστιν.* Politic. p. 275. E. Soph. p. 232. C. al. Vult autem sibi hoc: Itaque, ut universe dicam, omnia id esse iudicantur quod sunt; non vero, quod non sunt. Itaque qui ab eo aberrat, quod vere est, ab legitimo aberrat. Quod quam perplexe expressum sit, nemo est quin ipse videat. Recte enim Boeckhius p. 16. iudicavit melius dictum fore sic: *οὐκοῦν, ὡς κατὰ πάντων εἰπεῖν, ἓν ἕκαστον τοῦτο νομίζεται εἶναι ὅ ἐστιν, οὐχ ὃ μὴ ἐστίν*; Unde deinceps colligi debuisse: *ὃς ἂν ἄρα τούτου ἁμαρτάνῃ, ὅ ἐστι τὸ νόμιμον, τοῦ νομίμου ἁμαρτάνει.* At nimirum orta ista orationis conformatio est ex paralogismo, qualem homo insipiens tam saepe admisit, ut paene videatur ratione insanire voluisse.

C. *ἄνω κάτω μετατιθέμενος* —] Recte dicitur *ἄνω*

ται καλὰ καὶ τὰ αἰσχρὰ αἰσχρά, ἀλλ' οὐ τὰ αἰσχρὰ καλὰ οὐδὲ τὰ καλὰ αἰσχρά. B

ET. Οὕτως.

ΣΩ. Οὐκοῦν, ὡς κατὰ πάντων εἰπεῖν, τὰ ὄντα νομίζεται εἶναι, οὐ τὰ μὴ ὄντα, καὶ παρ' ἡμῖν καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν.

ET. Ἔμοιγε δοκεῖ.

ΣΩ. Ὃς ἂν ἄρα τοῦ ὄντος ἁμαρτάνῃ, τοῦ νομίμου ἁμαρτάνει.

Cap. VII. ET. Οὕτω μέν, ὦ Σώκρατες, ὡς σὺ λέγεις, ταὐτὰ φαίνεται νόμιμα καὶ ἡμῖν ἀεὶ καὶ τοῖς ἄλλοις· ἐπειδὰν δ' ἐννοήσω, ὅτι οὐδὲν παυόμεθα ἄνω κάτω μετατιθέμενοι τοὺς νόμους, οὐ δύναμαι πεισθῆναι. C

ΣΩ. Ἴσως γὰρ οὐκ ἐννοεῖς ταῦτα μεταπεττευόμενα ὅτι ταὐτά ἐστιν. ἀλλ' ὧδε μετ' ἐμοῦ αὐτὰ ἄθρει. ἤδη ποτὲ ἐνέτυχες ξυγγράμματι περὶ ὑγιείας τῶν καμνόντων;

B. *ὡς κατὰ πάντων εἰπεῖν*] V. πάντα, quod ex Par. A. et Leid. emendatum.

τοῦ ὄντος ἁμαρτάνῃ] Sic nunc ex Par. A. et Leid. scripsi pro vulg. ἁμάρτῃ. Multi codd. soloece ἁμάρτοι. Praesens optime convenit proximo ἁμαρτάνει.

ταὐτὰ φαίνεται νόμιμα] Libri ταῦτα, quod correxit Boeckhius. Par. A. καὶ φαίνεται ταῦτα. Alii καὶ νόμιμα.

κάτω, vel ἄνω καὶ κάτω, μεταβάλλειν et μεταβάλλεσθαι, ἄνω κάτω μεταστρέφεσθαι, ἄνω κάτω ταράττεσθαι, ἄνω κάτω φέρεσθαι et γίγνεσθαι. Quorum omnium nihil est quod non optimorum scriptorum auctoritate confirmari queat. Sed ἄνω κάτω μετατίθεσθαι habet nescio quid insulsi et subabsurdi. Nam μετατίθεσθαι dicuntur, qui deliberato consilio vel calculum aliter ponunt, vel quae antea statuerunt retractant atque corrigunt. Quod si ita est, notio verborum ἄνω κάτω, in quibus temeritatis atque fortuiti casus inest significatio, adversatur plurimum verbi notioni. Itaque etiam hanc loquutionem in iis numerandam censemus, quae scriptoris inscitiam certissime arguunt. At bellam istam metaphoram homo insulsus noluit dimittere, ne scilicet orationi suae flosculus aliquis deperiret. Quin eam adeo tenaciter amplexatus est, ut eandem statim post denuo inculcaverit.

C. *ξυγγράμματι περὶ ὑγιείας τῶν καμνόντων*] Fieri potest ut τινὶ post ξυγγράμματι exciderit, quod desiderabat **Boeckhius** p. 17. et

ET. Ἔγωγε.

ΣΩ. Οἶσθα οὖν, τίνος τέχνης τοῦτό ἐστι τὸ σύγγραμμα;

ET. Οἶδα ὅτι ἰατρικῆς.

ΣΩ. Οὐκοῦν ἰατροὺς καλεῖς τοὺς ἐπιστήμονας περὶ τούτων;

ET. Φημί.

D *ΣΩ.* Πότερον οὖν οἱ ἐπιστήμονες ταὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν νομίζουσιν ἢ ἄλλοι ἄλλα;

ET. Ταὐτὰ ἔμοιγε δοκοῦσιν.

ΣΩ. Πότερον οἱ Ἕλληνες μόνοι τοῖς Ἕλλησιν ἢ καὶ οἱ βάρβαροι αὐτοῖς τε καὶ τοῖς Ἕλλησι, περὶ ὧν ἂν εἰδῶσι, ταὐτὰ νομίζουσι;

ET. Ταὐτὰ δήπου πολλὴ ἀνάγκη ἐστὶ τοὺς εἰδότας αὐτοὺς αὑτοῖς συννομίζειν καὶ Ἕλληνας καὶ βαρβάρους.

ΣΩ. Καλῶς γε ἀπεκρίνω. οὐκοῦν καὶ ἀεί;

ET. Ναὶ καὶ ἀεί.

Cap. VIII. *ΣΩ.* Οὐκοῦν καὶ οἱ ἰατροὶ συγγράφουσι περὶ ὑγιείας ἅπερ καὶ νομίζουσιν εἶναι;

ET. Ναί.

D. ἢ ἄλλοι ἄλλα] V. ἢ ἄλλα ἄλλοι, quod ex Par. AK. Leid. Flor. a. o. x. mutatum.

Οὐκοῦν καὶ οἱ ἰατροὶ] οἱ additum ex cod. Leid. Mox pro vulg. *Τί μήν;* Par. AK. Leid. Flor. a. c. o. x. Ang. Laur. bc. Vat. *Ναί* suppeditarunt.

E. καὶ τὰ γεωργικὰ συγγρ.] Sic Par. AK. Leid. Ang. Laur. b. Vat. Flor. a. x. pro vulg. *καὶ τὰ γεωμετρικὰ* — et pro *γεωμετρικοὶ νόμοι.*

Praef. ad Simon. Socrat. p. XIX. collatis locis Sympos. p. 177. B. Legg. I. p. 637. A. Protag. p. 309. C. Theaet. p. 144. E. Sed fieri etiam potest, ut pronomen per scriptoris inscitiam omissum sit. Cuius quae fuerit in fingendo Graeco sermone diligentia et subtilitas, statim istud *περὶ ὑγιείας τῶν καμνόντων* unumquemque edocere potest. Nam *ὑγίεια* et *ὑγιαίνειν* quum a nullo dicatur nisi de sanitate et prospera valetudine, tamen hic *ὑγιεία τῶν καμνόντων* legitur. Nimirum *ξύγγραμμα περὶ ὑγιείας τῶν καμνόντων* nostro est liber, qui est de restituenda aegrotis sanitate. Itaque rursus loquitur perplexe; debebat enim

ΣΩ. Ἰατρικὰ ἄρα καὶ ἰατρικοὶ νόμοι ταῦτα τὰ συγγράμματά ἐστι τὰ τῶν ἰατρῶν; E

ET. Ἰατρικὰ μέντοι.

ΣΩ. Ἆρ' οὖν καὶ τὰ γεωργικὰ συγγράμματα γεωργικοὶ νόμοι εἰσί;

ET. Ναί.

ΣΩ. Τίνων οὖν ἐστὶ τὰ περὶ κήπων ἐργασίας συγγράμματα καὶ νόμιμα;

ET. Κηπουρῶν.

ΣΩ. Κηπουρικοὶ ἄρα νόμοι ἡμῖν εἰσὶν οὗτοι;

ET. Ναί.

ΣΩ. Τῶν ἐπισταμένων κήπων ἄρχειν;

ET. Πῶς δ' οὔ;

ΣΩ. Ἐπίστανται δ' οἱ κηπουροί.

ET. Ναί.

ΣΩ. Τίνων δὲ τὰ περὶ ὄψου σκευασίας συγγράμματά τε καὶ νόμιμα;

ET. Μαγείρων.

ΣΩ. Μαγειρικοὶ ἄρα νόμοι εἰσί;

ET. Μαγειρικοί.

ΣΩ. Τῶν ἐπισταμένων, ὡς ἔοικεν, ὄψου σκευασίας ἄρχειν;

Κηπουρῶν] V. Κηπωρῶν, invitis Par. A. Leid. Ang. Laur. b. Flor. x. et edit. Bas. 2. Formae discrepantia eadem est apud Polluc. VII. 140. ubi v. intpp.

Κηπουρικοὶ ἄρα νόμοι ἡμῖν] V. οἱ νόμοι; sed recte οἱ om. Par. A. Leid. Pronomen ἡμῖν additum ex Par. AK. Leid. Ang. Flor. a. c. o. x. Laur. z. b. Vat.

Μαγειρικοὶ ἄρα νόμοι εἰσί] οὗτοι vulgo post ἄρα insertum cum Par. A. et Leid. omisimus.

---

dicere περὶ θεραπείας τῶν καμνόντων.

D. Ταὐτὰ δήπου — αὐτοὺς αὑτοῖς συννομ.] „Scribendum fuisse αὑτούς τε αὑτοῖς καὶ ἀλλήλοις (imo αὐτοὺς αὑτοῖς τε καὶ ἀλλήλοις) et orationis series ac sententia ostendit, et Alcibiad. I. p. 111. C. οὐκοῦν εἰς μὲν ταῦτα, ὥςπερ εἴπαμεν, ἀλλήλοις τε ὁμολογοῦσι καὶ αὐτοὶ αὑτοῖς ἰδίᾳ. E. τί δὲ δὴ νῦν; περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων ἀνθρώπων καὶ πραγμάτων οἱ πολλοὶ δοκοῦσί σοι ὁμολογεῖν αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἢ ἀλλήλοις.“ Boeckh.

E. Κηπουρικοὶ ἄρα νόμοι ἡμῖν εἰσὶν οὗτοι] Ratio argumentationis postulabat: κηπουρικοὶ ἄρα νόμοι ἡμῖν εἰσὶν

317 *ET.* *Ναί.*

ΣΩ. *Ἐπίστανται δ', ὥς φασιν, οἱ μάγειροι;*

ET. *Ἐπίστανται γάρ.*

ΣΩ. *Εἶεν. τίνων δὲ δὴ τὰ περὶ πόλεως διοικήσεως συγγράμματά τε καὶ νόμιμά ἐστιν; ἆρ' οὐ τῶν ἐπισταμένων πόλεων ἄρχειν;*

ET. *Ἔμοιγε δοκεῖ.*

ΣΩ. *Ἐπίστανται δὲ ἄλλοι τινὲς ἢ οἱ πολιτικοί τε καὶ οἱ βασιλικοί;*

ET. *Οὗτοι μὲν οὖν.*

Cap. IX. *ΣΩ.* *Πολιτικὰ ἄρα ταῦτα συγγράμματά ἐστιν, οὓς οἱ ἄνθρωποι νόμους καλοῦσι, βασιλέων τε καὶ ἀνδρῶν ἀγαθῶν συγγράμματα.*

B *ET.* *Ἀληθῆ λέγεις.*

ΣΩ. *Ἄλλο τι οὖν; οἵ γε ἐπιστάμενοι οὐκ ἄλλοτε ἄλλα συγγράψουσι περὶ τῶν αὐτῶν;*

ET. *Οὔ.*

ΣΩ. *Οὐδὲ μεταθήσονταί ποτε περὶ τῶν αὐτῶν ἕτερα καὶ ἕτερα νόμιμα;*

ET. *Οὐ δῆτα.*

ΣΩ. *Ἐὰν οὖν ὁρῶμέν τινας ὁπουοῦν τοῦτο*

P. 317. *πόλεων ἄρχειν*] V. *ἄρχειν πόλεων*, quod unus tuetur Ven. Ξ.

ἢ οἱ πολιτικοί τε καὶ οἱ β.] *τε* accessit nuper ex Par. A.

Πολιτικὰ ἄρα ταῦτα συγγράμματά ἐστιν] Sic Par. A. Leid. Ceteri cum editt. vett. *πολ. ἄρα τὰ συγγράμματα ταῦτά ἐστι.* Dein vulgo: *ἃ οἱ ἄνθρωποι καλοῦσι.* Recte *νόμους* addit Par. A. et *οὓς* scribit cum Ang. Vat. b. Flor. x.

ταῦτα. Mox notabis etiam dictionem *κήπων ἄρχειν*, hortis praeesse, et *ὄψου σκευασίας ἄρχειν*, opsoniis condiendis praeesse. Qua quidem ineptus tenebrio usus est, quia mox dicendum fuit *πόλεων ἄρχειν.*

P. 317. *Ἐπίστανται δ', ὥς φασιν, οἱ μάγειροι*] Pannus iste, *ὥς φασιν*, ob praegressum *ὡς ἔοικεν* concinnitatis scilicet gratia assutus, quantum habeat ineptiarum, quis est quin vel sine admonitione sentiat? Stolidissime enim in tali caussa ad vulgare hominum iudicium provocatur.

οἱ πολιτικοί τε καὶ οἱ βασιλικοί] Hic unde repente *οἱ βασιλικοί* emergant, ex argumentationis ratione nemo intelligat. Enimvero adiunxit hos *τοῖς*

ποιοῦντας, πότερα φήσομεν ἐπιστήμονας εἶναι ἢ ἀνεπιστήμονας τοὺς τοῦτο ποιοῦντας;

ET. Ἀνεπιστήμονας.

ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ ὃ μὲν ἂν ὀρθὸν ᾖ, νόμιμον αὐτὸ φήσομεν ἑκάστῳ εἶναι, ἢ τὸ ἰατρικὸν ἢ τὸ μαγειρικὸν ἢ τὸ κηπουρικόν;

ET. Ναί.

ΣΩ. Ὃ δ' ἂν μὴ ὀρθὸν ᾖ, οὐκέτι φήσομεν τοῦτο νόμιμον εἶναι; C

ET. Οὐκέτι.

ΣΩ. Ἄνομον ἄρα γίγνεται.

ET. Ἀνάγκη.

ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ ἐν τοῖς συγγράμμασι τοῖς περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων καὶ ὅλως περὶ πόλεως διακοσμήσεώς τε καὶ περὶ τοῦ ὡς χρὴ πόλιν διοικεῖν, τὸ μὲν ὀρθὸν νόμος ἐστὶ βασιλικός, τὸ δὲ μὴ ὀρθὸν οὔ, ὃ δοκεῖ νόμος εἶναι τοῖς μὴ εἰδόσιν· ἔστι γὰρ ἄνομον.

ET. Ναί.

ΣΩ. Ὀρθῶς ἄρα ὡμολογήσαμεν νόμον εἶναι τοῦ ὄντος εὕρεσιν.

B. ἄλλοτε ἄλλα συγγράψουσι] V. συγγράφουσι. Futurum praebuit Par. A.

B. Οὔ. ΣΩ. Οὐδὲ μεταθήσονται — περὶ τῶν αὐτῶν] Haec verba ob ὁμοιοτέλευτον temere vulgo neglecta nuper demum ex Par. A. et Leid. redierunt.

ὁπουοῦν τοῦτο ποιοῦντας] ὁπουοῦν, quod habet Par. A. Leid., quodque Ang. Laur. z. b. in ὁποιοῦν commutarunt, vulgo desiderabatur.

C. ὃ δοκεῖ νόμος εἶναι] ὃ additum nuper ex Par. A.

πολιτικοῖς scriptor prave imitatus germanum Platonem, qui idoneas ob caussas utrosque iunxit in Politic. p. 267. C. ubi admonetur, βασιλικὸν ταὐτὸν κληθὲν καὶ πολιτικόν. Ibid. p. 266. E. 259. C. D. 274. E. Euthydem. p. 291. C. Ita etiam Boeckhio p. 28. visum, sicuti laeti animadvertimus.

Πολιτικὰ ἄρα ταῦτα συγγράμματα —] De hoc legum nomine v. Phaedr. p. 258. A. 278. C. et 277. D. Ceterum male hic ἐστὶν collocatum est, quod rectius sedem suam ante βασιλέων aut post ἀγαθῶν συγγράμματα habiturum esset. Sed omnino haec balbutientis oratio est.

C. εἶναι τοῦ ὄντος εὕρεσιν] Rursus ineptit, legem

D ΕΤ. Φαίνεται.

Cap. X. ΣΩ. Ἔτι δὲ καὶ τόδε ἐν αὐτῷ θεασώμεθα. τίς ἐπιστήμων διανεῖμαι ἐπὶ γῇ τὰ σπέρματα;

ΕΤ. Γεωργός.

ΣΩ. Οὗτος δὲ τὰ ἄξια σπέρματα ἑκάστῃ γῇ διανέμει;

ΕΤ. Ναί.

ΣΩ. Ὁ γεωργὸς ἄρα νομεὺς ἀγαθὸς τούτων, καὶ οἱ τούτου νόμοι καὶ αἱ διανομαὶ ἐπὶ ταῦτα ὀρθαί εἰσί;

ΕΤ. Ναί.

ΣΩ. Τίς δὲ κρουμάτων ἐπὶ τὰ μέλη ἀγαθὸς νομεύς, καὶ τὰ ἄξια νεῖμαι; καὶ οἱ τίνος νόμοι ὀρθοί εἰσιν;

E ΕΤ. Οἱ τοῦ αὐλητοῦ καὶ τοῦ κιθαριστοῦ.

ΣΩ. Ὁ νομικώτατος ἄρα ἐν τούτοις, οὗτος αὐλητικώτατος.

ΕΤ. Ναί.

D. *ἐπὶ γῇ τὰ σπέρματα*] V. ἐπὶ τῇ γῇ. Sed Par. A. Leid. cum Stob. Serm. XLII. p. 278. ἐπὶ γῇ, sine articulo; idque confirmant etiam Angel. Laur. z. b. Vat. Flor. a. o. x. qui scriptum habent ἐπείγει.

καὶ αἱ διανομαὶ] Articulum αἱ inserui ex Par. K. Ang. Laur. z. b. Vat. Flor. a. o. x. Mox Par. K. κρουμάτων τῶν ἐπὶ τὰ μέλη, non male.

καὶ τὰ ἄξια νεῖμαι] Correxit Boeckhius νέμει. Non opus; vereor ne vanum illud aut iniustum habituri sint. Addemus tamen de singulis quibusdam verbis nostrum suffragium, ne nimis infinite loquuti videamur.

Ὁ γεωργὸς ἄρα νομεὺς ἀγαθὸς] Vide quam cupide homo sectetur originationum lusum. Nam γεωργὸν nunc dicit bonum νομέα, h. e. dispensatorem. ut inde colligat τοὺς νόμους eius bonos rectosque esse. Simili modo in proximis νόμον sic dicit, ut simul de nomis musicis cogitari voluerit. v.

dicens τοῦ ὄντος εὕρεσιν. Nempe ipsae leges recte ab aliis iudicantur εὕρημα ἀγαθῶν νομοθετῶν. v. Boeckh. l. c. p. 13,

Ἔτι δὲ καὶ τόδε ἐν αὐτῷ θ.] De universo hoc, qui sequitur, loco nolumus censuram agere. Satis erit verbo monuisse, rei exempla, quae afferuntur, nihil habere nec Socratici nec Platonici, ut hic fatuum declamatorem potius quam subtilem philosophum audire nobis videamur. Quod iudicium nostrum qui accurate expenderint, ii non

ΣΩ. Τίς δὲ τὴν τροφὴν ἐπὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων σώματα διανεῖμαι ἄριστος; οὐχ ὅςπερ τὴν ἀξίαν;

ΕΤ. Ναί.

ΣΩ. Αἱ τούτου ἄρα διανομαὶ καὶ οἱ νόμοι βέλτιστοι· καὶ ὅςτις περὶ ταῦτα νομικώτατος, καὶ νομεὺς ἄριστος.

ΕΤ. Πάνυ γε.

ΣΩ. Τίς οὗτος;

ΕΤ. Παιδοτρίβης.

ΣΩ. Οὗτος τὴν ἀνθρωπείαν ἀγέλην τοῦ σώματος νέμειν κράτιστος; 318

ΕΤ. Ναί.

ΣΩ. Τίς δὲ τὴν τῶν προβάτων ἀγέλην κράτιστος νέμειν; τί ὄνομα αὐτῷ;

ΕΤ. Ποιμήν.

ΣΩ. Οἱ τοῦ ποιμένος ἄρα νόμοι ἄριστοι τοῖς προβάτοις.

ΕΤ. Ναί.

ΣΩ. Οἱ δὲ τοῦ βουκόλου τοῖς βουσί.

nam pendet infinitivus ex ἀγαθός. Dein vulgo καὶ εἵτινες, invitis codd. omnibus. Statim post vett. editt. καὶ οἱ τοῦ κιθαριστοῦ; sed recte Par. A. οἱ istud omittit.

E. Τίς δὲ τὴν τροφὴν —] V. δή. Sed Leid. Par. K. Ang. Laur. b. Flor. x. δέ. In Par. A. δαὶ legitur.

P. 318. Τίς δὲ τὴν τῶν πρ.] V. Τίς δὲ ὁ τὴν τ. πρ. Articulum om. Par. AK. Leid. Ang. Laur. z. b. Vat. Flor. n. c. o. x. Stob. l. c.

Legg. IV. p. 700. B. 722. D. VII. 799. E. Aliis modis idem lusus deinceps repetitur, ut paene ad nauseam usque recurrat.

E. Ὁ νομικώτατος ἄρα — οὗτος αὐλητικώτατος] Recta ratio flagitabat: ὁ αὐλητικώτατος ἄρα καὶ ὁ κιθαρῳδικώτατος, οὗτοι ἐν τούτοις νομικώτατοι, ut vere iudicat Boeckhius p. 13. Sed huic homini solemnes fere tales errores sunt, quippe cui dialectica noverca obtigit.

P. 318. Οὗτος τὴν ἀνθρωπείαν ἀγέλην τοῦ σώματος —] Perquam ridicula unicuique accidet ista ἀνθρωπεία ἀγέλη τοῦ σώματος, grex corporis humanus. Nam gregem hominum quidem novimus; corporum autem, nedum corporis gregem nemo unquam dixit, nisi si quis cum nostro homine turpiter deliraverit aut potius insaniverit. Et tamen locum in pulcras Eclogas suas retulit Stobaeus Ethic. XLII. p. 278.

ET. *Ναί.*

ΣΩ. *Οἱ δὲ τοῦ τίνος νόμοι ἄριστοι ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀνθρώπων; οὐχ οἱ τοῦ βασιλέως; φάθι.*

ET. *Φημὶ δή.*

B Cap. XI. *ΣΩ.* *Καλῶς τοίνυν λέγεις. ἔχοις ἂν οὖν εἰπεῖν, τίς τῶν παλαιῶν ἀγαθὸς γέγονεν ἐν τοῖς αὐλητικοῖς νόμοις νομοθέτης; ἴσως οὐκ ἐννοεῖς, ἀλλ' ἐγὼ βούλει σε ὑπομνήσω;*

ET. *Πάνυ μὲν οὖν.*

ΣΩ. *Ἆρ' οὖν ὁ Μαρσύας λέγεται καὶ τὰ παιδικὰ αὐτοῦ Ὄλυμπος ὁ Φρύξ;*

ET. *Ἀληθῆ λέγεις.*

ΣΩ. *Τούτων δὴ καὶ τὰ αὐλήματα θειότατά ἐστι, καὶ μόνα κινεῖ καὶ ἐκφαίνει τοὺς τῶν θεῶν ἐν χρείᾳ ὄντας· καὶ ἔτι καὶ νῦν μόνα λοιπὰ ὡς θεῖα ὄντα.*

ET. *Ἔστι ταῦτα.*

C *ΣΩ.* *Τίς δὲ λέγεται τῶν παλαιῶν βασιλέων ἀγαθὸς νομοθέτης γεγονέναι, οὗ ἔτι καὶ νῦν τὰ νόμιμα μένει ὡς θεῖα ὄντα;*

ET. *Οὐκ ἐννοῶ.*

B. *γέγονεν ἐν τοῖς αὐλ.*] *ἐν* om. Par. Leid.
καὶ ἐκφαίνει τούς] Sic Par. A. pro vulg. *ἐμφαίνει.*
μόνα λοιπὰ ὡς θεῖα ὄντα] Insertum vulgo post *λοιπα* verbum *ἐστιν* omisimus cum Par. A. et Leid.

Οἱ δὲ τοῦ τίνος νόμοι ἄριστοι —] In his *οἱ* ante *τοῦ βασιλέως*, quod vulgo aberat, recte ex codd. et Stobaeo restitutum est. Sic etiam antea dicebatur *οἱ τοῦ αὐλητοῦ καὶ οἱ τοῦ κιθαριστοῦ* etc.

B. *Ἆρ' οὖν ὁ Μαρσύας λέγεται* —] Sympos. p. 215. C. *ὁ μέν γε (Μαρσύας) δι' ὀργάνων ἐκήλει τοὺς ἀνθρώπους τῇ ἀπὸ τοῦ στόματος δυνάμει, καὶ ἔτι καὶ νυνὶ ὃς ἂν τὰ ἐκείνου αὐλῇ. ἃ γὰρ Ὄλυμπος ηὔλει, Μαρσύου λέγω τούτου διδάξαντος. τὰ οὖν ἐκείνου ἐάν τε ἀγαθὸς αὐλητὴς αὐλῇ, ἐάν τε φαύλη αὐλητρίς, μόνα* (eximie) *κατέχεσθαι ποιεῖ, καὶ δηλοῖ τοὺς τῶν θεῶν τε καὶ τελετῶν δεομένους, διὰ τὸ θεῖα εἶναι.* unde hunc locum compilatum esse cum Boeckhio p. 25. statuimus. Idem vir doctus: „Olympi harmonias, inquit, etiam recentiore aetate superstites fuisse passim tradunt. v. Aristoph. Equitt. v. 9. et Schol. ib. Eurip. Iphig. T. v. 576. Aristot. Polit. VIII. 5. p. 524. Plutarch. de Music. p. 1133. C sqq. coll. p. 1143. B. Neque enim

ΣΩ. Οὐκ οἶσθα, τίνες παλαιοτάτοις νόμοις χρῶνται τῶν Ἑλλήνων;

ΕΤ. Ἆρα Λακεδαιμονίους λέγεις καὶ Λυκοῦργον τὸν νομοθέτην;

ΣΩ. Ἀλλὰ ταῦτά γε οὐδέπω ἴσως ἔτη τριακόσια ἢ ὀλίγῳ τούτων πλείω. ἀλλὰ τούτων τῶν νομίμων τὰ βέλτιστα πόθεν ἥκει; οἶσθα;

ΕΤ. Φασί γ' ἐκ Κρήτης. D

ΣΩ. Οὐκοῦν οὗτοι παλαιοτάτοις νόμοις χρῶνται τῶν Ἑλλήνων;

ΕΤ. Ναί.

Cap. XII. ΣΩ. Οἶσθα οὖν, τίνες τούτων ἀγαθοὶ βασιλεῖς ἦσαν; Μίνως τε καὶ Ῥαδάμανθυς, οἱ Διὸς καὶ Εὐρώπης παῖδες, ὧν οἵδε εἰσὶν οἱ νόμοι.

ΕΤ. Ῥαδάμανθύν γέ φασιν, ὦ Σώκρατες, δίκαιον ἄνδρα, τὸν δὲ Μίνων ἄγριόν τινα καὶ χαλεπὸν καὶ ἄδικον.

ΣΩ. Ἀττικόν, ὦ βέλτιστε, λέγεις μῦθον καὶ τραγικόν.

ΕΤ. Τί δαί; οὐ ταῦτα λέγεται περὶ Μίνω; E

D. τὸν δὲ Μίνων] Sic Par. A. Leid. pro vulg. Μίνω. καὶ τραγικόν. ΕΤ. Τί δαί] V. οὐ ταῦτα δέ τι λέγεται, quod correctum nunc ex Par. A. Leid. Boeckhius dedit δ' ἔτι.

alia sunt quam notae illae Phrygiae, ἐνθουσιασμὸν procreantes v. Aristot. l. c. coll. p. 526. 7. p. 537 sqq. Procl. in Polit. p. 366. conf. Burett. ad Plutarch. de Mus. in Mem. Acad. Inscript. T. XI. p. 44 sqq. Amstel." — Pro τοὺς θεῶν ἐν χρείᾳ ὄντας Cornarius scribendum putabat τοὺς θεῶν ἐν χορείᾳ ὄντας. Sed sic dixit homo noster, quos Plato ipse vocavit τοὺς τῶν θεῶν τε καὶ τελετῶν δεομένους.

D. Οὐκοῦν οὗτοι παλαιοτάτοις ν. χρ.] Ex Κρήτης hic intelligendum esse Cretenses, per se apparet. Nec rara haec synesis.

Ῥαθάμανθύν γέ φασιν, ὦ Σωκρ.] Rursus loquitur perplexe. Dicere volebat hoc: Ἀλλὰ μόνον γε τὸν Ῥαθάμανθύν φασι δίκαιον ἄνδρα γεγονέναι, κ. τ. λ. Infra p. 320. B. eandem rem commemorans Rhadamanthum non tam regem quam regis Minois ministrum fuisse narrat, ut ipse quodammodo secum pugnare existimandus sit.

Ἀττικόν — καὶ τραγικόν] Mendacium hoc esse dicit

ΣΩ. Οὔκουν ὑπό γε Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδου· καί τοί γε πιθανώτεροί εἰσιν ἢ σύμπαντες οἱ τραγῳδοποιοί, ὧν σὺ ἀκούων ταῦτα λέγεις.

ΕΤ. Ἀλλὰ τί μὴν οὗτοι περὶ Μίνω λέγουσιν;

ΣΩ. Ἐγὼ δή σοι ἐρῶ, ἵνα μὴ καὶ σύ, ὥσπερ οἱ πολλοί, ἀσεβῇς. οὐ γάρ ἐσθ' ὅ τι τούτου ἀσεβέστερόν ἐστιν οὐδ' ὅ τι χρὴ μᾶλλον εὐλαβεῖσθαι, πλὴν εἰς θεοὺς καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ἐξαμαρτάνειν, δεύτερον δὲ εἰς τοὺς θείους ἀνθρώπους. ἀλλὰ πάνυ πολλὴν χρὴ προμήθειαν ποιεῖσθαι ἀεί, ὅταν μέλλῃς
319 ἄνδρα ψέξειν ἢ ἐπαινέσεσθαι, μὴ οὐκ ὀρθῶς εἴπῃς. τούτου καὶ ἕνεκα χρὴ μανθάνειν διαγιγνώσκειν χρη-

E. Οὔκουν ὑπό γε Ὁμήρου] Libri τε excepto Leid.

τραγῳδοποιοί] Par. A. Leid. Laur. c. Flor. a. c. τραγῳδιοποιοί, de qua scripturae discrepantia alibi diximus.

οὐδ' ὅ τι χρὴ μᾶλλον εὐλ.] Sic Par. A. Leid. Vulgo οὐδ' οὕτω χρὴ μ. εὐλ.

ἄνδρα ψέξειν] Sic Par. AK. Leid. Ang. Laur. z. b. Flor. a. x. Vett. editt. ψέξαι. Eaedem ἐπαινέσαι, quod in ἐπαινέσεσθαι cum Par. A. Leid. Ang. Laur. z. b. Flor. a. x. commutavimus. Par. K. habet ἐπαινέσειν.

οὗτος ὁ ἀγαθός] Articulus ὁ, ex Par. A. et Leid. restitutus, olim deerat. Boeckhius pro οὗτος de coniectura dedit ὅμοιος, quoniam esse debuerit ἔστι δ' ἐκεῖνος: neque enim haec, ut apud Latinos, commutari. Sed erravit hac in re vir egregius manifesto. Nam οὗτος etiam a Graecis ad remotius referri docebunt quae Atheniensium maximeque tragicorum poëtarum. Boeckhio indice p. 14. respiciuntur Sophoclis Minos ac Daedalus (v. Schol. Plat. p. 145. ed. Ruhnk.) Euripidis Cretenses, Rhadamanthus ac Theseus (v. Plutarch. Thes. p. 6. D.) et aliae fortasse istius argumenti fabulae.

E. Οὔκουν ὑπό γε Ὁμήρου —] Homerum et Hesiodum negat talia de Minoe tradidisse. Sed imprudens ipse p. 321. A. vera esse largitur, quae de formoso illo iuvenum ac puellarum vectigali narrabantur. Quod num iustitiae et clementiae regiae argumentum esse putabimus? Nec sine caussa Homerus Odyss. λ. v. 321. Minoem appellat ὀλοόφρονα, quod aut ignoravit homo doctissimus aut callide dissimulavit.

πλὴν εἰς θεοὺς καὶ λόγῳ —] Eurip. Heraclid. v. 233. ἅπαντα γὰρ ταῦτ' ἐστὶ κρείσσω, πλὴν ὑπ' Ἀργείοις πεσεῖν. Sed πλήν ita positum illustrarunt dudum Schaeferus ad Demosthen. Apparat. Vol. III. p. 462. et Matthiae Gramm. §. 455. a.

εἰς τοὺς θείους ἀνθρώπους — ἱερώτατόν ἐστιν ἄνθρωπος] Plato Legg. VI. p. 765. E sqq. ἄνθρωπος δέ, ὥς φαμεν, ἥμερον, ὅμως δὲ παιδείας μὲν ὀρθῆς τυχὸν καὶ φύσεως εὐτυχοῦς θειότατον ἡμερώτατόν τε ζῶον γίγνεσθαι φι-

στοὺς καὶ πονηροὺς ἄνδρας. νεμεσᾷ γὰρ ὁ θεὸς ὅταν τις ψέγῃ τὸν ἑαυτῷ ὅμοιον ἢ ἐπαινῇ τὸν ἑαυτῷ ἐναντίως ἔχοντα· ἔστι δ' οὗτος ὁ ἀγαθός. μὴ γάρ τοι οἴου λίθους μὲν εἶναι ἱεροὺς καὶ ξύλα καὶ ὄρνεα καὶ ὄφεις, ἀνθρώπους δὲ μή· ἀλλὰ πάντων τούτων ἱερώτατόν ἐστιν ἄνθρωπος ὁ ἀγαθός, καὶ μιαρώτατον ὁ πονηρός. Cap. XIII. ἤδη οὖν καὶ περὶ Μίνω,
ὡς αὐτὸν Ὅμηρός τε καὶ Ἡσίοδος ἐγκωμιάζουσι, τού- B
του ἕνεκα φράσω, ἵνα μὴ ἄνθρωπος ὢν ἀνθρώπου εἰς ἥρω Διὸς υἱὸν λόγῳ ἐξαμαρτάνῃς. Ὅμηρος γὰρ περὶ Κρήτης λέγων, ὅτι πολλοὶ ἄνθρωποι ἐν αὐτῇ εἰσὶ καὶ ἐνενήκοντα πόληες,

notavit Schaeferus ad Demosth. Appar. Vol. I. p. 541. coll. 663. et Vol. V. p. 322. Nimirum fieri id solet ea conditione, si res per οὗτος indicata primaria est ideoque cogitanti veluti propior.

P. 319. *ἀλλὰ πάντων τούτων ἱερ.*] τούτων ex Par. A. cum Bekkero addidi.

ἄνθρωπος ὁ ἀγαθός] ὁ additum ex Par. A. Leid. olim deerat.

περὶ Μίνω, ὡς αὐτὸν] Sic Par. AK. Leid. Vitiose vulgo περὶ Μίνωος αὐτὸν κ. τ. λ.

B. *τούτου ἕνεκα φράσω*] V. τούτου δ' ἕνεκα φράσω, invitis codd. omnibus.

ἐν αὐτῇ εἰσὶ] Sic Par. A. pro vulg. εἰσὶν ἐν αὐτῇ. Dein Κνωσσὸς Par. AK. Ang. Flor. o. x. Alii Κνωσός cum libris ceteris. Pro τῇσι vett. editt. τοῖσι, invitis codd. Pro vulgato ἐννενήκοντα,

λεῖ, μὴ ἱκανῶς δὲ ἢ μὴ καλῶς τραφὲν ἀγριώτατον ὁπόσα φύει γῆ. ὧν ἕνεκα οὐ δεύτερον οὐδὲ πάρεργον δεῖ τὴν παίδων τροφὴν τὸν νομοθέτην ἐᾶν γίγνεσθαι κ. τ. λ. Aristotel. Polit. I, 2. ὥςπερ γὰρ τελεωθὲν βέλτιστον τῶν ζώων ἄνθρωπός ἐστιν, οὕτω καὶ χωρισθὲν νόμου καὶ δίκης χείριστον πάντων κ. τ. λ. Hanc Platonis sententiam quum alii repetierunt, de quibus v. Gataker. Adversar. Miscell. p. 616. F. G., tum expresserunt etiam Iamblich. Adhortat. ad philosoph. c. 9. p. 144. ed. Kiessl. et Synesius De calvit. c. 5. p. 9. ed. Krabinger. Noster illam detorsit eo, ut inde bonis viris maximam deberi reverentiam probare conatus sit. Sed neminem fugiet, quantopere haec omnia inanis rhetoricae calamistris exornaverit.

P. 319. B. *ἵνα μὴ ἄνθρωπος ὢν ἀνθρώπου*] Hoc dicit: ut ne, quum homo sis et ex homine prognatus, in heroem Iovis filium pecces. In quibus quum alia sunt quae displiceant, tum istud ὢν ἀνθρώπου, sc. υἱός, a Platonis loquendi consuetudine multum abhorret. Plato enim dicturus erat ἄνθρωπος ὢν καὶ ἐξ ἀνθρώπου.

Ὅμηρος γὰρ περὶ Κρήτης λέγων —] Locus Homeri est Odyss. XIX. v. 174 sqq. Ce-

τῇσι δέ, φησίν, ἔνι Κνωσσὸς μεγάλη πόλις, ἔνθα τε Μίνως
ἐννέωρος βασίλευε Διὸς μεγάλου ὀαριστής.

C ἔστιν οὖν τοῦτο Ὁμήρου ἐγκώμιον εἰς Μίνων διὰ βραχέων εἰρημένον, οἷον οὐδ' εἰς ἕνα τῶν ἡρώων ἐποίησεν Ὅμηρος. ὅτι μὲν γὰρ ὁ Ζεὺς σοφιστής ἐστι

quod falso scribi docebunt Buttmannus Gramm. amplior. Vol. I. p. 283. ann. Bekker. et Poppo ad Thucyd. I, 46., recte Par. A. Angel. Laur. z. b. Vat. ἐνενήκοντα, litera ν non geminata, idque reponendum esse Bekkerus monuit in Commentariis criticis.

C. εἰς Μίνων] Hanc formam hic et ubique deinceps praebuit Par. A. cum Leid. et Florr. Vett. editt. Μίνω.

terum observabis inficetam istam nominis proprii repetitionem sine ulla caussa et ratione factam. Nisi forte alterutrum delendum. Veruntamen similiter p. 319. D. τὸ γὰρ Διὸς ὄντα παῖδα μόνον ὑπὸ Διὸς πεπαιδεῦσθαι οὐκ ἔχει ὑπερβολὴν ἐπαίνου. et statim post, ὅτι μὲν γὰρ ὁ Ζεὺς σοφιστής ἐστι καὶ ἡ τέχνη αὕτη παγκάλη ἐστίν. Itaque haec cum Boeckhio p. 20. utique scriptoris stupori relinquenda.

C. ὅτι μὲν γὰρ ὁ Ζεὺς σοφιστής ἐστι] Minoem fuisse Iovis ὀαριστήν ex eo probat, quod Iupiter sit sophista. Quo commento nihil est absurdius. Enimvero meminerat bonus homo Platonem Amorem, Orcum, Proteum, heroas, inter sophistas numerare, sicuti fit Sympos. p. 203. D. Cratyl. p. 403. E. p. 398. D. Euthydem. p. 288. E. sed pro stupore suo non vidit philosophum id ludibundum ita facere. Itaque protenus serio Iovem nobis sophistam finxit cum Minoe more modoque sophistico, opinor, confabulantem. Bella hercle summi dei haec imago est atque digna inficeti nebulonis cerebro. Notavit rem et explosit etiam Boeckhius p. 29 sq. sicuti consentaneum fuit.

συγγίγνεσθαι ἐνάτῳ ἔτει] Coniunxit igitur scriptor ἐννέωρος cum ὀαριστής. Atque id fecit ipsius exemplo Platonis Legg. I. p. 624. A. qui interpretatur δι' ἐννάτου ἔτους. Prave autem hoc interpretati sunt, qui cum Davisio ad Maxim. Tyr. p. 630. ad Tusculan. II, 13. et Boeckhio p. 60. reddiderunt per novem annos. Id enim nec ἐννάτῳ ἔτει nec δι' ἐννάτου ἔτους significat. Imo Plato non eorum sequutus rationem est, qui Minoem putarunt per novennium Iovis familiaritate usum esse, sed accessit illorum sententiae, qui eum nono quoque anno — id enim δι' ἐννάτου ἔτους significare demonstrarunt Fischerus ad Wellerum T. III. P. 2. p. 168. Matthiae Gramm. p. 1150. Hermann. ad Viger. p. 584. — igitur illorum suffragatus sententiae est, qui Minoem voluerunt nono quoque anno Iovis consilia secreta confabulatione accepisse. Sic etiam Valerius Max. I, 2. Minos, Cretensium rex, nono quoque anno in quoddam praealtum et vetusta religione consecratum specus secedere solebat, et in eo commoratus tan-

καὶ ἡ τέχνη αὕτη παγκάλη ἐστί, πολλαχοῦ καὶ ἄλλοθι δηλοῖ, ἀτὰρ καὶ ἐνταῦθα. λέγει γὰρ τὸν Μίνων συγγίγνεσθαι ἐνάτῳ ἔτει τῷ Διὶ ἐν λόγοις καὶ φοιτᾶν παιδευθησόμενον ὡς ὑπὸ σοφιστοῦ ὄντος τοῦ Διός. ὅτι οὖν τοῦτο τὸ γέρας οὐκ ἔστιν ὅτῳ ἀπένειμεν Ὅμηρος τῶν ἡρώων, ὑπὸ Διὸς πεπαιδεῦσθαι, ἄλλῳ ἢ Μίνῳ, τοῦτ' ἔστιν ἔπαινος θαυμαστός. καὶ D

παγκάλη ἐστὶ] Sic Par. AK. Leid. pro vulg. *παγκάλης*, quod vocabulum nihili est.

συγγίγνεσθαι ἐνάτῳ ἔτει] Vett. editt. *συγγενέσθαι*, quod mutatum est nuper ex Par. A. Leid. Flor. a. c. o. x.

ἄλλῳ ἢ Μίνῳ] V. *ἄλλῳ ἢ μόνῳ*, quod iam Stephanus vidit quam a Iove, quo se ortum ferebat, traditas sibi leges praerogabat. Conf. Neumann. Rerum Creticarum Specim. p. 56. Ea vero ratio idonea sane caussa et ratione nititur, siquidem ex Doriensium institutis ac moribus facillime declarari potest. Multa enim in veteri Graecia maximeque inter Dorienses instituta atque religiones magni anni spatio definiebantur, sive octaeride, qui octennio et tribus fere mensibus constabat. De qua re copiose exposuerunt *Scaliger*. De emendat. temporum libr. I. p. 51 sqq. ed. 2. ann. 1729. *Dodwell*. De vet. Gr. et Rom. cycl. V, 3. *Müller*. De Doriens. Vol. I. p. 331 sqq. II. p. 100 sq. *Hoeckius* De Creta insula Vol. I. p. 247 sqq. Quocirca Minois imperium nono quoque anno confirmatum denuo atque religiosis ceremoniis consecratum videtur. Ex quo fama orta, eum nono quoque anno Iovis consiliis usum esse. Atque id rectissime vocabulo *ἐννέωρος* significatum est, de cuius origine varia nugantur grammatici. v. Schol. ad Iliad. XVIII, 351. Odyss. X, 390. XI, 310. XIX, 178. Etym. M. Apollon. Soph. in v. *Ἐννέωρος*. At enim hi, quid rei esset, minus sane fuissent dubitaturi, si quid *ὥρα* significet et quem usum habeat, diligentius animadvertissent. Est autem *ὥρα* nostro iudicio omnino definita quaedam temporis pars, quae exactis certis quibusdam intervallis ordine perpetuo in orbem redit. Quocirca dicitur et de anni tempestatibus et de vitae humanae aetatibus et de diei noctisque particulis et de aliis temporum spatiis, certo quodam ordine sese perpetuo deinceps excipientibus. Qui usus quum satis testatus sit, ecquis est quin lubenter largiatur, *ὥραν* etiam appellari potuisse tempus illud quoque octennio absoluto semper recurrens, quo regnum denuo religione ac ceremoniis consecrandum fuerit? Itaque nos quidem ab *ὥρα* factum putamus *ἐννέωρος*, quod rem aptissime denotat, neque dubitandum, quaenam sit huius vocabuli vis ac significatio. Ceterum homo noster *ἐννάτῳ ἔτει* dixit minus accurate pro Platonico *δι' ἐννάτου ἔτους*, quo mox ipse utitur.

ἄλλῳ ἢ Μίνῳ] Cohaerent inter se haec: *οὐκ ἔστιν ὅτῳ ἄλλῳ ἀπένειμεν ἢ Μίνῳ*. Sic mox p. 320. A.

Ὀδυσσείας ἐν Νεκυίᾳ δικάζοντα χρυσοῦν σκῆπτρον ἔχοντα πεποίηκε τὸν Μίνων, οὐ τὸν Ῥαδάμανθυν· Ῥαθάμανθυν δὲ οὔτ' ἐνταῦθα δικάζοντα πεποίηκεν οὔτε συγγιγνόμενον τῷ Διὶ οὐδαμοῦ. διὰ ταῦτά φημ' ἐγὼ Μίνων ἁπάντων μάλιστα ὑπὸ Ὁμήρου ἐγκεκωμιάσθαι. τὸ γὰρ Διὸς ὄντα παῖδα μόνον ὑπὸ Διὸς πεπαιδεῦσθαι οὐκ ἔχει ὑπερβολὴν ἐπαίνου. Cap. XIV. τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ ἔπος, τὸ

ἐννέωρος βασίλευε Διὸς μεγάλου ὀαριστής,

E συνουσιαστὴν τοῦ Διὸς εἶναι τὸν Μίνων. οἱ γὰρ ὄαροι λόγοι εἰσί, καὶ ὀαριστὴς συνουσιαστής ἐστιν ἐν λόγοις. ἐφοίτα οὖν δι' ἐνάτου ἔτους εἰς τὸ τοῦ Διὸς ἄντρον ὁ Μίνως, τὰ μὲν μαθησόμενος, τὰ δὲ ἀποδειξόμενος, ἃ τῇ προτέρᾳ ἐννετηρίδι μεμαθήκει παρὰ τοῦ Διός. εἰσὶ δὲ οἳ ὑπολαμβάνουσι τὸν ὀαριστὴν συμπότην καὶ συμπαιστὴν εἶναι τοῦ Διός· ἀλλὰ τῷδε ἄν τις τεκμηρίῳ χρῷτο, ὅτι οὐδὲν λέγουσιν οἱ οὕ-
320 τως ὑπολαμβάνοντες. πολλῶν γὰρ ὄντων ἀνθρώπων καὶ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, οὐκ ἔστιν οἵτινες ἀπέ-

corrigendum esse in ᾗ Μίνῳ. Atque id habent codd. mss. nisi fallor omnes.

D. Ῥαθάμανθυν δὲ] Alterum hoc Ῥαθάμανθυν, quod olim desiderabatur, nuper ex Par. A. et Leidens. restitutum est.

δικάζοντα πεποίηκεν] Sic Par. A. Vulgo πεποίηκε δικάζειν.

ἁπάντων μάλιστα] Sic Par. A. Leid. pro vulg. πάντων μ.

ἐγκεκωμιάσθαι] Vett. editt. cum Ven. Ξ. ἐγκωμιάζεσθαι.

E. τῇ προτέρᾳ ἐννετηρίδι] Par. A. Leid. προτεραίᾳ. Dein vulgo ἐνναετηρίδι. Par. A. pr. m. Ven. Ξ. Laur. z. b. Vat. Flor. x. ἐννεετηρίδι, quod dedit Bekkerus. Nos vero nunc ex Angel. restituimus Atticum ἐννετηρίδι, quod etiam Boeckhio placuit.

D. δικάζοντα χρυσοῦν σκῆπτρον —] Gorg. p. 526. C. ἑκάτερος δὲ τούτων ῥάβδον ἔχων δικάζει· ὁ δὲ Μίνως ἐπισκοπῶν κάθηται μόνος ἔχων χρυσοῦν σκῆπτρον, ὥς φησιν Ὀδυσσεὺς ὁ Ὁμήρου ἰδεῖν αὐτὸν χρύσεον σκῆπτρον ἔχοντα, θεμιστεύοντα νέκυσιν. ubi v. annot. Locus Homeri est Odyss. XI. v. 568. 569.

οὐκ ἔχει ὑπερβολὴν ἐπαίνου] nulla laude superari potest, dictum ut οὐκ ἔχειν αἰτίαν, non posse accusari, et similia.

P. 320. ἐνόμιζε μὲν ἕτερα, ἐποίει δὲ ἄλλα] Sic ἕτερον et ἄλλο non raro apud Platonem usurpari promiscue, docebunt quae ad Sophist. p. 224. D. commentati sumus. Mox ὥσπερ ἐγὼ λέγω est ut ego arbitror. Sin autem omisso pro-

χονται συμποσίων καὶ ταύτης τῆς παιδιᾶς οὗ ἔστιν οἶνος, ἄλλοι ἢ Κρῆτες καὶ Λακεδαιμόνιοι δεύτεροι, μαθόντες παρὰ Κρητῶν. ἐν Κρήτῃ δὲ εἷς οὗτός ἐστι τῶν ἄλλων νόμων, οὓς Μίνως ἔθηκε, μὴ συμπίνειν ἀλλήλοις εἰς μέθην. καίτοι δῆλον, ὅτι ἃ ἐνόμιζε καλὰ εἶναι, ταῦτα νόμιμα ἔθηκε καὶ τοῖς αὑτοῦ πολίταις. οὐ γάρ που, ὥςπερ γε φαῦλος ἄνθρωπος, ὁ B
Μίνως ἐνόμιζε μὲν ἕτερα, ἐποίει δὲ ἄλλα παρ' ἃ ἐνόμιζεν· ἀλλ' ἦν αὕτη ἡ συνουσία, ὥςπερ ἐγὼ λέγω, διὰ λόγων ἐπὶ παιδείᾳ εἰς ἀρετήν. ὅθεν δὴ καὶ τοὺς νόμους τούτους ἔθηκε τοῖς αὑτοῦ πολίταις, δι' οὓς ἥ τε Κρήτη τὸν πάντα χρόνον εὐδαιμονεῖ καὶ Λακεδαίμων, ἀφ' οὗ ἤρξατο τούτοις χρῆσθαι, ἅτε θείοις οὖσι. Cap. XV. Ῥαδάμανθυς δὲ ἀγαθὸς μὲν ἦν ἀνήρ· ἐπεπαίδευτο γὰρ ὑπὸ τοῦ Μίνω· ἐπεπαίδευτο μέντοι οὐχ ὅλην τὴν βασιλικὴν τέχνην, ἀλλ' ὑπηρεσίαν τῇ βασιλικῇ, ὅσον ἐπιστατεῖν ἐν τοῖς δικαστηρίοις. ὅθεν καὶ δικαστὴς ἀγαθὸς ἐλέχθη εἶναι. νομοφύλακι γὰρ αὐτῷ ἐχρῆτο ὁ Μίνως κατὰ τὸ ἄστυ, τὰ C

μεμαθήκει παρὰ τοῦ Διός] *μεμαθήκει* vulgo om., ut factum in plerisque codd. Sed Par. A. *ἐμεμαθήκει*. Par. K. Angel. Flor. o. x. Laur. z. b. Vat. habent *μεμάθηκε*, unde sponte prodit neglecto augmento *μεμαθήκει*, idque unice tenendum. Boeckhius malebat *μεμαθήκῃ*.

P. 320. B. *ὥςπερ ἐγὼ λέγω*] *ἐγὼ* ex Par. A. Leid. additum. v. annot. Dein Florentini cum Ven. Ξ. Angel. Laur. x. b c. Vat. *ἐπὶ παιδείας*, ut Bas. 2. male.

C. *ἀλλ' ὑπηρεσίαν τῇ βασιλικῇ*] Male vulgo *ὑπηρεσίᾳ*. Vitium ex Par. A. Leid. Flor. a. c. o. x. Ang. Laurr. Vat. sublatum.

nomine scribitur *ὥςπερ λέγω*, respicitur ad superiora estque nostrum wie gesagt. Posterius praefert Boeckhius Praefat. ad Sim. Socr. p. XXIV. quia Minois ac Iovis conventus fuisse *διὰ λόγων ἐπὶ παιδείᾳ εἰς ἀρετήν* satis iam cap. 13. significatum sit. De verbis *ἦν ἡ συνουσία διὰ λόγων* v. ad Sympos. p. 176. D. ubi est *διὰ λόγων ἀλλήλοις συνεῖναι*.

C. *ἀλλ' ὑπηρεσίαν τῇ βασιλικῇ —*] Ducta haec sunt ex loco Politici p. 304. A sqq. ubi ars imperatoria, iudiciaria, et oratoria nihil esse dicitur nisi perfectae artis regiae quasi famula quaedam et administra. Perverse autem scriptor noster *ὑπηρεσίαν* dixit pro *ὑπηρετικήν*, scilicet ut variaret quod apud ipsum Platonem scriptum est

δὲ κατὰ τὴν ἄλλην Κρήτην τῷ Τάλῳ. ὁ γὰρ Τάλως τρὶς περιῄει τοῦ ἐνιαυτοῦ κατὰ τὰς κώμας, φυλάττων τοὺς νόμους ἐν αὐταῖς, ἐν χαλκοῖς γραμματείοις ἔχων γεγραμμένους τοὺς νόμους, ὅθεν χαλκοῦς ἐκλήθη. Εἴρηκε δὲ καὶ Ἡσίοδος ἀδελφὰ τούτων εἰς τὸν Μί-
D νων. μνησθεὶς γὰρ αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος φησὶν ὃς

βασιλεύτατος γένετο θνητῶν βασιλήων,
καὶ πλείστων ἤνασσε περικτιόνων ἀνθρώπων,
Ζηνὸς ἔχων σκῆπτρον· τῷ καὶ πολέων βασίλευε.

καὶ οὗτος λέγει τὸ τοῦ Διὸς σκῆπτρον οὐδὲν ἄλλο ἢ τὴν παιδείαν τὴν τοῦ Διός, ᾗ εὔθυνε τὴν Κρήτην.

Cap. XVI. *ET.* Διὰ τί οὖν ποτέ, ὦ Σώκρα-

D. φησὶν ὃς βασιλεύτατος —] Pro ὃς Steph. invitis codd. ὡς dedit. Pro γένετο, quod debetur Par. A., vulgo scribebatur γένοιτο.

πολέων βασίλευε] Libri plerique cum vett. editt. πόλεων.

E. ἐὰν σωφρονῇς, εὐλαβήσει] Sic Par. A. pro vulg. εὐλαβὴς εἴης. Leid. εὐλαβήσῃ. Par. K. εὐλαβὴς εἶ. Ceteri εὐλαβὴς ᾖ vel ᾗ. Boeckhium mireris ad haec sic scribentem: „e Leid. rectissime. v. Politic. p. 305. A. C.

ὁ γὰρ Τάλως τρ.] Taloem istum aheneum, hoc est rigidum ferreumque legum satellitem et custodem, totum cognoscent qui quae de eo circumferebantur fabulae, eas accurate expenderint. Horribilia de eo narrant Apollodor. I, 9, 26. ubi quae p. 220 sqq. Heynius ad explicationem fabulae protulit, parum sunt probabilia; Schol. et Eustath. ad Odyss. XX, 302. ad Orph. Argon. v. 1348. Quae si non sunt de vano hausta, parum caute fateberis a scriptore nostro saevum immanemque virum Minoi, tanquam socium esse additum.

D. μνησθεὶς γὰρ αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος] Locus Hesiodi aliunde non est notus, neque adeo inter poëtae fragmenta relatus. Pro πόλεων recte correxit Boeckhius p. 63. πολέων. Ita enim sententia verborum est haec: Permultis hominibus imperabat Iovis sceptrum tenens; quocirca etiam multorum rex erat. Prave autem scripsit homuncio μνησθεὶς αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος, in quibus certe τοῦ ὀνόματος melius abesset; perverse item locavit istud φησίν; nam quum ipsius poëtae verba afferantur, scriptum oportuit ὅς, φησί, βασιλεύτατος κ. τ. λ.; denique ridicule dicit: λέγει τὸ τοῦ Διὸς σκῆπτρον οὐδὲν ἄλλο ἢ τὴν παιδείαν τοῦ Διός, ᾗ εὔθυνε τὴν Κρήτην.

E. Διὸ καὶ σὺ —] H. e. διὰ τοῦτο, δι᾽ ὃ καὶ σύ. Quod ab usu loquendi Platonico nonnihil recedit.

ἢ εὐλογοῦντες ἢ κατ.] εὐλογεῖν sic nusquam apud Platonem dictum reperias. Neque

τες, αὕτη ἡ φήμη κατεσκέδασται τοῦ Μίνω ὡς ἀπαιδεύτου τινὸς καὶ χαλεποῦ ὄντος;

ΣΩ. Διὸ καὶ σύ, ὦ βέλτιστε, ἐὰν σωφρονῇς, E
εὐλαβήσει, καὶ ἄλλος πᾶς ἀνὴρ ὅτῳ μέλει τοῦ εὐδόκιμον εἶναι, μηδέποτε ἀπεχθάνεσθαι ἀνδρὶ ποιητικῷ μηδενί. οἱ γὰρ ποιηταὶ μέγα δύνανται εἰς δόξαν, ἐφ' ὁπότερ' ἂν ποιῶσιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἢ εὐλογοῦντες ἢ κατηγοροῦντες. ὃ δὴ καὶ ἐξήμαρτεν ὁ Μίνως, πολεμήσας τῇδε τῇ πόλει, ἐν ᾗ ἄλλη τε πολλὴ σοφία ἐστὶ καὶ ποιηταὶ παντοδαποὶ τῆς τε ἄλλης
ποιήσεως καὶ τραγῳδίας. ἡ δὲ τραγῳδία ἐστὶ παλαιὸν 321
ἐνθάδε, οὐχ ὡς οἴονται ἀπὸ Θέσπιδος ἀρξαμένη οὐδ'

reposui coniunctivum εὐλαβήσῃ, i. e. εὐλαβησάσθω, pro optativo εὐλαβὴς εἴης, cuius nullus usus est in admonitorio hoc sermone." Enimvero εὐλαβήσῃ pro futuro accipiendum, nec hic locus coniunctivo.

ἢ εὐλογοῦντες ἢ κατηγοροῦντες] Prius ἢ ex Leid. addidi: κακηγοροῦντες Ang. Laur. b. quod Bekkerus censet aptius esse. Sed κατηγορεῖν complectitur notionem τοῦ κακηγορεῖν, quanquam illud proprie τῷ ἐπαινεῖν, non τῷ εὐλογεῖν est oppositum.

εὐλογία De Rep. III. p. 400. D. hac vi et significatione positum. Sed Axioch. p. 365. A. εὐλογίαι τῶν ἀρετῶν sunt virtutum praedicationes. Neque tamen εὐλογῆσαι laudandi vi praeditum ab usu veterum Atticorum abhorret. Aristoph. Equitt. v. 569. εὐλογῆσαι βουλόμεσθα τοὺς πατέρας ἡμῶν, ὅτι ἄνδρες ἦσαν τῆσδε τῆς γῆς ἄξιοι. Ibid. 599. ἃ ξύνισμεν τοῖσιν ἵπποις, βουλόμεσθ' ἐπαινέσαι. ἄξιοι δ' εἴσ' εὐλογεῖσθαι· πολλὰ γὰρ δὴ πράγματα ξυνδιήνεγκαν μεθ' ἡμῶν, εἰςβολάς τε καὶ μάχας. conf. Polluc. V, 117. Hesych. Suid. Thom. M. ibique intpp.. unde nec κατηγορεῖν in κακηγορεῖν mutandum esse apparebit.

καὶ τραγῳδίας] Usitatius dixisset καὶ δὴ καὶ τῆς τραγῳδίας. De Republ. IX. p. 586. E. τῷ φιλοσόφῳ ἄρα — ὑπάρχει τε τἆλλα τὰ ἑαυτοῦ πράττειν, καὶ δὴ καὶ τὰς ἡδονὰς τὰς ἑαυτοῦ ἕκαστον — καρποῦσθαι. Sophist. p. 216. A. ὅς φησιν ἄλλους τε θεοὺς τοῖς ἀνθρώποις, ὁπόσοι μετέχουσι αἰδοῦς δικαίας, καὶ δὴ καὶ τὸν ξένιον οὐχ ἥκιστα κ. τ. λ. Ibid. 242. A. 259. E. Legg. p. 642. E. Tim. p. 22. A. Politic. p. 268. E. 270. C. al. Sed talem ἀκρίβειαν frustra apud hunc scriptorem expectes.

P. 321. οὐχ ὡς οἴονται — εὕρημα] Molesta hic quoque vocabuli πάλαιον repetitio est. Omitti poterant haec: ἐστὶ παλαιὸν ἐνθάδε. Sed placet sibi homo in eiusmodi iterationibus. Sic statim post: ἐν ᾗ δὴ καὶ ἐντείνοντες ἡμεῖς τὸν Μίνων τιμωρούμεθα — τοῦτο οὖν ἐξήμαρτεν ὁ Μίνως. v. ad p. 319. B. Ceterum in praedicanda tragoediae antiquitate obversatus scriptori locus Protagorae est p. 340. E.

ἀπὸ Φρυνίχου, ἀλλ' εἰ θέλεις ἐννοῆσαι, πάνυ παλαιὸν αὐτὸ εὑρήσεις ὂν τῆςδε τῆς πόλεως εὕρημα. Cap. XVII. ἔστι δὲ τῆς ποιήσεως δημοτερπέστατόν τε καὶ ψυχαγωγικώτατον ἡ τραγῳδία· ἐν ᾗ δὴ καὶ ἐντείνοντες ἡμεῖς τὸν Μίνων τιμωρούμεθα ἀνθ' ὧν ἡμᾶς ἠνάγκασε τοὺς δασμοὺς τελεῖν ἐκείνους. τοῦτο οὖν ἐξήμαρτεν ὁ Μίνως, ἀπεχθόμενος ἡμῖν, ὅθεν
B δή, ὃ σὺ ἐρωτᾷς, κακοδοξότερος γέγονεν. ἐπεὶ ὅτι γε ἀγαθὸς ἦν καὶ νόμιμος, ὅπερ καὶ ἐν τοῖς πρόσθεν ἐλέγομεν, νομεὺς ἀγαθός, τοῦτο μέγιστον σημεῖον, ὅτι ἀκίνητοι αὐτοῦ οἱ νόμοι εἰσίν, ἅτε τοῦ ὄντος περὶ πόλεως οἰκήσεως ἐξευρόντος εὖ τὴν ἀλήθειαν.

ET. Δοκεῖς μοι, ὦ Σώκρατες, εἰκότα τὸν λόγον εἰρηκέναι.

ΣΩ. Οὐκοῦν εἰ ἐγὼ ἀληθῆ λέγω, δοκοῦσί σοι

P. 321. τὸν Μίνων τιμ.] V. Μίνω, quod rursus ex Par. A. Leid. aliis correctum, ut factum etiam in superioribus.

ὃ σὺ ἐρωτᾷς] Sic Par. AK. Leid. Ang. Laur. z. b. Vat. Flor. a. o.. x. Vulgo erat σὺ ὃ ἐρωτᾷς. conf. Heindorf. ad Phaedon. p. 139. Mox Steph. κακοδοξώτερος.

B. ὅπερ καὶ ἐν τοῖς πρόσθεν ἐλέγομεν] καὶ post ὅπερ additum ex Par. A. et Leid. Stephanus καὶ aut ante ὅπερ aut ante νομεὺς excidisse putabat. Posterius praetulit Boeckhius Praef. ad Simon. Socr. p. XXVI.

ubi sophistarum artis origines ab ultima antiquitate repetuntur. conf. Boeckh. in Min. p. 27. et Wolf. Prolegg. ad Homer. p. LXVIII.

ἐν ᾗ δὴ ἐντείνοντες —] Schol. ἐντείνοντες interpretatur πληγὰς διδόντες. Quam interpretationem non adducor ut veram esse credam. Imo ἐντείνοντες dictum ut Phaedon. p. 60. D. ἐντείνας τοὺς τοῦ Αἰσώπου λόγους. Protagor. p. 326. B. ἐντείνοντες εἰς τὰ κιθαρίσματα. Itaque locum sic interpretamur: in qua eum versibus includentes vindictam sumimus. Sinistram esse hanc Platonici usus loquendi imitationem, nemo erit quin protenus animadvertat.

B. ὅπερ κ.τ.λ ἐν τοῖς πρόσθεν ἐλέγομεν] Hic vitium aliquod videtur delituisse. Scribendum est, opinor, cum Stephano καὶ νόμιμος, καί, ὅπερ ἐν τοῖς πρόσθεν ἐλέγομεν, νομεὺς ἀγαθός κ. τ. λ. Dein vide an refingendum sit, τούτου μέγιστον σημεῖον.

ἅτε τοῦ ὄντος — τὴν ἀλήθειαν] Consequutio verborum haec est: ἅτε εὖ ἐξευρόντος (αὐτοῦ) τὴν ἀλήθειαν τοῦ ὄντος περὶ πόλεως οἰκήσεως. Quod quam inepte dictum sit, demonstrare non attinet.

Οὐκοῦν εἰ ἐγὼ ἀληθῆ λέ-

παλαιοτάτοις Κρῆτες οἱ Μίνωος καὶ Ῥαδαμάνθυος πολῖται νόμοις χρῆσθαι;

ΕΤ. Φαίνονται.

ΣΩ. Οὗτοι ἄρα τῶν παλαιῶν ἄριστοι νομοθέται γεγόνασι, νομεῖς τε καὶ ποιμένες ἀνδρῶν, ὥςπερ C
καὶ Ὅμηρος ἔφη ποιμένα λαῶν εἶναι τὸν ἀγαθὸν στρατηγόν.

ΕΤ. Πάνυ μὲν οὖν.

Cap. XVIII. ΣΩ. Φέρε δὴ πρὸς Διὸς φιλίου, εἴ τις ἡμᾶς ἔροιτο, ὁ τῷ σώματι ἀγαθὸς νομοθέτης τε καὶ νομεὺς τί ἐστι ταῦτα ἃ διανέμων ἐπὶ τὸ σῶμα βέλτιον αὐτὸ ποιεῖ; εἴποιμεν ἂν καλῶς τε καὶ διὰ βραχέων ἀποκρινόμενοι, ὅτι τροφήν τε καὶ πόνους, τῇ μὲν αὔξων, τοῖς δὲ γυμνάζων καὶ συνιστὰς τὸ σῶμα αὐτό.

B. *τὸν λόγον εἰρηκέναι*] Sic Leid. pro vulg. *εὑρηκέναι*. *οἱ Μίνωος καὶ Ῥαδαμάνθυος πολῖται*] *ὁ Μίνως καὶ ὁ Ῥαδάμανθυς* Ven. Ξ. et Laur. Recte Bekkerus pro *Μίνωος* reponi iussit *Μίνω*, quod tamen in nullo cod. repertum.

C. *ὁ τῷ σώματι ἀγαθὸς νομοθ.*] Articulus *ὁ* in superiore nostra edit. incuria excidit. Vett. editt. *νομοθέτης ἀγαθός*, quem verborum ordinem cur ex Par. A. et Leid. mutaverimus, caussa in promtu est.

συνιστὰς τὸ σῶμα αὐτό] V. *αὐτῶν*. Ven. Ξ. *αὐτῷ*. Ceteri *αὐτό*.

γω, δοκοῦσί σοι π.] Nec haec recte dicuntur. Plato scripturus fuerat *εἴ μοι συνομολογεῖς*, aut tale quiddam. Mox homo rursus indigne ludit voc. *νομεῖς*, unde parum considerate Minos et Rhadamanthus vocantur *νομεῖς τε καὶ ποιμένες ἀνδρῶν*. Sed nimirum ita docte sane ad Homerum in hac caussa provocari potuit.

Φέρε δὴ πρὸς Διὸς φιλίου —] Clausula haec sermonis sanequam abrupta repente totam caussam deducit eo, ut sermonem existimare debeamus esse *πειραστικόν*. At quam parum haec libelli pars cum superioribus cohaereat, id vel ex eo manifestum est, quod quae hic attinguntur, eorum antea ne levis quidem facta est significatio. Verum de his explicare non est operae pretium, quum omnia fere ineptiis per totum sermonem plena ac referta esse hactenus demonstratum sit. Neque hic desunt singula quaedam, quae magnae sint offensioni. Ita molestiam creat quod dicitur *καὶ συνιστὰς τὸ σῶμα αὐτό*, ubi *τὸ σῶμα* misere redundat. Nec melioris farinae sunt quae mox subiiciuntur, *οὐκ ἂν αἰσχυνθεῖμεν καὶ ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῆς ἡλικίας αὐτῶν*, nec nostri ipsorum nos puderet nec nostrae ipsorum aetatis.

ET. Ὀρθῶς γε.

ΣΩ. Εἰ οὖν δὴ μετὰ τοῦτο ἔροιτο ἡμᾶς, Τί δὲ δή ποτε ἐκεῖνά ἐστιν, ἃ ὁ ἀγαθὸς νομοθέτης τε καὶ νομεὺς διανέμων ἐπὶ τὴν ψυχὴν βελτίω αὐτὴν ποιεῖ; τί ἂν ἀποκρινάμενοι οὐκ ἂν αἰσχυνθεῖμεν καὶ ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῆς ἡλικίας αὐτῶν;

ET. Οὐκέτι τοῦτ' ἔχω εἰπεῖν.

ΣΩ. Ἀλλὰ μέντοι αἰσχρόν γε τῇ ψυχῇ ἡμῶν ἐστὶν ἑκατέρου, τὰ μὲν ἐν αὐταῖς φαίνεσθαι μὴ εἰδυίας, ἐν οἷς αὐταῖς ἔνεστι καὶ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ φλαῦρον, τὰ δὲ τοῦ σώματος καὶ τὰ τῶν ἄλλων ἐσκέφθαι.

C. *νομοθέτης τε καὶ νομεὺς διαν.*] Ante καὶ Leid. Par. K. Ang. Laur. z. b. c. Vat. inserunt τε, quod nunc recepimus. Vulgo τε aberat.

οὐκ ἂν αἰσχυνθεῖμεν] Sic Par. A. Leid. Vett. editt. ᾐσχύνθημεν. Plerique libri αἰσχύνθημεν, quo recepta scriptura confirmatur. Dein Par. A. pr. et Leid. αὐτῶν om.

καὶ τῆς ἡλικίας] Sic Par. A. pro vulg. καὶ ὑπὲρ τῆς ἡλ.

τὰ μὲν ἐν αὐταῖς φ.] V. ἑαυταῖς, quod ex Leid. Par. A. et vetusto Stephani libro emendatum.

Nam ἑαυτῶν s. αὑτῶν, pro quo vulgo perperam αὐτῶν scribebatur, idem est quod ἡμῶν αὐτῶν. v. Dorvill. ad Charit. p. 296. Tolerabilius certe fuerit τῆς ἡμετέρας ἡλικίας, quanquam nec hoc si scriptum legeretur, locus vacaret offensione. Sed colophonem universae opellae imponunt postrema: Ἀλλὰ μέντοι αἰσχρόν γε τῇ ψυχῇ κ. τ. λ. Quippe dicitur hic turpe esse, non quidem ipsis, sed utriusque animo, si is ea, per quae ipsi et bonum et pravum insit, ignorans reperiatur, quae vero ad corpus ceterasque res spectent, ea explorata habeat. Nam εἰδυίας pertinet ad τὴν ψυχὴν ἑκατέρου ἡμῶν. Verum taedet haec quoque ita percensere, ut scriptoris perversitas in clariore luce ponatur. Absconditus homuncio maneat in tenebris suis.

ADDENDA ET CORRIGENDA.

P. 16. vers. 11. leg. oportere pro opportere.
P. 186. annot. ad p. 270. A. post opifice excidit ***accipientem denuo.*** Nimirum accipit mundus immortalitatem veluti instauratam denuo et refectam, quatenus ipse divino auxilio ab interitu servatur et in integrum restituitur. Sic *ἐπισκευάζειν* reficiendi, instaurandi, resarciendi vi et significatione ab Herodoto, Thucydide, Xenophonte Isocrate, aliis, et ab ipso Platone Legg. V. p. 738. B. usurpatur.

Hoc unum fere animadvertere nunc nobis licuit, quum plagulas sero acceptas fugitivo oculo perlustraremus. Alia id genus, siquidem opus fuerit, proferemus in proximi Voluminis auctario. Prodibit enim proxime Philebus, aliter iam perpolitus et illustratus ille, atque ante hos viginti tres annos fieri a nobis potuit. Quod quidem hoc loco monere placuit, ne porro videremur munus et officium ea, quae olim in hunc gravissimum Platonis librum commentati sumus, emendandi atque perficiendi omnino detrectare voluisse. Nam si quisquam alius, certe nos ipsi iam pridem sensimus et intelleximus, quid quantumque sit, quod ad divini illius operis vel emendationem vel explicationem etiam nunc requiratur. Erunt igitur, ut speramus, *αἱ δεύτεραι φροντίδες σοφώτεραι.*

